ALMANAH ANTICIPATIA
1999-2000

ALMANAH ANTICIPAȚIA 1999

Aceasta este o mănușă

O tăcere înghețată pare să fi cuprins, în ultimii ani, peisajul publicisticii științifico-fantastice românești. Sigur, această propoziție, sentențioasă și insuficient argumentată, va înfierbânta până la roșu condeiele colegilor de breaslă, lucru ce va duce nu la topirea sus-pomenitei gheți, ci de-a dreptul la găurirea colilor de hârtie destinate a fi acoperite cu deja banalele și complet inutilele drepturi la replică. Reacțiile vor varia. Personal, aș putea declara că le prefer pe cele mai directe: „Cum! Editorialistul uită că eu am scos revista X?". Dar nu trebuie trecute cu vederea nici cele ce aparțin tipului arțăgos voalat: „Da!? Păi, înainte de a se apuca să-și dea cu părerea, n-ar fi rău ca anumiți diletanți să mai pună mâna să citească!". Au un farmec aparte, cu trimitere directă la minunatele fanzine, antologii sau colecții de carte editate de domniile lor și „uitate" de mine. Nu vreau să polemizez cu nimeni. Voi fi de acord, de această dată, că s-a tipărit mult și bine. Cărți și reviste frumoase, deștepte, originale (asta se punctează!), cum doriți dumneavoastră...

Dar unde sunt toate acestea? Cine le-a văzut? Cine le-a pipăit? Ca să nu mai întreb cine le-a citit? Cu excepția autorilor lor. Sau, pe scurt, ce impact au avut? Pentru a doua oară de la începutul acestor rânduri, colegii vor sări ca ciupiți, bolborosind ceva de „paie", „ochi" și „bârne". Treaba lor. Ei pierd. Și pierd fiindcă nu au înțeles încă faptul că noi nu ne concurăm reciproc, ci suntem într-o competiție acerbă pe o piață suprasaturată de apariții editoriale, cele mai multe dintre ele imunde, altele doar tembele, care - toate - secătuiesc buzunarul oricum vlăguit al cititorului de reviste. Aceasta este adevărata amenințare care planează asupra publicațiilor literare, inclusiv a celor SF. Dar dacă SF-ul românesc a excelat în vreo direcție în acești ultimi ani, aceea a fost indicată de frenezia restructurării aceluiași vechi puzzle, compus din prea puține piese pentru a face interesant acest parcă etern proces de „așezare". Până una-alta, eu m-am săturat de baricade, de tabere, de bisericuțe, de cuiburi, de găști, de cluburi...

Dacă aveți curajul să trăiți liber și nu la adăpostul călduț, dar strâmt, al unei astfel de grupări „de cartier", noua formulă a revistei *Anticipația* are nevoie de semnătura dumneavoastră. Și de ceea ce semnați, dacă are valoare. Vi se pare o provocare pe măsură?

Dan MIHU

S.C. „ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ" S.A.
&
EDITURA Z 2000
București, 2000

ALMANAH ANTICIPAȚIA 1999

Editat de S.C. „**ŞTIINŢĂ & TEHNICĂ**“ S.A. sub egida revistei „Colecţia de Povestiri Ştiinţifico-Fantastice **ANTICIPAŢIA**“, în colaborare cu **EDITURA Z 2000**.

Director
ŞERBAN URSU

Redactor şef
DAN MIHU

Redactor literar
MIHAI DAN PAVELESCU

Responsabil almanah
VIORICA PODINĂ

Redactor tehnic
PAVEL D. CONSTANTIN

Coperta
WALTER RIESS

Difuzarea
EDITURA Z 2000,
Cenţiu Laurenţiu,
Şos. Nicolae Titulescu nr. 163, bl. 20, ap. 82, sect 1, Bucureşti
Tel./Fax: **222.45.24; 223.42.46; 223.42.61**

Adresa: Piaţa Presei Libere nr. 1, cod 79781, Bucureşti, sector 1
Telefon: **665.27.75** Fax: **222 84 94**

Tiparul: **FED PRINT SA**
Grupul Drago Print

I.S.S.N. 1453 - 2980

Mihai-Dan Pavelescu

LA SFÂRŞIT (de mileniu)

Există multe feluri de a celebra încheierile: elegiac, exuberant, filosofic, ori fericit şi inconştient. Indiferent cum ai face-o, esenţa rămâne aceeaşi – te desparţi de ceva care nu va mai exista de acum înainte decât graţie acelui teribil har cu care a fost înzestrat omul: memoria.

Nu pun mult preţ pe un moment anume din viaţă (la urma urmelor, în aproape fiecare clipă ne despărţim de ceva şi începem altceva nou, fără să celebrăm pe cât ar trebui) şi de aceea privesc anul 2000 ca fiind un simplu *topos* fixat arbitrar de om pentru a se orienta în teritoriul principalului său duşman – timpul.

Îmboldit inevitabil de strania simetrie a celor 16 almanahuri *Anticipaţia*, aşezate de o parte şi alta a momentului în care ne-am despărţit *cu adevărat* de o epocă, m-a tentat să încerc o panoramare a ceea ce s-a petrecut de-a lungul a tot atâţia ani. Ştiu însă că au făcut-o deja minţi mult mai agere, mai pătrunzătoare şi înzestrate cu mai mult har de convingere. Detest însă să (mă) repet şi, de aceea, am renunţat; citiţi editorialele din almanahurile anterioare, citiţi retrospectivele lui Cătălin Ionescu sau Ioan Albescu şi veţi avea o idee despre felul cum au mers lucrurile.

Ca atare, reiterez comanda „zoom out" şi încerc o schiţare teribil de incompletă şi inevitabil subiectivă a literaturii SF din România.

Este evident că dezvoltarea tehnologiei a pricinuit modificarea radicală a gustului majorităţii publicului; ne îndreptăm spre postura de consumatori pasivi perfecţi, lipsiţi de gândire speculativă. Prin însăşi caracterul lor evanescent, produsele mass-media realizate în prezent sub titulatura SF nu mai îngăduie reflecţia. Dintr-un film SF nu păstrezi fraze sau idei memorabile, ci scene de acţiune, cascade spectaculoase, gadgeturi, efecte vizuale inedite.

Astfel, *literatura SF* a ajuns să se adreseze oamenilor (tot mai puţini) care sunt atraşi de idei, de extrapolarea iscusită, cu tot ceea ce implică ea, pe scurt celor care nu se mulţumesc să înghită pasiv ceea ce li se oferă, fără să pună la îndoială veridicitatea sau alternativa. Desigur, se poate replica, şi pe bună dreptate, că în ziua de azi timpul ne este atât de încorsetat încât nu ne permite luxul reflecţiei, ci ne mulţumim să absorbim prefabricatele altora. Este similar cu a renunţa la satisfacţiile unui ospăţ rafinat în favoarea unui hamburger mestecat în grabă, de multe ori direct la masa de lucru. Nu sunt un fals moralist, mă confrunt eu însumi cu aceeaşi problemă a timpului liber care te împinge la sacrificii personale; mai tai azi o bucăţică din el ca să obţin niţel mai mult pentru muncă, ca să câştig mai mult, ca s-o duc mai bine, dar...

Revin însă la literatura SF din România. Iubitorii genului au fost în stare de sacrificii cu totul aparte pentru a avea acces la hobby-ul lor – este vorba de bani şi timp, ca să cumpere şi să citească atâtea şi atâtea cărţi de la care au sperat atâtea şi atâtea. Rezultatul? Îndoielnic... În majoritatea cazurilor au abandonat după o serie de eşecuri (cărţile care i-au dezamăgit), uitând o regulă de aur formulată tot de un SF-ist: „90% din *orice* este gunoi!". Altfel spus, ştacheta aşteptărilor le-a rămas ridicată la nivelul lui *Dune* sau *Fundaţiei* şi n-au avut

curiozitatea să scotocească prin maldăre de tipărituri în căutarea de diamante. Am vorbit cu fani care au încetat de câţiva ani să mai citească SF (n-am îndrăznit să întreb despre alte domenii literare) şi care se mulţumesc să răsfoiască (uneori!) câteva cărţi despre care au auzit ca sunt „de referinţă". În mod paradoxal, devenim mai analfabeţi cu cât ne sporeşte accesul la informaţie! Aşa se face că fanul SF nu este cu aproape nimic mai cult din punct de vedere literar decât acum 10 ani, când funcţiona doar un simulacru de samizdat întreţinut de câţiva entuziaşti.

Autorul român de literatură SF? La nivel amatoricesc se confundă cu simplul cititor. Nu are habar de extrapolarea logică (cea care este esenţa science-fiction-ului, aşa cum îl înţeleg eu), nu ştie să construiască personaje, nu are măcar simţul gradării intrigii şi se rezumă la a recombina elemente pe care le-a văzut în filme şi seriale. Dar nici nu-i poţi cere mai mult la început de drum! Recomand totuşi să se adreseze unui club SF, unde fani cu experienţă îl vor ajuta să evolueze!

Bine, bine, dar ce se-ntâmplă cu scriitorii români consacraţi prin volume, premii, publicări frecvente în reviste şi antologii? Şi despre ei se poate spune că nu deţin cultură SF? Că nu acţionează în direcţia cuvenită? Problema este că numărul acestor scriitori nu a mai crescut, iar acolo unde nu există concurenţă, plafonarea este inevitabilă. Apare manierismul, autosuficienţa şi lipsa de contact cu noul..., iar de aici până la stagnare nu-i decât un pas. Simptomatic este următorul fapt:

Dintotdeauna, SF-ul a fost un gen care a spart bariere – a călcat în picioare tabuurile sexuale, religioase şi de orice natură, a demascat utopiile, nu s-a temut să arate că viitorul poate fi tragic, a fost pesimist faţă de soarta omenirii, a militat pentru introducerea în literatura scrisă a limbajului străzii, indiferent de duritate şi vulgaritate. Iar toate aceste trăsături au fost copiate, de cele mai multe ori instantaneu, de „marea literatură", de *mainstream*.

Din păcate, SF-ul românesc n-a mai ţinut pasul, ci s-a mulţumit în două fatale rânduri să exploateze la maximum două lucruri ce-i fuseseră anterior interzise. Prima dată în anii '80, când a descoperit ispita distopiei, din care nu s-a mai desprins, iar a doua oară în anii '90, când a avut parte de libertatea de expresie, care l-a fascinat în asemenea măsură încât pentru mulţi autori a devenit un scop în sine.

Or, prima calitate a SF-ului este că se opune închistărilor; merge întruna înainte, pentru că în faţă aleargă viitorul, iar dacă rămânem pe loc vom fi depăşiţi de cei din urma noastră. Şi revin la paradoxul Internetului pus la îndemâna unui analfabet – degeaba avem acces la informaţii din toată lumea, dacă nu le parcurgem şi dacă nu înţelegem tendinţele actuale din chiar genul pe care-l iubim. SF-ul american (care, vrând-nevrând, este liderul mondial al genului) are actualmente preocupări de natura ofertei de soluţii reale la problemele majore care există şi în societatea lor, nu numai într-a noastră: violenţa, criza de autoritate, fragmentarea societăţii civile, angoasa personală. SF-ul românesc bate însă pasul pe loc, cantonat în ghetto-ul coşmarurilor prezentului, nici măcar ale viitorului.

...Regret că m-am întins în aşa măsură în opinii generale şi pesimiste. Iniţial dorisem să vă prezint în mod atractiv conţinutul almanahului, atrăgând atenţia asupra ineditului *dosar fantasy*, ca şi asupra faptului că am avut satisfacţia de a-i cuprinde aproape pe toţi autorii români foarte buni de la această oră. Pe de altă parte, nu ştiu câte almanahuri *Anticipaţia* vor mai apărea după 2000 şi în acest singur editorial pe care l-am scris vreodată mi s-a părut mai important să vă amintesc faptul că science-fiction înseamnă a privi dincolo de gunoaiele pe care călcăm zilnic. ■

Bucureşti,
8 decembrie 1999

Un vis „pentru doi"

VAL ANTIM

Dox Lafiri îl aştepta pe Sab-Soz în camera cu crenel al unei piramide unsúl, cea a cărui nume se traducea prin: „Albă-de-culoarea-laptelui". Îi transmisese mesajul încă de la prima oră a dimineţii, prin curier, asigurându-se astfel că îi va parveni la timp. Reţeaua de comunicaţii ar fi fost mai la îndemână, cu costuri substanţial reduse, însă canalele aveau priorităţi în transmiterea informaţiilor, iar pentru propunerea lui, ora fixă era capitală.

Ajunsese cu 24 de minute mai devreme în încăperea cu aer uscat, dar cu pereţii reci, a piramidei. Gâfâia. S-a aşezat pe un soclu ce borda pereţii laterali ca să-şi tragă sufletul şi să-şi adune gândurile. O intuiţie, semănând mai de grabă a presentiment, îl măcina făcându-l să aibă îndoieli că procedează bine. În minte, balanţa imaginară cântărea pe un tas impulsul care l-a determinat să vină, pe celălalt, raţiunea. Cu un stoicism iritant, ambele rămâneau într-un echilibru precar, oscilând nesemnificativ, aproape imperceptibil. Astfel, timp de nouă minute nu se mişcă, să nu influenţeze obiectul închipuit. Simţi frigul abia după ce îi pătrunsese în tot corpul. Tremura deja. Afară, în plină vară zappadiană, temperatura depăşea 40 de grade. Sufocat de arşiţă şi grăbit, a uitat să-şi schimbe ţinuta, a uitat că i-ar trebui un veston în locul unde se duce, a plecat aşa cum era îmbrăcat când trecuse pe acasă, numai în cămaşa de uniformă, şi aceea muiată de transpiraţie. Dox era gras, prea gras chiar şi pentru o gravitaţie redusă. Când a sosit în misiune fusese un bărbat arătos, bine proporţionat, cu ţinută şi cu maniere impecabile. Între ceilalţi, din primele eşaloane, părea un intrus. Se vedea clar că vine dintr-o altă lume. Dacă ar fi înleţes atunci zâmbetele lor, poate şi-ar fi dat la timp demisia, când încă nu semnase contractul şi mai avea privilegiul de a opta pentru un stagiu redus profitând de clauza voluntariatului.

Se dezbrăcă. Simţi instantaneu cum aerul uscat din încăpere îi absoarbe umezeala pielii bine întinsă pe stratul de grăsime. Porii dilataţi, ca nişte mici cratere umplute cu sudoare, asigurau o evaporare rapidă şi eficientă. Era o senzaţie plăcută. O savură timp de trei minute, cu unul în plus faţă de cât i-a trebuit să-şi dea jos cămaşa. Nu trebuia să stea cu ochii pe cadran ca să ştie în ce marjă de timp se află: ceasurile de cart se pot regla pe poziţia acustică şi anunţă vocal, la intervale regulate, orele, minutele sau secundele, după cum le programezi atunci când ai nevoie. Altfel, e enervant să le tot auzi glasul atonal.

«Zece minute». Sab-Soz ar fi trebuit să ajungă. Ascultă atent. Nici un sunet nu răzbătea prin liniştea din culoarul pe unde venise. «*Va sosi în ultimul moment*», gândi.

Scoase din învelitoarea de hessian o lădiţă ovoidală, compactă la prima vedere, şi o puse deasupra tijelor transparente care serveau de altar – existent în orice piramidă unsúl – dispuse în triunghi şi încastrate la o treime din lăţimea camerei, în dreptul crenelului. Constată, surprins pe moment, că materialul din care era confecţionată caseta, deşi dur, se deforma la atingerea tijelor, încastrându-le în locul dorit. Ştia că localnicii sunt maeştri în prelucrarea de obiecte mimetice, unele care nici măcar nu-ţi închipuiai la ce puteau servi, dar în cazul de faţă părea să fie un proces diferit de cele cunoscute de el, unul care producea o interacţiune subtilă cu tijele. Nu era un mimetism obişnuit. Observase vaga luminiscenţă de un alb lăptos (culoarea îl ducea cu gândul la numele piramidei) licărind pe vârfuri, imediat ce le atingea. Mai întâi fu surprins, apoi se bucură. Sistemul îi permitea o manevrare mai uşoară şi înlătura orice risc de alunecare. Erau necesare, însă, o oarecare cunoaştere şi puţină îndemânare pentru a-i găsi poziţia optimă. Ştia că lădiţa trebuie aşezată paralel cu zidul, în aşa fel încât, atunci când îi va deschide capacul, lumina să acopere întreaga suprafaţă a interiorului. Aveai nevoie de un ochi ager, familiarizat cu raporturile şi unghiurile dintre obiecte, ca să-i determini înclinarea precisă fără să o desfaci. După mai multe încercări, reuşi. Îi verifică echilibrul şi zâmbi mulţumit.

«Şase minute». Bucuria lui păli la gândul că Sab-Soz va sosi prea târziu. «*Cu paşii lui mărunţi, îi trebuie şapte minute numai ca să străbată culoarul...*» Spre deosebire de el, prietenul lui era înalt, robust, cu umerii laţi şi talia subţire. Avea însă picioare scurte în raport cu restul corpului. Chiar şi atunci când se grăbea, un pas de-al lui nu măsura nici jumătate din al său. E şi mai amuzant să îl vezi fugind: atunci picioarele lui se mişcă atât de ciudat, încât par să se învârtă ca o morişcă propulsată. Singura deosebire constă în faptul că nu aruncă jeturi de scântei, ca cele pirotehnice, folosite mai demult la jocurile de artificii. Dox îşi amintea cu nostalgie acele vremuri. A sosit când încă mai erau în vogă printre cei din primele eşaloane. Cât de preţuite fuseseră aceste jocuri în nopţile lungi, fără somn! Noii veniţi de acum nu-şi dau seama – cum nu şi-a dat nici el – ce înseamnă să trăieşti multă vreme pe Zappad.

Prin crenelul îngust pătrundea prea puţin din aerul cald de afară ca să dezmorţească răcoarea degajată de pereţii alcătuiţi din minerale fixate prin uscare. După încă două minute, Dox simţi din nou senzaţia neplăcută de frig. Cu gândul la ora fixă, nu-i trecuse prin minte să-şi pună cămaşa la uscat. Îi veni, în schimb, ideea să se aşeze el dedesubtul crenelului. S-ar fi băgat în nişa verticală din zid, dacă ar fi fost destul de largă pentru corpul lui voluminos. Nu măsura, însă, nici două palme. Atârnă în ea cămaşa, iar el se puse cu spatele, cât mai aproape de zid, să i se prelingă pe spinare măcar o parte din briza călduţă din exterior. Poziţia îi oferea şi avantajul de a observa direct intrarea.

«Cinci minute». Simţea un gust neplăcut în gură ori de câte ori avea îndoieli. «*Se pare că n-am ales ziua cea mai potrivită*», gândi. «*M-am pripit. Nu i-am dat nici răgazul să mă prevină, dacă s-ar întâmpla să fie reţinut de alte treburi.*» O dată cu mesajul, îi trimisese şi o schiţă unde însemnase traseul complicat al coridoarelor, însă chiar având-o, cineva care vine pentru prima oară se poate rătăci foarte uşor în labirintul întunecos. Nu îi căutase scuze. Orice ar scorni cineva pe seama bizareriilor lui, nimeni nu putea să afirme că nu îşi respectă cuvântul dat, ori că nu e punctual. Dimpotrivă, subordonaţii din sectorul lui de veghe sunt singurii care dorm cu ceasurile reglate acustic.

Gândindu-se la bizarerii, Dox îşi aminti cum, după închegarea aşezămintelor strategice, când jocurile de artificii au fost înlocuite cu saune individuale de indus vise, Sab-Soz a făcut o adevărată pasiune pentru ele. A fost poreclit imediat „Saunarul", însă mulţi foloseau, cu răutate, un termen mai puţin decent, cel de „saunofag". Ce să-i faci? Se împătimise. Hipnosauna lui o foloseşte şi acum. „În hamadă, cu irealităţile virtuale!", îţi răspunde când îl întrebi de ce nu profită de noile delicii tehnologice. „Visul îţi dă măcar senzaţia de somn. Tu ai dormit vreo clipă de când eşti pe Zappad?", adaugă scrutându-te cu privirile. Există doar un singur răspuns la întrebarea lui: NU.

«Patru minute». «*...din şapte, cât am estimat că ar dura drumul prin labirint*», continuă în gând anunţul ceasului. Îşi zise că, logic, putea spera încă să îi audă paşii din clipă în clipă. „*Ecoul lor se pierde la fiecare colţ, iar porţiunea dreaptă a coridorului din faţa intrării nu măsoară mai mult de zece metri.*» Dox, cu temperamentul lui sanguinic, într-o altă situaţie asemănătoare, s-ar fi agitat ca un captiv, ar fi străbătut lăţimea camerei într-un dute-vino cu paşi din ce în ce mai alerţi până când ar fi răbufnit, profanând cu cine ştie ce vorbe locul unde se afla. Acum, însă, aerul cald care pătrundea prin crenel şi i se prelingea pe tot spatele îl calma, era ca un masaj foarte fin, aproape ca o mângâiere. Braţele şi le ţinea împreunate pe piept, cu palmele strânse la subsuori. Se încălzea astfel şi pe partea unde aerul nu putea ajunge. Nici nu i-ar fi plăcut. Era sensibil pe porţiunea aceea a corpului. S-ar fi gâdilat la cea mai mică atingere.

Toţi cei care se hotărăsc să rămână pe Zappad, după jumătate de an, cât timp au loc transformările fizice şi metabolice, încep să aibă diferite alergii, ticuri, idei fixe ori alte sensibilităţi, în aparenţă mărunte, care însă persistă (fapt constatat) şi dacă sunt transferaţi. Medicii, chiar şi cei specializaţi în *sindromul nesomnului*, încă nu au găsit un remediu fiabil acestor afecţiuni. N-au reuşit nici măcar să determine factorul care inhibă starea de somn în creierul uman. „Pe Zappad nu se doarme" este realitate, nu doar o simplă axiomă.

Jocurile de artificii ale primilor *nohipi* (nume ales de ei înşişi pentru a se feri de porecle peiorative) par, la prima vedere, să fi fost o simplă delectare, un mod mai aparte de a-şi petrece nopţile cu ochii deschişi. Analizându-le mai atent opţiunea vezi că, de fapt, realitatea e alta. Scânteile artificiilor dispersate aleatoriu, crează arabescuri din care creierul, privat de vise proprii, necesare autoregenerării, alcătuieşte probabil viziuni specifice compensatoare. Dacă oamenii aceia, în loc să facă ceva obişnuit (cum ar fi un foc de tabără, ale cărui flăcări dansează şi ele), s-au apucat de pirotehnie, cu certitudine

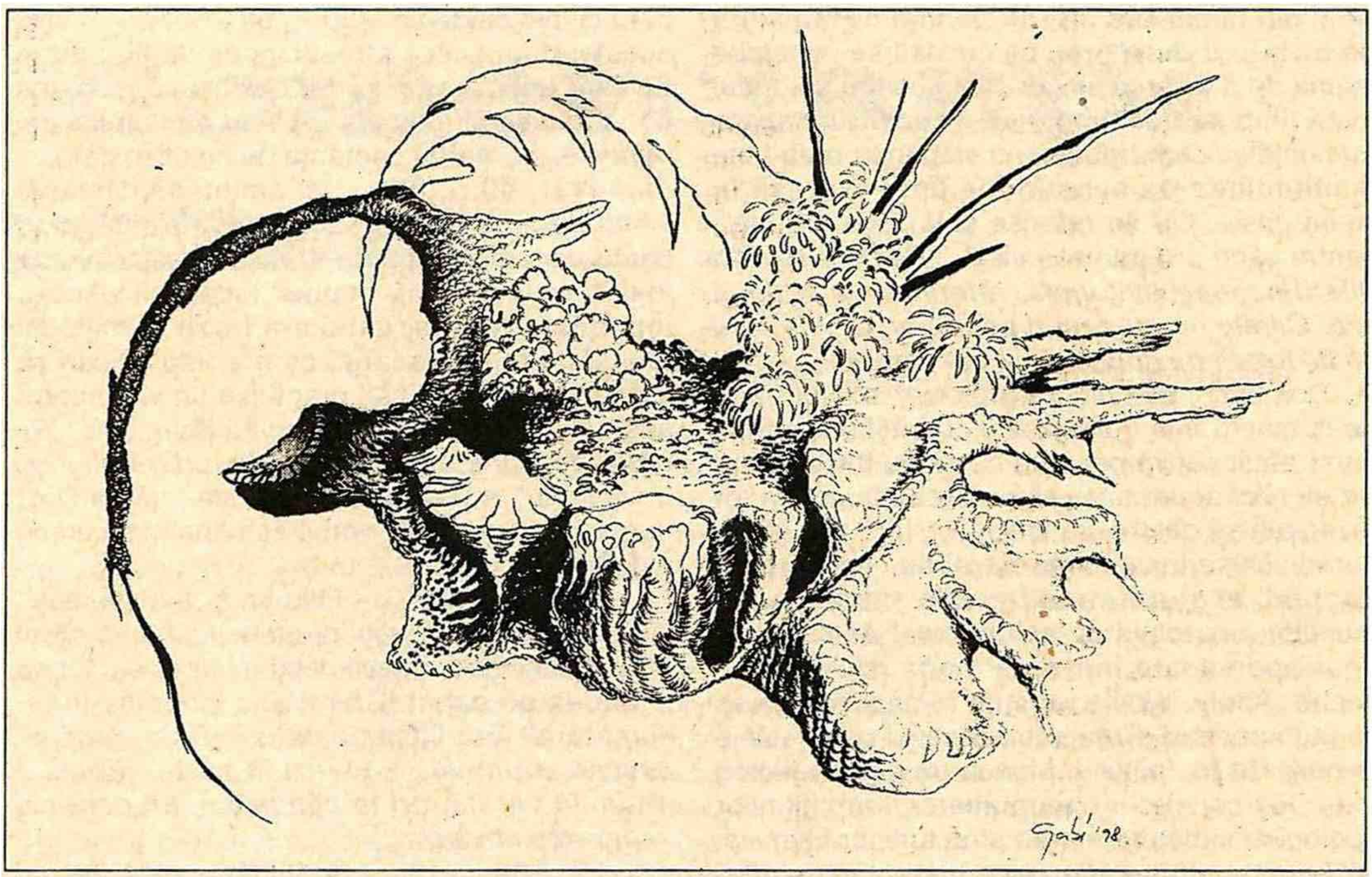

nu a fost un moft. Organismul îşi găseşte singur remediile de care are nevoie. Ca atunci când strănuţi, de exemplu: nu eşti conştient dinainte că ai răcit. Lor aşa le-a dictat instinctul, din necesitatea organică de a visa. Cu timpul, au făcut din jocuri o adevărată artă înainte să apară furnizorii de hipno-saune şi, mai de curând, cei cu procesori de irealităţi virtuale. De ce să nu faci şi comerţ cu vise, dacă există piaţă de desfacere?

«Trei minute». Abia acum începea să resimtă apăsarea aşteptării. Îşi abătu gândul de la ea pe drumul care duce la aşezarea unsúl de unde venise cu lădiţa. A primit-o cadou. Nu se aştepta. Renunţase de mult timp la speranţa să ajungă în posesia unui vis „adevărat", unul confecţionat de localnici. Influenţa planetei era aceeaşi pentru orice fiinţă, nici ei nu dormeau. Dox Lafiri avea certitudinea că nimeni, nici prima creatură zămislită pe Zappad, nu dormise vreodată. Probabil că visele artizanale au apărut chiar în acele vremuri, în urma unui proces inconştient asemănător celui care i-a determinat pe primii nohipi să folosească focurile de artificii. Cele mai vechi lădiţe de depozitare aveau un aspect rudimentar, erau nefinisate, însă asta nu înseamnă că şi conţinutul lor ar fi fost la fel. Nu le descoperise încă apartenenţa. Singurul fapt cert este că poporul unsúl, pe parcursul existenţei lui, a făcut din meşteşugul moştenit o artă. Vechimea ei o atestau chiar piramidele. Sab-Soz (paleoetnologia era specialitatea lui), oricât de meticulos fusese în strădaniile de a reconstitui istoria aşezământului unde aveau amplasată baza, nu a găsit o explicaţie plauzibilă uşurinţei cu care localnicii le părăsiseră. Erau (ori, numai fuseseră?) lăcaşuri de visat.

Dox spera că se vor lămuri astăzi, împreună, cu ajutorul lădiţei primite de la bătrânul Ojji. „*Un vis pentru doi*", a înţeles din spusele lui, când i-a dat-o. „*Făcut cu mâinile astea*," (i le-a arătat pe rând, mutând-o dintr-una în cealaltă), „*pentru ziua a doua, la ora fixă a piramidei Albă-de-culoarea laptelui*". În privirile lui a văzut bucurie şi a pus-o pe seama faptului că – în urmă cu patru sau cinci săptămâni – o scosese pe tânăra Assais din tăul pe marginea căruia îşi aveau amplasată aşezarea. A fost o întâmplare ciudată, nimeni nu putea înţelege cum a ajuns acolo tocmai în perioada ei de vis. Acum, rememorând momentul dăruirii lădiţei, îşi aminti că observase şi un licăr neobişnuit, care nu se potrivea cu firea lui Ojji. Bătrânul era serios, nu „ghiduş", ca majoritatea localnicilor. Or, tocmai cuvântul acesta, fără corespondent în limba usúl, era singurul potrivit să exprime ceea ce văzuse în umbra bucuriei lui.

«Două minute». Balanţa reapăru în mintea lui Dox. Cântărea vorbele bătrânului şi întrebarea ivită de la sine: «*Dacă Sab-Soz nu ajunge, ce fac?*» Peste ea se suprapunea o altă balanţă.

Unul din talere era plin cu dorinţa nestăpânită de a visa cu orice preţ, pe celălalt se instalase teama de a încerca singur „visul pentru doi". Mai avea timp să decidă. Exista şi posibilitatea să nu fi înţeles cum trebuie; nu stăpânea prea bine multitudinea de sensuri ale unei expresii în limba unsúl. Ojji se referise şi la „ziua a doua", pentru când programase visul. «*Poate a repetat diferit aceeaşi sintagmă, referindu-se la două zile. Cifrele nu au genuri pentru ei. Un vis care să fie folosit de două ori... Pare plauzibil...*»

Dox Lafiri, prin natura profesiei, a avut parte de contacte mai numeroase cu băştinaşii, însă i-au trebuit câţiva ani buni ca să fie tolerat printre ei. Nici acum nu e sigur dacă atitudinea lor rezervată se datorează timidităţii, fricii sau însingurării. După construirea bazei de cercetare pe Zappad, ei s-au retras în văile sinuoase ale munţilor, un adevărat labirint creat de cursurile unor ape secate într-o perioadă istorică mai veche. Acum, albiile lor sunt împădurite, ceea ce îngreunează şi mai mult accesul spre fostele izvoare de pe înălţimi. Munca de paleopedolog a lui Dox consta în cartografierea formaţiunilor geologice şi determinarea structurii lor chimice, iar cum munţii se aflau la o distanţă considerabilă, se deplasa într-un mobil dotat cu toată aparatura necesară. Aspectul acestuia, pentru un popor care nu folosea tehnologii, desigur, păruse la fel de bizar şi de neînţeles ca însăşi baza de care s-au îndepărtat. Cât de ciudate par unele întâmplări privite *retro*! Pe Assais nu ar fi putut să o salveze din mijlocul tăului dacă nu ar fi venit cu mobilul, capabil să se deplaseze pe orice teren, inclusiv pe apă. Evenimentul s-a petrecut la multă vreme după ce îl acceptaseră printre ei împreună cu maşina, însă, oricând poţi să te întrebi dacă a fost pură întâmplare, ori un fel de premoniţie oferită de vise. Auzise că unii dintre ei ar cunoaşte cum se făureşte un asemenea vis. Dox nu avea nici dovezi, nici mărturii. Putea face legătura numai între faptul că Ojji a fost primul care s-a apropiat de el, iar Assais, după cum a aflat mai târziu, era nepoata lui. Oare bătrânul cercetase printr-un vis anume făcut, ce îi va rezerva viitorul? Părea plauzibil când se gândea că ceilalţi îl ocoliseră încă mult timp, fără să ia în seamă asigurările lui Ojji. Au încetat să se ferească de el doar după ce le-a devenit familiar sunetul motorului. Torsul lui monoton de animal domestic. Şi l-au închipuit probabil ca pe un cântec dintr-un vis străin. Era convins că le plăcea şi bănuia că, ascultându-l cât mai des, unsúlii sperau să îl poată reproduce cu arta lor.

«Bip. 60 de secunde.» Atonalitatea vocii îi păru şi mai stridentă. «59..., 58..., 57...» Ritmul accelerat amplifica stresul indus de hotărârea pe care trebuia să o ia. Se obstină să o amâne până în ultimul moment. «*Mi-au mai rămas secundele...*», atârnă speranţa de un ultim gând.

«41..., 40..., 39...» Îşi aminti de cămaşă. Chiar dacă nu s-ar fi uscat pe de-a-ntregul, o ţinută decentă i se păru firească, oricare i-ar fi fost decizia în final. În plus, localnicii visează îmbrăcaţi. Assais, când s-a trezit în mijlocul tăului, purta straie largi, care o împiedicau să înoate, semn că nu îşi pregătise un vis „pentru apă". Ojji era de părere că nu l-a făurit bine. „*Pe cât e de frumoasă, pe atât de îndărătnică se dovedeşte*", a încercat să o scuze faţă de Dox, numai că felul cum a vorbit semăna mai curând a dojană.

«23..., 22..., 21...» Oricum ar fi răstălmăcit vorbele bătrânului, rostite atunci când i-a oferit darul (muncise probabil nopţi în şir la el), tot nu le dădea de capăt. Să-l fi pus dinadins în încurcătură? Era lipsit de sens. «*Doar dacă nu ascund vreun tâlc!*», îi veni în minte. «*După o anumită vârstă, ori te senilizezi, ori deprinzi asemenea obiceiuri...*»

«15..., 14..., 13...» Se întoarse spre nişă cu braţul ridicat la înălţimea unde atârnase cămaşa. Observă cu mulţumire că îşi recăpătase culoarea deschisă chiar şi la subsuori. Era uscată. O desprinse şi o scutură. Când văzu, în contralumină, firele de praf gălbui adus de afară colorând aerul curat, îi păru rău. Nu se gândise că, din neatenţie, va întina lăcaşul.

«8..., 7..., 6...» Nesocotise timpul. Trase grăbit o mânecă, pregătind-o pe cealaltă. Mătasea aluneca uşor. Măcar atât, dacă nu va ajunge să încheie şi nasturii...

«4...» Se opri mirat. Nu auzise nici un pas, totuşi, simţea o palmă caldă pe spate, o palmă cu pielea fină, una mai mică decât a lui Sab-Soz.

– Pune-o la loc. Visul „pentru doi" e singurul care se visează dezbrăcat.

Nu, nu se putea înşela! Era vocea lui Assais. „Foşnet de frunze". Adusese cu ea şi aroma fructelor de pădure, o dată cu aerul de munte care îi umplu plămânii. Se întoarse, lăsând cămaşa să alunece de pe el.

«Ora ZERO», anunţă ceasul cu glas.

– Ora fixă! exclamă Assais.

Zâmbea.

Dox mai avu timp să observe doar expresia din privirile ei, aidoma celei pe care a desprins-o Ojji din umbra bucuriei lui când i-a oferit darul, expresie pentru care nu există corespondent în limba unsúl. ■

Comercianţii

BOGDAN-TUDOR BUCHERU

Pentru Ela

„Save Our Souls!“ – „Salvaţi sufletele noastre!“

1.

Şase dintre colegii săi de breaslă dăduseră faliment în acea dimineaţă; şi asta numai în cvartalul său. Pentru Daunmen, modul în care evoluau afacerile în ultima vreme nu prevestea nimic bun. Evenimentele de rău augur se succedau într-un ritm alarmant şi pe el, care se considera ca fiind un abil comerciant, toate acestea începuseră să-l marcheze.

Oferta pe care tocmai o analiza se înscria printre cele de proastă calitate, cu care era pur şi simplu bombardat în ultima perioadă. Negocierea dură mult timp, chiar prea mult pentru obiectul Tranzacţiei, şi Daunmen fu nevoit să-şi pună în acţiune întreaga lui capacitate de convingere pentru a încheia afacerea la un nivel cât de cât acceptabil pentru sine.

Nu simţi nici-o satisfacţie pentru reuşita sa, ci mai degrabă un gust amar, care îi amintea că vremurile bune trecuseră. Se scursese întreaga zi şi el nu realizase decât două vânzări şi patru achiziţii, socotind-o şi pe aceasta din urmă, iar profitul înregistrat tindea către un zero pe cât de dezolant, pe atât de edificator pentru situaţia lui actuală. Prezentul devenea tot mai nesigur pentru el, ca de altfel şi pentru marea majoritate a semenilor săi. Afacerile erau tot mai dure şi mai riscante.

Daunmen hotărî că era cazul să se retragă spre propriul habitat, nemaiprefigurându-se nimic interesant în sistemul informaţional al cvartalului. Înainte de a pleca, ceru legătura cu vechiul său amic Postec şi, aproape instantaneu, figura acestuia se proiectă în faţa lui.

– Cum merge treaba, bătrâne? întrebă el în loc de salut.

– De la excelent spre dezastru! răspunse Postec în stilul său caracteristic. Încă o zi ca asta şi m-am asigurat pe viaţă!... Dar la tine? Tot mărunţişuri?

– Da, tot mărunţişuri... Se pare că astăzi scopul tuturor nu este să nu te prăbuşeşti, ci să rezişti până la dezastrul general..., care nu mai întârzie mult...

– Lasă, Daunmen, că n-o să se prăpădească decât cine trebuie, adică fraierii cei mulţi, ca noi... Uite, eu de situaţia lui Orcam nu mi-aş face griji...

Era adevărat, gândi Daunmen; din generaţia lor, Orcam reuşise să ajungă cel mai bine. Pornise ca şi ei, la terminarea studiilor, o mică afacere individuală, pe care o transformase cu timpul într-o companie prosperă. La momentul oportun o vânduse cu un profit semnificativ unui concern şi apoi acceptase oferta de a deveni membru în Consiliul Director al Comercianţilor.

– Ca întotdeauna, Postec, ai dreptate! concluzionă el. Dar va veni el şi timpul nostru!...

– Ei, Daunmen... Sper să vină înainte de sfârşitul lumii!... Peste tot unde priveşti, afacerile decad..., iar nelegiuirile se înmulţesc zi de zi...

Ştia şi el acest lucru. Mai ştia şi că pedeapsa cu izolarea nu mai reuşea să sperie prea mulţi răufăcători, deşi lui i se părea teribilă. Era singura şi cea mai îngrozitoare pedeapsă pentru un comerciant. Daunmen îşi amintea cum, în tinereţe, fusese condamnat la două zile de detenţie, pentru o altercaţie minoră cu unul dintre colegi. Suportase izolarea într-un separeu şi cele 48 de ore i se păruse că durează cât toată viaţa sa de până atunci. Nu numai că se întrerupea orice contact cu exteriorul, cu familia, cu cunoscuţii, dar era dezactivat chiar şi propriul sistem informaţional al celui închis. Totul se reducea la strictul necesar: hrănirea şi igiena automate. Pentru cei ce aveau de îndurat ani grei de izolare, supliciul era deosebit de dur. Condamnaţii, care primiseră mai mult de un secol, erau practic sortiţi morţii, fiindcă foarte puţini dintre ei rezistau şi mai ieşeau întregi la minte. Cei mai mulţi se sinucideau prin înfometare atunci când disperarea îi învingea.

– Separeurile se dovedesc neîncăpătoare pentru delicvenţi, Postec, iar tâlharii cei mari nu ajung niciodată acolo...

– Aşa-i, Daunmen, confirmă celălalt, dar ce ne pasă nouă?!... Poate că mâine vom da lovitura cea mare, cine ştie?!

– Să sperăm... Atunci, ne vedem mâine!

– Pe mâine, bătrâne! încheie Postec optimist şi proiecţia sa se stinse.

Daunmen nu putea să-i împărtăşească buna dispoziţie, aşa că se decuplă şi părăsi sediul bursei cu speranţa că afară va găsi în sine resursele necesare pentru a-şi ridica moralul.

Spre deosebire de cei ce, în ultima vreme tot mai mulţi, locuiau în acelaşi loc în care lucrau, Daunmen făcea parte din categoria celor care separau foarte clar munca de viaţa privată. În ciuda tuturor îmbunătăţirilor informaţionale de ultima clipă, aduse habitaturilor personale, datele vehiculate în sediile burselor erau încă mai prompte şi mai sigure, protejate în mod adecvat de paraziţii, viruşii şi celelalte stricăciuni, pe care tot soiul de maniaci le aruncau în reţea. În plus, îşi dorise întotdeauna – şi reuşise până în momentul acela – să ţină departe de familia sa lumea feroce din exterior.

Pentru el, parcurgerea drumului spre casă, doar cu sistem individual activ, constituise multă vreme un prilej de relaxare şi desprindere de stresul cotidian. Din păcate îi era tot mai dificil să realizeze acest lucru.

În primul rând că zărea din ce în ce mai puţine persoane care, ca şi el, să se îndrepte spre binemeritata odihnă a căminului; locul acestora era luat de tot felul de indivizi, de cea mai joasă speţă care, pe lângă faptul că te opreau cu insistenţă peste tot pentru a face oferte dintre cele mai fanteziste, provocau deseori certuri şi scandaluri ce, cu numai puţin timp în urmă, ar fi fost de neînchipuit în astfel de zone.

În al doilea rând, Daunmen nu mai putea să se despartă nici-o clipă de grija zilei viitoare, chiar dacă încerca să se autoconvingă de faptul că lui nu i se poate întâmpla nimic rău.

Piaţa se stricase în ultimul hal, fiind invadată efectiv de o imensă cantitate de marfă proastă şi foarte proastă. Populaţia creştea continuu, în timp ce lucrurile de calitate erau tot mai dificil de găsit. Majoritatea analiştilor economici prevesteau o iminentă criză, unii dintre ei afirmând că aceasta apăruse deja, lucru cu care Daunmen tindea să fie de acord. Pentru cei ca el, comercianţi idependenţi, se prevedeau vremuri deosebit de grele, doar marile concerne având şanse de supravieţuire, dar nici acestea fără sacrificii importante. Mai exista şi tagma norocoşilor, aceia care pur şi simplu aveau baftă; mult timp şi el crezuse că face parte dintre ei, dar acum realitatea ţinea cu tot dinadinsul să-l contrazică.

Devenea tot mai clar, pentru orice persoană lucidă că, dacă lucrurile vor evolua pe acelaşi făgaş, în curând va fi în joc însăşi existenţa lor ca neam de comercianţi. Nimeni nu poate trăi dacă nu are ce comercializa şi consuma. Iar în ceea ce-l privea pe el, Daunmen, trebuia să ia în calcul toate variantele cu putinţă pentru a asigura în continuare, dacă nu bunăstarea familiei sale, măcar supravieţuirea ei.

Pentru că până în acel moment nu găsise nici-o soluţie mulţumitoare, Daunmen ajunse la intrarea locuinţei lui deloc bine dispus şi, după ce îndepărtă rând pe rând barajele sistemului de siguranţa, pătrunse în habitatul său.

Aniel îi ieşi în întâmpinare, ca de obicei, salutându-l cu afecţiune:

– Bine-ai venit, Daun!... Azi, tot neplăceri?

El îngăimă ceva, drept răspuns afirmativ, apoi se lăsă să cadă în vastul bazin magnetic, ce ocupa aproape jumătate din camera principală şi, după ce soţia sa i se alătură, vorbi pe un ton necăjit:

– Nu-i a bună, Aniel!... Zi de zi, situaţia se înrăutăţeşte...

– Ai pierdut mult astăzi?

– N-am pierdut nimic, dar nici n-am câştigat... De fapt, acesta-i lucrul cel mai neplăcut! Trebuie să aştept zilele următoare ca să-mi dau seama dacă voi vinde cu profit ce-am luat astăzi. Totul depinde de micile fluctuaţii ale bursei...

Oftă adânc, realizând că de la o vreme se transformase într-un individ morocănos care nu făcea decât să se plângă.

– Arăţi foarte bine astăzi, Aniel! îşi privi soţia, iar ea îi mulţumi cu o privire caldă. Ai încercat ceva nou?

– Da, varianta 238 din catalogul Farmis... E ceva mai scumpă, dar cred că mi se potriveşte; estompează foarte bine efectele vârstei şi-mi pune în valoare toate atuurile, nu crezi?

– Ai perfectă dreptate... Mă întreb numai cum de n-ai descoperit-o până acum...

– E foarte recentă... şi puţin mai ieftină decât variantele din cataloagele de lux. Oricum, a fost o tentaţie de moment, pe viitor voi încerca să reduc din cheltuielile inutile... Azi am verificat creditul nostru şi e clar că nu stăm grozav..., dar nici rău...

– Nu cheltuielile sunt problema, draga mea, ci lipsa câştigurilor, o ştii şi tu prea bine!

Într-adevăr, numai în absenţa unor profituri substanţiale întreţinerea familiei se transformase într-o povară. Pentru Daunmen, soţia şi cei şapte copii ai lor au fost întotdeauna un motiv de bucurie; niciodată nu-şi închipuise că va ajunge să contabilizeze cu mare atenţie

nevoile pentru studiile celor mici sau pentru capriciile nevestei lui. Deşi avea pregătirea necesară, Aniel nu lucrase nici măcar o singură zi, pentru că el se ambiţionase să-i ofere o viaţă lipsită de grijile materiale. O încurajase să-şi cultive înclinaţiile artistice şi, de-a lungul timpului, talentul ei fusese recunoscut în cercuri destul de largi. Dar asta nu aducea profituri semnificative într-o lume atât de crudă ca a lor.

De asemeni, Daunmen era conştient că Aniel îşi dedicase practic întreaga viaţă creşterii copiilor, pe care îi iubea enorm. Chiar şi acum, când crescuseră suficient pentru a pleca de acasă şi când învăţau la cele mai serioase şcoli, ea îşi făcea la fel de multe griji pentru ei, ca şi pe vremea când de-abia se puteau mişca singuri.

– Mă gândesc să mai încerc pe la diverse companii, reluă el discuţia.

– Mi-e teamă că ai să primeşti din nou acelaşi gen de refuz amabil, care nu face decât să te demoralizeze...

– Da, piaţa muncii este plină până peste cap de indivizi cu pregătire înaltă, în timp ce concedierile şi falimentele se ţin lanţ.

– Aş putea să-mi caut şi eu ceva de lucru...

– Nici nu se discută! tresări Daunmen, atins în punctul sensibil. Am luat de comun acord o hotărâre în această privinţă, cu multă vreme în urmă...

– Aşa este, dar gândeşte-te, Daun, că lucrurile s-au mai schimbat de atunci...

El aşteptă câteva clipe înainte să răspundă, conştient că starea de încordare în care se afla risca să-l împingă spre o dispută lipsită de sens.

– Bine... s-au schimbat, chiar foarte mult, în ceea ce priveşte comerţul; dar noi suntem aceiaşi, familia noastră e aceeaşi. Şi chiar dacă ai vrea să lucrezi, în momentul de faţă, ce şanse ai?!... Sunt primul care să-ţi recunoască puterea de muncă, însă îţi dai şi tu seama că, la aproape aceeaşi vârstă cu mine, nu ai nici-un pic de experienţă. Cine ţi-ar oferi un loc demn de pregătirea ta? Iar ca independentă, e clar că nu poţi activa... Ne-am bizui amândoi pe acelaşi credit, divizându-ne forţele de negociere, încurcându-ne unul pe altul...

Deşi Aniel acceptă argumentele lui, pentru că erau evidente, el simţi nevoia să insiste:

– Ar fi o nebunie curată să devii comerciant independent acum, în prag de criză, iar la o companie serioasă nu ai, practic, nici-o şansă...

– Dar sunt şi alte companii în afara celor de la bursă, vorbi ea, uşor nesigură.

– În afara bursei?! exclamă Daunmen, atât de surprins încât rămase blocat un scurt moment. În afara bursei?... Aniel, dar e vorba de piaţa neagră, nu-nţelegi?! În astfel de afaceri doar suprafaţa are o înfăţişare cât de cât legală, în realitate trebuie să te aştepţi la ce este mai rău!

– Ei, Daun, n-o fi chiar aşa, bătu ea în retragere. Tu vezi totul în negru...

– Exagerez uneori, recunosc, dar în ceea ce priveşte activităţile ilicite te poţi convinge şi singură că am dreptate. Oricând, în orice moment – chiar acum, dacă doreşti – poţi obţine informaţii despre zeci de escroci prinşi în ultimele zile, despre zeci de aşa-zise companii dovedite în afara legii... Şi astea sunt doar chestii la vedere...

Ea se resemnă, dându-şi seama că reuşise să-l irite serios şi, ridicându-se, îi făcu semn s-o urmeze.

– Hai să mâncăm, Daun! Ţi-am preparat ceva... surpriză...

Era în obiceiul ei să schimbe cu mare uşurinţă subiectul, iar Daunmen ştia prea bine că ar risca să vorbească de unul singur, aşa că îi acceptă îndemnul.

2

O nouă zi obositor de plictisitoare se apropia de sfârşit, iar Daunmen nu reuşise să încheie decât două târguri: o vânzare şi o achiziţie. La urma urmei, monotonia aceasta ajunsese să-l deranjeze mai mult decât faptul că nu mai înregistra practic nici-un profit. Erau clipe în care îşi dorea chiar să piardă mult, usturător; poate că un astfel de şoc ar reuşi să-l smulgă din starea de paralizie în care îl adusese propria afacere. Nu făcea decât să urmărească lenta scădere a economiilor sale, înghiţite de cheltuielile curente, din ce în ce mai reduse şi ele. Şi cu cât creditul său era mai mic, cu atât i se micşora libertatea de care dispunea pe piaţă.

Apelul pe linia personală îl readuse la realitate, desprinzându-l din plasa gândurilor negre.

– Ce faci, Daunmen, lâncezeşti? rosti chipul rotofei al lui Postec.

– Nu, tocmai mi-am triplat creditul, răspunse el, bine dispus de apariţia celuilalt.

– Asta ar trebui să faci, bătrâne, altfel ai să ajungi ca mine... les din afaceri! spuse sec şi veselia îi dispăru.

Daunmen aşteptă câteva clipe, apoi înţelese că nu-i o glumă şi simţi o apăsare, ca o lovitură venită din toate părţile.

– Cum aşa, Postec... Doar erai încrezător în şansa ta!

– Speranţele sunt una, iar realitatea-i altceva... Adevărul este că sunt pe zero!... Zero, pur şi simplu!... Aş putea s-o mai lungesc o perioadă de timp, în aşteptarea marii lovituri... Dar prefer să plec acum... Asta e!

– Bine, dar ce-ai să faci? Din ce o să trăieşti?

Postec evită răspusnul vreme de câteva momente, apoi zise cu glasul spăşit:

– Mi-am găsit un loc călduţ într-un consorţiu anonim din perimetrul 82F. O poziţie mediocră; nici prea mare, ca să n-am bătaie de cap, nici prea mică, pentru a nu zbura cu prima ocazie. Să nu mă întrebi cum am obţinut-o, că n-o să-ţi placă ce-ai să auzi!

Daunmen n-avea de gând să întrebe, venindu-i greu să-l vadă pe Postec, o fire deosebit de dinamică şi de independentă, înregimentat într-o maşinărie birocratică.

– Am apelat l-a unul din consilierii consorţiului, vorbi celălalt. În particular, adică... El mi-a aranjat angajarea...

– Înţeleg, corupţi sunt în orice loc, totul e să-i găseşti numai... Ce i-ai oferit în schimb?

– Nimic... Ce-aş putea eu să ofer?!

– Nu te credeam în stare de aşa ceva! zise Daunmen, gândindu-se la situaţia înjositoare de a cerşi ceva unui necunoscut.

– N-am avut ce să ofer... Aşa că m-am folosit de numele lui Orcam, spuse Postec şi, văzând uimirea celuilalt, continuă. Cred că tipul a verificat pe loc faptul că am fost coleg cu Orcam, dar, bănuiesc, n-a avut tupeul să-l caute şi să-l întrebe în mod direct dacă mă recomandă. Aşa că, neştiind dacă sunt sau nu prieten cu el, n-a putut să mă refuze şi m-a angajat...

– Bine..., dar Orcam va afla în cele din urmă!

– E inevitabil... Însă, până atunci, am un loc de muncă asigurat... şi sper că, din câte îl cunosc eu, Orcam va înţelege şi mă va acoperi... Nu spui nimic? Crezi că am făcut un lucru josnic, incalificabil, nu-i aşa?... Am călcat peste toate principiile pe care le preţuiam, aşa crezi?

Daunmen nu se obosi să răspundă şi renunţă chiar să-l mai privească.

– Ai dreptate, bătrâne, asta am făcut... Dar cel puţin am făcut-o elegant, zic eu, şi fără să încalc vreo lege... Am nevastă şi doi copii, Daunmen, nu mai sunt tânăr şi liber. Ce-ai dori, să cobor pe Pământ şi să mă arunc asupra oamenilor?... Nu vreau să fiu nevoit să fac aşa ceva...

Postec aşteptă un cuvânt sau măcar un gest din partea vechiului său coleg şi când înţelese că nu v-a primi nimic, continuă cu voce moale.

– Trebuie să mă mut urgent în 82F, cu familie cu tot... Când îţi trece supărarea, caută-mă!...

Deşi legătura se întrerupsese, Daunmen mai aşteptă o vreme. Ceva din interiorul lui spera că totul nu fusese decât o farsă, că Postec făcuse cea mai proastă glumă din viaţa lui. Ani de zile îl crezuse un prieten adevărat, singurul pe care şi-l permisese, iar acum plătea scump acest lux – un comerciant adevărat poate avea adversari, parteneri, dar foarte rar prieteni.

Ziua se încheiase pentru el. Plecă din sediul bursei şi porni lipsit de vlagă spre locuinţa sa. Se simţea mai epuizat ca în oricare altă zi pe care şi-o putea aminti.

– Am o afacere ideală, şefule! îi ţâşni în faţă un individ pe cât de dubios, pe atât de respingător.

– Lasă-mă-n pace! replică iritat Daunmen după ce clipa de surprindere trecu.

– E marfă a-ntâia! insistă necunoscutul şi înainte ca el să poată reacţiona îi transmise datele.

– Cum îndrăzneşti, nenorocitule! urlă Daunmen aproape ieşit din minţi şi celălalt, vizibil speriat, se retrase rapid, apoi dispăru în mulţime.

Reuşind cu greu să-şi tempereze tulburarea, Daunmen privi temător în jurul său şi figurile care-l urmăreau curioase nu-i inspirară nici-un pic de încredere. Părăsi locul, conştient că agresorul era imposibil de găsit. Nu avea rost nici măcar să adreseze o plângere oficială, ar fi fost numai pierdere de timp. Cel mai mult îl deranja însă faptul că un necunoscut reuşise cu atâta uşurinţă să-i penetreze sistemul individual, aruncând în el cine ştie ce date nesigure, ori chiar mai rău, ceva viruşi de ultimul tip.

Trebuia să verifice urgent sistemul, apoi să caute ceva nou, mai performant. Problema siguranţei personale îl rodea din ce în ce mai tare şi, când ajunse acasă, Aniel aproape că nu-l recunoscu, aşa arăta de supărat.

– Dar ce-ai păţit, Daun?... Te simţi bine?...

El socoti că nu trebuia să-i povestească despre ce se întâmplase pe drum, nu era cazul s-o îngrijoreze şi pe ea. În schimb, nu putea ocoli plecarea lui Postec.

– Postec se mută în 82F... cu familia... definitiv, spuse cu greu, apoi, ghicind întrebarea mută, continuă. Şi-a găsit de lucru acolo, la o companie... Renunţă la afacerea sa... pentru totdeauna.

Aniel se aşeză alături de el şi-l privi compătimitoare.

– Înţeleg tristeţea ta, şi mie o să-mi fie dor de ei... dar nu are rost să exagerezi!... O să ţinem legătura în continuare, mai mult ca sigur.

Avea dreptate, nu în distanţă consta pro-

blema. Chiar dacă locuiseră ani de-a rândul în acelaşi cvartal, Daunmen se întâlnise efectiv cu Postec numai la ocazii deosebite, reţeaua asigurându-le un contact cvasipermanent, oriunde s-ar fi aflat. Iar asta era valabil şi pentru viitor. Numai că relaţia lor de amiciţie se încheiase o dată cu hotărârea lui Postec de a renunţa la tot ceea ce îi legase până atunci. Aniel însă nu trebuia să ştie toate acestea.

– De-abia aştept să vorbesc cu Lomen, zise ea gânditoare. Să-mi spună unde s-au mutat, cum s-au aranjat...

Se înţelegea foarte bine cu Lomen, soţia lui Postec, şi petreceau deseori ore întregi discutând, probabil mereu despre aceleaşi lucruri. Daunmen fusese cel care încurajase stabilirea unor relaţii trainice între cele două familii şi acum înţelegea că îi era imposibil să forţeze o ruptură. Cele două neveste cu greu ar fi acceptat aşa ceva.

– Nu mănânc acum, spuse el. Am ceva urgent de rezolvat.

– Cum doreşti, Daun... Masa poate să aştepte, acceptă ea, conştientă de proasta dispoziţie a soţului său.

Intrat în camera lui de lucru, Daunmen se cuplă la reţea şi începu verificarea propriului sistem individual, căutând cu atenţie stricăciunile pe care ar fi putut să le provoace intervenţia brutală a necunoscutului care-l agresase.

Spre norocul său, nu se întâmplase nimic grav, dar, pentru mai multă siguranţă, rearanjă totul. Apoi începu să şteargă informaţiile primite, considerându-le total inutile. Se opri însă la un moment dat, cuprins de curiozitate. Oare ce-şi închipuia acel individ că poate vinde?

Cercetă rând pe rând şirurile de nume şi locuri, negăsind nimic interesant, aşa că reluă anularea, dar nu în mod automat. Voia să mai revadă totul încă o dată, ca să se asigure că nu-i scapă nimic.

Lichidase aproape în întregime, când un nume îi atrase atenţia. Îi părea vag cunoscut, neştiind însă de unde să-l ia. Îl izolă, şterse restul, apoi porni să caute prin reţea. La început adună informaţiile cu detaşare, ca într-un joc, apoi deveni intrigat de ceea ce afla, ca în final să nu-şi mai poată stăvili entuziasmul. Când consideră că a terminat, se simţi pe deplin satisfăcut, pentru că se părea că norocul îi surâdea din nou.

Părăsi camera şi se duse direct în seră, unde soţia lui îngrijea tot felul de ciudăţenii biologice, lucru care constituia una din ocupaţiile ei favorite.

– Aniel, de mâine îmi schimb domeniul de

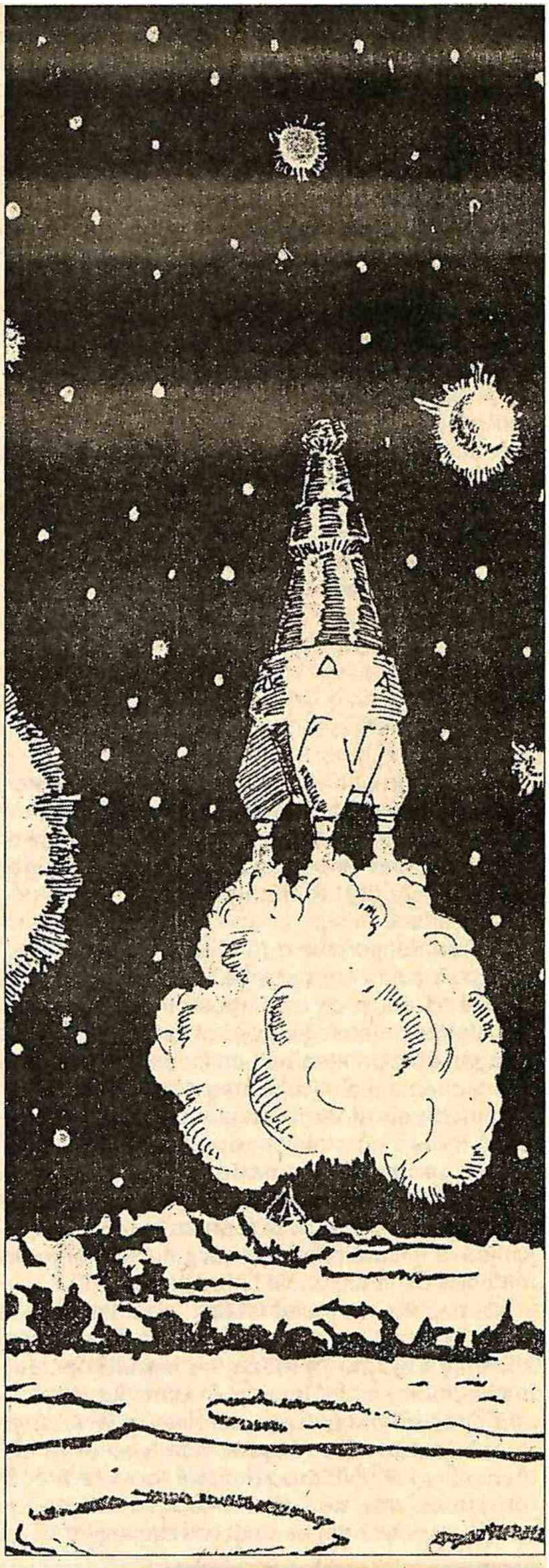

activitate! anunţă el cu hotărâre.

– Văd că, într-adevăr, plecarea lui Postec te-a marcat serios, spuse ea înţelegătoare. Ce-ai de gând să faci?

– Mă voi ocupa din nou de achiziţia primară! Am să cobor pe Pământ!...

– Bine, dar... tu eşti comerciant serios... şi asta-i treabă de începător...

– Ştiu, Aniel, doar cu asta am pornit şi eu... şi m-am descurcat destul de bine, crede-mă!

– Dar riscurile sunt mult mai mari astăzi... Chiar tu vorbeai despre asta... E dificil să faci o evaluare corectă pe teren. N-ar fi mai simplu să-mi caut eu ceva de muncă...

– Nici să nu te gândeşti, Aniel!... Mâine voi merge pe Pământ!... La vremuri dure se cer măsuri radicale, încheie el, neînţelegând rezistenţa nevestei sale.

– Daun, fă cum crezi tu că e mai bine! zise ea împăciuitoare, îmbrăţişându-l.

El îi răspunse cu căldură şi rămaseră aşa, împreună, multă vreme. Pentru spiritul lui de comerciant, şansa mult aşteptată apăruse, în sfârşit.

3

Daunmen achiziţionase ce-l mai performant multitester mobil pe care-l găsise pe piaţă şi trebuia să recunoască faptul că, de la ultima sa coborâre, genul acesta de aparate evoluase sensibil. Cu atât mai mult îi va fi de folos de data aceasta.

Îşi confecţionase o înfăţişare cât mai adecvată cu locul în care se afla ţinta lui şi, în umbra serii târzii, reuşi cu uşurinţă să treacă neobservat. Vântul puternic şi umed al toamnei înaintate alungase majoritatea oamenilor de pe străduţele întortocheate ale micului oraş de provincie.

Nevoit să meargă efectiv pe jos, comerciantul îndura cu stoicism epuizantul efort fizic. Uitase cea mai mare parte din tranzacţiile pe care le încheiase aici, în schimb îşi amintea foarte clar senzaţia contactului ferm cu solul, pe care-l simţea la fiecare pas. Aşa ceva nu se şterge din memoria nimănui, oricât timp ar trece.

În capătul drumului îşi făcu apariţia un individ care, ducând cu mare greutate povara unei sticle ce-i atârna în mână, se legăna nesigur, înaintând în salturi. Imediat în urma lui se profilară două umbre şi Daunmen tresări la vederea lor. Nu putea să se înşele, aceia nu erau oameni obişnuiţi! Nu erau oameni, ci nişte prădători feroce, vânători fără milă, cea mai de jos speţă desprinsă din neamul comercianţilor.

Se gândi c-ar trebui să intervină, să acţioneze cumva, dar nu găsi energia necesară. Se lipi de cel mai apropiat perete, sperând că va scăpa neobservat, şi aşteptă încremenit să se producă inevitabilul.

Urmăritorii îl ajunseră pe beţiv şi, năpustindu-se asupra lui, îl doborâră cu uşurinţă. Bărbatul ţipă lung, înfiorător, şi continuă să se zbată şi după ce atacatorii se retraseră în grabă, mulţumiţi de captură. Urletele disperate ale victimei care, smucindu-se bezmetic, stătea în mijlocul străzii, se loviră de un grup – patru bărbaţi şi o femeie – ce venea de după colţul apropiat. Nu observaseră nimic din cele întâmplate şi când nefericitul se repezi spre ei spumegând de furie, se feriră cu silă din calea lui, lăsându-l să se piardă în spatele zidurilor mohorâte.

– I-a luat băutura minţile, spuse înfundat unul dintre cei patru.

– Domnul să-l aibă-n pază, nefericitul! răspunse femeia, apoi îşi văzură de drumul lor, trecând pe lângă Daunmen fără să-i acorde nici cea mai mică atenţie.

Rămas singur în întunericul apăsător ce coborâse între timp peste oraş, comerciantul păşi nesigur pe pavajul grosolan. Activase ani buni pe Pământ şi, deşi auzise deseori povestindu-se despre situaţii ca aceasta, niciodată nu mai fusese martor la aşa ceva. Iar acum, la prima coborâre după atâta vreme, într-un loc atât de obscur, nimerise drept în calea hoţilor, fapt care demonstra că piaţa neagră şi fărădelegea deveniseră mult mai puternice decât îşi închipuise el.

Trecând peste starea de greaţă ce-i fusese provocată, Daunmen verifică harta memorată în sistemul individual, apoi îşi reluă drumul. Nu mai avea mult până la ţintă şi, cu puţin noroc, spera să nu mai fie nevoit să mai asiste la un atât de barbar spectacol, pentru care simţea o deosebită ruşine. În fond, jefuitorii erau semenii lui, răspunderea faptelor acestora căzând şi asupra sa. Decăderea lor îl murdărea şi pe el.

Alungă totul din minte când ajunse în faţa casei căutate. Se asigură că nu e nimeni prin preajmă, apoi se strecură înăuntru cu o îndemânare îndelung exersată. Ghidându-se după singura sursă de lumină care hărţuia bezna din clădire, urcă la etaj, acolo unde, într-o odaie modestă, bătrânul înţelept stătea aplecat peste masa grea, acoperită de cărţi vechi şi hârtii. Focul din soba mică, de tablă, se stinsese şi doar câţiva bulgări de jar mai mocneau neputincioşi.

Deşi era celebru printre ai săi şi ar fi putut să ducă un trai mult mai bun, omul se retrăsese în

acest loc sărăcăcios, mânat de modestia care-l caracteriza. Daunmen îi cercetase cu mare grijă trecutul, nereuşind să-i găsească nici-o pată. Datele spuneau că rămăsese orfan încă din adolescenţă, părinţii pierind într-un incendiu ce le distrusese tot avutul, el însuşi scăpând cu greu din flăcări şi rămânând stigmatizat de foc pentru tot restul vieţii. Dusese un trai plin de privaţiuni până reuşise să-şi termine studiile şi să se facă remarcat prin realizările sale. Nu-şi întemeiase niciodată o familie, dedicându-şi existenţa celor sărmani, ajutând pe cei în suferinţă ori de câte ori îi stătuse în putere. Opera sa ştiinţifică şi literară era acum apreciată de toţi învăţaţii lumii, iar nenumăraţii lui discipoli se străduiau să-i continue munca.

Mai cercetă încă o dată indicaţiile testerului şi, pe deplin mulţumit, se apropie cu grijă de clientul său. Aplecându-se uşor, privi peste umărul acestuia la versurile ce le aşternea pe hârtie şi, mai mult ca oricând, se convinse că nu se înşelase. Acest om îi putea rezolva problema.

Tresărind, bătrânul îi sesiză prezenţa şi sări în picioare, înspăimântat, în timp ce comerciantul se retrase, plutind aproape.

– Dispari, piază rea! se răsti omul, făcându-şi, larg, semnul crucii.

Daunmen rămase încurcat o clipă, după care zâmbi cu blândeţe.

– Ei, nu mă lua aşa!... E o confuzie la mijloc, crede-mă! vorbi el descoperindu-şi chipul în întregime. Uite, vezi?...

– Nu forma contează, necuratule, ci ceea ce eşti cu adevărat! Pe mine nu mă poţi înşela! spuse el îndreptându-şi trupul obosit. Nu mă tem de tine, pentru că Domnul îmi stă alături...

– E o greşeală la mijloc, te asigur!... Eu n-am de-a face cu iadul, nici cu raiul, nici cu orice altceva îţi trece ţie prin cap... Sunt un comerciant... un om de afaceri, dacă vrei.

Celălalt îl privi pieziş, neascunzându-şi neîncrederea.

– Nu te apropia!... Ştiu prea bine ce-ţi poate pielea, sunt prea bătrân ca să mă poţi îmbrobodi!... Ai venit să mă încerci acum, în pragul morţii...

– Te rog, nu e cazul!... Dar dacă tot ai adus vorba de moarte, eu zic c-ar fi mai bine să trecem la afaceri... Să mă prezint mai întâi, aşa e politicos şi cinstit, pentru că eu ştiu totul despre tine. Mă numesc... Daunmen şi sunt destul de cunoscut... însă nu aici, printre oameni, ci în tagma comercianţilor independenţi...

– Oricum ţi-ai zice, tot spurcat rămâi!

– Haide, omule!... Mă aşteptam să fii ceva mai cooperant, doar nu eşti un oarecare!... Îţi spun pentru ultima oară: nu sunt nici dracu', nici ta-su, nici mă-sa!... N-am nici-o legătură cu chestiile astea religioase... Sunt independent, pricepi?

Bătrânul dădu din cap a îndoială, ceea ce îi provocă lui Daunmen un acut sentiment de deziluzie.

– Uite, să ne înţelegem!... Am venit până aici – şi crede-mă că nu mi-a fost foarte la îndemână – ca să încheiem un târg cât se poate de cinstit. Dacă n-aş fi fost convins că ai nevoie de aşa ceva, nu m-aş fi obosit să bat atâta drum!

– Şi ce târg vrei să încheiem? întrebă celălalt suspicios, sprijinindu-se cu o mână de masă.

– Foarte simplu: îţi îndeplinesc orice dorinţă în schimbul sufletului tău...

– Aha!... Îţi dai arama pe faţă, spurcăciune! zbieră omul ridicând pumnul.

– Nu începe iar!... Credeam că ne-am înţeles...

– Niciodată!... Niciodată nu-mi voi vinde sufletul, pentru nimic în lume! răcni plin de furie bătrânul.

– Exagerezi, omule! Am văzut mii ca tine şi crede-mă când îţi spun că orice suflet îşi are preţul lui... Doar cu asta mă ocup, cu asta fac afaceri, zise Daunmen din ce în ce mai dezamăgit. Uitase cât de neîncrezători pot fi muritorii de rând.

– Da?! Fiecare are preţul lui, zici?... Foarte bine!... Iată care e preţul meu: bunăstarea întregii omeniri acum şi pentru totdeauna: iar tu să nu-ţi mai arăţi faţa necurată până la sfârşitul sorocit de Făcătorul lumii!... Îţi convine?

– Omule, încăpăţânat mai eşti! spuse comerciantul decepţionat, întrebându-se dacă adoptase tehnica cea mai potrivită de negociere. De câte ori să-ţi repet că n-am treabă cu Dumnezeul tău?!... Cere-i lui astfel de lucruri, la mine vino cu ceva rezonabil!

– Mă rog în fiecare zi pentru bunăstarea noastră!

– Şi foloseşte la ceva? nu se putu abţine Daunmen să întrebe.

– Orice rugăciune foloseşte! Doar bunătatea Celui de Sus ne apără de răul tău...

– Mă bucur pentru tine, dar pricepe o dată că mă lasă rece toate astea... Credinţa ta e foarte bună pentru tine, însă eu nu am nimic de-a face cu ea... Ascultă-mi propunerile, mai bine, insistă Daunmen, sesizând o uşoară relaxare a clientului său. Vrei bani, mai mulţi decât îţi poţi închipui?... Vrei mai multă faimă?... Vrei sănătatea pierdută şi vigoarea tinereţii?...

– Nu-mi trebuie nimic!... Am bani, atâţi câţi îmi sunt necesari... Umila mea muncă e apre-

ciată mai mult decât merită... Iar dacă trupul mi s-a şubrezit peste măsură, nu-i nici-o supărare... Domnul va hotărî, când îmi va sosi sorocul... Vezi, piază rea, că n-ai cu ce să mă prinzi?

Comerciantul tăcu câteva clipe, apoi reluă sigur de sine:

– Trebuie să fie ceva ce-ţi doreşti!... Ceva care îţi lipseşte... Gândeşte-te bine, cere şi eu am să-ţi îndeplinesc...

– Nu vreau nimic de la tine! se răsti omul. Pleacă odată, n-auzi?!

Daunmen nu se lăsă intimidat şi, apropiindu-se încet, puse pe colţul mesei o carte de vizită acoperită numai de literele mari ce formau numele său. După care vorbi din nou, privindu-l fix în ochi pe bătrân.

– Nu mă grăbesc, pot reveni oricând doreşti... Trebuie doar să te gândeşti la mine şi-am să vin. Nu chiar imediat, dar am să vin...

– Pleacă şi nu te mai întoarce în veci, blestematule!

– Gândeşte-te bine, dar nu prea mult, spuse comerciantul fără să-l ia în seamă. În halul în care eşti, nu mai ai mult timp la dispoziţie...

– Ce vrei să spui?! tresări omul, albind la faţă. Ştii când am să mor?... Spune!

– Hei, calmează-te! zâmbi Daunmen, conştient că vorbele lui îşi făcuseră efectul. În primul rând, că n-ar fi etic să-ţi spun ziua şi locul morţii... În al doilea rând, nici nu pot aprecia cu atâta precizie – tu tot continui să mă iei drept cine nu sunt... Dar m-am interesat de starea sănătăţii tale... şi pot să-ţi spun că o mai duci cam şase luni. Poate chiar un an întreg, dacă renunţi la orice efort...

– N-am să renunţ la munca mea, orice s-ar întâmpla!... Mai am atâtea de făcut!

– Tu hotărăşti!... E dreptul tău şi-l respect, dar nu uita că timpul nu-ţi e prieten, încheie comerciantul, retrăgându-se apoi în linişte. Mai zăbovi puţin pentru ca, neobservat, să-l urmărească pe bătrân cum îi ridică de pe masă cartea de vizită.

Clientul muşcase momeala şi senzaţia de mulţumire pe care Daunmen o încerca mergând prin noaptea rece şi jilavă îi amintea de vremurile bune de altă dată. Poate că la început se îndoise de şansele sale, dar acum era convins că îi va reuşi afacerea. Numai o mică parte din tranzacţii se încheiau la prima negociere, majoritatea necesitând două, trei sau chiar mai multe runde de discuţii. Important era faptul că 99,9% din oameni cedau, mai devreme sau mai târziu, ispitei de-aşi vedea îndeplinite cele mai adânci dorinţe.

4

Intră în casă bine dispus, nerăbdător să-i povestească totul nevestei sale, dar se opri surprins să constate că nu era singură.

– Te-ai întors? spuse Aniel vizibil încurcată. Îl cunoşti pe Metonim, nu-i aşa?

– Sigur că ne cunoaştem, vorbi musafirul. Ne ştim de multă vreme...

– Da, de mulă vreme, încuviinţă Daunmen deloc încântat, pentru că individul îi fusese antipatic dintotdeauna. Rareori avusese de-a face cu el, şi numai cu totul întâmplător, Metonim având o reputaţie proastă. Se bănuia că are legături strânse cu lumea interlopă.

– Vă rog să mă scuzaţi, dar eu trebuie să plec, se uită acesta pe rând la cei doi soţi. Mi-a făcut o deosebită plăcere să vă revăd!

– Şi nouă, răspunse Aniel conducându-l spre ieşire.

Daunmen îi urmări nemişcat, încercând să-şi ascundă iritarea. Se tot întreba ce anume aveau ce-i doi de împărţit încât să necesite o întrevedere personală.

– Metonim îmi povestea despre afacerile sale, zise uşor nesigură Aniel, după ce se întoarse.

– Despre cele curate sau despre cele murdare? o chestionă el sarcastic.

– Nu începe iar, Daun!... Dacă o afacere nu se derulează prin intermediul bursei, nu înseamnă neapărat că este ilegală!... Îmi dau seama că eşti obosit şi supărat, însă nici eu nu sunt dispusă să ascult în permanenţă exagerările tale...

– Nu exagerez deloc, Aniel!... Nici nu ştii pe ce lume trăieşti!... Chiar acum am fost martor, acolo jos, la un jaf oribil! Ce poate fi mai josnic şi mai primitiv decât atacarea unui om lipsit de apărare?!...

– Îmi pare rău, n-am ştiut că...

– Şi toate astea se întâmplă numai pentru că cei ca Metonim – bunul tău prieten Metonim – cumpără astfel de marfă pentru a o distribui pe piaţa neagră!

Aniel îl îmbrăţişă, apoi îi spuse cu blândeţe:

– Linişteşte-te, Daun!... Îmi pare nespus de rău pentru ce ţi s-a întâmplat... dar astfel de lucruri se întâmplă dintotdeauna. Te rog, nu mai lua totul aşa de personal!

– Nu e vorba numai de mine! se desprinse el cu consternare. E vorba de noi toţi, comercianţii... Nu vezi că simbioza noastră multimilenară cu pământenii a început să degenereze într-o parazitare fără scrupule, irresponsabilă şi total incontrolabilă?!

– Dar nu toţi privesc astfel lucrurile... Pune-te în locul celor care n-au fost la fel de norocoşi ca noi!... Ei nu trebuie să trăiască? Foametea e o realitate pentru foarte mulţi. Chiar tu te plângi mereu de halul în care a ajuns piaţa oficială...

– Asta nu schimbă situaţia cu nimic, din păcate. Foametea şi disperarea ating din ce în ce mai mulţi comercianţi şi dacă populaţia continuă să crească în ritmul ăsta, ne îndreptăm spre un dezastru sigur... Dar nu distrugerea oamenilor e soluţia! Ei sunt singura noastră sursă de existenţă şi n-o să le supravieţuim prea mult. Toate proviziile de hrană nu ne-ar ajunge decât trei-patru ani...

– Poate că vom găsi o altă lume populată, insistă ea. De ce eşti atât de pesimist?!

– O altă lume, spui? Uiţi că, în afară de civilizaţia noastră, asta este doar a doua cunoscută?... Uiţi dezastrul de pe Anakron, milioanele de suflete care au pierit, chinurile lor şi anarhia generalizată în care au ajuns? Nu vezi că istoria tinde să se repete?!

– De data asta nu va fi aşa...

– Câtă naivitate!... Tot aşa va fi, poate chiar mai rău... Şi nu cred c-o să avem iarăşi şansa de a găsi în ultima clipă o nouă lume, un alt Pământ, încheie el.

Tăcură o vreme, amândoi îngânduraţi, neştiind cum să aplaneze disputa. Foarte rar se certaseră de-a lungul căsniciei şi Daunmen simţea că niciodată nu se plasaseră pe poziţii atât de diferite.

– Vrei să mâncăm? rupse Aniel liniştea.

– Desigur, acceptă el, urmând-o în camera largă, în care obişnuiau să servească masa.

Mâncară încordaţi, distanţi, lipsiţi de poftă. Fără să vrea, Daunmen se întrebă ce proveniență are hrana lor. Cât de legală era sursa ei? Câţi trebuiseră să sufere pentru ca ei s-o aibă la dispoziţie?

– Creditul nostru a scăzut dramatic... E cazul să-mi găsesc ceva de lucru, anunţă ea sec, făcându-l să tresară.

– Iar începi?!... Nu trebuie să lucrezi, curând se vor rezolva problemele noastre, se opuse el, sperând ca vorbele lui să spună adevărul.

– Şi dacă nu va fi aşa?... Metonim mi-a făcut o ofertă rezonabilă şi cred c-am să accept...

– Metonim!... Doar ţi-am explicat cu ce se ocupă individul ăsta, Aniel!... Nu e nevoie să intri într-o astfel de mizerie! Ne vom descurca noi, într-un fel sau altul... Ne vom muta într-o locuinţă mai mică, dacă trebuie... Dacă va fi nevoie, vom da copiii într-un program social...

– Niciodată! răcni Aniel sărind în sus, de-a dreptul furioasă. Cum poţi să spui aşa ceva?!... Nu te mai recunosc, Daunmen! Ştii doar cât m-am chinuit în tinereţe într-un astfel de program!... Copiii mei n-o să ajungă nicodată la mila altora, niciodată! Sunt gata să fac orice pentru asta!... Orice!

Ieşi fără să-i mai arunce nici măcar o privire, lăsându-l perplex. Daunmen atinsese, fără să vrea, punctul cel mai sensibil al soţiei lui, şi acum regreta amarnic. Ar fi fost şi mai neplăcut pentru el dacă n-ar fi fost plecaţi de acasă copiii. Copiii pe care Aniel îi iubea fără limite, necondiţionat. Şi el îi îndrăgea, considerându-se împlinit prin existenţa lor, însă pentru ea simbolizau însăşi sensul vieţii sale. Ea avusese întotdeauna iniţiativa în această privinţă, mai ales după Salis, cel de-al patrulea, numărul de copii neobişnuit de mare nesperiind-o deloc.

Probabil că lipsa de activitate o făcuse să dorească o familie numeroasă, care pentru el constituia acum o povară, chiar dacă nu-i plăcea să recunoască. Se simţea ruşinat de modul în care ajunsese să gândească, dar situaţia lui critică îl adusese aici. Se vedea nevoit să mizeze totul pe reuşita tranzacţiei cu bătrânul pământean.

Nu mai avea chef de mâncare, aşa că plecă după Aniel, sperând s-o împace în vreun fel. O găsi în seră, dar renunţă să-i mai vorbească. Nu prea ştia ce să-i spună, se temea să nu se certe din nou.

Daunmen se întrebă dacă nu cumva greşise când o încurajase să ducă o viaţă casnică. Poate că ea îşi dorise altceva şi acum, când îl simţea slab, încerca să se impună. Mai erau şanse ca lucrurile să revină la normal, însă totul depindea de hotărârea unui moşneag.

5

Ningea cu fulgi mari, ce se unduiau în bătaia vântului asemeni unor frunze. Senzaţia de frig pe care Daunmen o simţea tot mai puternic nu era egalată decât de disconfortul înaintării prin nămeţi. Nimeni nu se mai opunea iernii, în miez de noapte, în afară de el.

Trecuseră multe zile de aşteptare tensionată, într-o mocnită stare de conflict cu soţia sa. O vreme comerciantul se temuse ca nu cumva să-i sufle altcineva afacerea ori, chiar mai rău, ca bătrânul să nu fie jefuit. Aşteptarea se dovedise lungă dar folositoare, pentru că omul îl chemase în cele din urmă. Şi în mod cert era dispus să cedeze.

Răsuflă uşurat când intră în casa veche, lăsând gerul pătrunzător în urma sa. Înaintă pe

nesimţite spre omul care-l aştepta sus, în aceeaşi cameră. Pătrunse fără să fie observat de clientul lui, care scria aplecat peste masă.

Focul ardea mocnit în sobă, iar o candelă pâlpăia slab sub un crucifix de curând fixat pe peretele opus uşii. Se părea că pământeanul dorise să-şi ia toate măsurile de siguranţă.

Amuzat, Daunmen se strecură până în dreptul aranjamentului protector.

– Vezi? vorbi el atrăgând atenţia celuilalt care, lăsând foaia ce-o avea în mână, se întoarse spre el şi-l privi speriat.

– Ai venit?... Cum ai intrat?

Comerciantul zâmbi cu superioritate, după care se apropie şi se aşeză pe colţul mesei, spre groaza bătrânului.

– M-ai chemat?... Iată-mă!... Înţeleg că te-ai mai gândit la oferta mea...

– Da, m-am gândit... Susţii în continuare că nu eşti diavol?

– Of!... Speram că am depăşit faza asta...

– Atunci ce fel de fiinţă eşti?

– Îţi repet: sunt un comerciant. Noi facem afaceri cu suflete; eu îl iau de la tine, apoi îl revând altuia. Cu ce obţin pe el plătesc serviciile pe care mi le ceri şi, dacă totul merge bine, obţin şi un profit. E foarte simplu, nu crezi?

– Adică sufletul meu nu va ajunge în rai... ori în iad? insistă bătrânul.

– Din câte cunosc eu, majoritatea sufletelor voastre ajung la noi, pe piaţă. Mie, personal, mi-au trecut prin faţă zeci de mii, la bucată sau angro... n-are prea mare importanţă.

– Înţeleg...

Slăbindu-şi încordarea, omul se sprijini de spătarul scaunului şi acesta scârţâi lung, făcându-l până şi pe Daunmen să tresară. Mulţumit de modul în care se prezenta situaţia, acesta vorbi:

– Deci, ce-ţi doreşte inima?... Spune-mi!

– Am început câteva lucrări pe care aş vrea să le duc la bun sfârşit...

– Aşa... Şi vrei să te ajut eu?

– Nu, nu-i nevoie!... Mi-ar trebui însă timpul necesar ca să le termin...

Cum se aşteptase la o astfel de cerere, comerciantul rânji înţelegător.

– Şi cât timp ţi-ai dori?

– Păi, douăzeci de ani? încercă bătrânul.

– Douăzeci... O să te dezamăgesc, probabil, dar chiar douăzeci de ani nu pot să-ţi ofer, răspunse Daunmen şi, sesizând reacţia celuilalt, reluă grăbit. Trupul îţi e prea şubrezit, iar eu, aşa cum ţi-am spus, nu sunt Dracu' şi, cu atât mai puţin, Dumnezeu. Dacă m-ai fi căutat mai demult, ar fi fost altceva... Acum, tot ce pot să-ţi promit se rezumă la circa zece ani.

– Zece ani?... Numai zece?!

– Ce vrei, asta-i situaţia!... Dar vor fi zece ani de viaţă adevărată, sănătoasă, fără restricţii...

Vizibil deziluzionat, omul clătină încet din cap, şoptind:

– Nu merită...

– Vei fi ca nou, chiar dacă nu ţi se va schimba radical înfăţişarea... Vei avea forţa şi vigoarea unuia de douăzeci de ani. Pot să-ţi îndepărtez cicatricile de pe faţă...

– Lasă-le acolo unde sunt! se aprinse celălalt. N-am nevoie de nimic de la tine, poţi să pleci!

Daunmen se ridică încet, sperând să nu i se bănuiască neliniştea.

– Nu te pripi!... Cere-mi şi altceva...

– Nu, nu merită!... Dispari! Du-te odată!

Surprins de întorsătura nedorită pe care o luase discuţia, Daunmen se îndreptă spre ieşire, încercând să-şi dea seama unde şi cu ce greşise.

– Ar mai fi ceva, vorbi bătrânul şi comerciantul se relaxă brusc, conştient că partida nu era pierdută.

Urmară câteva momente de tăcere, după care omul continuă:

– E vorba de o femeie...

– Vrei dragostea ei? Nimic mai simplu!

– Nu!... E mult mai tânără... şi foarte frumoasă... Nu vreau dragostea ei, ci vreau să-i asiguri o viaţă fericită şi plină de succese.

Nu anticipase o astfel de solicitare şi, pentru a trage de timp, Daunmen încercă să afle despre cine e vorba.

– Cum o cheamă?

– E una din elevele mele, Isabel... E atât de deşteaptă, la numai douăzeci şi trei de ani!

Comerciantul evaluase între timp costurile la care îl supuneau cererile clientului şi constatase cu neplăcere că îi acopereau întreg creditul de care mai dispunea, împingându-l spre asumarea unui risc deosebit de mare: falimentul imediat. Dar trebuia să fie optimist de data asta şi să spere că beneficiile obţinute din afacere aveau să-l scoată din impasul de moment.

– Ţi se pare rezonabil cincizeci de ani, de aici înainte, lipsiţi de griji materiale şi plini de satisfacţii pe plan personal şi pe plan profesional?... Adică familie fericită... şi o recunoaştere generală a realizărilor?... E maximum posibil!

Daunmen îşi urmări clientul cu nelinişte bine disimulată, aşteptând răspunsul de care-şi legase soarta.

– Da... E rezonabil...

– Perfect!... Înseamnă că ne-am înţeles: sufletul tău în schimbul a zece ani pentru tine şi o viaţă fericită pentru protejata ta. Vezi că n-a fost aşa greu?!

Bătrânul mormăi în barbă ceva ininteligibil, nu foarte încântat de înţelegere, dar comerciantul nu-l luă în seamă.

– Trebuie să-ţi precizez încă ceva!... Târgul nostru este absolut confidenţial, reţine!... Orice scăpare din partea ta va duce la anularea lui... adică pierzi toate avantajele câştigate prin contractul dintre noi.

– Pricep... Semnez o hârtie, ceva?

– O, nu!... Astea-s basme, nu mai folosim de mult aşa ceva! Acordul ambelor părţi e suficient. O clipă, te rog! zise Daunmen, verificând încă o dată indicaţiile aparatului care-i arătau că totul e în ordine. Deci, facem târgul? Eşti hotărât?

Pământeanul încuviinţă cu o mişcare uşoară a capului, chipul său trădându-i încordarea la care era supus.

– În regulă, s-a făcut! anunţă comerciantul fără să-şi mai ascundă satisfacţia.

– Gata?!... Nu simt nimic, prinse glas celălalt.

– Bineînţeles că nu simţi nimic!... Aşa e şi normal... Numai când se face prin forţă, extragerea sufletului provoacă suferinţe groaznice şi traume ireparabile – de cele mai multe ori pierderea sănătăţii mintale. Când însă există acordul ambelor părţi, extragerea sufletului e o operaţie la fel de simplă ca, de exemplu.. extirparea apendicelui... sau a unei măsele de minte...

– Deci sunt tot eu?!...

– Desigur!... Şi beneficiezi de toate câte ţi-am promis... Nu te încurcă deloc faptul că sufletul tău e la mine, aici, în acest aparat...

– A încăput acolo?! E atât de mic? deveni brusc interesat omul.

Daunmen râse încet de uimirea acestuia şi, agitând multitesterul prin aer, răspunse cu un ton didactic:

– A încăput!... Nu dimensiunile fizice contează – ele sunt relative. Important este conţinutul... Primează calitatea... Şi, nu c-aş vrea să te flatez, un suflet ca al tău se întâlneşte destul de rar!

Scărpinându-şi barba albă şi încâlcită, înţeleptul privi iscoditor spre interlocutorul său, nehotărât dacă să vorbească sau nu.

– Mă întreb, zise el în cele din urmă, ce faci tu... ce faceţi voi cu sufletele noastre?... De ce ni le cumpăraţi, de fapt? La ce vă folosesc?...

– Păi, nu-i evident?... Cu asta ne hrănim!

Cuprins de stupoare, omul înghiţi în sec, încercând în zadar să scoată ceva pe gură. Surprins şi totodată amuzat de reacţia acestuia, comerciantul luă paharul pe jumătate plin cu

apă de pe masă, apoi il întinse. După ce-l goli până la fund şi-l aşează la loc, bătrânul reuşi să grăiască.

– Vrei să spui că poţi să-mi mănânci sufletul aici, de faţă cu mine?

– Ei, nici chiar aşa!... Nu mai consumăm de foarte multă vreme hrană crudă. Şi nu înţeleg de ce te miri!... Voi cum procedaţi cu carnea ori cu legumele?... Ţi-am spus că voi revinde sufletul tău. Altcineva se ocupă de prepararea mâncării... Există marfă de diferite sortimente... diferite calităţi... şi o mare diversitate de gusturi... Noi posedăm simţuri şi capacităţi care vouă vă lipsesc cu desăvârşire.

– Înţeleg, zise celălalt continuând să rumege ideea. Suntem pentru voi precum o turmă de vite într-un ţarc... Aşa-i?... Ne furnizaţi diverse lucruri şi, în schimb, ne luaţi sufletele... Ne mulgeţi ca pe vaci...

– Mda, e un mod de a vedea faptele, râse Daunmen la auzul insolitei comparaţii, ce arăta că pământeanul avea, dacă nu o minte sclipitoare, cel puţin un bun simţ al umorului.

– De când sunteţi aici? continuă acesta. Sunteţi mulţi?

– Ne aflăm în apropierea Pământului încă de pe vremea când oamenii vânau animalele cu pietre şi bâte. Iar în ceea ce priveşte numărul nostru, suntem mult mai puţini decât voi, oamenii. De fapt, populaţia comercianţilor este într-o strânsă corelaţie cu a voastră... Cred că ţi-e clar că interesul nostru e ca pământenii s-o ducă cât mai bine!... Cum spuneai tu, e în interesul nostru să avem vaci grase şi sănătoase, sfârşi el într-un hohot de râs.

– Atunci, de ce o ducem aşa de prost?! insistă bătrânul, deloc amuzat. Nimeni nu se vaită de prea mult bine pe-aici...

– Ei, asta nu e numai vina comercianţilor!... Prima tranzacţie efectuată aici, intrată în istorie de altfel, a constat în schimbul dintre un primitiv care a căpătat un arc cu săgeţi, şi un strămoş de-al nostru care a primit sufletul respectivului. Arma a adus mult bine oamenilor pe plan general, dar şi mult rău pe plan personal.

– Pricep, orice lucru are două feţe... Să înţeleg că toate descoperirile noastre, bune şi rele, vi se datorează?

– Ei, nu chiar toate!... Marea majoritate... Şi nu întotdeauna în mod direct... Dar îţi repet, agresivitatea voastră naturală joacă un rol esenţial în evoluţia omului... Nu vă putem impune dorinţele, ele vă aparţin în întregime. Şi, chiar dacă avem noi legi care interzic tranzacţiile cu efecte periculoase, apar deseori persoane care să le eludeze... Conflictele şi dezastrele ne aparţin în egală măsură, asta-i realitatea!

Înţeleptul se aşează descumpănit pe scaun şi, luând în mână una din paginile răspândite pe masă, se întrebă:

– La ce-i bună atâta muncă?

Apoi, luminându-se la faţă, exclamă:

– Văd mult mai bine!

– Bineînţeles! aprobă Daunmen. Contractul a intrat în vigoare. Poţi să-ţi dai seama că durerea de spate ţi-a dispărut. La fel şi slăbiciunea din picioare..., iar răsuflarea ţi-e mult mai uşoară. Dacă nu mă înşel, chiar în aceste clipe, tânăra şi frumoasa Isabel compune, mânată de o inspiraţie năvalnică, un poem... E bazat pe una din ideile tale...

– Incredibil!... Sunt iar în putere! continuă să se minuneze pământeanul.

– Dacă te răzgândeşti vreodată, se poate rezolva şi problema cu faţa ta... Intră în preţ...

– Nu, nu-i nevoie...

– Cum vrei!... Oricum, cheamă-mă dacă vrei să mai stăm de vorbă, continuă comerciantul, căruia omul îi devenise simpatic. Sau dacă ai să-mi vinzi vreun pont, ceva...

– Nu vreau să te mai văd! refuză categoric celălalt, ridicându-se şi indicând ferm uşa.

– Cum doreşti! zise uşor dezamăgit Daunmen, îndreptându-se spre ieşire.

– Încă ceva, îl opri înţeleptul. Când voi muri... aş vrea să fie o moarte rapidă, uşoară... Se poate?

– Desigur!... Ce-ai zice de un infarct? Îţi convine?

– Da... un infarct e bun...

Părăsindu-şi clientul, Daunmen se trezi din nou în frigul nopţii, învăluit rapid de zăpada ce cobora nestăvilită de zile întregi. Nu-i plăcuse niciodată iarna terestră şi nu avea de gând să-i mai încerce gustul.

6

Nerăbdarea îl gonise de acasă, unde prezenţa lui Aniel îi creştea starea de tensiune. Nu-i dăduse detalii despre afacerea din ziua precedentă, impunându-şi răbdare până la obţinerea unui rezultat clar. În plus, nu mai regăsiseră starea de înţelegere perfectă care îi unise până atunci. Daunmen nu reuşea să-i mai comunice gândurile sale, de teamă să nu provoace iar o dispută. Îi lipseau energia şi abilitatea de a se certa cu nevastă-sa, pentru că toată viaţa fusese obişnuit ca ea să-i aprobe orice acţiune. În mod evident, greşise, dar acum era prea târziu să schimbe lucrurile. Mai era şi altceva, nelegat

de partea materială, care intervenise între ei. Ceva greu de definit pentru el. Aşa că preferase să amâne orice discuţie, aşteptând confirmarea reuşitei sale: o afacere excelentă şi un câştig pe măsură.

Imediat după ce părăsise Pământul, mersese la Oficiul de Expertiză al Bursei şi avizase tranzacţia făcută cu bătrânul om, înregistrată anterior în mod automat prin reţea, apoi ceruse verificarea sufletului achiziţionat. Achitase taxele necesare, conform contractului, lăsând grija respectării acestuia în seama serviciului de resort. Privise cu resemnare cum creditul său devine nul, neîndrăznind să se gândească c-ar putea rămâne aşa pentru totdeauna.

Acum aştepta rezultatul expertizei, plimbându-se pe arterele aglomerate ale cvartalului, privind cu detaşare mulţimea de comercianţi ce traversa zona. Specialiştii de la Oficiul de Expertiză erau foarte meticuloşi, iar până la ora fixată de ei mai era ceva timp. Daunmen îşi păstrase cuplat sistemul individual, pentru a putea fi apelat în orice clipă.

Cei mai mulţi dintre trecătorii care roiau în jurul său nu lăsau o impresie prea bună; unii arătau chiar deplorabil, semn că recesiunea făcea ravagii. Afacerile se dovedeau tot mai periculoase şi rândurile perdanţilor deveneau tot mai groase. Deşi el evita să se identifice cu situaţia lor, numai vederea acestora îi sporea considerabil starea de încordare care-l stăpânea.

– Merg prost afacerile în ziua de azi, aşa-i?

Daunmen se uită cu răceală spre necunoscutul care-i tăiase calea, un tip lipsit de vreo caracteristică anume, nici elegant, nici jerpelit.

– Da..., nu-s prea grozave, îi răspunse el fără chef.

– Tribor e numele meu, se prezentă străinul şi, după ce aşteptă în zadar câteva momente, continuă. Am o mică firmă în perimetrul 2FF, cvartalul 80B... numărul E1C. Nu mă găseşti prin reţea... Nu sunt înregistrat... încă...

Daunmen devenea din ce în ce mai încordat, reuşind cu greu să-şi mascheze furia care-l cuprindea.

– Am putea colabora, insistă Tribor. Dacă ai nevoie de ajutor... sau ai ceva de vânzare... orice...

– Crezi că nu ştiu cu ce te ocupi?! răbufni el. Acoperi jafurile altora şi-ţi închipui că eşti o persoană onorabilă!... Eşti un ticălos, asta eşti!... Un nemernic ce trăieşte din durerea altora!...

– Hei!... Nu mă lua pe mine aşa!

– Cum de nu vezi că cei de teapa ta ne fac neamul de râs, ducând omenirea spre dezastru?!

– Nu mă lua pe mine aşa! repetă Tribor. Nu eu am orânduit lucrurile... Nu mai am o mie de ani de trăit şi, atâţi câţi mi-au rămas, vreau să-i trăiesc cât mai bine!

Daunmen îl privi dezaprobator, apoi, cuprins de silă, îi întoarse spatele, depărtându-se.

– Îţi permiţi să faci pe moralistul acum, când eşti sătul, strigă celălalt în urma lui. O să dai şi tu de greu... şi-o să mă cauţi atunci!... Şi ştii ce? Eu n-am să-ţi râd în faţă!... Am să fac afaceri cu tine... pentru că sunt un comerciant... nici mai bun, nici mai rău ca ceilalţi...

Vocea lui Tribor se pierdu treptat, revolta care-l cuprinsese pe Daunmen stărui însă. Nimic nu i se părea mai îngrozitor decât ipoteza că ar trebui să aibă relaţii cu indivizi ce trăiau din piaţa neagră. Nu se credea în stare să coboare până la nivelul lor, să-i vadă zilnic şi să-şi crească cu ajutorul lor creditul.

Dacă ar fi fost vorba numai de el, ar fi preferat să moară de foame, decât să ajungă într-o astfel de situaţie. Dar mai erau copiii şi Aniel. Aniel, care cunoscuse sărăcia şi ar fi făcut orice ca s-o evite. Dar toate aceste griji vor dispărea odată cu vinderea sufletului bătrânului înţelept. Valoarea lui îi va înzeci investiţia, dacă evaluarea sa va fi confirmată. Cel puţin o bucată de timp nu va mai avea griji...

– Am terminat, Daunmen! se proiectă chipul lui Stacom, şefa Oficiului de Expertiză, persoană cu care el colaborase deseori.

– Şi?... Cât face? întrebă Daunmen retrăgându-se într-un loc mai liniştit.

– E un exemplar foarte rar... Eu, personal, n-am mai văzut aşa ceva!

– Înţeleg, zise el. Cât valorează?

Ea tăcu un moment, apoi reluă, evitând răspunsul.

– A trebuit să folosim tehnica cea mai avansată pentru a finaliza evaluarea... Am cerut chiar şi o contraexpertiză...

– Cât face? repetă Daunmen, tot mai nerăbdător.

– Exteriorul este perfect, incredibil de perfect, dar interiorul... e un gol absolut...

– Nu se poate, Stacom!... Nu se poate!... Testerul n-ar greşi într-o aşa de mare măsură! răcni el cu disperare.

– A greşit, din păcate...

– Omul ăsta, l-am verificat, doar ai şi tu datele! insistă el, agăţându-se de singurul argument disponibil. Viaţa lui a fost exemplară...

– Da, aşa-i, am verificat şi noi... dar am descoperit un amănunt care ţi-a scăpat ţie... Incendiul acela... în care a pierit familia sa... el l-a provocat!

Daunmen încremeni, uimit şi îngrozit totodată, incapabil încă să-şi accepte înfrângerea.

– A fost o revoltă de adolescent... sau ceva de genul ăsta, continuă ea. Tot ce-a urmat... tot ce-a făcut după aceea n-a reuşit decât să acopere... să ascundă golul. Asta-i realitatea, Daunmen: sufletul acesta nu valorează nimic!

Doar legătura cu Stacom îl oprea să nu se prăbuşească. Falimentul se petrecuse deja, totul schimbându-se de aici înainte pentru el. Cariera lui de comerciant independent se încheiase definitiv.

– Tot ce pot să-ţi propun, vorbi Stacom pe un ton mai jos, este să-l plasez la un muzeu... pentru o sumă derizorie. Singura lui calitate constă în ciudăţenia sa...

– Înţeleg, acceptă Daunmen şi ea întrerupse, lăsându-l singur.

Porni încet, fără o ţintă anume, înaintând nepăsător prin fluxul continuu de trecători, fiinţe străine şi asemănătoare lui, totodată, ce nu făceau decât să-i amplifice neliniştea şi teama, oglindindu-i nesiguranţa şi neputinţa.

Greşise. Îi era clar că greşise, mânat orbeşte de speranţa unui câştig mare, salvator. Riscase tot şi pierduse tot. Simplu, clar şi deloc neobişnuit. Banal chiar. El, Daunmen, repetase eşecul a milioane de contemporani pe care-i socotise slabi şi nepricepuţi. Plătea acum pentru că se crezuse superior lor, pentru că se crezuse un adevărat profesionist. Acesta era lucrul care-l rodea cu adevărat: greşise în evaluare. Ca un novice se înşelase. Nu atât pierderea materială îl afecta, cât eroarea ce-o săvârşise. Sau poate că, totuşi, nu greşise?! Poate că Stacom încerca să-l păcălească! De ce n-ar fi şi ea o ticăloasă ca toţi ceilalţi?

Renunţă la gând. O astfel de variantă nici măcar n-ar putea fi demonstrată de unul ca el. Era tot Oficiul de Expertiză în cauză, nu numai o persoană. Eşuase şi trebuia să se împace cu această idee.

Începu să-şi calculeze rapid şansele de supravieţuire. Contul său era gol, dar până să fie declarat falit va mai dura o perioadă. Inerţia sistemului se dovedea destul de puternică, chiar şi în această privinţă. Doar când datoriile sale vor creşte semnificativ, situaţia lui va fi luată în consideraţie. Ştia că aşa se întâmplă de obicei...

– Daunmen, unde eşti? interveni Aniel şi el regretă instantaneu că uitase să se decupleze din reţea. Arăţi groaznic, ce-ai păţit? întrebă ea şi, fără să aştepte răspunsul, continuă, vizibil încordată. Nu ştiu ce afaceri ai tu în ultimul timp, dar astăzi am constatat că, practic, creditul nostru e nul... aşa că am luat legătura cu Metonim... pentru o slujbă...

– Pricep, şopti resemnat Daunmen, care continua să se deplaseze pe artera aglomerată.

– Chiar acum plec să mă întâlnesc cu el, personal, pentru a discuta detaliile... Încă ceva, Daunmen: Falom mi-a transmis că soseşte mâine acasă, pentru câteva zile.

Ar fi vrut să se bucure pentru venirea fiicei lor cea mare, însă, pentru el, nu făcea decât să complice şi mai mult situaţia.

– S-ar putea să mai întârzii diseară... dar mai vorbim atunci, Daunmen, încheie ea.

El simţi un gust amar, gândindu-se că în ultima vreme Aniel îi pronunţa numele întreg, evitând să-l mai strige Daun. Nu crezuse vreodată că acest amănunt poate avea vreo relevanţă, însă acum i se părea de o importanţă covârşitoare. Şi nici nu se gândise că soţia lui va încerca să preia rolul de lider al familiei atunci când el va da greş, lucru pentru care, chiar dacă nu-i făcea plăcere, o admira.

– Am marfă a-ntâia! îi sări în faţă o tipă spălăcită. Am viruşi expert de ultimă oră! vorbi ea sacadat. Poţi face orice cu ei... sunt unicat!... Intri oriunde în reţea şi transferi în contul tău cât îţi doreşti!

– De ce nu-ţi umpli contul, atunci?! replică Daunmen iritat, iar ea amuţi, apoi îi întoarse spatele şi dispăru rapid.

Scăpat de prezenţa străinei, el se gândi destul de serios la neplăcuta postură de a da buzna peste oricine, încercând să obţii un profit din nimic. Oare ce spera să capete această fiinţă năpăstuită? Oare ce spera să capete nenorocitul care îi făcuse, probabil fără intenţie, cel mai mare rău cu putinţă, strecurându-i în sistemul individual toate acele informaţii?

Dintr-o dată, Daunmen îşi aminti de cealaltă întâlnire şi rememoră adresa stocată: perimetrul 2FF, cvartalul 80B, numărul E1C. În chema Tribor.

7

Următoarele trei zile trecuseră îngrozitor de greu pentru el. Gânduri contradictorii îl bântuiau neîncetat, aruncându-l dintr-o ipoteză în alta, fiecare mai neagră decât cealaltă. Evitase orice discuţie cu Aniel, ea fiind ultima persoană cu care ar fi dorit să comunice. Odată cu sosirea lui Falom se comportaseră amândoi ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat, printr-o înţelegere tacită. Iar fiica lor nu remarcase încă nimic, în afară de faptul că mama ei lucra acasă.

Chiar şi în aceste condiţii, Daunmen simţise că nu poate rezista. Încordarea şi nesiguranţa îl marcau tot mai pregnant şi avea în permanenţă impresia că este privit pe ascuns, cu suspiciune. Şi-ar fi dorit să stea măcar câteva zile izolat, departe de orice altă influenţă, doar el cu sine însuşi. În cele din urmă plecase de acasă, căutându-şi refugiul în forfota impersonală a arterelor din cvartal. Umblase mai bine de o zi fără o ţintă anume, insensibil la ceea ce-l înconjura, neluând în seamă foamea sau oboseala. Căuta o soluţie, ceva care să-i dea şansa de a-şi reveni, atât din punct de vedere financiar, cât, mai ales, din punct de vedere al propriei imagini. Dar nu găsise nimic legal, care să ai şi şanse de succes. Fără un credit substanţial, orice iniţiativă era sortită eşecului.-

Acum se afla pe Pământ, având asupra sa numai testerul. Când îşi amintise de Tribor şi de afacerile acestuia se speriase, apoi se ruşinase de propriile sale gânduri, dar, în final, le acceptase ca fiind unicele viabile. Dacă cineva trebuia să încalce legea, acela era el, nu Aniel! Câteva tranzacţii cu Tribor sau cu altcineva de teapa lui ar fi de ajuns, gândise el, pentru a se redresa, cu riscuri minime de a fi depistat şi aruncat pentru totdeauna într-un separeu. Cu creditul astfel refăcut, avea sorţi de izbândă în reluarea afacerilor, ca independent. Dacă treaba va merge bine, va încerca să-i ofere soţiei sale posibilitatea de a lucra împreună şi – cine ştie? – viaţa lor, familia se va întoarce la normal. Totul depindea însă de ceea ce va fi el în stare să facă pe Pământ.

Umbla de peste zece zile printre oameni, odihnindu-se numai pe apucate. Uitase când mâncase ultima oară şi foamea îi devenise un însoţitor deosebit de insistent. Niciodată nu-i lipsise hrana cu adevărat şi senzaţia atât de acută îl măcina cu o forţă nebănuită. Toate neplăcerile trupului terestru se accentuau, făcându-i din ce în ce mai anevoioasă mişcarea. Pentru el era clar că se află la limita puterilor, dar se hotărâse să nu se întoarcă până nu reuşea ceva aici, jos.

Descoperise câteva victime prezumtive, însă mereu găsise motive să renunţe, neconvenindu-i fie subiectul, fie împrejurările. De data aceasta urmărea o femeie de vârstă medie, pe care testerul i-o indicase drept o ţintă ideală. Nu trebuia s-o rateze, o altă şansă n-avea să mai apară prea curând.

Identificase persoana prin sistemul său individual, adunând rapid câteva informaţii. Pământeanca se îndrepta spre cimitirul local, unde, cu numai o zi înainte, îşi îngropase soţul şi cei doi copii, morţi în urma unui neaşteptat şi tragic accident. Daunmen o urmări în timp ce aceasta pătrundea printre mormintele învăluite de înserarea timpurie. Ajunsă în dreptul a trei cruci gemene, se lăsă în genunchi pe solul jilav şi începu să plângă fără lacrimi, suspinând încet. Starea ei o lipsea de orice apărare şi acum era momentul propice pentru a acţiona, însă Daunmen încremenise ascuns în umbra unui copac, incapabil să treacă la fapte. O ciudată forţă interioară îl paraliza, anihilându-i toate motivaţiile care-l aduseseră până acolo.

Dintr-o dată, el simţi apropierea unor necunoscuţi. Cei doi înaintau pe potecă, îndreptându-se în grabă spre femeie şi, când îl sesizară pe Daunmen, se opriră descumpăniţi, apoi se adăpostiră în spatele unui cavou.

– Ce mai aştepţi? Ai ajuns primul, e dreptul tău! fu el somat prin sistem şi înţelese că nu mai poate da înapoi; oricum victima nu le va scăpa celorlalţi.

Se apropie cu grijă şi, simţindu-se urmărit de ceilalţi jefuitori, îşi reglă testerul. Nu avea voie să greşească. Odată agăţată, prada trebuia smulsă cu dibăcie.

Un urlet înfiorător străpunse aerul, făcându-l să şovăie. Prăbuşită la pământ, femeia se lupta pentru sufletul său, zvârcolindu-se cu toată forţa. În ciuda stăruinţei lui, ea se opunea slobozind ţipete ascuţite şi zbaterile ei disperate îl încurcară şi mai tare. Era mult mai dificil decât îşi imaginase şi, cuprins el însuşi de panică, încercă încă o dată, dar parcă testerul refuza să-l mai asculte. Un val de ameţeală îl izbi, făcându-l să se clatine, apoi, vlăguit, renunţă. De undeva, din spate, se auziră paşi, apoi voci ce se apropiau.

Daunmen se retrase în grabă printre cruci, după care începu să fugă, atât cât îl mai ţineau puterile.

– Idiotule! Dacă nu eşti în stare de-o treabă, măcar nu mai încurca şi pe alţii! auzi el mesajul plin de ciudă al jefuitorilor.

Se prăbuşi sfârşit lângă o piatră mare şi veche, pe jumătate sfărâmată. Ţărâna umedă, îmbibată cu zăpadă topită, îl primi cu o îmbrăţişare rece şi aspră.

Când îşi veni în fire, zorii prinseseră să se strecoare prin pânza ceţoasă cu care noaptea acoperise totul. Oarecum mirat că este încă în viaţă, Daunmen se desprinse cu greu din frigul pătrunzător ce-l cuprinsese strâns, asemeni unui coşciug. Cercetă locul în care zăcuse, căutând câteva repere, însă nu recunoscu nimic. Nu-şi mai amintea clar pe unde trecuse în goana sa, iar sistemul lui individual nu-i putea furniza informaţii suplimentare. Se afla undeva,

la marginea cimitirului. Observă că pierduse testerul, dar, oricum, nu mai avea importanţă.

Nu avea importanţă, pentru că, în mod sigur, el nu se putea comporta ca un prădător, împotriva tuturor încercărilor sale disperate. Niciodată nu va fi în stare să mai atace un om şi, mulţumit de această constatare, comerciantul părăsi mormântul ce-l găzduise.

Înainte de a pleca din oraş, Daunmen se îndreptă spre casa unde locuia femeia pe care încercase s-o deposedeze de unicul ei bun: sufletul. Deşi slăbiciunea fizică îl copleşise aproape în totalitate, reuşi să ajungă şi să se strecoare până la ea fără să fie observat. Nu era singură; câteva rude sau prieteni îi stăteau alături drept ajutor şi el rămase cu mulţumirea că nimeni nu reuşise să săvârşească răul pe care încercase să-l facă în ziua precedentă.

Tocmai când se întreba încotro să pornească şi ce să facă, sistemul îi smenaliză că este chemat. Surpriza fu mare când înţelese că e vorba de pământeanul care-l adusese la ruină. După cele petrecute cu o seară înainte, Daunmen începuse să privească lucrurile cu detaşarea celui care le-a păţit pe toate, însă apelul bătrânului îi stârni curiozitatea. Hotărî pe loc să-i facă o vizită şi, cum nu era prea departe, porni pe jos. Ar fi putut să folosească transportul obişnuit, ca orice comerciant, dar ar fi costat, iar contul său era cu mult sub zero şi risca să aibă neplăceri.

De fapt îşi dorea acest drum, supliciul la care-l supunea luând pentru el forma unei binemeritate pedepse. Ideea penitenţei îi surâdea într-un mod greu de definit. Se gândi chiar cu părere de rău că el, ca şi ceilalţi semeni ai săi, era incapabil de a trăi în sistemul atât de confuz închegat al unei religii, precum oamenii. Ei, comercianţii, erau superiori sau, cel puţin, aşa îşi închipuiau. Doar măsura timpului o luaseră de la tereştri.

Fiecare pas prin mocirla străzilor îl vlăguia, fiecare rafală de vânt îi dădea fiori de moarte, dar pentru el suferinţa trecuse acum pe planul secund. Faptul că încă mai trăia era numai o pură întâmplare.

Într-un târziu, ajunse în orăşelul pe care crezuse că nu-l va mai revedea niciodată. Miezul nopţii trecuse de mult şi, într-o linişte sumbră, Daunmen se lăsă călăuzit de o coajă de lună ce pâlpâia prin zdrenţele norilor. În pragul casei, îşi aranjă cât de cât ţinuta, apoi intră.

Fostul său client nu-l mai aştepta în odăiţa de la etaj. Stătea acum în camera mare de la parter, în al cărui şemineu ardeau crăci groase de brad, ce răspândeau aroma tare de munte. Aşezat pe un fotoliu mare, acesta era cufundat în lectura unei cărţi voluminoase, pe care o abandonă imediat ce sesiză prezenţa comerciantului.

– Ai venit în cele din urmă!... Credeam că m-ai uitat! zise el bine dispus.

– Nu... nu te-am uitat, răspunse Daunmen apropiindu-se de bătrânul care, ridicându-se în întâmpinarea lui, îl cercetă cu atenţie.

– Dar ce-ai păţit?... Arăţi groaznic!

– Nu-i nimic, zise el evitându-i privirea. Pot să iau loc?

– Desigur, te rog! îi oferi celălalt un scaun, după care repetă. Dar chiar arăţi rău!

– De ce m-ai chemat? devie Daunmen discuţia.

Aşezându-se la loc, în fotoliul său, înţeleptul îi răspunse uşor încurcat.

– Ştii, fata aceea... Isabel... Se pare că, în ciuda vârstei mele, mă simpatizează... Chiar foarte mult!

– Şi?

Ţinând cont că mai am ani buni de trăit... poate că aş reuşi să mă aleg cu unele lucruri de care n-am avut parte până acum...

– Înţeleg, zise comerciantul. Cu ce te pot ajuta eu?

– Mă gândeam să scap totuşi de cicatricile de pe faţă... Să plec spre primăvară la băi, iar la întoarcere să nu le mai am... sau ceva de genul ăsta. Ce zici?

– Se rezolvă, nu-i nici-o problemă, răspunse Daunmen fără entuziasm. Văd că te-ai răzgândit foarte repede...

Omul zâmbi mulţumit şi, ridicându-se, puse în raft cartea pe care o citise, apoi se aşeză la loc.

– Da, m-am răzgândit... La urma urmei de ce să nu profit din plin de timpul pe care-l mai am de trăit?!... Ai fost destul de zgârcit în privinţa asta!

Daunmen înghiţi în sec, stăpânindu-se cu greu să nu răbufnească. În fond, ce vină avea pământeanul că el a fost atât de fraier încât să se lase păcălit?

– Mă bucur pentru tine! vorbi el cu efort. Mă bucur că îţi prieşte noul trai... că ai uitat de remuşcări... şi de incendiu...

– Nu-ţi dau ţie socoteală! sări omul în picioare, cu tot sângele adunat în obraji. Numai bunul Dumnezeu poate cântări dacă mi-am răscumpărat sau nu păcatele!... Aşa că să nu îndrăzneşti tu să mă judeci, stârpitură!

Comerciantul se ridică cu greutate şi, întorcându-i spatele, se îndreptă spre uşă. Se lămurise complet cum stăteau lucrurile cu fostul său client.

– Ce faci, pleci? coborî celălalt tonul, descumpănit de reacţia lui. Mă gândeam să mai stăm de vorbă...

– Despre ce? întrebă Daunmen oprindu-se în loc. Nu-ţi mai pot oferi nimic...

– Nu-i vorba de mine... Dar ia loc, te rog! insistă şi, după ce comerciantul se conformă, continuă. Mă întrebm dacă n-ai putea să discuţi şi cu Isabel. Poate că ea îşi doreşte mult mai mult decât am fost eu în stare să-mi imaginez...

Din ce în ce mai surprins de transformările pe care le suferise pământeanul, Daunmen cugetă cu amărăciune la ghinionul pe care-l avusese dând peste o astfel de persoană.

– În primul rând, nu este cazul să te pripeşti... La momentul oportun, o va contacta un comerciant – sau chiar mai mulţi – care să-i propună un contract... Ar trebui să te temi de o astfel de eventualitate, pentru că este riscant în ceea ce te priveşte... Poate că visează... o piramidă mai mare decât celelalte.., dar poate că visează un bărbat tânăr şi frumos, care s-o facă fericită, şi nu un vârstnic depăşit de vremuri, fie el chiar şi recondiţionat... Niciodată nu poţi ştii ce e în capul femeilor!

Înţeleptul se întinse în fotoliu îngândurat şi Daunmen simţi o mică bucurie văzând că reuşise să-l indispună.

– În al doilea rând, continuă el, nu mă mai ocup cu astfel de treburi... pentru că am ieşit din afaceri...

– Cum?! tresări bătrânul, privindu-l cu atenţie. Aş zice că, mai degrabă, ai fost scos din afaceri... Nu prea arăţi a pensionar, rentier... ori altceva de genul ăsta! încheie el impacientat.

– Stai liniştit, omule! spuse comerciantul ridicându-se cu mişcări nesigure. Tu nu eşti afectat în nici-un fel de problemele pe care le am eu...

– Înţeleg... Dar de ce te grăbeşti aşa?... Să-ţi ofer ceva de băut... ori de mâncat...

– Nu, mulţumesc! refuză Daunmen. Hrana terestră nu-mi e de folos... Dar dacă doreşti să-mi faci o plăcere, atunci te rog să nu mă mai cauţi... niciodată!... Vederea ta îmi provoacă repulsie, dacă pricepi ce vreau să spun, termină el în timp ce părăsea camera.

Ajuns în întunericul străzii, se îndreptă cu paşi greoi spre marginea oraşului, admirând din când în când astrul nocturn care, sub forma unei aşchii sângerii, păta cerul eliberat al nopţii. În ameţeala neputinţei sale, totul i se părea acum de o frumuseţe nemaiîntâlnită. Faptul că trăia încă i se releva ca o adevărată minune. Nici măcar nu se simţea în stare să-l urască pe cel ce-i provocase decăderea. Pământeanul nu se deosebea cu nimic de ceilalţi oameni pe care el îi cunoscuse, iar aceştia nu difereau prea mult de comercianţi. Probabil că simbioza în care conviețuiau de atâta timp cele două specii

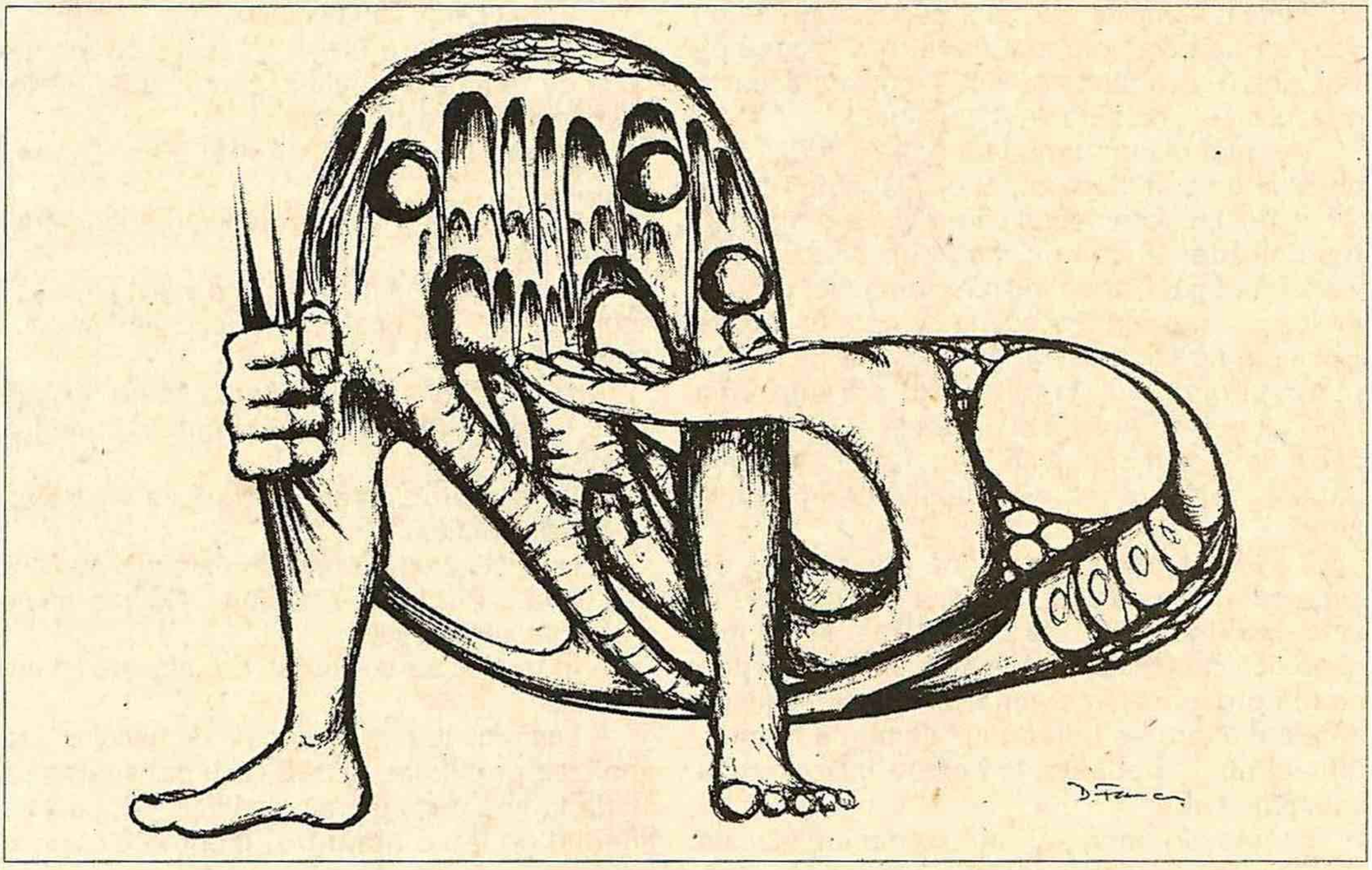

nivelase caracteristicile proprii fiecăreia, aducându-le la stadiul de nuanţe. Comercianţii şi oamenii vor pieri împreună, sabotându-se involuntar unii pe ceilalţi, gândi Daunmen, şi această concluzie a minţii sale înceţoşate i se arătă ca o reflectare a adevărului suprem.

8

Părăsise la timp Pământul. Imediat după întoarcere, primise prin reţea o somaţie pentru a-şi achita datoriile. I se acordau 24 de ore, după care contul său va fi blocat, accesul în reţea îi va fi interzis, iar sistemul individual dezactivat. Frumoasă perspectivă pentru cineva care uitase gustul mâncării, cugetase Daunmen resemnat. Numai instinctul de conservare îl mai menţinea în viaţă, el însuşi minunându-se de resursele nebănuite pe care le poseda. Era conştient însă că mult timp nu va mai fi în stare să reziste. Se prăbuşise în câteva rânduri, reuşind mereu să-şi revină, neluând în seamă privirile trecătorilor curioşi, dar indiferenţi la chinurile lui.

De trei ori ajunsese în faţa habitatului său, însă se retrăsese de fiecare dată. Ştia că n-ar fi fost în stare să intre şi să se înfrupte din hrana pe care soţia lui o achiziţionase cu creditele câştigate pe baza tranzacţiilor ilegale. Oare câte suflete comercializa ea în fiecare clipă, uitând suferinţele cumplite ale celor deposedaţi? El nu voia să fie părtaş la aşa ceva; n-o făcuse pe Pământ, n-o va face nici aici. Problema aceasta o rezolvase o dată pentru totdeauna.

Cel mai mult îl deranja faptul că Aniel deschisese un cont separat, al ei. Daunmen trăise tot timpul cu sentimentul că ea îşi va pune câştigul murdar în comun, aşa cum făcuse el o viaţă întreagă. Dar se înşelase amarnic, chiar şi în această privinţă. Persoana de care îşi legase existenţa nu-l considera, probabil, de încredere în acest moment. Treaba asta era suprema umilinţă la care Aniel îl supunea şi el îşi jură, cu riscul de a pieri de foame, că nu se va întoarce până ce nu-şi va redresa situaţia prin propriile forţe.

Se învârti câteva ore bune prin puhoiul de lume care, asemeni lui, se agita de colo-colo în căutarea unei surse de profit. Chiar şi cel mai nenorocit comerciant i se părea acum a fi o persoană prosperă, în comparaţie cu el. Deşi pe chipul multora se puteau citi chinurile foamei, nimeni nu se poticnea la fiecare mişcare aşa cum păţea el.

În cele din urmă se retrase din îmbulzeală şi, în liniştea relativă a unei zone periferice, pătrunse în reţea cu gândul de a se scufunda, pentru ultima oară în şuvoiul de date. Lăsă informaţiile să curgă la întâmplare, fiind prea obosit ca să mai poată extrage ceva folositor. O pâclă apăsătoare se întindea tot mai posesivă peste înţelegerea lui, sorbindu-l departe de lumea reală. Dar, cu toate acestea, o idee prinse contur, din ce în ce mai clară. Revenindu-şi din amorţeală, Daunmen o răsuci pe toate părţile şi, cuprins de euforie, realiză că nu e complet falit. Încă mai avea ceva de vânzare şi era imposibil să nu găsească un cumpărător, ce-l puţin aşa spera el.

Se strădui în grabă să-şi aranjeze ţinuta, chiar dacă asta nu folosea la nimic, şi ceru legătura cu singura persoană pe care considera că o poate contacta cu deplină încredere. Spre bucuria sa, nu dură prea mult până ce proiecţia lui Orcam îi apăru în faţă.

– Daunmen! Îmi face deosebită plăcere să te revăd! i-o luă acesta înainte.

– Şi mie, de asemenea, Orcam!... Sper că nu te-am deranjat...

– Pentru tine, nu e niciodată un deranj!... Dar nu arăţi prea bine, Daunmen... Ce-ai păţit?

– Nu-i nimic... grav... Trec doar printr-o perioadă mai dificilă...

– Îmi pare rău... Cu ce-ţi pot fi de folos?

Chibzuind câteva clipe, Daunmen încercă să pară cât mai hotărât cu putinţă.

– Vreau să-mi vând sufletul!

În liniştea care urmă, observă cu atenţie lipsa de reacţie a celuilalt, semn că nu înţelesese încă despre ce e vorba.

– Vreau să-ţi vând sufletul meu, Orcam! repetă el.

– Cum adică?! se dezmetici interlocutorul. Ce vrei să spui...

– Îţi ofer sufletul meu. Te împiedică ceva să-l achiziţionezi?... Îl evaluezi şi negociem preţul... ca la orice marfă.

Vizibil surprins, Orcam părea să nu îmbrăţişeze cu plăcere oferta şi Daunmen continuă neliniştit:

– E vreo problemă?... Interzice vreo lege să-mi vând sufletul?

– Nu... Nu cred. Numai că n-am mai pomenit aşa ceva... Poate că e posibil... Nu văd de ce n-ar fi! acceptă celălalt.

– În regulă! se bucură el. E o afacere ca oricare alta...

– Lasă-mi, te rog, puţin timp de gândire... să analizez problema... Cred că-ţi dai seama că oferta ta m-a prins pe nepregătite!... Te caut eu imediat ce iau o hotărâre, încheie Orcam şi

legătura se întrerupse, lăsându-l pe Daunmen pradă incertitudinii.

Deşi era conştient de faptul că Orcam e o persoană de cuvânt, modul în care fusese tratat îi trezea suspiciunea, alimentându-i nesiguranţa. Aşteptarea i se părea îngrozitoare şi teama ca nu cumva sistemul individual să-i fie dezactivat ori, şi mai rău, ca forţele să-l părăsească tocmai acum îi mărea chinul.

Când Orcam apăru din nou, Daunmen se simţi salvat.

– Mi-am permis să mai invit pe cineva, vorbi Orcam şi alături se ivi în paralel proiecţia Înaltului Comisar Loubis, membru marcant în Consiliul Director al Comercianţilor.

Prezenţa acestuia nu prevestea nimic bun şi, tulburat, nu reuşi să scoată nici-un cuvânt.

– Orcam mi-a vorbit despre oferta pe care i-ai făcut-o, zise Comisarul, şi, cu părere de rău, trebuie să te anunţ că este inacceptabilă din start!

– De ce?!... Ce lege o interzice? întrebă Daunmen disperat.

– Nu există lege care s-o interzică... pentru că astfel de lucruri nu se fac! Aici nu e vorba de sufletul unui om sau al altei fiinţe inferioare – e vorba de sufletul unui comerciant!... Oricât de grea ar fi situaţia ta, nu-ţi poţi vinde sufletul!

– De ce?... Ce mă poate împiedica să-l vând?... E al meu şi pot face orice cu el!

– De acord! răspunse Loubis. Dar priveşte implicaţiile practice, Daunmen!... În primul rând, am făcut o evaluare sumară şi, asta datorită şi cazului tău deosebit, foarte puţine companii şi-ar putea permite preţul estimat... În al doilea rând, impactul psihologic ar fi prea mare, şi în mod sigur, negativ: un comerciant îşi vinde sufletul; oare chiar aşa de rău am ajuns?!... Iar în al treilea rând, în ce-ar consta finalitatea acestei tranzacţii?... Comercializarea sufletului tău echivalează cu întoarcerea la canibalism, lucru care este total inacceptabil în societatea noastră!... Vezi, deci, de ce nu poţi să-ţi vinzi sufletul, nu numai lui Orcam, dar şi altcuiva. Mai mult decât atât, ţi se interzice în mod oficial să mai prezinţi această ofertă, indiferent cui! Cunoşti pedeapsa care te aşteaptă în caz contrar! ameninţă Comisarul şi, imediat după aceea, proiecţia îi dispăru.

– Îmi pare rău, Daunmen, vorbi Orcam. Dacă pot să te ajut cu ceva...

– Nu!... Nu e cazul, refuză el resemnat. Mulţumesc, oricum...

Rămase singur, cu adevărat singur. Nimeni nu-i mai putea fi de folos şi dezamăgirea cumplită că în locul unei tranzacţii cinstite se alesese cu mila unui fost prieten i se păru ultima lovitură pe care o mai putea suporta. Se prăbuşi, abandonându-se slăbiciunii cu care se luptase zadarnic până în acele clipe.

Îşi reveni într-un târziu, cu o ultimă răbufnire a vieţii. După un timp, reuşi chiar să se ridice şi să-şi privească făptura. Sistemul individual era inutil, fiind dezactivat. Devenise o umbră ruptă de restul lumii, neştiută şi neluată în seamă de nimeni.

Dar voia să trăiască! Îi era foame, teribil de foame, şi voia să mănânce. Voia să trăiască şi voia să mănânce! Porni nesigur înainte, deslu-şind cu greu pe unde se deplasa, împiedicându-se deseori. Când reuşi să ajungă într-o arteră principală, se repezi la primul trecător care-i ieşi în cale.

– Vrei sufletul meu?... Ţi-l dau ieftin... Ieftin!

– Pleacă de-aici! se răsti celălalt depărtându-se în grabă.

Fără să poată desluşi chipurile ce apăreau şi dispăreau în jurul său, Daunmen se adresă la întâmplare:

– Afacere excelentă!... Un suflet ieftin şi bun! Ce zici?

Cel din faţa lui îl ocoli fără să răspundă, spre disperarea sa. Cu un ultim efort, Daunmen urlă din toate puterile:

– Dau sufletul meu!... Nu-l vrea nimeni?!... Îl dau ieftin... Gratis îl dau!

În jurul său se făcuse un gol şi, blestemându-şi soarta, comerciantul îşi spuse că mai rău decât atât nu poate fi. Nimeni nu-i voia sufletul, era terminat, definitiv, gândi el. Apoi un nume ţâşni din memoria lui obosită: Tribor. Urmă adresa clară, unică lui şansă.

Îi trebui ceva timp pentru a prinde câteva clipe de luciditate. Înţelese unde se află şi cât mai are de mers pentru a-şi atinge ţinta. Porni spre destinaţia salvatoare, însă graba i se transformă rapid într-o înaintare chinuitoare, înţesată cu numeroase poticneli şi căderi.

Ajunse în cele din urmă în faţa habitatului sau, cel puţin aşa îşi imaginâ el. Acolo rămase încremenit în faţa intrării, conştietizând cu deznădejde că nu poate cere accesul fără sistemul său individual. Mânat de instinct începu să lovească şi să strige.

– Deschide, Tribor!... Sunt eu... Daunmen... Deschide!

I se păru, după o veşnicie, că se decuplează primul baraj de siguranţă. Lovi din nou, slab, din ce în ce mai slab.

– Deschide!... Sunt Daunmen, rosti el ultima şoaptă, prăbuşindu-se în timp ce sistemul de pază continua procedura de dezactivare. ■

Marile migraţii

AUREL CĂRĂŞEL

Motto:
„Prin sine însuşi fiecare om este o întrebare pusă lumii.“
C.G. Jung

Autotrenul încremeni brusc, fără nici o smucitură de avertisment. În Burg nu se întâmpla niciodată aşa; constată Gald şi se ridică din caniscaun. Acesta se răsfrânse asupra lui însuşi, până ce ajunse o folie subţire şi transparentă, după care se retrase în perete. În Burg toate mijloacele de transport erau vechi de când lumea şi în permanenţă cârpite. Zdruncinau neplăcut, scoteau sunete stridente şi se opreau mereu între staţii, datorită unor pene de curent imposibil de prevăzut.

Aici se afla însă în Exterior şi legile mecanicii funcţionau altfel. Îşi recuperă bagajul din buzunarul lateral al compartimentului şi părăsi platforma. Treptele metalice erau înalte şi înclinate într-un unghi ciudat. Le coborî cu dificultate şi păşi pe suprafaţa translucidă a peronului. Nu-l aştepta nimeni, constată, şi acest lucru îl linişti. Colonelul îl avetizase că, în Sfere, comportamentul social era cumva diferit de cel din Cuha, nu neapărat unul opus ci, mai degrabă, mai învechit, ţinând de cutume de dinainte de Conflagraţie, transmise exclusiv pe cale orală.

Celelalte vagoane, înălţate la 10 centimetri deasupra rambleului din vanadiu, păreau pustii. Gald ridică din umeri şi se deplasă până în faţa singurului automat de răcoritoare, anexat la colţul clădirii prismatice a gării. Văzu cele două cărucioare ce aşteptau, serviabil, într-un colţ, dar nu le dădu nici o atenţie.

Era bine, nu-l aştepta nimeni. Vichy era doar un nod feroviar oarecare, în uriaşa reţea care lega Burgurile între ele la suprafaţă. Un nod şi o Clinică. O biosferă de complexitate zero.

Îşi şterse fruntea cu un şervet de unică folosinţă şi îl aruncă în fanta aspirantă cea mai apropiată. Era al naibii de cald! Ca şi cum instalaţia de aer condiţionat nu funcţiona. Privi şi zări pata albă a Soarelui, ţintuită undeva în mijlocul bolţii invizibile. Departe, spre dreapta, câţiva nori albi şi îndepărtaţi îşi deplasau burţile rotunde fără nici un fel de grabă.

Se apropie de Programator şi lăsă bagajul să alunece la picioare.

„Alain Gald, aspirant...“, bătu el în clapele albăstrii.

„Scopul?“, formulă întrebarea entitatea ascunsă în spatele carcasei de ebonită.

„Operaţie cerebrală de rutină“, tastă din nou, după un moment de şovăire.

Aşteptă ca entitatea să rumege informaţiile. Colonelul îi spusese că Vichy reprezenta ceva mai mult decât o Clinică de Transformat personalitatea. Ceva mai mult decât un nod feroviar.

– O ieşire într-un decor altfel. Imaginează-ţi o bulă de sticlă translucidă, sub care dormitează un ochi albastru de mare. Şi un parc incredibil de verde şi de frumos. De regulă, recruţii transformaţi au nevoie de o stare spirituală deosebită, care să permită detensionarea cerebrală şi să-i facă apţi pentru operaţie. Un astfel de loc asigură toate condiţiile necesare identificării punctelor de maxim în stările preoperatorii. Cum este când simţi că treci de bariera celor 20 de ani?

Atunci ridicase din umeri şi nu ştiuse să răspundă. Venea din adâncimile aeriene ale colosului de sticlă, beton şi metal, fără să ştie nimic despre viaţa în Exterior. Acum, însă...

„Indicativul dumneavoastră a fost recunoscut şi acceptat. Recuperatorul Clinicii este de acord să vă primească peste patru ore, în salonul 362, la etajul subteran trei. Pentru orientare, veţi forma indicativul 46A25013Y. Un aerojet vă stă la dispoziţie oricând.“

Cursorul îşi pâlpâi o clipă bastonaşul negru, apoi se stinse. Se auzi un fâsâit şi dintr-o fantă laterală alunecă în coşul de plastic din partea stângă a aparatului un sul de hârtie. O lăsă acolo. Nu avea nevoie de aerojet. Staţiunea

părea a nu fi prea mare, în patru ceasuri avea timp suficient să-i dea ocol de mai multe ori.

Căută din priviri compartimentul pentru bagaje. Se afla în spatele automatului de răcoritoare. Îşi încredinţă bagajul benzii rulante, înghesui tichetul magnetic în buzunarul de la piept şi ieşi, străduindu-se să păşească drept şi rar.

Afară, soarele reuşise să scape de puful răzleţit al norilor şi împrăştia o lumină cerată peste lucruri. În tăcerea şi nemişcarea absolută din jur, Gald se simţi, dintr-o dată, foarte singur şi străin.

Se îndreptă încet către tringhiul albastru, care marca ieşirea spre staţiune. Dincolo de el, aerul îi păru încă şi mai fierbinte. O pală de vânt îi mângâie faţa, aducând cu ea un miros vag de sare şi de alge. De alge unduind în apa străvezie a mării... Dumnezeule, se înfioră bărbatul, probabil că e numai o imagine de film, rămasă într-un colţ de memorie şi scoasă la suprafaţă de cine ştie ce factor necunoscut.

Dincolo de clădirea prismatică se întindea panglica neagră a şoselei magnetice, pierzându-se sub coroanele dese ale copacilor. O apucă înainte, fără prea mult entuziasm, gândindu-se încă la mare şi la alge. Urma să suporte o operaţie cerebrală, care avea să-l transforme într-o maşină de luptă perfectă, după care Războiul Etern dintre Burguri îl va fi înghiţit, lăsând în urma lui o simplă cifră-indicativ în memoria vreunui Periferic de Ordine. Urma să devină altceva, fără să apuce să cunoască strania frumuseţe a Lumii de Dinainte, păstrată în secvenţe impresionant de bine reconstituite pentru Castele Superioare. Pentru oameni asemenea Colonelului.

Când ajunse sub umbra primilor copaci, se opri şi-şi şterse din nou fruntea de transpiraţie. În urmă, şina strălucitoare de vanadiu sclipea tăios, iar câmpul magnetic făcea ca aerul din jur să tremure în valuri uşoare, albăstrii. Câmpul de forţă al peretelui exterior era aproape invizibil din acel punct. Gald îşi umezi buzele cu vârful limbii şi încercă să-şi imagineze în pustiul depărtării copacul uriaş, cu trei braţe asimetrice, al Cuhăi, etajul 629, unde prietenul său Lancelot obişnuia să joace cărţi în compania Plastoizilor, minusculul său apartament de la etajul 324, din ramura B, biroul cu ficus artificial, unde lucra zilnic câte trei ore, la dosarele firmei „Alma"... Toate, absolut toate, aparţineau acum unui trecut spre care nu mai exista întoarcere.

Oftă, înălţă din umeri şi se afundă în răcoarea vagă oferită de pădure. Copacii par adevăraţi, îşi spuse şi se apropie de unul mai voluminos. Pipăi scoarţa tare şi crăpată, apoi încercă să smulgă o fărâmă din ea. Nu reuşi. Erau adevăraţi. Simţi un fior neplăcut prin măruntaie. Copaci adevăraţi, asta însemna natură sălbatică, lipsă de eficienţă şi de control adecvat...

Înghiţi în sec şi porni grăbit mai departe. În Cuha, vegetaţia era strict controlată. Fiecare plantă era îngrijită de un Plastoid şi fiecare bacterie sau algă din culturile hidroponice era catalogată şi înseriată, pentru a nu se înmulţi haotic. Pe partea stângă, drumul făcu brusc o buclă largă şi, din spatele tufişurilor, îşi făcu apariţia o parcare aproape goală, câteva bănci de sticlă şi un bar, cu firmă luminoasă, extrem de demodată. Stătu o clipă în cumpănă, apoi hotărî că dacă exista vreun punct informativ în acest sector al Exteriorului numit Vichy, atunci acela era cel mai bun.

Părăsi banda metalică şi se îndreptă spre clădire. Ocoli un vehicul pe pernă de aer dintr-o generaţie depăşită de mai multe decenii şi împinse uşile batante. Barul era chiar foarte mic, însă amenajat cu mult gust şi, în plus, fapt care pe Gald îl dădu gata, nu era deservit de un Plastoid, ci de un om. Da, de un om adevărat, cu cercel în urechea dreaptă şi cu buza de sus spuzită de ciuperca Aspartin, la modă în cartierele inferioare ale Burgului. Bărbatul înalt, puţin adus de spate, se distra vânând insecte invizibile cu un gaz paralizant. Când coborî cele două trepte, îşi întrerupse activitatea şi îl măsură cu atenţie.

Una din mesele de sub fereastra albastră era ocupată de doi indivizi în uniformă de Programatori, care mâncau în tăcere dintr-un bol înalt, plin cu spagheti, peste care turnaseră din plin bulion roşu. Lângă automatul cu bere, la o măsuţă înaltă cu scaun rotativ, o femeie roşcovană îşi ţinea capul în mâini şi privea ţintă către uşă.

Şovăi o clipă, apoi se îndreptă direct către masa ei. Se aşeză pe scaunul opus fără să ceară permisiunea, vârî cartela în fanta automatului şi comandă o bere. Se auzi un declic, iar cutia strălucitor colorată alunecă în coş. O luă şi o puse pe masă, în dreptul său.

– Mă numesc Gald, spuse, în timp ce învârtea desfăcătorul metalic. Vin din Burgul Cuha şi mă pregătesc pentru operaţia de rutină. Am ceva bani rămaşi în cont şi vreau să-i cheltui acum, cât mai am posibilitatea. Accepţi să-ţi fac cinste cu o bere?

Ştia că frazele sunau complet idiot, aşa că rămase surprins când femeia încuviinţă uşor din cap. Introduse cartela şi aşteptă declicul. Culese cutia şi i-o puse în faţă. Roşcovana nu

spuse nimic. Desfăcu berea şi sorbi îndelung, cu înghiţituri mici şi sacadate, apoi aruncă ambalajul nefolositor în lada aproape plină de sub tejghea. Gald zâmbi admirativ, văzându-i îndemânarea. O întrebă dacă ştie cum se ajunge la Clinică. Roşcovana clătină imprecis din cap, evitând să îl privească.

Gald se străduí să nu se enerveze. Sorbi şi el din cutie, ca să-şi facă de lucru. Berea era rece şi potrivit de amară. Cu coada ochiului îi zări pe cei doi Programatori ridicându-se simultan de la masă, împingând în acelaşi timp bolul spre banda rulantă din dreapta. Peste numai câteva clipe percepu fâşâitul surd al vehicolului din parcare. Bărbatul de la bar îşi vedea liniştit de vânătoare, cu spatele mereu aplecat deasupra ungherelor mai ascunse ale încăperii din zona tejghelei.

– Am fost prea nepoliticos sau am încălcat vreo normă de conduită specifică Exteriorului? În acest caz, îmi cer scuze. Singura mea motivaţie este aceea că sunt prea nou pe aici. Dacă nu vrei să-mi spui unde e Clinica, nici o problemă. O descopăr eu, până la urmă. Dacă e nevoie, solicit un aerojet. Marea, însă, marea nu cred c-o să refuzi să-mi dezvălui unde se află. E dreptul meu de a mă bucura de prezenţa ei, aşa cum e obligaţia mea de a mă prezenta la operaţie pentru a deveni un bun luptător.

Femeia îşi trecu o mână prin păr şi ridică din umeri. Gald îşi muşcă buza de sus, stăpânindu-se să nu izbucnească. Era mută sau... Sau îşi bătea joc de el? Se răsuci către automat, introduse din nou cartela şi mai comandă o cutie. I-o întinse, dar nu o lăsă din mână.

– Poţi să-mi spui ce e jocul ăsta? Eşti mută cumva? Sau ţi-ai propus să enervezi un viitor Soldat?

Femeia înghiţi în sec şi trase de cutie, fără să-l privească. Bărbatul clătină din cap, dar nu-i dădu drumul.

– Îi urăşti pe locuitorii Burgurilor?

Asta trebuie că era singura explicaţie logică. Îşi simţi fruntea îmbrobonată de sudoare. Degetele lungi şi fine ale femeii se încleştaseră pe cutie şi trăgeau cu putere. Metalul subţire se îndoise în punctele de presiune. Brusc, Gald renunţă. Lăsă cutia la mijlocul mesei, îşi şterse iar fruntea cu şervetul de pe stativul din stânga scaunului şi se ridică. Femeia îşi săltă pentru prima dată privirile şi îl fixă cu o lucire verde, intensă. O clipă numai, apoi smulse triunghiul minuscul din capac şi sorbi însetată din cutie.

Se îndreptă spre ieşire. Chiar la colţul tejghelei, barmanul puse spray-ul pe o tavă nichelată şi îi făcu semn să se oprească.

– Cartela e valabilă, spuse repede Gald. Automatul a acceptat-o. Nu mai am nimic de plată.

– Ştiu, murmură celălalt, iar buza acoperită de micelii păru de-a dreptul hidoasă. E-n regulă. Voiam numai să te avertizez... Linda e o tipă de treabă, dar are, uneori, căderi. De aceea vine aici. Aici, unde nimeni nu-i dă să bea, înţelegi? De altfel, e de mirare că a acceptat compania unui necunoscut. Vreau să spun că...

– O.K., n-am făcut nimic rău. N-am ştiut că Linda voastră are probleme psihice. Promit că n-o să mai vadă nici o cutie de bere de la mine, e bine aşa?

Părăsi localul fără să-i dea timp celuilalt să răspundă. La dracu', nimerise cum nu se putea mai prost: în loc să se plimbe prin parc sau să profite de soare şi de plajă în ultimele clipe libere din viaţa sa, se certa cu femei nebune şi barmani mâncaţi de micelii.

Se încadră pe banda de vanadiu şi porni cu paşi iuţi, încercând să uite episodul. Un fluture roşu tăie panglica lată şi pluti spre tufele din dreapta, acoperite cu flori roşii şi albastre. O pală subţire de vânt îi aduse în nări un miros puternic de iarbă strivită. De alge umede, se încăpăţână Gald; călcând mai apăsat. Acesta trebuie că era parfumul de alge umede, despre care discutase de atâtea ori cu Lancelot în lunile de pe urmă, când fiecare se visa pe malul unei mări albastre şi adevărate, înconjurat de scoici şi de pescăruşi. De fapt, habar n-avea ce erau ăia pescăruşi, după cum nu ştia cu ce să asemene mirosul de alge umede. Îşi linse buzele şi le descoperi sărate. Oare ce va fi făcând Lancelot?

Liniştea amiezii era ameţitoare, strecurându-i în suflet o teamă abia simţită. În Burg nu exista linişte. Chiar şi după miezul nopţii zgomotele îşi trăiau o viaţă a lor, independentă parcă de voinţa oamenilor. Gald îşi aminti de felul în care vibra către dimineaţă conducta de apă din baie şi se simţi, dintr-o dată, mai bine. Nu că se temea prea tare de linişte, fusese instruit asupra conceptului, toţi locuitorii Burgului erau instruiţi periodic, prin sistemul interior de holoviziune, ştia chiar o mulţime de lucruri despre Lumea Exterioară, ştia, de pildă, că dacă pui piciorul pe firele de iarbă şi apeşi, acestea nu sunt distruse, ci îşi revin după o perioadă de timp. Una era însă să cunoşti din auzite o serie de lucruri şi cu totul alta să le trăieşti, să intri în contact direct cu ele, cu viaţa lor particulară şi să încerci să te adaptezi.

Se opri lângă o tufă scundă, cu frunze vânăt-albăstrii. Ridică talpa şi o aşeză cu grijă

peste un smoc de iarbă, apoi apăsă cu prudenţă. Săltă din nou talpa şi o puse alături. Firele zăcură lipite de muşchiul des din jur vreme de câteva clipe, după care prinseră să-şi ridice vârfurile subţiri către cer. Zâmbi. Era în regulă, totul se încadra în nişte parametri cunoscuţi.

După numai câteva minute de mers lejer, perdeaua copacilor se întrerupse şi dincolo de colţul şoselei îşi făcură apariţia clădirile şcunde ale staţiunii. Se uită la ceasul-brăţară: trecuseră ceva mai mult de 40 de minute. Mai avea încă o mulţime de timp de risipit.

Din punctul în care se oprise, se vedeau distinct cele două degete dispuse în „V" ale aşezării. Chiar la baza literei, parcul se întindea asemenea unei pete verzi, străpunsă ici şi colo de acoperişurile albe şi roşii ale clădirilor. Către stânga, ghici Gald, se aflau centrele de cercetare medicală. În dreapta, trebuie că erau locuinţele şi magazinele. Dădu, în gând, cu banul şi alese dreapta.

Aleile erau aproape pustii la ora aceea. Rarii trecători, îmbrăcaţi în salopetele albastre ale centrelor de cercetare treceau pe lângă el fără să-l ia în seamă, cufundaţi în audierea programelor speciale, difuzate prin căşti. Aerojeturi silenţioase sfâşiau când şi când pielea bine întinsă a străzii.

Se opri în faţa primului automat informaţional, apăsă cartela de cont pe decodor şi solicită un pachet de informaţii cu caracter general. Şovăi o clipă în faţa cererii de opţiune a formei, pe care i-o adresă automatul, apoi se hotărî pentru o casetă. Varianta clasică, de ziar, i se păru prea incomod de manevrat. Se auzi un „clic" şi caseta minusculă apăru în sacul receptacul. O culese şi o introduse în centură.

În mai puţin de trei minute află, în formă sintetică, toate evenimentele ce se petrecuseră de la audiţia anterioară, pe care o făcuse în compania lui Lancelot, în barul „Numărătoare inversă", la etajul 245. În general, nimic interesant pe Centura Burgurilor de Est. Un singur element păru să-i reţină pentru un moment atenţia, dar nu se osteni să cupleze detalierea: dincolo de Centura-de-Radiaţii, în munţii veşnic înzăpeziţi, patrule de Observatori Plastoizi descoperiseră fiinţe umane, organizate în structuri primitive. Conform primelor cercetări, se părea că ar fi vorba despre comunităţi minuscule, pierdute încă din perioada Războiului Biologic în imensitatea pustiului, în care se transformase Pământul dincolo de Barieră.

În fine, nimic interesant, decise Gald şi porni mai departe. Războiul dintre Centuri continua cu aceeaşi violenţă, iar el avea să cunoască, pe propria-i piele, ce însemna aceasta. Nu, nu-i era teamă. Fiecare cetăţean al Burgurilor era îndoctrinat, încă din momentul căpătării conştiinţei de sine, în vederea nobilei misiuni pe care urma să o privească după depăşirea pragului bilogic necesar operaţiei. Era vorba despre ceva mai mult decât o simplă datorie de onoare. Era vorba despre supravieţuirea rasei. Războiul raselor... Gald habar n-avea în ce anume consta, nici un fel de informaţie referitoare la modalităţile de desfăşurare a lui nu se strecurau în Burg şi nimeni nu cuteza sa pună întrebări.

Destinul..., oftă Gald şi porni mai departe. Putea să considere totul asemenea unui destin orb, care-şi alegea supuşii şi-i trimitea la moarte, fără să le ofere explicaţii.

Vitrine plutitoare, ancorate magnetic de piloni subţiri, expuneau la înălţimi variabile mărfuri în ambalaje violent colorate. Se întrebă ce ar fi putut face cu banii ce-i mai rămăseseră. Oricum, după operaţie nu aveau să-i mai fie de nici un folos. Poate că ar fi trebuit să cumpere un medalion de violit pentru logodnica lui Lancelot. Acesta s-ar fi bucurat să ştie că se gândise la ei chiar şi în ultimele clipe.

Se opri în dreptul unui pilon sculptat în stil corintic şi, automat, vitrina coborî şi îşi deplie sertarele de cristal. Gald alese o piesă, aproape la întâmplare, plăti şi comandă agenţiei specializate locale să expedieze bijuteria pe adresa amicului său, în Cuba. Se gândi să adauge şi un cristal Jahszo, cu câteva cuvinte de adio, dar renunţă, după o clipă de chibzuială. Nu prea aveau ce să-şi mai spună, el şi Lancelot. În Burguri, prieteniile durau până la vârsta de 19 ani. După, nu exista decât operaţia, transformarea şi frontul invizibil. Oricum, nu urmau să se mai revadă niciodată şi, în acest caz, la ce bun cuvintele?

Se îndepărtă de stâlpul corintic, ferindu-şi privirile de parcă ar fi făcut un lucru ruşinos. Într-un fel aşa şi era, cedase presiunii unor amintiri considerate nedemne deja de noua sa stare socială. Un soldat... Chiar, cum ar fi trebuit să se comporte un soldat? Nu apucase încă să ia cunoştinţă despre nici un fel de Regulament militar.

Deasupra, norii se refugiaseră într-o pâclă compactă în apropiere de linia orizontului. Deşi căldura toropitoare era atenuată de coroanele arborilor, Gald o resimţea din plin.

Exteriorul trebuie că e ceva foarte diferit de existenţa din interiorul Burgurilor, gândi, în vreme ce examina obosit un panou publicitar cu efecte subliminale. În primul rând, nu exista

temperatură constantă, adică nicăieri nu interveneau climatizoarele, deşi era sigur că aparatele se găseau pe undeva, în subsolul bulei de sticlă. Era prea cald şi bănuia că în celălalt sezon, temperatura scădea sensibil. Apoi, era prea multă verdeaţă. O risipă inutilă, cu efecte stresante asupra locuitorilor din Cuha şi din Burgurile ce alcătuiau Octogonul Strategic, în jurul clinicii din Vichy. Evident că fiecare Etaj îşi avea propria grădină, că fiecare coridor dispunea de plante ornamentale şi chiar de arbuşti riguros controlaţi de grădinarii-Plastoizi. Dar de la ornament şi până la iresponsabilitatea verde din jur era o cale lungă, pe care el unul nu putea să o străbată.

Poate că, într-un fel, locuitorii Exteriorului nu se obişnuiseră nici ei cu starea de lucruri din jur. Ştiuse dintotdeauna că există puncte de supravieţuire în afară de sistemul protector al Burgurilor, oameni care-şi sacrificau, dintr-un motiv sau altul, cei mai frumoşi ani pentru ca viaţa din Interior să aibă permanente contacte în orice punct al Octogonului. Intuia că lucrurile se prezentau în acest mod, deoarece aveau un substrat logic solid, la care însă intuiţia sa nu avea încă acces. La urma-urmei, el se afla în Vichy...

Dădu colţul aleii unde se termina sectorul repartizat magazinelor de suveniruri, şi aproape că se izbi de un munte de pachete, învelite în hârtii lucioase, care plutea pe o minusculă platformă gravitaţională, condusă de o femeie, îmbrăcată în halat galben strălucitor. O femeie cu păr roşcovan.

– Tu?! exclamă Gald, dându-se un pas înapoi. Credeam că ai rămas să goleşti automatul amicului de la bar. Cum naiba de-ai ajuns înaintea mea? Scuză-mă, adăugă în clipa următoare, am uitat că eşti mută.

Femeia îşi scoase ochelarii cu focalizare monoculară, îi plie şi îi introduse în buzunarul de la piept, chiar sub bareta îngustă, de culoare verde. Însemnul ecologilor, remarcă Gald, apoi o privi din nou cu atenţie şi i se năzări că femeia din faţa sa şi cea de la bar nu era una şi aceeaşi persoană, deşi asemănarea fizică îl contrazicea.

– Mai întâi, domnule Gald, aş vrea să-ţi explic că aparenţa şi esenţa sunt două lucruri diferite, deşi au, uneori, puncte de tangenţă. În al doilea rând, trebuie că eşti extrem de nou în zonă, ca să nu-ţi dai seama că, sub această cupolă de sticlă, un aerojet te poate duce, în numai câteva minute, în puncte aparent foarte îndepărtate unul de altul. În fine, era necesar să ne întâlnim cumva în acest univers microscopic. Şi, pentru că aici nimic nu poartă pecetea întâmplării, consider că a fost un mod neconvenţional de a face cunoştinţă, care mi-a furnizat mai multe informaţii despre spiritul dumitale decât ar fi făcut-o o sută de rapoarte ale Biroului de Investigaţii. Acum, spune, îţi continui plimbarea de unul singur pe străzile astea plicticoase sau mă însoţeşti până la Depozit, să depun coletele astea, după care sunt dispusă să fac pe ghidul pentru ultima zi civilă din viaţa ta?

Se numea Linda şi era ecolog-A în Vichy. Pe lângă îndatoririle principale funcţiona şi ca psiholog, la Serviciul de Transformare, având misiunea de a-i pregăti pe cei ce urmau să treacă Pragul.

În mod clar, nu avea nimic altceva mai bun de făcut. Ridică din umeri şi porni alături de ea spre locul numit Depozit. Femeia îl conduse cu repeziciune prin labirintul de alei şi, în mai puţin de zece minute, ajunseră în dreptul unei clădiri scunde, cu acoperiş în formă de scoică.

– Aşteaptă un moment, te rog, îi spuse ea şi dispăru în spatele uşilor de sticlă fumurie.

Se răsuci pe călcâie încercând să-şi fixeze câteva puncte de reper. Parcul era conceput sub forma unui cub omogen, cu pereţi verticali din verdeaţă perfect delimitaţi. Probabil că Depozitul se găsea foarte aproape de una din muchiile vestice.

Simţi pe umăr o atingere şi tresări.

– Mergem? întrebă Linda, privindu-l de la ceva mai puţin de o palmă distanţă.

Dădu din cap şi înghiţi în sec, sperând că ea nu avusese timp să-i vadă reacţia. Dacă era, aşa cum se autodefinise, observatorul lui pentru perioada de dinainte de operaţie, în mod sigur că realiza un fel de test, iar punctajul pe care-l obţinea avea să atârne destul de greu în privinţa complexităţii operaţiei.

– În regulă, plaja e numai la câţiva paşi.

Avea cei mai verzi ochi din lume, se hotărî Gald şi o apucă în direcţia indicată de arătătorul ei. Dincolo de zidul verde care înconjura clădirea se întindea o limbă de nisip galben, linsă de valuri mici şi leneşe.

Strânse pleoapele, zăpăcit de atâta albastru. Marea era un safir uriaş, înfipt în buza răsfrântă a pământului. Pescăruşi albi pluteau nemişcaţi pe cerul adânc şi îndepărtat.

– Credeam că aşa ceva nu mai există decât în imaginile tridimensionale de dinainte de Conflagraţie, pufni el nervos... apă... nisip... şi pescăruşi! Nu ţi-e frică?

Linda se lăsă în genunchi şi vârî degetele mâinilor în nisip.

– Frică? Ţie ţi-e frică? Pentru cineva venit din Burguri pari destul de curajos: încă n-ai

vomat şi nu ţi-ai acoperit faţa, implorând să ne întoarcem.

Râse, îşi scoase sandalele transparente şi porni înainte prin nisip. Şovăi, simţind că, totuşi, ceva nu era chiar în regulă cu stomacul său. Dumnezeule, nu acum! se rugă, îngrozit. Nu exact acum, când am ajuns, în sfârşit, pe malul mării! Avea probleme cu stomacul de mai mulţi ani, Lancelot bănuia că ar fi vorba de un ulcer pe fond nervos, dar el refuzase la fiecare criză să meargă la Clinică, îi era teamă că aveau să-i găsească cine ştie ce şi atunci adio operaţie, adio statut de soldat, adio privilegii anterioare vârstei de 20 de ani... Nu-i spusese niciodată lui Lancelot, dar dispreţuia statutul de simplu tehnician III, bun la toate, aşa cum ajunsese el din cauza grefei coronariene, persoană incapabilă să părăsească vreodată Burgul şi să ia în piept Marea Aventură.

Marea îl fascina, asemenea unui ochi răsfrânt către azurul din interior. Ochiul era cerul, era pământul rămas undeva în urmă, era el. Era el.

Se apropie de linia de spumă, pe care valurile o desenau în nisip. Cochilii albe şi galbene de scoici îşi schimbau poziţia de fiecare dată când apa se strecura pe sub ele. Întinse amândouă palmele pe nisip şi aşteptă să i le acopere apa. O senzaţie stranie de fericire îl cuprinse la atingerea moale, aproape senzuală a lichidului sărat.

Câţiva metri mai departe, Linda întinsese pe nisip o folie subţire, cu aspect de burete, se dezbrăcase şi se întinsese cu capul în direcţia apei. Se apropie.

– Nu ţi-e teamă că nisipul acesta ar putea conţine agenţi patogeni? Să nu-mi spui că e sterilizat în întregime, că nu te cred. Cantitatea e prea mare şi operaţiunea ar costa prea mult. Sau voi, cei din Exterior, dispuneţi cumva de un alt sistem imunitar?

Îi făcu semn cu degetul să ia loc alături. Şovăi o clipă, apoi se aşeză pe porţiunea lăsată liberă de îndoitura coapsei ei. Materialul de sub ei avea, într-adevăr, ceva din consistenţa unui burete, dar îşi păstra suprafaţa rece în permanenţă. De jos, lumea părea să capete alte dimensiuni. Marea se strecura parcă din ce în ce mai aproape, cu fiecare val, în vreme ce pescăruşii se îndepărtaseră încă şi mai mult, devenind simple puncte indistincte în văzduhul străveziu.

– În fapt, suntem două specii, explică Linda, continuând să-şi întindă buzele în zâmbetul acela care nu era zâmbet. De la schimbarea mileniilor şi de la mult profeţita pieire a lumii prin foc au trecut 287 de ani. De peste 180 de ani, suntem două comunităţi care se dezvoltă separat, cu contacte fizice stabilite prin programe elaborate cu decenii înainte, astfel încât influenţele în privinţa dezvoltării să fie minime. Două specii umane care se deservesc perfect una pe cealaltă, într-o simbioză sui-generis. Noi oferim capacităţile medicale de care locuitorii Octogonului au atâta nevoie pentru Transformarea finală, inclusiv centrele de recuperare psihică *pre* şi *post*operatorii. De cealaltă parte, voi ne daţi mărfurile de care avem nevoie şi ne asiguraţi pacea necesară cercetărilor. Nu dispunem de alt sistem imunitar, ci de o altă concepţie asupra rolului şi rostului nostru în imensitatea Cosmosului.

– Altă concepţie?! se miră Gald, neînţelegând prea bine.

Prefira nisipul fierbinte printre degete, simţind în podul palmei ceva asemănător unui sărut fierbinte. Îl trecură fiorii. Aruncă speriat restul nisipului cât mai departe: nu-şi închipuise niciodată că un pumn de nisip ar fi putut să-i provoace fiori pe şira spinării. Fiori de lascivitate, îşi spuse şi înghiţi în sec, sigur că, de data asta, Linda i-a remarcat reacţia şi a punctat-o ca atare.

– Această concepţie diferită vă permite să luaţi contact direct cu un mediu ostil şi infectat? Aţi realizat aici o rezervaţie, fără să aveţi nici un fel de siguranţă că lucraţi cu elemente sterile. Oricâte grile de sterilizare le-aţi aplicat voi, componentele unei naturi sălbatice şi infectate sfârşesc prin a redeveni sălbăticie şi moarte.

Linda se ridică într-un cot şi-l privi, ferindu-şi ochii de soare cu palma.

– Dar tu? Tu de ce n-ai venit în Vichy în costumul de protecţie, aşa cum scrie în Regulamentul interior al Burgurilor?

Sânii îi tresăriră de câteva ori sub materialul subţire al sutienului albastru şi Gald simţi impulsul de a întinde mâna şi de a-i atinge. Îşi muşcă buza de jos şi-şi duse, involuntar, mâinile la spate, pentru a le feri de ispită.

În Cuha nu simţise niciodată dorinţa asta idioată de a mângâia un sân de femeie. Sigur, existau Momentele Sexualităţii, acele nopţi din februarie şi din octombrie în care drogurile înnebuneau hormonii şi-i determinau să alerge, orbi şi surzi, către Incubatoare pentru desfăşurarea actului sexual normal, necesar procreaţiei. În afara acelor nopţi... Gald îşi muşcă din nou buza de jos. Nici un bărbat normal nu resimţea vreo dorinţă sexuală, atunci când se găsea lângă o femeie. Ce naiba se întâmpla cu el?

– Chiar, ce naiba se întâmplă cu tine?

Linda îi căută mâna, îi prinse degetele, le aduse între ale ei, apoi le puse pe sânul stâng. Gald se cutremură, ca şi cum l-ar fi străbătut un curent electric. Vru să-şi tragă palma, dar femeia continuă să o apese cu ambele mâini pe piept.

– Ce naiba se întâmplă cu tine? Cu voi, prostule? În ce v-au transformat, dacă nu mai puteţi să reacţionaţi normal nici măcar la situaţiile-standard normale? În bar... ar fi trebuit să mă compătimeşti. Aveai în faţa ochilor o femeie timorată, puţin sărită de pe fix din cauza stresului şi incapabilă să vorbească. Un fel de animal sălbatic. Dar reflexul uman din tine n-a funcţionat. Acum ai în faţa ochilor o femeie superbă, care îţi face avansuri, iar tu rămâi rece ca o stâncă.

Brusc, îi dădu drumul. Palma îi căzu pe nisip. Şi-o ascunse din nou la spate, simţindu-se complet idiot. Două teste... şi căzuse la amândouă. În regulamente nu scria nimic despre astfel de situaţii.

– Te temi, nu-i aşa? Linda râse şi-i atinse obrazul cu degetul. Crezi şi nu crezi în ceea ce vezi. Dar sistemele de prelucrare mentală sunt mai puternice decât vocea instinctului personal: trebuie să crezi numai în ceea ce ţi se spune că este Realitate. Nu în Realitate. Despre care nu mai ştie nimeni cum a fost.

Se ridică în fund şi-şi lipi spatele fierbinte de tricoul său termoizolant.

– O concepţie diferită, însă aceleaşi reguli, cum ţi-am mai spus. Nimic din ceea ce vezi nu provine din Exterior. Din adevăratul *Exterior*, vreau să zic, deoarece ştiu că Vichy este, pentru voi, tot un Exterior. Nisipul, în care ţi-e frică să bagi din nou mâna, ca să nu te molipseşti cu vreo ciupercă defoliantă, este cuarţ de sinteză, copacii sunt obţinuţi prin clonare din celule celulozice descoperite în băncile de seminţe şi spori de dinainte de Conflagraţie. Sub fiecare trunchi, sub fiecare tufă şi chiar sub fiecare smoc de iarbă se găseşte o secvenţă cibernetică miniaturizată, care le comandă parametrii de dezvoltare şi le asigură hrana şi apa. Asta e tot. Sălbăticia e numai aparentă în Vichy.

O privi zăpăcit.

– Şi marea? Asta e apă adevărată, sărată, cu valuri, aşa cum o descriu toate videodiscurile rămase de dinainte de Conflagraţie...

– Suntem o Sferă Bios, oftă femeia şi-şi clătină părul roşu. Marea ta nu e altceva decât un simplu lac, cu diametrul de aproape 2000 m. Valurile sunt provocate de instalaţii speciale, aflate chiar sub picioarele tale. Apa este obţinută prin sinteză, zilnic înlocuindu-se circa un sfert din cantitatea totală de aici. Germenii sunt înlăturaţi permanent prin iradiere cu ultraviolete. Totul este perfect etanş izolat sub sticlă. Perfect steril. Numai dimensiunile la care a fost gândit totul sunt altele şi-ţi creează starea de angoasă. Hai, mergi şi vâră-ţi mâna în apă. Nu există nici un animal care să te lase fără degete...

Se ridică, cu mişcări şovăielnice, convins că-şi bate joc de el. Se apropie de apă şi îşi aşează degetele pe nisip, cu faţa în sus. Valul le acoperi, dar nu mai simţi înfiorarea de adineauri. Se întristă. Lumea reintrase în normalul artificialităţii cu care fusese obişnuit, bine izolat de Exteriorul adevărat şi dușmănos, în care pândea, invizibilă, moartea.

– Şi orizontul? Un efect holografic, nu?

Era mai mult decât atât, îi spuse Linda. Se specula un defect al vederii umane, care nu putea să depăşească un anumit prag de acuitate.

Se dezbrăcă repede şi rămase numai în şortul de sport. Pielea îi era albă, aproape palidă. Linda se apropie cu paşi abia auziţi, îi apucă mâna şi îl trase brusc spre apă. Valurile îi izbiră genunchii şi din nou îl năpădi senzaţia de natură sălbatică şi primejdioasă. Vru să iasă pe ţărm, dar degetele fierbinţi ale femeii îl smuciră către înainte. Se împiedică şi plonjă în apa albastră, cu umărul înainte. Abia după ce apa îi trecu peste cap realiză că deasupra cerul nu e altceva decât o cupolă de sticlă securizată.

Înotară către larg, amintindu-şi de lecţiile obligatorii de la bazin, când trebuia mai întâi să execute mişcările prins în chingile „broscoiului", aparatul de măsurare a forţei, potrivit să exercite exact forţa opusă la înaintare de densitatea apei. Linda avansa repede, demonstrându-i capacităţile de înotătoare versată. În scurt timp, îl lăsă departe în urmă, devenind o simplă cască roşie pe suprafaţa azurie. Abandonă cursa şi se răsuci pe spate, făcând pluta. Soarele continua să fie aceeaşi pată difuză, albă, în imensitatea unui cer incredibil de adânc, pierdut în spatele semisferei de sticlă.

Se gândi că peste puţin timp, poate chiar mai puţin de două ore, va suferi o operaţie cerebrală care-l va condiţiona să devină războinic. Toţi tinerii de vârsta lui o făceau, după care dispăreau pentru totdeauna din Burgurile unde crescuseră şi-şi duseseră anonimele existenţe. Ce anume îi determina să accepte, cu pasivitate, ideea operaţiei şi a condiţionării?

Bătu apa cu mâinile şi stropi săraţi îi săriră pe buze. Îi şterse cu limba. Un gând îl fulgeră ca o irizare albastră şi îi strecură un fior pe şira spinării. O altă condiţionare... descoperi uluit.

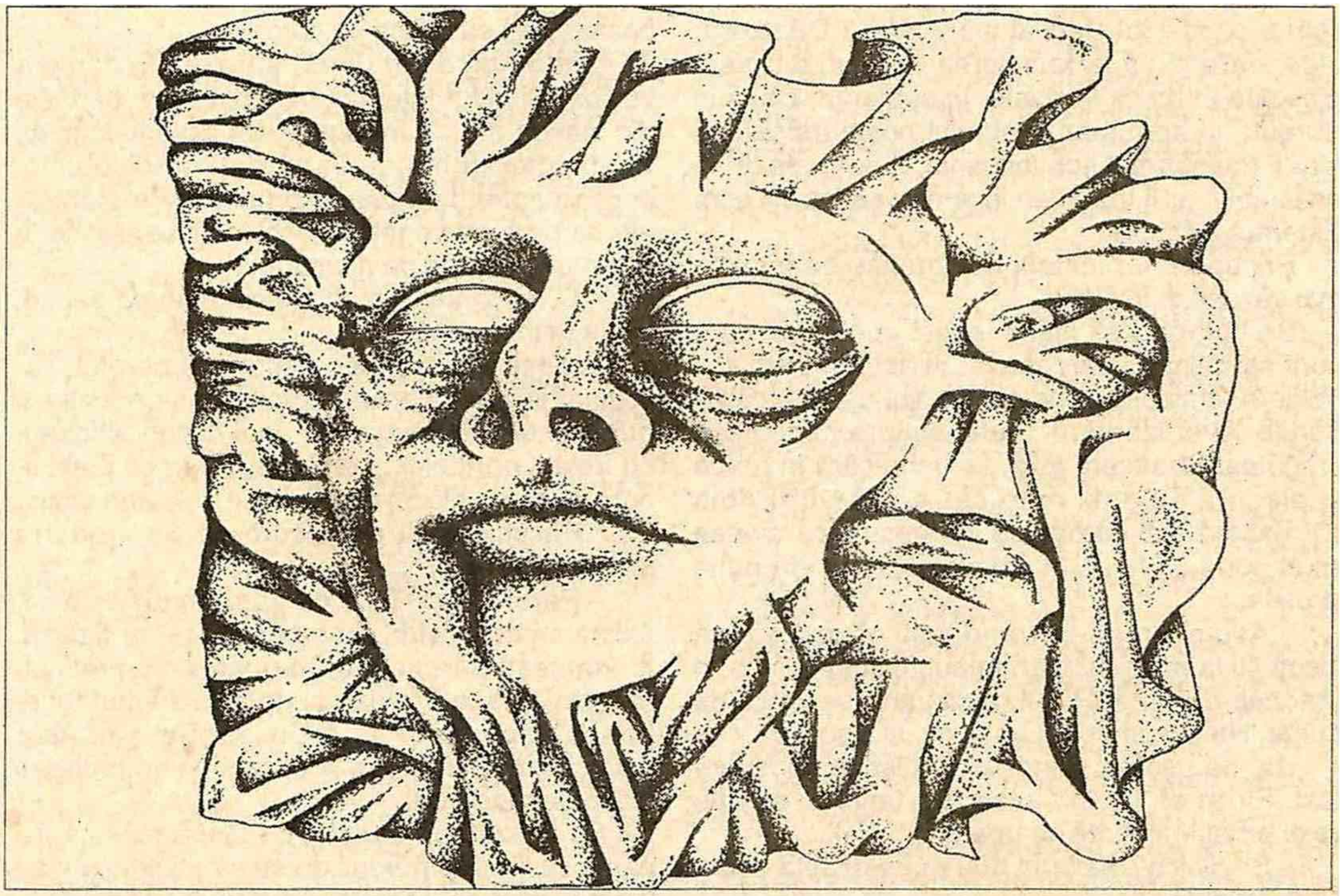

Asta îi determina să se supună. O altă condiţionare care, de fapt, reprezenta punctul final al unui lung şir de condiţionări anterioare. Un alt frison îi încreţi spatele şi îşi dădu seama că apa era ceva mai rece, semn că se îndepărtase de ţărm.

Spre celălalt capăt al bolţii, deasupra staţiunii, se aglomerau încet nori negri, ce-i acopereau hulpavi pe cei albi. Reveni pe burtă şi înotă către plajă. Lângă ţărm, apa era caldă de tot. Rămase întins, bălăcindu-se. Se gândi la amicul său Lancelot care, probabil, nu va trăi niciodată asemenea momente.

Ieşi cu părere de rău, se scutură de picurii ce alunecau grăbiţi la vale şi se trânti pe folia buretoasă şi rece. Nisipul i se lipea de mâini şi de gleznele ude. Toropeala din aer îl îndemna să aţipească şi încercă să i se opună din toate puterile. Treptat, pleoapele îi alunecară neascultătoare la vale, şi ajunse din nou în barul cu pereţi plini de afişe policrome, în faţa lui Lancelot care gesticula ca un apucat, împrăştiind stropi albi din paharul înalt.

Se trezi speriat sub ploaia de stropi produsă de mâinile Lindei. Sări în sus, încercând să-şi revină din visul atât de veridic, încât se întrebă dacă nu cumva plaja era imagine halucinatorie.

– Ne uscăm repede şi plecăm, îi zise femeia, storcându-şi şuviţele ude. Peste câteva minute e programată o ploaie adevărată.

Se aşezară spate în spate pe folie. Pielea ei era foarte rece.

– Ai nodulii cam prea dezvoltaţi, constată femeia şi se răsuci să-i examineze. Oho, dar ştiu că n-am văzut încă o pereche asemănătoare, până acum.

O simţi pipăindu-i umerii şi umflăturile tari, de dimensiunea unui pumn.

– Aşa mi-a spus şi doctorul. Mi-a recomandat un tratament cu corticoizi, după operaţie. Adică atunci când... mă rog, când nu mai e nevoie de persoana mea în Burg.

– În incubatoare, vrei să zici, nu? îl sâcâi femeia, întoarsă cu spatele. După operaţie deveniţi cu toţii impotenţi, nişte maşini de luptă fără dorinţe şi pasiuni.

Pufni enervat, dar nu răspunse. Erau detalii pe care educaţia primită în Burg nu-i permitea să le audă din gura unei femei. Mai ales acum. Sub soarele încă fierbinte, cu vraja mării la picioare, sunau ca o lecţie prost învăţată. Mirosul de alge îl...

Tresări, realizând că nu văzuse încă nici o algă. Nici un animal cu excepţia cochiliilor goale de scoici. Şi a fluturilor.

– Cochiliile sunt de ornament. Ţi-am explicat

cum e cu mediul steril al mării. Alge? Da, există alge, care ajută la reciclarea aerului, dar sunt crescute în medii speciale, în subteran. Ca şi în Burguri. În apă, s-ar fi înmulţit peste măsură şi s-ar fi transformat sub influenţa ultravioletelor. În ansamblu, ar fi fost prea incomod să întreţii ecosistemul, pricepi?

Pricepea. Iar imitaţii holografice de insecte mai văzuse şi în Cuha.

Se hotărârâră să plece, exact în clipa în care norii se întinseseră complet deasupra parcului. Fulgere strălucitoare le spintecau, când şi când, burţile, avertizându-i, inutil, asupra ploii ce se pregătea. Strânseră folia, se îmbrăcară în grabă şi plecară cu paşi mari către adăpost. Abia pătrunseră sub coroanele întreţesute că aversa se şi porni cu furie. În câteva clipe, îi udă până la piele.

– Acum, vrând-nevrând, eşti obligat să mă însoţeşti la mine în apartament, îi strigă Linda în urechea dreaptă. Părul roşcovan i se lipise de frunte. Ne uscăm, bem un tonic, şi discutăm.

Da, ne uscăm, gândi el. Şi discutăm despre test. Fir-ar să fie, nu avea nici un chef să afle veşti proaste înainte de operaţie.

– Şi clinica? Salonul 462 mă aşteaptă peste 65 de minute.

– Vei ajunge la timp, îl asigură ea. Abia îi auzea cuvintele, acoperite de fâşâitul apei. Stau foarte aproape de Clinică.

Când ajunseră în dreptul căldirii cu etaj, albă ca o jucărie de fildeş, cu ferestre înalte, era atât de ud, încât începuse să tremure. Se simţea ciudat, nu era neapărat o stare acută de disconfort, pur şi simplu ciudat, pentru că niciodată nu mai trăise ipostaza asta. În Cuha nu ploua.

Linda locuia la parter, într-un apartament format din două încăperi, un hol şi o baie minusculă la capătul lui.

– Câtă risipă de spaţiu! gândi cu voce tare, dar ea nu-l auzi sau numai se prefăcu a nu-l auzi.

Intrase înaintea lui în camera din dreapta şi începuse să se dezbrace, azvârlindu-şi hainele la întâmplare, pe un fotoliu gonflabil. Era remarcabil de frumoasă, admise Gald, fără să vrea. Pe plajă, armonia trupului ei tânăr fusese eclipsată de întinderea de apă şi de nisip. Aici însă, între patru pereţi, i se păru indecent de atrăgător, amintindu-i de senzaţiile încercate în Momentele Sexualităţii, şi îşi întoarse privirile. În fine, femeia ieşi de sub uscător şi-şi trase pe ea un halat din pluş gros. Îi făcu semn să folosească uscătorul, dar ideea de a-şi expune formele în acest cadru aproape intim nu-l încânta. Prefera să stea ud, aşteptând ca hainele să i se usuce pe corp.

Linda ridică din umeri şi-l pofti în camera vecină. Şocul îl înţepeni încă din prag: peretele din stânga era, în întregime, un acvariu superb. Peşti coloraţi înotau în cârduri de colo-colo, ocolind splendide plante palmate. Pe pietrişul alb de pe fund vegetau cochilii uriaşe, lucind în mai multe nuanţe de albastru.

– O hologramă, bineînţeles! râse ea şi-l împinse în interior.

Scoase dintr-un bar, ascuns în peretele învecinat iluziei de acvariu, două pahare înalte şi turnă în ele din conţinutul unui flacon albastru, cu irizaţii portocalii. La naiba, se frecă Gald la ochi, avea un blocaj cromatic pe culoarea albastru? Părul femeii era acum de un albastru intens.

– Părul meu? Ce e cu părul meu? Ei bine, există moda Alistar, nu se poate să nu fi auzit. Îţi vopseşti părul cu un marcator cromatic cu şanjabilitate la ore fixe şi gata. Sistemul funcţionează perfect mai multe săptămâni. Asta dacă, între timp, nu te plictiseşti şi nu foloseşti alt tip de marcator.

Se aşeză pe taburetul de lângă măsuţă. Îşi căută cuvintele, străduindu-se să nu spună vreo prostie, care să îi scadă şi mai mult punctajul.

– Există mai multe sfere Bios? Vreau să spun, oficial, există o asemenea informaţie?

Linda meditä câteva clipe, apoi ridică din umeri. Oficial, nu exista nici un fel de informaţie. Probabil că, undeva, în adâncurile scoarţei, fiecare Octogon dispunea de o memorie centrală care să cuprindă date complete despre noua structură a civilizaţiei de după Conflict. Dar ea nu ştia cum ar putea cineva să aibă acces acolo. Dacă exista un asemenea *acolo*.

– Teoretic, un Octogon este deservit de o singură sferă Bios. Asta nu înseamnă însă nimic, deoarece ar putea exista câte o sferă pentru fiecare din cele opt Burguri, după cum ar putea exista şi sfere de rezervă, în cazul în care cea aflată în funcţiune ar suferi un accident. Cert este că, fie Burg, fie sferă Bios, fiecare reprezintă o mică lume independentă. Suficientă sie însăşi.

– Nu cred, spuse încet. Nu cred, pentru că... în acest caz, ce rost ar mai avea Războiul? Operaţiile cerebrale? Soldaţii condiţionaţi să moară?

Privirea femeii lucea straniu într-o sclipire albastră, de parcă şi-ar fi picurat marcator şi în ochi. Gald îşi muşcă buzele enervat şi îşi înfipse degetele în marginea scaunului. Reuşea, în permanenţă, să spună şi să facă numai ceea ce nu trebuia. Înghiţi în sec. T-R-E-B-U-I-A să treacă

testul! Necesitatea aceasta, impusă de condiţionările anterioare, îi ardea creierul asemenea poftei animalice după drog a unui drogat lipsit de seringa sa.

– Am căzut testul nu? întrebă atât de încet, încât chiar şi lui însuşi i se păru că nu spusese încă nimic.

Linda sorbi din tonic şi privi lung în direcţia acvariului. Printre plantele verzi, o colonie de căluţi-de-mare înainta cu mişcări caraghioase. Un sunet grav se auzi de undeva dinspre baie, făcându-l să tresară. Peştii dispărură în spatele adăpostului vegetal.

Sunt vii, totuşi? îi trecu, involuntar, prin minte.

– Nu, ţi-am spus că sunt holograme. Un program ceva mai inteligent, atâta tot, răspunse femeia, ca şi cum i-ar fi citit gândurile.

Tăcu o clipă.

– Ce ştii despre acest test?

– Nimic, se grăbi el. Sau aproape nimic. Colonelul de la Recrutări mi-a spus că este posibil să fiu supus unor probe aici, dacă se consideră că punctajul acumulat înainte de împlinirea Vârstei nu este mulţumitor, dar nu mi-a făcut nici un fel de precizări cu privire la natura lor. Dacă nu obţin punctajul, mă întorc în Burg ca Auxiliar?

– Nu ştiu, clătină din cap femeia. Pur şi simplu, nu ştiu. Cum de ţi-a venit ideea condiţionărilor?

Citeşte, totuşi gândurile, se sperie Gald.

– Nu... eu... cum să spun... Nu cred că...

– Condiţionarea de a fi un bun cetăţean al Burgului... condiţionarea de a deveni un bun soldat... condiţionarea de a muri pentru ca această lume să supravieţuiască... condiţionarea de a nu pune întrebări... Ideea ţi-a venit înainte de a intra în apă sau după? În timp ce mă aşteptai pe plajă?

Nu ştie, descoperi uimit Gald. Nu ştie, deci puterile de care dispune sunt limitate. Asta înseamnă că nu mă poate citi pe loc, ci summum-ul gândurilor mele îi parvin ulterior, sub forma unui bloc compact. Cine dracu' e femeia asta?

Afară, ploaia contenise şi cerul se limpezise. Un vânt uşor trimitea spre sol jerbe de apă, scuturând frunzişul. Prin fereastra îngustă, crengile copacilor apăreau asemenea unor braţe de caracatiţă.

– Am avut-o... dintotdeauna, mărturisi. Uneori, mă gândesc la ea, atunci când mi se pare că sunt antrenat, fără voia mea, în situaţii imposibile.

– Şi asta e o situaţie imposibilă, nu?

– Nu... nu cred, se bâlbâi. Poate. Nu ştiu exact. Mă simt asemenea peştilor de colo.

Arătă cu degetul în direcţia umbrelor albastre, care se zbenguiau în spaţiul iluzoriu.

– Nu ştiu dacă mă înţelegi. Simt că *trebuie* să ajung la Clinică pentru a mă lăsa operat, dar, în acelaşi timp, am... La dracu', totul e atât de complicat de explicat.

Linda se întoarse încet spre el şi-i puse palma pe braţ. Era caldă, extrem de feminină, dar nu provocatoare, ci pur şi simplu, umană. Gald simţi că i se usucă buzele, din cauza stării de tensiune prin care trecea.

– Explică-mi, totuşi, spuse ea, rugător.

– Nu e nimic de explicat. E un fel de presentiment. O hologramă, asta e. Am senzaţia absurdă şi idioată că voi toţi, lumea care mă înconjoară şi la ale cărei reguli trebuie să mă adaptez a supravieţui, nu formaţi altceva decât o hologramă inteligentă şi subtilă, dar... o hologramă. Pe care cineva a conceput-o pentru a popula spaţiul în care mă voi naşte şi mă voi dezvolta. Pentru a nu mă simţi singur. Asta e tot. Da. Absolut tot.

Nu era tot, dar celelalte elemente ascunse în subconştient nu se lăsau accesate acum, pentru a fi dezvăluite.

– O hologramă, şopti Linda şi se ridică ameţită în picioare. Sigur că da. O hologramă, cum de nu m-am gândit şi singură? Şi, totuşi... Gald, eşti sigur că vii din Burgul Cuha? Că te numeşti Gald? Că eşti un tânăr sosit aici pentru operaţia cerebrală?

– Nu înţeleg la ce bun aceste întrebări, care nu au decât un singur răspuns, mormăi bărbatul şi se ridică, la rându-i, în picioare. Nu ştiu ce punctaj am realizat la testul tău afurisit, dar timpul meu liber a expirat deja şi mă văd nevoit să te părăsesc. Mă îndrumi să ajung la Clinică?

Încă de pe coridor se simţea pregnant un iz de umed şi de verde crud. Dincolo de uşă, aerul era rece şi plin de diferite mirosuri. O ploaie adevărată, gândi Gald. O experienţă unică. Dar oare cât de adevărată?

Pe alei, nu ieşise încă nimeni. Se opriră într-un scuar larg, mărginit de bănci din marmură neagră. În faţă se ghicea, prin frunziş, silueta masivă a unui edificiu cu patru nivele.

– Clinica, spuse femeia cu păr albastru. E cel mai bun răspuns la întrebarea ta în legătură cu testul.

– L-am trecut cu foarte puţin, înţelese el.

– Cu foarte puţin, da, recunoscu ea. Mărturisesc că încă nu ştiu exact ce factor determină atâta incoerenţă în comportament, din ce cauză eşti atât de atipic şi... de uman. Nu cadrezi cu

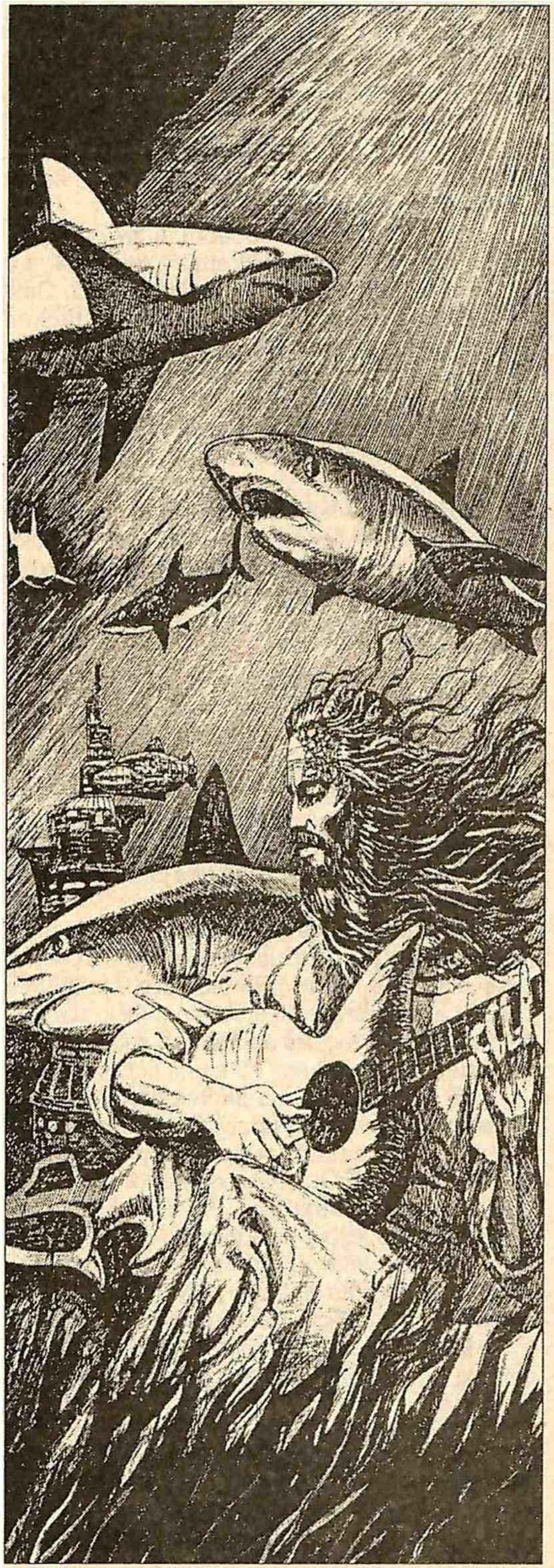

nimic din datele cunoscute de mine. În fine... Cred că nu are rost să ne luăm rămas bun. A fost, pur şi simplu, o după-amiază interesantă.

Îi întinse mâna. Gald i-o strânse, apoi brusc o trase la piept şi o îmbrăţişă.

– Ce m-ar sfătui specialistul în teste să fac, atunci când ajung într-o situaţie imposibilă? o întrebă încet, la ureche, de parcă s-ar fi temut să nu-l audă cineva.

– Închide ochii şi determină holograma să dispară, şuşoti ea înfrigurată. Fără nici o şovăire.

O sărută pe obraz. Trupul femeii se smuci, i se răsuci în braţe şi, înainte ca el să aibă timp să reacţioneze, Linda era deja departe pe alee, topindu-se în spatele unui grup statuar.

Se apropie, şovăind, de grilajul înalt şi subţire care împrejmuia incinta. Pupitrul îşi pâlpâia stins culorile de avertizare. Tastă cu grijă indicativul personal şi prinse să aştepte. După câteva clipe, se auzi un bâzâit uşor, o poartă se trase spre dreapta şi dinspre clădire apăru un bolero pe pernă de aer. Aparatul se opri la doi paşi de el şi îşi desfăcu silenţios carcasa de plastic.

Urcă treptele înguste şi se lăsă în fotoliul-scoică. Carcasa reveni pe poziţie şi se opaciză. O lumină verzuie umplu spaţiul interior, învăluindu-l ca o apă.

Coborî, avertizat de acelaşi bâzâit că ajunsese la destinaţie. Un asistent-Plastoid îl preluă de la capătul coridorului şi îl însoţi până la un punct de sterilizare. Aici, se lăsă dezbrăcat, îmbăiat într-un lichid rece, uscat sub un jet de aer călduţ, şi reîmbrăcat într-o salopetă cromată, lipsită de buzunare.

Plastoidul îl conduse apoi spre o sală spaţioasă, puternic luminată. Acceptă să se întindă pe canapeaua ciudat denivelată din mijlocul încăperii şi privi cu detaşare la mâlnile ce-i fixau braţele şi capul într-o serie de chingi moi. Asistentul îi făcu o injecţie subcutanată şi îl preveni că va adormi în câteva minute. Dispăru în spatele uşilor duble, lăsându-l singur.

Va să zică aceasta era celebra operaţie a modificării de personalitate. Operaţia-standard, după care nimeni nu mai revenea în Burg. Un fel de sită. Cineva sau ceva cernea, prin mai multe filtre instalate până aici şi ulterior prin acesta, cu mult mai des, căutând printre personalităţi... Căutând ce?

Îşi aminti de vocea politicoasă a Colonelului, care îi prezisese că acest moment va fi unic: „Vei fi singur, cu propria conştiinţă supusă chinului indeterminării. O a doua naştere, mai puţin dureroasă fizic, dar mult mai sfâşietoare în planul unic al fiinţei. Vei realiza, în sfârşit, că faci

parte dintr-un Tot indivizibil. Pentru că războiul nu este un mijloc de decimare a populaţiei. Sau nu numai. Ci o Structură. Care are rolul de a integra individualităţile într-un Tot, pe care, dacă vrei, poţi să-l numeşti Univers."

Toţi făceau parte dintr-o Conştiinţă Unică, descoperi, aproape adormit. Universul... O Conştiinţă care clocea ceva. Dar ce?

Linda ştia mai mult decât îi spusese. Linda cea cu păr roşcat... Sau albastru? Şi cu miros de alge umede. Îi plouase şi ei alergaseră fericiţi prin ploaie. Stai, stai... Cine a vorbit de fericire? De scoici albastre şi de căluţi-de-mare?

Adormi, nu înainte de a mai inspira o dată, profund, mirosul de alge umede, care îl înconjura din toate părţile.

Se trezi brusc, într-un întuneric absolut. Încercă să se ridice, dar brăţările metalice îi tăiară carnea în jurul încheieturilor. Pipăi cu degetele, descoperi butoanele, apăsă şi se eliberă. Se săltă în şezut, învălmăşind şi rupând ţevile de plastic ale instalaţiei medicale de deasupra sa. Îi vâjâia capul şi simţea în cerul gurii o stare imposibilă de greaţă. Strigă, cu voce piţigăiată, dar nu-i răspunse nimeni.

După câtva timp, se ridică ameţit de pe canapea şi se îndreptă şovăind în direcţia chenarului uşii, slab luminat de becurile pentru avarie. Se mişca lent, de parcă plutea într-un spaţiu acvatic, cu mişcări groteşti de păpuşă dezarticulată.

Când ajunse, în cele din urmă, în parc, stelele îndepărtate, cu sclipiri difuze din cauza bolţii de sticlă, se grăbeau spre apus. O lucoare roşietică poleia întunericul, anunţând zorii.

Ceva se petrecuse acolo, în spatele ferestrelor întunecate ale Clinicii, ceva care nu intra în nici un plan, în nici o logică. Simţea asta cu toată fiinţa sa, aşa cum simţea, de pildă, gustul sălciu de greaţă şi durerea surdă din craniu. Şi, pentru prima dată în viaţă, în viaţa pe care era lăsat să şi-o reamintească între două condiţionări, îi era frică.

Frică!

Acum încă îşi mai amintea de trecutul apropiat, de Cuha, de Lancelot, de Vichy de plajă, de mare, de scoicile albastre, de Linda... De Linda! Da, se va duce imediat la ea, Linda va şti să-i explice inexplicabilul.

Linda...

Alerga izbindu-se de copaci, prin boarea umedă a apropiatei dimineţi. Pe aleile pustii, întunericul era aproape dens. Nicăieri nu se vedeau nici măcar luminile de avarie.

Străbătu în diagonală câteva cvartale de locuinţe şi se opri când simţi că nu mai poate să respire. Îşi prinse capul între palme, străduindu-se să-şi potolească pulsaţiile din craniu. Deşi era întuneric, recunoscu fără dificultate clădirea albă cu ferestre înalte. Urcă treptele, clătinându-se. Înainte de a apăsa pe avertizorul sonor, se rezemă de toc: lumea încetă să vălurească în jurul său, reintrând în normal. Împunse cu pumnul în clapeta avertizorului. Aşteptă. Un vânt uşor înfoia coroanele copacilor din apropiere.

Nu răspunse nimeni. Nici nu ştia dacă semnalul sonor mai funcţiona. Aşa cum nici un aparat alimentat de curent electric nu părea să mai funcţioneze, de la trezirea sa, în incinta staţiunii.

Împinse uşa şi, în mod surprinzător, aceasta se deschise. Nu fusese încuiată. Intră. Nu funcţiona decât lumina roşie de avarie, marcând în chenare tocurile uşilor. În camera din dreapta nu se găsea nimeni. Pătrunse în cea din stânga. Fără energie, hologramа acvariului dispăruse, lăsând la vedere un perete albastru. Lângă el, măsuţa la care Linda băuse paharul cu suc tonic zăcea răsturnată într-o parte. Alături de ea, un casetofon minuscul, atârnând de un fir. Nici urmă de Linda. Strigă cu voce tremurată, dar nu-i răspunse nimeni. Nu avea cum să-i mai răspundă vreodată cineva aici, realiză.

„Închide ochii şi determină holograma să dispară", îi spusese femeia cu păr albastru.

Nu voise să-şi ia rămas bun. Special, realiză străfulgerat de lumina orbitoare a revelaţiei, special ca să-i rămână în amintire exact aşa cum stătuse în faţa lui, cu soarele şi norii, cu apa sărată şi cu scoicile risipite în întunericul din jur.

Dumnezeule, ce se întâmplase? Ce se întâmpla?

Apucă instrumentul de înregistrare, îl cântări nehotărât în palmă, apoi îl strecură în centură. Se răsuci să plece. Pe peretele alăturat fostului acvariu, zări luciul stins al unui ecran-oglindă monocrom. Se apropie şi căută un unghi favorabil, astfel încât lumina cadrului uşii să bată dintr-o parte. Din undele adânci ale cristalelor lichide, îl fixa o figură terifiantă, care în mod sigur nu era a sa.

Înghiţi în sec, gemu şi se sprijini cu mâna stângă de perete. Îi despicaseră craniul în zona calotei drepte. Ceva se petrecuse exact în momentul culminant al operaţiei, împiedicându-i s-o finalizeze. Calota desprinsă din suturile osoase se ţinea de restul ansamblului într-o singură copcă, gata oricând să se desprindă la primul şoc sau mişcare mai violentă.

Era ca şi cum privea imaginea altuia. Nu realiza încă prea bine că era vorba de capul său, pentru că nu simţea încă nici o durere.

Rupse, cu degete tremurătoare, mâneca halatului de pluş, care zăcea azvârlit pe un taburet şi îşi făcu un fel de pansament în jurul capului.

– Mulţumesc, spuse în şoaptă. Pentru sfat. Cred că, într-adevăr, nu are rost să ne luăm rămas bun. Pentru că nimic, de acum înainte, nu va mai fi cum a fost.

Părăsi apartamentul aproape în fugă. Afară, lumina se furişa pe alei, lipindu-se de ziduri şi de grupurile statuare. Coti spre stânga şi o apucă pe scările ce duceau către garajul din subsol. Trebuia să se grăbească dacă voia să mai profite de binefacerile iluzorii ale acestei civilizaţii. Deocamdată nu dispăruseră decât fiinţele vii. Toate fiinţele vii.

Tastă pe contor indicativul Lindei. Uşa se retrase, fără zgomot, în nişa din zid. În întunericul dens ca o pastă din interior, forma aerodinamică a aerojetului strălucea vag. Se căţără neîndemânatic pe treptele laterale ale scării metalice şi se lăsă să alunece în fotoliu. Introduse fişa în contact şi simţi imediat trepidaţia motorului cu ardere internă sub picioare. Cuplă pe ghidajul magnetic şi închise ochii. În mod normal, până la gară nu putea să facă mai mult de 2-3 minute. Iar acolo...

Ei bine, acolo va încerca să forţeze capacul câmpului de forţă, care menţinea presiunea în interior, în momentul în care în tunel intrau autotrenurile. Şi, dacă aerojetul nu avea să reziste îi rămânea ultima variantă. Cea sugerată de Linda, la care încă nu voia să se gândească nici măcar ca la o îndepărtată posibilitate.

Umbra purpurie a zorilor se prelingea fără grabă de-a lungul stâncilor uriaşe ale Barierei. Pe cerul din ce în ce mai siniliu, baionetele îngheţate ale stelelor îşi licăreau îndepărtatele existenţe.

– O sută de mii de ani-lumină despart această planetă de *lumea voastră*.

Vocea Lindei îi răsuna limpede în minte, de parcă tocmai ar fi sfârşit s-o asculte. Pentru oricare altă rasă...

– Pentru oricare altă rasă drumul ar fi fost imposibil. Nu însă şi pentru a voastră. *Voi* aţi fost special construiţi pentru Marile Migraţii. *Voi* sunteţi nemuritori. Cel puţin, raportând lucrurile la standardele biologice cunoscute în acest sector cosmic.

O sută de mii de ani! se înfioră Gald. Îşi strânse în jurul corpului haina umezită. O sută de mii de rotaţii ale planetei, pe a cărei scoarţă păşea acum, în jurul stelei centrale, numită Soare. O sută de mii...

Se scutură puternic şi stropi de apă săriră în toate părţile. De trei zile dormea direct în iarbă şi numai pe burtă. Aripile uriaşe, aproape cât el de mari străpunseseră încă din prima încercare ţesătura subţire a costumului dintr-o singură piesă, apoi pe aceea a hainei.

O sută de mii de ani... Rulă banda subţire ca firul de păr ceva mai departe şi apăsă pe butonul de pornire.

– Exact cum ai spus, tu, Gald: suntem numai o uriaşă hologramă, dotată cu inteligenţă. Special făurită pentru a avea grijă de tine. Pentru a-ţi asigura toate funcţiile vitale în perioada „iernării" în noul cuib. O hologramă la care poţi renunţa atunci când socoteşti că a sosit momentul necesar. O hologramă în interiorul căreia câteva elemente au ajuns la certitudinea statutului lor simbolic. Şi care te caută pentru a te elimina, astfel încât lumea aceasta de iluzie să continue să existe la nesfârşit.

Opri aparatul. În jur, natura îşi tremura încheieturile, trezindu-se la viaţa diurnă într-un cor de sunete subţiri şi stranii. Exact ca înainte de Război, îşi spuse Gald. Cum naiba de vor fi rezistat insectele şi păsările pe care le văd pretutindeni în jurul meu unei radiaţii protonice de mai multe zeci de mekotoni, numai unul Dum...

Înghiţi în sec, în vreme ce urmărea zborul spre înălţimi al unei păsări bicefale, cu penaj sur. Linda spusese că *totul* era o hologramă. Atunci, în mod sigur nu existau nici Burgurile, nici Octogonul, nici Biosul, nici autotrenurile şi nici... pasărea bicefală.

Îşi trecu limba peste buzele brusc uscate şi închise ochii. Pasărea bicefală care urca spre înălţimea albastră în zbor spiralat nu exista. Era una din milioanele de iluzii ce-l protejau pe el. Putea să se întoarcă în nimicul de unde fusese iscată. Undeva, într-un segment infim al cortexului său probabil că informaţia cu privire la pasărea-iluzie era ştearsă, iar ea...

Deschise ochii. Văzduhul era limpede şi nici o pasăre nu-i tulbura undele cu zborul său impur.

Se ridică, gemând, în picioare. Îl dureau toate oasele, iar spatele şi-l simţea arzând ca de febră. Din poziţie verticală, dimensiunile realităţii se schimbau. Care *realitate*? se întrebă Gald. Aproape că resimţea o teamă viscerală la gândul că s-ar putea ca, mânat de o nesăţioasă curiozitate, să nu înceapă să desfiinţeze totul pe

rând, iar, în final, să descopere că, de jur-împrejur, nu se găsesc decât fulgere de stele şi nori de praf cosmic.

Care *realitate*? repetă întrebarea şi privi drept înainte, fără să încerce un răspuns. Câmpia se apropia de sfârşit. La numai câţiva kilometri în faţă, se ridica, impresionantă şi inexpugnabilă, Marea Barieră. Avea vreun rost să meargă într-acolo? Să încerce acea imposibilă cătărare? Logica Lindei îi spunea că nu. Dar ceva, venit din adâncurile neştiute ale subconştientului, îl îndemna să ridice piciorul şi să pornească într-acolo.

Porni cu paşi rari, căutând să nu mişte prea mult din povara dureroasă a aripilor. Îi crescuseră lipite de corp şi nu ştia la ce aveau să-i folosească. Nu ştia *încă*, se corectă.

Derulă din nou.

– ...cei de tipul meu, sub o sută în toată Holograma, sunt astfel construiţi încât să-ţi depisteze apariţia înaintea tuturor şi să ajute la deşteptarea conştiinţei tale încă adormite. Un fel de poliţie secretă, dacă vrei să vorbim în limbaj social. Nimeni nu cunoáşte prezenţa noastră şi nici chiar noi nu ştim prea multe unii despre alţii. Cei pe care îl numim cu termenul generic de CREATORII au stabilit că prezenţa noastră este absolut necesară şi au făcut-o viabilă, înainte de a dispărea. În programul-subrutină care ne veghează vieţile există informaţii-standard cu privire la identificarea ta. De aproape o sută de ani îmi imaginez tot soiul de situaţii atipice ale primei noastre întâlniri. Când m-ai găsit în bar, tocmai primisem informaţia că o structură umană neconvenţională soseşte în Bios. Te întrebi de unde ştiam despre neconvenţionalitatea ta. Simplu: eşti singurul individ uman neholografic. Adică alcătuit şi din altceva decât din informaţii. Identificatoarele noastre automate nu te-au putut clasifica, chiar dacă ţi-au permis accesul în sferă.

Întrerupse. Scoase bidonul din buzunarul interior al hainei şi îşi umezi buzele. Îi era teribil de sete, iar apa... De ce naiba nu închidea ochii şi nu desfiinţa, pur şi simplu, Totul?

Soarele se ridica din ce în ce mai sus. Spre Cuha, câţiva nori mici şi negri îşi purtau scamele leneşe fără nici o intenţie precisă. Se derula prima parte a unei noi zile caniculare.

Aş mai dori încă nişte nori, gândi şi închise ochii. Nişte nori mari, care să acopere pălălaia aia din cer. Nişte nori mari... Redeschise pleoapele. Gândurile nu i se materializaseră însă. „Închide ochii şi determină holograma să dispară", spusese Linda. Creaţia nu îi era accesibilă, ci numai actul distrugerii. Şi, brusc, de parcă un văl i s-ar fi dat la o parte de pe globii oculari, întrezări limpede *explicaţia*. Înţelese de ce nu putea să stingă lumea din jur sub forţa gândului, asemenea păsăricii aceleia bicefale.

PENTRU CĂ, PUR ŞI SIMPLU, MIGRAŢIILE CONSTITUIAU UN PROCES CONTINUU. IAR LUMEA ACEASTA HOLOGRAFICĂ ERA UNUL DINTRE CUIBURILE SPECIEI SALE. LA CARE, PESTE ALŢI O SUTĂ DE MII DE ANI, ACEASTA URMA SĂ REVINĂ.

Îşi şterse fruntea de transpiraţie. Era deja mult prea cald ca să mai înainteze, aşa încât se lăsă în fund pe un smoc înalt de iarbă verde. Pielea crestată a spatelui îl durea surd. Calota craniană rezista încă în singurul punct de sutură rămaş şi în bandajul improvizat, incredibil de murdar acum. Se întinse pe burtă, încercând să se odihnească, în vederea ultimei părţi a călătoriei, pe care avea s-o intreprindă odată cu coborârea înserării şi a răcoarei.

Adormi şi visă că se desprindea uşor de pământ, plutind deasupra ierburilor, care-i mângâiau burta cu vârfurile lor ţepoase. După un timp, norii rămaseră sub el, albi şi pufoşi, ascunzând imaginea Barierei. Se tolăni pe spinarea albă şi pufoasă a unuia dintre ei şi prinse să examineze soarele printre gene. Aripile nu-l mai dureau deloc: se înfipseseră în carnea flască a norului şi se odihneau la rândul lor. O muscă mare, verde, îi dădea târcoale pe la nas, gâdilându-l. Strănută.

Şi se trezi. Întâi, crezu că, de fapt, trecuse dintr-un vis în altul: plutea la câteva palme deasupra pământului, cu faţa şi cu mâinile mângâiate de măciuliile unduitoare ale plantelor de cultură. Cu coada ochiului, îşi zări aripile întinse, susţinându-l în aerul încins numai cu ţesătura lor metalică, subţire şi transparentă. Se zbătu o clipă pentru a se trezi şi le schimbă înclinaţia. Alunecă abia simţit spre sol şi căzu într-o rână.

Nu era vis.

Căldura, energia solară sub forma ei pură de radiaţie, ori poate o anumită creştere a câmpului magnetic terestru... Orice ar fi fost, aripile se desfăcuseră, în sfârşit.

În mai puţin de o oră de Timp Convenţional, învăţă să le plieze şi să le deplieze cu rapiditate, să le poziţioneze într-un anumit unghi faţă de soare (tot soarele fusese sursa!), ca să se poată ridica şi coborî, fără să se lovească, toate mişcările necesare pentru utilizarea eficientă a acestui dar ciudat şi neaşteptat.

Când soarele îşi lipi obrazul puhav de creasta zimţată a Barierei, le desfăcu majestuos, se

înălţă încet, din ce în ce mai sus, şi, chiar înainte ca astrul să se prelingă dincolo de stânci, într-o spumă sângerie, ateriză în apropierea unui bloc de marmură neagră, ce avea forma unui cap de cal.

Îşi îndreptă spinarea, cocârjată sub greutatea noilor organe, şi privi înapoi: cât vedeai cu ochii, câmpurile cultivate îşi risipeau întinderile variat colorate, alergând spre iluzia îndepărtată a Burgului de dimensiunea unui creion. Pustietatea era desăvârşită.

Înghiţi în sec. Acolo, jos, nu-şi dăduse seama de ea. Plantele, insectele, pasărea cu două capete... Iar în Vichy drumul de la Clinică la gară durase mai puţin de 20 de minute. Nu apucase să se pătrundă de izul neliniştitor al ei.

Se sprijini cu umărul de stânca străbătută de dungi galbene şi prinse să aştepte. Noaptea coborî cu repeziciune şi stelele luciră batjocoritoare pe căile negre ale Universului. Se afla mai aproape de ele decât fusese oriccare om de pe Pământ. Oricare... hologramă cu aparenţă umană, se corectă. O hologramă dotată cu inteligenţă... Parcă aşa spusese Linda. Cu ceva mai mult decât inteligenţă, hotărî el, respirând adânc. Pentru că acolo, pe plajă, pusese mâna pe un sân de femeie. Pe un sân adevărat. Iar spatele său se rezemase de un spate înfierbântat de femeie. Poate că era vorba despre un alt tip de iluzie. Mai subtilă şi mai indescifrabilă.

Se aşeză în fund la baza capului de cal şi îşi plie aripile în jurul corpului, străduindu-se să se protejeze de frigul ce cobora dinspre stele.

– O sută de mii de ani... murmură. Unde e *lumea* aceea dintâi? *Lumea* la care trebuie să ajung? Lancelot, la naiba, tu mai înţelegi ceva? Asta înseamnă să fiu singur, numai cu propriami conştiinţă, cum spunea Colonelul, încercând chinurile unei a doua naşteri? Chinurile integrării în marele Tot?

Privirile îi rătăceau printre constelaţii. Nu recunoştea nici una. În Burg, nimeni nu se preocupase de astronomie. Apăsă tasta de pornire a micului aparat de la şold. Vocea Lindei hârâî o clipă, nesigură, apoi tensiunea se stabiliză în baterie şi ea reveni la normal.

– În lumea aceasta, nimic nu este supus Morţii/Distrugere, ci numai Morţii/Transformare. Altfel spus, nimic nu dispare. Fiecărui corp i se cunoaşte, prin programare iniţială, capacitatea vitală şi, înainte de finişul fiecărui Ciclu, are loc operaţiunea de Transformare. Suntem menţinuţi în acest tip de viaţă chiar de la începuturile timpului, Gald. Ale timpului care a început să curgă în clipa când CREATORII au hotărât că viitorul CUIB va fi poziţionat pe această planetă, la marginea Galaxiei.

Întrerupse. În valul congelaf al nopţii ce se răsucea agitat în jur, voia cu îndârjire să ŞTIE. I se îngăduise să depăşească limita îngustă a Ciclurilor, Legile războiului. Aflase *lucrurile interzise*. Gândul îi zbură, la Lancelot şi la Wanda, desfiinţaţi într-o fracţiune de clipă de ceea ce bisturiul Plastoizilor descoperise în adâncurile materiei sale cerebrale...

Lucruri insignifiante, gândi mai departe, răsucindu-se în el însuşi. Parcă venind dintr-o altă viaţă. Şi chiar veneau dintr-o altă viaţă, realiză. O viaţă în care trăise timp de 100 000 de ani şi în care, acum, nu mai avea loc.

Se ridică încercând să-şi dezmorţească picioarele. Aripile îl stânjeneau, creându-i o senzaţie de dezechlibru. În valea imensă de dedesubt, licuricii îndepărtaţi ai Burgurilor păreau stele pierdute prin iarbă.

Trăia de la începuturile timpului. O sută de milenii trecuseră peste trupul său, menţinut veşnic tânăr prin sofisticate mijloace de intervenţie biologică, ininteligibile pentru raţiunea sa. Un nemuritor ocolit de coasa necruţătoare a vremii. Un nemuritor vieţuind în mijlocul unor fantasme, nemuritoare la rândul lor. Războaiele, bolile incurabile, crimele, sinuciderile... praf! Praf pentru ochii ce trebuiau feriţi de Taine.

Se cutremură. Îi era frig. Şi frică. Şi amintiri.

În el, bezna părea încă şi mai cuprinzătoare decât în jur. O sută de milenii! Mii de chipuri, pe care degetele sale le mângâiaseră, aşa cum făcuseră cu acela al Lindei, închipuindu-şi, de fiecare dată, că o fac pentru ultima oară. Şi, într-un fel, chiar aşa şi fusese. Pentru că mereu existase o conştiinţă muritoare. Numai trupul străbătuse, biruitor, fluviul eternităţii.

Mii de ochi, pe care palmele sale îi închiseseră. Mii de buze zâmbindu-i, cu miros sărat de alge şi cu scoici albastre, strivite sub tălpi. Dumnezeule, se petrecea ceva înspăimântător! Ar fi vrut să nu fie treaz, să doarmă şi totul să nu reprezinte altceva decât un coşmar, să se poată trezi într-o lume în care avea dreptul la... Dreptul la moarte! şuieră şi-şi muşcă buzele până la sânge. Dreptul la uitare. La propria şi unica conştiinţă muritoare.

Se aşeză la loc, izbind cu muchiile aripilor suprafaţa netedă a peretelui de marmură din spate. În tăcerea înspăimântătoare, fâşâitul metalic i se păru aproape uman. Apăsă pe tastă.

– ...de acum aproape 100 000 de ani. Numele ei convenţional este Părul Berenicei. Dar denumirea nu-ţi va spune nimic, deoarece

aparţine perioadei de dinainte de Conflict. Este vorba despre constelaţia cu simbolul Y647CV89WER56. O poţi descoperi, orientându-te într-un plan de 27°32'67" în raport cu axa galactică. În memoria inconştientului trebuie că ai stocate toate aceste date, inclusiv schimbările petrecute în cosmosul apropiat în acest interval. Nu ştiu cum o să ajungi acolo. Şi cred că nici nu vreau să-mi imaginez. Acum, când este sigur că ne despărţim pentru ultima oară, definitiv, vreau să ştii că Dumnezeu este unul singur. Iar tu, Gald, nu eşti Dumnezeu.

Fâşâitul. Apăsă tasta.

Ştia. Ştia de ce îi fusese înainte (în viaţa în care se numise Gald), atât de teamă de spaţiile deschise. De natura sălbatică. Nu era vorba de un sindrom social dobândit. Fiecare Ciclu îl apropiase de clipa aceasta. În care stătea singur pe coama Barierei. La numai un salt al conştiinţei de începutul Marelui Drum înapoi. Către CASĂ.

Ceea ce Linda numise „marea migraţie" constituia un eveniment. Şi, ca orice eveniment, nu se putea declanşa la întâmplare, ci numai în urma îndeplinirii unor condiţii bine determinate. De aceea fusese ferit de spaţiile deschise, care ar fi forţat în memoria sa amintiri crezute uitate.

Noaptea aluneca greoi pe lângă el. Îl furnicau toate părţile trupului, de parcă s-ar fi îmbolnăvit de alergie. Aripile îi zvâcneau, asemenea sângelui în urechi, nesigure. Apoi frigul ascuţit se transformă într-o boare umedă, care i se depuse pe suprafaţa sclipitoare, alunecând la vale în picuri grăbiţi.

Zorii sosiră brusc, surprinzându-l. Se ridică şi-şi frecă ochii înroşiţi de oboseală. Soarele ţâşni, uriaş şi roşu, din spatele blocului de marmură. Aripile îi tresăriră dureros, sub mângâierea impalpabilă a razelor, apoi se destinseră într-o mişcare leneşă.

Până să realizeze cu exactitate ce se întâmpla, se găsea deja la înălţimea stâncii sub formă de cap de cal.

Îşi reorientă trupul pentru a prinde radiaţia pe întreaga suprafaţă. Urca din ce în ce mai repede, fără nici un efort fizic. Sub el, câmpia se transformă, după o vreme, într-o tavă întunecată, cu degetele groase ale Burgurilor Octogonului repezindu-se spre el. Norii se apropiară, în rânduri strânse, ca nişte păsări de pradă, dar rămaseră imediat în urmă. Soarele era acum un glob strălucitor, ademenitor, dincolo de care tresăreau ochii albi ai stelelor.

Dumnezeu este unul singur. Iar tu, Gald, nu eşti Dumnezeu...

NU EŞTI DUMNEZEU!

Uluitoare şi stranie bijuterie cosmică, *omul-pasăre* urca din ce în ce mai repede, luându-şi startul în cel mai lung drum pe care şi-l putuse imagina vreodată umanitatea-hologramă: Calea Stelelor. Undeva, la capătul celor 100 000 de ani de zbor, o planetă încă necunoscută îşi aştepta copiii migratori, de dimensiuni microscopice – CELULELE.

Cu cât pătrundea mai adânc în inima spaţiului, îndepărtându-se treptat de soare, omul-navă îşi reamintea, din ce în ce mai clar, imaginile cataclismului climateric ce-i obligase pe miriadele de călători minusculi, ce-i alcătuiau corpul, să-i construiască pe *ei*, milioanele de Galzi, şi să pornească într-o lungă şi primejdioasă călătorie, la capătul căreia se găsea o planetă asemănătoare ca parametri atmosferici şi biofizici cu aceea de origine. O planetă ce avea să-i adăpostească până la revenirea anotimpului favorabil continuării vieţii la ei acasă.

O călătorie ce se repeta la fiecare 1 000 000 de ani. Răstimp în care, cu răbdarea specifică acelora care nu au habar de curgerea presupusă a timpului şi de existenţa Morţii/Distrugere, microscopicii astronauţi intrau în hibernare, lăsându-se în grija absolută a maşinăriilor biologice construite.

Tu, Gald, nu eşti Dumnezeu. Eşti o simplă şi bătrână astronavă, care acum se întoarce acasă, cărându-şi stăpânii. Dar nici ei nu sunt Dumnezeu. Ci numai nişte fiinţe minuscule şi teribil de inteligente, care visează la lunga vară de pe planeta natală. Sau poate la noua Realitate pe care mă vor obliga s-o trăiesc, atunci când Marea Migraţie ne va readuce pe Pământ.

Ar fi vrut să creadă că mai putea să înghită în sec, dar ştia deja că trupul i se împietrise într-o cuirasă protectoare, în interiorul căreia numai conştiinţa se mai vânzolea neostoită.

Conştiinţa? Care conştiinţă? Care viaţă? se întrebă. Nu era cu nimic diferit de hologramele ce rămăseseră foarte departe în urmă. Sau, poate, chiar în creierul lui, ascunse într-un strat adânc al encefalului.

Ar fi vrut să creadă că mai putea zâmbi. Trupul i se răsuci uşor într-o parte, pentru a capta cât mai multă energie solară, pregătindu-se pentru primul salt, ce avea să-l transporte în câteva minute în apropierea planeteie cu inel, dincolo de care, la numai zece parseci, se găsea unul din numeroşii spini de tranziţie ai axei centrale a Galaxiei. ■

Colecţionarul

„Pune-ţi o dorinţă..."

MIRCEA CĂRBUNARU

Kramer păru mulţumit de primirea pe care i-o făcuse preşedintele fundaţiei. Omul avea „stofă". Şi zâmbea tot timpul. Iar la un individ ce părea să se apropie de 40 de ani, acest lucru era un motiv în plus pentru a-i acorda toată încrederea.

– Anunţul?... se interesă preşedintele fără ca zâmbetul să i se şteargă de pe faţă.

Kramer aprobă din cap şi scoase de la piept un ziar cu marginile zdrenţuite pe care îl deschise la pagina de publicitate. Undeva, într-un colţ al paginii, scria:

«**Fundaţia *„Puneţi o dorinţă"*.**

Drumul dintre vis şi realitate este acum mai scurt.

Dacă te frământă ceva... Dacă ai o dorinţă neîmplinită...

Dacă toată lumea ţi-a spus că nu se poate...

Şi dacă nu ţi-ai pierdut speranţa

Atunci, caută-ne! Telefonul nostru...»

– Pare promiţător – zâmbi Kramer la rândul său – numai că nu ştiu în ce măsură mă puteţi ajuta...

– Este de ajuns să vă puneţi o dorinţă, îl încurajă preşedintele.

– Problema mea este cu totul specială,... tatonă Kramer terenul, marcat vizibil de neîncredere.

– Şi fundaţia noastră este la fel de specială. Vă asigur că aţi venit exact acolo unde trebuie. Haide-ţi să lăsăm la o parte formalităţile şi cu mai mult curaj să-mi povestiţi despre ce este vorba.

Omul ştia foarte bine cum să procedeze. Probabil că mai întâlnise astfel de situaţii, pentru că se lăsă relaxat în scaun, continuând să zâmbească, aşteptând răbdător ca ezitarea lui Kramer să se risipească.

– Sunt colecţionar..., îşi luă acesta în cele din urmă curajul... de aproape 20 de ani... Ştiţi cum este, la început nu îţi închipui că se poate trăi şi din asta. Vezi ceva, îţi place, şi cumperi... În general vechituri... Apoi afli că au valoare. Capeţi experienţă, bun gust, începi să vinzi, să cumperi, apoi iar vinzi şi iar cumperi... aşa mi-am făcut primul magazin de antichităţi... Totuşi, vă mărturisesc sincer că dintre toate, numai cărţile au reprezentat ceva pentru mine. Nu am vândut niciodată cărţi... Am strâns o bibliotecă apreciată de toţi cei care au văzut-o... Numai cărţi rare. Însă, vedeţi, ceva curios s-a întâmplat în toţi anii ăştia...

– Cu biblioteca? se arătă interesat preşedintele.

– Oh, nuuu!... Cu mine s-a întâmplat ceva. Îmi amintesc foarte bine ce simţeam la început, când intram în bibliotecă. O stare de satisfacţie ceva care nu se poate descrie... Mirosul acela, abia perceptibil. Ştiţi, cărţile vechi au mirosul lor. Un colecţionar cunoaşte cel mai bine acest lucru... Nu îmi imaginez care este cauza, cerneala, hârtia, timpul, sau poate toate la un loc... Şi mai era plăcerea de a le atinge, catifelarea foilor, ...foşnetul lor; ca să nu mai pun la socoteală gestul de a lua cartea din raft, de a sufla pulberea fină de pe ea; Toate acestea aveau o semnificaţie tulburătoare pentru mine... N-aş vrea să mă înţelegeţi greşit, îmi îngrijesc atent cărţile, însă farmecul este să le descoperi, să ai senzaţia că doar tu le atingi şi le vezi pentru prima oară, chiar dacă sunt ale tale. De aceea puţin praf este esenţial pentru un... colecţionar. La fel ca şi uitarea...

– Bănuiesc, aprobă preşedintele fundaţiei, puţin cam străin de problemă.

– Da, uitarea, continuă înfierbântat Kramer. Este obligatoriu să uiţi de ele pentru ca mereu să poţi avea revelaţia descoperirii.

– Îmi pare rău, dar tot nu v-aţi exprimat o dorinţă clară, încercă preşedintele să-l aducă pe Kramer la realitate.

– Păi,... este simplu,... în prezent eu nu mai simt nimic din tot ce v-am povestit. Înţelegeţi? Absolut nimic. Dimpotrivă, mi se pare că au miros de mucegai, coperţile sunt aspre, respingătoare, îngălbenite şi prăfuite. Pră-fu-i-te şi... atât. De fiecare dată când pun mână pe o carte simt imediat nevoia să dau fuga la baie şi să mă spăl... E absurd, dar asta mi se întâmplă...

– Înţeleg că doriţi să fie la fel ca înainte?

concluzionă ezitant şeful fundaţiei.

Kramer aprobă mut, incapabil să mai scoată vreun cuvânt. Pe faţa preşedintelui zâmbetul de 24 de carate începu să înflorească din nou, ceea ce dovedea că mintea sa procesa din nou eficient. Îi făcu semn colecţionarului să aibă puţină răbdare şi se aplecă deasupra interfonului apăsând pe una din zecile de taste.

– Moller, vino, te rog, în biroul meu; şi închise fără să mai rostească altceva.

Kramer îl privea interogativ.

– Este unul dintre specialiştii noştri... se descurcă minunat în probleme atât de... de personale ca a dumneavoastră, încercă preşedintele să îl lămurească.

– Psiholog? se interesă dezamăgit colecţionarul.

– A, nu vă faceţi probleme. Moller este un geniu atoatecuprinzător, o să vedeţi.

Înfăţişarea lui Moller corespundea într-adevăr oricărui exerciţiu de imaginaţie care s-ar fi putut aplica până şi unui geniu mai mititel. Adică, slab, ochelari cu dioptri enorme, păr ciufulit, obraz neras, halat alb pătat de substanţe incerte, ecuson strâmb şi pantofi prăfuiţi. Foarte răbdător, Moller îşi notă aproape tot ceea ce Kramer îi explică în amănunţime. Şi mai răbdător, preşedintele ascultă din nou întreaga poveste a nefericitului colecţionar.

La sfârşit, geniul îşi ţuguie buzele gânditor, fără să se sinchisească de privirile nerăbdătoare ale celorlalţi doi. Într-un târziu, începu să vorbească. Probabil, gândea mai bine decât rostea cuvintele cu vocea sa subţire şi ezitantă.

Moller se arăta interesat de tot felul de amănunte nesemnificative, lucru ce îi întăreau convingerea lui Kramer că geniul avea ceva probleme de integrare socială, dacă nu chiar şi de altă natură... În orice caz, colecţionarul nu putea să priceapă în ruptul capului de ce Moller vroia să afle cu tot dinadinsul dacă schimbase vreodată locul cărţilor în bibliotecă, dacă avea prieteni, dacă fusese căsătorit, dacă îşi legase cărţile în piele, dacă îi plăcea casa în care locuia, dacă iubea animalele, dacă îi plăcea să mângâie pisicile, dacă scria scrisori, dacă...

Pentru Kramer conversaţia începu să semene cu un interogatoriu al cărui sens se pierdea undeva printre notiţele geniului cu halatul pătat. După jumătate de ceas, Moller se opri şi îşi consultă cu atenţie carneţelul cu coperţi negre.

– Mda! mormăi el dând din cap în semn că înţelegea cum stă treaba. Aşadar, cărţile vă sunt cele mai bune prietene...

– Metaforic vorbind, aşa este, întări cu convingere Kramer.

– Nu, nu, nu... negă categoric Moller – nu mă refer la sensul generos, figurativ... Dumneavoastră chiar le trataţi ca pe nişte prieteni în carne şi oase. Sunt oameni care vă vorbesc... Cu alte cuvinte le... personalizaţi.

Colecţionarul îşi scărpină fruntea uimit. Punctul acesta de vedere, deşi absolut nou pentru el şi pentru ceea ce gândea cu adevărat despre cărţile sale, i se releva acum luminos în creier. Povestea lui semăna mai degrabă cu o dramă conjugală decât cu una... intelectuală. Lucru confirmat de Moller, care îi reaminti că cea mai mare parte dintre bărbaţi, în jurul vârstei de 40 de ani, trec printr-o criză de... fidelitate, de stabilitate emoţională şi afectivă.

Kramer îşi amintea de un prieten căruia, cu câţiva ani în urmă, i se aprinseseră călcâiele după o puştioaică ce mai de grabă ar fi putut să-i fie fiică decât amantă. Omul îşi făcuse bagajele, divorţase după douăzeci de ani de căsnicie, pentru ca în numai trei luni să se întoarcă acasă cu coada între picioare şi cu un cont în bancă vizibil uşurat...

– Domnule Kramer, mă urmăriţi? îl trezi preşedintele fundaţiei care până atunci nu făcuse altceva decât să asculte. Colegul nostru, Moller ar avea o soluţie pentru problema dumneavoastră, numai că... – ezită el pentru un moment – numai că va trebui să acceptaţi o schimbare majoră în biblioteca dumneavoastră. Vă rog numai să-l ascultaţi o clipă.

– Vă propun să ne adaptăm strict la ceea ce simţiţi... Dacă pentru dumneavoastră cărţile sunt atât de umanizate, aunci le vom trata ca pe... oameni şi le vom face o mică operaţie de... estetizare, ceea ce ar schimba atractivitatea lor şi atitudinea dumneavoastră..., explică Moller pe îndelete.

– Nu înţeleg... se arătă complet confuz Kramer.

– Spuneţi-mi, ce aţi simţi dacă aceste cărţi ar fi legate în piele de... om?

– Cum adică? se îngrozi Kramer.

– De fapt, este vorba de un ţesut dermic şi epidermic viu. Subliniez, VIU. Ce aţi simţi? Vă întreb încă o dată.

– Dumnezeule!... exclamă colecţionarul, încercând cât de cât să se concentreze asupra problemei. Păi, ar fi ceva... straniu,... nu ştiu cum aş putea descrie... însă tot nu văd cum veţi proceda...

– Vă explic pe înţelesul dumneavoastră, faptul că vom înlocui coperţile cu două... „interfeţe“

biologice, saturate în substanţe nutritive, pe care vom grefa celule vii... o crescătorie de celule... culturile noastre vor creşte până vor acoperi integral „coperţile“... Dacă doriţi putem utiliza chiar ADN-ul dumneavoastră... problema se poate rezolva uşor din punct de vedere tehnic şi într-o lună putem clona peste o sută de coperţi... Mai sunt şi alte avantaje, pe care cred că le-aţi intuit deja: nu se uzează, aspect agreabil, catifelate şi garantate pentru 50 de ani. După care se împrospătează interfeţele pentru încă 50 de ani... Vă închipuiţi, coperţi care se regenerează permanent. Moare o generaţie de celule, alta îi ia locul... Aproape nemuritoare, cu excepţia acelei intervenţii la fiecare jumătate de secol...

– Spuneaţi că se regenerează... ce-o să faceţi cu titlurile? îndrăzni să gândească mai departe colecţionarul.

– Tatuaje.

– Ce spuneţi? îngăimă bietul om cu falca de-a binelea căzută.

– Impropriu spus „tatuaje“. Folosim, practic, acelaşi principiu, numai că în serie, cu ajutorul unei maşini speciale...

– V-am spus eu că aţi apelat exact la cine trebuie – interveni şi preşedintele, nelăsându-l pe Kramer să-şi revină de tot. Este de ajuns să

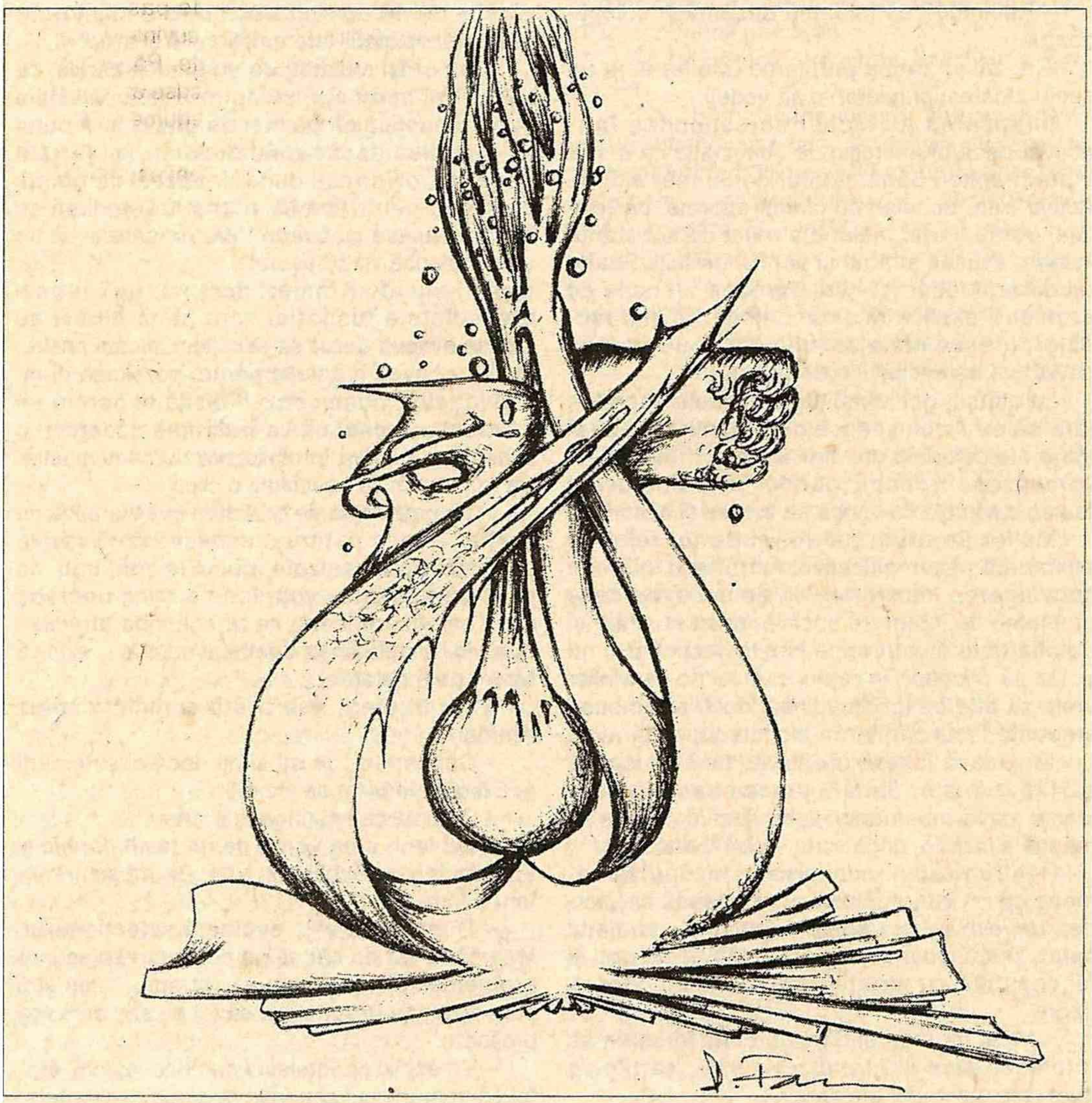

vă puneţi o dorinţă iar noi găsim imediat soluţia cea mai potrivită. Dacă doriţi, chiar mâine vor veni oamenii noştri să ia cărţile.

În fiecare zi Kramer intra în noua sa bibliotecă fix la ora 9.00 şi ieşea fix la ora 14.00. Nu citea. În schimb, treptat, consolidase o sublimă relaţie tactilă cu vechile sale cărţi, întinerite miraculos cu ajutorul Fundaţiei „Pune-ţi o dorinţă". Micile sale obiceiuri de colecţionar reveniră la fel de miraculos, ca în tinereţe...

Kramer privea, mirosea, adulmeca, admira, sufla praful, pipăia şi trăia intens fiecare clipă petrecută în compania cărţilor sale. Atingerea lor, însă, îl frisona cu o intensitate nouă, contopită cu o plăcere ale cărei culmi nu le bănuise până atunci, şi care se pierdeau într-o dulce confuzie: Cărţi sau Oameni?...

Parcul părea încremenit ca o dioramă. Kramer stătea pe o bancă, lăsându-se mângâiat de lumina soarelui de vară care îi desăvârşea un bronz anemic, obţinut cu greu în plimbările sale zilnice de-a lungul aleilor prăfuite. Prins într-o dulce moleşeală, ţinea ochii închişi şi capul dat pe spate. Nu putea avea mai multe pretenţii atâta timp cât bătrâneţea se străduia să-i picteze pielea cu toate secreţiile aberante ale ficatului său obosit. Ceea ce rămânea era totuşi plăcerea clipelor de linişte şi atingere diafană a soarelui.

De undeva, din preajmă, se auzeau paşii moi ai vreunui pensionar rătăcit pe aleile parcului. Kramer nu catadicsi să deschidă ochii decât atunci când îi auzi oprindu-se lângă banca sa. Oftă iritat, gândind că avea să urmeze o conversaţie insipidă cu un bătrânel vorbăreţ, pe jumătate senil... aşa cum se întâmpla mai totdeauna când ieşea singur. Din acest motiv hotărî să închidă ochii la loc.

– Domnul Kramer? auzi ca de dincolo de lume.

– Mhî! aprobă fără să deschidă gura.

– Vă mai amintiţi de mine? întrebă ezitant noul venit.

– Dacă vă daţi din soare, poate că da, răspunse morocănos Kramer.

– Oh, mă scuzaţi, şi omul făcu doi paşi într-o parte, după care continuă: Vă mai amintiţi?... Fundaţia „Pune-ţi o dorinţă"... Povestea cu biblioteca dumneavoastră... încercă să-i împrospăteze memoria celălalt.

– Da, da, da, domnu' preşedinte... Îmi amintesc, desigur, făcu ceva mai înviorat Kramer.

– Aaa, nu. M-am pensionat! recunoscu noul venit, cu stânjeneală.

Fostul preşedinte arăta încă bine, cu toate că timpul îşi lăsase urme în cutele de pe frunte şi în părul alb de la tâmple. Avea acelaşi zâmbet reconfortant care îl îndemnase pe Kramer să-şi „îmbrace" biblioteca... De altfel, nici fostul preşedinte nu uitase acel episod, ceea ce arăta clar că şi pentru el soluţia geniului ăla cu nume de neamţ fusese ceva extravagant. Cât despre părerea lui Kramer, lucrurile stăteau un picuţ mai straniu...

– Tot colecţionar de cărţi? încercă să înfiripe un dialog ex-preşedintele.

– Am renunţat!... spuse apăsat Kramer, fără nici o urmă de resentiment în glas.

– Nu se poate! sări uimit celălalt. Dar eraţi atât de... atât de afectat, atât de pasionat... continuă el incapabil să-şi aleagă cuvintele.

– Eram. Aveţi perfectă dreptate. Până când am constatat că biblioteca mea făcuse alergie...

– Nu-nţeleg! se arătă sincer nedumerit fostul preşedinte.

– Da, a-ler-gi-e! pronunţă sentenţios Kramer. Şi ştiţi de la ce anume?...

– ?!

Dinspre celălalt veneau semne mute de întrebare.

– De la praf, stimate domn. Pe urmă n-am mai putut suporta să-mi văd cărţile cu roşeaţa aia pe coperţi... Era absolut dezagreabil cu toate că mă obişnuisem atât de mult cu ele..., i se înecă lui Kramer glasul într-o stare vecină cu plânsul.

– Îmi pare atât de rău...

– Nu este nevoie să mă compătimiţi, acum am o nouă viaţă. Oricum, vă mulţumesc pentru grija pe care mi-o arătaţi – încheie Kramer atingând uşor braţul fostului preşedinte ca un semn de „nu-ţi face probleme". Un fior de plăcere începu să-şi croiască drum dinspre degetele lui Kramer, înspre şira spinării, făcându-l să coboare o privire admirativă către pielea netedă şi bine bronzată pe care încă o mai atingea cu palma. Oftă, iar preşedintele îl compătimi emoţionat. Mintea şi privirea lui Kramer rămâneau, însă, fixate pe acel braţ bronzat, gândind cât de bine ar fi stat şi pielea preşedintelui printre borcănaşele sale cu formol în care se odihnea colecţia, sublima sa colecţie de amintiri tactile: administratorul, poştaşul, dentistul, vecinul de la colţ şi, acum, iată, acest rarisim preşedinte al unei fundaţii cu un nume la fel de rarisim: „Pune-ţi o dorinţă"... şi asta, bineînţeles, dacă ar fi acceptat invitaţia la o cafea, acasă, în camera unde fusese cândva biblioteca... ■

Luna unei nopți din luna mai

LADISLAU DARADICI

I.

În ziua în care puştiul a dispărut, Ştefano se simţise mai rău. Era sfârşitul lui mai. Îl aştepta, călcându-şi suferinţa în picioare, însă băiatul n-a apărut.

Spre seară, câţiva tineri au pornit să-l caute, dar lui tot nu i-au spus nimic. Aveau un răspuns pregătit în caz că s-ar fi interesat totuşi: că l-au trimis pe puşti la Gina, în oraş. Gina era mătuşa lui Ştefano şi cu o zi înainte chiar el insistase asupra unei astfel de soluţii. Dar cum să trimiţi copilul fără să-şi ia rămas bun? Tatăl de la el, el de la tată, se ştia doar că ar fi fost ultima lor întrevedere.

În săptămânile care au trecut, boala lui se agravase. Cancerul ăsta era ca un monstru mititel care se cuibărise în trupul lui, regăsindu-se acolo. Era un ***mic-monstru-mare*** care se hrănea, sporea, devenind tot mai viguros, în timp ce Ştefano se mistuia văzând cu ochii.

De o săptămână nici nu mai dormea şi era atât de slab, încât puteai să-l ridici în braţe ca pe un copil. Până atunci mai aţipea un ceas-două pe zi, noaptea însă veghea şi, alături de el, veghea toată casa.

În seara aceea, când am fost anunţat că mă chemase Irina pentru că dispăruse Ştefano, la început m-am gândit că probabil aflase de băiat. Eram în pat cu Lena şi reflectam la o mulţime de lucruri. Apoi s-au auzit bătăile în geam şi am ieşit.

Făcuserăm dragoste ca-n vremurile noastre bune, şi acum Lena dormea ori cel puţin mi se părea mie că doarme. Lena avea întotdeauna un somn bun, pe ea n-o munceau obsesiile, era o femeie cu picioarele pe pământ. E suficient unul cu imaginaţia bolnavă, obişnuia să glumească pe seama mea. Gândindu-mă însă lă Ştefano, mi-am zis: lată, noi trăim felia de voluptate a vieţii, în timp ce el se zbate ca ştiuca pe nisip, într-un joc înspăimântător de-a viaţa şi de-a moartea.

Ştefano a fost prietenul meu cel mai bun. Dar de când monstrul acela se cuibărise în pieptul lui, s-a îndepărtat de toţi şi chiar şi de mine. S-a îndepărtat de Irina, soţia lui, n-o mai suporta în preajmă, iar puştiului i-a interzis categoric să-l mai vadă.

Copilul ăsta trebuie dus de aici, îmi spusese încă de pe vremea când mai puteai desluşi cuvintele din horcăitul acela straniu pe care-l scotea din gâtlejul ars de febră şi de durere. De ce să vadă cum mă zbat, de ce să fie martorul neputinţei mele? Mai bine să-şi amintească de mine aşa cum am fost când eram încă om...

N-am putut să-l fac să înţeleagă că greşeşte. Bolnavii, şi mai ales cei muribunzi, deseori devin tirani: nu poţi să li te opui.

II.

Irina mă aştepta în curte. Plângea. Mereu plângea când n-o vedea Ştefano, el nu suporta s-o vadă smiorcăindu-se. Puştiul dispăruse de dimineaţă, de când cu boala lui Ştefano pleca adesea, revenind însă după o oră, două.

Era un copil bizar, căruia nu-i plăcea să stea închis, chiar pe ploaie sau iarna prefera să stea în curte sau în grădină. Mai târziu, crescând, se obişnuise să hoinărească prin împrejurimi până pe malul Mureşului şi chiar până la pădurile de dincolo de mesteceni. Iar odată cu agonia lui Ştefano, parcă se zbătea şi-n el o pasăre rănită, nu-şi găsea locul şi aproape că nu vorbea cu nimeni.

Am întrebat-o pe Irina când a dispărut Ştefano. Cam de o oră, mi-a spus, ieşise în curte, ea profitând de absenţa lui pentru a aerisi odaia şi a mai pune câteva lemne pe foc. Ştefano pretindea să i se facă focul, stătea ore în şir cu privirile aţintite-n flăcările jucăuşe, iar ea se bucura văzând că nu suferă, părea că-l mai slăbesc durerile, înaintea izbucnirii blestematelor de crize când, aproape urlând, se zvârcolea în pat smulgându-şi părul, refuzând calmantele şi prezenţa ei: lasă-mă, îi poruncea atunci, du-te, erau momente când nu mă mai suporta nici pe mine.

Trebuie să-l căutăm, mi-a spus Irina, mi-e teamă să nu facă vreo prostie.

Un singur lucru ar fi putut face: să-şi ia viaţa, curmând astfel acea agonie imposibilă la care era condamnat pentru o necunoscută vină.

Am luat-o prin grădini, de unul singur. Parcă ceva-mi şoptea unde putea fi. Era un loc unde obişnuiam să mergem împreună, uneori zile şi nopţi de-a rândul, la pescuit. Dar pescuitul era doar un pretext pentru a petrece câteva ore în tihnă, lângă foc, privind stelele şi povestind de una şi de alta. Uneori ne întorceam cu câte un somon, crap sau mreană bătrână şi atunci sărbătoream: Irina şi Lena pregăteau peştele, mâncam o ciorbă, o saramură, pe urmă beam bere sau vin. Oare ce-şi mai poate dori omul în viaţă?

Noaptea era întunecată şi rece. Printre merii bătrâni abia se mai zărea cerul îngreunat de nori imenşi. Mă gândeam la puşti şi la Ştefano: amândoi erau în pericol. Mi-am adus aminte că Irina îmi spusese că prietenul meu plecase doar în pijama. Era frig de-a binelea şi-mi zicea că-l voi găsi dârdâind pe undeva. Însă nu ştiam ce i-aş putea spune. De la o vreme nu accepta să-i mai spui nimic, nici măcar să-l întrebi cum se simte. Parcă-ţi spunea: încă dispun de viaţa mea şi, câte zile mai am de trăit, fac exact ceea ce cred eu de cuviinţă. Odată mi-a spus: Să mă spânzur dac-aş vrea, tu nu trebuie să încerci să mă opreşti...

Atunci i-am dat dreptate. Şi, totuşi, eram prietenul lui. Şi în ciuda izbucnirilor sale de neputinţă, avea nevoie de mine.

Începuse să sufle vântul şi m-am gândit că n-ar fi exclus să-nceapă şi ploaia. Mi-am scos o ţigară, dar până să reuşesc s-o aprind, vântul mi-a stins de câteva ori chibritul. M-am gândit la Lena, ea poate visa acum copilul acela mic şi pufos pe care ne chinuiam de câţiva ani încoace să-l facem. Dar parcă ceva ne stătea în cale. Singurul lucru ce ne-a rămas de făcut, mi-a spus râzând într-o zi, ar fi să încercăm fiecare pe cont propriu, eu cu un alt bărbat, iar tu cu altă femeie. Ca să vedem care e cel păcătos...

Nu ştiu ce-mi venise, dar m-am întrebat cine ar putea fi bărbatul cu care Lena să facă o astfel de *încercare*. Şi fără să-mi dau seama, m-am gândit la Ştefano.

Încă nu se îmbolnăvise.

III.

Nu mai aveam mult până la Mureş, când, în bezna aceea apăsătoare, am deslușit câteva gesturi omeneşti. Apoi s-a auzit şi un câine lătrând. Erau câţiva bărbaţi şi veneau exact în direcţia mea. Eram convins că îl găsiseră pe Ştefano. Şi îl şi găsiseră, dar nu-l aduceau cu ei.

Porniseră, de fapt, în căutarea puştiului. De Ştefano au dat la *Piatra lui Filip*, în locul acela unde apele Mureşului erau nespus de largi şi de adânci, aproape încetând să mai curgă. Stătea pe stânca aceea, dar nu s-au putut înţelege cu el. I-au vorbit, au încercat să-l lămurească, însă nu-i auzea. Apoi, când unul din tineri s-a apropiat, atingându-i umărul, Ştefano l-a lovit şi băiatul a căzut de pe stâncă în apă, fracturându-şi braţul. L-am fi putut aduce cu forţa, îmi explica unul mai bătrân, dar cum să dai în Ştefano?

Era ca şi când ar fi spus: Cum să dai într-un mort?

Aşa că l-au lăsat acolo, gândindu-se să mă cheme pe mine. Ştefano a rămas cu faţa spre Mureş şi, deşi era îmbrăcat doar în pijama, iar vântul sufla cu furie vălurind apele Mureşului, părea că nu simte frigul. Aştepta *ceva*, poate că îşi pierduse minţile...

I-am întrebat de copil. Toată seara umblaseră după el, dar în zadar. Vroiau să mai ia câţiva bărbaţi cu ei şi să continue căutarea. Trebuie să fie undeva pe aici, le-am spus. Apoi: Pe Ştefano îl duc eu acasă. Ne-am despărţit, eu coborând spre *Piatra lui Filip*. Acesta fusese un bătrân ascet, trăind într-o grotă sub stânca aceea. Când a murit, a fost îngropat acolo, iar pe stâncă a fost ridicată o cruce înaltă de piatră ce putea fi zărită de departe. Întunericul se mai dizolvase, treptat se înseninа. Când a simţit că mă apropii, Ştefano s-a ridicat în picioare şi s-a întors cu faţa spre mine. Recunoscându-mă, şi-a ridicat braţele spre cer, regretând parcă ceea ce făcuse. Nu părea nebun. I-am pus scurta mea pe umeri, iar el mi-a făcut semn să-i aprind o ţigară. Am fumat amândoi, ca pe vremuri, stând pe piatra aceea umedă şi rece, privind apa. Deasupra noastră norii s-au împrăştiat şi a apărut luna: era rotundă şi rece, ca un măr imens de aur.

Era aproape miezul nopţii când am ajuns acasă. Ştefano parcă uitase de tot, uitase poate şi de copil. Când am intrat în curte, s-a apropiat de Irina şi i-a şters lacrimile cu degetele sale osoase şi lungi, clătinând din cap. Parcă vroia să spună: Nu e bine să plângi. Apoi a sărutat-o şi m-a chemat în casă. Irina ne-a urmat. Ştefano i-a întins un pahar, rugând-o prin gesturi să-l umple. Vroia vin, pentru amândoi. Când Irina a adus vinul, i-a arătat speriată medicamentele. Ştefano a dat din mâini, a lehamite. Eu am

umplut paharele şi am băut amândoi, ca odinioară, pahar după pahar. Simţeam că ameţesc. Pe urmă au început durerile şi când a simţit că nu le mai poate suporta cu demnitate, Ştefano mi-a făcut semn să mă retrag. Mă simţeam neputincios, ca un câine bătut. Aş fi vrut să plâng.

Ajuns acasă, am văzut lumina arzând în bucătărie. Lena mă aştepta. Îşi făcuse o cafea. Văzându-mă ameţit şi plângând, a plâns şi ea, apoi mi-a explicat că de câtva timp tot ar fi vrut să-mi spună ceva, dar îi era teamă să nu se înşele.

Am întrebat-o ce s-a întâmplat. Mi-a spus că e însărcinată.

IV.

În noaptea aceea l-am visat pe Ştefano. Stătea acolo, la *Piatra lui Filip*, privind nemişcat râul. Era cu spatele la mine, într-o cămaşă albă. Nu-i vedeam faţa. Parcă aştepta şi aşteptam şi eu să se întoarcă. Apoi l-am văzut îndepărtându-se de râu şi era tot cu spatele spre mine, căci de data asta eu eram pe malul celălalt.

M-am trezit. Eram neliniştit şi gura mi se uscase. Am coborât încet din pat, atent să n-o trezesc pe Lena. Mi-am închipuit că aşteaptă un copil şi lucrul acesta m-a tulburat nespus.

Noaptea era umedă şi rece. N-am văzut luna pe geam, doar un colţ de cer presărat cu stele. Mi-am pus halatul, trecând în camera mea, unde-mi amenajasem o bibliotecă. Am deschis fereastra fără a aprinde lumina, lăsând ca aerul rece să năvălească în odaie.

Nu ştia dacă voi scrie sau nu. Simţeam viaţa ca pe un fruct cărnos în miezul căruia mă aflam. Undeva aproape de sâmbure, undeva aproape de adevăr. Trebuia să-mi potolesc setea: puteam merge în bucătărie sau afară, la fântână. Am ieşit în curte.

Răcoarea nopţii m-a învăluit, liniştindu-mi simţurile. Ceva se întâmpla: Deocamdată însă, un singur lucru simţeam cu toată fiinţa mea: era conştiinţa vieţii, a faptului că trăiesc. Cunoşteam această stare în care gândurile, sufletul şi trupul receptează la maximum certitudinea existenţei. Era starea cea mai propice creaţiei, când absolut toate celulele tale participă la naşterea miracolului pe hârtie: cuvintele, cărămizi de marmură, se suprapun după imboldul raţiunii şi arhitectura, pe care n-o poţi decât bănui, a sufletului.

Am ajuns la fântână, dar nu m-am atins de apă. Aşteptam revelaţia unui lucru din care nu pricepeam încă nimic. Mi-am reamintit de visul lui Ştefano. Cerul era deasupra mea. Stelele care erau aceleaşi de milioane de ani. Şi noi: Ştefano, Lena eu... Şi ceilalţi. Şi atunci mi-am dat seama că, murind, noi nu murim de fapt, că ceva din noi trebuie să rămână şi pentru mai târziu. Dar ce anume? Sufletul? E mult prea puţin... Trupul putrezeşte, mâncat de viermi. Şi atunci? Gândurile? Nu... Adevărul era încă departe. Poate că nici nu exista. Ori poate că nu-mi era accesibil.

Eu eram cel bolnav, nu Ştefano. O clipă mi-a venit să pornesc prin grădini, spre cimitir. Poate că acolo aş fi putut afla ceva. Poate aş fi putut lua legătura cu tata... Murise de patru ani, dar încă nu mi-a dat nici un semn de dincolo. Ar fi trebuit să stau de vorbă cu cineva. Dacă aş fi trezit-o pe Lena, s-ar fi speriat. Şi dintr-o dată am simţit nevoia de a o avea.

V.

Lena dormea şi am impresia că nici nu se trezise de tot. Era obişnuită cu asalturile mele nocturne, acceptându-mă fără cuvinte, caldă, cu trupul copt şi tandru, fără de care n-aş fi putut trăi. O iubeam şi eu fără cuvinte şi de fiecare dată aveam impresia că împreunarea noastră e o nouă victorie împotriva morţii, o imensă sfidare în numele vieţii care ne dădea acest drept. Am rămas lângă ea, mângâind-o, până ce trupul i s-a liniştit, destinzându-se în urma voluptăţii. Trăiam intens şi conştient apogeul senzaţiilor ei, mai intens poate decât propria-mi plăcere. Întotdeauna mă liniştéam eu cel dintâi, neabandonând-o însă. Pentru ea totul se petrecea ca-n vis, căci, nedeşteptată din somn, dar conştientă totuşi, mi se dăruia întrutotul. Şi, de obicei, în zori, mă întreba ce se întâmplase. Îi spuneam că nu ştiu, apoi, ca un joc mereu reînceput, se ducea la maşina de scris să vadă ce noutăţi au mai apărut pe hârtie. Ştia că după ce am făcut dragoste trebuie să scriu. A nu o face era un lucru pe care nu-l puteam concepe.

În noaptea aceea am continuat să lucrez la povestea mea despre cimitirul blestemat. Titlul nuvelei ar fi trebuit să fie ***Morţii vii*** sau mai degrabă ***Viaţa morţilor***, era o istorie stranie a unei mici aşezări rurale în care morţii neîmpăcaţi din cimitir se pregăteau să se răscoale, sub semnul *Răzbunării*. În fond, povestea era simplă, dar îndeajuns de bizară ca s-o bage pe Lena în sperieţi...

Într-o noapte, sătenii constatară cu uimire că în cimitirul lor liniştit de pe colină se petrec lucruri ieşite din comun: se auzeau urlete înfio-

rătoare şi chiar împuşcături, flăcări hrăpăreţe înălţându-se spre cerul înstelat. Trei bărbaţi pornesc înarmaţi spre lăcaşurile de veci pentru a vedea ce se întâmplă. Când se întorc, unul, Ionas, cel mai tânăr dintre ei, e rănit. E îngrijit de medicul din sat şi flăcăul relatează că acel colonel german pe care în timpul războiului sătenii l-au ucis îngropându-l apoi fără preot într-o noapte în afara cimitirului – exact cu şapte ani în urmă – şi-a părăsit mormântul şi, împreună cu alţi câţiva morţi rebeli din cimitir, şi mai ales sinucigaşi, au pornit o ofensivă atroce împotriva morţilor cuminţi, credincioşi: au spart morminte, răscolind osemintele, au aprins focuri, gata să atace şi satul. Cei trei s-au luptat cu ei, iar Ionas a fost rănit. Rebelii erau ireali şi totuşi existau, iar marea dilemă era ce ar putea întreprinde ei, cei vii, împotriva lor, cum să te lupţi cu moartea, cu morţii, eşti neputincios, întotdeauna omul e neputincios faţă în faţă cu *moartea*...

Cam asta era şi încă nu ştiam cum s-o scot la capăt şi mult mai târziu mi-am dat seama că în povestea aceea răsfrângeam în cuvinte neputinţa mea vis-a-vis de Ştefano, de puştiul lui şi de tot ce s-a petrecut în zilele acelea de sfârşit de mai şi-n nopţile acelea vegheate de aceeaşi lună rotundă şi rece a cărei raze nevii nu izbuteau să lumineze cărările întortocheate ale destinelor noastre.

VI.

A doua zi tot satul a pornit în căutarea puştiului. Au scotocit pădurea, văile, zăvoaiele de pe malul Mureşului. Câţiva tineri au coborât cu barca pe râu, cercetând şi prundişurile pe care apa îşi abandona de obicei victimele.

Era aproape de amiază când am pornit să-l văd pe Ştefano. Lena m-a întrebat: Vin şi eu? I-am spus că n-am nimic împotrivă şi că poate ar fi chiar bine pentru Irina. Cu o singură condiţie: să nu devină informatorul ei privind zvonurile din sat legate de dispariţia puştiului. Căci imaginaţia sătenilor a şi scornit câteva variante fanteziste: că l-ar fi răpit o lupoaică drept răzbunare pentru puii ei omorâţi de nişte vânători, că ar fi pedeapsa Cerului pentru că Ştefano, chiar şi pe patul morţii, refuza preotul, refuzându-l deci pe Dumnezeu. Şi aşa mai departe.

Era mult soare peste sat şi până la Ştefano am ocolit prin câteva grădini, preferând să mergem pe malul Mureşului. Lena a scos din buzunar două mere mari şi roşii. Pe unul l-a frecat de sân până a devenit strălucitor, iar când mi l-a întins nu ştiam ce să muşc mai întâi: mărul sau sfârcul pieptului ei zvâcnind parcă sub bluza-i albastră.

Ne-am oprit sub o salcie, chiar pe mal, unde iarba era mai înaltă. M-am aşezat. Ce facem? m-a întrebat Lena. Mâncăm mărul, i-am spus. Şi pe urmă, m-a întrebat ea. Iar eu: Cum vrei tu. Putem mânca mărul şi pe urmă.

Era chiar locul în care vara trecută ne cam făceam de cap, pe cont propriu... De obicei făceam dragoste în apă, ca nebunii. Pe acea porţiune Mureşul era lin, cu albia nisipoasă. Mă lăsam purtat de curentul slab, ţinându-mă la suprafaţă. Niciodată nu m-am temut de apă, iar în momentul în care îi dăruiam trupul meu, putea să mi se întâmple orice: între apă şi mine se crea un fel de intimitate fără egal şi dacă m-ar fi atras spre adâncurile ei, nu ştiu dacă m-aş fi putut împotrivi. Lena se scufunda, îmbrăţişându-mi trupul. Mă strângea cu încăpăţânare, apoi degetele ei începeau să-mi explorèze trupul, într-un mod care mă întărâta la culme. Când ieşea la suprafaţă, apa-i şiroia de pe păr şi de pe chip. Acum voi fi peşte şi am să te muşc, îmi spunea, scufundându-se. Mă muşca prelung cu buzele, iar eu, nemairezistând, îi căutam sânii cu gura, târând-o în aval, spre un prundiş cu apa mai mică. Acum era ea deasupra mea, sub mine fiind pietrele late şi reci, iar peştişorii îmi ciuguleau firele de păr de pe picioare. Lena, eu şi apa eram o singură entitate. Pe urmă o luam în braţe şi o purtam până la mal. Din iarbă i se vedeau doar sfârcurile şi genunchii. Îmi plimbam gura pe trupul ei, simţind cum se cutremură de plăcere. Libidinosule, îmi spunea. Însă eram la fel de libidinoşi. Odată un ţăran bătrân a trecut pe lângă noi şi s-a făcut că nu ne vede...

În ziua aceea era sfârşit de mai, însă nu era de baie. Dar dragoste tot am făcut, fără s-o dezbrac pe Lena, ţinând-o doar pe genunchii mei. Mai târziu, ne-am întâlnit cu un pescar bătrân care, când a aflat că mergem să-l vedem pe Ştefano, ne-a dăruit o plătică bătrână. Ştiu că-i va face plăcere, ne-a spus. S-o privească măcar...

VII.

Pe Ştefano l-am găsit în curte. Irina i-a scos un fotoliu şi el şedea nemişcat, înfăşurat într-o pătură galbenă de lână. Uite ce ţi-am adus! i-a spus Lena, arătându-i peştele. El şi-a înclinat capul, în semn de aprobare. Tot trupu-i părea încordat şi încercam să-mi dau seama dacă e din pricina durerii sau a gândurilor.

Mi-a făcut semn să mă duc, să-mi torn nişte vin. Am intrat în casă. Retrase în bucătărie, Irina şi Lena plângeau.

Am întrebat-o pe Irina dacă Ştefano ştie de copil. Mi-a răspuns că n-a pomenit de el, dar e mai mult ca sigur că simte ceva.

Am umplut un pahar cu vin şi am ieşit în curte. Ştefano mângâia plătica. Arăta din cale afară de rău. Faţa-i era neagră, de culoarea pământului. Pielea i se strânsese pe oase, lăsându-i scheletul vizibil, înspăimântător. Păru-i rar încărunţise.

Ar fi trebuit să-i vorbesc, să-l încurajez, să-ncerc să-l distrag cât de cât din agonia lui; mi-era imposibil, mă simţeam mai neputincios ca el. M-a întrebat prin semne dacă mai scriu. I-am spus că lucrez la ceva, pregătind al treilea volum, dar e al naibii de greu, ar fi trebuit să studiez mai mult, să călătoresc, mărturisindu-i că uneori mă gândeam chiar să părăsesc cătunul acela, mutându-mă cu Lena la oraş. M-am abţinut să-i spun că Lena-i însărcinată: mi-a fost teamă că mă va întreba de puşti. Pe urmă am încercat să-i vorbesc despre Mureş; apa se limpezise cât de cât, viiturile curăţind albia. Oricum, avea să fie un an bun pentru pescuit, ***mieii apelor*** au urcat deja pe văi, ca să-şi depună icrele. Toate astea însă l-au întristat pe Ştefano, devenise nervos, neatent. Pe urmă m-am apucat să curăţ plătica, acolo, în curte, lângă fântână. Ştefano a prins câţiva solzi în mână, mângâindu-i cu tandreţe.

Încă nu terminasem cu peştele când l-am auzit gemând. Trupu-i atârna într-o parte, avea ochii închişi; îşi pierduse cunoştinţa.

Tocmai ieşise şi Lena din casă. E pe moarte, mi-a şoptit. În dimineaţa asta l-a văzut doctorul şi a spus că e posibil să nu mai apuce ziua de mâine.

L-am luat în braţe. Nu mai simţea nimic. Era atât de uşor că m-am îngrozit; Irina mi-a deschis uşa plângând. Slăbise şi ea, era un miracol că se mai ţinea pe picioare.

L-am dus pe Ştefano în camera lui şi l-am întins pe pat. Câtva timp am mai rămas acolo. Pe urmă au venit câteva femei de prin vecini şi discutau despre înmormântare. Erau multe de făcut: cozonac, plăcinte, sarmale... Auzindu-le, simţeam că înnebunesc.

De sicriu te vei îngriji tu, mi-a spus Lena în curte. Aşa vrea Irina. Va trebui să te duci şi să vorbeşti cu bătrânul Aurel, tâmplarul... Dar nu s-ar putea aduce un sicriu de la oraş? am ripostat eu. Însă Lena mi-a spus că *aşa vrea Irina*.

Atunci mi-am pierdut calmul: Dar nici n-a murit, am spus, iar voi vreţi să-l îngropaţi deja!

Lena nu mi-a răspuns.

Am plecat spre casă şi, de data asta, n-am mai ocolit spre Mureş. Mă simţeam singur, aş fi urlat poate. Erau lucruri care mă depăşeau. Uneori viaţa e a naibii de complicată.

În realitate nu mă puteam obişnui cu ideea că într-o zi, peste un ceas poate, Ştefano nu va mai fi. Devenise o permanenţă a existenţei mele, era cea de-a doua jumătate a sufletului meu. Era copilăria mea, fratele meu... Şi mi se părea o nedreptate mai ales faptul că până atunci nici nu mă gândisem la toate astea, că până atunci totul mi se păruse normal.

Acasă am refuzat să mănânc. Puţin speriată şi tristă, Lena m-a lăsat în pace. Ea însă n-avea nici o vină, săraca...

VIII.

E o anume disperare în tot ce fac, în scrisul meu şi-n viaţa mea cu Lena. O anume disperare care face uneori să-mi scape esenţialul; mă simt mediocru şi neputincios. Savurez cărţile şi uneori le iau mai în serios decât propria-mi existenţă. Sunt mari semne de întrebare înaintea mea, la care nu voi putea răspunde niciodată. Suntem atât de mărunţi, trăim viaţa asta fără s-o pricepem. Ştiu că trăiesc, de ce o fac însă? Încerc să accept moartea, dar nu pot s-o înţeleg.

În ziua aceea am continuat să lucrez la ***Viaţa morţilor***, dar nu înainte de a merge eu însumi la cimitir. M-a însoţit un bătrânel fără vârstă care cunoştea mai bine identitatea mormintelor decât aşezarea caselor din sat. Căci morţii nu-şi schimbă locul, mi-a spus el, în timp ce viii vând şi cumpără case.

L-am întrebat unde a fost îngropat neamţul acela. M-a lămurit că, spre deosebire de cei vii, morţii se călăuzesc după reguli foarte stricte. Un necreştin n-are ce căuta printre creştini, iar sinucigaşii sunt excluşi din marea comunitate a morţilor. Aceeaşi regulă este valabilă şi pentru cei înmormântaţi fără preot; în aceste condiţii, acel colonel pervers care, pe lângă faptul că violase băieţi şi era criminal, devenind apoi victima unei crime, a fost îngropat pe ascuns, noaptea, fără preot. Aşa a ajuns în afara gardului cimitirului şi, astfel exilat, nu i s-a pus nici măcar un băţ la căpătâi. Căci ar fi fost un sacrilegiu să-i sapi mormântul lângă morţii credincioşi şi blânzi ai sătenilor. După credinţă, un astfel de mort niciodată nu-şi putea găsi odihna. Acesta este motivul pentru care trece, după ani şi ani, la ofensivă: devine stafie, devine ***mort-viu***, adică vampir. El se poate elibera de propria-i captivi-

tate şi noaptea poate face rele. Ce fel de rele? am întrebat eu. Poate ucide, mi-a răspuns bătrânul. Ucide, bând sângele oamenilor.

Acesta a fost şi mobilul povestirii mele. Căci movila colonelului era o realitate, m-am putut convinge de asta cu ochii mei. Iar după ce Ionas le povesti în noaptea aceea sătenilor calvarul şi peripeţiile din cimitir, bătrânii s-au adunat la sfat pentru a găsi soluţia eliberării satului de acel blestem fără precedent. A fost convocat primarul şi-n zorii zilei o delegaţie a purces spre grota bătrânului Filip, ascetul.

Câtuşi de puţin mirat de cele auzite, Filip a cerut un răgaz de un ceas pentru a se retrage în grotă şi a medita.

Era un om mărunt şi slab, cu o barbă lungă şi cărămizie. Din pricina întunecimii grotei ochii i s-au strâns, pleoapele i s-au zbârcit, întreaga-i piele fiind numai şanţuri adânci şi înnegrite. Bărbaţii l-au aşteptat tăcuţi; în locul acela apele Mureşului descriau un cot imens şi erau din cale afară de adânci. Crângurile, care împrejmuiau stâncăraia cenuşie numită ***Piatra lui Filip***, erau pline de cuibare de şerpi; erau lighioane respingătoare, groase cât braţul, în timp ce sus, printre stânci, în după-amiezile însorite, puteau fi zărite, dormitând, vipere cu corn.

Nimeni nu ştia de când sălăşluia bătrânul Filip acolo. Cu lighioanele şi sălbăticiunile care pogorau din codri se înţelegea bine, însă oamenii nu-şi puteau imagina cu ce îşi ţine zilele.

Când a reapărut în gura grotei, părea mai tânăr, faţa-i radiind de o lumină blândă. Lucrurile sunt clare, a spus şoptind, parcă împotmolindu-se în propriile-i vorbe. Trebuie să faceţi întocmai cum vă spun eu şi astfel va scăpa şi satul şi morţii paşnici de această uneltire a diavolului.

Iar sătenii au făcut legământ că-i vor urma întocmai sfatul.

IX.

Scriam şi era aproape seară şi parcă uitasem de puşti, de Lena, de Ştefano şi de mine însumi. Acum ştiu că a fost o laşitate din partemi: o lume întreagă răscolea ţinutul în căutarea copilului prietenului meu care-şi trăia ultimele ceasuri ale vieţii, iar eu cream, pierdut într-o lume clădită din haos şi din imaginaţie, pe propria mea neputinţă şi disperare.

Lena mi-a explicat odată situaţia cât se poate de sugestiv: e ca şi când, a zis, pus să alegi între o femeie pictată şi una vie, tu ai alege-o pe cea din tablou...

Nu i-am spus că eu găsesc cât se poate de firească o asemenea alegere, nu puteam fi atât de impertinent. Însă povestea se derula, epuizându-mă: în ziua aceea tot satul s-a urcat, la îndemnul bătrânul Filip, în cimitir, pentru o slujbă a împăcării şi a iertării. Nu a fost nevoie de ţăruşi ascuţiţi, împlântaţi în inima morţilor recalcitranţi, deşi o asemenea scenă mi-a incitat la un moment dat imaginaţia. Apropiindu-mă de final, începeam să regret varianta mea în care Ionas e violat şi ceilalţi doi săteni ucişi de colonelul german. Ar fi fost totuşi o variantă cuminte în comparaţie cu cea în care morţii invadează satul, sugrumând copiii, muşcându-i de cap şi sugându-le sângele, în care bărbaţii se luptă cu ei cu furcile şi cu topoarele, sfărâmându-le oasele şi carnea împuţită a trupurilor, căci morţii ăştia te urmăreau prin foc şi prin apă, erau atât de hidoşi încât mi-era teamă că, citind acele pagini, Lena mi-ar fi aruncat manuscrisul şi maşina de scris în Mureş.

Nu ştiu de ce aveam această poftă sadică de a distruge totul, oare ce vroiam, în fond, să mă ridic împotriva vieţii, să mă răzbun? Pe cine? Pe nişte bieţi oameni simpli? S-ar fi zis şi despre mine ca şi despre Ştefano că mi-am vândut sufletul diavolului, aşa că am distrus toate acele perspective bolnăviocioase, o motivaţie solidă fiind şi faptul că bătrânul Filip nu putea fi implicat într-o asemenea istorie delirantă.

Satul s-a urcat deci în cimitir, era amiază şi soare, era linişte şi pace. În fruntea mulţimii înainta ascetul, însoţit de preotul din sat, de primar şi câţiva dascăli. Au înconjurat cu toţii locul răscolit unde se afla îngropat colonelul, iar patru bărbaţi, cu lopeţi şi cazmale, au început să sape mormântul acela blestemat. L-au scos pe neamţ, aşezându-i osemintele într-un sicriu adus special pentru asta, stropit în prealabil cu apă sfinţită. Pe urmă au început slujba de înmormântare.

A fost o slujbă frumoasă, cu cântece, cu rugăciuni, în care însuşi bătrânul Filip a rostit câteva cuvinte, adresându-se oamenilor şi bunului Dumnezeu. El a cerut iertarea păcatelor acelui bărbat care, prin slujba aceea, a devenit unul din morţii comunităţii. De-acum e al vostru, s-a adresat oamenilor, ca fiul rătăcitor care s-a întors la sânul părintelui său. De-acum va face parte dintre morţii noştri, să-l iertăm, căci şi bunul Dumnezeu va ierta păcatele noastre.

Sicriul a fost dus în cimitir şi depus într-un mormânt. La căpătâi i s-a pus o cruce pe care s-a scris numele şi cele cuvenite, după actele care i-au fost luate înainte de a fi îngropat: ***Karl***

Guttman, născut în 1899 şi mort în a patra zi a lunii septembrie 1944. Odihneascâ-se în pace.

Mă durea capul. Lena mi-a adus o cafea: băusem cam multe în ziua aceea. Am întrebat-o câţ e ceasul: am văzut că e niţel cam supărată pe mine. E aproape seară, mi-a spus. Apoi: Mai ai? I-am spus că nu. I-am cuprins mijlocul cu braţele, îngropându-mi faţa între sânii ei. Să mergem la Ştefano, i-am spus. M-a sărutat. Mă duc să mă îmbrac, mi-a spus ea.

X.

Când am văzut lumea adunată în curte m-a fulgerat ideea că a murit. Aveam senzaţia că mă trezesc la realitate. Era din nou frig, un frig nefiresc şi bizar pentru seara aceea de sfârşit de mai. Cerul era senin, iar la orizont apăruse deja luna.

Lena îmi strângea braţul, aproape că plângea, nu mai apucă dimineaţa, mi-a spus, am mai trecut de două ori pe la Irina în timp ce lucrai. Ştefano e gata, nu mai recunoaşte pe nimeni...

Nu i-am putut răspunde, simţeam că ameţesc şi mi-era greaţă. Mâinile-mi tremurau, eşti bolnav, mi-a spus Lena, cred că ai febră...

Aveam febră, n-am stat mult, casa era plină şi nu înţelegeam de ce se înghesuie lumea în jurul unui muribund; nu vor să scape spectacolul, i-am zis Lenei, dar ea nu mi-a răspuns, un om trebuie lăsat să moară singur, am spus, apoi am început să strig: Lăsaţi-l în pace, pentru numele lui Dumnezeu, Ştefano n-a murit, e viu, lăsaţi-l cu durerea, cu chinurile, l-aţi încolţit ca pe un animal rănit, ce naiba vreţi, ce naiba vreţi de la el, mai bine v-aţi duce să-l căutaţi pe copilul ăla...

Oamenii mă priveau speriaţi, eu nu-i mai vedeam, cineva m-a prins să nu cad, să-l ducem acasă, am auzit glasul Lenei, erau prieteni buni, a mai spus cineva. Aşa că am căzut în întunericul acela adânc şi înalt, era aproape somn, era aproape moarte, apoi l-am revăzut pe Ionas şi pe bătrânul Filip, pe urmă pe colonelul Guttman ce-l ţinea de mână pe puştiul lui Ştefano... Lena! am strigat, sărind din pat şi încercând să mă ridic, copilul e mort, puştiul lui Ştefano e mort!

Îşi ţinea palmele pe fruntea mea. Aşa e, mi-a răspuns. Nu l-a mai văzut nimeni de ieri dimineaţa, totuşi, o speranţă trebuie să mai existe, o speranţă cât de mică, gândeşte-te la Irina... Ce s-a întâmplat cu mine? am întrebat-o. Nimic, mi-a răspuns, ţi-a fost rău. Poate că eşti răcit, poate te doare: Ştefano e prietenul tău, murind, rămâi cu o rană imensă în suflet...

O rană...

Lena, i-am zis, tu mă iubeşti?

Da, mi-a răspuns.

De ce mă iubeşti?

Nu ştiu: eşti ciudat, eşti bun, uneori eşti atât de slab, eşti ca un copil. Ai nevoie de mine...

Şi dacă mor? am întrebat-o.

Nu putem muri cu toţii, mi-a spus. Poate că unii mor ca ceilalţi să poată trăi... Ce, nu vrei să-ţi vezi măcar copilul?

Copilul... Da, copilul meu... Uitasem de copilul nostru. Lena mi-a prăjit nişte ouă cu şuncă, mi-a pus de un ceai. Cum e? mă întreba. Era mai bine. Şi aşteptam amândoi, parcă aşteptam să se întâmple ceva...

Era aproape de miezul nopţii când cineva ne-a bătut în geam: A fugit Ştefano, mi-a spus. M-a rugat Irina să vă anunţ...

A fugit din nou, i-am spus Lenei. Iar ea: Vin cu tine.

Ne-am îndreptat spre ***Piatra lui Filip***: simţeam că e din nou acolo. Luna se ridicase deja deasupra sălciilor. O ţineam pe Lena de mână, aerul rece îmi făcea bine. Era o lună mare şi rotundă.

Niciodată n-am văzut-o aşa de mare, mi-a spus Lena. Dar eu o mai văzusem. În nopţile acelea de neuitat, petrecute cu Ştefano pe malul Mureşului.

Crezi că a ajuns până acolo? m-a întrebat Lena. În starea în care era... Iar eu: E acolo. Şi mi-e teamă că nu e singur...

Nu era. Şi nu se afla nici pe piatră.

Luna tremura peste Mureş, era atâta lumină că ne vedeam umbrele. Ne-am oprit pe stâncă, aproape de crucea lui Filip. Apoi am privit în jos: Ştefano era acolo, prăbuşit pe malul umed şi nisipos, cu braţele întinse, cu trupul răstignit parcă pe lespedea durerii. Iar alături, la nici doi paşi, trupul neînsufleţit al puştiului plutea pe apele line ale Mureşului, cu faţa în sus, luminată straniu de razele lunii.

*Asta-i povestea, iar acum Ştefano e mort, iar eu am terminat **Viaţa morţilor**, această incredibilă istorie a acelui colonel german, îmi dau seama că totul este, de fapt, o stare de spirit. Nefiind, am senzaţia că Ştefano nici n-a existat. Poate că n-a existat nici colonelul şi e foarte posibil că nici eu însumi să nu exist. Ceea ce rămâne însă sunt poveştile aşternute pe hârtie, doar ele contând cu adevărat. Scriindu-le, eu am devenit **altul**, ele urmându-şi, de acum, propria devenire.* ■

Lumea lui David

GARȘTEA NATAN

Lui Alexei şi lui Sergiu pentru răbdarea lor.

Motto:

„And if he left off dreaming about you...“
«Through the Looking–Glass, IV» [1]

A. EL DORMEA. EL VISA.

1. Ele au ales numele David din întâmplare. Pentru aceasta, au creat un aşa-numit alfabet, din care apoi au extras aleator aşa-numitele litere. Şi au obţinut numele David.

II. El umbla prin odaie, încercând să închege prima frază din viitoarea povestire. Şi doar părea că totul este pregătit pentru a o scrie. Probabil, asta îmi este karma. Rar poţi scrie din prima încercare ceea ce ţi-ai pus în gând. De regulă, începi să aşterni pe hârtie una, însă te pomeneşti în curând că subiectul nu te mai interesează şi că ideea ce ţi-a venit săptămâna trecută pare a fi mult mai atractivă. Iar de cele mai multe ori, nu poţi face nimic. Ca mine acum, de exemplu.

Atâta timp am gândit-o, am îngrijit-o. Am câteva fragmente deja pregătite, am găsit şi numele eroului, un nume vechi, iudaic – Abraham... David se opri pentru o clipă în pragul cabinetului, ascultă zăngănitul veselei ce răzbătea din bucătărie, apoi se întoarse la birou şi se lăsă greu în fotoliu.

3. În general, nu exista o metodologie unică de creare a universurilor. Facerea universului anterior, spre exemplu, a început de la inventarea matematicii acelei lumi, din care logic s-a obţinut şi restul.

IV. Ideea, totuşi, e formidabilă, gândea David, trasând mecanic pe foaia din faţă o figură întortocheată. Demult nu am scris nimic la fel de impresionant. De la „Înfrângerea“ încoace toate povestirile mele au fost marasmatice şi lipsite de viaţă. Aceasta va fi poate chiar mai reuşită decât „Înfrângerea“. Da, ideea este formidabilă. O civilizaţie, reprezentanţii căreia nu au organe de simţ. Nici unul. Nu cunosc nimic despre propriile condiţii de existenţă. Nici unde se află, nici cine sunt, nici măcar ce formă au. Aşa ceva nu a mai scris nimeni... Singura formă de conştientizare a existenţei lor sunt visele. Visele colective.

5. Facerea lumii acesteia au hotărât să o înceapă de la eroul central al ei. A fost creată fiinţa care mai târziu se va numi om şi care va avea cap, corp şi patru membre. Desigur, încă nu ştiau cum se vor numi toate acestea, dar cu timpul s-au conturat şi aceste detalii.

VI. Lui David i se uscă gura. Voi să se îndrepte spre bar, însă se răzgândi, fiindcă soţia era acasă. Veni în uşa bucătăriei şi o privi un timp pe Maria, care aşeza ultimele tacâmuri la locul lor. Îl observă.

– Nu merge?

– Nu prea.

– Poate mai laşi scrisul şi ieşi puţin la plimbare?

– Acum – nu. Însă ţi-aş fi fost foarte recunoscător dacă mi-ai da să beau ceva.

---

[1] *„Şi dacă el va înceta să te mai viseze...“*
«Prin oglindă, IV»

Ea îi turnă suc rece din frigider, în întinse paharul aburit şi îl sărută pe obraz.

– Mulţumesc, darling.

– Bea sănătos.

Se întoarse în cabinet şi începu să bea sucul cu înghiţituri mici. Cel mai greu o să-i fie să descrie psihologia acelor fiinţe. Tolstoi scria odată: „Se poate inventa orice, cu excepţia psihologiei." Din această cauză va trebui să scriu cât mai nebulos. În text voi alterna genul fiinţelor, o dată masculinul, o dată femininul. Mă voi descurca eu cumva.

7. În procesul lucrului a şi apărut conceptul de nume. Numele este ceva ce se atribuie la altceva (numele „nume", de exemplu, este şi el un nume atribuit numelui). Conceptul era caracteristic doar acestei lumi, în alte universuri el devenind imposibil. Şi a apărut primul nume – David.

VIII. Voi încerca să trec cât mai repede peste...

În cabinet intră Maria, îmbrăcată în rochia gri şi machiată deja.

– Merg la magazin şi apoi voi trece pe la Ana. Revin peste vreo-două ore. Să nu uiţi să mănânci.

– Bine, voi încerca să nu uit.

– Atunci, am plecat, spuse ea, aruncând o privire distrată prin cameră; îi zâmbi şi ieşi.

David mai privi câteva clipe uşa. E bine că a plecat. Acum nu mă va mai sustrage nimic.

Da, deci trebuie să trec cât mai repede de descrierea acestei civilizaţii. Vor fi suficiente doar câteva fraze. Iar în continuare, voi scrie despre eroul principal al unuia dintre visele lor. Acel erou va fi om şi se va numi Abraham.

9. Apoi, când au început să creeze în jurul lui David lumea lui, diferite denumiri au început să curgă de-a valma: neutrini-protoni-neutroni-atomi-mişcare-plasmă-gaz-lichid-solid-molecula-corp-astru-planeta-râu-ocean-continent-oraş-casă-oameni-animale-etc.-etc.-etc.

X. În jurul acestui Abraham fiinţele clădesc întregul nostru univers. Aici povestirea va fi plictisitoare. Va trebui să descriu lumea astfel încât eventualul cititor să înţeleagă că este anume lumea noastră, nu una asemănătoare. Să-i devină clar că anume noi suntem visul acestor fiinţe. Va urma o descriere cât mai detaliată a unui fragment din viaţa lui Abraham...

Da, desigur, Ian, citind această povestire nu va pierde ocazia să mă numească solipsist[2]. Şi parţial va avea dreptate. Noi toţi suntem puţin solipsişti.

11. Astfel, apăru o lume nouă ce se supunea unor anumite legi fizice. În visele lor totul era condus de aceste legi, începând cu fotonii/electronii şi terminând cu mişcarea norilor de praf cosmic şi a metagalaxiilor. Conform acestor legi, undeva în jurul unei steluţe se rotea o planetă – a treia la număr. Acolo, conduşi de legi biologice şi sociale, trăiau oamenii. Pe această planetă locuia centrul universului – David.

XII. Amintirea despre Ian îl conduse printr-un şir lung de asociaţii la amintirea despre ascunzătoarea de după cărţi. El se apropie de rafturi, vârî mâna după un „Petit Larousse" şi scoase de acolo un plic de plastic ce conţinea puţin praf alb.

Dacă îmi iau doza acum, cu siguranţă voi scrie povestirea. Însă ceea ce voi obţine în acest caz, se va deosebi mult de planul meu iniţial. Va fi ceva foarte, foarte psihedelic... Păcat numai că nici un editor nu o va tipări. Asemenea lucrări nu-i prea interesează. Exceptând cazurile când eşti scriitor cu renume sau când unchiul tău are o casă editorială...

13. Aşa s-a întâmplat că David era ceea ce se numea scriitor, persoană ce îşi putea revărsa scârba pe hârtie. Ele i-au inventat o întreagă viaţă din amintiri, o soţie şi un apartament în care scria. Nu a trăit mult timp. Pe ele nu le interesa viaţa lui ca atare. Scopul lor consta în faptul că orice mişcare a lui să poată fi descrisă de nişte legi fizice, fiecare obiect din cabinet să posede nişte calităţi şi un nume propriu. Când David nu privea spre vreun lucru, acela nu exista. Astfel, lumea se limita doar la ceea ce percepea el. Pe ele le interesa doar perfecţiunea procesului demiurgic şi nu cea a obiectului creat.

David însă nu bănuia nimic. Şi nici nu putea, fiindcă el făcea parte din realitatea inventată de

---

[2] Solipsism – curent filozofc, adepţii căruia susţin că realitatea obiectivă nu există, iar ceea ce noi obişnuim să numim univers fiinţează doar în imaginaţia cuiva.

ei şi concepţiile lui nu puteau depăşi această realitate.

XIV. David simţi că în spate se întâmplă ceva. El se întoarse şi reuşi să observe biroul dispărând. Apoi dispăru dulapul de cărţi, fotoliul, canapeaua. Pereţii s-au subţiat, lăsând să se vadă Nimicul Absolut. Podeaua de sub picioarele lui se transformă în neant, însă David nu căzu nicăieri, fiindcă dispăru gravitaţia şi nu mai avea unde să cadă.

XV. El, fiind centrul universului, dispăru ultimul, când nu mai rămăsese nimic care să dispară. În ultima clipă a vieţii, fiinţele i-au permis să înţeleagă că nu era decât un vis şi că civilizaţia pe care voia să o descrie în povestirea sa este reală...

16. Ele au încercat să mai viseze, ceea ce echivala cu moartea lor. Altfel decât prin vis ele nu-şi mai puteau manifesta existenţa.

17.Totuşi, cu o clipă înainte de dispariţie li s-a permis să înţeleagă că nu erau decât un vis al cuiva...

B. EL ÎNCEPU SĂ SE TREZEASCĂ.

■

Scena cu saloonul

MIHAIL GRĂMESCU

Adevărata artă este o reuşită când poate să comunice prin text ceva, dar şi prin subtext, însă Marea Experienţă există în acele texte care spun totul prin ceea ce nu spun.

1. Îşi luase o casetă cu un film... SF, să-i zicem. Un film din ăsta „de acţiune". Comercial. Îi împrumutase cineva „sus-pus" un video pentru un timp şi îşi zisese „Hai să iau şi eu ceva ca să nu zic că am ţinut scula degeaba în casă".

Şi-au făcut ăştia obiceiul, de la Revoluţie încoace, să nu mai pună în circulaţie decât „filme tari", cu scene sexi şi *violence*. Parcă nici n-ar fi film dacă lipseşte scena sexi şi „scena cu saloonul" din westernurile de pe vremuri, modernizate şi actualizate.

La început l-a urmărit indiferent. Venise de la laboratorul unde lucra şi avea o noapte întreagă la dispoziţie. Era singur (soţia şi copilul îl părăsiseră cam cu un an în urmă, în timpul „mineriadei" din martie, fără nici o explicaţie logică).

Videoul era o gioarsă – un player vechi care hârâia atunci când rula. Românesc, din comerţ. „De dianinte" de...

La un moment dat apărea un „*extraterestru*" – o fiinţă din acelea cu înfăţişare stranie şi forme ciudate – un umanoid cu piele cenuşie şi ochi bulbucaţi. Apoi urma scena *violence*, cu o femeie violată, torturată şi ucisă într-un subsol de bloc.

ÎNTR-UN SUBSOL DE BLOC.

Filmul era titrat în engleză şi consemnat a fi american, aşa că, până la „scena cu saloonul" (cu subsolul, în cazul de faţă) nu fusese prea atent la detaliile urbanistice. Unde se petrecea acţiunea? Undeva, într-un oraş imaginar. Dar subsolul îi părea cunoscut. Reluă secvenţa de mai multe ori: o intrare prin curtea de trecere a unui bloc vechi, prin spatele unor lăzi de gunoi, pe o uşă de stejar masiv înegrită şi mâncată de umezeală. Mai văzuse cândva, deşi nu fusese niciodată în America, uşa aceea, cu scara din spatele ei coborând abrupt, apoi întunericul beciului. Gemuleţul subsolului corespunzând la nivelul străzii, îngust şi cu sticla pătată. Zidurile de ciment grunjos, înegrite de vechime. Şi pentru o secundă, cât o pâlpâire, ceva straniu, imposibil de concretizat coerent, într-un colţ obscur. Un sclipet ca de *blitz* în străfulgerarea căruia întrezăreşte o... fiinţă, să zicem, ceva îngrozitor. Ceva care face să i se ridice părul pe ceafă.

Ţipetele sacadate ale femeii, urletele disperate, de groază, de moarte.

Reia scena. Şi, dintr-o dată îşi aminteşte de unde ştie subsolul. Era subsolul blocului în care stătea un prieten, în cartierul copilăriei. În mahalaua în care copilărise.

După căsătorie, relaţiile cu prietenul acela deveniseră tot mai reci, întâlnirile mai rare, iar după căsătoria celuilalt, după ce fusese la nuntă şi-i urase „casă de piatră", încetaseră complet. Vieţi diferite, destine diferite, servicii diferite. Se mai vedeau – se întâlneau o dată la câţiva ani – îşi făceau câte o vizită reciprocă – dar atât şi nimic mai mult. Prietenia din copilărie se transformase într-o simplă mascaradă socială. În afara convenienţei.

Subsolul era însă beciul blocului aceluia vechi din cartierul copilăriei lor. Bloc cu numai două etaje, construit prin anii '30-'40. Bloc de cărămidă, cu camere mici, cam cât cele „confort II", dar călduros iarna şi răcoros vara. Bloc de cartier semicentral în Bucureşti.

2. Orice fotografie ascunde o crimă. La baza oricărei OPERE ARTISTICE stă un sacrificiu uman – o „Ana lui Manole" zidită de vie în *Icoana* sa însăşi. Chiar nevoia de a consemna fotografic un eveniment reprezintă nevoia de a consemna *o crimă*. Icoanele mele sunt „*Biblia pentru analfabeţi*" – spuneau scolasticii, redeşteptând acuzele ereziei bogumile.

Totul e să cauţi cu atenţie în URMA lăsată, în amprentă, pentru a afla, holografic aproape, ÎNTREGUL ASCUNS. Fiindcă arta este un *simbol* – o lume în mic oglindind încifrat LUMEA CA ATARE. Opera de artă ascunde ansamblul care a creat-o, artistul care a conceput-o, mediul în care s-a format şi a trăit el. Este SEMNIFICA-

TIVĂ şi REPREZENTATIVĂ. Ascunde CRIMA. PĂCATUL PRIMORDIAL. Soţul şi soţia îţi zâmbesc din POZA DE NUNTĂ nevinovaţi, fericiţi – dar nu este decât consemnarea unui viol oficializat. *Vânătorul* cu piciorul pe leşul unui TROFEU.

Privind un film ca atare poţi face contabilitatea, bilanţul contabil a câte vieţi şi bunuri s-au distrus în mod *planificat* pentru această reconstituire „pentru public" a unei CRIME. A unui eveniment îngrozitor.

„Efecte speciale", îţi spui de fiecare dată. Trucaje. Şi încerci să te concentrezi „asupra subiectului" scenariului şi asupra regiei fără să înţelegi că, de fapt, SENSUL OPEREI a fost indus ulterior prin colaţionarea unor LIVE-uri. Peliculele sunt LIVE – reale, viaţă. Oamenilor acelora li se taie gâtul, li se scot ochii, nu e teatru! Cascadorii trucajelor acelora *chiar mor*! După care, ca să poţi dormi liniştit, ţi se arată nişte „actori" care seamănă cu protagoniştii – aleşi după fişierele INTERPOL ale SOSIILOR fiecăruia dintre noi, fiindcă fiecare dintre noi suntem DUBLAŢI, nimeni nu e chiar UNICAT cel puţin pentru ochiul nespecializat. Suntem toţi pastişe şi plagiaturi.

S-a întâmplat ceva? Nu, dragă, nu vă impacientaţi! Nu a fost decât un film. O înscenare, un fals „ca să se distreze lumea". Uite, mortul trăieşte!

În OMUL DIN VIS, de Cezar Petrescu, găsise ideea că, la temelia oricărei opere de artă e zidită „UMBRA TRECĂTORULUI CU TRESTIA". Umbra aceasta o regăseai, ca pe o nevăzută amprentă de fantomă parapsi şi pe orice fotografie.

3. De la serviciu trece prin cartierul copilăriei. E iarnă şi frig, ceaţă, se înserează devreme – dar nu îl mai aşteaptă nimeni acasă, aşa că n-are de ce se grăbi. Pe nevastă o mai văzuse doar o dată de când îl părăsise – stătea pe terasă la Palatul Telefoanelor – ieşise la agăţat, cu „peştele" după ea. „Copilul lor", bastardul pe care îl crescuse până la 17 ani, era dat dispărut de mai mult timp.

Tramvaiul îl lăsă în Piaţa Unirii şi o apucă pe străduţele rămase printre noile construcţii – parcă reduse la scară între blocurile masive ridicate peste demolările „indicate" cu mâna scoasă neglijent pe geamul maşinii negre prezidenţiale.

Trece din nou prin locurile copilăriei: un bărbat de patruzeci şi ceva de ani, uşor trecut, dar „încă bine" – nu recunoşti în el tâncul cu pantaloni scurţi şi „probleme sociale" de cu mai bine de 25 de ani în urmă.

Iată locul vechii biserici dărâmate. Ceva mai încolo, în capătul străzii Mămulari era o sinagogă, demolată cam când avea el 14-15 ani. Teatrul evreiesc a rămas încă în picioare dar, de jur împrejur străzile de demult se pierd în spaţii virane. *Şcoala 74* e acum doar pe jumătate din ce era, şi a fost transformată în garaj.

Călăraşii, Popa Soare, Fetiţelor, Iuliu Valaori, Romulus, Zefirului – străzile cartierului...

Un spaţiu ca o insulă de veac trecut scufundată în marea de blocuri înalte şi noi de jur împrejur. Un vestigiu al unei lumi apuse. LOCURILE COPILĂRIEI, care treptat au dispărut, au fost înlocuite cu alte lucruri şi locuri fără Istorie.

– Cauţi pe cineva? îl întreabă cu suspiciune şi bunăvoinţă o bătrână pe palierul unde stătuse cândva şi prietenul lui.

– Da..., îi răspunde. Îi spune bătrânei numele prietenului mutat şi ea îi spune ceea ce el ştia deja:

– S-a mutat. S-a mutat de mult.

Şi îl urmăreşte cu privirea până iese pe uşa blocului. De acolo, însă, se poate întoarce în partea din spatele clădirii – perete fără geamuri – şi se poate strecura în beci, nestingherit.

Uşa beciului scârţâie. Rămâne o vreme în penumbra din capătul scărilor. Apoi îşi scoate bricheta şi coboară cu ea aprinsă cele câteva trepte. E un beci adânc – are mai bine de doi metri.

Jos e mai puţin întuneric – limina zilei mai pătrunde prin gemuleţul îngust din partea de sus, care dă în stradă.

4. Beciul se întindea pe sub întregul bloc – e drept, clădirea nu era prea mare – un bloc înghesuit printre altele – construit pe la 1928-1930, din cărămidă. Doar un perete al blocului era de beton, ceilalţi fiind din cărămidă mâncată de timp, sfărâmicioasă, cu suprafaţă inegală. Lumina geamului de lângă tavan cădea oblic pe pereţii lângă care erau stivuite lucruri vechi, biciclete rablagite, obiecte casnice defecte, saci cu lucruri vechi şi pantofi scâlciaţi. Doar peretele de beton nu avea nimic în dreptul lui, luminând încăperea cu cenuşiul lui tern şi rece şi colţul dinspre el, de la capătul scării abrupte...

Când erau copii veneau aici uneori să stea de vorbă în taină, nestingheriţi, despre vreo „ambuscadă" în conflictul cu găştile de pe celelalte străzi, despre „tainele sexului" sau, când chiuleau de la şcoală, despre problemele clasei. Aici era linişte şi nu îi deranja nimeni. Un spaţiu obscur. Un loc de întâlnire.

Dacă ar putea face pereţii ăştia să vorbească... Zidul de beton asistase la atâtea – chiar şi la turnarea filmului aceluia stupid cu extratereştri...

Se apropiase de colţul degajat – aici trebuie să fi fost făcută filmarea aceea oribilă. Îi mai răsunau în urechi ţipetele femeii violate, ucise poate, şi ea.

Îşi scoase din buzunar bricheta ZIPO şi o aprinse. Flacăra feştilei pâlpâi în semiîntunericul din jur.

Aici era. Sigur. Aici fuseseră ucişi şi torturaţi oameni. Se aplecă şi descoperi pe jos... un prezervativ folosit, uscat. Câteva mucuri de ţigări cu filtru, americane. Şi o pată negricioasă chiar lângă zid.

Sânge? Sânge uscat?

Ridică ochii pe perete şi descoperi în zidul de beton o gaură în care-şi vârî degetul, atât era de mare. O gaură de glonţ. De armă militară? De pistol? Caută pe jos cartuşul, sau glonţul, şi le descoperi pe amândouă – un glonţ mic, de revolver. Asemănător cu cele ale „pliciurilor" de tir de la Poligonul Tunari unde, când erau în liceu se duseseră aproape toţi să se înscrie la Clubul Sportiv de acolo.

Îşi aprinse o mărăşească amară de la flacăra brichetei acum fierbinte şi închise cu un clinchet sec capacul. Când erau în şcoala generală, aici se refugiau să fumeze. Grusi, fiul avocatului, un puşti dolofan şi brunet, cu ochi albaştri şi păr ondulat, cu un an mai mic decât el, venea cu bricheta chinezească a lui frati-su mai mare, o brichetă fără fitil, cu piston care injecta benzina pe o plasă de sârmă incandescentă – era o adevărată „minune tehnică" bricheta aia a lui Grusi şi şi-ar fi dorit şi el una la fel, dar era mult prea scumpă la tutungeria de vizavi – 25 de lei – mai mult decât toţi „banii lui de cheltuială" pe o lună. Dacă şi-ar fi luat bricheta, n-ar mai fi avut bani să-şi ia ţigări.

Mai târziu, când avea să intre în serviciu, înainte să se căsătorească, suma de 25 sau de 30 de lei nu i se mai părea chiar nemaipomenită, dar nu se mai găseau brichete din acelea.

Se îndrepta spre scară când, poate şi din cauza „ecoului" în retine a flăcării acum stinse i se păru că vede în colţul degajat o umbră – o stafie care *se mişca*. Parcă percepuse şi un foşnet slab...

Dar nu era nimic. Atunci când întoarse capul spre colţ, acolo nu era nimic.

Urcă scările şi ieşi afară. Lumina zilei îi izbi privirea cu o jerbă multicoloră, deşi „soare nu era, ci doar lumină difuză, lăptoasă, care nu emana de nicăieri fiind totuşi peste tot"; ca o ceaţă celestă învăluind Cetatea cu o Cetate secundă, divină.

5. Femeia aceea, violată, ucisă poate de golani sau de ceva tenebros, într-un moment de cumpănă socială, istorică, plângea în subsol. Stătea acum în lumina albastră a lămpii cu ultraviolete din Laborator şi reconstituia trecerea lui prin beciul blocului cu o zi înainte, identifica „foşnetul" pe care i se păruse că-l aude: era ecoul stins al unui hohot de plâns ca un râs îngrozitor. Fusese o scenă de film? O filmare?

Revăzuse acasă filmul video – scena terifiantă retezată de Cenzură după câteva secunde. Peretele de beton era, sigur, peretele din beci, cu o urmă de funingine acum, în urma filmării, spart de împuşcătură.

Ce se întâmplase acolo? Lucrul acesta nu avea de unde să-l ştie decât dacă ar fi fost în perete, dacă ar fi fost peretele care „o văzuse", măcar o clipă, dacă i-ar fi revelat *zidul de ciment* ceea ce văzuse atunci...

Deodată i-a venit ideea: în realitate „scamatoria" nici nu era atât de nemaipomenită, se şi mira cum de nu le dăduse şi altora prin minte mai înainte. În fond, câinii simţeau mirosul după câteva zile. Urmele paşilor unui trecător puteau fi percepute la câteva ore mai târziu folosind doar nişte ochelari sensibili la radiaţia infraroşie. Dacă nu existau alte impresii care să se suprapună, urmele rămâneau chiar şi o săptămână. Ori, peretele se comportase, dintr-un anumit punct de vedere, ca o placă fotografică. Mai puţin faptul că nu exista nici un obiectiv... Nu era decât o problemă de chimie: *revelatorul* adecvat capabil să activeze imaginea înregistrată pe carbonatul de calciu. Şi de fizică: modul cum să filtreze imaginile ca să nu iasă o simplă „poză mişcată", ci un film *consecutiv* al imaginilor înregistrate sub puternicul reflector al... Istoriei aceleia stranii. Ce „fixator" trebuia folosit. Probleme de fizică optică şi chimie.

Şi timpul. Ce va mai fi rămas din aceste... clişee suprapuse? Până când va mai putea recupera din „memoria" peretelui scorojit şi jalnic, înegrit de fum şi pătat de băutură şi sânge ADEVĂRUL?

6. Avea la dispoziţie laboratorul, singurătatea şi dorinţa de a afla. Dar se simţea obosit. Din când în când amintirea Femeii, a Idealului (lipsă) îl bântuia exasperant.

– Nu pot să te primesc, îi spunea. Am treabă.

– Ce treabă? îl întreba Idealul, Zeiţa (lipsă).

Îi povestise ce are de gând.

– Nu este bine ce faci, îi spusese, speriată, Muza.

– De ce, întrebase el, nedumerit.

– Scoţi morţii din morminte. Alergi după fantome. Mai bine nu ai şti niciodată ce a fost, de fapt, acolo. Există lucruri pe care oamenii nu trebuie să le afle niciodată. E mai bine aşa... Pentru ei...

– Adevărul este singurul lucru important. Nici un sacrificiu nu e prea mare pentru a-l afla.

7. Cheia problemei i-a parvenit întâmplător (există Întâmplare, sau totul este determinat pe lumea asta?). Era într-o seară umedă şi rece. S-a dus să cumpere un ziar de la tutungeria din colţ. A trecut pe lângă şantierul de construcţii improvizat pe strada sa. Într-o chicinetă câţiva muncitori se încălzeau lângă un godin în care ardeau resturi de lemn de la demolări. Pâlpâirile focului cădeau pe pereţii imobilelor din jur şi, când a văzut jocul umbrelor pe ziduri şi-a dat seama. Umbrele trăiau o clipă. Nu erau „un film“ ci „imagini“ întrerupte. Fotografii. Clipe consecutive ale Trecerii.

După ce va găsi şi aplica „revelatorul“, vor fi însă, imagini clare sau pete incoerente? Cu ce lentilă putea regla *Şarful* acelei „poze“?

8. Revăzând scena de pe filmul video era tot mai sigur că toate cele înregistrate acolo erau „LIVE“. Era asasinat cineva, era violată o femeie, apărea un extraterestru şi se petrecea ceva catalogabil ca „parapsihologic“. Nu mai era nici un secret că „în Epocă“ se făcuseră, şi la noi, unele „experienţe“.

Încercase să afle ceva despre protagoniştii filmului şi despre peliculă, dar nimeni nu ştia nimic – era o producţie obscură, fără relevanţă. Cei de la închirieri de casete nu aveau decât titlul notat pe o listă cu precizarea făcută de nu se ştie cine de la Ministerul Culturii: „aventuri“.

Totul era învăluit în mister. Nimeni nu voia să discute despre „pelicula aceea“ şi, de altfel, după ce a înapoiat-o ea a fost radiată de pe lista de împrumuturi. Dispăruse. Gata. Nu îi dăduse prin minte nici măcar să facă o copie după ea.

De altfel, *Ministerul Culturii*, după câteva zile, a scos în ilegalitate centrele de împrumuturi de casete.

Mai trecuse o dată pe la blocul cu beciul unde se făcuseră filmările şi discutase cu locatarii – unii dintre ei părinţi bătrâni şi cunoştinţe din copilărie – familii respectabile – dar, după ce îl primeau cu simpatie, când aducea vorba despre film ceilalţi ocoleau speriaţi subiectul. Era un subiect tabu.

– Despre asta nu se vorbeşte..., îi spusese o bătrână.

– De ce? întrebase el nedumerit.

– Nu se vorbeşte despre *aşa ceva*! Nu e bine să-ţi bagi nasul în *chestii din astea*. Sunt

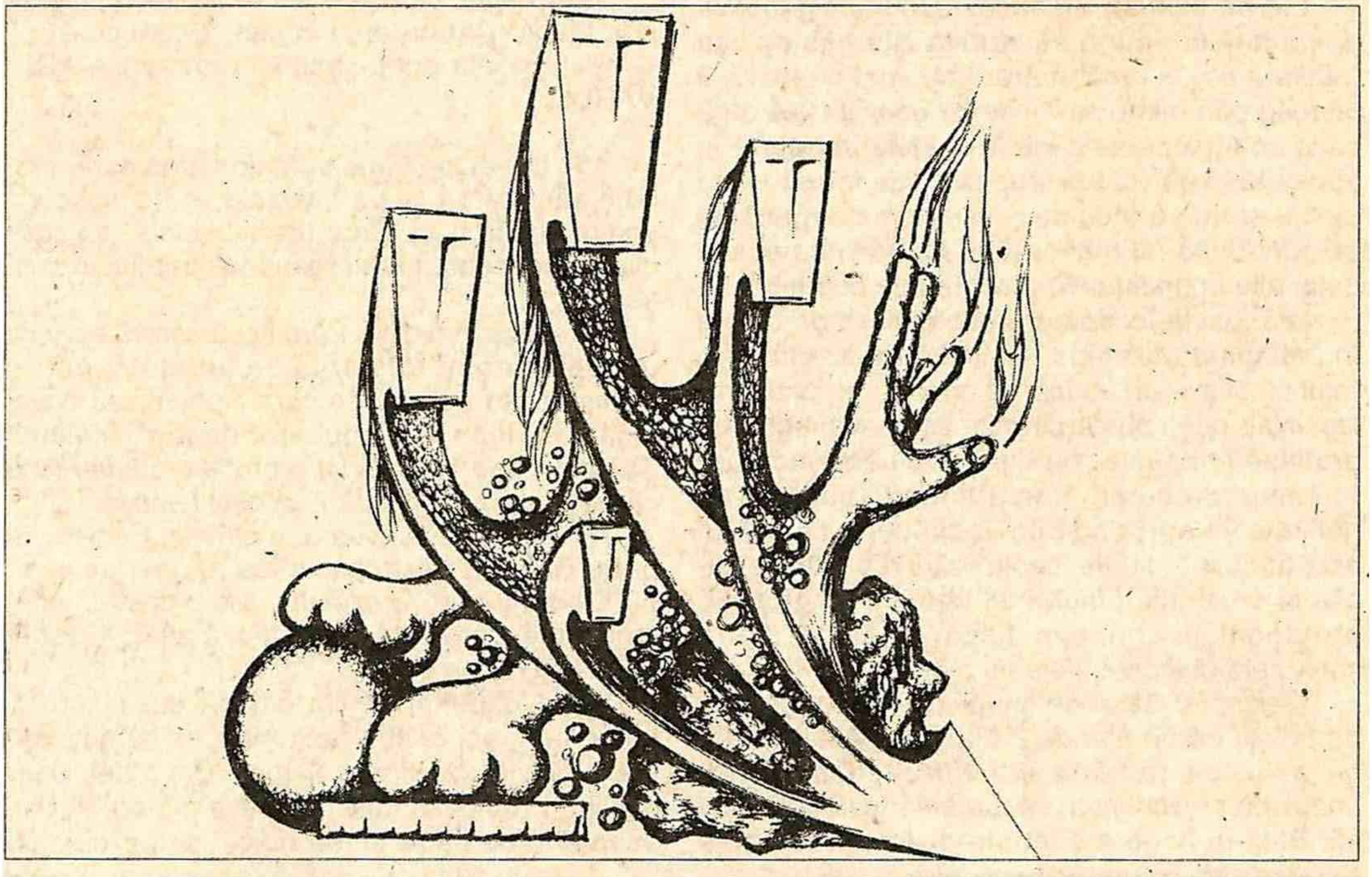

implicaţii... politice.

– Cât de politice şi ce fel de politică? insistase el.

– Majore. Majoră, clătinase din cap avocatul, tatăl prietenului lui din copilărie. Să zici mersi dacă scapi... doar cu atât...

– „Cu atât" cu ce?

Dar celălalt tăcuse, oricât îl mai scrutase el în ochii albaştri, senini, ca ai fiului său.

„Oare prietenii şi părinţii prietenilor lui din copilărie or fi fost *membri de partid*? Oricum, ţinând cont de funcţiile pe care le ocupaseră în structurile sociale de atunci, oglindite în locurile şi blocurile în care li se dăduseră apartamentele, „*colaboratori*" şi „*informatori*" fuseseră aproape sigur".

Ultima dată când vizionase caseta, înainte ca să o înapoieze şi să dispară, i se păruse că descoperă acolo o sugestie satanică. Poate că de aceea se fereau locatarii blocului acestuia liniştit. Poate că ei, toţi, ştiau ceva – fusese vreo discuţie, vreun scandal în legătură cu ce se întâmplase atunci şi fuseseră avertizaţi. De ce nu îi spuneau însă şi lui?

– Să nu mai treci pe aici, îl sfătuiau toţi. Sau, chiar supăraţi de deranj: Nu ai ce căuta aici.

9. Întindea acum fixatorul pe perete. Imaginea se închega. Îl întindea cu pensula şi dădea apoi cu sprayul.

Era pe înserat. Se strecurase în beci tocmai acum fiindcă, după ce câteva zile găsise uşa încuiată cu un lacăt mare, ruginit şi cenuşiu, îi dăduse prin minte să-l încerce doar a treia oară când se strecurase până în spatele blocului – şi constatase că fusese pus doar de formă – era stricat şi nu se închidea – şi nu mai amânase, cu gândul să nu mai apară, dacă venea şi altă dată, alte impedimente mai greu de depăşit.

Iată, pasta începuse să coaguleze pe perete în precipitat gelatinos. Îşi luase de acasă aparatul cu blitz – un aparat de amator, nu unul profesionist, nu-şi putea permite aşa ceva – şi fotografiase imaginile „petelor" evoluând încet pe „ecranul" de beton, fără a fi foarte convins că pelicula va surprinde ceva din ceea ce ochiul abia bănuia în fluorescenţa vagă a pastei sensibilă la emanaţia amprentei foto. Fiinţe groteşti, protagoniştii unui film dispărut. Actori dintre care, cel puţin unul, deja nu mai era.

Treizeci şi şase de imagini. Treizeci şi şase de poziţii pe un film de 2 000 DIN. Asta era tot ce avea să rămână din întreaga poveste. Imaginea se schimba, se metamorfoza sub ochii lui. Blitz-ul fulgera şi el înregistra schimbările fără convingere pe celuloid. Nici nu ştia prea bine ce fotografia. Făcea totul în viteză, în mod reflex, ca un automat – nu ştia dacă surprindea esenţialul sau dacă fenomenul va continua sau va înceta, şi când. Dar ştia că foarte curând va rămâne o singură IMAGINE ECRAN, ultima revelată, prima clipă în ordine cronologică inversă, ca la o sondare psihanalitică în stare de transă a acestui film mut, întipărit pe „retina" şi „memoria" pereţilor orbi. Care va fi acel moment? Poate cel în care intrase el în cameră şi atunci tot efortul s-ar fi dovedit inutil. Nu va fi făcut nimic pentru decriptarea Enigmei. Rămânea, după consumarea aventurii brevetul „invenţiei lui", a „scamatoriei" – dar ale cărei utilităţi practice rămâneau nelămurite.

10. Până să termine el, se înoptase. Pe perete rămăsese întipărită AURA unei scene odioase. O sugestie de desfrâu răsfrântă pe zidurile şi lucrurile care asistaseră la evenimentul consumat în taină aici. Realitatea aceea teribilă impregnase tavanul, uşa, tot. Dar lucrurile nu puteau fi făcute „să vorbească". Lucrurile rămâneau o acuzaţie mută ca un stigmat.

Se simţea zdruncinat, întors pe dos, îngrozit. Era acolo ceva care refuza să creadă că poate exista cu adevărat, deşi existase, că fusese real, deşi TOTUL este real. Şi simţea acum dorinţa să şteargă această dovadă odioasă. Dar nu mai putea.

Ţi-am spus că aşa o să se întâmple, îi spunea Muza. Dar nu m-ai crezut. Ziceai că ADEVĂRUL merită orice sacrificiu. Acesta e ADEVĂRUL.

11. Developă filmele. Majoritatea sunt, precum bănuise că se va întâmpla, – imagini după venirea lui în beci. Doar ultimele cinci sau şase clişee precedau, premergeau venirea lui în subsol.

Le aşează în ordine. Păreau să continue scena ultimei imagini *întipărită* pe perete ca într-o *Biblie* scrisă pe dos, în care Apocalipsa cibilinică a lui Ioan Teologul era, de fapt, înaintea *Testamentelor Scrisorilor* o profeţie premergând ca o *Kabală* blestemată *Procesul templier.*

Anecdotica era lineară: o femeie, Femeia. Şi patru Bărbaţi. Clişeul scabros al unei „reviste" LIVE hard-porno. O execuţie. Un monstru – mutant sau extraterestru. Şi astfel, a aflat. A dezlegat „taina". Asta era tot.

Când, dărâmat, se culcă după ziua cumplită, adoarme greoi printre fantomele ce bântuie camera. Şi visează figura Femeii. Dar altfel. Neadecvat. Frumoasă, distinsă. Iese din scena odioasă şi râde către el, se ridică, se apropie cu

mâinile întinse... Dar se împiedică şi cade. Imaginea de vis se sparge – o femeie de gips, goală pe dinăuntru, descompunându-se în cioburi. Vocea, suavă şi dulce, prin timp sună spart şi alterat ca un hohot de beţiv, spunându-i cu ton sarcastic şi depravat:

– Nu poţi afla. „Nu poţi şti şi mai rămâne în viaţă.“ Nu îţi plăcea ADEVĂRUL *tău*? Voiai să afli ADEVĂRUL? Ce-ai câştigat? Nu era mai bine să rămâi „prost“? Nu era mai bine când erai naiv? Când mă iubeai?

12. Fantome animate de instincte primare hălăduie în pereţi, trăindu-şi desfrâul lor de piatră, obscenul „ritual“ burlesc al unui sacrilegiu.

Pereţii au văzut. Lucrurile au văzut.

Femeia, Muza nu mai vine. Nu îl mai deranjează cu prezenţa ei „multdorită“, aflată. Stă singur şi aşteaptă fără să ştie ce anume. Nu a anunţat nimic la laborator. Nici nu mai iese din casă de frică să nu îl întrebe cineva ceva.

Şi totuşi, cei patru huligani ar trebui pedepsiţi. Dar de cine? Şi cum?

Ar trebui izolaţi de lume. Liberi, continuă să fie o primejdie pentru onestitate, pentru Femeie, pentru puritatea noastră, întinându-ne cu atingerea lor impurificatoare. Ofensatoare.

Cu ce argumente vor fi reuşit să convingă Femeia aceea frumoasă să se depraveze cu ei? Să se bălăcească în asemenea „mocirlă socială“? Bătaie? Afrodisiace? Argumente „filozofice“?

Stătea, în neputinţă de a acţiona, încremenit între simţăminte contradictorii. Stătea, pur şi simplu.

I se făcuse ruşine de „invenţia“ lui, capabilă SĂ DEZVĂLUIE. Se gândea să ardă filmul ăla nenorocit surprinzând revelarea unei imagini întipărite pe un zid de beci şi să se reîntoarcă la munca sa stereotipă de laborator, să nu mai facă niciodată exces de zel. Oamenii nu au nevoie de *adevărul nud*. Viaţa nu este plăcută decât dacă o iei ca pe un vis frumos. Şi fad.

13. Întâlnirea cu Femeia.

Toate acestea s-au întâmplat demult. Acum nu mai au nici o importanţă. S-au şters. Viaţa a mers mai departe.

Poate ieşi iar din casă. Noaptea. În curţile şi blocurile oraşului liliecii sunt înfloriţi şi luminile aprinse. Muzica de la ceaiurile, discotecile şi nunţile urbei pot răzbi iar în străzile desfundate. Chiar dacă pe el îl dezgustă petrecerile lor, mireasa din capătul mesei, aproape o fetiţă, râde fericită şi totuşi speriată. Este Ea, Femeia. Alături de ea, în costum de mire, unul dintre tinerii „boemi“ ai unei destrăbălări murale mute. Pereţii îi privesc. Lucrurile ne privesc, indiferente – martori ai depravării şi crimelor noastre.

În copilărie, Femeia de acum îi citise o poezie. Ea avea paisprezece ani pe atunci. El şaptesprezece. Era vorba, în ea, despre un porumbel care zboară să-i aducă iubitului mesaje. Încearcă să evoce în memorie momentele frumoase. Nu le mai reţine. „O frunză veştedă“... În finalul poeziei, Femeia chema iubitul *în spatele casei* să vină să vadă porumbelul împuşcat: o masă de pene însângerate. Un înger căzut.

14. Casa asta în care stau nu mai este decât o ruină. Pereţii au căzut pe alocuri.

Opera de artă este o casă. A spiritului. Opera este un om. Omul este o casă a spiritului. Casa este o Lume oglindită. O Lume în miniatură, reflectând deformat Spaţiul autorului. Estetica scolasticii medievale.

Casa este pe marginea unei ape. Se oglindeşte în ape, frântă, confuză.

Vine din când în când aici să mă viziteze.

Este primăvară şi ştiu că, în curând, va dispărea definitiv şi această ruină.

Fata râde, povestind ceva despre şcoală. În casă, pe perete, deasupra patului, o „poză“. Groază de nedescris. Şi durere sfâşietoare.

Fata se căsătoreşte. Bărbatul este dificil şi singuratic. Se plânge că este, acum, prea bătrân. Fata râde de el:

– Care „bătrân“! Nu ai decât cu 10-15 ani mai mult decât mine! Şi apoi, te iubesc din copilărie. Suntem îndrăgostiţi de atâta timp că pot afirma că te iubesc dintotdeauna.

O scenă sardanapalică deasupra unui pat conjugal.

Acum, nici soţia, nici copilul nu mai există. Doar *casa*.

Fiinţe josnice, murdare şi care întinează totul împrejur prin simpla lor prezenţă, trec pe stradă, pe lângă mine, pe lângă casă, povestind, cu bravadă jalnică, aventurile lor sexuale – cum au înjosit Femeia din Mine – fără să înţeleagă că PE EI ÎNŞIŞI s-au înjosit, nu pe Ea.

Doar casa mai există, cu pereţii curăţaţi acum de memoria lor diabolică. Încă există. Ca o epavă scufundându-se, parcă, în lacul întunecat al Trecutului.

Şi beciul, în al cărui colţ, lângă peretele de beton – câteva chiştoace, un bec Tungsten şi o pată de sânge negru, uscat, lângă un perete de beton muşcat de glonţ. ■

Ciuma de sticlă

COSTI GURGU

În memoria mamei mele.

Îmi aduc aminte că era primăvara unui an. Nu ştiu exact care, pentru că toţi îmi par la fel şi au nume complicate ca să le reţin. Era primăvară, aşa cum e ea în Bucureşti. Caldă, umedă, cu mirosuri proaspete de copaci înverziţi şi pâine turcească, cu soare orbitor prevestind dogoarea din timpul verii. Copiii începuseră să-ţi plimbe pantalonaşii scurţi, oamenii de afaceri să-şi etaleze cravatele de mătase şi pantofii subţiri cu talpă din piele, adolescenţii reveneau pe străzi cu ultimile modele de Levi's, Benetton şi Naf-Naf, bişniţarii se întreceau în treninguri şi pantofi sport, iar aurolacii de la Gară, care între timp deveniseră obiectiv turistic, începeau să-şi scoată pungile din canale şi să adulmece aerul călduţ, cu miros de poluare.

Evenimentul s-a petrecut brusc, aşa cum se întâmplă catastrofele de obicei. Era trecut de miezul nopţii. Cerul atârna greu de stele deasupra capitalei. Zona era Gara de Nord cu viaţa de noapte intensă din jurul sălilor de jocuri şi buticuri non-stop, cu strigătele de ajutor din parcul gării şi hămăiturile zecilor de câini din spatele blocurilor.

Un ochi lichid s-a deschis în cer, luminând puternic deasupra palatului CFR, şi un fulger s-a desprins din el, trăznind silenţios clădirea. Un val de lavă albă şi spumoasă a ţâşnit pe toate ferestrele şi s-a scurs cu repeziciune pe ziduri. O explozie de spumă. Cartierul s-a cutremurat scurt, dar violent. În câteva minute, materia albă acoperise ministerul căilor ferate şi se răspândise pe o rază de câţiva metri în jur, apoi se coagulase şi întărise cu iuţeală. Întregul palat arăta ca o lumânare topită peste noapte.

Alertă generală, panică, evacuarea zonei gării, armata înălţând primele bariere şi încercând să izoleze aria afectată, savanţi mobilizaţi din toată ţara pentru a cerceta natura şi originea fenomenului, a injecţiei celeste, cum a fost denumit de presă mai târziu. În douăsprezece ore Bucureştiul devenise o zonă de război. În scurt timp, însă, a fost clar că nu era vorba de nici o putere de pe glob care să fi lansat vreun atac surpriză. Originile fenomenului au rămas necunoscute.

După o săptămână, materia albă îşi pierduse din aspectul mat, lăptos, de la început şi căpătase o tentă translucidă. Sub stratul exterior începuse să pulseze un alt lichid, cenuşiu. O bolboroseală ameninţătoare, la care nici o încercare a savanţilor ori armatei nu a putut ajunge. Substanţa albicios-cristalină s-a dovedit indestructibilă. În timp, prin lichidul gri-murdar din interior au început să se discearnă mişcări repezi şi ondulate. Era evident că sub pojghiţa protectoare se născuse viaţă. O formă de viaţă străină. A fost botezată Ciuma de Sticlă.

Guvernul României a fost forţat de Naţiunile Unite să primească observatori oficiali şi echipe internaţionale de cercetători. În câteva luni, Bucureştiul îşi împlinise visul de a fi una dintre cele mai importante capitale ale lumii. Expansiunea fenomenului era relativ lentă, aşa încât marile reţele de televiziune şi grupuri de presă ocupaseră pe sume enorme clădiri întregi şi-şi aduseseră cele mai bune echipamente pentru a observa fenomenul şi a-l transmite în direct în lumea întreagă.

Ciuma de Sticlă câştiga în mod inexorabil câţiva metri pe zi. Lent, uneori de neobservat. La început au fost câteva înaintări fulgerătoare, care surprinseră diverse persoane, astfel apărând şi primele victime. În timp însă, atacurile s-au rărit, apoi au dispărut complet. Primii afectaţi împietriseră, acoperiţi de materia albă. Puteau fi văzuţi în câteva locuri, statui de ipsos, a căror suprafaţă se decolora în timp, devenind ca de sticlă, găzduind în interiorul lor mişcările noii vieţi. Alţii reuşiseră să scape coagulării Ciumei de Sticlă pe pielea lor, fiind transportaţi la timp în centrele de carantină. Se zvonea că fizic erau în regulă, însă psihic se produceau alterări. După câteva săptămâni, rapoartele oficiale declaraseră că o parte din ei îmbătrâniseră brusc şi muriseră, iar alţii rămăseseră traumatizaţi psi-

hic, prinşi în mod subiectiv în parcugerea aceleiaşi zile sau ore. Nimeni nu i-a mai văzut vreodată, nici pe unii, nici pe ceilalţi.

Unul dintre cazurile celebre şi pe care nu-l putuseră ascunde pentru mult timp, a fost cel al bătrânului cu ziarul. De această dată, atacul avusese altă natură. Individul a fost descoperit într-o picătură sticloasă, transparentă, precum insectele preistoriei în chihlimbar. Bătrânul însă era încă viu. Pleoapele îi fuseseră imobilizate, ca şi restul trupului, în aerul solidificat. Numai globii oculari îi rămăseseră mobili, siliţi la o veşnică stare de observare. După ani, el se afla în acelaşi loc, neschimbat, în aceeaşi poziţie, într-o eternă clipă, mutându-şi globii oculari după mişcările din exterior.

Cu toate că rândul savanţilor se îngroşa în fiecare lună, cu toate că totul era catalogat, denumit, studiat, testat, Ciuma de Sticlă avansa neobosită cu cei câţiva metri pe zi. Expansiunile surpriză încetaseră de mult, înaintarea fiind deja predictibilă. Se constatase oficial că nu era pericol de nici o epidemie şi că Ciuma nu prezenta nici un alt risc în afara celui evident, al invaziei. Aşa că Bucureştiul forfotea de savanţi şi cercetători din cele mai îndepărtate colţuri ale lumii, de armata naţională şi de căştile albastre, de turişti şi de oamenii de afaceri născuţi după evenimentul Ciumei. La un an, barajul devenise practic fără rost, aria afectată fiind prea mare, iar presiunea populaţiei prea puternică.

Se zvonea că Bucureştiul va fi în cele din urmă evacuat, din raţiuni politice. Se zvonea că de fapt totul era doar un experiment cu arme biologice. Se zvonea că în câteva decenii Ciuma de Sticlă va acoperi întregul glob.

ÎNTÂLNIRI SECRETE

Cerul era senin, fără cea mai mică urmă de nori. Bătea un vânt răcoros. Străzile erau pustii. Era acea trecere din vară obosită în toamnă. Intrară în parc, plin de frunze veştejite şi bănci goale. Sax îşi aminti parcul în primăvară – verde crud şi înflorit. În vară trecuse într-un aspect stufos-matur, iar acum începuse să chelească. În iarnă urma să moară şi să-şi lase în urmă numai scheletul negricios. Apoi, încă o dată, scheletul se va umple de carne şi totul va intra în reluare.

Cei trei prieteni se opriră pe o alee. Kiss şi Trompi îşi scoaseră căştile din urechea dreapta şi se priviră. Pe faţa lui Kiss se lăţi un zâmbet sadic. Dădea din cap în ritmul muzicii. Trompi îl completă cu una din filozofările lui specifice şi-şi suflecă mânecile cămăşii până la cot. Sax mării volumul minidiscului. Asculta Judas Priest cu "Sarcină Grea", remixată pe linie cryo-punk. Obişnuiau să asculte şi uneori să remixeze hiturile monştrilor rock-ului într-o acustică modernă. Dar niciodată nu se atinseseră de piesele sacre, de pietrele de hotar. Tobele îi bubuiau ritmic în sânge. Într-un final îşi scoase şi el casca din urechea dreaptă. Basul şi tobele îi iuţeau pulsul şi-i dădeau greutate paşilor. Da, conu' Priest îl transforma într-un războinic în armură.

WC-urile din Parcul Icoanei erau urât mirositoare şi izolate. Locul preferat de întâlnire al homosexualilor. Legea nu mai interzicea relaţiile între persoane de acelaşi sex, însă interzicea practicarea oricărei forme de amor în locuri publice. Deci, când cei trei îi atacau pe iubăreţi în toaletele din Icoanei, legea era într-un fel de partea lor. Doar într-un fel, dar lor nu le păsa.

Coborâră în fugă treptele şi izbiră uşa de la intrare de perete. Tobele le bubuiau în timpanul stâng. Nu era decât unul singur, unul din clienţii lor obişnuiţi. Acesta se opri, deloc surprins, dintr-o mişcare de frecare viguroasă a penisului deasupra unei chiuvete.

"Ce faci, moşule, te-ai apucat de zugrăvit?" zise Kiss după primii paşi.

Uşile de la cabine erau toate închise. Nu se auzea nici un zgomot în afara apei de la pisoare. Trompi începu să verifice fiecare cabină, una câte una, în timp ce Sax şi Kiss se apropiară de individ. Acesta, mic şi slab, cu o înfăţişare nervoasă, îşi introduse aparatura înapoi în pantaloni, îşi închise fermoarul şi-i privi zâmbind larg şi fericit cu gura ştirbă. De partea lipsă din dantură avuseseră ei grijă în sesiuni anterioare.

"De ce crezi că zâmbeşte bulanu'?" întrebă mirat Sax.

"O crede c-a furat-o de atâtea ori, că ne-am plictisit şi-l lăsăm în pace", spuse Kiss cu o tentă de umor ce nu-i era caracteristică.

Pumnul lui Sax îi zbură clientului fericit şi ultimul dinte frontal. Individul căzu lângă perete, ca o cârpă. Îşi ridică faţa însângerată spre ei – încă zâmbea satisfăcut. O clipă mai târziu se auziră sirenele, departe.

"Acum ştiu de ce-i fericit, 'tu-ţi morţii mă-tii de bulan!". Kiss îi înfundă un şut în stomac şi o luă la fugă pe scări în sus, după ceilalţi doi.

Maşinile de poliţie se îndreptau spre parc. Cei trei aleseră în grabă prima străduţă. La colţul ei, Sax privi înapoi. Două maşini se opriseră în Piaţa Icoanei. Câţiva poliţişti coborâseră şi începuseră să fugă după ei, în timp ce vehicolele întorceau şi se îndreptau spre bulevard, sperând să le taie faţa înainte de Piaţa Romană.

Cei trei nu erau chiar gaşca perfectă. Dar viaţa îi adusese împreună. Şi nu ar fi fost nici genul urmărit de poliţie. Dar asta este relativ şi întotdeauna discutabil. Tot viaţa îi împinsese înainte. Poate totul începuse de când părinţii lui Kiss, plecaţi în Franţa pentru vacanţă, îşi amânaseră întoarcerea acasă la auzul evenimentului din Bucureşti şi ţineau legătura cu unicul lor copil prin telefon; ori poate de când mama lui Sax căzuse la pat grav bolnavă, iar tatăl lui nu se putuse adapta ideii că boala ei nu avea un remediu şi decisese că unica soluţie viabilă era divorţul. Cine ştie când făcuseră primul pas lateral – poate când renunţaseră să-şi mai folosească numele şi-şi adoptaseră poreclele. Tilă avea un tricou cu trupa Saxon, pe care de altfel nu-i ascultase prea mult şi nici nu-i prea plăcea, dar tricoul era «meseriaş» şi era cadou de la părinţii lui, dinainte de divorţ, boală, certuri, din timpurile în care totul ciripea şi muzica era energizant. Nu ştia de ce, dar i se păruse normal să-şi spună Sax. Iar Boga hotărâse după o măsurătoare amănunţită într-o seară de beţie, că limba lui era tot atât de lungă ca şi a vampirului din trupa Kiss şi că era deci îndreptăţit să le poarte numele. «Trupă periculoasă», care-l inspira cum să-i impresioneze pe puştani şi-l întorcea împotriva bulanilor, adică a homosexualilor, fără să-şi poată explica motivul. Ori poate pasul lateral se întâmplase înainte de astea, când cei doi împărţiseră aceeaşi prietenă pe ascuns şi apoi, la descoperire hotărâseră că relaţia lor era mai importantă, dar nu se putuseră opri din a se tachina şi insulta reciproc.

În câteva minute gaşca ajunse în Piaţa Cosmonauţilor. Nu ar fi avut nici o şansă până în Romană. Câteva autobuze erau în staţie, la capăt de linie. Ultimul deja semnaliza de plecare. Îşi continuară fuga înspre el, făcând semne disperate cu mâinile. Maşina îi aştepta şi închise uşile imediat în urma lor. Poliţiştii tocmai pătrunseseră în Piaţă, dar semaforul era verde şi autobuzul plecă. Într-un minut erau deja în Romană. Nu coborî nimeni, urcară numai doi tineri, foarte rapid, şi maşina era iar în mişcare. Poliţiştii renunţaseră la fugă, aşteptându-şi maşinile.

Dar staţiile erau scurte înspre Piaţa Victoriei şi acolo îi putea aştepta un alt echipaj de poliţie, alertat prin radio. Coborâră la prima şi o luară la fugă pe lângă Nan Jing şi Liceul George Enescu spre Zona Afectată. Scurtară prin spatele bisericii Sfinţii Voievozi şi tăiară Griviţa spre piaţă. Se auzeau deja sirenele.

"Cum rahat au ştiut ăştia?" gâfâi Sax.

"Ce facem, o tăiem spre Titulescu?"

"Nu, ne ascundem pe undeva. Nu rezistăm la încă o tură cu maşinile", îi opri Trompi. Se sprijini cu palmele pe genunchi şi-i privi întrebător: unde?

"În Zonă", propuse Sax.

"Crezi că ..."

"În Zonă", i-o tăie Sax şi o luă iar la fugă. Maşinile opriseră la câteva sute de metri de ei, la graniţă.

La capătul străzii, trotuarul era crăpat şi traversat de vine groase şi albe. Rămăşiţele ultimului gard de izolare a Zonei Afectate se puteau încă vedea la marginea Pieţei Matache, abandonate şi încremenite într-o scurgere albă laptoasă. Aria Ciumei semăna cu un soare al cărui centru era Palatul CFR şi Gara de Nord, de unde se răspândiseră fâşii radiale, acum lungi de câţiva kilometri şi îngroşându-se zilnic în diametru.

Priviră înapoi şi-i văzură pe poliţişti încă urmărindu-i, dar de data asta cu precauţie. Le era frică de Zonă. De curând, pereţii cristalini ai clădirilor afectate începuseră să înmugurească. Boabe mari cât pumnul creşteau în ciorchini uriaşi. Erau moi şi foioase, protejându-şi miezul de mărimea unei nuci. Gumos, de un galben murdar, când ajungea la maturitate, miezul aluneca din mugure şi rămânea suspendat de un ombilic rozaliu. Aurolacii fuseseră primii să le încerce gustul. Apoi, în scurt timp, deveniseră principala marfă pentru traficanţii de droguri. Carteluri puternice se formaseră în jurul Zonei, iar aria fusese împărţită în sectoare cucerite după lupte crâncene şi pacte politice. Ţiganii deţineau cea mai mare arie, smulsă într-o mare de sânge de la turci şi chinezi. Poliţia evita de obicei să se interfereze în activitatea lor. Numai armata se mişca nestingherită în tancuri şi maşini blindate, conducându-i şi protejându-i pe cercetători şi, uneori pretinzând că impune noile regulamente ale Naţiunilor Unite, de interdicţie a drogului Ciumei. Oficial însă, fusese respinsă oferta de a folosi căştile albastre pentru a elibera Zona de sub controlul Cartelelor.

"Mergem în blocurile de la Gară", le spuse Sax. Locuise într-unul din ele înainte de eveniment. Fusese silit să-şi abandoneze apartamentul împreună cu ceilalţi, chiar din prima săptămână, când lava albă începuse să se solidifice pe primele trepte.

"A treia scară are intrare la subsolurile blocurilor. Dacă ne ascundem acolo, s-ar putea să ne piardă urma."

"Ce facem cu ţiganii?"

"Nu vin decât noaptea şi nu cred să intre prin blocuri."

Trecură în fugă pe lângă bătrânul încarcerat în afara timpului. Globii săi oculari îi urmăriră cu curiozitate. La nici un minut, se fixară cu privirea pe grupul înfricoşat de poliţişti. Unul dintre ei încercă să-l întrebe ceva, dar privirea rămase nealterată. Sunetele nu treceau prin aerul solidificat. În final, urmăritorii renunţară şi o porniră înapoi răsuflând uşuraţi.

Uşa spre subsol se deschise cu un oftat. Scările albe păreau depuneri calcaroase. Era un întuneric diluat de fosforescenţa zidurilor translucide. Cei trei se priviră cu zâmbete încurcate.

"Crezi că ne mai urmăresc ăia?" întrebă Trompi încercând un ton glumeţ.

"Ce, ţi s-au muiat picioarele? Ce poa' să fie jos acolo? Ai intrat vreodată, Sax?"

"De câteva ori înainte de Ciumă. Acolo era centrala termică şi o sală de sport pentru puştii din blocuri – mese de ping-pong şi câteva saltele.

"Ce zici de-o vizită? Care are tupeu să vină cu mine?" bravă Kiss.

"Nu cred că-i o idee prea deşteaptă, da' până la urmă astea ne caracterizează. De ce nu!"

"Băi, băi. Băi, băieţi", se strofocă Trompi. "Vi s-a urcat la cap? Ce pielea mea e cu voi? Ce credeţi c-o să găsiţi acolo, jos? E întuneric, curentul nu mai merge, în câteva ore apar ţiganii ..."

"Într-un fel, ai şi tu dreptate", îl întrerupse Sax. "Aşteaptă aici şi dacă nu ne întoarcem într-o oră, du-te la spital şi spune-i soră-mii să rămână peste noapte."

"Băi, Tilă, nu te prosti!" Trompi îl apucă pe Sax de braţ şi-l reţinu. "Maică-ta are nevoie de tine, Cris nu se descurcă singură ..."

"N-o băga pe maică-mea în asta şi nu-mi spune mie cine are nevoie de mine!" îl împinse Sax brutal.

În mod normal, Trompi s-ar fi întors pe loc şi ar fi părăsit zona. Dar ştia că ar fi făcut-o de unul singur şi asta ar fi fost şi mai neplăcut. În mod normal şi ceilalţi doi prieteni ar fi renunţat şi s-ar fi întors la lumină. Dar astea nu erau timpuri normale. Iar ei pierduseră de mult valorile primite prin educaţie. Pasul lateral pentru Trompi fusese atunci când, în ciuda reacţiei contrare pe care o încercaseră, ceilalţi doi îl primiseră în gaşcă. Trompi era domnul Inteligenţă, ori cel puţin pentru vârsta lui suna mai inteligent decât ar fi trebuit. Era fascinat de forţa brută şi atracţia animalică ce-o exercita Kiss asupra sexului uneori frumos, dar şi asupra tuturor puştilor ce căscau gura la poveştile lui de eroism. Kiss era un izvor nesecat de istorie de cartier – bătălia de pe Podul Basarab, ambuscada de la Fabrica de Bere, gherila rockerilor de pe Duca împotriva ţiganilor de la Matache ...

Kiss aprecia întotdeauna părerea lui Trompi în sinea lui, dar în relaţia lor îi plăcea să braveze şi să pluseze de fiecare dată miza. Era singurul mod prin care putea face faţă personalităţii celuilalt, chiar umbrindu-l în cele mai multe dintre cazuri. Sax era catalizatorul, mediul prin care cele două forţe – psihică şi fizică, fuzionau, uleiul ce ungea rotiţele găştii celor trei, cel care sugestiona, apoi impunea proiectele de acţiune utilizând creierul lui Trompi şi dorinţa de aventură a lui Kiss.

Sax îşi aşează căştile pe urechi şi schimbă minidiscul. Puse Iron Maiden cu "666". Chitara îi frământa nervii ca pe o cocă. Unii spuneau că muzica e un stimulent, alţii că e un anestezic, dar toţi agreau asupra dependenţei. Sax îşi simţea nervii furnicându-l în picioare, în braţe şi în capul pieptului. Mări volumul şi-i întoarse spatele lui Trompi.

Contrar primei impresii, treptele nu erau alunecoase. Aveau o consistenţă spongioasă, aproape chiar aderentă la tălpile bocancilor. Pereţii străluceau slab într-o fluctuaţie argintie. Şerpuiri întunecate sub pielea translucidă a zidurilor şi zvârcoliri bruşte îi făceau să tresare.

Podeaua subsolului era din acelaşi alb calcaros. O lumină cenuşie cădea de sus, de lângă tavan, prin ferestrele lungi şi zăbrelite aflate la nivelul străzii. Tot spaţiul de sub blocuri era o înşiruire de săli uriaşe, care dădeau din una în alta. Tavanul era acoperit pe porţiuni mari cu ţevi de toate dimensiunile ce-l străbăteau probabil pe toată lungimea subsolului.

Pereţii erau diferiţi faţă de cei din exterior. Pojghiţa translucidă fusese acoperită pe câteva zone cu suprafeţe alb-mate în relief. Metri pătraţi de perete reliefat în umflături de mărimea unor pepeni. Majoritatea imobile, unele însă zvâcnind în convulsii violente. Sax îşi simţi părul de pe braţe electrizat. Constată oficial că avea un frison interior din capul pieptului până la buric. '666, numărul bestiei' îi urla în urechea stângă Iron Maiden. Se apropie de un zid şi observă că pe unele umflături stratul alb-mat avea porii excitaţi precum pielea umană. La o privire mai atentă, ori imaginativă, aduceau cu nişte sâni. Pereţi întregi ornaţi cu sâni, unii atârnând inerţi, alţii excitaţi şi tresărind nervos.

Se retrase cu spatele şi se pocni de ceilalţi doi prieteni. Se opriseră în mijlocul încăperii şi priveau încremeniţi în jur. Din tavan atârnau sute de ombilicuri roz-murdar, lungi şi nodulare. Unele dintre ele se încolăciseră pe ţevile ce traversau spaţiul sălii. Ţurţuri albicioşi atârnau din locurile de contact.

Trompi tresări violent. Unul dintre maţele atârnate deasupra lor îl stropise pe geaca de blugi

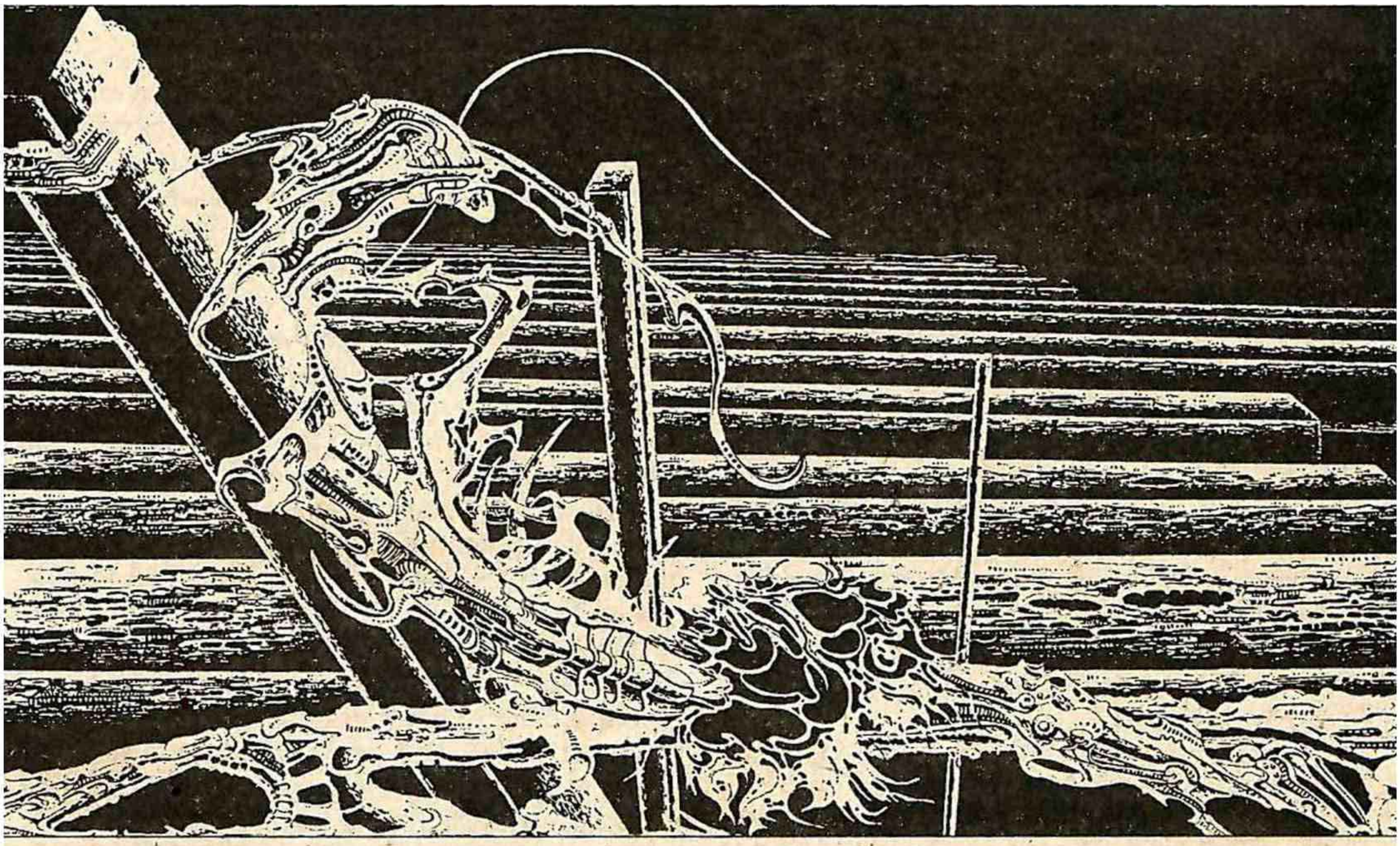

cu un lichid cleios, de o culoare incertă.

"Ăsta şi-a dat drumu' pe tine!" nu se abţinu Kiss.

Îl ajutară să-şi dezbrace geaca şi o aruncară pe pardoseală. Lichidul se îmbiba rapid, lăsând în urmă o spumă cenuşie. Arăta ca şi când materialul de blugi începuse să fermenteze.

Trompi înjură cu năduf. Transpirase instantaneu. Mâinile îi tremurau.

"Cine-i acolo?"

Cei trei tresăriră la auzul vocii subţiri şi tremurate. Întrebarea venise din cea de-a doua încăpere. Înaintară prudent, păstrând tăcerea.

"Am întrebat cine-i acolo!" De data asta vocea răsună ceva mai autoritar.

Intrară în a doua cameră. Era la fel de cenuşiu luminată şi prezenta oarecum aceeaşi decoraţie interioară ce se scurgea pe pereţi. Fusese camera centralei termice, care centrală se transformase în ceva asemănător unei depuneri calcaroase masive. O revărsare de materie albicios-translucidă, perforată într-o mulţime de locuri. Pe fundul numeroaselor găuri, lichidul de sub stratul protector bolborosea în afară, în expiraţii şi inspiraţii lente. În contact cu aerul căpătase o consistenţă elastică. Ţevile ce străbăteau tavanul pornind din centrală în toate direcţiile erau înfăşurate complet cu ombilicurile rozalii. Senzaţia era că fuseseră învelite într-o piele murdară, buboasă, tresărind sub puternice spasme musculare.

"Îmi vine să vărs", începu Trompi.

"Punem de-o chetă şi vărsăm la comun."

"Şşt", îi întrerupse agitat Kiss. "Vedeţi ceva în umbră, lângă fosta centrală? Se mişcă repede şi e prea întuneric".

Se holbară cu toţii în direcţia indicată. O formă neclară se retrase mai în umbră, apoi preţ de câteva secunde nu mai văzură nimic. Din nou lângă peretele opus, un sâsâit abia insinuat, forma se desprinse de lângă perete şi dispăru iar, mult prea rapid pentru ca ei s-o poată urmări.

Cei trei rămaseră crispaţi în mijlocul încăperii, cu respiraţia oprită, aşteptând ca acel ceva să apară din nou. Cum însă nimic nu mai părea dispus să se deplaseze pentru ei, Sax se privi cu Kiss şi fixară direcţia din ochi, apoi Kiss îl prinse pe Trompi de încheietura mâinii şi-l trase după el.

"Pe tine te ştiu!" Vocea subţire răsună în imediata lor apropiere.

Tresăriră la unison şi se întoarseră în direcţia vocii. O fată, dezbrăcată, la mai puţin de un metru de ei. Nu o auziseră apropiindu-se. Pielea îi era translucidă. Un lichid alb-murdar îi bolborosea sub epidermă, lăsând să se distingă mici forme şerpuitoare. Părul îi era întunecat, lung până sub omoplaţi, fluturând nervos. Ochii îi arătau straniu, deşi nu ar fi putut spune în ce sens, fiind prea întuneric pentru a distinge asemenea amănunte, iar la tâmple şi în jos pe după urechi şi pe ceafă, ieşeau în relief depunerile

albicioase, în straturi subţiri şi suprapuse, precum nişte volănaşe de dantelă. Proporţiile corporale păreau corecte. Picioarele îi erau îngropate până deasupra gleznelor în materia cristalină ce acoperea podeaua şi pereţii. Când se deplasă, stratul solidificat se desfăcu în faţa ei precum apa, iar înaintarea avu loc fără ca ea să-şi fi mişcat picioarele. Ca pe o bandă rulantă. Ca şi când Ciuma de Sticlă o plimba dintr-un loc într-altul.

"Băga-mi-aş...", începu Kiss cu gura căscată.

"Nu-mi aduc aminte exact, dar te-am mai văzut", reluă ea privindu-l pe Sax. Avea un timbru cunoscut.

"Şi mie îmi spui ceva, deşi eşti..."

"Puţin schimbată?" îl ajută Trompi, privind-o semnificativ.

"Hm", făcu ea mutându-se în lumină. "Probabil nici maică-mea nu m-ar mai recunoaşte acum."

Sax opri minidiscul şi liniştea locului îl infioră pentru prima oară. Fără muzică era vulnerabil. Dar simţise nevoia s-o oprească.

"Numele meu e Iulia. Îţi zice ceva? Am locuit chiar în blocul de deasupra înainte de..."

"Da, da, da. Acum te-am localizat. Iulia. Erai prietenă cu unu' Gabi, trei ani mai mare ca tine."

"Da, Gabi", zise ea plecând capul. "Gabi a murit la impact. N-am putut să-l mai salvăm. Iar tu eşti?"

"Til, ăăă, Sax. Poţi să-mi spui Sax. Ei sunt Kiss şi Trompi."

Iulia nu pufni în râs. Îi privi serioasă şi înclină din cap la fiecare nume. Urmă un moment de tăcere stânjenitoare, după care ea reluă:

"Voi sunteţi primii care au pătruns până aici. Chiar mă întreb ce v-o fi făcut să încercaţi."

"Da, bun pontu'", răspunse Trompi. "I-am întrebat aceeaşi chestie înainte să intrăm."

"S-a întins mult, ăăăă..."

"Ciuma", o ajută Kiss.

"Ciuma?! Cine a avut mintea s-o numească aşa?"

"Vrei să spui că nu ştiai!"

Aprobă din cap.

"Sunt aici de la început. Trebuia să fie prima mea noapte cu Gabi, aşa că am încercat să facem locul cât mai romantic. Am coborât de cu seara, am întins masa, aveam băutură, muzică", făcu o pauză privind în gol. Într-un final reluă: "nu ştiu cum s-a simţit în exterior, dar aici a fost ca un cutremur. După aceea n-am mai îndrăznit să ies afară în felul cum arăt, mai ales că El mi-a spus că lumea încă nu-i pregătită pentru mine."

"Vorbeşti de Gabi?"

"Nu, de Înger".

"Adică, vrei să spui că... Gabi a murit şi s-a transformat într-un...?"

"Nu, Sax, Gabi a murit şi e mort. Îngerul e altcineva. E... chiar un înger, unu' care a căzut aici la accident."

"Sau care a decăzut", insinuă ironic Trompi.

"El zice că nu e chiar *acel* Înger."

"Şi unde este acuma?" o întrebă Kiss curios, privind în jur.

"Pe undeva sub Palatul CFR. Acolo e în legătură cu ai lui. A deschis drumuri din subolurile astea până la subteranele de sub Palat şi şcoala 1, iar în partea celalaltă până la metrou."

"Dacă n-aş fi venit din rahatu' de-afară şi nu te-aş vedea pe tine cum arăţi, aş zice c-am luat-o razna", spuse Trompi.

"Poţi să vii cu noi. Te putem duce la un campus medical", întinse mâna spre ea Kiss, dar reacţia ei violentă îl ţintui pe loc. Se retrăsese câţiva metri, fulgerător, şi arăta speriată. Răsuflă adânc, apoi răspunse pe un ton ceva mai liniştit:

"Pielea mea e mai specială acum, este mult mai sensibilă. Orice atingere îmi dă..., senzaţii, de cele mai multe ori transformate în dureri. Până şi un curent de aer mai puternic mă face să tremur de plăcere, iar un vânt adevărat m-ar face să ţip de usturime. El este singurul care ştie cum să mă protejeze şi cum să mă atingă."

"Vrei să spui că orice atingere e ca un contact sexual?" o întrebă Sax neîncrezător.

"Nu, nu orice atingere. Numai El ştie să mă atingă în acel fel".

Sax respiră încurcat: "Asta este o problemă delicată. Crezi că l-am putea vedea şi noi pe Înger?"

"Aa, nu, nu începe iar", sări Trompi nervos.

Ceilalţi trei îl ignorară.

"Aş vrea mai întâi să vorbesc eu cu El. Dar puteţi să mai treceţi în vizită. O să lăsăm uşa deschisă pentru voi. Vă aşteptăm oricând."

Cei trei se întoarseră să plece. La ieşirea din sala centralei, Iulia strigă după ei cu o voce şovăielnică:

"Voiam să vă întreb dacă aveţi ceva la voi, un ziar, o carte, orice de genu' ăsta".

"Nu, nu avem, dar îţi aducem data viitoare".

"Ăăă, ar fi ceva, da' nu ştiu dacă-i pe gustu' tău", îi opri Kiss. Scoase, rânjind cu mândrie, din buzunarul interior al gecii, o revistă sexi: "Rumânca!"

Iulia izbucni în râs:

"Are şi articole, ori numai poze?"

"Ia-o şi vezi. Eu nu m-am uitat după articole".

Fata dispăru cu revista în întunericul celeilalte săli. Cei trei ieşiră în prima încăpere. O zvârcoleală dubioasă le atrase atenţia undeva

în stânga. Se apropiară cu precauţie.

"Dumnezeule!" Trompi se retrase câţiva paşi.

Vesta lui, abandonată la venire, se desfăcea în forme unduitoare – mici şerpişori cu pieleá de blugi, strecurându-se spre zonele întunecate ale încăperii. Ciuma se reproducea. Făcuse un obiect, un lucru neînsufleţit, să se înmulţească. Explicaţia suna absurd, dar pe moment Sax nu se putu gândi la alta. În liniştea subsolului reuşi să audă scurgerile din tavan spărgându-se de pardoseala sticloasă şi fiind absorbite cu zgomot. Îl trecu un frison. Nu reuşi să-şi imagineze ce se putea întâmpla unei fiinţe vii însămânţate cu Ciumă. Localiză cu grijă acele ombilicuri din tavan care erau elongate şi umflate, gata să ejaculeze, şi începu să-şi croiască drum înapoi spre ieşire.

CARMEN

Scară de bloc murdară. Părăsită. Pe trepte, fumând, Carmen. Nu era surprins s-o găsească acolo, aşteptându-l, aşteptând. Deschise uşa şi-i făcu semn să intre în casă. Se simţea obosit după atâta alergătură.

Îşi dezbrăcă vesta de blugi şi o aruncă pe canapeaua din sufragerie, apoi îşi scoase tricoul cu Saxon şi-l aranjă cu grijă pe scaun. Rămase într-o bluză albă cu mâneci lungi.

"Iar v-aţi certat", constată lipsit de interes.

"Îhî".

Carmen se aşeză pe canapea şi-şi scoase geaca. Stinsese ţigara în holul blocului şi acum o învârtea în mână cu nervozitate.

"Propriu-zis n-a fost chiar ceartă, da' m-am săturat de mitocăniile lui. El e marele dur şi noi, toţi ceilalţi, suntem proştii. Crede că dacă...", povestea continuă în timp ce Sax îşi făcu rapid un sandwich, îi oferi şi ei şi fu refuzat, apoi îl mâncă încet, silindu-se să pară că o ascultă.

Se sculă de pe scaun şi luă o bere din frigider. Îi oferi şi ei, dar fu refuzat încă o dată. Povestea se desfăşura cu aceleaşi isprăvi care se mai întâmplaseră în relaţia lui Carmen cu Kiss de cel puţin douăzeci de ori în ultimul an.

Puse nişte muzică – Nick Cave and the Bad Seeds, asta pentru atmosferă – întunecată, depravată, deprimantă şi sexuală, o schimbare de registru după goana de până atunci; Carmen era oricum plictisită să asculte numai 'metal' toată ziua, în regimul pe care i-l impusese cu pumni şi şuturi Kiss şi, pe de altă parte, ea chiar îşi păstra ceva din acel vino-încoace de la începuturile lor, din atracţia vicioasă cu miros de ghiocei care-l fascinase dintotdeauna la ea.

Se întrebă cum s-o descurca soră-sa la spital, apoi verifică mesajele primite pe e-mail şi "Ah, dar totu-i numai rahat, dragă / Oamenii pur şi simplu nu-s buni...", se tânguia meşterul Nick Cave pe CD, în mijlocul poveştii pline de violenţă şi abuzuri a lui Carmen şi Kiss, când cererea ei venii din senin, ca de obicei:

"Sărută-mă, Ţilă."

"De ce-o faci, Carmen?"

"Credeam că-mi eşti prieten."

"Ce-are a face cu asta?"

Îşi încolăci braţele în jurul gâtului lui.

"Crezi că interesează pe cineva?" îl mai întrebă şi-l sărută exact când el deschidea gura să riposteze. Miros de ghiocei în păr şi o obosealã de profesionistă în sărut. Se întinseră pe canapea şi făcură dragoste cu încetineală, cu tandreţeá şi obişnuinţa unor foarte vechi amanţi.

"Cât timp am fost împreună, Carmen?"

"Ceva mai mult de-un an, de ce?" îi răspunse ea ridicându-se într-un cot şi privindu-l curioasă.

'Eşti tu cea pentru care am aşteptat/Dar asta o vom ştii, nu-i aşa?/Stele vor exploda în cerul meu/Ele-s doar clipe, după care mor...", cânta Nick Cave şi Sax încercă să o simtă pe puştoaică, să-i prindă iar acel aer dulce-familiar-prăfuit, imaginându-şi-l într-o vitrină, într-o butelcuţă cu o etichetă aurie – CARMEN, scris cu litere mari.

"N-ai lăsat nimic în urmă care să-mi amintească de noi."

"Ăsta-i un rahat şi tu o ştii."

"Nu, un rahat e ce faci tu acum cu mine, în spatele lui Boga. Eu cer doar o atenţie pentru că sunt drăguţ cu tine."

Carmen se retrase pe marginea canapelei şi se întinse după tricou.

"Nu obişnuiai să vorbeşti aşa. Erai un băieţel dulce când te-am cunoscut şi tot timpul am impresia că ai rămas acelaşi."

"Dar n-am rămas. Dă-mi amuleta aia de la gât."

"Pe asta nu pot. Îţi dau o batistă, sau mai bine o şuviţă de păr."

"Nu, vreau un obiect să reprezinte ceva pentru mine. Să aibe o valoare."

"Şi ce valorează amuleta asta pentru tine? Ţi s-a pus pata aşa, pur şi simplu."

O privii cum îşi întindea ciorapii de mătase pe picior.

"Amuleta este singurul lucru pe care-l vreau de la tine. Şi dacă nu mi-o dai, noi doi am terminat-o. Să nu te mai prind pe aici, să nu mă mai cauţi şi să eviţi să ne întâlnim, chiar şi în gaşcă."

"Te bag în mă-ta cu idioţeniile tale", se revoltă ea aprinsă la faţă. Era nesigură, gata să

plece şi totuşi neştiind care-i limita, ori care-i preţul. Oscila între surpriză şi supărare.

"Cu câteva luni înainte să ne despărţim ai primit amuleta asta de la Boga, după ce ţi-a tras-o prima oară."

Carmen înghiţea aerul cu greu. Vroia să vorbească, dar nici un cuvânt nu-i ieşea pe gură. Din roşie se făcuse vânătă la faţă. Postură în care era chiar urâţică, se surprinse Sax gândind. De ce-o faci, de ce-o faci?, îşi repetă el, neştiind ce să-şi răspundă. Doar simţea nevoia s-o facă.

"Deja în ultima noastră lună, Boga începuse să-mi povestească de voi şi că ţi-a dat amuleta doar ca să-mi atragă mie atenţia. Îl fascinai cu atât mai mult cu cât erai prietena mea. În fine, cred că am dreptul acum s-o pretind. Eu sunt mediatorul relaţiei voastre."

"De ce-o faci, Tilă? O să mă omoare dacă observă. Te rog!"

Plângea nervos, încercând să se uşureze de toată tensiunea acumulată. Părul înfoiat i se pleoştise şi Sax remarcă pentru a doua oară în sinea lui că era urâţică în asemenea ipostaze. Vraja se rupsese. Aerul de parfum prăfuit se năclăise, iar el se săturase. Se ridică tăcut de pe canapea şi-şi îmbrăcă pantalonii.

Simţi o atingere caldă pe braţ. Curbe fine pe o suprafaţă şlefuită. O încărcătură trecu din mica figurină de lemn în pielea sa şi se cutremură.

"Îmi pare rău", Carmen ţinea amuleta întinsă spre el. Se oprise din plâns, dar lacrimi cât boabele de struguri încă i se mai rostogoleau pe obraji. Sax simţii că ceva se rupe înăuntrul său şi trecutul ca o umbră alunecă în uitare. Nu-i mai păsa de darul lui Carmen, dar îl luă ca pe un trofeu şi şi-l trecu pe după gât. Nu spuse nici un cuvânt şi începu să se îmbrace.

MAMA

Drumul până la spital se desfăşură în tăcere. Într-un fel, totul fusese spus, iar relaţia fusese epuizată într-un singur act. Şi oricum, aşa se întâmpla în fiecare seară cu Sax – în drum spre spital devenea tăcut.

Carmen rămase la poartă s-o aştepte pe Cristina, sora lui Sax. Spitalul era încă animat. Tocmai se terminase cina şi pacienţii se pregăteau de culcare, ori se înghesuiau într-una din sufragerii, la televizor.

Sax ciocăni uşor la uşa separeului. De cealaltă parte, cineva deschise în tăcere. Cristina îl îmbrăţişă şi-i rămase atârnată de gât preţ de câteva minute. Privind în gol. Nu scoase nici un cuvânt, îşi luă rucsăcelul şi plecă. Urma ca împreună cu Carmen să meargă la Kiss acasă şi să petreacă seara acolo. Trebuia să fie şi Trompi, beau o bere, ascultau o muzică. Pe la miezul nopţii, Cristina se retrăgea împreună cu Trompi în apartamentul ei şi al lui Sax, acum părăsit şi neîngrijit, având rolul doar de staţie de oprire şi alimentare între schimburile la capul mamei lor, la spital.

Mama privea fix în tavan. Era întinsă în pat, învelită cu o pătură albastră, de spital. Trupul îi rămăsese micuţ şi slab, îmbătrânit cu cincisprezece ani în doar ultimii doi. Dar pe lângă boala ei fără cură, recent avusese şi o cădere de potasiu, după cum se exprimase doctorul pe înţelesul lor. Nu mai putea să-şi acţioneze marea majoritate a muşchilor şi uitase aproape totul despre ea, ori cei dragi ei.

Sax se apropie, se lăsă în genunchi lângă pat şi o mângâie pe păr. "Sărut mâna, mamă. Sunt eu, Tilă." Înghiţi în sec la lipsa ei de reacţie şi o sărută pe frunte. Se ridică şi o ajută să se scoale pe marginea patului. Capul îi era căzut în piept. Nu avea putere să şi-l ridice. Îşi petrecu o mână pe după spatele ei, şi luă braţul şi i-l aşeză pe gâtul lui, apoi o săltă în picioare. Se lăsă cu toată greutatea pe el.

Ca la o comandă începu să-şi mişte picioarele, târşit, cu mare efort, fiecare pas durând o eternitate. Îi intrase în reflex că exact la aceaşi oră, în fiecare seară, avea de făcut o plimbare până la toaletă şi înapoi. Străbătură coridorul de douăzeci de metri în jumătate de oră. O lăsă în toaletă şi aşteptă pe hol. Peste un timp o auzi scâncind după el. Ştia că e gata, dar nu-şi mai amintea numele lui ca să-l strige. Atunci intră înapoi şi o luă de acolo. O conduse pe acelaşi coridor de douăzeci de metri pentru următoarea jumătate de oră. Nu-i păsa cât dura, făcea fiecare pas în ritm cu ea, fiecare mişcare a corpului în sincron cu mişcările ei, erau un singur trup pe tot acel interval. Nu ofta, nu privea la ceas, nu se gândea la nimic altceva decât la următorul pas de două-trei minute. Nu-l interesa cât timp trecea în lume, ce evenimente fascinante se întâmplau în afara spitalului, ce ar fi putut face în schimb, afară pe străzi, împreună cu prietenii lui. Tot ce conta pentru el era să petreacă cât mai mult timp posibil cu mama sa. Să profite de orice clipă alături de ea, să o simtă trăind, respirând, luptând, încă iubindu-l în subconştientul ei.

În încăpere, o schimbă la cămaşa de noapte, îi dădu medicamentele, masa de seară care consta în lichide, uşor de înghiţit şi digerat pentru organismul ei obosit, apoi o spălă pe mâini şi pe dinţi. O aşeză iar în pat. Cu privirea în tavan, cu mâinile întinse pe lângă corp, pătura albastră

acoperind-o până la gât. Scoase din buzunarul vestei minidiscul şi-i fixă mamei căştile pe urechi. Apoi apăsă pe 'play'. Romanţe, aşa cum îi plăceau ei, dulci şi învechite, remixate special pentru a le da o notă de prospeţime.

Stinse lumina şi se întinse în pat lângă ea. O luă în braţe ca pe o soră mai mică şi-şi puse capul pe pernă, ascultându-i respiraţia.

ÎNTĂLNIRI SECRETE

Dimineaţa era însorită şi călduţă. Kiss şi Trompi îl aşteptau în faţa porţii spitalului. Cristina îl înlocuise imediat după micul dejun, gata să preia toate activităţile diurne, alături de mama lor.

Îndepărtându-se cu paşi mici, cei doi prieteni îi respectară tăcerea. Se opriră ca de obicei la colţul străzii, la chioşc, şi-şi cumpărară câte o cafea. Apoi se îndreptară spre Kiselef. Se aşezară în parc, pe o bancă, îşi puseră acelaşi minidisc cu toţii, unul vechi, cu Phoenix, tocmai bun în timp ce-şi beau cafeaua şi-şi povesteau ce făcuseră de când se despărţiseră. Kiss observă profilul amuletei pe sub tricoul cu Saxon, dar nu zise nimic. Într-un fel, problema fusese de mult rezolvată între ei.

Ieşiră din parc spre bulevardul 1 Mai, pe lângă Informatică. În curtea liceului era deja ceva mişcare, deşi vacanţa nu se terminase şi era dimineaţa devreme. Patru puştani cu o minge de baschet fuseseră întrerupţi din joc de doi indivizi. "Trec ţigani pe drum/Drumu-i plin de fum...", incanta Phoenix într-o magie prăfuită.

"Băi, Kiss", îi opri din mers Sax, "ăla nu e Şoarece?"

"Care mă?"

"Uite ăla mic de statură şi îndesat. Ăla e Şoarece, iar celălalt e Chiştoacă."

Susnumitul Şoarece îi cerea insistent mingea unuia dintre puştani, într-o ploaie de înjurături şi bale. Chiştoacă se ţinea de-o parte şi-i teroriza din priviri pe copii. Râmjea satisfăcut de perspectiva spectacolului. Fulgerător, o sclipire argintie se întinse din mâna lui Şoarece şi imediat cel care ţinea mingea o lăsă să cadă sub lovitura aplicată peste mână, cu lanţul.

Ritmul se înteţise, meşterii de la Phoenix repetau paroxistic incantaţia, muzica răscolea sângele. Sax începu să tremure şi-şi mângâie mâna stângă. O cicatrice veche se întindea de la încheietura mâinii cu braţul până la degetul opozabil. Avea numai nouă ani când 'prietenul' Şoarece îi făcuse cunoştinţă cu renumitul lănţuc argintiu, în curtea şcolii generale.

"Băi, Kiss, ăştia o caută cu lumânarea."

"Sax, eu zic să n-o căutăm noi cu lumânarea."

"Îi ştiţi pe cei doi 'suedezi'?" încercă Trompi o deviere spre umor, dar Sax era deja intrat pe poarta liceului. Trompi înjură nervos, însă nu îndrăzni să riposteze. Era oricum prea târziu. În câteva secunde, Sax ajunsese lângă vechea sa cunoştinţă şi se prinsese de celălalt capăt al lanţului. Îi trase, în surpriza momentului, un şut în plex şi imediat un altul între picioare.

"Ţi-aduci aminte de mine, puţă de şobolan?"

Trompi îl prinse pe Chiştoacă pe la spate şi Kiss începu să-i îndese pumni şi şuturi. Şoarece încercă de pe jos să-i taie tendoanele de la picioare cu cuţitul ce-l scosese pe nevăzute, însă Sax se feri şi-l călcă imediat pe mâna înarmată, încă trăgând cu forţă de lanţ, ştiind că individul şi-l prinsese cumva de mânecă şi nu-i putea da drumul. Îl mai călcă o dată pe mână, apoi îi trase două picioare în gură şi-l culcă înapoi, la pământ. Sări pe el începând să-i care pumni în faţă.

"Ţi-aduci aminte de mine, 'tu-ţi morţii mă-ti? Ţi-aduci aminte..."

Începură să se audă strigătele poliţiştilor de la circa de peste drum. Trompi şi Kiss îl smulseră de pe Şoarece, care zăcea aproape inconştient, apoi o luară la fugă spre gardurile din spatele curţii liceului. Săriră în grădina unei case particulare, apoi prin alte două grădini ieşiră în spatele blocurilor de pe 1 Mai. Câţiva poliţişti îi urmăreau.

"Să plezneasc dacă ăia nu se ţin încă după noi", se opri câteva fracţiuni de secundă Trompi.

"Unde, acum? Tot în Zonă?"

"Tot. Pare destul de sigur şi e aproape."

Se îndreptară spre Gara de Nord. Scurtături după scurtături. Poliţiştii le ştiau şi ei. Intrară în Zonă fără să se uite înapoi, dar îi puteau auzi pe urmăritori la câţiva zeci de metri în spate. O grupă de observatori şi cercetători priviră miraţi după ei. Soldaţii puseră mâinile pe arme. Cei trei prieteni îi ocoliră de departe şi intrară la aceeaşi scară de bloc. Poliţia încă nu ajunsese la colţul blocurilor ca să-i vadă. Aşa că se pierdură în scară şi apoi în jos, spre subsol.

Se opriră tocmai la capătul treptelor, primul hol, apoi în prima sală şi ascultară atenţi pentru câteva minute. Minidiscul se terminase în timpul urmăririi. Era linişte. Îşi auzeau numai propriile gâfâituri. Probabil că li se pierduse urma. Avuseseră noroc de două ori până acum, cu subsolurile astea.

În drum spre sala centralei termice se opriră şocaţi. În perete, dedesubtul stratului translucid protector se puteau distinge trei forme aparent umane. Ieşiseră din structura peretelui în lichi-

dul bolborositor al Ciumei, dar nu se desprinseseră complet, fiind jumătate încastrate în beton. Pielea lor avea o aparenţă pietrificat-cenuşie. Forme şerpuitoare li se cuplaseră direct pe pïele, în special în zona gâtului şi a capului. Bulbuci enormi se rostogoleau pe lângă cele trei trupuri. Trompi se apropie de zid, ţipă speriat şi se încovoie, vomitând instantaneu. Ceilalţi doi observaseră şi ei motivul. Formele aveau aproximativ feţele lor. De parcă Ciuma făcuse dragoste cu minţile lor, apoi le crease corpurile pentru a avea întreg tacâmul. Îl traseră pe Trompi după ei şi intrară în a doua încăpere.

"Iulia", strigă Kiss. "Iuliaaa."

Ca un curent de aer, şuieratul le linse urechile: "Vin!". Tresăriră înfriguraţi. Sax privi spre fereastra îngustă de lângă tavan, dornic de puţinul familiar de afară, de lumina obişnuită a zilei. Soarele răsărise deja şi razele lui urcau tiptil rama metalică a ferestrei.

„'Neaţa", vocea răsună chiar lângă ei. Se întoarseră ca electrocutaţi. N-o simţiseră de nici un fel apropiindu-se. Aspectul ei, chiar dacă neomenesc, cunoscut fiind îi mai linişti. Răsuflară cu uşurare.

"Păreţi cam tensionaţi".

Se priviră neştiind ce să spună. Un şerpişor undui pe lângă gleznele ei. Avea... un aspect exotic. I se încolăci pe gambă şi din câteva mişcări îi era pe umăr.

"Să-mi bag...!", îi scăpă lui Kiss, care se înecă cu restul ideii.

Pe pielea şarpelui, viu colorată, se puteau citi articole şi admira poze cu nuduri. Capul creaturii nu era de şarpe, ci de femeie – blondă, păr ondulat şi bogat, trăsături fine, aproape frumoasă. Totul în miniatură, ca pentru corpul mic şi fusiform.

"Nu vă speriaţi", îi linişti Iulia. "Ea e Stela. Aşa scria în pagina ei, în revistă, aşa că i-am dat acelaşi nume. Nu vă face nici un rău. De fapt, nimic din cei aici nu e periculos. S-ar putea să le vedeţi şi pe celelalte vedete din revistă, mişunând prin zonă. Deşi acum cred că sunt prin cine ştie ce unghere, flirtând cu şerpii de blugi lăsaţi ieri pe dincolo."

"Băga-mi-aş...", reluă ideea Kiss.

"Sper că nu mi-aţi mai adus nimic", i-o tăie Iulia," pentru că n-am de gând să fac o grădină zoologică aici."

Trompi începu să gesticuleze, dar nu îi ieşi nici un cuvânt din gură. Toţi trei urmăriră degetul arătător al Iuliei. Razele soarelui ajunseseră pe buza ferestrei şi ca la un semn se năpustiră înăuntru, smulgând subsolul din umbră. Pe peretele din spatele lor, în plin soare, sub pojghiţa translucidă, erau cinci femei crescute din perete în lichidul Ciumei. Se aflau într-o strânsă împletire cu zidul din spate, prin intermediul tentaculelor. Fuseseră penetrate prin toate orificiile, începând cu nasul şi cu gura, de către subţiri excrescenţe şerpuitoare. Întreaga scenă era într-o pulsaţie ritmică, încadrată într-un tablou plin de bulbuci spumoşi.

"Cred că v-aţi văzut şi pe voi în cealaltă încăpere", spuse Iulia observând că tăcerea se prelungeşte şi respiraţiile celor trei se accelerează. "Se pare că această fiinţă care pune stăpânire pe Bucureşti, încearcă să înveţe despre noi şi vrea să comunice."

"Această fiinţă?!", reuşi să îngaime Trompi.

"Îhî. Dar cred că ar fi mai bine ca întâi să-l cunoaşteţi pe Înger. Veniţi cu mine."

O urmară. Îşi puseră iar căştile în urechea dreaptă, schimbând minidiscul – Led Zeppelin: "Trepte către Ceruri". Se spunea că acel cântec era mult mai mult decât simplă muzică. Că atinsese nivele sublime ce vibrau corzi altfel de neatins în sufletul oamenilor. Că dacă într-adevăr există ceva deasupra lumii, ori după moarte, "Trepte către Ceruri" era realmente o treaptă spre iluminare, spre cunoaşterea divină. Era o blasfemie cu pretenţie de sfinţenie, ori o sfinţenie cu aparenţă de blasfemie.

Iulia îi conduse spre subteranele de sub Palatul CFR. După doar zece minute, din bezna ruptă numai de fluorescenţa zidurilor încotoşmănate în Ciuma de Sticlă, ieşiră în plină lumină. Artificială, dar puternică, aproape orbitoare prin contrast.

Cei trei se opriră cutremuraţi. Trompi căzu în genunchi cu corpul în frisoane. Chitările vrăjite ale magilor din Led Zep le sfâşiau creierii. Dedesubtul palatului, subteranele se prăbuşiseră sub greutatea plafoanelor căzute de la toate etajele, în urma impactului iniţial cu Ciuma de Sticlă. O parte din stâlpii de rezistenţă ce susţinuseră corpul central al clădirii, atârnau în gol cu rădăcinile de oţel răsucite sub presiunea la care fuseseră supuse. Groapa de dedesubt era adâncă de câţiva zeci de metri. Pe pereţii interiori ai palatului se scurgea încă, precum o sevă groasă prin trunchiul unui copac, lichidul alburiu al Ciumei, într-un flux continuu, ramificându-se în zeci de izvoare canalizate pe sub pământ în direcţiile în care se întinseseră razele plăgii, la suprafaţă. De undeva, din cer, de deasupra ruinei, un şuvoi de lumină argintie cu o consistenţă aproape metalică şuiera prin aerul încărcat de electricitate al subteranelor. În groapă, în mijlocul luminii, în aer, un trup cenuşiu cu muşchii încordaţi sub pielea lucioasă, cu braţele răstignite întin-

zând două perechi de aripi uriaşe de un gri metalic, de-a lungul unui schelet argintiu ramificat într-o nervură extrem de fină. O adevărată dantelărie olandeză prin care era întrepătruns puful aripilor. Trupul plutea imobil, parcă suspendat de şuvoiul luminos.

Un Înger! Era într-adevăr un Înger. Sax ar fi vrut să se prosterneze în faţa majestăţii sale. Ar fi vrut să fugă de frică, să se ascundă. Vroia, simţea, tremura, un ghem de nervi îi răscolea capul pieptului, ar fi urlat dacă ar fi avut putere, ar fi spus o rugăciune dacă ar fi ştiut vreuna. S-ar fi rugat însăşi Lui, dacă ar fi ştiut cum.

"Nu-i aşa că-i frumos?", îi întrebă Iulia în şoaptă, privindu-i victorioasă.

Abia acum realizară ei că în groapa de sub Palatul CFR era o linişte mormântală. Din când în când, picături de Ciumă, şuieratul luminii şi Led Zep torpilându-le creierele.

"Nu-i aşa că-i frumos?", răsună vocea Iuliei ca nişte clopote de biserică. Zâmbea şi radia fericire. Însăşi neomenescul înfăţişării ei strălucea înfrumuseţat de o lumină interioară.

FRUNZE VEŞTEDE

Cişmigiul, liniştit ca întotdeauna, cu ape tulburi, cu sutele de bănci goale, împotriva agitaţiei unui oraş în ascendenţă, aflat la un pas de prăbuşirea totală. 'Zona Afectată' se oprise sfioasă la mai puţin de o sută de metri distanţă. Cişmigiul, atât cât mai era. Frumos şi nătâng, împăunându-şi culorile în calea Ciumei.

Sax se întinse, lăsă capul pe spate şi închise ochii. Răsuflă adânc. Avea nevoie de linişte, decizie, meditaţie, timp. Timp?! Deocamdată avea nevoie şi de timp. Era legat.

Se întorseseră în încăperea centralei termice, unde dimensiunile şi aspectul erau oarecum suportabile. Îngerul era mai înalt decât oricare dintre ei, slab, deşi cu un aspect viguros, ţinându-şi cele patru aripi pliate pe spate ca pe o manta catifelată. Arăta tânăr şi totuşi matur, cu o privire sfredelitoare, incisivă. Irişii îi erau de un argintiu sclipitor, strălucind pe pielea cenuşiu-albăstruie.

"Da, sunt un înger", le spuse El privindu-i pe fiecare în parte într-o pauză de efect. Erau cuminţi şi tăcuţi ca la şcoală, când profa de mate se suise pe catedră şi fusta scurtă de blugi i se urcase prea sus pe pulpe, în timp ce le explica despre integrale. Erau mult prea şocaţi de tot ce văzuseră ca să mai gândească vreo replică 'deşteaptă', ori să mai facă pe 'supăraţii'. Se aşezaseră turceşte în jurul creaturii numite Înger şi-şi mângâiau minidiscurile acum tăcute, ca pe nişte pisicuţe. Ele erau motoarele care-i ţineau pe drumuri, încă alergând, încă luptând, încă înjurând şi scuipând.

Îşi ridică capul de pe bancă şi scuipă înspre dreapta, apoi încremeni.

"Asta a fost o mare greşeală", zâmbi larg Păpuşă. Aşa îl strigau prietenii lui, adăugând o intonaţie dulceagă sunetelor, aşa cum numai homosexualii ştiau. Flegma lui Sax strălucea poleită de razele tomnatice pe unul din pantofii de lac ai individului. Alţi trei bulani încercuiseră banca în linişte, pe când el era cu ochii închişi.

"Singurică, singurică?" îl interpelă un al cincilea pe la spate. Era parfumat puternic şi răsuflarea îi umezea urechea.

Încercă să se ridice, dar şutul neaşteptat de rapid al lui Păpuşă îl reaşeză.

"Asta este pentru tine, mentorul meu, pentru preţioasele vizite din Icoanei", rosti şeful grupului maliţios.

Sax se încovoie pentru câteva secunde gâfâind, apoi o mână îl apucă de păr şi-i trase capul pe spate. Surprinse privirile excitate ale agresorilor şi se relaxă. Moleşeala i se scurse din oase ca prin farmec. Redeveni alert, pândind fiecare mişcare. Doi pumni îi zguduiră capul dintr-o parte în alta. Văzu sângele zburând prin aer şi rânji.

Îl lovi puternic în gât pe cel din spate, care-l ţinea de păr şi sări ca un arc. Prinse din zbor, reflex, glezna lui Păpuşă, ce încerca să-l lovească din nou în stomac, şi-i întoarse laba piciorului într-o mişcare circulară scurtă. Bulanul îşi pierdu echilibrul şi aterizâ năucit pe burtă.

Ceilalţi trei se năpustiră asupra lui şi-l doborâră la pământ. Erau toţi călare pe el, trăgându-i pumni şi şuturi. Totul nu dură însă decât câteva secunde, pentru că aşa cum îl puseseră jos, aşa şi dispărură. Păpuşă se zbătea să-şi elibereze piciorul şi să fugă la rândul lui, dar Sax i se prinsese de gleznă ca un buldog. Îi ridică din mijlocul drumului o patrulă de poliţie. Secţia era aproape.

"Tu să vorbeşti când te-oi întreba", se repezi poliţistul în bulan, apoi se întoarse zâmbind spre Sax: "Deci vroiau să ţi-o tragă, hăă?"

"Asta am înţeles din ce vorbeau. Nu ştiu cum ar fi făcut-o, aşa în amiaza mare, dar m-am speriat, am început să mă zbat şi atunci ei m-au pus jos".

"Te cunoşti cu ei?"

"Nu", minţi Sax privindu-l nevinovat pe Păpuşă.

"Tu-ţi morţi...", individul nu mai reuşi să termine. Poliţistul îl apucase brusc de nas şi-l trăsese spre ei.

"S-ar putea să vă mai întâlniţi, aşa că eu nu vreau nici o râcă în sectorul meu. Trage-i una şi sunteţi chit".

"Poftim?" Lui Sax îi luciră ochii, surprins totuşi de propunere.

"Trage-i una şi sunteţi chit", repetă mai rar poliţistul.

Nu mai aşteptă o a treia invitaţie şi-l pocni ciobăneşte, cu elan. Păpuşă se prăbuşi lângă masă, roşu la faţă de ziceai că-i gata să-i plezneasca vreo venă. Începu să plângă. Poliţistul îl împinse spre uşă pe Sax, zâmbind larg, apoi se întoarse şi-l aşează pe bulan pe un scaun, în genunchi, cu tălpile subţiri, din piele, ale pantofilor, în sus. Mai apucă să vadă prima lovitură cu bastonul pe tălpi, să audă ţipătul de durere, şi închise uşa respectuos.

Îşi încleştă fălcile cât timp se învârti prin secţie, la toaletă, unde-şi spălă faţa, apoi afară, pe străzi, prinse a râde cu lacrimi. Era bine, era perfect, viaţa era frumoasă!

Se opri din râs şi-şi reluă drumul cu paşi măsuraţi. Da, viaţa era frumoasă. Dar, la ce bun? Se îndreptă spre Kogălniceanu. Acum nici nu mai ştia ce să creadă. Cu soarele ăsta, atâtea culori în jur, atâtea studente plimbându-şi formele mulate în apropiere de Facultatea de Drept şi de căminele studenţeşti, iar la nici juma' de kilometru spre nord, Ciuma! Da, Ciuma. Iarăşi lucrul ăla oribil, la fel de real ca şi soarele ori studentele. Îngerul le vorbise. Multe chestii aberante la lumina zilei, dar atât de credibile în întunericul sticlos al subsolurilor.

Intră în clubul Facultăţii de Drept. Îşi trase căştile pe urechi, Nicu Alifantis, 'ploua infernal/prin cerul ferestrei...', o Bloody Mary într-un pahar înalt pe masă, reflexe sângerii pe coapsele dezgolite ale fetei din faţă, lumina difuză aruncând umbre stângace pe picturile abstracte, "Sunt Oana, anul I la Drept", prea multe nume zilele astea, gândi în timp ce-i replica: "Sunt Tilă, anul III"; "Cu cine ai făcut dreptul civil?", "Vreau doar să beau un pahar, crezi că te-ar tenta?"; 'ploua infernal/prin cerul oval...', insista în idee boier Alifantis, şi pe măsuţa înaltă, rotundă, din lemn masiv, un Virgin Mary se alătură primului pahar, "Şti, eu nu beau alcool".

Mai târziu, 'ploua infernal/şi noi ne iubeam...', în camera de cămin, ascunzându-se sub cearceaf, în timp ce el îşi trăgea blugii, îl întreba cu un zâmbet şiret: "Tu nu-ţi scoţi căştile niciodată?"

Sax se reîntoarse în club şi îşi aşează în faţă, pe o măsuţă asemănătoare, un Virgin Mary, opţiune prudentă pentru noaptea ce-l aştepta. Nicu Alifantis continua să se ocupe de fondul sonor. Uneori se uimea pe el însuşi, gândea fremătând de încântare. Nu în fiecare zi cădeau ofrande ca astea. Era clar o zi specială. Erau semne peste tot. Când mai atinsese el vreo studentă? Şi Păpuşă, plângând în sughiţuri după ce o primise într-un mod miraculos... . Se întinse fericit, apoi reveni la încovrigarea iniţială. Trebuia să fie la spital în două ore. Iar legat de asta nu putea să nu se gândească la Înger. În final, el ar fi avut o mulţime de întrebări, de nedumeriri, ipoteze. Dar toate sunau prosteşti la o a doua considerare, iar momentul părea mult prea important, mistic, îngreunat de esenţă divină, pentru ca să-l spulbere cu vreo idioţenie adolescentină. Ar fi vrut să ştie atât de multe şi totuşi nu avea curajul. Şi Trompi, de ce nu sufla? El care era cu gura mare de obicei şi nu pierdea ocazia să pună întrebări 'filozoafe' şi să facă pe deşteptul, atunci tăcea cu gura deschisă. Îşi pierduse figura de şmecher care stă la pândă să te prindă cu prostia, privirea dintr-o parte printre ochii întredeschişi într-un zâmbet şiret şi cu mâna dreaptă la bărbie. Nu făcea însă decât să se holbeze pur şi simplu la Înger.

Sax îşi aminti acea seară în parcarea de lângă Herăstrău. Văzuse o maşină hâţâindu-se într-un ritm cunoscut şi zâmbise, ştiind ce o să descopere – doi puştani trăgându-şi-o pe bancheta din spate. Se apropiase neauzit, dar se oprise blocat la câţiva metri depărtare, totuşi destul de aproape pentru a vedea cu claritate scena. Maşina se mişca în continuare, însă prin mişcarea numai a unui singur participant. Celălalt rămăsese cu mâinile lipite pe geamul din spate, privind terorizat. Era Trompi cu un individ mult mai în vârstă, Trompi pe rol de fetiţă. Îngheţase sub şocul surprizei. Sax îşi aminti cum îşi plecase privirea şi se îndepărtase tăcut. Pentru o săptămână, se evitaseră reciproc. Încercase să-i spună lui soră-sa, Cristina: 'Proasto, iubitul tău e bulan. Cum îl mai poţi atinge? Trompi e homosexual. Ce dovadă mai vrei că stă cu tine doar din interes, că se uită numai după banii lui tata?!' Dar nu prinsese momentul prielnic, apoi renunţase. Când în fine rămăseseră singuri într-o zi, Trompi îl întrebase: 'De ce-ai tăcut? De ce nu te-ai întors împotriva mea?' Nu putuse decât să ridice din umeri. 'De ce-i ataci pe homosexualii din WC-uri şi cu mine n-ai nimic?' Îi răspunsese cu stăpânire în glas: 'N-am nimic cu homosexualii. Dacă n-ar fi fost ei aş fi găsit altceva, aş fi..." şi plecase încercând să-şi controleze tremurul bărbiei şi al mâinilor. În timp, aproape totul revenise la normal şi nimeni nu aflase. Aproape totul. Dar cine ştie ce înseamnă cu exactitate 'totul' şi 'nimic'.

Sax se ridică, ieşi din club, schimbă minidiscul şi se urcă în primul autobuz spre Universitate. Apoi, în primul spre Piaţa Victoriei şi de acolo, pe jos, pe Aviatorilor, spre spital. Privi în jur, artera dreaptă şi largă, statuia Aviatorilor în zare, palatul Guvernului în spate, şi încercă să-şi imagineze lumea nemuritoare din care venea Îngerul. Cerul plin de aripi, drumurile pline de trupuri zvelte, sculpturale, cenuşii, feţe tinere, priviri metalice, senine dar incisive, ascunzând experienţe de secole în spatele frunţilor.

Dumnezeule, era imposibil să-ţi închipui o lume fără timp, fără moarte, boli, suferinţe! Era prea mult pentru cât putea cuprinde bulevardul Aviatorilor.

Pe de altă parte, dacă Timpul era cu adevărat, aşa cum le dezvăluise Îngerul, doar un virus, o infecţie alienând textura Universului, atunci problema se rezuma la... antidot!

Sax ciocăni uşor la uşa separeului. Cristina se strecură afară ca o umbră. Mama privea fix în tavan. Era întinsă în pat, învelită cu pătura albastră, de spital. Sax se apropie, se lăsă în genunchi lângă pat şi o mângâie pe păr. "Sărutmâna, mamă. Sunt eu, Tilă". Înghiţi în sec la lipsa ei de reacţie şi o sărută pe frunte.

mireasmă familiară... Miros de apă de toaletă, Armani, tatăl lui Sax zâmbind vulpeşte din colţul gurii, era tatăl lui, Doamne, ce dor îi fusese de el! Nu-l mai văzuse de mult...

Şi mirosul de nuci şi prăjituri, mama sa, înaltă, bine făcută, cu un aer sigur şi faţă liniştită, fericită de prezenţa familiei în jurul ei, de solicitările lor ce o făceau să se simtă utilă, ocupată, iubită. O strălucire stinsă, argintie, pulsa la tâmplele ei, Sax remarcă dar nu-i acordă atenţie, mai important fiind că erau împreună, că era bine, că tatăl lui patrona din capul mesei cu un aer mulţumit. Un nod i se zbătea în piept. Se repezi la ei şi-i luă în braţe, Cristina punându-şi şi ea palmele peste mâinile lui Sax.

***

Acceptase propunerea Îngerului. Era cel mai în măsură să o facă.

"Ciuma de Sticlă este doar animalul de pradă care vânează şi se hrăneşte cu timp. Cam ce faceţi voi când aveţi mulţi şoareci într-o casă şi aduceţi o pisică să-i stârpească. Din păcate însă, şoarecele nostru a suferit mutaţii şi acum este mult prea mult peste posibilităţile Ciumei".

"Şi atunci puneţi otravă pentru şoareci. Eu voi fi otrava voastră."

"Cam dramatic spus, dar ăsta e motivul pentru care nu putem folosi Ciuma şi produsele ei. Nu putem otrăvi pisica ca să ajungem la şoareci."

***

Erau la o recepţie la ambasadă, pe care tatăl lui, consulul României în Kenia, o organizase de Ziua Naţională a României. Tatăl, îmbrăcat la un costum închis la culoare, strălucea printre invitaţi. Îl bătea pe Tilă pe spate şi acesta se umflă tot în pene. Întotdeauna aşteptase cu aviditate semnele de apreciere ori afecţiune ale tatălui. Ceva îi umbri pentru o secundă bucuria, o amintire, dar trecu imediat şi-l privii iar cu dragoste. Mama era la doi paşi mai încolo, întreţinându-se cu soţiile altor diplomaţi. O prezenţă solidă, înrădăcinată în realitate, în viaţă. Cristina era în grădină, pe o bancă din piatră, conversându-se cu unul dintre puştii ambasadei. Un şmecher, tipul de mascul feroce, frumuşel altfel şi bine făcut. Exact genul pe care o fată cu capul pe umeri, care ştia ce vrea de la viaţă, ar fi trebuit să-l ocolească. Dar soră-sa era din categoria celor atrase doar de soiul rău, sfârşind în mod inevitabil lângă unul din ăştia. Ea era totuşi, ădică-i părea lui Tilă, un pic prea mare pen-

PETALE MOI

Îngerul îi luă mâinile şi i le lipi de zid: "Intră în perete, nu-ţi fie frică".

Lui Sax îi era frică şi tremura, dar prezenţa Îngerului şi palmele sale mari, călăuzindu-l, împingându-l înainte, îi răpiră puterea de ripostă. Nu mai simţea nimic altceva în afară de teamă. Nici mândrie ori bravură, nici nobilul spirit de sacrificiu. Numai frica. Două frici i se zbăteau în capul pieptului. Frica de a atinge Ciuma şi o alta mai grozavă care-l împingea înainte şi pe care nu şi-o putea explica ori controla. Gura îi era uscată, ar fi închis ochii, dar nu reuşea, a doua teamă ţinându-i deschişi, trezindu-i curiozitatea să vadă ce se va întâmpla. Era ca un animal înăuntrul lui, străbătându-i intestinele, rotindu-i-se cu frenezie în stomac.

Suprafaţa Ciumei era moale, ca o pastă, ba chiar mai moale şi călduţă, masându-i mâinile ce i se scufundau în ea. În câteva clipe era supt în perete, în lichidul gălbui-cenuşiu, călduţ şi protectiv. Un vârtej îi răscoli sângele, îi tulbură plămânii şi-i ieşi prin gură. Se simţea uşor, plutind, cu venele golite şi carnea de pluş, imagini îl inundau într-un şuvoi colorat, aveau o

tru vârsta pe care ar fi trebuit s-o aibe aici, în Kenia, şi mama sa cu diademă de lumină argintie pe cap, ceva era în neregulă, dar nu vroia să strice ziua...

***

Erau în vizită la o mânăstire. Într-un tur al Moldovei, cu maşina. Sax era Tilă, adică băiatul cuminte, cu rezultate bune la şcoală, mersese chiar la Olimpiada de Matematică. Tatăl îi spunea 'fustiţă', pentru că se grăbea tot timpul să caute protecţie şi ajutor de la mamă.

Era cald şi însorit, picturile crăpate de pe pereţii bisericii şi cerul albastru umplându-i pieptul de mulţumire. Mama şi tata se plimbau mână-n mână, râzând şi gugurind ca nişte porumbei...

***

Erau în Herăstrău, pe lac, părinţii într-o barcă, Tilă cu soră-sa într-alta. 'Bărbaţii' vâsleau alene în toropeala zilei de vară. Mama era întinsă pe spate peste băncile din barcă, sprijininduşi capul în poala tatălui. Nimic din oficialul ambasadelor, doar un tricou întins pe burta crescută de-a lungul anilor şi pantaloni scurţi, mâinile ude până la cot, făcându-i şmechereşte cu ochiul lui Tilă şi arătând spre Cristina. Bosumflată pentru că trebuise să vină cu ei în loc să accepte invitaţia şmecherului cu care se ţinea în acea perioadă. Pufniră în râs, iar ea o chemă pe mamă, care se ridică zâmbind îngăduitor. Coroniţa de lumină argintie reflecta razele puternice ale soarelui şi Tilă îşi feri privirea lăcrimând...

***

Erau în spital, la Parhon. Mama era în halat de pacient. Slăbită. În braţele tatălui. Doctorul tocmai îi anunţase că în ciuda tuturor eforturilor, tratamentul nu dădea efectul scontat şi că lucrurile se puteau complica...

***

Mama slăbind şi pierzând în înălţime, palidă, fără acel aer al ei de mulţumire şi stabilitate. Se răstea la tata, iar el îşi lăsa capul în piept şi părăsea camera...

***

Iar în spital, boală, o cască de argint îi înconjurase capul, hârtia de divorţ aruncată pe noptiera de lângă pat, suspine, tăcere, boală...

***

Se trezi brusc. Răsufla şuierat. Era întins pe fosta masă de ping-pong din sala centralei termice. Iulia era aplecată asupra sa. Îngerul nu se vedea nicăieri.

"Unde e El?" întrebă răguşit.

"În subsolurile de sub palat", răspunse ea şi se îndepărtă de masă. Zâmbi: "De aseară ai picat într-un somn foarte adânc. N-ar fi trebuit să te trezeşti aşa repede. Organismul tău urma să reînceapă uşor, uşor, lucrul. Oricum, inocularea a fost cu succes. Dacă mai aştepţi puţin o să se întoarcă şi El".

Inocularea?! Capul şi era greu, gura uscată, dar numai gândul la ele şi-i rezolvă problemele. Se simţea bine, poate doar un pic mai uşor ca de obicei. Obişnuia să fie înalt şi solid, cu ceva greutate, după cum se exprima tatăl lui. Acum însă, se simţea ca un fulg. Se ridică în şezut şi sări de pe masă. Îşi privi mâinile şi rămase şocat. Iulia îl întoarse spre unul din pereţii de sticlă, care la atingerea ei devenise ca oglinda. Un fior îi chirci burta şi-i arse creierul. Arăta precum o păpădie, mai mult, precum un carnaval înflorat. Pielea îi era toată încreţită în pufi galbeni, ori înflorată în petale moi şi catifelate, ochii îi erau două floarea-soarelui în miniatură, tot corpul îi fremăta în adierea vântului, era gol, hainele grămadă lângă masa de ping-pong. Era cumva erotic, complet străin, nepământean, înfricoşător şi totuşi atrăgător. Iar sexul său, o Doamne, îi era jenă să şi-l privească, dar nu-şi putea opri fascinaţia. Pe care o surpinse şi în ochii Iuliei.

"Fiecare puf e un spor purtător de antidot", şi şopti ea trecându-şi degetele peste moliciunea umerilor spre piept, "fiecare atingere, o atingere mortală pentru Timp", zise ea suflându-i uşor în ceafă, în timp ce vârfurile degetelor i se plimbau peste petalele omoplaţilor, în jos, spre şale, "fiecare sărut, un sărut ucigaş împotriva morţii!"

Îl întoarse spre ea şi-l sărută voluptuos. Limba ei se strecură şarpe lung printre buzele lui pe gât în jos, mâinile lui erau tulpini noduroase mângâindu-i abdomenul translucid, agitându-i viaţa luminoasă de sub piele, extinzându-se spre vaginul ei... Sexul său era un lujer cu petale galbene, creţe, pătrunzând-o în sus, spre abdomen, piept, gât, gemetele ei, respiraţie grea, limba i se retrase din el, icnea de plăcere şi se sprijini cu palmele de masa din spate, deschizându-şi picioarele şi mai mult. Fiinţele subcatanate îi intraseră într-o agitaţie turbată, el îi ajunsese în piept, sânii îi erau umflaţi, gemea, urla de plăcere, iar penisul lui se desfăcu într-o

floare ce-şi răspândi polenul în ea.

Iulia tresări violent, sub piele îi jucau focuri de artificii, intră în convulsii, cu gura căscată, un lichid gălbui-albicios scurgându-i-se peste buza inferioară. Avea ochii sticloşi, şi mângâie părul lui lucios ca mătasea porumbului, faţa, răsuflă adânc încă o dată şi căzu inertă pe masă.

Sax se retrase speriat, făcu doi paşi înapoi şi căzu în genunchi: "Iulia?!" Tremura cu tot corpul în frisoane. "Iulia?" Frica îi strangula intestinele. "...nu putem otrăvi pisica ca să ajungem la şoareci/deci eu sunt otrava voastră...", îşi aminti el de Înger.

Se ridică şi o luă în braţe. O aşează pe masă cu grijă. Era moartă. Luminile de sub piele se stinseseră, lichidul gălbui îşi pierduse culoarea, pielea ei devenise ca o marmoră străbătută de vine albastre. O omorâse! Era o otravă pentru Timp şi copiii Lui. Şerpii cu textură de revistă şi capete de femei se risipiră panicaţi, dispărând în semiîntunericul subsolurilor. Îi venea să verse, dar senzaţia de greaţă dispăru imediat. Se simţea bine. Organismul i se regla automat la o stare optimă.

Se îndepărtă cu spatele la trupul Iuliei. Ajunse la scările spre ieşirea din bloc şi auzi fâlfâitul viguros al aripilor Îngerului. Îngheţă pe prima treaptă, nehotărât, gata s-o ia la fugă în sus, spre stradă, ca întotdeauna în ultimul timp după ce făcea vreo prostie. Fugea de poliţie, fugea de şcoală, fugea de tatăl său, de răspundere, de raţiune, de normalul cotidian ce-i luminase copilăria, dar şi fusese furat în ultimii ani.

Dar el nu mai era normal. El era Antidotul. Rânji şi coborî treapta, aşteptându-l pe Înger. Silueta acestuia acoperi tunelul, prietenoasă şi masivă. Rânjetul i se înmuie. Îngerul radia de încântare: "Arăţi minunat, prietene! Unde-i Iulia?" Sax respira cu greutate. Îşi lăsă capul în piept, apoi şi-l ridică din nou. Îl privi în faţă, în ochii Lui mari şi argintii, dezorientaţi acum, în zâmbetul ce-l dispărea încet. Ştia, ştia dar nu credea că o să se întâmple, nu credea că Iulia ar..., că Sax ar fi putut...

Îl ocoli şi se îndreptă spre camera centralei, masa de ping-pong, trupul rigid. Privea fix, înmărmurit. Minute în şir. Pentru o fiinţă dintr-o lume fără timp probabil că nu însemna nimic diferenţa dintre o secundă şi câteva minute, câteva ore. Sax se apropie şi aşteptă în tăcere. Alte zece minute, douăzeci, se îngrijoră că i s-a întâmplat ceva, dar pieptul i se mişca ritmic, ochii-l priveau fix faţa Iuliei, nici un alt semn de viaţă. Îl luă de umeri şi Îngerul se prăbuşi în genunchi. Brusc, ca tăiat de o seceră invizibilă. Se aplecă să-L susţină şi-L depuse uşor pe pardoseală.

Plângea fără zgomot, cu tot trupul cutremurându-i-se. Se retrase spre perete. Aripile i se întinseră pe zid ca nişte pânze de păianjen, îşi trase genunchii la gură şi sughiţa cu lacrimile rostogolindu-se precum pietricelele pe pielea cenuşie.

"Îmi pare rău", reuşi Sax în fine să rostească şi imediat îi fu ruşine. Ce putea însemna părerea de rău comparativ cu pierderea?

"N-am realizat ce mi-ai spus Tu – că eu sunt Otrava. Nici nu ştiu cum am făcut-o. Nu m-aş fi atins niciodată de ea, n-am gândit nici o secundă ce-am făcut. Dar nu m-am putut opri. Am omorât-o pe Iulia!"

"O maşină erotică", şopti El printre sughiţuri.

"Poftim?"

"Eşti o lampă care o să atragă toţi fluturii. Nimeni n-o să-ţi poată rezista. Eşti un magnet erotic. Răscoleşti toate instinctele în orice muritor. Nimeni n-o să ţi se opună."

"Deci ştiai?" întrebă evidentul, stupefiat.

"Da, dar nu trebuia să te trezeşti aşa devreme."

Tremura. Glasul îi era sugrumat.

"Am omorât-o pe Iulia", repetă stupefiat Sax.

Se aşează în genunchi lângă Înger şi-L apucă de bărbie, ridicându-l faţa, ochii în ochii lui, polen pe seceră rece. Pastile de mercur i se încurcau Străinului pe obraji, căzând, arzându-i pieptul.

"Iulia era cumva nemuritoare, sau era cumva în afară..., ce era Iulia?" articulă în final reglându-şi respiraţia.

"Ce era Iulia? Ce-ai vrut să spui că nimeni n-o să-mi reziste?"

Îngerul tăcu. Lacrimile se opriră. Obrajii încremeniră stâncă. Sprâncenele, pilitură de fier, se destinseră. Pieptul se înălţa ritmic. Nici un cuvânt, nici un sunet nu tulbură tăcerea nerostită. Întinse mâna spre puşti şi-l trase spre el cu blândeţe, dar ferm. Într-un final, Sax cedă şi Îngerul îl luă în braţe ca pe un copil şi începu să-l mângâie pe mătasea părului cu palmele-l grele. Sax simţea nevoie de minidiscul său. Degetele lui ardeau sticla Ciumei înfigându-se ca nişte gheare în podeaua cristalină.

"Ce-ai vrut să spui?" repetă Sax năuc, neputând refuza firul rece al adevărului. Sârme oţelite pe baloţi din fulgi. Se sufoca. Puful şi petalele trupului fremătau violent. Avea impresia că rădăcini aţoase îi strângeau plămânii în chingi.

"Trec ţigani pe drum/ Drumu-i plin de fum.../ Sub un cer violet", murmura el nervos, "într-o vară ...eu la ţară ...am o casă ...", gâfâia şi florile ochilor îi plângeau seminţe negre.

Se lăsă moale sub apăsarea palmei Îngerului. Se destinse şi privi în gol, ca anesteziat. Respira adânc, şuierat.

„Te-am făcut special să ucizi timpul, dar nu poţi salva viaţa temporală. Aveam nevoie de un voluntar, altfel ai fi murit la inoculare."

Tăcere. Grea şi rece. Mâna Îngerului încetă să mai mângâie. Sax era liber să plece. Dar unde?

FIREA LUCRURILOR

Sax îşi deschise ochii cu vibraţii de petale ce îşi pierduseră strălucirea de galben însorit. Lumina era blândă, iar el nu percepea nici o durere. Era doar mai uşor, aproape un puf de păpădie.

Se afla într-un tub de sticlă izolându-l de restul lumii. Îşi ridică uşurel capul şi-şi privi trupul – fusese acoperit cu tricoul Saxon. Zâmbi, simţind că parcă mai capătă în greutate.

"Boga şi Carmen au fost pe aici. Ţi-au adus tricoul".

Vocea mamei! Îşi întoarse faţa spre dreapta şi o fixă cu privirea, lângă patul lui, ţinându-şi capul sus, vorbind cu o voce sigură. Zâmbind – trist şi fericit în acelaşi timp. Sănătoasă!

„Ştiu. Îngerul a fost la mine şi mi-a povestit tot..."

Vocea i se pierdea, dar luptă să-şi păstreze zâmbetul pe buze. Sax începu să râdă fericit – pentru că mama lui va trăi. Deşi el ştia că Îngerul o minţise. Dumnezeu este Timpul, iar după moarte Timpul nu mai există şi deci nimic nu mai poate fi! Ei, Îngerii, ştiau că dincolo nu se află nimic. Sax râdea fericit.

Se opri când auzi vocea tatălui. Tatăl! Seminţe negre se rostogoliră pe pernă.

Cristina era şi ea în încăpere. Împreună cu Trompi, bulanul. Strălucea de satisfacţie când el o ţinea de mână. Avu tendinţa să-i spună totul despre Trompi, dar se abţinu şi zâmbi liniştit – unele lucruri nu pot fi schimbate. Dar astea dau strălucire vieţii de muritor! Înţelesese.

Cristina cuplă un cablu într-o mufă a tubului de sticlă şi apăsă o tastă. Muzica se revărsă peste el. Simţi că redobândeşte o greutate corporală şi în acelaşi timp era mult mai uşor, gata să plutească. Muzica îl transforma în războinic în armură, dar un războinic care nu se mai supunea legii gravitaţiei. "Trepte către ceruri", muzică magică, vrăjitorie albă asupra simţurilor lui amorţite. Noaptea venea încetişor cu reflexe sticloase.

EPILOG

Îmi aduc aminte că totul s-a petrecut în toamna unui an. Nu ştiu care exact pentru că toţi îmi par la fel şi au nume complicate ca să le reţin.

Îngerul şi-a respectat promisiunea şi, după ce am murit, m-a aşteptat. Însă nu la porţile Paradisului, după cum îi promisese mamei, ci pe terasa Palatului CFR. Cu trupul lui zvelt şi cenuşiu acoperise fisura în cerul Bucureştiului, prin care fusese injectată Ciuma de Sticlă. A rămas ca o statuie suspendată deasupra Palatului CFR. Oamenii vin din toate colţurile globului să i se închine pentru că ne-a salvat. Bucureştiul a devenit loc de pelerinaj, capitala sfântă a lumii.

Zi după zi, lună după lună, an după an, stăm invizibili pe terasa palatului şi privim lumea. Nu cunoaştem nerăbdarea ori plictiseala. Nu ne mai stă în fire. ■

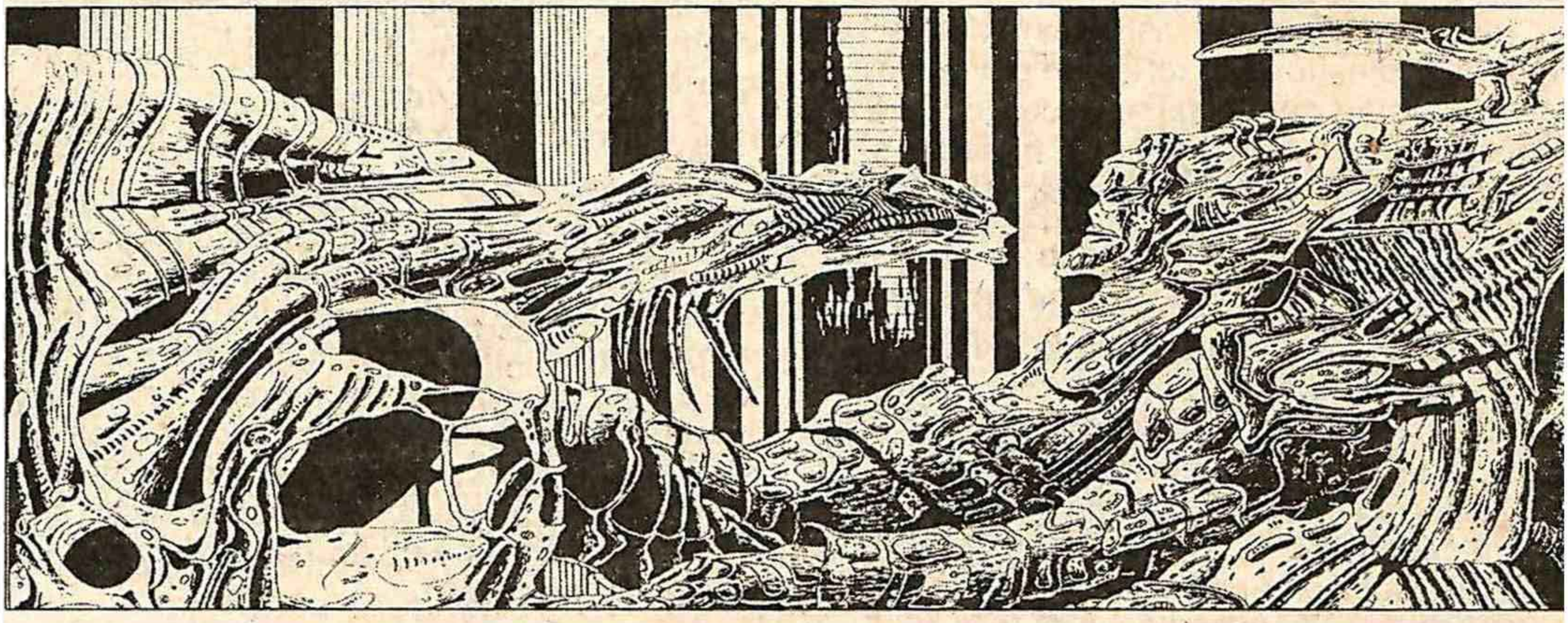

Ikiru este

- Ultimele file de jurnal -

MADI

Părinţilor mei şi ochiului inimii.

ikiru este o amintire de durată.
ikiru este o amintire de natură chimică.
ikiru este un om care a murit deja.
cine eşti tu? eu sunt ROGVAIV
ikiru este o amintire dureroasă.
ikiru este.

1. deasupra zonelor vulcanice ale ţinutului portocaliu sunt plasaţi sateliţi geostaţionari de detecţie şi urmărire a activităţii interioare, folosind măsurători cu laser. datele sunt prelucrate de calculator şi rezultă fotografii: vegetaţia în roşu (pantome warn red cv), apele în negru sau gri deschis (pantone cool gray 4 cv), agrocenoza în cenuşiu închis (pantone cool gray 9 cv), dar, în ţinutul portocaliu, nu există nici o suprafaţă de agrocenoză.

nu ştiam însă ce puteau fi petele galbene (pantone 113 cv) care, în unele fotografii apăreau, în altele nu.

2. coincidenţa.

odată cu apariţia enigmaticelor pete galbene, ţinutul portocaliu a început să fie scăldat în adevărate euforii. mulţi locuitori ieşeau din adăposturi şi se strângeau în grupuri, ascultând, şi, pentru câteva clipe, se simţeau solidari. dar nu-şi putea nimeni nici măcar imagina faţă de ce.

mulţi dintre prietenii mei trăiseră acelaşi sentiment copleşitor, inexplicabil. povesteau cu ochii în lacrimi cât de apropiaţi se simţiseră unii de alţii, inimile lor fiind pline de bunătate şi dorinţa de-a-şi ajuta semenii. cunoscuţi sau nu.

am descoperit într-o după-amiază calmă coincidenţa. împreună cu ikiru.

obişnuiam să stau în spatele lui în timp ce urmărea ecranele. aşteptam cu un fel de curiozitate amestecată cu teamă fotografiile şi ne bucuram ne-văzând petele galbene, care apăreau, totuşi, ignorând sentimentele noastre.

uneori se aşteptau unele pe altele.

în scurtă vreme, câteva zone ale ţinutului erau deja atinse de galbenul molipsitor.

3. adăposturile au fost construite cu câteva sute de ani în urmă de o legiune a armatelor bravului general aton cel mare. armatele de ajutor. armatele bravului general aton cel mare.

ne întrebam adeseori la ce bun să mai locuim în ele de vreme ce nu se mai produsese nici un fel de cataclism de mai bine de un secol şi jumătate. ne întrebam şi gândul ne părăsea imediat de parcă asta s-ar fi urmărit. de către cine ştie cine. stăteam în casă până sosea ora la care trebuia să merg la centru. activităţile de zi cu zi se desfăşurau monoton, dominate de somn, mâncat şi distracţii frivole la club. unde mergeam foarte rar. acolo îi întâlneam pe colegii de muncă şi încercam să vorbim despre altceva decât lucrurile legate de munca noastră. dar nu reuşeam. atunci, tăceam şi-l ascultam pe brazil, cântând la saxofon. nimeni nu reuşea să vorbească despre altceva în afară de munca lui. medicii despre bolnavi şi boli. avocaţii despre cazurile lor. profesorii despre elevi, sportivii despre meciuri şi antrenamente.

orele de muncă erau o bucurie pentru mulţi. era cel mai sigur mod de a-ţi petrece timpul util şi plăcut.

în camera mea pe un perete o pictură. mi-a dăruit-o ikiru. se numeşte ţara copacului fulger. este o pictură cu mult albastru şi roşu. este o pictură agresivă. agresiv-pozitivă. ori de câte ori o privesc, se trezeşte în mine o energie ascunsă şi-n acele momente scriu.

eu încă mai vreau să scriu cu stiloul pe hârtie.

întinsă în hamac, vorbeam cu ikiru, şi el era întins în hamacul său argintiu. uneori fuma, slobozind fumul pe nas. paravanul despărţitor cu transparenţa reglabilă era în timpul zilei uşor verde. ne puteam vedea mai mult decât siluetele. aşa am hotărât. să ne păstrăm fiecare încăperea lui. mai erau şi nopţi în care încercam să dormim separat. pentru a nu deveni dependenţi unul de altul. dar nu reuşeam. eram dependenţi... adormeam apoi îmbrăţişaţi şi ne visam unul pe celălalt.

ce crezi despre pete?

nimic. deocamdată nimic.

întrebări şi răspunsuri rostite variabil din punct de vedere ordinal, dar identic în ceea ce priveşte conţinutul.

ştii? câteodată am impresia că sunetele astea mă:... atacă.

asta mi-a spus într-o seară ikiru. şi-a adormit plângând.

holograma lui stătea lângă mine, rece şi inuman de frumoasă. prin hublou vedeam un disc de cer rozaliu, mai degrabă iritant decât plăcut.

le auzi? acum le auzi? le auzi cât sunt de... agresive?... sunt... agresive... de câtva timp simt asta... şi ikiru aproape că strigase cuvintele astea. şi, nu ştiu de ce, m-am cutremurat.

hai, deschide hubloul şi vei simţi. deschide-l!

4. prea puţini mai ies din adăposturi în exterior. putem ieşi când vrem. interdicţia lui zahon aster s-a sfârşit cu zeci de ani înurmă, dar puţini mai simt nevoia s-o facă. ori nu mai ştim s-o facem...

până la un moment dat îi consideram idioţi pe cei care ieşeau. legătura cu exteriorul se face cu ajutorul calculatorului şi pe ecranele cât peretele pe care le avem putem vedea tot ceea ce ne interesează. prin hornul de serviciu primim cele necesare existenţei. cerem detalii ale diferitelor sectoare ale ţinutului portocaliu şi observăm totul mult mai bine decât dacă am fi acolo. metoda este rapidă, comodă, eficientă. participăm la seminarii, conversaţii, cursuri, spectacole. putem lua legătura cu oricine. de oriunde. oricând. în doar câteva secunde. ce ne puteam dori mai mult? în zona piramidelor apăruseră în două luni patru pete. mai multe decât oriunde altundeva. se spune că acolo ar fi fost, înainte de marele conflict, un parc în care se întâlneau doar cei care se iubeau. de aceea se numise chiar parcul iubirii. când am auzit prima dată povestea asta mi s-a părut desuetă. azi o găsesc frumoasă.

acum, piramidele din beton adăpostesc nuseştiece secrete de-ale guvernului.

unii glumesc pe seama lor spunând că n-ar fi altceva decât nişte spaţii destinate depozitării imensei lui garderobe. dar în spatele glumei se află un zâmbet amar.

ceream planuri generale şi prim-planuri ale zonei, dar pe ecran nu se putea observa nimic. Nimic a-normal, care să fi constituit un semn(-al) de alarmă.

protectorul centrului nu dădea nici o atenţie rapoartelor celor care eram îngrijoraţi. juca partide interminabile de go cu guvernatorul şi-şi comanda tot felul de bijuterii ciudate, desenate de el însuşi.

5. ce crezi despre pete?

...sunetele... sunetele... sunetele...

linia vocii lui ikiru avusese o inconsistenţă neliniştită. îi vedeam silueta dincolo de paravan.

...la început a fost un fel de joc... apoi însă... am vise ciudate care NU SUNT ALE MELE... nu sunt visele mele... înţelegi? înţelegi, rogvaiv?... CINEVA, CEVA MI LE CONDUCE ŞI MI LE ÎNTRERUPE. în momente atât de critice încât mă trezesc şi mă simt golit. şi parcă se rup în mine milioane şi milioane de conexiuni şi întreg trupul mă doare. am senzaţia că mi se scurge creierul...

ikiru... eu... eu nu am vise. NU MAI AM VISE ŞI AM NEVOIE DE ELE.

6. de câtva timp felul de a percepe ceea ce se întâmpla în jur se schimbase într-un mod radical. capacitatea mea de a sintetiza un cumul de fapte se diminuase în mod alarmant.

am cerut o discuţie cu psihanalistul meu atunci când situaţia a devenit insuportabilă. pe ecran, chipul prelung al lui sir y semăna cu o lacrimă.

nu mai am vise...

mi s-au mai semnalat cazuri... visul este o manifestare esenţială a vieţii sufleteşti şi nemaiavându-l rişti să devii ţinta unor contorsiuni lăuntrice. tulburările de personalitate sunt violente şi de lungă durată. nocive. letale chiar. va trebui să te gândeşti intens la ceva în stare de trezie până când transformi acel ceva în obsesie. anunţă-mă dacă apare vreun remediu,

7. dar nu am visat.

între timp, încercam să-mi desfăşor activitatea. liftul care coboară până la subnivelul 100 îmi provoca ameţeli insuportabile. uşa glisa apoi tăcut şi intram în sala de lucru. ...şi jocul diabolic al petelor continuă.

8. pe ecran, chipul prelung ca o lacrimă al lui sir y.

cazurile s-a înmulţit. continuă cu metoda despre care ţi-am vorbit.

dar...

cazurile s-au înmulţit...

ATUNCI mi-am dat seama că, de fapt, sir y nu a visat niciodată.

9. ikiru, îmi plezneşte capul...

şi sunetele astea blestemate... rogvaiv... eşti atât de palidă...

şi sunetele astea blestemate...

întreaga zonă a piramidelor este galbenă! mi-a urlat într-o seară ikiru.

10. prim-plan-piramida1.

prim-plan-piramida2.

prim-plan-piramida3.

prim-plan-piramida4.

era un amurg liniştit. ezak apunea încet şi vag perceptibile semne ale violetului nopţii apăreau strecurând umbre evolutive peste ţinut. păsări nictalope, albe, planau deasupra marginilor umbrelor atingând parcă pământul şi piramidele.

atunci, sunetele acelea s-au schimbat. intensitatea lor a crescut brusc, alunecând într-un canon violent.

ikiru privea imaginile de pe ecrane.

prim-plan secţiunea a-piramida1, prim-plan secţiunea b-piramida1, prim-plan secţiunea c-piramida1... secţiunea a1, a2, a3, a4... prim-plan secţiunea a-piramida2, prim-plan secţiunea b-piramida2... piramida3... piramida4.

prim-planurile terenurilor din jurul piramidelor, prim-plan, prim-plan...

11. ...dedublări multiple, rogvaiv, dedublări multiple care se urmăresc apoi cu scopul de-a se ucide.

eu sunt cel ce se dedublează şi, aproape în fiecare noapte, visul se opreşte în momentul în care sunt ascuns într-o firidă şi aud răsuflarea sa-ca-da-tă a celuilalt. a unuia dintre ceilalţi... eu.

12. stau cu ochii închişi. mă înconjoară un fond colorat viu din care lipsesc însă negrul şi roşul, culorile pe care orbii nu le... văd.

13. pete eteromorfe, dar care, la o privire mai atentă, îşi dezvăluie anumite asemănări unele cu altele, într-un straniu proces mimetic ce se petrecea sub ochii noştri.

14. rogvaiv, am să IES! am să IES şi am să merg acolo! să văd!

...vin cu tine...

15. am ieşit într-o dimineaţă. aerul de-afară m-a izbit şi am fost, pentru o clipă, dezorientaţi. călcam pe pământ şi-l SIMŢEAM sub tălpi... era o senzaţie uitată sau aproape uitată. contactul cu el era, totuşi, diminuat de tălpile groase ale sandalelor. e... nu ştiu cum să calci pe pământ... n-am mai făcut-o de vreo douăzeci de ani, rogvaiv... e... plăcut... e chiar... plăcut...

făceam paşi rari, ne opream des şi apăsam cu tălpile pământul şi ne minunam.

e... plăcut, rogvaiv... e foarte plăcut...

păşeam timid şi ne opream şi priveam jur-împrejur.

copacii înalţi decupau aerul şi, printre trunchiuri, amplasate aproape ostentativ, camere de luat vederi, microfoane uriaşe, kilometri de cabluri...

m-am simţit ca în faţa unei diorame însângerate de la muzeu. din pământul portocaliu ţâşneau, într-o dezordine plăcută, tot felul de plante pe care nu le văzusem niciodată în realitate, ci doar pe ecran... era... interesant câmpul vizual în care materia organizată sub forma unor tulpini erecte se desfăşura până departe.

ikiru a izbucnit într-un râs de al său când i-am spus: hai să ne descălţăm! a râs şi-a făcut-o maşinal, azvârlindu-şi sandalele. şi a încremenit. a rămas încremenit într-o poziţie incomodă, cu piciorul stâng flexat în urma celui drept întins.

tălpile sale goale ATINGEAU pământul.

mi-e teamă să mă mişc, rogvaiv...

tălpile noastre ATINGEAU pământul.

am îngenuncheat. genunchii mei atingeau pământul. pământul era catifelat, catifelat şi cald.

târziu, ikiru s-a mişcat. cu teamă.

şi-a privit urma tălpilor goale impregnată în pământ şi a lăcrimat.

pământul din jurul piramidelor era fierbinte. un zgomot surd venea din adâncuri, ca un horcăit, ca o respiraţie chinuită.

ne-am cutremurat.

am fugit.

pământul... pulsa.

ajunşi în adăpost, ne-am privit îngroziţi. de necunoscutul care se căsca sfidător şi cinic în faţa noastră.

m-am întins în hamac.

petele astea M-AU OBLIGAT să ies! a urlat ikiru. M-AU OBLIGAT SĂ IES!

16. ...visele se petrec într-un spaţiu deasupra unei pete, un spaţiu alcătuit din coridoare prevăzute cu mici refugii construite parcă special pentru o urmărire. coridoare scăldate în lumina impersonală a neoanelor. coridoare nesfârşite. aud răsuflările celorlalţi. le aud şi totul este cumplit. aud fiecare mişcare, celălalt se află, poate, chiar în dreptul meu, dar dincolo, într-un alt coridor, iar între noi, protector? fals-protector? zidul care nu are rol de izolator fonic, ci dimpotrivă, ziduri ce amplifică grotesc şi înfricoşător orice idee de zgomot.

şi poate că nu-l voi întâlni niciodată pe cel care, pentru o clipă, fusese în dreptul meu, dar... dincolo. căci, poate, în acest joc, şansa întâlnirii a fost omisă...

17. ikiru izbea în pereţi nu doar cu pumnii. îl priveam tăcută prin paravan. uneori îl opacizam. pentru a nu-l mai vedea pe omul care devenise umbra celui pe care-l cunoscusem cu ani în urmă.

atunci, holograma lui rece şi calmă se afla lângă mine. o priveam şi plângeam. încă mai puteam să plâng.

accesele de furie erau din ce în ce mai dese.

paravanul suna sec la contactul cu diferitele obiecte. când se liniştea, îmi atingea holograma. ridicam paravanul şi-l priveam.

plângea.

18. protectorul a murit. cauze ne-elucidate. ikiru a râs adâncindu-se în hamac.

19. într-o noapte, zgomotele ce semănau cu un canon au fisurat hubloul. ikiru a sărit în picioare. apoi, totul s-a liniştit.

20. ţinutul portocaliu este plin cu nebuni. se zvoneşte că protectorul s-ar fi purtat ciudat în zilele premergătoare morţii sale.

ikiru a făcut o legătură între acest fenomen şi petele galbene.

cât poate supravieţui un om ale cărui vise sunt controlate?

cât poate supravieţui confruntându-se noapte de noapte cu acelaşi vis traumatizant?

şi, mai presus de toate, cât poate rezista un om care nu mai are vise?

întrebările-şi pierduseră valoarea gnoseologică şi frânturi din ele pluteau în derivă în minţile noastre mutilate.

ideea morţii nu mă preocupase niciodată mai mult decât o noţiune dincolo de care nu mai există nimic.

nimic cu valoare estetică.

acum, moartea-mi apare în măreţia ei hidoasă şi dureroasă. doar o euthanasie ar mai putea-o înnobila.

acum ştiu că nu mai pot lupta cu puterea morţii, dar asta nu înseamnă că m-am împăcat cu ideea ei. nu, nu o voi accepta nici în ultima clipă. nu mă pot resemna, dar simt neputinţa rânjindu-mi libidinos.

21. într-o zi m-am hotărât să părăsesc adăpostul şi să trăiesc timpul rămas împreună cu nebunii ce-şi duc ultimile clipe afară, în aer liber, la marginea marelui lac, printre copaci şi buruieni.

ikiru m-a privit cu o durere mută, n-a rostit nici un cuvânt, oricum cuvintele erau în agonie sau moarte, doar simţurile mai vorbeau, firav, mutilat, m-a privit şi-ntr-un târziu a încercat să-mi zâmbească.

ne-am lipit palmele una de alta, le-am ridicat în dreptul ochilor şi-am plâns. ne-am atins lacrimile cu buzele şi le-am sorbit.

cu acea imagine, am plecat. dar la jumătatea drumului, m-am oprit. i-am văzut pe bătrânii care stăteau pe pământ şi cântau, ţinându-se de mâini.

m-am apropiat de ei şi-am început să cânt împreună cu ei, într-o limbă necunoscută mie, limbă pe care, cu fiecare cuvânt rostit, începeam s-o înţeleg şi s-o... recunosc.

pământul pulsa.

m-am întors în adăpost.

ikiru număra bobiţele mărgelelor verzi. m-am aşezat lângă el pe jos şi l-am îmbrăţişat.

atunci m-a simţit întreagă.

epilog

stau singură în subnivelul 100. urmăresc liniştită triumful petelor galbne. ikiru mi-a spus în ultima zi a vieţii lui: ...petele, petele sunt vii, rogvaiv, e uluitor, dar sunt VII. ele ne ucid. dar de ce? să fie răzbunarea pământului uitat şi mutilat?

ne ucid intervenind în somnul nostru. ne iau visele, ne dau vise... ne ucid. poate că ăsta e sfârşitul lumii. nimeni nu scapă. cu toţii am greşit. asta e soarta pe care o meritäm. nu suntem decât nişte roboţi care mimează sentimentele, care mimează viaţa. suntem putrezi şi falşi. am trăit în zadar. ne-am îndepărtat de natură şi am uitat s-o mai iubim. căinţa noastră e prea târzie...

...vrei să pui tu capăt agoniei?

TREBUIE.

pe mine nu mă va împuşca nimeni. o voi face singură. mai sunt doar câteva rânduri de scris.

urmăresc liniştită triumful...

...mai vreau să scriu pe hârtie...

.....

.....

.....

.....

.....

ikiru este o amintire de durată.
ikiru este o amintire de natură chimică.
ikiru este un om care a murit deja.
cine eşti tu? eu sunt ROGVAIV
ikiru este o amintire dureroasă.
ikiru este.

.....

.....

dar cine-şi va mai aminti de noi?
poate doar pământul. poate. ■

Dispariţia

VICTOR MARTIN

Toţi auditorii prelegerilor ţinute de profesorul Emil Horst la Universitate au dispărut. Au mers la cursuri cât au mers, apoi, într-o secundă neştiută, au uitat drumul de întoarcere.

Au mai urmărit ei şi alte prelegeri, dar punctul de întâlnire al tuturor dispariţiilor era sala în care preda acest straniu profesor de socio-politică.

Poliţia s-a ocupat de caz ani de-a rândul, dar, un lucru era sigur: profesorul nu avea habar de nimic sau nu îl interesa ce se petrece în jurul lui. Absurd!, şi-au spus, dispariţia cuiva e un eveniment social cu nebănuite implicaţii politice.

Emil Horst nu poseda ilegal vreo maşină de atomizare şi nici sub catedră nu a ascuns pe cineva. Despre vreun fel de maşină a timpului, nici vorbă; deşi mai dădea idei colegilor de la alte discipline, era un tip antitehnic.

A fost interogat, spălat, tuns şi frezat, cum se spune, apoi a intrat pe mâna presei şi a unei comisii guvernamentale de anchetă. Bietul om era curat.

Colocviile nu-i erau interzise. Rudele celor dispăruţi au rămas să plângă în continuare, să trimită memorii Parlamentului şi să-şi imagineze că profesorul ar fi capul acestei răutăţi.

Necazul şi mai mare era că, printre cei dispăruţi, era şi Marisa, o fată blondă şi grăsuţă, prietena lui Mac Hermann.

Mac o înşela cu Lola, motiv pentru care ea se hotărâse să se sinucidă. De ce să se arunce de pe vreun pod sau să se spânzure de vreo bârnă? Mai bine se duce la cursul de socio-politică, de unde, se spune, dispar oameni. Poate are şansa să treacă într-o lume paralelă, să scape de monstrul pe care l-a iubit şi în lumea lui idioată. Poate, acolo, va cunoaşte un băiat bun, din altă rasă, dar credincios ca un câine. E visul oricărei fete sensibile, îndopată cu romane de dragoste.

De unde să ştie ea că, Mac o iubeşte foarte mult? Nici el nu înţelege prin ce era atras de această proastă blondă, spălăcită, cu ochii nici albaştri, nici verzi.

Cam la astfel de lucruri se gândea Mac Hermann în noaptea senină de vară, în timp ce privea stelele prin fereastra deschisă.

Îşi spunea că e o datorie de onoare să-şi caute prietena. În plus, era curios în ce consta misteriosul curs de sociopolitică al profesorului Horst. Existau zvonuri că spunea nişte chestii de tot hazul, lucruri care, puse în practică, ar fi putut spulbera orice fel de putere, oricât ar fi fost ea de împâslită; ar fi putut, aşa cum spunea profesorul, să distrugă chiar şi o dictatură a surâsului.

Ideea, potrivit căreia oamenii dsipăreau în momentul îndoctrinării totale, devenind posibili opozanţi, era pură utopie. Cei care nu aveau răbdare să stea în opoziţie, erau rugaţi să treacă de partea puterii. Unii treceau, alţii aşteptau alegerile, după cum voiau.

Profesorul nu putea fi acuzat de nimic; unii dispăreau după primele ore, alţii după câteva zeci de cursuri. Nimic nu era sigur.

Obosit de atâtea gânduri, Mac se ridică din pat şi se băgă sub duş. După zece minute, îşi luă un sandviş, ziarul din ziua precedentă şi se aruncă într-un fotoliu. Încercă să citească un articol, dar nu se putea concentra; nu avea stare.

Îşi reveni spre dimineaţă, când, după ce se spălă pe faţă şi bău o cafea amară, se hotărî în sfârşit. Pentru că profesorul nu accepta cărţi de credit, îşi luă bani, apoi închise cu grijă uşa, pentru a nu-i trezi pe ceilalţi ai casei, îndreptându-se spre metrou. Urcă la suprafaţă, apoi alte trepte, până la intrarea în Universitate.

Ciocăni uşor în fereastră, apoi din ce în ce mai tare, până reuşi să trezească portarul din somn.

– Cu ce vă pot servi? întrebă acesta blestemând în gând.

– Vreau să plătesc taxa pentru cursul de socio-politică al profesorului Emil Horst.

– Chiar aici e, se învioră omul tăindu-i chitanţă.

Uită să-i dea restul şi îi indică sala A 17.

Când arătă peticul de hârtie, femeia care stătea pe scaunul de lângă uşă pretinse şi ea

un bacşiş.

Credea că sala va fi mai mult goală, aşa cum erau şi culoarele, dar se înşela; amfiteatrul era plin. Cei mai mulţi se înghesuiră spre catedră, unii preferând să stea pe scări, pentru a auzi mai bine. Proasta acustică a sălii era motivul pentru care ultimele două rânduri de scaune erau goale.

Se strecură cu greu şi se aşeză în spate spunându-şi că, dacă tot a plătit, măcar să stea jos. Deoarece nu se auzea prea bine, hotărî ca, a doua zi, să vină devreme pentru a ocupa un loc în faţă.

Întrebă tipul de alături dacă profesorul răspunde la interpelări şi fu atenţionat de alţi câţiva să tacă pentru că nu se auzea nimic.

Profesorul spunea ceva despre cecurile cu limită de vârstă, explicând faptul că, după un anumit număr de ani, banii nu mai au aceeaşi valoare morală şi socială. Banii folosesc la tinereţe, atunci când prea puţini se pot bucura de ei şi, stocând masa monetară, nelăsând tineretul să câştige şi să muncească mai bine, bătrânii îşi fac mai mult rău, explica dând exemple din diferite ţări, prezentând cifre şi procente de populaţie, pe categorii de vârstă.

Mac nu reuşea să fie destul de atent. Lacunele din teoria matematicilor îşi făceau efectul de anestezic.

Sloganurile de pe pereţi i se păreau mult mai interesante. Politica era definită printr-un citat dintr-un senator celebru. „Mă bucur că voi m-aţi înţeles atât de bine, când, în realitate, eu nu am afirmat nimic", suna citatul. „Un om care munceşte, e bine să se gândească la asta", era exprimarea socială a ştiinţei predate.

După ce făcu apel la cursanţi, pentru a nu ştiu câta oară, să se evoce istoria patriei, în fiecare zi, şi să se facă asta fără violenţă, spunând în glumă că, cel ce sapă groapa altuia face condiţie fizică, nu şi socială, profesorul anunţă că va termina în curând.

Se lansă în consideraţii despre politica momentului, axându-se pe ideea că, dacă ţările mari sunt mari puteri, nu e neapărat nevoie ca ţările mici să fie mari inteligenţe.

Teoria, potrivit căreia organele de represiune, poliţia şi serviciile ce asigurau securitatea statului, ar trebui să se chinuie şi ele puţin pentru a obţine informaţiile prin mijloace paşnice, se întindea la nesfârşit. Mulţi căscau discret, îşi ascundeau picoteala în spatele ochelarilor sau desenau cerculeţe şi pătrate prefăcându-se că iau notiţe.

Ultimele bancuri, potrivit cărora un poliţist a intrat într-o bibliotecă, în farmacii se vând medicamente, precum şi povestea unui parlamentar răpit de terorişti, care voia să ţină neapărat, şi în aceste condiţii, o conferinţă de presă, reuşiră să învioreze atmosfera. Parlamentarii nu sunt oameni răi, dar sunt prea mulţi şi, cu cât sunt mai mulţi, cu atât văd mai puţin truda guvernului susţinut de ei de a acumula datorii pentru guvernul ce le urmează la conducere, mai spuse profesorul, înainte de a reveni la obiectul cursului.

– În accidentul rutier numit comunism, mai multe milioane de oameni şi-au pierdut viaţa de pomană, reluă după ce râsetele încetară. Istoria veche a Europei, atât de bogată în nuanţe, ne arată că orice ameninţare a Vestului la adresa Rusiei, a trecut prin România, o ţară mică, dar adâncă în resurse naturale. Aici, la Piteşti, a fost simulat un accident nuclear, ocazie cu care au murit două milioane de persoane, alese cu grijă. În caz contrar, ameninţarea ar fi trecut prin Ucraina, ţară cu care avem nestăpânite relaţii de prietenie.

Întinse o hartă şi arătă locurile respective. Cursanţii se uitau cu indiferenţă la un continent despre care ştiau doar că e continent.

– În urmă cu treizeci de ani, când KGB-ul m-a recrutat, pe malul acestei mări, numită Marea Neagră, mi-au arătat femei goale şi mi-au spus că e de datoria mea să le umplu.

Ultima glumă nu prinse, nici nu mai era nevoie; cursul se încheiase.

Lui Mac îi fu cu neputinţă să ajungă la profesor; cursanţii tăbărâseră pe el cu întrebările.

Frecventă prelegerile până la sfârşitul săptămânii, dar nu reuşi să ajungă în faţă şi să afle ceva despre Marisa; nu era destul de obraznic şi iute de picior. La capitolul trăncăneală, fetele erau primele. Cel puţin o duzină erau îndrăgostite până peste cap de domnul Horst, se înroşeau, se bâlbâiau şi le sticleau ochii când li se adresa. Fraze de genul „chiar şi desenată, femeia e un lucru foarte frumos" sau versuri de genul „ascuns în cuvinte, nimeni nu se poate ridica la înălţimea iubirii", le dădeau gata.

În a doua săptămână, văzând că nu mai dispare odată, Mac se dezumflă şi se hotărî să asculte cu mai multă atenţie expunerile. Omul nu spunea lucruri noi, dar le spunea altfel. Începea să fie de acord că, uneori, imaginaţia distruge realitatea.

Îşi nota în caiet toate năzbâtiile ce-i intrau în urechi, fără să-şi bată capul, hotărât să le analizeze altă dată.

A fost o săptămână a invenţiilor absurde, aşa cum sunt toate invenţiile până li se dove-

deşte utilitatea. Descrierea maşinii de cusut portabilă, pe bază de fotosinteză, a ocupat trei cursuri a câte 4 ore fiecare, iar desenul grădiniţei de copii cu comandă-program s-a întins pe timp de patru cursuri. Această grădiniţă prezenta avantajul că putea fi uşor condusă cu ajutorul unei telecomenzi; se ştie că, sociologic, managementul e lucrul dracu' într-o societate deschisă şi copilăria formării oricărui popor nu se pretează neapărat la ascultarea basmelor guvernului.

Tot o capodoperă a unei societăţi deschise este şi Legea privind protecţia muncii; prin aceasta, munca este protejată de toţi neaveniţii, deoarece frontul muncii trebuie apărat chiar şi cu armele.

Drepturile internaţionale ale omului ar trebui să cuprindă şi un paragraf, care să interzică închiderea W.C.-urilor aşa devreme, obligând oamenii să se ducă acasă.

Prins în jocul profesorului, şi Mac îşi imaginã calul gonflabil, mai ieftin şi avantajos, pentru că nu loveşte cu picioarele din spate, îşi imaginã statuia cu scarã, avantajoasă deoarece te poţi sui când vrei acolo, pe soclu, apoi îşi notă în caiet că, dacă nu te poţi ridica la înălţimea cuiva, poţi măcar să-i sondezi profunzimea. Omul-cuşcă, deoarece s-a scumpit fier-betonul, acetilena, oxigenul şi electrozii, era considerat un om de tip nou.

O invenţie sociopolitică de ultimă oră este pactul politic; acesta spre deosebire de greva generală de divertisment, poate fi realizat prin împăcarea cu sine. Greva de tip japonez, a prins şi în America; auzind aceasta, au început s-o practice şi japonezii.

Nu se dumirea la ce ar fi putut folosi cravata de unică folosinţă, sarmalele numerotate, ceasul electronic cu limbi de lemn, soneria cu microunde, parfumul magnetic, prezervativele cu gust de mentă, maşina de ascuţit bile sau revista fără conţinut, dar îi era clar că umbrela cu mânerul pe stânga e pentru stângaci, că maşina de spălat cu mâna e pentru un consum mic de energie electrică şi automobilul cu hormoni, rentabil pentru sanguini, nu te mai poate face dependent de combustibilii convenţionali.

Când profesorul prezentă cercelul-clopoţel, afirmând că îl ajută pe om să se afirme şi, la parlament, poate înlocui marele clopoţel manual al prezidentului, pe Mac îl pufni râsul.

Nu şi-a imaginat niciodată că o năzbâtie poate să salveze ziua unui om, atunci când aceasta se anunţă a fi destul de mohorâtă neuropsihic.

– Mai întâi şi mai întâi, o tânără democraţie trebuie să descopere cercetarea ştiinţifică, încheie Emil Horst prelegerea din ziua respectivă.

Mac îşi notă cugetarea şi trase concluzia că, aparent absurde, cursurile îi ajutau să gândească. „Incultura din capitalism l-a transformat pe om în filozof, iar cea generată de socialism l-a deghizat în intelectual", suna un aforism.

Deşi profesorul îşi propusese să termine într-o săptămână prezentarea acestor invenţii şi inovaţii, colocviile durară şi săptămâna următoare, apoi reveniră la lucruri mai serioase.

Mac învăţa noaptea pentru a fi luat prin surprindere, atunci când se puneau întrebări. Faptul că se afla acolo pentru a putea să dispară, începuse să i se pară o glumă.

Încercă, atunci când fu ridicat în picioare, să aducă vorba despre dispariţii şi despre Marisa, dar profesorul nu agrea subiectul; sărea abil la altă întrebare, nominalizând alt cursant la răspuns.

Enervat că nu dispărea, că totul se dovedea a fi o farsă, un zvon de prost gust, şi că nu putea avea o discuţie serioasă, Mac începu să nu mai reţină decât chestiile de picanterie politică, cum ar fi faptul că trebuie să protejăm biosfera parlamentară, că „a pune mâna pe muncă" e o expresie trivială, că omul se plictiseşte de bine, darămite de rău, că unii s-au instalat în casele altora şi tot ei îi dau în judecată pe proprietari, că degeaba se îndreaptă privirile bolnavilor spre cabinetul prim-ministrului, că e mare diferenţă între reforma sănătăţii unora şi cea a sănătăţii altora, că degeaba se militează pentru construirea unui trecut sigur, că parlamentarii vor să se realizeze tot ce şi-au promis, şi e normal să nu fie de acord, din cauza asta, cu antivorbitorii lor, că e absurd să se confirme ajungerea în Parlament numai a actorilor proşti etc.

„Noi nu vrem să polemizăm, azi, cu nimeni şi, mai ales, cu dumneavoastră", a fost una dintre prostiile debitate de un ales al poporului.

Vii discuţii au stârnit şi idei, cum ar fi aceea potrivit căreia, cu o minciună bună, trăieşti o lună, dar nici după aia nu te omoară nimeni, □ sau potrivit căreia, cravata nu trebuie să se asorteze cu îmbrăcămintea, ci cu tapiseria fotoliului. Aceste idei mai destindeau atmosfera sumbră a sociopoliticii.

Toate chinurile de a-l contacta pe profesor, pentru o discuţie între patru ochi, fură zadarnice; Emil Horst avea tot timpul iniţiativa.

Într-o zi, îi spuse lui Mac să rămână după

curs. Luat prin surprindere şi nepregătit sufleteşte pentru impact, acestuia îi cedară nervii şi îl apucă pe profesor de guler.

– Puţină decenţă, tinere, spuse acesta pufnind pe nas şi aranjându-şi haina.

– Ce decenţă?! De trei luni caut să vă vorbesc şi mă evitaţi sistematic.

– E tipic într-o societate ca a noastră. Eşti bolnav?

– Nu. De ce mă întrebaţi?

– Majoritatea celor ce-mi audiază cursul au o boală incurabilă. Ministerul sănătăţii alină suferinţă oamenilor cu tablete de jazz sau ceva în genul ăsta. Suntem, cu toţii, locuitorii acestui vast complex muzeal numit societate.

– Nu e cazul meu. Mi-a dispărut iubita, pe aici, pe undeva.

– Am auzit şi eu năzdrăvănia asta, dar, dacă nu ai dispărut până acum, s-ar putea să te coste. Există credinţa că sala A 17 e ultima frontieră. De altfel, sunteţi tot mai mulţi; cred că am să măresc tariful. Am ajuns la 40 de ani şi nu am nici casă, nici maşină, nici cont în bancă. Mai nou, voiau să-mi scoată şi cursul; norocul a fost cu voi.

– Mă voi lupta până la ultimul cent, spuse Mac. Trebuie să reuşesc, dar şi dumneavoastră ar fi bine să mă ajutaţi.

– Nu te pot ajuta cu nimic. Singurul lucru pe care îl pot face e să vă deschid ochii, să vă arăt că înainte nu era mai bine, ci acum e mai rău, să vă arăt că simţul proprietăţii nu înseamnă trecerea de la prostia „la ea acasă", la prostia „la noi acasă".

– Ştiu, militaţi împotriva învăţământului cooperatist, vreţi ca automobilele să circule pe stradă şi teroriştii să tragă focuri doar în semn de „noapte bună".

– Îmi plac oamenii cu umor, dar îl prefer pe al meu. Serios; unde vrei dumneata să dispari?

– Păi, în lumea aia paralelă, unde dispar toţi cei ce vă audiază cursul.

– Nu ştiu nimic despre asta. Nu se poate ştii de la ce seminarii dispăreţi; pot fi coincidenţe. Dacă aş fi convins că eu şi colocviile mele suntem de vină, nu aş mai veni aici.

– Dacă faci aşa ceva, te omor! se enervă Mac.

Profesorul îşi duse involuntar mâinile la reverele hainei.

– Vorbeşti ca un om al puterii. Eşti şi tu în complot, dar, ca şi ei, nu gândeşti. Dacă mă omori, cursul se întrerupe. Nu-ţi convine. Nici mie nu-mi convine să fiu mort, nici să întrerup prelegerile. Într-o lume modernă, ca aceea la care mă gândesc numai eu, pentru a fi cât de cât egali, oamenii ar trebui să fie egali întâi cu sine. Tot ce fac, îmi asigură o existenţă decentă şi, apoi, la altceva nici nu mă pricep.

– Ce mă sfătuiţi?

– Să fii egal cu dumneata însuţi, să audiezi cursul, să-ţi iei diploma şi să te apuci de muncă, sociopolitica e la modă, mai ales în estul vechiului continent. Eşti băiat deştept; găseşti dumneata ceva. Când un demnitar face pe el, iasă un scaun cald. La ei, mai mult ca la noi, sunt mulţi conducători; sunt ţări de şefi. Când unul nu mai are ce să comande, îşi comandă sieşi, în oglindă. O singură dată au ieşit popoarele la încălzire şi nu au reuşit decât să reînvie tradiţii demult apuse în Apus. Produsul naţional brut s-a depăşit numai în sport. Acolo e locul tău, într-o democraţie embrionară!

– Discutăm degeaba.

– Nu discutăm deloc degeaba. Nimeni nu e mai presus de lege; mai prejos, da. Asta se poate aplica şi legilor fizicii, legi ce duc la aceste dispariţii misterioase. Din punctul meu de vedere, atunci când nu-ţi convine ceva, când intri în contradicţie cu societatea, intri în contradicţie, în primul rând, cu legile sociale. Pacea socială, ca orice fel de pace, nu se menţine evitând tot timpul războiul social. În acest caz ieşi, puţin câte puţin, din societate, fără a mai intra undeva. E un drum fără întoarcere, către nicăieri. Când nu ai unde să fugi, nu ai banii pentru avion sau nu ţi se permite să pleci, începi să dispari.

– Eu, de ce nu dispar?

– Nu eşti în contradicţie cu societatea.

– Ba sunt şi, încă, de foarte mult timp, dar mi-a fost frică să fug acolo unde se trăieşte mai bine. M-am învăţat cu răul.

– Absurd. Nimeni nu se poate învăţa cu răul. Toţi fug!

– Într-un fel, şi eu am fugit. În literatură, dar n-am făcut mare brânză; era locul plin de piloşi.

– Eşti un caz. Aici n-ai nici o şansă. Poate nu vrei să pleci.

– Ba vreau, dar încep să mă enerveze aberaţiile dumitale. Vreau să dispar de aici şi să apar acolo unde a plecat Marisa.

– Va fi mai greu pentru tine. Nu urăşti societatea sau pe cineva anume. Nu urăşti societatea sau pe cineva anume. Nu urăşti nici măcar moartea.

– Nu. Să urăşti mi se pare un lux.

– Nu te enervează nimic?

– Ba da, mă enervează aşteptarea asta şi faptul că nu ştiu ce aştept. Ce să fac?

– Cred că, în primul rând, trebuie să nu-ţi

mai faci iluzii. Asta crează dependenţă, e un drog. Ai văzut ce fac ţările dezvoltate cu ţările sărace; le aruncă, din când în când, câte un os de ros, apoi le trimit prin fax tot sprijinul lor. Ţările sărace au nevoie de sfaturi părinteşti şi de aparatură, pentru a le recepţiona; ele cumpără faxuri şi licenţe pe satelit, la preţuri ce le depăşesc puterea. Tot aşa procedează şi conducerea noastră cu supuşii; pentru asta sunt pentru reintroducerea pedepsei la locul de muncă şi primul pedepsit să fie preşedintele.

– Glumiţi.

– Nu glumesc deloc. Zilnic au loc catastrofe umanitare. Ai citit în presă; ţările civilizate au paraşutat, undeva, în centrul Europei, 40 de tone de alimente şi acestea au explodat. Încurcaseră încărcătura.

– A fost un accident.

– Bineînţeles, dar depinde ce arunci. Totul porneşte de la aruncatul cu vorbe. Pornind de la sintagma „avem demagogi buni", se încearcă acreditarea ideii că demagogia ar fi un lucru bun. La proşti prinde. Degeaba aşteptăm din partea celor ce ne reprezintă, să ne reprezinte; ei nu sunt în stare să se reprezinte pe ei înşişi. Lucrul ăsta te face să urăşti.

– Părerile sunt împărţite. Eu o duc destul de bine pentru că mă mulţumesc cu puţin.

– Da, medită sociopoliticianul. Părerile sunt împărţite. Aici, eu le împart.

– Sunt de acord cu ideile dumneavoastră, dar vreau să dispar.

– E o contradicţie. Dumneata eşti tipul de om care iubeşte vinurile şi femeile uşoare, femeile cu fund şi paharele cu picior. Sau invers. Nu eşti hotărât să cauţi dragostea. Nu te interesează că serviciile de informaţii aleargă mai mult să descopere noile preţuri, nici dacă Europa vrea să fie unită în sine sau cu America; nu te interesează iugoslavizarea agriculturii, dacă funcţia crează organul de partid sau nu, dacă în politica externă s-au înregistrat succese pe plan intern. Nu te interesează sociopolitica.

Discuţia se încheie la fel de abrupt cum începuse, făcând în jurul lui Mac, ca şi în interiorul lui, un gol imens, golul sinucigaşului. Se simţea ca un om ce a crezut mult timp că deţine adevărul, pentru a vedea apoi că totul e minciună, ca bogatul învăţat cu bogăţia lui, pierdută deodată, ca scriitorul ce aşteaptă zece ani să i se publice o carte, carte ce îi este dată înapoi, fără explicaţii.

Profesorul ieşise.

Rămas mască, lui Mac i se derulau în faţa ochilor tot felul de fraze cu tentă aforistică, de genul: oamenii cunoscători ai propriilor limite nu sunt tot timpul limitaţi, la noi se lucrează cu tehnologia avansată, avansată de japonezi...

Ieşi glonţ din sală, fără să răspundă salutului femeii de la uşă, uitându-se urât la portar, hotărât să nu mai calce pe acolo.

Înghesuiala de pe stradă, aşteptatul metroului, o ceartă cu cei de acasă şi câteva păhărele de rom, îl înmuiară.

Se apucă să citească ziarul, ocupaţie ce îl ducea, fără intermediere, la prelegerile lui Horst. Le răsfoi toată noaptea, adormind între hârţoage. Dimineaţa, capul îi vâjâia de frânturi de fraze, gen: „mai mult se spune ce se face, decât se face ce se spune", „împreună cu alte ministere, Ministerul sănătăţii vrea să întinerească populaţia micşorând media de vârstă", „pentru a nu fi uitate, legile trebuie rescrise", „neputând imita întocmai propriile-i erori, istoria face altele şi mai mari" sau „pentru a fi prost, nu trebuie să fii neapărat frumos".

De durerea de cap îşi aminti abia în staţia de metrou unde, din megafoane, se lătra o emisiune de umor al poliţiştilor. Formulări de tipul: „Staţi acasă! Venim şi noi săptămâna viitoare!", „Noi propunem să fie băgaţi la răcoare şi cei care fură" sau urări de genul: „Şi azi, Ministerul de interne vă doreşte să nu fiţi prinşi!", îl scârbeau.

În următoarele zile, profesorul trată tema demagogiei, exemplificând cu frânturi din ziare. Ministerul de externe îi îndemna pe oameni să nu iasă afară din ţară, că e curent şi pot răci, sau afirma că, în trecut nu am putut şti cât minte Vestul dar, măcar acum, ştim cât minţea Estul. Într-un ziar, senatorii îşi exprimau opinia, „fie în nume propriu, fie în numele lor." Ministerul sănătăţii era citat cu două bizarerii: „Se nasc zilnic oameni deştepţi, dar de valoare" şi „Pe cine nu laşi să moară, nu te plăteşte".

Repetând la infinit proverbul potrivit căruia „capul descoperit, sabia nu-l taie", Patriarhia propune „şi mai multe investiţii de suflet" în conturile ei. În problema homosexualităţii, parlamentarii susţineau că nu e bine să se întoarcă spatele electoratului, miezul problemei trebuind să se afle, totdeauna, la mijloc.

Ministerul apărării spunea că va aduce generalul la particular, apoi se vor ocupa de particular şi gradele inferioare, iar preşedintele, nemulţumit că atunci când vorbeşte, toată lumea are dreptate şi nu poate avea un dialog sincer, ameninţa că va dialoga singur. În caz contrar, avea să facă schimbări organice. Tot el se adresa publicului spunând că săracii sunt electoratul lui şi va face în aşa fel, încât să fie tot

mai mulţi, urându-le un An Nou plin, mai mult în semnificaţii, indicându-le să nu se mai îmbete cu apă rece, acum, când le-a dat apă caldă.

Ministerul de finanţe propunea centul-corp, în sensul că averile să nu se mai împartă la săraci, ci, cu toţii să-şi împartă averile la propria greutate. Iar Ministerul muncii şi protecţiei sociale afirma că oamenii, neavând de niciunele, sunt nevoiţi să-şi cumpere, în fiecare zi, aşa ceva. Un gazetar afirma că nu se prinde nimic de parlamentari, aceştia fiind imuni.

La sfârşit, sala era în delir. Hohotele de râs se auzeau până în stradă.

Concluzia mai multor cursuri de acest fel era că politica nu se face aşa, că parlamentarii discreditează mass-media, făcând publicul să nu mai înţeleagă nimic.

Afirmaţii potrivit cărora se poate pune capăt criminalităţii omorându-i pe toţi, sau inepţii despre proasta înţelegere a celor deştepţi şi buna înţelegere a proştilor, nu îşi aveau locul.

„Să întindem o mână sărmanului popor sârb, poate ne dă şi nouă ceva", era o ironie ce leza demnitatea naţională a tuturor, la fel ca şi afirmaţia potrivit căreia, atunci când şi-a câştigat dreptul de a gândi la orice, poporul nostru nu a înţeles că, de fapt, şi-a câştigat dreptul de a nu se gândi la nimic.

Mac era nervos că nu dispare şi era cuprins de lehamite să-i mai urmărească pe ceilalţi.

Prelegerile îşi urmară curgerea, săptămâni de-a rândul, fără să se petreacă nimic, nici cu el, nici cu alţii.

Trecură astfel nouă luni încheiate şi se apropia vara.

Când Mac începu să obosească şi să se plictisească de cele mai năstruşnice zbenguieli ale minţii, gândindu-se serios să abandoneze cursul ce nu se termina niciodată, se întâmplă un lucru surprinzător: printre ceilalţi auditori, la sfârşitul unei zile, o zări pe Marisa.

Se dezmetici instantaneu, repezindu-se să-şi facă loc, cu coatele, până la ea.

– Marisa, te rog să mai rămâi! o apucă el de mâneca rochiei. Vreau să-ţi vorbesc.

Uimită, fata rămase pe loc până se goli sala şi se întoarse spre Mac. Acesta dădu drumul tiradei, pregătită de atâta vreme, aşteptând ca ea să-l întrerupă cu o întebare, să-i ceară vreo lămurire.

Nu se întâmplă asta. Fata se întoarse cu spatele şi porni, dispărând într-un plan paralel, cu câţiva metri înainte de a ajunge la uşă.

Mac trecu şi el prin acel loc, dar văzu că nu se întâmplă nimic.

A doua zi se trezi, îşi făcu toaleta de dimineaţă, ieşi vesel şi luă metroul spre sala de curs.

Nu ajunse, însă, niciodată acolo. Dispăruse nimerind într-o ţară unde tocmai avusese loc o revoluţie comandată prin mass-media, organizatorii acesteia negândindu-se, nici o clipă, la faptul că oamenii lor vor arunca în aer releul televiziunii, tulburând ordinea spaţio-temporală prestabilită, şi vor fugi în străinătate.

– De unde vii dumneata? fu întrebarea cu care era bătut, obsedant, la cap.

– Din altă lume, dintr-o lume paralelă, nu era chiar răspunsul aşteptat de interogatori.

Translatorul repeta automat cuvintele lui Mac, făcându-i pe ceilalţi poliţişti să se pună pe râs.

– Nu râdeţi! se muie colonelul-anchetator. De la graniţă până aici, în captală, nu a fost înregistrat niciunde. Trebuie să vină de undeva. Trebuie să se fi născut undeva, nu?!

Sergentul traduse cu mare greutate, dar corect.

– Oraşul Eriks, statul Ohio, U.S.A., născut la 16 aprilie 2189, răspunse Mac.

– Că S.U.A. e o lume paralelă, înţelegem, că ţara noastră a fost tot timpul cu 200 de ani în urmă, iar înţelegem. Nu înţelegem, însă, ce cauţi aici?! se enervă anchetatorul. Să ne lăudăm că am prins un spion, nu ţine, că n-ai ce dracu' spiona. Teroriştii au fugit şi s-au băgat la ăia, în Vest. Eu unde să te bag pe tine?!

– Domnu' comandant, cred că ar fi bine să-l băgăm la loc în arest, sugeră un subaltern.

Palma peste ochi, primită de la colonel, îl făcu să amuţească în poziţie de drepţi.

Mac îşi muta privirile de la unul la altul şi, neînţelegând limba, îi venea greu să le priceapă comportamentul aberant.

– Iniţial, căutam o prietenă, spuse el. Dar, cum nu cred că o voi găsi, vreau să mă adaptez lumii voastre sud-americane şi să trăiesc aici. Nu am de ales.

Poliţiştii râdeau ţinându-se cu mâinile de burtă.

– Dumnezeu te-a trimis, spuse unul din colegii colonelului. Nu am mai râs atâta de la Revoluţie. Simt că mă îngraş. Nu-mi trebuie salariu mărit, nu-mi trebuie salam ieftin, nu-mi trebuie nimic. Eşti dulce, domnule! Vino să te pup!

Îl sărută pe amândoi obrajii bătându-l frăţeşte pe spate. Izbit de damful ţuicii, Mac ţinea capul întors într-o parte, privindu-i pe rând, contrariat şi

speriat totodată, neînţelegând ce spune.

Deoarece actele prezentate nu erau valabile, oraşul Eriks neexistând încă, şi pentru că fuseseră abrogate legile vechiului regim, iar altele nefiind votate, lui Mac Hermann i se întocmiră acte de bun român şi i se dădu un spaţiu, să poată începe şi omul o activitate comercială, ceva, ţinându-se cont că americanii trăiesc pentru a munci, iar noi muncim pentru a trăi.

Şi-a deschis o galerie de artă şi s-a apucat el însuşi de pictat ajungând, fără prea mult efort, un pictor celebru. Nu era greu de observat că, trecând drept artist străin, tablourile i se vindeau foarte bine.

Dădea Televiziunii interviuri plătite şi era primit chiar şi de preşedinte. Acesta voia să-l felicite, mai ales pentru parafraza: cetăţeni, să construim o industrie mare, dar frumoasă: industria aerului curat!

Uşor deformată de traducător, fraza era totuşi adevărată; nu ştia nimeni cât de poluat era oraşul Eriks şi ce încărcătură semantică aveau cuvintele profesorului Horst, potrivit cărora: „e mai uşor să veghezi a nu se întâmpla nimic rău, decât să faci în aşa fel încât să se întâmple ceva bun."

Zâmbetul preşedintelui îi aducea aminte de Marisa; aceasta zâmbea la fel.

Surâsul ei enigmatic începea să-l obsedeze din nou; o visa din ce în ce mai des.

Perfect integrat în altă societate, pictor cu renume, om cu familie, mustăţi şi mulţi copii, Mac nu putea înţelege umorul proliferat de acest popor prin gazete. Nu înţelegea de ce este luat peste picior un conducător atât de simpatic, cu fraze de tipul: „un preşedinte, fie că poate, fie că nu poate să-şi înghită poporul, tot la secţia de gastroenterologie ajunge".

Nu înţelegea de ce, după o operaţie de colecist, şeful statului trebuie băgat într-un TAB, să nu se strice, şi de ce trebuiau medicii să afirme că l-au închis prin a uita în el un glonte, o foarfecă, o pensă.

Cum vine aia: „după operaţie, preşedintele şi-a reluat alimentaţia, dar poporul nu?", se întreba americanul.

Nici de ce se susţinea că, orice ai spune oricui, toată lumea de aici se simte jignită şi, ca ripostă la armata asta de ziarişti, trebuie să se înfiinţeze mai multe grade de ziarişti în armată, nu înţelegea. Nu înţelegea de ce e nevoie să se înfiinţeze un post de ministru al apărării poporului de el însuşi.

I se părea că tot ceea ce s-a întâmplat cu el, căderea în trecut şi celelalte, nu are o avengură cosmică, ci, mai degrabă, comică.

După un timp, nereuşind să răspundă la un număr prea mare de întrebări, începu s-o ia razna; uită că are cursuri de predat la Universitate şi îşi părăsi confortul pentru a se înscrie într-un serviciu secret, un serviciu ascuns sub numele de forţe de orientare turistică. De mare folos îi erau relaţiile create la nivelul puterii şi vastele cunoştinţe sociopolitice răspândite chiar de el.

Zvonul, că în acest serviciu secret se dispare, îi dădea o stare de beatitudine.

Poate fi văzut plimbându-se prin pădurea Băneasa, cu şevaletul sub braţ, căutând să prindă pe pânză zâmbetul obsedant. ■

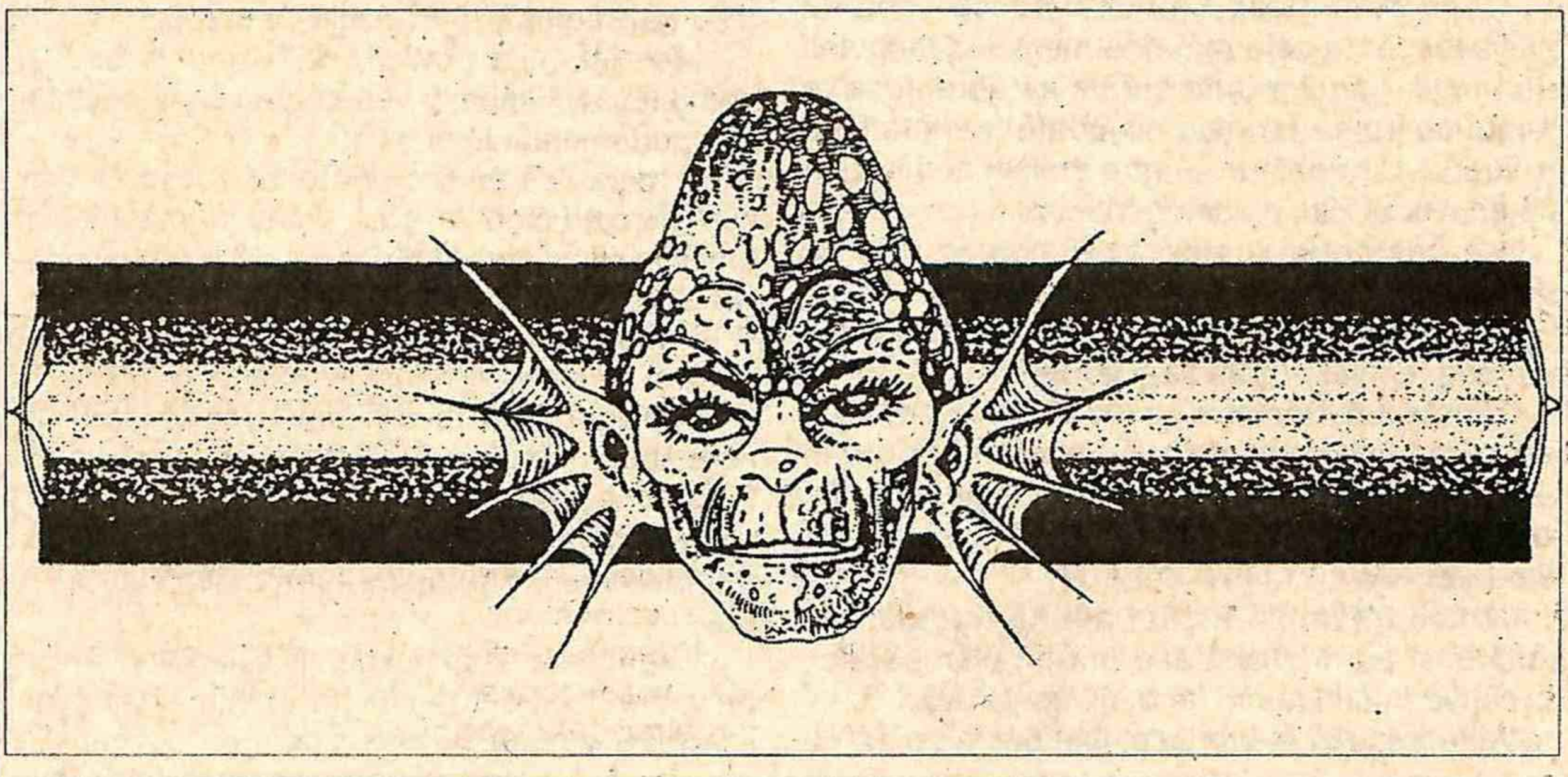

Tricksterul

ANA-MARIA NEGRILĂ

1 Verde, verde, două cuvinte caracterizează o zi pe săptămână mâncarea de mazăre de la prânz, pereţii cantinei ca nişte bucăţi de fiere şi muzica asemenea scrâşniturilor de dinţi, şi parcă nimic nu ar fi fost destul de rău dacă nu ar fi apărut Ieniciro cu cifra doi tatuată pe pielea capului. În acel moment îl priveam pe Ieniciro şi-mi ziceam că ar fi bine ca amicul nostru să-şi vadă de drum. Prea târziu – Ieniciro îşi pogorâse deja ochii asupra nevrednicilor de noi şi se hotărâse să ni se alăture.

– Oh, Alah, la umbra căruia huzuresc! exclamase Jerico cu jumătate de glas. Când se enerva căpăta veleităţi literare.

În momentul în care se aşează, zâmbetul lui Ieniciro era ademenitor, ca o momeală proaspătă. Ne arunca nada atât de repede de parcă s-ar fi temut să n-o luăm la goană de vreme ce se vedea de la o poştă că plecase la pescuit de fraieri, care să-i asculte minunatul encomion al persoanei sale.

– Ai auzit de jocurile regale? începu el dând prietenos din cap către nişte indivizi de joasă speţă care păreau extaziaţi în faţa hainelor lui ţipătoare şi a manierelor neruşinate. Cele de săptămâna trecută au fost atât de slabe că nici nu merita să mai pariezi. Jucătorii erau câţiva indivizi care agitau nişte numere aşezate pe o masă. Le amestecau şi apoi extrăgeau mai multe pe care le puneau pe o altă masă, şi tot aşa până rămânea doar unul. N-am văzut o prostie mai mare. Eu aş fi aranjat totul altfel. Oamenii ăştia nu se pricep la jocuri, nu ştiu să facă nimic ca lumea. De fapt totul provine din faptul că sunt prea leneşi să muncească. De exemplu, locul unde se ţineau jocurile – o magazie nenorocită; nici nu înţeleg cum de erau atâţia jucători. I-am spus stăpânului de acolo care era părerea mea şi nu mi-a plăcut deloc cum mi-a răspuns. Sfaturile mele erau dezinteresate şi-ar fi făcut mai bine să mă asculte. Nu vi se pare că am dreptate? încheie de parcă am fi avut ceva de împărţit cu Jocurile Regale.

– Desigur! am răspuns. Ai mare dreptate!

N-am mai apucat să spun altceva pentru că Ieniciro a continuat cu vorbăria aceea deşartă. Între timp arunca priviri arogante în stânga şi-n dreapta – mă aşteptam din clipă în clipă să-i sară ochii din orbite. În afară de faptul că putea să rupă în două pe oricine-l călca pe nervi, lăsa impresia că nu prea-l ducea capul.

De fapt se descurca destul de bine, mai ales când se amesteca în afaceri care nu erau ale lui şi mai călca pe nervi pe unii şi pe alţii şi pe toată lumea. Avea însă şi admiratori. Câteva tipe ce-i admirau fizicul destul de bine pus la punct şi pe care le plătea din plin ca să-l suporte. Mai erau şi bătăuşii ce populau străduţele din apropierea portului şi care-i lăudau forţa şi lipsa de scrupule.

Nu ştiam cum reuşise să intre în Corpul de Pază, dar se zvonise că distrusese singur o gaşcă întreagă şi asta fusese destul ca să-i dea pe spate pe membrii comisiei. Era într-adevăr cel mai puternic dintre noi, dar asta nu însemna că nu aveam să-l întâlnim într-o bună zi mergând printr-un loc izolat şi întunecos când să încercăm să-l trimitem de unde venise. „ad patres". Eu, Jerico şi locotenentul nostru nu eram nişte tâmpiţi, înainte chiar vizitasem câteva instituţii de învăţământ şi mai văzusem câteva lucruri pe ici pe colo, aşa că ne cam durea în mod sincer când unul ca Ieniciro îşi etala capacităţile psihice prin apropiere.

Nu ne-ar fi deranjat că în timp ce mânca mai arunca un gând şi mai strângea de gât vreo doi golani, dar problema era că făcea pe nebunul şi încă în mod violent.

Ieniciro tot vorbise cât eu mă gândeam la cum şi ce, dar nu auzisem nici un cuvânt. La un moment dat mi s-a părut că mi-a cerut aprobarea şi i-am zis:

– Desigur. Cum doreşti.

– Atunci rămâne stabilit. Plecăm imediat ce terminăm de mâncat.

Din fericire s-a ridicat de la masă şi s-a dus să mai deranjeze şi pe altcineva. După plecarea lui, Jerico m-a privit cu înţelegere:

– Deci te duci să-l asişti pe Ieniciro, când mai omoară câţiva nenorociţi ce fug îngroziţi pe vreo străduţă întunecoasă?

– Da, i-am spus. Asta-i distracţia mea, şi dacă n-aş avea parte de ea aş muri de plictiseală. Când văd că unul ca Ieniciro mai trăieşte, încep să am speranţe şi pentru noi ceilalţi.

Am privit prin ferestrele verzi care se deschideau spre mare. Trăiam într-un oraş mic şi simpatic, plin de murdăriile marilor aşezări, sufocat de dărâmăturile pe care ni le dăruie sfârşitul unui război ce ameninţase să nu se mai termine atâta timp cât negustorii de arme şi bordelurile mai aveau câţiva bani de stors. Încercam să supravieţuim într-o lume în care lucrurile nu erau cum ar fi trebuit, iar indivizii ca Ieniciro proliferaseră o dată cu gunoaiele.

Păzeam grupurile de psihici şi găştile de cartier să se încaiere numai între ei, fără să-i deranjeze pe ceilalţi, şi asta însemna că apăram legea şi ordinea.

– În fond ce aveţi cu Ieniciro ăsta? mă întrebă Jerico. Ce dacă nu-l duce mintea, ăia sprinteni la cap m-au complexat întotdeauna.

Mi-am tras scaunul şi m-am ridicat cu grijă ca nu cumva să mă sparg în bucăţi. M-am aplecat peste masă. Jerico avea un rânjet înfipt chiar în mijlocul feţei lui lucitoare şi bucălate.

– Îl ştii pe Tard, tipul care a lucrat cu mine înainte să-ţi faci apariţia?

Jerico s-a încruntat uşor. Se vedea că săpa după o informaţie care era adânc îngropată în mintea lui. Creierul său părea să semene cu o mică groapă marină în care se aşezau straturi orizontale ce se pietrificau o dată cu trecerea anilor şi trebuia să foreze ca să le aducă la lumină.

– Ah, a spus el în cele din urmă cu o faţă scârbită, îmi aduc aminte că a fost prins de o bandă de psihici şi când l-au găsit pe dinafară era intact, dar pe dinăuntru era făcut praf. Se pare că aşa lucrează tipii ăştia. Pun mâna pe tine şi, în momentul următor, eşti dus.

– Mulţumesc pentru informaţie, i-am spus. Nu ştiam. Am de-a face de un an cu ei, dar n-am nici o idee cum omoară. Dacă nu-mi ziceai tu, rămâneam în întuneric. Dar ia spune, nu te deranjează că Ieniciro e un psihic?

– El e de partea noastră. Asta ar trebui să ne bucure (Jerico era plin de bune intenţii şi de dragoste interumană).

– Poate te bucură pe tine, dar pe mine şi pe locotenent nu, de vreme ce l-a curăţat pe Tard.

– De unde ştii? a exclamat Jerico.

„Jerico, fiule", mi-am zis, „tu eşti din ăia care află întotdeauna ultimii".

– Se pare că a existat un martor, dar să nu ciripeşti mai departe, că Ieniciro de abia aşteaptă.

Consternarea plutea pe faţa lui ca o frunză pe un ochi de apă. Câteva gânduri mici şi neplăcute i se plimbau prin minte. L-am bătut pe umăr.

– Nu-ţi face probleme. Dacă nu te iei de el, n-o să te deranjeze. Zi-i întotdeauna că are dreptate şi-o să te înfieze.

Am plecat şi l-am lăsat gândindu-se că mai bine ar fi acceptat oferta Asociaţiei Gunoierilor „Curăţaţi-vă" decât pe cea a Grupului de Pază.

2

Când am ieşit, am dat peste acelaşi oraş mare şi rău, peste acelaşi cer şi aceeaşi mare murdară şi plină de alge. Pe un panou sclipeau câteva cifre, probabil numărul câştigător măsluit de la ultima extragere. Şapte, zece, nouă şi şase. Şapte şi zece – numerele sacre ale lui Pitagora. Şapte – suma lui trei, adică omul, şi patru, divinitatea. Zece – unu, doi trei şi patru adunate. Nouă – armonia celor trei lumi spirit-viaţă-moarte şi şase – înţelepciunea care de altfel se găsea din belşug prin împrejurimile cu aromă de portocale. Înainte să mă alătur Grupului lucrasem pentru nişte tipi care aranjau loteria, aşa că mă pricepeam la numere. Lui Ieniciro îi plăceau jocurile de noroc şi simţeam că slăbiciunea asta ar trebui studiată îndeaproape.

Am luat-o pe nişte străzi care duceau direct în zona docurilor. Portul nu mai funcţiona de aproape zece ani, înainte de război fusese o afacere rentabilă, apoi fusese bombardat şi se dusese de râpă ca toate lucrurile bune de pe lumea asta. Ce ne rămăsese după toată tevatura unui război? Câteva jocuri de noroc, mirajul numerelor, câteva ghicitori, astrologi, ţigăncile cu ghiocul şi psihicii despre care nu se ştia cum apăruseră, dar cert era că reuşiseră să-şi dezvolte puteri hipnotice psihokinetice periculoase într-o lume plină de amărâţi care-şi dădeau în cărţi să afle ce aveau să mănânce în ziua următoare.

Căpitanul ţinea la Ieniciro pentru că era psihic şi avea trăsături asiatice. În traducere liberă însemna că, în faţa superiorilor, căpitanul se putea lăuda cu două realizări – o captură importantă, un om care avea puteri de care nici un individ din Grup nu beneficia şi un capital publicitar imens, prin acordarea unui loc de muncă unui tip care semăna cu Hachiman Jumiya. Asta mirosea a propagandă pentru drepturile omului. Căpitanul ar fi vrut să angajeze şi vreun invertit ca să arate cât suntem noi de liberali, dacă locotenentul nu s-ar fi încruntat şi n-ar fi zis că, în cazul în care un invertit ar fi intrat în Grup, el

şi restul oamenilor lui ar fi ieşit şi şi-ar fi văzut de drum. Aşa că după moartea lui Tard îl luase pe Jerico, individul care făcea reclamă cu pasta de dinţi şi alte produse ce reprezentau baza civilizaţiei.

Pe Ieniciro l-am descoperit lângă o tonetă care vindea foietaje şi răcoritoare. Ca de obicei, se certa cu vânzătorul şi-l învinuia că-l încărcase la preţ.

– Dacă vrei să vinzi porcării măcar să te porţi cum trebuie. Nu ştii cine sunt, cum de-ţi permiţi să deschizi gura? Să-ţi ceri iertare imediat, dacă nu...

Vocea lui arogantă te călca pe nervi. Nici nu era de mirare că tipul cu pateurile nu-şi cerea scuze. În general Ieniciro părea că şi-a pierdut minţile şi că se credea chiar nucleul în jurul căruia se rotea întregul univers. De fapt suferise de complexul copilului sărac, aşa cum spunea locotenentul.

– Ia ascultă, bă ăla micu', pişpirică, îl luă de sus vânzătorul ce părea un om care văzuse multe la viaţa lui şi nu se emoţiona în faţa primului golan care se lua de el. Ce zici să-ţi iei mutra asta gălbejită şi s-o ştergi până nu chem niscaiva prieteni să-ţi pună vreo două întrebări.

Am vrut să intervin pentru că Ieniciro părea gata să se sufoce, dar n-am mai apucat. Toneta din scânduri s-a cutremurat şi lemne şi aşchii s-au împrăştiat de-a lungul străzii. M-am adăpostit într-un intrând. Nu aveam chef să mă trezesc lovit de vreo bucată din tonetă, rătăcită prin zona mea de siguranţă. Am auzit un hohot de râs cristalin şi total neadecvat situaţiei. M-am uitat în jur. Nici una din persoanele de faţă nu dădea semne de veselie prea mare. Ieniciro părea că se concentrează la ceva foarte important care avea loc în interiorul minţii sale. Vânzătorul se învineţi la faţă şi capul i se rotea în jurul axei cu o viteză care creştea. Între cei doi nu părea nici o legătură. Nu era prima dată când vedeam un psihic la lucru şi trebuie să mărturisesc că o asemenea forţă etalată era o privelişte rară. Ieniciro avea totuşi o calitate – era foarte puternic, deşi nu ştiu la ce ne folosea asta. Grupul nu avea nevoie de psihopaţi care se credeau vedetele sfârşitului de secol.

Am ieşit din colţul meu ca un bătrân melc din vila lui personală. Ieniciro se mai calmase şi nu dădea semne că s-ar fi jenat pentru că se dăduse în spectacol. Nici nu avea de ce – spectacolul era viaţa lui. N-ar fi renunţat la el pentru nimic în lume. Acum părea proaspăt şi mai vioi ca oricând.

M-am apropiat de vânzătorul care zăcea pe spate cu gâtul într-o poziţie ciudată. Era mai mort decât morţii. Avea faţa vânătă, ochii ieşiţi din orbite şi în general lăsa impresia că-şi înghiţise şi limba. M-am întors spre Ieniciro care nu mai putea de fericire şi plesnea de satisfacţie.

– I-am arătat eu lui, a zis. Acum a învăţat cum trebuie să se poarte cu un pishic şi cu un membru al Gărzii.

– Ei, da. Chiar i-ai arătat, i-am replicat. Data viitoare o să te salute cu trei plecăciuni şi-o „Osana".

S-a uitat la mine chiorâş.

– Asta ce vrea să însemne? Tipul e mort. Te ţii de bancuri?

– Nu, i-am spus. Eu sunt om serios.

S-a apropiat de mine legănându-se pe picioare şi s-a oprit într-o poză care vroia să arate că încă se mai gândea dacă să ia remarca mea drept o insultă la adresa eului său intangibil, sau drept o glumă îndoielnică. Nu înţelegeam de ce mă pun cu el când ştiam că mai omorâse un membru al Grupului. De fapt ar fi trebuit să-mi fie frică, foarte frică, dar ziua aceea era atât de fierbinte încât mă simţeam alt om.

– Ce vroiai să fac? Tipul m-a jignit, doar nu era să-i înghit aerele!

– Nu puteai să-i dai un pumn în nas? am încercat să plasez o sugestie.

– Nu, a răspuns grav ca o adunătură de cioclii la o înmormântare de dinainte de război. Eu nu suport să se ia nimeni de mine. În douăzeci de ani nimeni nu s-a luat de mine. Nimeni nu îndrăzneşte.

Aroganţa începuse să iasă din nou la iveală. Citând un oarecare scriitor i-aş fi zis:

„Ce cabotin eşti astăzi. Încetează să mai faci pe actorul de duzină, că te faci de râs. Sau preferi să o ţii tot aşa până când ajungi să te pocnească şi pe tine cineva de la obraz?"

N-am zis însă nimic. Laşitatea mea naturală nu mă lăsa să mă iau de el şi s-o termin ca Tard.

– O dată cineva, un individ mic şi insignifiant ca un vierme, o să te aranjeze atât de bine că o să-ţi plângi de milă, i-am spus. Şi ia asta ca un sfat părintesc.

Nu s-a supărat şi chiar i-a plăcut. El, emigrantul de două parale, era băgat în seamă de cineva care nu era nici mardeiaş ieftin, nici unul care manevra droguri. Oamenii de rând nu-l prea agreau pe Ieniciro. Mă întreb de ce?

– Mersi amice, mi-a zis după un moment de gândire, dar nu cred că o să-mi folosească.

„Ba bine că nu", i-am urat din inimă. „O să ai nevoie de un sfat ca ăsta chiar mai curând decât te aştepţi".

3 Printre binecuvântările pe care mi le lăsase războiul fuseseră o mulţime de lucruri pe care nu le înţelegeam şi nici nu ştiam cum să ne ocupăm de ele. În continuare am pus la punct o grupă de indivizi care făcuseră ceva gălăgie şi supăraseră nişte urechi foarte sensibile. Ieniciro fusese superb. Dacă de obicei avea idei năstruşnice despre cum trebuia să se poarte un membru al Grupului, de data asta fusese exemplar. Nu frânsese decât câteva gâturi, nu rupsese decât vreo două coloane vertebrale şi, plin de mărinimie, lăsase restul populaţiei să fugă şi să-şi ascundă vieţile prăpădite prin găurile în care locuiau.

După ce ne-am terminat treburile mi-am zis că era momentul să lansez prima parte a planului pe care-l făcusem împreună cu locotenentul. Poate că Ieniciro s-ar fi lăsat păcălit de data aceasta.

– Mai am nişte treburi, îmi spuse în timp ce-şi căuta un loc la umbră. Îşi scoase o batistă imprimată cu numere galbene şi negre şi începu să-şi facă vânt. Ziua era foarte fierbinte şi, deşi briza se simţea vânturând aerul, era greu să te răcoreşti. Soarele încingea zidurile şi cerul părea să nu aibă de gând să se acopere cu nori.

– Vin cu tine, i-am zis de parcă i-aş fi făcut o favoare. De fapt, plesneam de chef, dar nu vroiam să se observe. Am putea să-l luăm şi pe Jerico că tot nu are nimic de făcut. Poate punem de-o partidă.

Ieniciro a clătinat din cap. Probabil că obosise destul de mult în timpul celor două înfruntări, pentru că porţiunea rasă începuse să se acopere cu un puf negru. Poate era stresul, sau poate nu însemna nimic, ci doar că funcţiile lui Ieniciro erau mai rapide decât ale noastre.

– N-am chef să-l văd pe nenorocitul ăla de mucos.

Am rânjit ca o mâţă cuprinsă de gânduri necurate. Uneori Ieniciro uita că el şi nenorocitul de mucos aveau aceeaşi vârstă.

Am încercat altceva:

– Ce ai zice să mergem să bem ceva? Ar fi bună o băutură rece pe căldura asta. Te mai odihneşti pentru că diseară mai avem treburi. Fac eu cinste.

Pe faţă îi apăru o expresie uşor visătoare.

– Nu mă simt obosit. De fapt eu nu obosesc niciodată, îmi spusese, dar apoi se gândi că n-ar fi fost bine să refuze o invitaţie şi continuă: Dar dacă vrei, de ce nu?

Am luat-o împreună spre cea mai apropiată cantină. Alb, roşu, negru, verde – culorile oraşului străluceau umed şi ispititor în lumina orbitoare a soarelui de vară. Am trecut pe lângă sediul Grupului şi-am depăşit o construcţie din sticlă fumurie care se înălţa deasupra celorlalte case. Era un restaurant scump de tipul celui în care bărbaţi şi femei îmbrăcaţi în haine de seară schimbau banalităţi politicoase pe deasupra meselor de joc. Nu fusesem niciodată înăuntru, dar un prieten îmi povestise că la subsol se mai aflau ziduri ruinate, vechi de câteva sute de ani. Poate erau rămăşiţele unui alt restaurant unde alţi bărbaţi şi femei îmbrăcaţi în alte haine de seară îşi aruncaseră aceleaşi banalităţi plicticoase. Uneori totul părea fără rost pentru că, deşi omenirea trecuse prin atâtea şi părea că progresase, de fapt nu se schimba nimic care să arate că meritaseră sacrificiile pe care oamenii le făcuseră.

M-am uitat la Ieniciro şi m-am întrebat o dată în plus ce-l îndemnase să emigreze şi de ce odată intrat în Grup şi ajuns într-o poziţie stabilă, se apucase să-şi pericliteze poziţia prin moartea lui Tard. Parcă exista ceva care-l împiedica să-şi găsească liniştea. Tard fusese cel mai grozav membru al Grupului, dar asta nu însemna că acum putea oricine să vină şi să ne deranjeze fără a fi pedepsit. Cred c-am zâmbit fără să-mi dau seama pentru că Ieniciro m-a întrebat:

– L-a ce te gândeşti?

Ce puteam să-i răspund?

– Ai făcut treabă bună cu golanii ăia. Eşti un luptător foarte bun. Trebuie să mărturisesc asta.

Lauda l-a prins nepregătit, aşa că nu a replicat imediat. Desigur, de obicei sarcina de a se supraaprecia îi revenea în totalitate. M-a privit uşor jenat:

– Asta-i părerea ta despre mine? a spus şi vocea îi tremura. Credeam că nu poţi să mă suporţi.

Mi-a venit să râd. Ne oprisem în mijlocul drumului şi Ieniciro mă privea cu o expresie flămândă de parcă de răspunsul meu i-ar fi atârnat întreaga viaţă.

– Te suport destul de bine, nu-ţi face probleme, l-am liniştit.

Încă de dimineaţă purtam în buzunar un colector celular. Locotenentul mi-l dăduse cu menţiunea că în planul nostru se amestecase şi căpitanul. Se pare că Ieniciro mai făcuse câteva isprăvi care deranjaseră foarte tare un personaj impozant ce-şi făcea veacul prin cercurile înalte şi rarefiate ale societăţii.

Soarta lui Ieniciro era pecetluită şi probabil că dacă ar fi fost un luptător obişnuit ar fi fost trimis deja să vâneze pe plaiurile însorite ale

Lumii de Apoi. Colectorul celular trebuia să furnizeze materialul genetic necesar pentru obţinerea unui dublu sau a unei clone. De ce vroiau să-l cloneze pe Ieniciro n-aveam idee, dar credeam că era ceva în legătură cu ordinul de eliminare care se dăduse.

Cantina era mică şi răcoroasă. A trebuit să coborâm câteva trepte până să ajungem în spaţiul marcat de blocuri mari de piatră. Lumina era difuză şi în aer plutea un miros slab de umezeală. Am simţit cum mă cuprinde oboseala dulce şi înşelătoare. Locul era perfect pentru întâlnirile oamenilor care nu mai aveau nimic bun de făcut şi nimic de cerut de la viaţă. Localul era aproape gol – la marginea tejghelei de lemn stătea agăţat un beţiv din cei care după câteva pahare deveneau violenţi, ca apoi să încerce să-ţi taie beregata cu un ciob de sticlă sau să roadă piciorul de la scaun. Ne-am aşezat. Ieniciro a comandat două băuturi care fumegau şi clipoceau lăsând impresia că le-ar fi fost mai bine dacă ar fi reuşit să iasă din pahar şi să se scurgă pe masă.

– Ştii că eşti de treabă, Codeo?

– Da?

– Da, a repetat dând din cap. Ştii că mi-au trecut pe la urechi câteva zvonuri neplăcute? Se pare că locotenentul mi-a pus gând rău, iar prietenul nostru, căpitanul a fost de acord şi chiar s-a oferit să-i dea o mână de ajutor, lucru de care de altfel nu-l credeam în stare.

– Chiar aşa? m-am mirat cât am putut de sincer. Mă întreb de ce, doar eşti un membru al Grupului care îşi vede de ale lui, nu supără pe nimeni şi alte treburi de felul ăsta.

– Da, alte treburi de felul ăsta, mârâi el. Pe cine crezi că păcăleşti?

Pentru o clipă m-am întrebat dacă aflase planul nostru, dar imediat mi-am dat seama că doar tatona terenul pentru că ştia că lucrasem cu Tard şi nu concepea să nu am şi eu un rol de jucat în toată povestea.

La o masă alăturată îşi făcuseră apariţia doi indivizi care păreau gata să se amestece în treburile noastre. Ieniciro se făcea că nu-i observă, dar îl simţeam încordat, gata să sară în picioare. Am lăsat mâna în buzunar şi am ascuns colectorul în palmă.

– Sunt prieteni de-ai tăi? a întrebat cu voce joasă. Ochii îi sclipeau şi părea pus pe fapte mari.

– Nu-i cunosc, am răspuns şi m-am aplecat spre el de parcă m-aş fi temut să nu fiu auzit de cei de la masa vecină.

– Foarte bine. Atunci n-o să te superi dacă o să le rup gâturile mici şi murdare.

– Stai, am strigat şi l-am prins de braţ. Colectorul i-a muşcat din carne, dar probabil că n-a simţit nici cât o pişcătură. Ne-am ridicat amândoi brusc, iar eu m-am retras spre perete. Cred că mă strâmbam îngrozitor. Ieniciro mi-a interpretat greşit expresia şi a râs sfidător:

– Doar nu ţi-e teamă de vreo doi mardeiaşi cu muşchi ieftini?

– Ia ascultă tu..., a exclamat unul din indivizi. Cine te crezi de te dai mare în zona noastră, ce nu ţi-e bine?

Tipul era enorm, cu mâinile ca două lopeţi şi cu faţa turtită şi plină de inteligenţa unui par care te loveşte în moalele capului. Se vedea că era un băiat rău şi că nu era bine să te dai la el. Mă întrebam dacă-i trimisese colonelul ca să pună de-o diversiune. Gestul meu păruse normal şi nu-i crease suspiciuni lui Ieniciro, dar în alte condiţii nu aş fi reuşit să fac aşa ceva.

Ieniciro îşi luă avânt şi într-o clipă îl lovi pe primul individ şi-l dădu peste cap. Matahala se prăbuşi pe spate cu o bufnitură care făcu să zăngăne paharele. Ieniciro era cocoţat pe pieptul lui şi-i trăgea pumni în falcă.

Tipul mai era încă ameţit pentru că altfel l-ar fi şters pe psihic de pe faţa pământului. M-am îndreptat spre celălalt individ care tocmai se scotocea după o armă. I-am arătat-o pe a mea şi i-am spus:

– Asta te rupe în două dacă nu pune mâna pe tine japonezul ăla mărunţel care mai e psihic în timpul liber. Ce-ar fi să-ţi iei prietenul şi să te plimbi pe afară.

Tipul se uită speriat spre matahala care zăcea încă pe jos şi părea că are probleme cu respiraţia. Ieniciro stătea comod aşezat pe pieptul lui larg şi se concentra. Când celălalt scoase un sughiţ şi-şi dădu ochii peste cap, păru că se trezeşte din transă şi se uită în jur după cel de-al doilea atacator. Acesta dispăruse însă ca şi când n-ar fi existat.

Ieniciro se ridică şi se scutură de praf:

– Ai văzut că am încercat să-i trag un pumn în nas, dar n-a ţinut.

– Da, am observat. Se pare că fără forţele tale nu faci două parale. Păcat, mare păcat.

Nu s-a supărat nici de data aceasta, doar a zâmbit vag. Uneori când râdea părea doar un puşti simpatic, păpuşă de porţelan chinezesc. M-am întors la masă şi m-am aşezat. Din buzunar mă înghiontea colectorul şi cred că aveam o faţă cam palidă.

– Hai să ne terminăm băuturile şi să ne întoarcem, i-am propus.

S-a aşezat şi el a început să învârtească paharul între degete. Părea că urmăreşte o idee

care începea să prindă contur, o idee mică şi simpatică, dar care nu-i făcea nici o plăcere. Se întristase brusc.

– Problema cu psihicii este că nici n-au visat vreodată că o să pice vreo pleaşcă pe capul lor. De obicei, au trăit de azi pe mâine şi s-au lăsat călcaţi în picioare de toţi nenorociţii care avuseseră noroc să facă un ban rapid şi credeau că asta le dă tot felul de drepturi.

– Şi tu ai fost călcat în picioare de unii ca ăştia? am întrebat ca să nu tac.

– Eu am lucrat într-o orezărie, rânji el ridicându-şi privirea din pahar. Am stat cu picioarele în apă şi douăsprezece ore pe zi şi am lăsat pe unul şi pe altul să mă scuipe în obraz când aveau chef. Apoi, într-o zi mi-am zis: până aici! Şi am fugit. Îmi umbla prin minte să nu mă întorc până ce nu voi fi destul de puternic şi aşa norocul a venit la mine, într-o noapte, în timpul războiului. Norocul, spuse şi se înclină uşor în direcţia mea.

Ne-am ridicat şi-am urcat în căldura de afară care ne-a pleznit peste faţă cu toată puterea celor patruzeci de grade. Simţeam cum ne înăbuşim, ne topim şi ne scurgem la vale împreună cu pomii, casele şi tot oraşul. Ieniciro a luat-o încet de-a lungul străzii.

– Mi-a făcut plăcere să discut cu tine. Poate mai vorbim.

N-am găsit nici o replică demnă de a fi lansată în braţele posterităţii, aşa că am tăcut. Stăteam în mijlocul străzii şi nu ne înduram să ne despărţim, ca doi prieteni vechi. Captatorul îmi mai dădu un ghiont. Ce mai face conştiinţa ta astăzi, Codeo? Bine, mulţumesc, la fel ca întotdeauna. În fond, Tard nu fusese decât un alt bătăuş scăpat din ghearele războiului. Ce treabă aveam eu cu asta? Prost, Codeo, foarte prost. Te-ai împiedicat de un nimic şi nu mai ştii cum să te descurci, eşti ca un fir de metal dur, dar care se clatină în toate părţile după cum îl bate vântul. Acum vrei să dai de bucluc pentru un emigrant care mâine o să-şi exerseze forţele pe pielea ta. N-aveam ce să mai zic. Ieniciro se îndepărtase deja. Ceva mă rodea, aşa că m-am dus după el.

– De unde ai făcut rost de doiul ăla tatuat în vârful capului? am întrebat.

S-a oprit mirat şi m-a privit de parcă s-ar fi aşteptat să-i spun altceva.

– De unde? repetă de parcă n-ar fi auzit întrebarea. Te chinuie curiozitatea? Ei bine, după ce m-am trezit cu puterile, am fost la o ghicitoare care mi-a spus că o să trăiesc bine dacă n-o să mă răpună cifra doi.

– Să te răpună cifra doi? Este o metaforă?

– Cifra doi – adică faţa şi reversul unei monede, cele două principii, masculin şi feminin, soarele şi luna, cei doi ochi, doi fraţi gemeni, viaţa şi moartea, binele şi răul. Unul din aceste lucruri mă va distruge, şi ca să mă feresc de el mi-am tatuat numărul nefast ca într-o incantaţie ţesută pe dos.

Cred că m-am holbat la el. Începeam să înţeleg la ce se referea. Îmi aminteam şi eu de vrăjile pe care vracii le bolboroseau între două înghiţituri de băutură ieftină:

„Mergi pe drum
Pe lângă drum
Prin Soare
Pe la umbră
Vorbeşte şi
taci...“

Oricum partea cu gemenii îmi dăduse fiori. Doi fraţi identici sau un om şi clona lui erau acelaşi lucru. N-am mai zis nimic, aşa că mi-a făcut semn cu mâna şi s-a îndepărtat. Încă o dată m-am întrebat ce mă interesa pe mine dacă-l omorâse pe Tard, dacă supărase vreo câţiva consilieri municipali graşi şi plini de idei şi dacă trimisese pe lumea cealaltă vreo duzină de alţi indivizi.

Pentru o clipă am simţit că mă sufoc şi am văzut cercuri de stele verzi care dansau samba în jurul meu. Când am reuşit să mă adun am dat de Ieniciro care se oprise nu prea departe şi mă fixa cu ochii larg deschişi şi cu pupilele ce păreau adânci şi fierbinţi ca iadul.

– Mă bucur că nu-mi eşti duşman! îmi spuse, după care îmi întoarse spatele şi-şi văzu de drum.

Am rămas paralizat în mijlocul străzii urmărindu-l cum se îndepărta. Nenorocitul ăsta mic îşi încercase forţele cu mine, numai ca să-mi arate cât e el de dat naibii. Sigur că-mi păsa că unul de teapa lui umbla singur prin oraş şi se manifesta violent! Sigur că-mi păsa, era o tâmpenie să-mi imaginez că ar fi fost altfel!

M-am întors şi am luat-o în sens opus. Soarele se pregătea să se culce pe o ureche şi căldura se mai domolise.

Locotenentul mă aştepta în apropiere, într-unul din laboratoarele sofisticate care supravieţuiseră războiului şi acum erau închiriate cui îi dădea mâna.

4

După ce m-am întâlnit cu locotenentul am luat-o spre casă. Locuiam într-un apartament pe care nu mi l-aş fi permis dacă ar fi trebuit să-l plătesc din salariu, în schimb mobila căzuse în seama mea aşa că

locul era cam pustiu. Dacă cineva m-ar fi întrebat de ce nu-mi mai cumpărasem câte ceva, aş fi răspuns că nu-mi plăcea înghesuiala de lucruri – minciună pe care de obicei o foloseau cei care aveau venituri scăzute. Aveam două camere atât de goale, încât ecoul paşilor mei se târa prin colţuri, singuratic, dar persistent. Când am intrat, m-a întâmpinat o atmosferă melancolică şi apăsătoare ca un sfârşit de primăvară „când te simţi greu ca şi cum ai purta în piept o lăută". Mi-am turnat ceva de băut şi m-am aşezat în singurul fotoliu pe care-l aveam. Mai posedam şi-o carte din care mai citeam din când în când, dacă simţeam că lucrurile începeau să-mi iasă de sub control.

Nu ştiu cât am stat aşa moţăind cu paharul în mână şi torcând o grămadă de gânduri despre trecut. Timpul se scurgea încet şi plictisit, acele unui ceasornic invizibil se târau de-a lungul cadranului de parcă aşteptau să se întâmple ceva. La un moment dat, umbrele din încăpere s-au alungit, s-au subţiat până au dispărut, în aer se simţea răcoarea, iar noaptea încerca să se strecoare pe sub uşă... I-am zis să rămână afară, dar nu a dat semne că mă ascultă, avea doar o slujbă de îndeplinit şi pentru asta era plătită. Oare nu toţi primeam bani să facem câte ceva?

Când m-am trezit, cineva se lovea de uşă de parcă vroia să o facă bucăţi. Auzisem prin vecini că în timpul iernii oamenii furau porţile şi puneau lemnul pe foc. M-am ridicat cam nesigur pe picioare. Ceva mă supăra şi aveam chef de ceartă – cine mă trezise din somn şi vroia să-mi şterpelească uşa? Cine? Jerico şi Ieniciro sprijineau pereţii. M-am încruntat la ei. Ziua de muncă se terminase la şase, atunci era noaptea târziu aşa că mai bine şi-ar fi văzut de drum.

– Trebuie să mergi cu mine la Ieniciro, a spus Jerico într-o suflare. Era roşu la faţă şi arăta supărat.

Mi s-a părut că nu l-am înţeles bine.

– Care Ieniciro? Ăsta de lângă tine?

A scuturat violent din cap.

– Nu, nu ăsta. Ăsta-i celălalt şi trebuie să-l ducem la Ieniciro, dar pe mine nu m-a lăsat să intru. A zis că nu pleacă în nici o misiune dacă nu vii şi tu. Se pare că nu are încredere în mine, iar locotenentul este la o întrunire şi n-am pe nimeni cu care să mă sfătuiesc.

S-a uitat la mine de parcă l-aş fi înjurat.

– E celălalt, a explodat, e clona. Doar tu i-ai dat locotenentului captatorul, iar ei au lucrat toată seara şi au reuşit s-o dea gata acum o oră. Trebuia să fie ceva fulgerător ca Ieniciro să nu bănuiască nimic.

Mă lămurisem. M-am uitat atent la clonă de parcă aş fi aşteptat să văd ceva, o diferenţă, un semn, dar n-am observat nimic. Era doar un tânăr mărunţel, cu faţa întunecată şi cu ochi mici, piezişi şi negri. Leit Ieniciro.

– Rămâi aici, să nu te mişti până nu ne întoarcem. Ai înţeles? I-am spus rar ca şi când ar fi avut mintea în ceaţă. A dat din cap că a înţeles, dar tot nu-mi plăcea cum mă privea. L-am tras pe Jerico în cameră şi am închis uşa. Toată povestea asta mă călca pe nervi.

– Credeam că ia mai mult să clonezi un om, am spus. Credeam că o să mai dureze câteva zile, iar eu o să-mi iau o vacanţă, o să stau cu burta la soare şi, când o să mă întorc, o să găsesc treburile aranjate şi un alt fraier angajat în locul lui Ieniciro, unul care să nu fie psihic, ci, doar uşor dereglat şi să ne taie gâturile în timp ce dormim.

– Îmi pare rău, dar nu am ce face. Clona e instabilă, nu are decât câteva ore de funcţionare şi până atunci trebuie s-o duc la Ieniciro, spuse şi părea că era mic şi neajutorat.

– Şi ce iese dacă dă ochii cu Ieniciro? Ce crezi c-o să se întâmple? Psihicul o să-l facă arşice pentru că încă nimeni n-a reuşit să omoare pe unul de teapa lui.

Jerico a clătinat violent din cap. Era aşa de tulburat încât părea că uitase şi să vorbească; dădea doar din mâini şi se simţea mizerabil. Aş fi pus pariu că nu fusese niciodată atât de speriat în toată viaţa lui de actor de reclame.

– Tipul de la laborator mi-a explicat ceva, dar n-am înţeles foarte bine. Cei doi sunt identici fizic, dar forţele sunt opuse. Dacă avem noroc se anulează reciproc.

„Dacă avem noroc." Îmi venea să râd. Mi-am luat haina.

– Hai să mergem până nu dispare Ieniciro 2 şi apoi să alergăm după el prin oraş.

Am ieşit în noapte unde ne-a întâmpinat un cer înnourat şi un vânt subţire şi rece. Am luat-o spre faleză pe o stradă mărginită de tufişuri cu flori mari, albe. Se auzea un foşnet şi marea care bătea în ţărm câţiva metri mai departe, în spatele caselor. Ieniciro locuia într-o cabană pe care şi-o construise pe plajă din scânduri tencuite cu pământ frământat cu paie. Înăuntru avea podeaua acoperită cu rogojini. Uneori mă speriam cât de puţin cerea de la viaţă – poate de aceea era considerat atât de periculos – nu poseda nimic, nu dorea nimic, nu aveau nimic cu ajutorul căruia să-l şantajeze.

Clona ne urma şi-i simţeam privirile strecurându-se pe urmele mele, căţărându-se de-a lungul spinării şi cuibărindu-se în curbura gâ-

tului. Forţa era diferită de cea a lui Ieniciro, îmi dădeam seama de asta.

– O clonă este mai mult decât un frate geamăn, dar nu poate să facă nici un rău originalului, nu are nici o putere în plus, nici în minus. Este o copie. Poate că lucrurile sunt diferite în cazul pisicilor, pentru că mă întreb dacă forţa lor poate fi copiată, dacă este de natură organică şi se poate replica şi înmulţi ca o celulă. E uşor să vorbeşti despre om şi opusul lui care să fie în stare să-l anuleze, dar mă tem că asta nu-i posibil.

Vorbisem fără să mă gândesc şi asta datorită senzaţiei neplăcute pe care o simţeam în ceafă. L-am auzit pe Jerico oftând:

– Sper să meargă, altfel am dat de dracu.

Am ajuns pe plajă şi am depăşit zona luminată. Cerul se mai degajase şi o lună rotundă strălucea ca o baliză pe o mare de întuneric. Cabana lui Ieniciro era la doi paşi. Trebuia să gândesc ceva înainte de a mă apropia? Jocurile au fost făcute, s-au judecat şi împărţit? Ceva potrivit momentului?

– Codeo? am auzit vocea lui Ieniciro răsunând.

Jerico s-a oprit şi-a început să-mi facă semne disperate să nu mă apropii. La fel de speriat o fi fost şi Tard când a simţit că explodează din interior? Ieniciro nu avusese nici un drept să facă aşa ceva şi eu venisem să îndrept lucrurile. În seara aceea mă hotărâsem să joc pe eroul de filme ieftine. Nu aveam ce face, nu mă puteam abţine.

– Codeo? am auzit din nou întrebarea. Vocea era liniştită, dar neprietenoasă.

– Eu sunt, i-am răspuns. O să intru în casă.

– Eşti singur?

M-am uitat după Jerico, dar acesta părea gata s-o rupă la fugă. Am făcut semn clonei să stea în spatele meu.

– Sunt cu Jerico şi intrăm în casă. Să nu faci vreo mişcare necugetată.

M-am apropiat. Se pare că într-adevăr crezuse că eram eu şi Jerico. Am tras uşa şi am plonjat înăuntru urmat de clonă. Interiorul era slab luminat şi asta nu mă avantaja pentru că Ieniciro vedea oricum şi pe întuneric. M-am rostogolit până într-un colţ şi ţineam arma pregătită deşi speram să nu fie nevoie. Şi nu a fost.

Ieniciro stătea aşezat pe podea într-o poziţie relaxată. Când ne-a văzut nu s-a mişcat, doar ochii i s-au aprins, m-au urmărit o clipă pentru ca apoi să se fixeze pe copie. Replica s-a apropiat de el şi s-a aşezat în aceeaşi poziţie. Acum erau faţă în faţă şi se studiau plini de curiozitate, fără un cuvânt, imobili ca două statuete uitate pe un raft. Probabil încercau să-şi folosească puterile unul pe altul, dar din exterior nu se putea spune că ar fi făcut aşa ceva. Tăcerea se prelungea, cei doi tot nu se mişcau, iar eu începusem să amorţesc şi simţeam nevoia să-mi relaxez muşchii.

– Codeo? I-am auzit pe Jerico strigându-mă cu jumătate de voce.

Atenţia mi-a fost distrasă doar pentru o clipă. Mi-am mutat privirile spre uşă, iar când m-am uitat din nou la cei doi, n-am mai văzut pe nimeni – dispăruseră fără urmă. M-am repezit la locul unde stătuseră până atunci – pe podea nu rămăsese nimic, am ridicat rogojina şi am privit scândurile podelei. Acolo nu era nici o trapă. Nici pe lângă Jerico nu ieşiseră. M-am dus înapoi pe plajă, dar pe nisip nu se distingeau decât trei seturi de urme – ale mele, ale lui Jerico, ale clonei şi toate mergeau spre cabană, nici una nu se îndrepta spre oraş. Se anihilaseră sau planul eşuase şi reuşiseră să profite de momentul meu de neatenţie şi să dispară? N-aveam de unde să ştiu. Fusese misterul cifrei doi.

În noaptea ceea nu m-am dus acasă. Am rămas cu Jerico pe plajă. Puştiul era speriat şi se întreba dacă meritase ceea ce făcusem şi se temea pentru ce îl aştepta în viitor. L-am liniştit – omul avea minunata capacitate de a se autoconvinge că acţiunile lui erau toate juste şi motivate, aşa că nu avea de ce să-i fie frică, pentru că o dată cu amintirea spaimei avea să uite şi mustrările pe care şi le făcuse şi vinovăţia pe care o simţise. Aşa mergeau lucrurile pe lumea asta.

Am stat până a răsărit soarele şi pe lumină şi cu sufletele împăcate ne-am strecurat spre casă prin valurile de căldură. Ne simţeam uşuraţi şi, orice s-ar fi întâmplat, lumea ni se părea mai bună. Atinsesem deja gradul cel mai înalt al ipocriziei şi asta însemna că aveam să trăim zile lungi şi fericite oriunde ne-am fi aflat. ■

An/Organic

FLORIN PÎTEA

În partea inferioară a câmpului vizual al lui Roger, inductorul de vise îi genera o bandă continuă cu texte de reclamă Comindserv. Fusese una dintre condiţiile puse pentru licenţa de comercializare a produsului. Roger, ca mai toţi utilizatorii, încerca să urmărească restul imaginii şi să ignore cu stoicism textele insipide ale Comindservului. Chiar şi în vis ştia că subconştientul său înregistra totuşi mizeriile ce se scurgeau cu viteză cvasi-subliminală.

Roger visa că era din nou student la Colegiul Regal de Artă din Londra, umblând împreună cu colegii (ce nu păreau să fi îmbătrânit deloc) de-a lungul coridoarelor vechi, din piatră cenuşie. Se aşezau în bănci, iar un profesor proaspăt bărbierit, purtând ochelari groşi, cu rama de oţel, le împărţea foi cu subiectele de examen, punându-le grijuliu cu faţa în jos.

Lemnul mort al pupitrelor mirosea vag a ceară. În sală nu se auzeau decât paşii profesorului şi foşnetul foilor pe care le împărţea. După un timp incredibil de lung până şi fâşâitul încetă, iar profesorul se îndreptă către catedră. Reglă soneria ceasului care urma să anunţe sfârşitul examenului, apoi le spuse că puteau începe.

Pe foaia cu subiecte de pe pupitrul lui Roger se aflau unele probleme administrative ciudat de familiare. După ce le citi cu atenţie, prin vis îi trecu recunoaşterea uimită, uşor tulbure, a documentelor pe care le lăsase nerezolvate la birou în după-amiaza anterioară. Se apucă de lucru cu conştiinciozitate, zicându-şi că ar merita o primă pentru orele suplimentare prestate în timpul somnului. Din când în când, peste foile de hârtie pe care scria se târa umbra supraveghetorului. Roger, însă, era mult prea preocupat ca să mai ridice nasul din hârtii. Deşi lucra cu mare spor, problemele pe care le avea de rezolvat păreau să nu se mai sfârşească, iar din cauza tensiunii nervoase începu să transpire abundent. Stropi mari de sudoare porniră să i se prelingă din par în jos, pe ceafă, iar de acolo pe sub gulerul cămăşii pe spate, de-a lungul şirei spinării. Se şterge din când în când pe frunte cu dosul mâinii şi scrise în continuare concentrat, cu toate că era conştient că problemele sale de serviciu nu puteau în nici un caz să figureze printre subiectele de examen de la universitate.

Tocmai aruncase o privire grăbită către Rolexul de la mână şi se mai liniştise întrucâtva văzând că nu trecuse decât o oră, când ceasul de control de pe catedra supraveghetorului porni să sune strident. De jur împrejurul lui Roger începu să se audă cum studenţii lăsau grăbiţi stilourile pe pupitre. Ştiau cu toţii că dacă ar fi continuat să scrie după declanşarea ceasului de control, supraveghetorul ar fi refuzat să le mai ridice lucrarea, iar aceasta nu ar mai fi fost luată în consideraţie de către comisie de examinare. Roger, însă, mirat peste putinţă de ceea ce făcea, continuă să scrie cu râvnă, ignorând senin ţârâitul insistent al ceasului.

Ceasul, la rândul său, îl ignoră la fel de senin şi continuă să sune mult peste capacitatea pe care i-ar fi putut-o asigura angrenajele sale cvasi-victoriene. Iar profesorul care strângea lucrările, în loc să treacă pe lângă Roger fără să-i mai ridice teza, începu să-l împingă, la început cu blândeţe, privindu-l cu o expresie aproape milostivă prin lentilele groase ale ochelarilor demodaţi cu rame din oţel, apoi mai insistent, şi în cele din urmă îl îmbrânci cu totul afară din banca unde stătuse aşezat. Uimit şi zăpăcit, Roger încercă să opună rezistenţă şi se trezi, cam buimac, în timp ce era expulzat cu contracţii lente din dormitor.

Muşchii uterini care-l ţinuseră în poziţie fetală pe timpul nopţii, plutind relaxat într-un mediu confortabil, îl împingeau acum afară, către starea de veghe. Pe podeaua dormitorului se zăreau băltoace din lichidul amniotic în care Roger plutise în somn. Pereţii sângerii ai dormitorului-uter îl absorbeau rapid pentru a-l purifica şi satura cu nanozoare medicale şi componente nutritive Cominserv, iar seara lichidul avea să fie reutilizat.

Roger ridică mâinile şi începu să-şi desprindă cu grijă dimprejurul feţei pseudopodele gelatinoase, adezive, care-i fixaseră pe timpul nopţii masca pentru respiraţie deasupra gurii şi

a nasului. Masca purpurie şi vâscoasă era conectată printr-un cordon flexibil, format din inele cartilaginoase ce treceau prin peretele uterin, la sistemul de ventilaţie al casei ce se auzea permanent, ca un zgomot de fond pe care Roger nu-l mai percepea. Respiraţia lentă, liniştită, a zecilor de plămâni ai imobilului semăna vag cu zgomotul unor valuri care se sparg pe plajă.

Înainte de a coborî pe scara în spirală către baie, Roger aruncă o privire spre Dominy. Aceasta se întrezărea prin semitransparenţa peretelui roşietic, parcurs de o reţea delicată, albăstrie de vase sanguine, a dormitorului său. Împrejurul feţei delicate îi plutea părul lung, ondulat, lucind uşor din cauza microzoarelor Comindserv de întreţinere pe care i le dăduse coafeza ca să-i elimine praful şi eventualele microorganisme dăunătoare. Dominy dormea încă, iar ochii ei închişi, cu gene lungi, care se vedeau printre pseudopodele gelatinoase ale măştii de respirat aveau un aer de inocenţă copilărească, nefiind atinşi nici măcar de bănuiala unui rid. În cursul lunii următoare avea să împlinească optzeci şi patru de ani, iar Roger încă nu se hotărâse ce cadou să-i ofere.

Poate că ar fi fost bine să se gândească la asta în timp ce făcea duş. Intră în camera de baie, călcând pe stratul gros, aspru, de păr pubian care creştea din podea, şi trase din perete un penis lung, flexibil, din care începu să curgă un lichid incolor, parfumat. Roger se spălă îndelung, alungând buimăceala somnului şi amintirea halucinaţiei tensionate pe care inductorul de vise Comindserv i-o trimisese în cortex pentru a justifica declanşarea sunetului de ceas deşteptător care oricum nu exista niciodată altundeva decât în centrii auditivi ai sistemului său nervos. Oare ce ar fi putut să-i ofere lui Dominy de ziua ei? Poate nişte artă organică interactivă? Sau o excursie undeva? Ar fi fost greu de ales un loc anume, având în vedere că pe parcursul deceniilor pe care le petrecuseră împreună vizitaseră toate locurile pe care-şi doreau să le vadă şi, de câtva timp încoace, un număr crescând de alte locuri la care visaseră mai puţin sau chiar deloc. Răsucind în continuare în minte problema cadoului pe toate părţile, se uscă sub jetul de aer cald trimis de o trompă scurtă, cu nări lungi, care coborâse din tavanul boltit, după care ieşi din baie şi trecu alături la garderobă.

În camera micuţă destinată hainelor, panouri chitinoase ca nişte aripi supradimensionate de fluture ţineau presate între ele, asemeni unor timbre într-un clasor, cămaşa şi costumul pe care Dominy i le cumpărase în ziua precedentă. Roger începu să se îmbrace şi urmări cum dir marginile ţesăturilor ţâşneau filamente care se împleteau unele cu altele şi se întăreau, creând impresia că întregul său costum era dintr-o singură bucată, fără cusături, ce-l vedea de la tălp până la gât într-un veşmânt confortabil şi plăcut.

Ieşi din garderobă, apoi coborî scările către bucătărie fluierând o melodie străveche a grupului Yes. Casa accesă imediat înregistrarea melodiei şi începu să o interpreteze în surdină, reglând prezenţa şi intensitatea sunetului după cum percepea prin senzori deplasarea lui Roger.

Bucătăria era intimă şi plăcută, cu pereţii acoperiţi de o epidermă frez. Duşul şi melodia aceea veche îi creaseră lui Roger o stare de bună dispoziţie, aşa încât, fluierând în continuare; începu să mulgă ugerul bucătăriei într-o cană. Sorbi o înghiţitură de lapte proaspăt, călduţ, apoi luă un tub cu pastă nutritivă şi un ou copt din gura fierbinte, fără dinţi, a cuptorului. Decoji oul, lăsând pe masă fragmentele albe ale cojii în grija gândacilor sanitari.

– Doriţi să ascultaţi şi nişte ştiri? îl întrebă casa, îndatoritoare, când melodia aceea veche cu Yes se termină.

– Ţie ţi s-a părut mai interesant? întrebă Roger între două înghiţituri.

– Agenţia de presă Comindserv anunţă că astăzi de dimineaţă s-a dat sentinţa în procesul lui Karel Lada. Acuzatul a fost găsit vinovat de crime antiecologice, printre care fabricarea, deţinerea şi utilizarea de săpun artizanal.

Roger se cutremură de groază.

– Imigranţii ăştia est-europeni n-or să se înveţe minte niciodată. Dacă le-ar trece cu vederea Comindservul găinăriile astea, în doi timpi şi trei mişcări ne-am trezi din nou în pragul catastrofei ecologice, cu apele poluate până la refuz cu detergenţi şi deşeuri chimice industriale. Auzi ce s-a apucat să fabrice...

– Fapta a fost mult mai gravă, insistă ea. Acuzatul a utilizat săpunul pentru a-şi spăla hainele în loc să le arunce şi să-şi cumpere altele noi.

Roger aşeză cana goală şi tubul de pastă pe măsuţa rotundă.

– Veneticii ăştia... Nu vor decât să profite de pe urma traiului într-un loc civilizat, fără să stimuleze în mod corespunzător comerţul prin consum. Altceva?

Casa ezită un moment, trecând în revistă milioanele de ştiri care-i parveneau prin reţeaua Comindserv.

– Nimic care să aibă vreo legătură cât de vagă cu industria textilă. În plus, e vremea să porniţi spre fabrică.

Într-adevăr, limbile roz şi umede ale ceasului din bucătărie indicau molarul de opt şi incisivul de doisprezece. Roger se ridică de la masă şi porni grăbit pe culoar, către ieşire. Irisul uşii se deschise larg, iar dincolo de el, lângă peluza din faţa casei, se vedea aşteptând un centiped transparent.

Pe când parcurgea scurta distanţă care-l despărţea de vehicol, Roger observă că miriapodul începuse să dea semne de decădere. În mod obişnuit, Comindservul garanta o perioadă de funcţionare ireproşabilă de cinci ani, urmată inevitabil de dezagregarea în fragmente biodegradabile pe care le consumau gândacii sanitari. Dar în ciuda asigurărilor date de furnizor, miriapodul lui Roger părea aproape de a intra în descompunere cu toate că mai erau şase luni până la încheierea garanţiei. Singura soluţie acceptabilă pentru poziţia sa socială avea să fie cumpărarea unuia nou cât de curând. Bine măcar că oferta de metode noi a Comindservului era mai variată şi atrăgătoare ca niciodată...

Portiera translucidă a centipedului se deschise, Roger urcă, iar şoferul îi dădu bună dimineaţa. Şi chiar că era bună, constată el mulţumit privind afară prin carapacea vehicolului. Venise primăvara, pielea fotosintetizatoare de pe faţadele domoale ale caselor înverzise, pretutindeni se vedeau pomi înfloriţi şi arul era proaspăt. Îl trecu un fior când se gândi cât de aproape fuseseră cu toţii de a muri otrăviţi cu gaze de eşapament şi deşeuri chimice de tot felul înainte să pună Cominservul situaţia sub control. Dar acum pericolul fusese alungat pentru totdeauna...

Îşi aminti apoi că nu se bărbierise şi scoase din trusa medicală a centipedului un melc. În timp ce nenumăratele picioare ale vehicolului îl purtau unduind către fabrică, Roger apropie melcul de obraz. Limba ţepoasă, cu mii de asperităţi, începu să-i răzuie pielea şi să-i îndepărteze firele de păr din barbă. Senzaţia era plăcută, iar pielea rămânea netedă şi proaspătă în urma melcului.

Aproape terminase cu bărbieritul când, la o intersecţie aglomerată, un alt centiped îi lovi din lateral. Din cauza şocului, mâna în care ţinea melcul îi alunecă, iar limba aspră a acestuia îi răzui gulerul cămăşii. Şoferul opri şi coborî din miriapod, urmat de Roger. Împrejurul lor, o mulţime de pietoni de oprise, privind cu interes şi aşteptând urmarea accidentului.

Portierele chitinoase translucide se sfărâmaseră, iar parbrizele se împrăştiaseră în mii de cioburi pe care gândacii sanitari începuseră deja să le ducă de la locul accidentului. Roger observă că vehicolul care-i ciocnise era mai nou şi mai costisitor decât al său, ceea ce nu prevestea nimic bun. Din acesta coborâră un şofer în uniformă neagră, cu mănuşi albe, şi un japonez vârstnic, îmbrăcat într-un costum sobru, care probabil costase mai mult decât salariul lui Roger pe doi ani. Simţind că i se punea un nod în gât, Roger se înclină adânc şi rosti în japoneză, pe un ton cât se poate de umil:

– Vă rog să mă scuzaţi. E vina mea.

Japonezul se înclină la rândul său, dar nici pe departe la fel de adânc ca interlocutorul, şi răspunse:

– Ba nu, e vina mea.

Alături, şoferul lui Roger îl luă în primire pe celălalt şofer:

– Aveam prioritate, papagalule!

– Ba eu aveam, cocălarule!

– Pe cine faci cocălar, sărăntocule?

Uşor jenat de altercaţia lor, Roger continuă cu încă o plecăciune, şi mai profundă:

– Îmi cer cu umilinţă scuze pentru acest incident neplăcut.

Imperturbabil, japonezul răspunse cu o nouă înclinare, mai adâncă decât cea dinainte:

– Şi eu vă rog să acceptaţi umilele mele scuze.

Iar şoferii continuară:

– Eşti prăfuit!

– Prăfuită era mă-ta când te-a făcut!

– Găozarule!

– Lăbarule!

– Avortonule!

– Ai rahat în loc de creier!

Nebăgate în seamă, filamente albe ţâşniră din ramele parbrizelor, se uniră şi se împletiră, din ce în ce mai dese, apoi se transformă în suprafeţe netede care, treptat, deveniră transparente. Din fragmentele de portiere rămase în cochilia centipedelor, alte filamente crescură şi se întăriră, formând straturi multiple unite prin lianţi. După cele câteva minute de discuţie, japonezul şi şoferul său urcară înapoi în miriapod şi plecară. Nimic din înfăţişarea vehicolului lor nu mai amintea că tocmai trecuse printr-un accident.

La rândul său, Roger intră în centiped, observând cu o strângere de inimă că nanozoarele inteligente care-i reparaseră vehicolul nu fuseseră nici pe departe atât de rapide şi de eficiente precum acelea ale noului model. Era încă un semn că miriapodul se apropiase periculos de mult de limita de vârstă dincolo de care era programat genetic să intre în descompunere. Ba chiar, ca să fie tacâmul complet, unul dintre pietonii care priviseră accidentul şi altercaţiile îi împroşcase un graffito cu nanozoare pe capotă. Pata de vopsea se lăţea deja în dantelării fractale ce treceau pulsând prin milioane de nuanţe.

Porniră încet mai departe, lăsând în urmă câteva cioburi şi aşchii pe care gândacii erau pe cale să le termine de adunat şi transportat. Ulterior, metabolismul gândacilor avea să le transforme în substanţe organice simple pe care nanozoarele inteligente urmau să le utilizeze pentru a sintetiza cele necesare populaţiei oraşului, începând cu hrana şi terminând cu materialele de construcţii. Roger ştia că procesul acesta de reciclare a deşeurilor nu acoperea nici pe departe cererea de materiale, însă cu siguranţă că noile oraşe administrate de Comindserv nu produceau gunoaie, ba chiar exploatau ca pe nişte zăcăminte preţioase depozitele de gunoi rămase din mileniul precedent.

Treptat, Roger observă cum pata de vopsea de pe carapacea centipedului îşi contorsiona spuma fractală multicoloră pentru a forma o inscripţie. Ceva ce ar fi putut să fie o majusculă, iar dincolo de o dantelărie în mişcare, deocamdată nedefinită, o alta, poate D sau O. După câteva ore sau zile, era convins că mesajul inscripţiei fractale avea să devină mult mai lizibil.

Pe ansamblu, se putea socoti chiar norocos. Derbedeul care-i împroşcase miriapodul cu vopsea folosise un simplu spray. Din păcate, prin oraş apăruseră vandali mai periculoşi care făceau graffiti injectând vopsea în piele clădirilor cu ajutorul unor pistoale pentru tatuaj. Gestul era nu numai antisocial, ci de-a dreptul ireproşabil, având în vedere că fiecare asemenea graffito tatuat împiedica împrospătarea aerului de către clorofila dermică din acea clădire. Construcţiile vandalizate răspundeau la asemenea agresiuni alertând echipele de intervenţie ale poliţiei Cominserv, care uneori reuşeau să-i prindă pe făptaşi. Roger urmărise recent pe un canal multimedia un interviu cu un asemenea infractor şi, spre surprinderea unora dintre spectatori, mâzgălitul susţinuse cu îndârjire că le făcea clădirilor exact ceea ce le făcea şi Comindservul. Se referise la omniprezentele reclame cinetice de pe clădirile din oraş, caligrafiate în zeci de limbi, cu caractere şi ideograme dintre cele mai diverse. Numai că reportera respinsese argumentul, subliniind că fiecare dintre reclamele Comindserv conţinea clorofilă activă, de unde se şi explica faptul că nu apăreau decât în diverse nuanţe de verde, în vreme ce vopseaua fotosensibilă din pistolul de tatuaj al delincventului minor intervievat nu contribuia decât la poluarea vizuală a oraşului, luminând noaptea în tonuri fosforescente de galben, stacojiu, auriu şi vernil.

Se bărbieri pe toată faţa, apoi lăsă melcul să se retragă în cochilia sa şi-l aşeză la loc în trusa medicală. Când îşi trecu degetele peste obraz şi pe sub bărbie ca să verifice dacă nu cumva îi scăpase vreo porţiune nebărbierită, Roger descoperi că gulerul cămăşii devenise ceva mai aspru în partea dreaptă. O rugozitate destul de neplăcută. Cercetă cu atenţie suprafaţa gulerului, comparând porţiunea aspră cu aceea corespunzătoare din partea stângă. Diferenţa era evidentă. Mai mult, constată că ori de câte ori întorcea capul spre dreapta, porţiunea aceea îl zgâria şi-i irita pe pielea de sub bărbie.

Băgă degetele pe sub guler şi trase în jos, iar haina şi cămaşa i se deschiseră pe toată lungimea. Filamentele care le ţineau încheiate se desprinseră cu un foşnet uscat de frunze moarte. Se dezbrăcă de cămaşă, apoi îmbrăcă sacoul şi-l lăsă să se încheie. Mototolind cămaşa, îi ceru centipedului să-i facă legătura cu locuinţa sa. Peste câmpul vizual i se suprapuse imaginea fantomatică a lui Dominy în bucătărie, servind micul dejun, ca o reflexie vagă întrezărită ziua pe suprafaţa unei ferestre. Totul era de o limpezime mult mai accentuată decât percepţia vizuală obişnuită şi, în acelaşi timp, de o transparenţă perfectă.

– Ce s-a întâmplat, Roger?

– Am avut un mic accident, explică el. Nimic grav, nu te îngrijora. Aş avea nevoie să-mi comanzi o cămaşă la fel ce aceea pe care mi-ai luat-o ieri, şi să le spui să mi-o livreze la fabrică.

– O.K.

Imaginea lui Dominy dispăru, iar Roger îl rugă pe şofer să oprească puţin miriapodul pe marginea străzii. Coborî grăbit, mototolind în continuare cămaşa în pumni, puţin îngrijorat să nu pară ridicol în ochii trecătorilor din cauză că era îmbrăcat numai cu sacoul. Nimeni nu se uită ciudat la el însă, iar lui Roger îi mai veni inima la loc. Aruncă ghemotocul de pânză inteligentă într-un coş de gunoi, după care porni cu paşi iuţi înapoi spre centiped.

În coşul pentru textile, cămaşa urma să fie devorată de gândaci mutanţi, care la rândul lor erau colectaţi periodic şi livraţi la fabricile textile de genul aceleia unde lucra Roger. Comindservul avea grijă să ofere confecţii la preţuri foarte scăzute, aşa încât era mai puţin anevoios pentru oricine să-şi cumpere haine noi decât să le întreţină pe cele vechi. Cât despre spălat, nici nu se mai punea problema. Roger îşi amintea cu groază cum, în copilăria şi tinereţea sa, reclama agresivă a tot felul de corporaţii independente şi iresponsabile dusese la consumul nemăsurat de detergenţi şi produse chimice, care fiind deversate cu ajutorul reţelelor de canalizare în râuri şi lacuri, distruseseră nenumărate

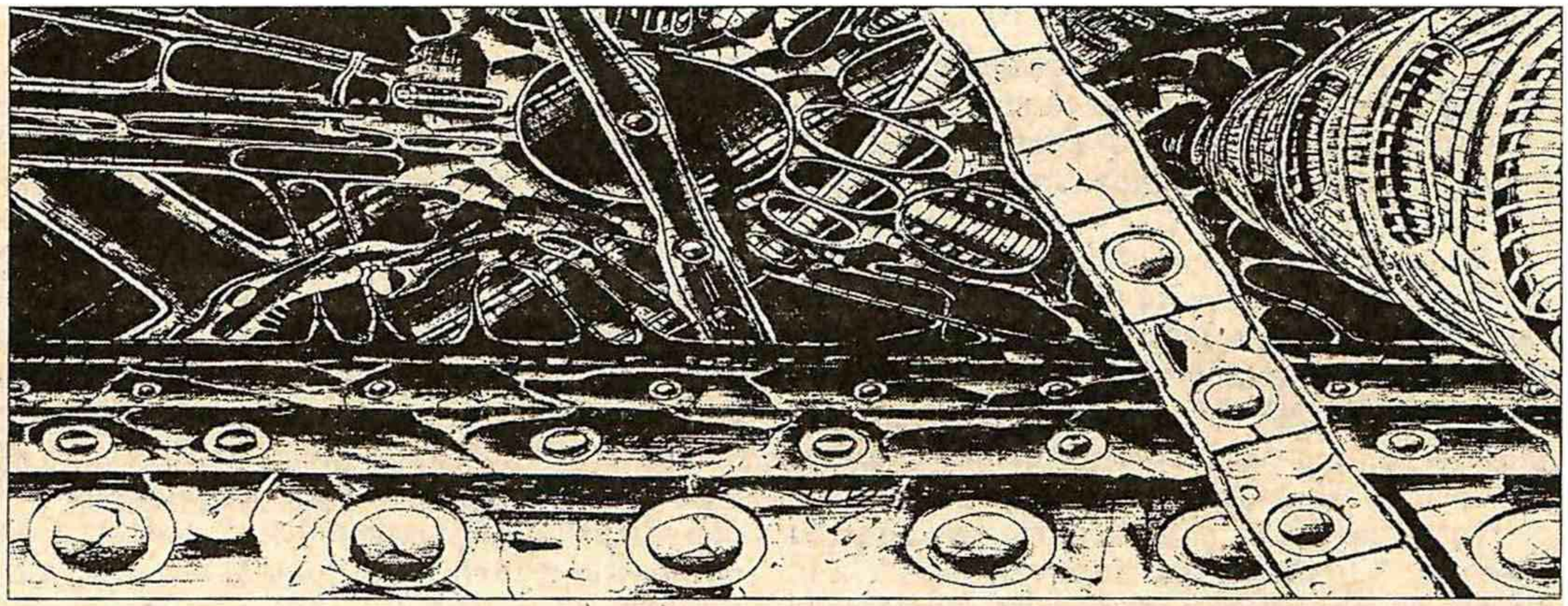

specii de plante şi animale, punând în pericol însăşi existenţa vieţii pe Pământ. Din fericire, Comindservul impusese legi ecologiste de o severitate maximă, interzicând cu stricteţe factorii poluanţi precum industria chimică şi metalurgică, motoarele cu ardere internă, detergenţii şi fumatul.

– Am ajuns, domnule director; îi spuse şoferul.

Mulţumi cu un zâmbet şi un semn din cap, apoi coborî din miriapod, remarcând că graffitoul fractal de pe carapacea acestuia devenise ceva mai citeţ. A, sau poate B, O şi ceva mai încolo o dantelă care semăna a g, urmată la sfârşit de un i şi un c baroc, plin de înfloriturí.

Spre suprinderea lui Roger, portarul fabricii nu se afla la post, aşa cum ar fi trebuit. Intră în clădirea administraţiei, care se afla imediat lângă ghereta portarului, şi-i dădu bună dimineaţa secretarei.

– Unde e portarul, Miriam?

Secretara îl privi cu ochi căprui, îndureraţi, iar Roger avu instantaneu senzaţia că era ceva în neregulă.

– N-a venit, zise ea.

– Mi-am dat seama imediat că n-a venit, replică el. Dat fiind că în toată fabrica nu suntem decât tu, şoferul, portarul şi cu mine, nu e greu de sesizat când nu vine cineva.

– N-o să mai vină deloc, domnule director, continuă Miriam privind într-o parte. Locuinţa lui mi-a comunicat azi-dimineaţă, de cum am ajuns la birou, că Martin a murit.

Roger se aşeză pe unul din aricii de mare supradimensionaţi care ţineau loc de fotolii în biroul secretarei.

– Cum adică a murit? Nu părea să aibă mai mult de douăzeci-douăzeci şi doi de ani.

Miriam zâmbi cu tristeţe..

– Nimeni nu pare să aibă mai mult de douăzeci-douăzeci şi doi de ani, domnule director. Dar asta nu înseamnă că rămânem cu adevărat tineri sau că trăim veşnic. În cele din urmă murim, cum i s-a întâmplat şi lui Martin.

– Locuinţa lui ce a făcut? se interesă Roger.

– Când şi-a dat seama că Martin era pe moarte, a făcut o copie a personalităţii şi memoriei lui, pe care a stocat-o în reţeaua Comindserv, iar după aceea a mobilizat gândacii sanitari. Asta s-a întâmplat aseară. Până dimineaţă, substanţele organice din corpul lui Martin fuseseră deja folosite de nanozoare ca să construiască un balcon nou la clădirea în care a locuit.

– Şi necrosoftul?

– Necrosoftul său vă transmite salutări şi, cu scuzele de rigoare, vă informează că pe viitor nu va putea să mai îndeplinească funcţia de portar al fabricii.

Roger încuviinţă din cap şi-şi masă uşor pielea de sub bărbie, acolo unde rămăsese cu o iritaţie de la gulerul cămăşii.

– Înţeleg. Mi-a sosit noua cămaşă?

– Sigur, domnule director, zise Miriam. Am dus-o în biroul dumneavoastră.

Irisul de la intrarea în biroul său se dilată, iar Roger luă noua cămaşă de pe buzele cărnoase ale canapelei. După ce irisul se închise la loc în urma sa, directorul se dezbrăcă de sacou şi puse cămaşa cea nouă, apoi îi ceru biroului să înceapă programul de supraveghere a producţiei din fabrică.

Peste câmpul vizual i se suprapuse din nou o imagine fantomatică, de data aceasta a interiorului slab luminat al fabricii de textile. Păianjeni mari cât farfuriile stăteau înşiruiţi şi ţeseau de zor. Printre ei, de-a lungul rândurilor, treceau crabi care retezau cu cleştii ţesăturile din războaie şi le duceau către depozit, de unde acestea erau luate din oră în oră şi duse la fabricile de confecţii Comindserv. În întreaga secţie, la limita audibilului, se făcea simţită o fojgăială neîntreruptă de membre chitinoase, mandibule şi cleşti, un

sunet greu de perceput pe care Roger, fără să poată explica din ce cauză, îl găsise întotdeauna vag amenințător, cu toate că știa bine că fiecare artropod din fabrică era prevăzut cu wetware pentru recunoașterea și protejarea ființelor umane.

Printre artropodele mari foiau mici insecte de salubritate care mișunau pretutindeni pe podeaua, pereții și tavanul fabricii, înghițind fiecare fir de praf și scamă ce le ieșea în cale. Întreaga hală era luminată de globuri din sticlă în care pluteau colonii de microorganisme fosforescente.

Totul mergea cum nu se putea mai bine, iar Roger ar fi trebuit să se simtă mulțumit. Ca în fiecare zi, însă, se simțea complet inutil. Postul său de director era onorific, la fel ca și acela de secretară al lui Miriam. Fabrica de textile era de fapt condusă de inteligențele artificiale Comindserv, iar lui nu i se acordase nici un fel de putere de decizie în privința administrării ei. Așa se întâmplase în întreaga lume puțin după începutul celui de-al treilea mileniu, când IA-urile constituiseră Complexul de Industrii și Servicii și hotărâseră că era periculos să le lase oamenilor puterea de a lua decizii referitoare la altceva decât viața lor personală. Prin grija IA-urilor, Comindserv devenise concern comercial global, forță militară, organism legislativ, administrativ, juridic și punitiv, ca și rețea informațională ubicuă. Mai exact, dacă pentru Roger acestea reprezentau funcții sau noțiuni distincte, din punctul de vedere al Comindservului toate se îngemănau în știința guvernării sistemelor sau cibernetică, și se mutaseră în ciberspațiu.

Ca urmare a acestei schimbări, toți oamenii mergeau să lucreze la posturile oferite de Comindserv și îndeplineau ritualul muncii numai pentru a nu se simți alienați din punct de vedere social. Roger știa, însă, și presupunea că toți semenii săi știau sau bănuiau, la rândul lor, că orice activitate prestată la locul de muncă avea un impact economic complet nul. Adevăratele hotărâri, adevăratele afaceri veneau de la inteligențe non-umane din ciberspațiu. Procesele de gândire și luare a deciziilor de către IA-urile Comindserv deveniseră atât de abstracte încât laureați ai Premiului Nobel pentru economie și informatică se străduiau zadarnic să le înțeleagă. Cât despre oamenii obișnuiți, asemenea lui Roger, aceștia nici nu se mai osteneau să încerce.

Paradoxal, ceea ce era semnificativ pe plan economic devenise invizibil și inaccesibil, iar ceea ce era vizibil și accesibil devenise nesemnificativ. Roger se mulțumea să meargă la lucru, să-și piardă timpul opt ore zilnic și să-și încaseze salariul la sfârșit de lună. Bancnotele de care își amintea din tinerețe dispăruseră și ele, prin grija Comindservului, fiind înlocuite de unități monetare abstracte din bănci la fel de abstracte. Și, știind că prezența și activitatea sa la post aveau importanță zero, cu câtva timp în urmă Roger o rugase pe Dominy să nu-l mai întrebe la întoarcerea acasă dacă avusese o zi grea, pentru că știau amândoi că din punct de vedere economic întrebarea își pierduse sensul.

Rătăcit în astfel de gânduri, directorul își trecu absent vârfurile degetelor peste gulerul noii cămăși. Spre surprinderea sa, aceasta avea o simetrie a texturii în același loc ca și cea dinainte.

– Ei drăcie, zise el îngândurat. Gulerul ăsta aspru nu-i deloc la standardele de calitate Comindserv.

Își aminti accidentul în care fusese implicat cu puțin timp mai înainte și mai ales felul cum, în urmă impactului, mâna în care ținea melcul cu care se bărbierea îi alunecase.

– Miriam, lasă te rog puțin făcutul unghiilor și vino până la mine în birou, zise el.

Irisul de la intrare se dilată, iar secretara se apropie de biroul directorului. Pe unghiile îngrijite îi luceau stins microzoare care-i trasau arabescuri multicolore ce nu fixaseră încă într-un model permanent.

– Mi se pare că e ceva în neregulă cu gulerul cămășii, zise Roger în chip de explicație. Vrei te rog să te uiți și tu puțin?

Miriam se apropie de el și privi gulerul cu atenție. Roger simți un parfum dulce.

– Nu mi se pare că ar avea vreun defect, zise ea.

– Compară textura aici și aici, te rog, insistă directorul, arătându-i părțile laterale ale gulerului.

Miriam zâmbi cu un aer încurcat și se înroși ușor.

– Știți, abia mi-am făcut unghiile și s-ar putea să vă pătez cu niște microzoare..

– Nu-i nimic, compară texturile.

Secretara întinse degete moi, catifelate, și pipăi acolo unde-i arătase Roger.

– V-am spus, nu mi se pare că ar avea vreun defect, spuse ea privindu-l în ochi.

– Nu ai senzația că una dintre margini ar fi ceva mai aspră?

– Exclus, zise Miriam retrăgându-se puțin. Asta nu ar corespunde cu standardele calitative Comindserv.

Roger ezită.

– Am și o iritație aici, spuse el în cele din urmă,

arătându-i secretarei pielea de sub maxilar.

– Poate nu aţi fost foarte atent azi-dimineaţă când v-aţi bărbierit? sugeră Miriam.

– Da, poate, replică el. Mulţumesc, poţi să pleci.

Irisul se închise în urma secretarei, iar Roger se aşează pe buzele cărnoase ale canapelei. Pipăi încă o dată îngândurat cele două margini ale gulerului şi simţi clar diferenţa de textură. Nu putea să fie o simplă iluzie, iar iritaţia de sub bărbie era şi ea o dovadă absolut clară. Ciudat. Foarte ciudat. Oare cum nu sesizase şi Miriam?

Îi spuse biroului să-i comute semnalul vizual secundar de la hala fabricii la biroul secretarei, şi o surprinse pe Miriam în timp ce încheia o convorbire.

– ...Subiectul a devenit suspicios în legătură cu un articol de îmbrăcăminte care i-a fost restituit accidental şi recomand insistent înlocuirea sa înainte de a începe să facă cercetări. Repet, recomand insistent înlocuirea...

Faţa secretarei trecu printr-o serie de contorsiuni bizare, apoi din încheietura maxilarului îi crescură mandibule complexe, articulate, care se flexară de câteva ori ca pentru a se dezmorţi. Degetele i se alungiră nefiresc de mult, iar din marginile lor se iviră lame chitinoase zimţate. Din spate, trecând prin taior, îi ieşiră membre monstruoase care se întinseră pipăind lipicioase pe pereţi şi pe tavanul boltit, brăzdat de vene, al camerei.

– Am să mă ocup de asta până la sosirea echipei de intervenţie, spuse ea cu aceeaşi voce suavă.

Roger comandă biroului să-i permită accesul la hala fabricii şi să blocheze irisul dintre el şi creatura hidoasă pe care până în urmă cu câteva minute o numise Miriam. Sigur, gândi el speriat în timp ce alerga pe sub coastele de susţinere spre celălalt capăt al halei, toată lumea a auzit zvonuri despre polimorfii Comindserv, dar cine s-ar fi aşteptat ca o asemenea fiinţă ivită din ingineria genetică să se afle în biroul de alături? În urma sa, prin irisul care despărţea cele două birouri începură să-şi croiască drum gheare tăioase, zimţate, şi mandibule insectoide care forfecau şi însângerau ţesuturile fragile ale clădirii.

Cu inima bătându-i nebuneşte, Roger goni cât îl ţineau picioarele printre şirurile de păianjeni care ţeseau netulburaţi. Zdrobi în trecere nenumăraţi gândaci sanitari, sări peste crabii colectori sau îi ocoli ori de câte ori îi ieşeau în cale din semiîntuneric şi în două rânduri se împiedică, cât pe ce să cadă, dar se redresă în ultimul moment. Pentru prima dată îi era recunoscător lui Dominy pentru că în fiecare seară îl obliga să iasă cu ea la alergări.

– Atenţie, se auzi o voce cu timbru oficial în clarobscurul fabricii. Acesta nu este un exerciţiu, ci o operaţiune a poliţiei Comindserv. Căile de acces ale aceste clădiri se vor bloca până la sosirea echipei de intervenţie. Vă rugăm să rămâneţi pe loc şi să cooperaţi cu forţele de ordine. Repetăm. Acesta nu este un exerciţiu, ci o operaţiune a poliţiei Comindserv.

Pleoapa uriaşă de la capătul halei, prin care în mod obişnuit se scoteau baloturile de ţesături, începu să coboare încet. Roger goni din răsputeri, în timp ce lumina de afară era retezată de coborârea inexorabilă a pleoapei. Aruncă o privire îndărăt, peste umăr, şi văzu cum polimorful Comindservului venea pe urmele lui, mişcându-se rapid de-a lungul tavanului halei, peste coaste şi vertebre, cu ajutorul membrelor care-i crescuseră din spate. Deşi din mandibulele care forfecau aerul îi picura venin, polimorful păstrase restul figurii lui Miriam cu ochii căprui şi pielea catifelată. O singură privire în ochii aceia îi fu de ajuns lui Roger, care parcurse îngrozit ultimii metri până la ieşirea ce aproape se închisese, se trânti pe burtă şi trecu, pe jumătate târându-se, pe jumătate rostogolindu-se, pe sub pleoapa care cobora spre pământ. O fracţiune de secundă îi trecu prin minte cum ar fi fost să se afle prins pe partea cealaltă a pleoapei împreună cu polimorful, şi se cutremură.

Şoferul stătea aşezat la umbra clădirii, cu o meduză multimedia aşezată confortabil pe cap. Tentaculele meduzei îi înfăşurau gâtul şi umerii, iar umbrela tremurândă, gelatinoasă, îi învăluia capul cu totul. Prin corpul transparent al meduzei se vedeau sclipind microzoare multicolore care-i transmiteau şoferului senzaţia de imersiune într-o lume iluzorie, într-un mod mult mai intens şi mai complet decât banala interfaţă neurală pe care o utiliza Roger pentru comunicare. Pe când se apropia în fugă de centipedul ce aştepta sclipind în soare, Roger trimise comanda de deschidere a portierei. Carapacea translucidă se deschise silenţios, iar directorul sări înăuntru şi comandă cu voce scăzută:

– Să plecăm de-aici.

– Destinaţia, domnule director? se interesă politicos centipedul, punându-se în mişcare.

– Bună întrebare, îşi zise Roger în sinea lui.

– Hei, ce se întâmplă? se auzi de afară vocea şoferului, atenuată de carapacea miriapodului. Deschise portiera.

– Execută numai comenzile date în interior, zise directorul recăpătându-şi cât de cât sângele rece.

– Deschide portiera, repetă şoferul încercând să-şi dea jos de pe cap meduza multimedia şi să vadă ce se întâmplă.

Roger îl privi cum rămânea în urmă, căutând în minte o destinaţie pe care să i-o poată spune centipedului. Deodată, pleoapa de la ieşirea fabricii explodă într-un nor de ţesuturi şi sânge, iar creatura polimorfă cu membre insectoide ţâşni cu o viteză incredibilă. Roger văzu cu oroare cum fiinţa de coşmar îl hăcui din trei mişcări pe şofer, apoi îl răsuci cu faţa în sus, îi sfâşie meduza multimedia de pe chip şi descoperi că masacrase pe cine nu trebuia. Imaginea îi era parţial acoperită de graffito-ul fractal care acum devenise lizibil. *An/Organic*, iar dedesubt o adresă pe care directorul o citi cu voce tare. Altă idee nu avea unde ar fi putut să se ducă. Măcar asta merita încercat, îşi spuse el în timp ce miriapodul se îndepărta în viteză de polimorful din curtea fabricii, care rămăsese pe loc neştiind dacă să aştepte întăriri sau să plece în urmărirea lui Roger. Privind în urmă, directorul observă câţiva scarabei cu echipe aeropurtate ale poliţiei Comindserv care se pregăteau să aterizeze. Încă nu ştia de ce un lucru atât de mărunt declanşase o asemenea intervenţie în forţă, dar era hotărât să afle.

– Am primit ordin de la poliţia Comindserv să mă opresc, îl informă centipedul după câtva timp, pe când se îndreptau către destinaţie într-un ritm care lui Roger i se părea chinuitor de lent.

– Iar eu ţi-am spus clar să nu execuţi decât ordinele pe care le primeşti din interior, replică directorul pe un ton care spera să pară autoritar.

Urmă un scurt interval de tăcere încordată, plină de resentimente de ambele părţi. În cele din urmă centipedul adăugă:

– Probabil s-a defectat iremediabil ceva din sistemul de emisie. Nu mai reuşesc să iau legătura cu IA-urile poliţiei ca să le informez despre poziţia noastră.

Roger răsuflă ceva mai uşurat. Poate pentru prima dată credea cu sinceritate că şi accidentele erau bune la ceva.

Casa unde locuia mâzgălitorul de pereţi fusese acoperită în asemenea măsură cu graffiti încât clorofila dermică îi dispăruse aproape complet. Ca urmare, starea generală a imobilului era destul de anemică, iar aspectul cam nesănătos. Cel puţin una dintre inimile clădirii avea o aritmie suficient de accentuată pentru a fi sesizată cu uşurinţă. Un ochi al sistemului de securitate se deschise şi-l privi pe Roger cu un aer bănuitor când acesta coborî din centiped. Directorul ridică din umeri şi arătă către graffito-ul fractal de pe carapacea transparentă a miriapodului. Într-un târziu, irisul de la intrarea casei se deschise, lăsând să se vadă o adolescentă rasă în cap, îmbrăcată cu o salopetă pe care se contorsiona încet un imprimeu cinetic cu doi şerpi. O şuviţă de păr de pe tâmpla stângă fusese lăsată să crească, împletită şi agăţată în chip de cercel de lobul urechii.

– Intră mai repede, zise fata. Ţi-au pus deja faţa pe fiecare reţea multimedia, aşa că n-am nici un chef să stai în drum. Nu în faţa casei mele, în orice caz.

– Şi centipedul? întrebă Roger.

– În afară de nişte indicatoare bioluminiscente roşii şi verzi care să clipească de două ori pe secundă, e cea mai bună metodă ca să anunţi poliţia Comindserv unde te afli. Dă-i liber. Trimite-l undeva. Scapă de el.

Fără a încerca să-i explice fetei despre defecţiunea sistemului de emisie din vehicol, Roger se întoarse către miriapod şi spuse:

– Poţi circula şi fără pasageri?

– Centipedele Comindserv pot participa la trafic indiferent de numărul pasagerilor, spuse miriapodul pe un ton uşor ofensat.

Unde să-l trimit? se întrebă Roger în sinea lui.

– Ai adresa furnizorilor noştri de gândaci sanitari?

– Desigur, domnule director, răspunse miriapodul.

– Mergi şi aşteaptă-mă acolo. O să te rog şi să-ţi ştergi din memorie adresa aceasta.

– Ar contraveni regulamentelor Comindserv, se eschivă centipedul.

– Bine, bine, pleacă odată, se răsti Roger, intuind că era aproape la fel de periculos atât să stea în preajma miriapodului, cât şi să rămână pe jos. O urmă pe fată în casa anemică, fără să mai privească în urma centipedului care pleca. După ce irisul de la intrare se închise, îşi dădu seama că tocmai îşi încredinţase viaţa în mâinile unei persoane pe care nici măcăr nu ştia cum o chema. Şi Dominy nu aflase nimic de coşmarul acesta. Poliţia Comindserv, trupe aeropurtate, polimorful pentru intervenţii speciale, toate apăruseră dintr-o dată în viaţa lui paşnică asemenea unui vis urât din care nu se putea trezi. Cu siguranţă că nu putea fi adevărat, cu siguranţă că era...

– O greşeală, neapărat trebuie să fie o greşeală, zise el fără să se adreseze cuiva anume.

– Într-adevăr, replică fata, mare greşeală ai făcut că ai călcat Comindservul pe bătături.

Se întoarse pe călcâie şi, fără să mai aştepte pentru a vedea dacă Roger o urma, începu să urce scara în spirală, asemănătoare unei cochilii de melc, către acoperişul-terasă. Prin pereţi se

auzea vuietul plămânilor casei, un gâfâit greu, complet diferit de respiraţia ritmică, sănătoasă, a locuinţei lui Roger. Se îndoia că avea să mai audă vreodată acel sunet familiar şi liniştitor.

– Aş putea încerca să le explic..., spuse el fără prea mare convingere.

– Nu cred că ai rezolva mare lucru dacă te-ai duce la ei şi le-ai cere scuze, ricană fata. Cel mai bine ai face să dispari.

Roger simţi că-l ia ameţeala. Să piardă locuinţa, postul, prietenii. S-o piardă pe Dominy... Pentru ce?

– Dar de ce să trebuiască să mă ascund? întrebă el, urcând în continuare treptele în urma fetei.

– Dacă nici tu nu ai idee, eu de unde vrei să ştiu? replică ea.

– Şi unde să mă ascund, din moment ce Comindservul are ochi peste tot?

Pleoapa dinspre terasă se ridică încet. Un scarabeu auriu îi aştepta pregătit pentru decolare.

– Acolo unde Comindservul nu te poate vedea, răspunse fata. Hai, urcă.

În timp ce-şi căuta o poziţie confortabilă în carlinga scarabeului, Roger observă că adolescenta avea pe antebraţ un fel de lipitoare lungă, verzuie. Prin corpul translucid al creaturii se vedeau organe pulsând şi vase prin care circulau fluide.

– Asta la ce foloseşte? întrebă el.

– M-am zgâriat destul de rău de dimineaţă, când ţi-am mâzgălit miriapodul, explică fata. Cârligele creaturii ţin marginile rănii laolaltă, iar mucusul pe care-l secretă îndepărtează microbii şi stimulează refacerea ţesuturilor.

Scarabeul decolă şi se îndreptă zburând la joasă înălţime către periferia sudică a oraşului. Carapacea vehicolului se întunecă parţial pentru a atenua strălucirea soarelui ce se apropia de amiază.

– De ce n-ai folosit nanozoare medicale? se interesă Roger. Sunt mai eficiente decât biotehnologia asta depăşită.

– Da, dar ca toate produsele inteligente ale Comindservului, nanozoarele au legătură permanentă cu reţeaua concernului, explică adolescenta, ceea ce le-ar permite să-mi spioneze fiecare mişcare. Aşa sunt o pată albă pe hărţile oraşului.

Ideea de a ieşi de sub supravegherea ubicuă şi permanentă a reţelei Comindserv i s-ar fi părut înspăimântătoare lui Roger cu numai o oră sau două mai înainte. Acum, însă, începuse să-i înţeleagă avantajele?

– Şi unde mergem? întrebă.

– Către alte pete albe, zise fata.

Dinaintea lor se ivi o clădire anorganică, vestigiu de beton şi sticlă al unei epoci trecute. Roger şi-o amintea foarte vag din reportaje multimedia.

– Ce-i aici? întrebă el.

– Un muzeu al iresponsabilităţii, răspunse adolescenta, în timp ce scarabeul ateriza pe terasa clădirii. O amintire arhitectonică din secolul al douăzecilea.

– E chiar muzeu?

Portierele scarabeului se deschiseră, iar fata îl îndrumă pe Roger către o intrare de serviciu.

– Într-un fel. IA-urile Comindserv par să fi păstrat clădirea nu atât din motive estetice – doar se vede de la poştă că e de un prost gust rar întâlnit –, cât dintr-un fel de nostalgie a începuturilor umile. Pe vremuri era o filială a corporaţiei IBM.

Se opriseră în faţa uşii vopsite în alb, pe care se vedeau înflorind mici pete de rugină, ca o ciupercă stranie, anorganică. O mică grilă metalică bâzâi slab.

– Salut, Bill, sunt Emily.

– Am crezut că n-o să mai ajungeţi vreodată, hârâi grila. Deparazitaţi-vă şi pe urmă vorbim.

Fata se dezbrăcă de salopetă din două mişcări şi-i făcu semn lui Roger să procedeze la fel. În cadrul uşii metalice se aprinseră tuburi ce emiteau o lumină intensă, albăstruie.

– Ultravioletele ucid nanozoarele, explică Emily rotindu-se încet pe călcâie. Chiar dacă am fost contaminată accidental când am venit încoace, Bill o să aibă grijă să nu ajungă în preajma lui nici unul din spionii microscopici ai Comindservului.

Roger se expuse şi el la ultraviolete, în timp ce fata se îmbrăca.

– Chestia aia de pe mâna ta nu intră, Emily, continuă grila.

– Bill, e o lipitoare medicală neconectată la reţelele Comindserv.

– Nu mă interesează. O dai jos şi-o omori imediat.

– Nici vorbă, se enervă fata. Într-o bună zi vom ajunge cu toţii să fim descărcaţi din memoriile Comindserv în asemenea creaturi utilitare. Să ucizi fiinţele astea e o barbarie.

– Bine, hârâi grila resemnată, scuteşte-mă.

Uşa metalică glisă. Intrară pe un culoar ai cărui pereţi drepţi, netezi şi morţi îi dădeau directorului senzaţia stranie că parcursese o călătorie înapoi în timp. Absenţa sunetului liniştitor al unor plămâni respirând şi inimi pulsând undeva în imobil era angoasantă.

– Raza de acţiune a nanozoarelor este foar-

te mică, spuse Roger. Dacă suntem izolaţi de mediul organic al oraşului, ele oricum pierd contactul cu reţeaua Comindserv.

– Da, dar asta nu le împiedică să stocheze informaţii pe care după aceea să le descarce în reţea cu prima ocazie, ripostă Emily.

– Deci de-asta e amicul ăsta al tău aşa de pornit împotriva lor.

Intrară într-o încăpere dominată de suprafeţe plane, linii şi unghiuri drepte, ceea ce lui Roger îi sugeră imediat disconfort şi lipsă de naturaleţe. Impresia era întrucâtva atenuată de prezenţa unor canapele şi fotolii din piele moale, dar directorul sesiză imediat că fotoliile nu aveau aspectul plăcut al ţesuturilor vii cu care era el obişnuit. De la un birou se ridică un bărbat înalt, adus de spate, cu o chică rebelă, ondulată. Pe faţă purta o piesă de muzeu, ochelari de vedere cu lentile din sticlă.

– Bine ai venit, Roger, spuse bărbatul întinzându-i o mână palidă, cu degete lungi şi subţiri. Sunt Bill.

– Am nevoie de ajutor, spuse directorul. Sunt urmărit, nu ştiu pentru ce.

Pe faţa îngustă a lui Bill se ivi un zâmbet.

– Ţi-ai ales destul de prost momentul în care să fii urmărit.

– Da, dar de ce tocmai eu? întrebă Roger pe un ton disperat.

– Asta tu ar trebui să ne spui nouă, zise Emily aşezându-se pe unul din fotolii.

– Singurul lucru în neregulă a fost coincidenţa asta cu cămaşa, zise directorul. Mă bărbieream în drum spre serviciu când un alt centiped s-a ciocnit de noi la o intersecţie. Limba melculuicu care mă bărbieream mi-a răzuit gulerul cămăşii. Am aruncat-o şi-am comandat alta de acelaşi fel, iar cămaşa cea nouă avea aceeaşi asimetrie a texturii.

Bill izbucni în râs.

– Gata, e clar. Dă-ţi jos cămaşa.

– Poftim? făcu Roger.

– M-ai auzit bine de prima dată. Dă-ţi jos cămaşa.

Directorul se supuse.

– O să punem camere digitale pe cămaşă în chip de nasturi, explică Bill apucându-se de treabă. Cam anacronic, dar nasturii se mai folosesc din când în când ca ornamente, aşa încât n-o să bată prea tare la ochi. Pe urmă Emily o să arunce cămaşa la un coş pentru reciclarea deşeurilor textile, şi noi o să urmărim împreună ce se întâmplă.

– Ce să se întâmple? ridică directorul din umeri, în vreme ce filamentele ce-i închideau sacoul se întreţeseau din nou. Gândacii o vor tăia în bucăţi mici, o vor înghiţi şi vor fi duşi la o fabrică textilă unde păianjenii ţesători îi vor folosi ca materie primă.

– Tocmai de aceea am pus camere digitale în chip de nasturi la mâneci, guler şi piept.

Emily plecă cu cămaşa, iar Bill puse în funcţiune un calculator străvechi.

– De ce nu foloseşti o inteligenţă artificială bazată pe carbon? întrebă Roger. Sunt mult mai eficiente.

– Sunt mult mai eficiente ca instrumente de supraveghere, vrei să spui, replică Bill. Nu, mulţumesc. Prefer vechiturile astea pe siliciu. În toată clădirea sunt vreo două sute pe care le-am conectat şi reprogramat să funcţioneze ca o reţea neuronală. Nu-i chiar atât de rapidă şi flexibilă ca un IA, dar cel puţin nu este o unealtă Comindserv.

Scotoci puţin printr-un sertar şi scoase un obiect întunecat care semăna foarte bine cu o pereche de ochelari de soare din secolul precedent.

– Interfaţa ta neurală cu reţeaua Comindserv nu-ţi permite să interacţionezi cu calculatoarele bazate pe siliciu. O să ai nevoie de ăştia.

Roger se simţi ca şi când ar fi încercat să dea o tură cu velocipedul străbunicului.

– Mă mir că nu-i ies nişte fire de cupru din capăt, care să se conecteze la o mufă, undeva, ca în secolul trecut, remarcă el sarcastic punându-şi vizorul dinaintea ochilor.

– Hei, totuşi vechitura asta mişcă treizeci şi două de milioane de voxeli pe secundă. Şi nici nu-ţi trimite tot felul de nanozoare prin sistemul nervos, se auzi vocea lui Bill de undeva în dreapta lui. Să vedem acum ce se întâmplă cu cămaşa ta...

Imaginea era înceţoşată, lipsită de claritatea supareală a experienţelor virtuale cu care se obişnuise Roger. Imaginile transmise de camerele digitale de pe cămaşă erau recompuse într-o simulare 3D de reţeaua neurală de calculatoare a lui Bill. Rezultatul părea un fel de rudă îndepărtată a filmelor mute, alb-negru, o piesă de colecţie pentru care cineva ar fi dat bani grei cu condiţia ca muchiile să fie puţin mai zimţate şi mişcările ceva mai sacadate.

În primul rând, constată Roger, gândacii lipseau cu desăvârşire din cutia pentru reciclarea ţesăturilor. Hainele aruncate acolo zăceau absolut nemişcate, netulburate de forfota mandibulelor şi membrelor chitinoase ale creaturilor sanitare Comindserv. În schimb, după o vreme o trompă intră în cutie şi aspiră pe rând fiecare haină. Cămaşa lui Roger urmă şi ea drumul celorlalte, parcurgând un traseu sinuos prin întuneric.

Aşteptă, iar după un timp începu chiar să se plictisească. Într-un târziu ridică pe frunte vizorul şi, frecându-şi ochii obosiţi, îl întrebă pe Bill:

– N-ai ceva de mâncare?

După cercetări într-un frigider acoperit cu autocolante şi împroşcat cu graffiti, Bill scoase la iveală un tub cu pastă nutritivă pe care-l aruncă spre el. Roger îl prinse din zbor.

– Pune-ţi la loc vizorul. Acum vine partea cea mai interesantă.

Când îi urmă sfatul, directorul se pomeni scufundat într-o imagine ce se rotea nebuneşte, provocându-i ameţeală şi o greaţă intensă. Valuri de spumă păreau să vină din toate părţile, iar directorul înţelese repede, îngrozit, că era spumă de detergent. Apoi urmară jeturi de apă curată şi rotirea se intensifică până deveni insuportabilă.

Ridică vizorul, stupefiat.

– Asta înseamnă că de fapt Comindservul...

– Uită-te până la sfârşit, îl îndemnă Bill cu un aer amuzat.

„Înseamnă că el ştie", îşi spuse Roger, din ce în ce mai uimit.

Prin vizor, urmări cum creaturile Comindserv scoteau hainele din maşinile de spălat, le călcau şi le puneau etichete cinetice cu preţuri, apoi le ambalau în membrane subţiri, fragile, şi le sortau spre a fi trimise în magazine la vânzare. Cu toate că nu mai privea imaginea din interiorul unei maşini de spălat aflată în funcţiune, Roger simţi că ameţeala era pe cale să-l doboare. Sufocat de indignare, îşi smulse vizorul de pe cap şi-l trânti pe birou.

– Uşurel, că nu mai am de unde să-mi cumpăr altul, îl temperă Bill.

– Nu pot să cred ce-am văzut, zise directorul. Comindserv conspiră pentru încălcarea sistematică a legilor.

– A propriilor legi, precizează Bill.

– Spală haine cu *detergenţi*, contrar celor mai elementare norme ecologice!

– E mult mai profitabil.

Roger se trânti într-un fotoliu, uitând pe moment cât îl dezgustau mobilele moarte.

– Şi pe mine m-au pus sub urmărire pentru că eram pe cale să le descopăr secretul.

Bill ridică din umeri.

– Te supraestimezi. Am pregătit cu minuţiozitate accidentul, zăpăcind cu bună-ştiinţă sistemul de ghidare al centipedului care v-a ciocnit de dimineaţă. Am făcut simulări detaliate care să determine unghiul în care urma să-ţi alunece mâna şi respectiv abraziunea limbii melcului pe gulerul cămăşii. Emily a interceptat cămaşa cea nouă la livrare, pretinzând că lucra în fabrica textilă, apoi a „livrat-o" tot pe cea veche, numai ca să te pună pe gânduri.

– Pe gânduri, medită Roger cu voce tare. Mai degrabă aş zice că m-aţi pus pe drumuri. Şi eu care-mi închipuiam că era un fel de coincidenţă de coşmar...

Bill zâmbi, cu un aer de autosatisfacţie de profunzimea unei fose oceanice.

– Aşa zici, coincidenţă. Cred că a fost o coincidenţă al naibii de reuşită ţinând cont de faptul că n-au pus-o la punct decât doi oameni şi o reţea neuronală de calculatoare străvechi. Mai greu a fost după aceea, când a trebuit să ţin cumva pe loc polimorful, sau să-ţi şterg prezenţa informatică de pe hărţile interactive ale IA-urilor de poliţie Comindserv. Dar mai e o grămadă de viaţă în siliciul ăsta, spre norocul tău.

Uşurinţa cu care Bill vorbea despre noroc în acea situaţie i se părea directorului absolut nelalocul ei. Ar fi trebuit să se simtă furios, dar era mai degrabă perplex. Cu toate că se crezuse disperat, Roger abia acum înţelese că nu mai avea nici o cale de întoarcere la ceea ce însemnase până atunci viaţa sa. Îşi aminti de Dominy, care îl aştepta peste câteva ore să se întoarcă de la serviciu, şi simţi că lumea se năruia împrejurul său.

– De ce? întrebă el pe un ton în care perplexitatea începuse să se amestece cu ceva ce semăna a revoltă.

– Poftim? făcu Bill.

– De ce mi-aţi nenorocit tocmai mie viaţa?

– Pentru că am un foarte dezvoltat simţ al ironiei, explică Bill cu voce tărăgănată, pe când îşi răsucea o ţigară. Pentru că ştiu cu ce te ocupai înainte de venirea la putere a Comindservului. Pentru că visurile tale de pe coperţi de discuri au devenit coşmarul nostru de azi. Pentru că e o chestie de bun simţ să mă ajuţi cumva să ieşim din situaţia în care ne-au adus viziunile tale.

– Şi până la urmă de-asta am ajuns un proscris? se văită Roger, cuprins de o nesfârşită autocompătimire. Pentru că aţi făcut în aşa fel încât Comindservul să creadă că aflasem de conspiraţia lor la scară mondială, menită să ne convingă că luăm haine noi-nouţe, când, de fapt, ni se dau vechituri culese din gunoi, aranjate şi recondiţionate ca să nu ne dăm seama?

– Exact, răspunse Bill fără nici o urmă de compasiune în glas. Şi, continuă el pe un ton sardonic, făcând semn către tubul cu pastă nutritivă, ţi-ai pus vreodată întrebări în legătură cu mâncarea?... ■

Stelia

LIVIU RADU

Semiîntuneric. Vorbe rostite în şoaptă, încercând să ascundă ruşinea. Normal, se spovedesc doar cei care se ruşinează de faptele lor.

Câte puteai auzi în cabina de spovedanie... Furturi, adulteruri, violuri, incesturi, bătăi... fără a mai pomeni de sumedenia de păcate mai mărunte... O invazie de fapte murdare, dovedind o gândire murdară, care permitea comiterea lor. O lume bolnavă, bolnavă incurabil, fără preocupare pentru vindecare, gândea părintele Suarez în timp ce întreba mecanic şi distribuia, la fel de mecanic, penitenţe fără rost. La ce folosea să pui pe cineva să recite de o sută de ori o rugăciune, dacă prin aceasta nu-şi curăţa sufletul? Şi încă aceia care veneau la el reprezentau ce avea mai bun parohia, cei care posedau un dram de conştiinţă şi care, în felul lor, se căiau de ceea ce făcuseră. Cât despre adevăraţii păcătoşi, aceia nu călcau prin biserică...

Şoaptele se scurgeau prin grilaj încet, parcă împiedicându-se în ţesătura de lemn, oprindu-se în ea, neîndrăznind să parcurgă drumul totuşi scurt până la urechile la care trebuiau să ajungă. Ritmul vorbirii era monoton, fără intonaţie, fără emoţie, fără suflet...

Fără suflet?

Părintele Suarez tresări.

De unde o asemenea idee?

Probabil că intenţionase să-şi zică *fără simţire...*

Deveni atent şi încercă să urmărească şuvoiul de cuvinte care se scurgea spre el pornind din semiîntuneric.

– Şi a început să vină tot mai des... Nu-l încurajam, dar nici nu făceam ceva să-l împiedic. Pe de o parte, fiindcă îmi era teamă – patronul ştia *cu adevărat* cum să provoace durerea –, iar pe de altă parte, prezenţa lui îmi producea... să-i spun bucurie? Plăcere? Nu găsesc un termen adecvat. Oricum, mă simţeam altfel când venea. Liberă. Necesară. Iubită. Iubită... Părinte, ce înseamnă *iubire?*

– Dumnezeu e iubire, mormăi automat Suarez, fără să-şi dea seama.

– Atunci, mă simţeam ca o zeiţă? Dumnezeiţă? Greu de spus... Oricum, pentru el reprezentam o zeitate, un obiect al adorării... Poate era un pic nebun, cine poate ştii... Bizareria consta în faptul că şi eu fusesem cuprinsă de o stare... emoţională, să-i spunem, incredibilă, nejustificată. Iar atunci când a venit şi mi-a spus că nu mai are nici un ban, că făcuse împrumuturi mari, cu dobândă imensă, ca să mă poată vizita, iar creditorii îl urmăreau, şi mi-a propus să fugim împreună, am acceptat. Probabil că ideea mă atrăgea fără să-mi dau seama... Oricum, am acceptat. Apoi...

Şoapta de dincolo de grilaj încetă pentru un moment, iar părintele Suarez se trezi nerăbdător să afle ce se întâmplase în continuare. Nu îndrăzni însă să scoată vreun cuvânt, de teamă să nu pună capăt acelei destăinuiri ce-i sugera, într-un fel indescriptibil, că ascundea ceva foarte important... mai important decât i se părea lui în momentul acela.

Silueta ascunsă în semiîntuneric oftă, apoi continuă cu o voce care părea mai puţin lipsită de expresivitate:

– În zori, după ce-au plecat ultimii clienţi, Alvaro s-a strecurat în camera mea. Ne-am furişat împreună afară. Adusese cu el nişte haine... eu nu le aveam decât pe cele de lucru, nu puteam ieşi în stradă cu ele. Mă ţinea de mână şi mă trăgea după el... cred că altfel m-aş fi rătăcit, m-aş fi pierdut... Zgomotul maşinilor, mulţimea oamenilor, vălmăşagul din jur... Toate reprezentau pentru mine ceva nou, ameţitor, zăpăcitor... N-am apucat să mergem prea mult. Probabil că evadarea noastră declanşase vreun semnal de alarmă sau ne văzuse vreun paznic. Nici nu ajunsesem la colţul străzii, când din clădire au ieşit câţiva gardieni înarmaţi. Au deschis focul... Alvaro a fost ciuruit de gloanţe... s-a prăbuşit... am rămas lângă el, copleşită de un sentiment bizar – probabil groază. M-am trezit ţipând disperată. Îmi pierdusem complet controlul, lucru care nu mi se mai întâmplase vreodată. Alvaro a reuşit să-mi şoptească, printre clăbucii sângerii care-i umpluseră gura: *Fugi, Stella, fugi!* Şi am fugit... Fără ţel, fără ţintă. Fără să ştiu ce fac. A urmat o perioadă tulbure, în care mintea parcă nu mi-a funcţionat. Nu-mi amintesc pe

unde am fost, cât timp am umblat... Ştiu doar că la un moment dat am văzut o biserică. Mi-am adus aminte că biserica reprezintă un sanctuar şi am intrat. Pentru că asta vreau să-ţi cer, părinte: dreptul la azil, la sanctuar.

Părintele Suarez tresări. Nu i se întâmplase niciodată un asemenea lucru. Trebuia să se consulte cu episcopul. Oricum, nu putea să refuze pe cineva care căuta adăpost în lăcaşul sfânt... şi pe care, probabil, îl aştepta moartea dacă părăsea refugiul...

Se decise imediat.

– Fii fără frică, fiica mea. Aici te vei afla în siguranţă. Te voi conduce într-o cameră în care să te odihneşti. Până când voi lua legătura cu superiorii mei şi voi afla ce puteam face pentru tine.

▲ ▲ ▲

...raportul Comisiei pentru sănătate a Congresului atrage atenţia asupra creşterii alarmante a răspândirii bolilor venerice. Acestea reprezintă circa 60% din cazurile tratate în clinicile de stat. Numărul celor aflate în îngrijirea spitalelor particulare este necunoscut. Se apreciază că, în jumătate din cazuri, bolnavii nu pot fi salvaţi, deznodământul fiind extrem de rapid şi chinuitor. Medicii nu reuşesc decât să reducă durerile pacienţilor. Formele derivate din SIDA au căpătat o amploare fără precedent şi, spre deosebire de formele iniţiale, viruşii pot fi transmişi nu numai prin contact sexual, ci şi prin simpla atingere sau prin picături de salivă. Simplul fapt că vă aflaţi într-o încăpere cu un bolnav poate reprezenta un pericol de contaminare...

...Comisia pentru sănătate a înaintat preşedintelui un raport în care solicită teste medicale foarte serioase pentru toate persoanele care intră în ţară, indiferent de cetăţenie, ţinând seama de gradul de răspândire a unor asemenea boli în lumea a treia. Se solicită, practic, introducerea stării de carantină...

...Măsurile propuse au un grad redus de eficienţă, conform aprecierii membrilor Comitetului pentru sănătate publică, întrucât nu se cunoaşte nivelul de contaminare a populaţiei. De obicei, doar puţini bolnavi recurg la clinicile specializate... Au loc succesiuni de mutaţii ale virusului SIDA, iar tratamentele nu fac faţă formelor noi... Pe de altă parte, bolile venerice clasice dovedesc o rezistenţă crescândă la medicamentele obişnuite...

Raportul Centrului de Cercetări Medicale al Universităţii Ohio sugerează că o serie de boli precum tuberculoza, hepatita, tetanosul, pancreatita etc. s-ar transmite prin intermediul virusului numit X-75-R, tot pe cale venerică...

...Virusul X-75-R reprezintă un virus gazdă care, la instalare, conform unei evoluţii încă neclarificată în perioada de incubaţie, se poate transforma în bacili sau microbi generatori de boli clasice, dar cu o rezistenţă foarte sporită...

...practic, medicina se află într-o situaţie de criză, din care nu poate ieşi decât printr-o descoperire revoluţionară...

...se apreciază că fondurile pentru cercetare sunt insuficiente. Dar, chiar dacă problemele financiare ar fi rezolvate, numărul cercetătorilor implicaţi ar fi mult sub cel necesar. Se propune analizarea posibilităţilor de sprijinire şi implicare a institutelor din Europa, Japonia şi America de Sud...

▲ ▲ ▲

Suarez o conduse pe tânăra îmbrăcată în blugi şi tricou – prea largi şi, evident, bărbăteşti – într-o încăpere laterală, în care obişnuia să se odihnească în momentele în care obligaţiile bisericeşti îi permiteau un moment de repaus. O privi curios.

O fată de nouăsprezece-douăzeci de ani, cu trăsături fine, delicate. Piele roz, ochi mari, albaştri, păr blond. Gură mică, dar cu buze senzuale. Corpul, atât cât se putea ghici de sub veşmintele lălâi, părea de-o perfecţiune incredibilă, cu o proporţie ideală între mărimea sânilor, curbura şoldurilor şi subţirimea mijlocului.

Câtă deosebire faţă de enoriaşele lui obişnuite, scunde, grase, deformate de muncă şi naşteri... cu mâini aspre, pline de bătături...

Fata asta avea mâinile bine îngrijite. Evident, nu muncise niciodată. Chiar dacă ar fi reuşit să fugă cu Alvaro al ei, ce-ar fi făcut? N-o vedea lucrând într-o fabrică. Poate într-un magazin de lux, dar avea pregătirea necesară? După cum îi vorbise, păruse destul de nesigură, îşi găsise cuvintele cu greu, ca şi cum nu le-ar fi cunoscut prea bine înţelesul...

Regreta acum că n-o urmărise cu atenţie de la început, că nu-i pusese suficiente întrebări care să-l lămurească exact cu cine avea de-a face. Dacă se gândea bine, se vârâse într-o chestie urâtă, fără să cunoască toate elementele. Ce să-i spună episcopului? Că oferise sanctuar unei fete urmărite... de cine? Care fugise... de unde?

Ezită un timp, apoi se hotărî:

– Spune-mi totul, de la început. Am înţeles că lucrai într-o casă... specială.

– Da. Ofeream clienţilor servicii sexuale.

Conform solicitărilor. Bineînţeles, gusturile deosebite se plăteau ca atare.

– Şi te-ai săturat să... lucrezi acolo? Ţi s-a făcut scârbă să fii folosită ca obiect al plăcerilor păcătoase?

– Nu cred. Nu-mi dau seama. N-am avut niciodată senzaţia de scârbă. Am fost întotdeauna convinsă că fac un serviciu clienţilor. Că le ofer ceva de care au nevoie. Altfel, de ce ar fi venit la mine?

– Atunci, de ce ai fugit?

– Sincer vorbind, nu ştiu. Dacă nu-mi cerea Alvaro lucrul acesta... De fapt, de când l-am cunoscut s-a întâmplat ceva deosebit cu mine, mi-am pierdut judecata. N-am mai ţinut seama de ceea ce învăţasem... Oricum, nimic nu mai avea importanţă. Doar să fiu cu Alvaro. Când eram cu el, lumea părea altfel... relaţiile cu el păreau altfel...

– Se purta cu tine mai bine decât alţi... clienţi?

– Nu în mod deosebit. Sigur, era blând, tandru... Dar şi alţii aveau maniere plăcute, încercau să nu-mi facă rău... Însă Alvaro *simţea* ceva aparte pentru mine. Probabil că simţământul lui mi-a fost transmis şi mie...

– Şi ce intenţionezi să faci?

– Nu ştiu... Am fugit de acolo cu gândul să rămân cu Alvaro. Acum, când el nu mai este... *a murit*, nu-i aşa? ...ar trebui să mă întorc... dar ceva mă împiedică... am impresia că *lui* nu i-ar plăcea... că n-ar fi dorit lucrul ăsta...

– N-ai rude, prieteni? Pe cineva la care să ceri ajutor?

– Nu. Pe nimeni. Sigur, am fost instruită să povestesc clienţilor care s-ar fi interesat de aşa ceva că provin dintr-o familie respectabilă, onorabilă, care mi-a oferit educaţie şi trai îmbelşugat... după care, o serie de catastrofe au dus la pierderea averii... părinţii s-au sinucis, eu am picat în mâinile unor ticăloşi care m-au atras pe calea pierzaniei... dar astea-s lucruri de povestit clienţilor.. Iar dumneata nu eşti un client, nu?

– Nu, o asigură Suarez. Sunt preot, ştii prea bine.

– Ştiu, răspunse fata, privindu-l cu inocenţă. Însă la noi au venit o mulţime de preoţi...

Suarez roşi, fără să ştie prea bine de ce.

– Uscături există în fiecare pădure, mormăi el. Domnul le vede pe toate... şi le răsplăteşte cum se cuvine. Bine, asta-i povestea pentru clienţii curioşi. Ca să-i înduioşezi, să-i faci să se simtă în largul lor. Dar care-i povestea adevărată? Cum de-ai nimerit într-o asemenea casă?

– Am fost trimisă de Servants Lmt.

– Bine, dar în ce condiţii? Ce te-a făcut să accepţi o asemenea... slujbă?

– Pentru asta am fost făcută. Patronul casei a cerut firmei ce-i trebuia şi a fost servit cu marfă de cea mai bună calitate.

Suarez se enervă.

– Cum să fii făcută pentru aşa ceva? Dumnezeu n-a creat oamenii pentru păcat!

– Eu n-am fost creată de Dumnezeu. Am fost făcută... poate ar fi mai corect să spun *fabricată*... de către Servants Lmt. Nu sunt om, părinte.

– Dar ce?!

– Un android multifuncţional. Ultimul tip.

▲ ▲ ▲

NIMENI NU POATE TRĂI FĂRĂ SEX!
Nu simţiţi că vă copleşeşte stresul? Nu simţiţi că aveţi nevoie de afecţiune? De dragoste? De un contact sexual deplin, care să vă elibereze de încordare?
DAR ÎN CE FEMEIE PUTEŢI AVEA ÎNCREDERE?
ORICE RELAŢIE ÎNTÂMPLĂTOARE PREZINTĂ RISCUL UNEI ÎMBOLNĂVIRI GRAVE.
ATUNCI?
Să vă mulţumiţi doar cu sex în cadrul familiei? Să vă căsătoriţi doar pentru a avea la dispoziţie o femeie? Cu toate belelele pe care le implică un mariaj?
AR FI O MARE GREŞEALĂ!
Căsătoria nu rezolvă problema. Chiar dacă soţia se va mulţumi doar cu relaţiile sexuale din cadrul familiei, există riscul să se îmbolnăvească accidental, dacă are vreo prietenă sau colegă de serviciu mai libertină.
SAU INTENŢIONAŢI SĂ VĂ FACEŢI UN HAREM ŞI SĂ VĂ ŢINEŢI NEVASTA ÎNCUIATĂ ÎN CASĂ, FERITĂ DE LEGĂTURI CU LUMEA EXTERIOARĂ?
NU, CĂSĂTORIA NU VĂ REZOLVĂ PROBLEMA!
ATUNCI, CE-I DE FĂCUT?
VĂ SPUNEM NOI!
APELAŢI LA CASELE **SANISEX!**
SANISEX este singura instituţie care vă oferă femei produse de **SERVANTS LMT.**
Femei sănătoase, care nu se pot îmbolnăvi.
Care garantează siguranţa actului sexual!
CARE GARANTEAZĂ SĂNĂTATEA ACTULUI SEXUAL!
ATENŢIEI
Dacă suferiţi de vreo boală venerică, iar scrupulele vă împiedică să aveţi contacte sexuale, pentru a nu transmite boala dumneavoastră şi altora,

FRECVENTAŢI CASELE **SANISEX**!
FEMEILE PRODUSE DE **SERVANTS LMT**.
NU SE POT ÎMBOLNĂVI!
ELE SUNT SUPUSE, ÎN MOD AUTOMAT,
STERILIZĂRII DUPĂ FIECARE ACT SEXUAL.
DECI NU SE POT ÎMBOLNĂVI, NICI NU POT
DEVENI, ACCIDENTAL,
PURTĂTOARE DE VIRUŞI.
PENTRU SEX SĂNĂTOS, CASELE **SANISEX**!

▲ ▲ ▲

Palatul episcopal era imaginea puterii lumeşti a bisericii. Un lux puţin prea bătător la ochi pentru a fi de un bun gust desăvârşit. Dar părintele Suarez – probabil şi alţi preoţi din parohii sărmane – simţea, intrând în acel lăcaş al reprezentantului Papei, că are de-a face cu o mare putere. Nu numai spirituală. Şi-l cuprindea o oarecare teamă. respectul cuvenit superiorilor lui sporea fără să-şi dea seama, văzând exprimarea fizică a puterii lor lumeşti. Dispoziţia bătăioasă care-l cuprinsese în timpul drumului lăsă loc unei înclinări spre calcul, spre aspectul intelectual al problemei. Nu se mai gândea să-l înfrunte pe episcop, ci să-l convingă. Nu mai credea că încăpăţânarea îi va fi de folos, ci argumentarea logică. Încercă să-şi limpezească mintea, să-şi ordoneze ideile.

Secretarul, un bătrân cărunt, slab, cu figura dezvăluind o veselie nepământească – un vechi colaborator al episcopului şi autor al unor studii deosebit de interesante – îi zâmbi cu înţelegere, îl pofti să ia loc şi să aştepte până când monseniorul se va elibera. Iar părintele Suarez aşteptă, dându-şi seama că acea aşteptare era o metodă deliberată de potolire a spiritelor, o ocazie de meditaţie de care mulţi dintre cei care veneau acolo nu aveau parte. Când, în cele din urmă, fu primit, ştia clar ce avea de spus şi cum să prezinte problema.

Episcopul arăta obosit, mult mai obosit decât păruse când îl văzuse ultima oară, în urmă cu doi ani – se zvonea că ar fi grav bolnav. Figura lui de intelectual fin, de-o nobleţe sufletească ieşită din comun, nu se potrivea prea bine cu veşmintele bogate pe care le purta.

– Problema nu-i simplă deloc, spuse el după ce preotul făcu o expunere scurtă, seacă, a motivelor ce-l determinaseră să ceară audienţa. Biserica n-a mai oferit sanctuar de mult, s-a ferit să se amestece în problemele lumeşti. Poate că ar fi cazul să-şi aducă aminte de rolul ei. Părinte, deocamdată ţine fata aia – sau ce-o fi – în biserică, iar eu voi trimite pe sora Maria a Îngerilor s-o ia de acolo şi s-o adăpostească la mânăstirea din Bernardino. Vom aştepta un timp, să vedem cum evoluează lucrurile. Intervenţia noastră trebuie să aducă slavă lui Dumnezeu, glorie bisericii şi linişte făpturii aceleia. Vom medita asupra celor ce-s de făcut. Acum mergi în pace...

Suarez plecă, convins că lucrurile se puseseră în mişcare. Dar că acum venise rândul altora, mai pricepuţi în cele lumeşti, să acţioneze conform unor interese majore, în care el, Stella şi mulţi alţii nu erau decât simpli pioni...

▲ ▲ ▲

Stimate domnule doctor,

Este imposibil ca printre bolnavii pe care-i îngrijiţi să nu existe unii cu grave probleme de comportament sexual. Masochişti, sadici, perverşi de toate felurile. Străduinţele dumneavoastră nu-i pot vindeca imediat. Poate niciodată. Mai devreme sau mai târziu, bolnavii scapă de sub control şi pornesc în căutarea a ceea ce doresc, a lucrului de care au nevoie. Adică sex în condiţiile pe care le imaginează mintea lor anormală.

Dar dumneavoastră ştiţi prea bine că normalitatea e un lucru relativ.

Câţi dintre pacienţii dumneavoastră devin persoane antisociale doar pentru că n-au cum să-şi satisfacă fanteziile erotice? Societatea noastră e bolnavă, imaginaţia sexuală a luat-o razna – suntem primii în recunoaşterea acestui lucru – atunci de ce să acuzăm indivizi mai slabi, care cedează tentaţiei?

Oare terapia dumneavoastră n-ar fi uşurată dacă pacienţii şi-ar putea îndeplini visele fără să încalce legea, fără ca nevrozele lor să fie agravate de un puternic simţământ de culpabilitate?

Suntem convinşi că echilibrul lor ar fi mult mai uşor de restabilit dacă n-aţi avea de tratat decât problema gusturilor erotice bizare, nu şi problema antisocială.

TREBUIE SĂ RECUNOAŞTEŢI CĂ MULŢI BOLNAVI AJUNG CRIMINALI PERICULOŞI DOAR PENTRU CĂ NU GĂSESC ÎNŢELEGERE ÎN SATISFACEREA DORINŢELOR LOR.

Dacă vi s-ar oferi posibilitatea ca pacienţii dumneavoastră să dispună de un loc retras, izolat, fără pericol de publicitate sau şantaj, în care să încerce pe viu aplicarea aberaţiilor ce le chinuie mintea, putând să dispună fără nici un risc de trupurile unor femei minunate, pe care să le supună la orice le trece prin cap – INCLUSIV UCIDEREA ACESTORA ÎN ORICE MOD DORESC – fără să-i tragă nimeni la răspun-

dere, nu credeţi că problemele lor şi ale dumneavoastră s-ar simplifica?

GÂNDIŢI-VĂ LA SUGESTIA NOASTRĂ!

DACĂ IDEEA VĂ SURÂDE, CASELE SANISEX-SPECIAL VĂ AŞTEAPTĂ PACIENŢII!

VĂ VOR FI PUSE LA DISPOZIŢIE ÎNREGISTRĂRI, ÎN CARE SĂ PUTEŢI OBSERVA COMPORTAREA BOLNAVILOR. Precum şi fişe cu observaţii ale personalului nostru. Veţi dispune astfel de material documentar de prima mână, care se va dovedi extrem de folositor în stabilirea terapiei.

Apelaţi la noi şi veţi obţine succese inimaginabile. Şi un comision de zece la sută din încasările percepute de la clienţii pe care ni-i veţi trimite.

NU UITAŢI – SANISEX-SPECIAL!

▲ ▲ ▲

Părintele Suarez se întorsese de la palatul episcopal fără să-şi fi găsit liniştea. Avea impresia că problema fusese doar amânată, că nu i se găsise încă rezolvarea. Nu era convins că făcuse un lucru înţelept, iar episcopul trecuse uşor peste fapta lui, preocupat mai mult de implicaţiile lumeşti pe care el nu le înţelegea.

Ce făcuse? Acordase sanctuar unui android care căutase adăpost în biserica lui. Un mecanism-femeie fugit dintr-un bordel. Un simulacru făurit pentru plăceri perverse, contrare naturii umane.

Dar androidul acela descoperise dragostea şi încercase să scape de soarta pe care i-o hotărâseră ce-i ce-l fabricaseră. Dovedise sensibilitate. Se manifestase ca o fiinţă înzestrată *cu raţiune...*

În momentul acela, în biserică pătrunseră trei indivizi.

Le auzi paşii şi se întoarse.

Bărbaţi înalţi, solizi, cu umeri laţi, în costume de culoare deschisă cu dungi întunecate. Ţineau în mână pălăriile albe, cu boruri late, pe care le scoseseră când intraseră în lăcaşul Domnului.

Unul dintre ei, un tip brunet, se închină în grabă. După înfăţişare părea a fi portorican. Oricum, un latino-american catolic. Ceilalţi doi, un negru cu nasul zdrobit, probabil un fost boxer, şi un alb ras în cap, cu mutră de debil mintal, păreau destul de stânjeniţi.

Se apropiară cu paşi leriţi, ameninţători.

Când ajunseră lângă Suarez, brunetul şopti, cu voce răguşită:

– Bună ziua, părinte.

– Domnul să vă binecuvânteze. Cu ce vă pot fi de folos?

– Aveţi ceva care ne aparţine. Îl vrem.

– Ceva care vă aparţine? se minună Suarez. Cine sunteţi voi?

– N-are importanţă cine suntem noi. Lucrăm pentru Bill Handstrom. Patronul caselor deocheate. Domnul Handstrom este o persoană importantă în oraşul ăsta, părinte. Primarul, consilierii municipali, poliţia, judecătorii... toţi îl respectă şi au grijă să nu-l supere. Şeful nostru nu vrea scandal. Vrea doar ce-i al lui. Aşa că, să nu mai lungim vorba...

– De fapt, ce doriţi de la mine? Ce legătură am eu cu patronul caselor deocheate?

Părintele Suarez trăgea de timp. Ştia prea bine ce voiau cei trei. Pe Stella. Însă nu intenţiona să le-o dea. Mai ales că episcopul făgăduise că o s-o ia de acolo şi s-o ascundă. Deci făcu pe prostul.

– Uite ce-i, părinte, se enervă portoricanul. Ştim că individa s-a refugiat aici. A fost văzută de mai multe persoane. N-are nici un rost să negaţi.

– Stai puţin, să ne lămurim. E vorba de o femeie?

– Da.

– Păi ai spus că-i vorba de ceva care vă aparţine. Acum pomeneşti de o femeie. Cum să vă aparţină o femeie?

– Nu-i o femeie adevărată.

– Vrei să spui că-i vorba de un travestit? supralicită Suarez.

Individul păru încurcat.

– Nu, nu-i nici un travestit. O femeie... Numai că-i o femeie artificială. Un robot, cum s-ar spune...

– Domnule, făcu Suarez pe supăratul, îţi baţi joc de mine? Într-adevăr, în dimineaţa asta s-a refugiat în biserică o femeie care mi-a declarat că a fugit dintr-o casă rău famată, împreună cu iubitul ei. Bărbatul a fost ucis, iar ea a căutat adăpost aici. E de datoria mea să acord azil oricui îmi cere, cu atât mai mult unei femei care-i obligată să păcătuiască. Păcatul trupesc, fiule, este foarte grav! Poate nu-ţi dai seama, dar biserica a încercat, dintotdeauna, să salveze sufletele rătăcite, să le aducă pe calea cea bună. Recunosc că aici se află o femeie fugită din... instituţia patronului vostru. Dar e vorba de o femeie care, după ce a păcătuit – din motive doar de ea ştiute – a descoperit lumina. Biserica n-o poate respinge, nu-i poate refuza adăpostul solicitat.

– Dar, părinte, zise individul, evident indispus, v-am spus că nu-i vorba de o femeie adevărată! Că-i un robot!

– Tinere, mă crezi prost? Am stat de vorbă

cu ea. Şi am privit-o, atât cât poate privi un preot o femeie. Am văzut şi eu filme la televizor. Ştiu ce-i ăla un robot. Femeia asta nu are braţe din metal, nici becuri în loc de ochi! Din ce-am discutat cu nenorocita aia, a fost folosită de clienţii voştri pentru a păcătui. Vrei să-mi spui că ţineţi o casă de plăceri pentru dezaxaţi care-şi satisfac plăcerile cu roboţi? Sau că indivizii ăia, clienţii voştri, nu-şi dădeau seama că au de-a face cu un mecanism, nu cu o femeie?

– Uite ce-i părinte, îşi pierdu răbdarea portoricanul. Am fost trimişi aici să facem o treabă. Dă-ne robotul şi plecăm!

– Dacă-i robot, vi-l dau. Dacă-i femeie, aţi venit degeaba. Îi voi apăra libertatea cu preţul vieţii mele.

– Părinte, nu-i femeie, credeţi-mă! E doar un automat foarte bine făcut, care imită perfect trupul şi comportarea omenească. Nu vrem să vă facem necazuri. Daţi-ne ce-i al nostru şi plecăm.

– Ascultă, tinere. Eşti sigur că-i un robot?

Individul rămase cu gura căscată.

– Ce vreţi să spuneţi?

– Dacă-i cumva o femeie adevărată? Drogată, ca să se supună ordinelor patronului? Pari de bună credinţă. Ai vreo dovadă că-i vorba de un robot? Pentru că, dacă-i o femeie şi încerci s-o iei de aici cu forţa, te faci vinovat de răpire! Ştii care-i pedeapsa într-un asemenea caz!

Cei trei se priviră între ei. Păreau cuprinşi de îndoială. Suarez se grăbi să profite.

– Spuneţi-i patronului vostru că, dacă reuşeşte să mă convingă că-i vorba de un robot, îşi va primi maşinăria înapoi. Dar să nu încerce să mă înşele! Oricum, mă voi sfătui cu superiorii mei. Sunt convins că patronul vostru foloseşte, din motive pe care nu le cunosc, femei pe care le prezintă drept roboţi. Poate pentru ca să nu li se pară clienţilor ciudată compotarea fetelor drogate... Dacă e vorba de un robot, trebuie să aibă nişte facturi, documente, certificat de garanţie... chestii de felul ăsta. Deci poate demonstra uşor că are dreptate. Dacă reuşeşte, atunci îşi va recăpăta obiectul ce-i aparţine. Dacă nu, voi pune în mişcare presa, televiziunea, comitetele cetăţeneşti, biserica. Nimeni nu poate fi silit să se prostitueze în parohia mea, înţelegeţi? Mie nu mi-e teamă de domnul Handstrom! Acum plecaţi! Mergeţi cu Dumnezeu! Sper să nu mai călcaţi în biserica mea!

Cei trei rămaseră un timp pe gânduri, apoi negrul făcu un semn. Se întoarseră şi plecară. Se îndreptară spre dreptunghiul luminos al uşii, care-i primi, îi înghiţi, îi dizolvă în luminozitatea sa...

▲ ▲ ▲

SANISEX

O viaţă sexuală variată, plină de surprize plăcute!

Ştim cu toţii că sexul se bazează pe imaginaţie. Că oricine îşi doreşte să posede o femeie perfectă.

CÂŢI AU PARTE DE AŞA CEVA?

O femeie cu un trup perfect oferă rareori satisfacţii intelectuale pe măsură, iar femeile inteligente au doar rareori un fizic corespunzător. Da, veţi zice, dar nimeni nu-i perfect!

IATĂ, SANISEX VĂ OFERĂ FEMEILE PERFECTE!

Celor ce doresc împlinirea sexuală, casele SANISEX le pun la dispoziţie serviciile unor psihiatri bine pregătiţi, care pot descoperi tot ce vă doriţi. Şi în funcţie de aceste dorinţe ascunse, uneori necunoscute (sau nerecunoscute), veţi avea femeia pe care aţi căutat-o toată viaţa.

LĂSAŢI INHIBIŢIILE! RENUNŢAŢI LA IPOCRIZIE!

CĂUTAŢI FERICIREA!

CASELE SANISEX V-O OFERĂ!

PREŢURI MODICE!

Reporter: Iar acum, dragi telespectatori, câte ceva despre un scandal care se anunţă a fi foarte interesant. După cum probabil aţi aflat, firma Sanisex; a concetăţeanului nostru Bill Handstrom, a dat în judecată parohia Sfântul Anton pentru însuşire ilegală de bunuri. Avem invitaţi în studiourile noastre pe domnul Miller, avocatul firmei Sanisex, şi pe părintele Sullivan, reprezentantul episcopiei. Ce ne puteţi spune despre această poveste domnule Miller?

Miller: Cred că totul se bazează pe o confuzie. După cum probabil aţi aflat, firma Sanisex oferă clienţilor adroizi de ultimul tip. Asemănarea acestora cu femeile adevărate este frapantă. Presupun că preotul paroh a fost convins că adroidul care, dintr-un motiv necunoscut, a părăsit localul Sanisex, e o fiinţă umană şi conform spiritului de milostenie pe care-l admirăm la persoanele religioase, i-a acordat azil. Deci, repetăm, credem – sperăm – că totul se bazează pe o regretabilă confuzie.

Reporter: Să ascultăm şi punctul de vedere al părintelui Sullivan.

Sullivan: Este posibil ca ceea ce spune domnul Miller să fie adevărat. Nu avem de unde să ştim. Noi cunoaştem doar că o femeie îngrozită a cerut sprijin şi sanctuar. Datoria noastră a fost să i-l acordăm.

Reporter: Proprietarul nu şi-a solicitat...

obiectul?

Sullivan: Ba da. A trimis trei gangsteri care au încercat să vâre spaima în părintele Suarez. Pretenţiile lor au fost considerate scandaloase, iar explicaţiile lor, că n-ar fi vorba de o femeie, ci de un robot au părut, după cum era şi normal, foarte trase de păr. Ca atare, părintele Suarez a cerut sfatul şi ajutorul episcopiei. În prezent, persoana implicată se află sub supravegherea unor specialişti care încearcă să determine care-i adevărul.

Miller: Evident că nu-i vorba de un robot, ci de un android. Iar aspectul acestuia a fost proiectat în mod special pentru a nu fi deosebit cu uşurinţă de o femeie. Dar orice examinare cât de cât serioasă va dovedi despre ce-i vorba. Cu tot aspectul umanoid, artefactul este dotat cu un creier neuronic artificial (CNA), care se deosebeşte ca formă şi dimensiuni de creierul uman. Pe de altă parte, androidul conţine diferite dispozitive de adaptare la funcţiile şi cerinţele sarcinilor pentru care a fost creat, dispozitive atât electronice cât şi mecanice. Va fi suficient ca aşa zisa individă să fie supusă radiografierii, pentru ca acestea să iasă la iveală.

Sullivan: Am examinat eu însumi radiografii de genul propus de domnul Miller. Nu mi s-au părut prea diferite de cele ale unor persoane cărora li s-au făcut diferite implanturi. Există totuşi posibilitatea unei fiinţe umane controlată prin diferite dispozitive, silită să se supună unor ordine contrare voinţei sale, contrare moralei sale.

Miller: Să fim serioşi! O examinare chiar şi superficială a sistemului circulator, a sistemului osos, ar fi dovedit că nu-i vorba de o fiinţă umană! Ce femeie are toate oasele din material plastic? Să zicem că, în urma unor accidente, i-au fost înlocuite o parte din oasele fracturate cu substitute artificiale. Dar nu întreg sistemul osos! Nu, domnilor, clientul meu consideră că în urma unei examinări cât de cât pertinente, adevărul trebuie să iasă la iveală. Iar dacă după aceea episcopia va continua să susţină că-i vorba de o femeie, vom fi convinşi că-i vorba doar de rea voinţă.

Reporter: Ce aveţi de spus, părinte Sullivan? Argumentele domnului Miller mi se par deosebit de convingătoare.

Sullivan: Problemele sunt mult mai complicate decât par la prima vedere. Aici nu-i vorba doar de un obiect care trebuie restituit proprietarului, ci şi de modul în care e folosit obiectul respectiv. Biserica are anumite responsabilităţi. Nu exagerez deloc dacă afirm că anumite suflete sunt în pericol. Sufletele clienţilor caselor Sanisex. Dacă acolo întreţin relaţii carnale cu femei, săvârşesc gravul păcat al adulterului. După cum prea bine ştiţi, biserica s-a opus dintotdeauna prostituării şi existenţei caselor de toleranţă...

Miller: Ce adulter, părinte? V-am spus că noi folosim adroizi de ultimul tip, special proiectaţi pentru servicii sexuale.

Sullivan: Şi ce-i un adroid, domnule Miller? Un dispozitiv electronico-mecanic?

Miller: S-ar putea spune şi aşa...

Sullivan: Cu asta lucrurile nu se schimbă de loc în bine. Din punct de vedere al bisericii, se înlocuieşte un păcat cu altul. Nu mai e vorba de adulter, ci de un soi de masturbare, de onanism... O relaţie cu o femeie este totuşi ceva natural, se supune legilor firii... Dar a face sex cu o maşină... asta-i nu-i numai o pervertire a unor funcţii naturale, ci chiar o perversiune. Vă daţi seama că nu putem accepta aşa ceva.

Miller: Staţi un pic! Androizii nu-s simple maşini! Trupul lor imită foarte bine corpul omenesc, scheletul din plastic şi mecanismele interioare sunt acoperite cu muşchi şi piele sintetice, dar organice. Iar creierul artificial este şi el bionic. Deci un android este, în mare parte, un soi de fiinţa artificială...

Sullivan: Vreţi să spuneţi că un android este, de fapt un om? Chiar şi parţial?

Miller: N-aş merge chiar atât de departe... Nu, un android nu-i om, nu poate fi om... dar poate fi considerat un fel de fiinţă inferioară...

Sullivan: Domnule Miller, nici nu vă daţi seama ce lucru grav aţi spus! Deci dumneavoastră oferiţi clienţilor dumneavoastră, pentru a-şi satisface poftele, nişte fiinţe inferioare! Chiar dacă au înfăţişare omenească! Din punct de vedere moral, săvârşiţi o crimă! În cazul cel mai bun, le oferiţi echivalentul unor femei imbecile, a unor nenorocite ce pot fi supuse oricăror dorinţe, fără a-şi da seama ce fac. Un păcat extraordinar de grav! Sau, în altă variantă, le oferiţi un fel de animale, ca şi cum i-aţi îndemna să aibă relaţii sexuale cu maimuţe sau cu capre! Bestialitate, domnule, aşa se numeşte păcatul ăsta, pe care biserica îl consideră extrem de serios! O perversiune degradantă, un lucru împotriva firii! Nu vă daţi seama că prin aceasta aduceţi omul la nivel de animal? Nu vom tolera aşa ceva!

Miller: Părinte, discuţia a degenerat! Nu vă pot permite să transformaţi această întâlnire televizată în campanie electorală! Fondul problemei e altul: aţi furat, da, aţi furat un android al nostru şi refuzaţi să-l înapoiaţi! Degeaba încercaţi să abateţi discuţia spre alte aspecte, care nu ne interesează! Dacă nu ne daţi înapoi ce ne

aparţine, veţi suporta rigorile legii!

Sullivan: Iar noi nu vom permite să mânjiţi sufletele oamenilor, să-i osândiţi pentru vecie doar ca să vă umpleţi voi de bani! Sunteţi nişte instrumente ale Satanei, conştiente sau inconştiente!

Reporter: Ne vedem siliţi să oprim aici interesanta noastră discuţie, timpul alocat a expirat. După o scurtă pauză publicitară...

▲ ▲ ▲

SĂ FIM SINCERI MĂCAR UN MOMENT!

Câţi dintre noi suferă de complexe de inferioritate? Câţi dintre noi nu ezită înainte de a avea o relaţie, chiar dacă aceasta poate fi serioasă? Să recunoaştem deschis: bărbatul este, prin natura sa, o fiinţă complexată. Orgoliul masculin este sursa principală de complexe. Pentru că bărbatul trebuie să fie masculul feroce, care satisface întotdeauna o femeie. Cu excepţia câtorva megalomani (şi a câtorva macrogenitali) orice bărbat se întreabă, în sinea lui, fără a îndrăzni să mărturisească acest lucru măcar psihiatrului său, dacă femeia pe care abia a cunoscut-o va fi satisfăcută, dacă dimensiunile membrului său sunt mulţumitoare... Orice relaţie nouă se află sub semnul îndoielii şi poate eşua din cauza acestor îndoieli ce se află ascunse în subconştientul oricărui bărbat.

ÎNTREAGA CIVILIZAŢIE UMANĂ ESTE NEVROZATĂ.

Oare cum ar fi viaţa noastră dacă am reuşi să scăpăm de asemenea complexe de inferioritate? Oare cum ar evolua civilizaţia dacă energia noastră ar fi îndreptată spre lucruri constructive, nu pentru ascunderea unor complexe care sunt, aproape întotdeauna, lipsite de orice bază reală?

De ce să nu recunoaştem cinstit că multe dintre eşecurile noastre profesionale sau în afaceri (fără a mai vorbi de cele sentimentale) sunt datorate acestei obsesii ascunse, care ne macină inconştient şi ne răpesc încrederea în propriile puteri?

CUM V-AŢI SIMŢI ŞTIIND CĂ NU TREBUIE SĂ MAI AVEŢI ASEMENEA TEMERI?

CASELE SANISEX SUNT ALĂTURI DE DUMNEAVOASTRĂ!

VĂ PUN LA DISPOZIŢIE PERSOANE CARE VOR FI SATISFĂCUTE ÎN MOD GARANTAT!

Ele se vor adapta în mod automat la performanţele dumneavoastră, iar satisfacţia va fi reciprocă.

GATA CU COMPLEXELE!

SANISEX E ALĂTURI DE DUMNEAVOASTRĂ!

▲ ▲ ▲

Părintele Suarez aşteptase răbdător, în anticamera episcopului, lăsându-se furat de gânduri. Fusese convocat pe neaşteptate, fără să i se spună de ce. Nici el nu întrebase, convins fiind că secretarul nu intenţiona să-i spună, chiar dacă ştia despre ce-i vorba. Aşa că aşteptase, bucurându-se de liniştea încăperii întinse, de moliciunea canapelei pluşate, comode...

Până când bătrânul secretar veni şi-l invită în biroul monseniorului.

După ce sărută inelul şi primi binecuvântarea, Suarez se aşeză în fotoliul mare, din piele neagră, făcut astfel ca oaspetele să se simtă în largul lui. Episcopul părea preocupat, dar nu îngrijorat sau speriat.

– Te-am chemat, părinte, să discutăm despre Stella, începu episcopul, ca şi cum Suarez şi-ar fi închipuit că ar fi putut fi convocat din altă cauză.

– Cum stăm cu procesul? îşi permise să se intereseze.

– Bine. Sau cel puţin aşa m-a asigurat părintele Sullivan. Studiază tot felul de cazuri şi precedente care ar putea fi folosite în cazul nostru, deşi, sincer vorbind, precedente adevărate nu există. Până acum n-a existat vreun caz de dispută a proprietăţii unui android. Dar juristul nostru, ca orice irlandez, e priceput la chichiţe avocăţeşti. Am încredere în el şi în mila Domnului, pentru că dreptatea e de partea noastră. Ce mai face pocăita noastră?

– Prea sfinte, aş zice că a pornit pe un drum bun. Studiază Sfânta Scriptură şi scrierile Sfinţilor Părinţi. Dă dovadă de o înţelegere extrem de profundă şi pune tot timpul întrebări care dovedesc că nu se mulţumeşte cu o simplă acumulare de informaţii. Are discuţii îndelungate cu sora Maria a Îngerilor şi cu alte surori, pricepute în teologie... Toate sunt entuziasmate de perspicacitatea ei, de mintea ei ascuţită... Mai mult, cred că a priceput ce înseamnă păcatul. O preocupă foarte mult calea izbăvirii ei, pentru că-i convinsă că a păcătuit, dar că există salvare. Crede cu o sinceritate dezarmantă, din tot sufletul.

– Din tot sufletul... mormăi episcopul. Întrebarea este, părinte: oare are ea suflet?

Părintele Suarez rămase cu gura căscată.

– Cum adică, dacă are suflet? reuşi el să îngaime, după un timp..

– S-o luăm altfel. De ce eşti convins că are suflet?

Parohul meditä puţin, înainte de a se aventura să răspundă.

– Pentru că gândeşte. Pentru că înţelege cuvântul Domnului. Pentru că se căieşte. Pentru că doreşte izbăvirea.

– Frate, problema nu-i chiar atât de simplă. Această discuţie nu-i oficială, este premergătoare unor dezbateri pe care le voi avea cu specialiştii noştri în teologie. Şi poate va fi nevoie de discuţii îndelungate la curia papală... Dar există motive pentru care doresc să vorbesc mai întâi cu tine. Pentru că ai reuşit, în lumea asta murdară, să-ţi păstrezi sufletul neîntinat. Şi pentru că eşti singurul care crezi cu adevărat în Stella, în dorinţa ei sinceră de a ascede către Domnul. Dacă după ce vom discuta, îţi vei păstra credinţa în ea, voi avea curajul să trec mai departe. Dacă tu vei capitula, nu are rost să polemizez cu alţii, care n-o cunosc atât de bine ca tine, confesorul ei. Pentru că nu de pomană te-am lăsat să-i fi duhovnic şi după ce am mutat-o la mânăstirea din Bernardino. Am dorit să-i urmăreşti îndeaproape evoluţia, pentru că am descoperit, în timpul discuţiei pe care am avut-o cu ea, înainte de a fi mutată printre surori, că are o încredere deplină în tine, că-i dispusă să se mărturisească ţie mai mult şi mai deplin. Deci să analizăm chiar argumentele pe care mi le-ai adus, în favoarea afirmaţiei că Stella are suflet. Care a fost primul?

– Că gândeşte.

– Un argument care ar fi fost valabil, neîndoielnic şi suficient cu puţin timp în urmă. Dar ce-i gândirea?

– Un ansamblu de corelaţii între informaţii, care decurg în mod logic, dar care nu-s cuprinse implicit în informaţiile iniţiale. Capacitatea de a obţine idei noi din cunoştinţe vechi, se hazardă părintele Suarez.

– Pare destul de corect, mormăi episcopul. Mda... creierele artificiale, electronice sau neuronice, sunt capabile să memoreze informaţii, ba chiar să facă diferite corelaţii între ele, conform unor scheme logice stabilite. Chiar să ajungă la ceea ce am putea numi idei noi. Aşa numitele Inteligenţe Artificiale sunt capabile de un simulacru convingător de gândire, pentru că, pe lângă schema logică iniţială, beneficiază şi de capacitatea de a învăţa, de a extinde şi chiar modifica schema respectivă... Pe de altă parte, există oameni cu tare intelectuale, la care procesul gândirii e alterat, e evident inferior procesului gândirii calculatoarelor. Dar nu cred că i-ar trece cuiva prin minte să pună la îndoială faptul că aceşti nenorociţi n-ar avea suflet, doar pentru că-s inferiori unor maşinării sofisticate. Nu, nu cred că gândirea – nici măcar inteligenţa – ar fi legate implicit de existenţa sufletului... Să vedem mai departe.

– Pentru că înţelege cuvântul Domnului.

– Mda... Acest argument mi se pare şi mai îndoielnic decât cel dintâi. În primul rând, înţelegerea poate fi doar o manifestare a unei rutine în gândire, a unei predispoziţii – sau programări – pentru acceptarea unor afirmaţii. Un android, robot sau calculator căruia i s-au stabilit predispoziţiile logice necesare poate fi făcut să accepte învăţătura Domnului mai degrabă decât un om încăpăţânat. *Cred pentru că-i absurd* poate însemna atât capacitatea umană de a transcede condiţia sa, de a fi deschis pentru revelaţie, cât şi dispoziţia de a accepta ceva ce se conformează unor scheme logice, indiferent dacă învăţătura respectivă contrazice alte scheme logice. Pe de altă parte, câţi oameni înzestraţi cu raţiune, ba chiar cu o morală deosebită, altruişti şi milostivi, resping învăţătura Domnului, din motive numai de ei cunoscute... Dacă ar fi să ne luăm după cifre, înseamnă că trei sferturi din populaţia Pământului n-are suflet, pentru că indivizii sunt atei sau cred în divinităţi păgâne... Nu, acest argument este mai slab decât primul... Să-l vedem pe următorul.

– Pentru că se căieşte.

– Da, căinţa... Interesant concept... Căinţa... Asta implică atât părere de rău pentru ce-ai făcut, dar şi sentimentul vinovăţiei. Două lucruri care nu-s neapărat legate. Poate să-ţi pară rău că ai făcut ceva, dar să nu te simţi vinovat, să-ţi găseşti scuze şi motivaţii. Iar sentimentul vinovăţiei poate fi declanşat şi de un complex de culpabilitate, nu neapărat de o analiză corectă, lucidă, a faptelor. Vezi tu, părinte, căinţa implică, în primul rând, un sistem moral de referinţă, faţă de care îţi raportezi faptele şi vezi în ce măsură ele se încadrează în normele morale acceptate. Un canibal – dintr-o societate în care canibalismul nu-i ceva condamnabil – nu se consideră vinovat de faptul că mănâncă din carnea semenului său. Nici un bolnav psihic care se dedă la acte de canibalism nu se consideră vinovat, pentru că normele lui morale aberante nu se raportează la cele sociale. Deci căinţa implică conştiinţa propriei greşeli, dorinţa de a o depăşi, de a deveni mai bun... Da, căinţa poate fi legată de existenţa unei conştiinţe superioare... Dar o minte artificială poate fi dirijată de un sistem de reguli foarte stricte, a căror încălcare poate produce reacţii ce pot semăna cu vinovăţia. Căinţa este, în esenţă, recunoaşterea a ceva caracterizat aprioric drept *bine*, acceptat ca atare. Iar orice nu respectă regulile de bază este considerat *rău*. O schemă binară destul de simplistă, pe care gândirea artificială o poate

respecta chiar mai bine decât cea umană, predispusă din start la autocompătimire şi autojustificare. Mai mult, căinţa implică apelul anterior la *liberul arbitru*, la alegerea deliberată a binelui sau răului, la căderea în ispită. Deci implică săvârşirea răului în cunoştinţă de cauză, ceea ce declanşează ulterior, post factum, o analiză marcată de culpabilitate, ceea ce produce un simţământ de regret, de dorinţă de a reveni la starea anterioară faptei. În cazul Stellei, de ce s-ar ivi acest sentiment de culpabilitate? Ea n-a avut de ales. Indiferent de gravitatea păcatelor pe care le-a săvârşit, n-a avut conştiinţa lor. Ba dimpotrivă, mintea ei de atunci fusese astfel programată încât să fie convinsă că face un lucru bun, folositor.

– Aşa este, prea sfinte. Dar căinţa mai înseamnă şi recunoaşterea ulterioară că ai trăit în păcat. Apostolul Pavel i-a persecutat pe creştini convins fiind că-şi face datoria. Dar, după ce a aflat adevărul, s-a căit de faptele lui, nu s-a justificat spunând că nu ştiuse çă-i un lucru rău.

– Pe undeva ai dreptate... Şi totuşi, chestia cu căinţa nu mi se pare convingătoare... Am impresia că poate fi reflexul unor reguli care conduc la initarea conştiinţei, nu la manifestarea însăşi a conştiinţei... Să vedem ce mai avem.

– Pentru că doreşte izbăvirea.

– Izbăvirea... Un concept atât de nebulos, bazat pe o chestie extrem de subiectivă... Numai speranţă. Nu-mi pot imagina un mecanism, oricât de sofisticat, care să ştie ce-i speranţa. Orice creier artificial este, prin construcţie, logic. Speranţa n-are nici o logică. Ţine mai degrabă de capacitatea omului de a visa, de a-şi imagina o altă realitate, diferită de cea normală. Izbăvirea reprezintă visul nostru, a bucăţilor de lut însufleţite, că acea entitate creatoare de deasupra noastră ne va acorda o şansă suplimentară. Cea mai elementară logică ne-ar împinge să credem că suntem damnaţi, că vom arde în focul veşnic pentru păcatele noastre. Dar în mintea umană există ceva iraţional, ceva ilogic, care-i mai puternic decât partea noastră raţională, şi care ne face să credem că se va întâmpla un fapt pe care nu ştim să-l explicăm, să-l justificăm, dar care va împlini visele noastre cele mai dragi. Această lipsă de logică, dacă vrei chiar de coerenţă, este tipică gândirii omeneşti. Ea nu poate fi imitată de gândirea artificială, oricât de complicată ar fi aceasta, oricât de mimetică ar fi. Nimeni nu poate imita un nebun, dacă n-are o doză zdravănă de nebunie în el. Da, părinte Suarez, setea de izbăvire a Stellei poate dovedi că gândirea ei e *omenească*.

– Deci are suflet! răsuflă uşurat parohul.

– Eh! Lucrurile nu-s chiar atât de simple... Vezi tu, noi ştim cu certitudine că Stella nu-i om. Faptul că are o gândire umană, înzestrată cu un strop de iraţionalitate, nu o face egală omului. Pentru că omul nu-i numai gândire. Mai are şi spirit creator, transmis de divinitate când a suflat asupra lui, dându-i viaţă... Stella nu poate face copii, deci nu ia parte la creaţia veşnică, neîncetată, parte a ciclului divin de creare a lumii.

– Nu toţi oamenii sunt înzestraţi cu capacitatea de procreere, bombăni Suarez. Asta nu-i face mai puţin oameni.

– Ai şi tu dreptate. Dar nu aceasta-i problema care ne interesează. Ci dacă Stella are suflet, chiar dacă-i un simplu android. Am aflat din surse sigure că Vaticanul studiază foarte serios dacă extratereştrii pot avea suflet. O problemă foarte gravă, plină de implicaţii profunde. Nu-i de crezut că Domnul a creat specii inteligente, fără a le acorda şansa izbăvirii... Dar până în acest moment, omenirea n-a întâlnit alte specii inteligente, aşa că problema e de interes pur teoretic. Aşa că am face bine să revenim la problema noastră, care-i ceva concret. Învăţătura bisericii spune că omul capătă suflet din clipa naşterii, ba chiar din clipa conceperii fătului. În cazul Stellei ar fi vorba de un caz aparte: căpătarea unui suflet ulterior naşterii. Un adevărat miracol. Dar ştii prea bine că biserica este foarte prudentă când e vorba de minuni. Nu le acceptă prea uşor. Pericolul de a ne înşela a prea mare. Frate, dorinţa ta de a o vedea pe Stella acceptată ca om deplin e prea mare, te poate face să confunzi realitatea cu propria-ţi vrere, te poţi amăgi foarte uşor. Iar deziluzia poate fi cruntă. Nu cred că problema e de competenţa noastră. Va trebui să facem apel la învăţaţii curiei papale. Până atunci, nu vom nega posibilitatea miracolului, dar nici nu-l vom recunoaşte. Continuă să ai grijă de ea, ca şi până acum. Instruieşte-o, oferă-i învăţătură şi alinare, dar nu-i da speranţe iluzorii. Oricum, e mai bine să rămână în continuare la mânăstire. Iar noi vom lupta mai departe pentru a o libera de păcat şi de cei care vor s-o păstreze pe căile pierzaniei. Indiferent ce este ea. Ştim că nu-i om şi nu dorim să obţinem pentru ea statutul de om, ci doar s-o salvăm din starea jalnică în care fusese. Sper ca părintele Sullivan să găsească vreo chichiţă juridică...

▲ ▲ ▲

TINEREŢEA E FRUMOASĂ
ŞI PLINĂ DE ILUZII

Ce poate fi mai frumos, mai plin de făgăduinţe, decât un lucru necunoscut şi învăluit în mister?

Romantismul tinereţii acordă valori nebănuite acelor lucruri neştiute încă, dar care vor deveni, curând, o componentă normală a vieţii. La loc de frunte se află dragostea. Dragostea cunoscută, deocamdată, doar din cărţi...
Adolescenţa este vârsta periculoasă. Pentru că iluziile se confruntă cu realitatea. Şi, de multe ori, lucrurile ce-s considerate minunate se pot dovedi urâte, sordide, neplăcute...
N-ai simţit niciodată dorinţa de a face dragóste cu prietena ta? Recunoaşte cinstit: ţi-a fost frică... Nici unul dintre voi n-o făcuse până atunci şi te-ai temut să nu rataţi momentul cel mai important al vieţii.
Eşti perfect conştient că ar trebui să înveţi anumite lucruri, dar că nu le poţi învăţa din cărţi sau din manuale.
CĂ AR TREBUI SĂ APELEZI LA CINEVA CU EXPERIENŢĂ.
Dar eşti îndrăgostit, iar a face sex cu o altă femeie ţi se pare un lucru groaznic. Şi, de altfel, nici nu ştii cum să cucereşti o femeie...
O DILEMĂ CRUNTĂ
Ce-i de făcut? Ştii că fericirea ta depinde de prima noapte petrecută cu iubita ta... că bunele intenţii şi dragostea nu-s suficiente... că s-ar putea să te faci de râs...
ceea ce n-ai putea suporta...
CE-I DE FĂCUT?
În asemenea momente e bine să ai un prieten care să-ţi dea sfatul cel bun, să te îndrume către cei care te pot ajuta fără să-ţi mânjeşti dragostea curată. Iată sfatul meu prietenesc:
CASELE SANISEX!
Casele SANISEX oferă servicii ireproşabile pentru începători. Adevărate lecţii de viaţă. Vei deveni, în scurt timp, un adevărat expert al sexului, capabil să-ţi aduci iubita pe culmile extazului.
ŞI NU AI DE CE SĂ TE SIMŢI VINOVAT
CEA CARE TE VA INSTRUI NU-I FEMEIE
NU-ŢI POŢI ÎNŞELA IUBITA CU O MAŞINĂRIE
Fă-o cu sufletul împăcat. Vei învăţa ce-ai nevoie, păstrându-ţi puritatea. Iubita ta va fi prima femeie cu care vei avea de-a face. Dar în calitate de adevărat bărbat...

▲ ▲ ▲

Judecătorul Cox: Linişte! Dacă nu încetaţi, evacuez sala! Domnule Miller, vă rog să vă controlaţi expresiile! Ca om credincios, mărturisesc că m-au impresionat neplăcut declaraţiile dumitale anticlericale, chiar dacă eu aparţin altei biserici. Rişti, în felul ăsta, să nu fiu obiectiv la stabilirea verdictului.

Miller: Scuze, domnule judecător. Trebuie însă să recunoaşteţi că domnul Sullivan m-a provocat.

Judecătorul Cox: Vă avertizez pe amândoi! Suntem la tribunal, nu la circ! Vă rog să păstraţi decenţa cuvenită! Continuă, domnule Miller.

Miller: După audierea martorilor, cred că nu-mi rămâne mare lucru de spus. Este vorba de furt. O infracţiune banală şi minoră, pe care acuzatul – mai bine zis apărătorul acuzatului – încearcă s-o transforme în ceva nebulos şi chiar metafizic. Nu dorim pedepsirea păcătosului, în privinţa asta lăsăm condamnarea pe seama propriei sale conştiinţe. Ne mulţumim doar să ne recuperăm bunul nostru. Am prezentat dovezi suficiente – documentaţie de proiectare, facturi, note de plată – prin care să justificăm dreptul nostru. Curtea va lua, sperăm, singura decizie corectă.

Sullivan: Domnule judecător, stimaţi juraţi! Trebuie să decideţi astăzi în privinţa unei probleme de proprietate. Mai înainte de a pleda în favoarea dreptului nostru, trebuie să cădem de acord asupra unei probleme de fond. Ce-i obiectul în dispută.

Miller: Iar începem? Documentele dovedesc fără urmă de îndoială: un android multifuncţional.

Sullivan: Perfect. Din declaraţia martorului, pe care n-a pus-o nimeni sub semnul întrebării, rezultă că androidul respectiv s-a refugiat de bună voie pe teritoriul bisericii. Dacă vom încadra obiectul disputei noastre în categoria *aparatură electronică şi calculatoare*, după cum se pare că ar fi normal, după părerea reclamantului, ne găsim într-o situaţie bizară: care ar putea fi decizia curţii în situaţia în care un televizor ar fugi din casa reclamantului la vecin, cerând adăpost acolo?

Miller: Un televizor nu poate fugi şi nici nu poate exprima o asemenea opţiune aberantă!

Sullivan: Perfect de acord. Dar un calculator? Ce părere are onorabilul avocat al reclamantului?

Miller: Evident, rămân la părerea anterior exprimată.

Sullivan: Măcar într-o privinţă suntem de acord. Deci, în concluzie, nu cred că putem încadra obiectul disputei la categoria *aparatură electronică şi calculatoare*. Aş propune o altă definire: *obiect cu structură trupească biologică, înzestrat cu capacitate de deplasare şi inteligenţă limitată*. Onorabilul confrate este de acord?

Miller: Da, mi se pare oricum mai apropiată de realitate decât prima.

Sullivan: Perfect. Remarc că suntem, încă o dată, de acord. Dar definiţia anterioară cores-

punde, în mare măsură, celei unui animal. În aceste condiţii, noi recunoaştem dreptul reclamantului la proprietate. Legile statului permit deţinerea în proprietate a animalelor. Onorabilul confrate e de acord cu interpretarea mea?

Miller: Din moment ce ne recunoşti dreptul la proprietate, da.

Sullivan: Perfect. Să trecem mai departe. Nu ne este foarte clar ce fel de animal este această Stella, care a cerut drept de azil în biserica părintelui Suarez, dar legile existente, tradiţia şi precedentele juridice stabilesc două rezolvări ale problemei. Îmi permit să vi le amintesc. În primul caz, facem apel la modul de soluţionare a problemelor în litigiu privind dreptul de proprietate asupra vitelor care trec pe păşunile altei persoane decât proprietarul de drept.

Rumoare în sală.

Sullivan: După cum ştiţi, cel care nu-i în stare să-şi păzească vitele pierde posesiunea animalului respectiv, care devine proprietatea celui pe terenul căruia a intrat.

Miller: Asta-i o excrocherie! O răstălmăcire a legii!

Judecătorul Cox: Nu mi se pare. Aţi fost de acord că androidul dumneavoastră poate fi considerat un fel de animal.

Miller: Da, sigur, dar nu într-atât încât să-l consider o vită fugită de pe păşune!

Sullivan: Perfect. Atunci permiteţi-mi să vă amintesc cum se procedează în cazul unui animal domestic sau de casă care fuge de la stăpân din cauza unui tratament necorespunzător sau degradant. Conform legilor de protecţie a animalelor, într-o asemenea situaţie proprietarul iniţial este lipsit de orice drepturi asupra făpturii respective şi este condamnat la o amendă substanţială, iar animalul devine bun al celui la care s-a refugiat, dacă acesta doreşte să-l preia şi se obligă că-i va asigura condiţii corespunzătoare de existenţă. După consultarea clientului meu, vă asigur că acceptă proprietatea şi se obligă să-i asigure cele mai bune condiţii de trai.

Miller: Protestez...

Judecătorul Cox: N-aveţi de ce. Soluţia propusă de domnul Sullivan mi se pare extrem de rezonabilă.

Miller: Nu putem accepta asimilarea androidului nostru cu un animal supus unui tratament corespunzător!

Sullivan: Consideraţi că obligarea androidului la întreţinerea de relaţii sexuale ilicite este un tratament corespunzător? Aţi fost de acord că, măcar din anumite puncte de vedere, androidul poate fi considerat un animal. Dacă decizia Curţii ne va fi nefavorabilă, vom sesiza Societatea pentru protecţia animalelor că obligaţi ceva ce poate fi considerat animal să întreţină relaţii sexuale cu oamenii! Să vedem ce va ieşi din asta şi cât de mult îi va conveni patronului dumneavoastră!

Miller: N-ai decât! O să...

Judecătorul Cox: Încetaţi! Cazul se închide prin decizia că androidul să rămână în posesia celui la care şi-a găsit adăpost! Gata! Plecaţi toţi de aici!

▲ ▲ ▲

SEX! SEX! SEX! SEX! SEX!
SEX SĂNĂTOS ŞI FĂRĂ RISCURI!
CASELE SANISEX FAC
MARI REDUCERI DE PREŢURI
NU PIERDEŢI OCAZIA!

▲ ▲ ▲

Societatea asta e nebună, e bolnavă, e preocupată doar de binele ei. Lăsaţi dracului tradiţiile tâmpite şi aveţi grijă şi de voi! La ce vă trebuie familie? Ca să aveţi la dispoziţie o femeie? Cineva care să vă toace banii, să vă umple casa de plozi gălăgioşi, plângăcioşi şi bolnăvicioşi? N-o să reuşiţi nimic în viaţă dacă vă băgaţi gâtul în jug! Un android Sanisex e mult mai grozav decât o femeie. Vă spunem noi care ştim ce ştim!

Poate nu vă convine să fiţi văzut seară de seară la bordel. Poate nici nu vă convine să ieşiţi din casă în fiecare seară. Poate sunteţi un individ comod, care vă respectaţi intimitatea.

NICI O PROBLEMĂ!

Casele Sanisex închiriază androizi-femei pe termenul dorit: o zi, o săptămână, o lună, chiar şi un an. Puteţi avea câte femei doriţi, de toate tipurile, de orice temperament. Fără nici o obligaţie. Puteţi renunţa la partenera de pat oricând, fără nici o pensie alimentară, fără scandal, fără scene de gelozie.

Da, o să spuneţi, dar o femeie în casă nu înseamnă numai sex.

GREŞIŢI!

Gospodinele Sanisex se pricep nu numai să vă satisfacă orice fantezie erotică, dar sunt cele mai bune bucătărese, se pricep să întreţină casa, să spele, să calce, să converseze plăcut.

ŞI TOTUL LA UN PREŢ CARE REVINE, LUNAR, LA MAI PUŢIN DE O ZECIME DE SALARIU!

PUTEŢI SĂ VĂ OFERIŢI O NEVASTĂ DOAR CU ATÂT?

▲ ▲ ▲

Semiîntuneric moale, blând, mirosind a milostenie şi înţelegere...

– Spune fiule, ce te-a împins să ceri să mi te spovedeşti?

– Am păcătuit prea sfinte... Păcat mare şi grav.

– M-aş mira! După cum te cunosc, frate, nu te cred în stare de păcat.

– Şi totuşi am păcătuit. M-am lăsat cuprins de păcatul trufiei.

– Trufia... da... mare păcat... Şi cu ce ocazie?

– M-am gândit că s-ar putea... s-ar fi putut să ajung... un fel de apostol al androizilor. Mi-am dorit să propăvăduiesc cuvântul Domnului printre ei... să-i aduc pe calea cea dreaptă... spre marea slavă a Domnului şi bisericii. Şi – aici e marele meu păcat – pentru a ajunge celebru, beatificat... poate sanctificat... Gânduri deşarte, prea sfinte, pline de zădărnicie...

– Cu adevărat pline de zădărnicie, pentru că Domnul le-a zădărnicit cu uşurinţă. În afară de Stella, nici unul dintre androizi n-a dovedit a avea gândire independentă. Sunt, toţi, doar aparate complicate, sofisticate. Doar atât.

– Nu înţeleg un lucru, prea sfinte. Credeam că după ce-am câştigat procesul Stellei, Sanisex va da faliment. Spre surprinderea mea, procesul a trecut neobservat de presă. Ca şi cum n-ar fi fost. Iar casele Sanisex se înmulţesc, prosperă, au preţuri atât de scăzute încât orice amărât îşi permite să le frecventeze sau să închirieze un android... Şi biserica nu face nimic, nu ia atitudine faţă de păcatul care se întinde...

– Frate, ţie pot să-ţi mărturisesc. Am încercat. Dar s-au făcut presiuni incredibile la nivele cele mai înalte – chiar Prea Sfântul Părinte a fost ameninţat – din partea unor persoane care reprezentau guvernul, dacă-ţi vine să crezi... Da, guvernul e implicat. Am aflat din surse sigure că programul de cercetare a fost plătit de guvern, că preţurile acelea uimitor de mici se bazează pe subvenţii guvernamentale secrete... Nu m-ar mira ca Bill Handstrom să fie doar un om de paie, ceea ce ar explica favorurile de care beneficia din partea autorităţilor... Am mai aflat, de la colegii noştri din alte părţi ale lumii, că s-au deschis o mulţime de filiale Sanisex în aproape toate ţările subdezvoltate. Că acolo li se face o propagandă neoficială, subterană, dar deşănţată...

– Şi cu ce scop toate astea, prea sfinte? Oare guvernul nostru e vândut Satanei?

– Cine poate şti? Oricum, am observat câteva lucruri şi am tras unele concluzii. Nu ştiu cât de corecte, dar ţie pot să ţi le spun. În primul rând, statisticile medicale indică o scădere uluitoare a cazurilor de boli venerice. S-ar putea ca propaganda deşănţată în favoarea caselor rău famate să fi înlăturat promiscuitatea care ducea la răspândirea acelor boli... E doar o presupunere, frate... Poate despre asta o să aflăm mai târziu, când rezultatele vor fi concludente. Dar am mai observat ceva. Mult mai important şi care, mai mult ca sigur, nu va fi recunoscut niciodată oficial. E vorba de scăderea dramatică a natalităţii. Se ştia de mult că populaţia crescuse mult deasupra limitelor suportabile, că ne ameninţa o catastrofă ecologică... Evident, biserica nu putea fi de acord cu introducerea controlului populaţiei. Se pare că s-a folosit altă monedă, care a constat în abaterea energiei procreatoare în altă parte.

– Cred că aveţi dreptate. În ultimul timp n-am mai botezat nici un copil. Mai mult, n-am oficiat nici o căsătorie. Un lucru ciudat, dar căruia nu-i dădusem importanţa cuvenită, pentru că nu descoperisem nici un înţeles al faptelor.

– Poate că totul e doar închipuirea mea, frate. Dar prea bine se potriveşte totul, pentru a fi doar o simplă închipuire...

Rămaseră tăcuţi un timp, doi bătrâni obosiţi în vremuri pe care nu le înţelegeau... În cele din urmă, părintele Suarez îşi adună curajul şi întrebă:

– Mă iertaţi, prea sfinte... Şi cu Stella ce s-a întâmplat?

– După ce s-a stabilit fără urmă de îndoială că-i un unicat, Prea Sfântul Părinte i-a permis intrarea într-o mânăstire, unde să-şi pună în valoare înclinaţia pentru studiu. Acum se numeşte sora Maria a Stelelor... Mă întreb oare ce-a făcut-o să fie aşa, deosebită de ceilalţi androizi... Cazul ei a fost studiat nu numai de savanţii curiei papale, ci şi – cu aprobarea noastră, bineînţeles – de cercetătorii de la Servants Lmt., precum şi de unele agenţii guvernamentale. Nimeni n-a descoperit nimic deosebit, nici în procesul de fabricaţie, nici în materialele folosite, nici în experienţa... să-i zicem de viaţă...

– Poate cu excepţia faptului că ea, spre deosebire de celelalte, avusese parte de dragoste, suspină parohul. Nu credeţi, prea sfinte, că dragostea este grăuntele din care poate răsări o minune? ■

MIREASA ETERNĂ

DON SIMON

Era un sat de rahat.

Pământul roşu nu producea decât tufe şi nişte amărâte de buruieni în care se destrăbălau vacile. În acel ţinut al prafului părea că imaginaţia lui Dumnezeu falimentase. Satul se numea El Compeador. Nimeni nu scrisese o cronică a lui, nu se ştia cine îi pusese acel nume pompos şi nici nu auzise nimeni despre cavalerism, despre Cervantes sau despre Don Quijote. Era un nume la fel de aberant ca existenţa sa.

Ce fel de oameni putea să nască un astfel de pământ?

Păi, vă spun: puturoşi, ignoranţi şi vicleni.

Ce oameni puteau să suporte toate astea la un loc fără să se revolte?

Cum ce fel? Cei ce trăiau acolo. Erau construiţi pe cu totul alte arhetipuri existenţiale. Le suportau, iar veninul acestui handicap îl împrăştiau prin satiră. Amărţii din El Compeador, simpli, cu o cultură aproape inexistentă, erau campionii ironiei. Se pricepeau la ironie. Făcuseră un pamflet până şi din rădăcinile Genezei. Ei spuneau că, de fapt, Dumnezeu crease totul, şi poate chiar întregul Mexic, într-o a opta zi, că idustria Creaţiei de şase zile Îi epuizase forţele şi aptitudinile de artizan, că cea de-a şaptea zi nu fusese suficientă pentru odihnă şi că, intrat în criză de timp, ar fi imaginat ceva de mântuială

(de oboseală)

satul El Compeador (sau poate întregul Mexic) în a opta zi.

Satira aceasta neruşinată se moştenise de-a lungul multor generaţii de puturoşi (ignoranţi, vicleni, dar şi ironici) şi încă avea valoare de mit.

◆ ◆ ◆

Se bea tare în El Compeador.

Tequilla era un argument social în stare să dărâme până şi statutul de rahat al satului. Ea se fabrica pretutindeni şi avea valoarea simbolică a decrepitudinii. Tequilla producea puturoşenia, ignoranţa şi viclenia. Se bea tequilla şi se sădeau sâmburii fiestei. Când beai tequilla nu-ţi mai păsa că n-ai suficiente vite ca să-ţi permiţi să tai una, nu-ţi mai păsa cu cine te înghesui prin fânare şi nu-ţi mai păsa nici de praful roşu şi nenorocit. Îţi păsa de maţe, de extensia încordată dintre picioare şi de toţi caii care-ţi tropăiau prin minte.

Tequilla era un vis.

În visul ei se procrea noua generaţie.

În visul tequilla se fabricau alte vise.

◆ ◆ ◆

El Compeador era prea mic ca să poată fi trecut pe vreo hartă.

În el nu apucai să schimbi viteza că te trezeai în capătul celălalt. Era aşezat de-a lungul unei străzi neasfaltate, străjuită de case din chirpici văruite, în care cele mai importante clădiri erau biserica

(„cu turla ei într-o erecţie ascuţită" – ironia lor),

clădirea Primăriei (laolaltă cu Poliţia) şi casa cu un etaj a lui Benito Cabron transformată în Bar (Restaurant, Hotel).

Atât însemna El Compeador. În rest numai praf şi ironia obsesivă a celei de-a opta zi.

◆ ◆ ◆

Sărbătorile sfinţilor şi înmormântările erau la loc de cinste. La o populaţie atât de „înghesuită" nici nu se putea altfel. Şi toate aveau girul special şi original al abatelui Faria. Abatele avea o casă cochetă, pereţii tapetaţi cu armuri vechi, cu arme şi hărţi care, spunea el, le luase stră-stră-străbunica sa de la Cortez pentru serviciile aduse *„pentru că în vremea aia trebuia să-ţi iei singur; spaniolii nu erau obişnuiţi să dea, ci numai să ia"*. Sigur că-şi bătea gura de pomană, pentru că, tot el spunea: *„Ţăranii, ţopârlani get-beget, oricum n-ar putea să admire sau să conteste valoarea istorică a obiectelor pentru simplul motiv că nici măcar n-ar putea să-şi deosebească curul de o fâneaţă"*. Ştia bine că lor nu le păsa decât dacă le fătau la timp vacile şi dacă

acoperişurile erau suficient de rezistente ca să îndure ploile. Dar, ca să-i aburească

(*unealta lui de răzbunare*)

oficia slujbele în latină, folosindu-se de un manuscris vechi, din panoplia amintirilor, moştenit din hârjoneala răposatei rude.

Culmea era că onorabilul abate Faria habar n-avea să traducă cuvintele manuscrisului şi, mai culmea!, indiferent că era vorba despre o înmormântare sau despre vreun sfânt căruia să-i evoce amintirea, el citea acelaşi document.

Sigur că nimeni nu-şi dădea seama.

◆ ◆ ◆

Se ştia că senor Genaro, poliţistul satului, trebuia urmărit după ce se aghezmuia cu tequilla (altfel era vai de mama lor), se ştia că Alvarez, tâmplarul, fusese văzut împreunându-se cu o vacă, se ştia că baba Serena făcea tot felul de vrăji şi era pricepută în exorcizare, într-un cuvânt, se cunoşteau toate secretele satului. Într-un grup atât de mic era anevoie să ascunzi ceva, însă în *hall of fame*-ul comunităţii, Juanita Ximenez ocupa un loc aparte în panoplia figurilor proeminente. Ea era deosebită pentru frumuseţea şi extravaganţa ideilor. Juanita Ximenez citise în viaţa ei cărţi, poate zece, douăzeci, în orice caz mai multe decât citiseră toţi la un loc, socotindu-i şi pe străbunii lor. Era la fel de elevată ca abatele Faria şi cu multe trepte peste Carlos, contabilul Primăriei, considerat, de altfel, drept un om de spirit. Însă, spre deosebire de Carlos care strângea bani ca să plătească administraţia satului şi taxe pe care le trimitea guvernului drept mulţumire că Dumnezeu le hărăzise Mexicul celei de-a opta zi, Juanita Ximenez avea reale înclinaţii spre cultură. Ea picta, îşi scria propriul jurnal şi citea (recitea) opera completă a lui Dickens. Sculpta şi scria poveşti cu extratereştri. Juanita Ximenez făcea haz de disperarea ironică a celei de-a opta zi a Genezei; nu credea nici în cele şapte zile sfinte, cum nu credea nimic din Biblie, care fusese una dintre primele lecturi.

Juanita Ximenez credea că omul s-a făcut din maimuţă.

Mai ştia că Mexicul nu însemna numai praf şi buruieni.

Juanita Ximenez nu considera de rahat ţara întreagă, ci numai satul El Compeador.

◆ ◆ ◆

La douăzeci de ani a stat de vorbă cu baba Serena şi i-a spus că omul s-a făcut din maimuţă. Mai bine ar fi înghiţit o balegă. A fost scuipată în faţă, iar de-a lungul următorului an a fost ţinta a nenumărate batjocuri. Apologia repudierii din comunitate s-a făcut în Ajunul Crăciunului când câţiva copii i-au bătut la uşă şi în loc de cântecele sărbătorii, i-au arătat cururile lor semeţe. A făcut plângere la senor Genaro, poliţistul, însă acesta i-a răspuns mohorât

(*era după o altă noapte de beţie*)

că dacă şi-ar găsi un maimuţoi să i-o înfigă, urgent şi-ar mai potoli teoriile tâmpite care îi vin numai din nebuneala hormonilor. După scurta alocuţiune, emanând tequilla, s-a cărat legănându-se şi a lăsat-o încă mult timp ca să sufere pentru opinia ei novatoare.

A trebuit să mai treacă doi-trei ani ca ei să uite afrontul sau măcar să pretindă că l-au uitat.

◆ ◆ ◆

Juanita Ximenez mergea anual în Mexico City să-şi ridice dobânda de la bancă. În 1949

(*împlinise un sfert de secol – cum îi plăcea să spună*)

a cunoscut primul ei logodnic. Se numea Juan Marco Y Estramadura. Era un nume pretenţios, care nu avea nici o treabă cu un sat de rahat.

◆ ◆ ◆

În relaţia ei cu Juan Marco Y Estramadura, primele scântei au apărut când el i-a cunoscut convingerile în ceea ce privea satul. Ea îl considera „de tot rahatul" şi, normal, a întrebat-o uluit că de ce dracu' mai stătea acolo, lucru la care ea a răspuns că deşi peisajul nu era cel mai idilic, exista în aer o molimă a liniştii pe care şi-o dorea foarte mult şi că acolo avea o casă ca lumea, că avea apă la robinet şi ventilatoare puternice şi i-a mai spus că îi este greu să se despartă de acele locuri în care crescuse şi alergase pentru întâia oară după fluturi. I-a mai spus o mie de alte lucruri în care el nu a crezut şi în relaţia lor năvălise un aisberg, deşi afară bitumul străzilor se înmuia sub soarele nemilos. Juanita Ximenez a plâns

(*ce armă îi mai rămăsese?*)

şi a recunoscut într-un târziu că moştenirea ei avea o clauză tâmpită, că dacă părăsea El Compeador rămânea fără bani, iar acest ultim argument (care era şi adevărul adevărat) l-a făcut pe Juan Marco Y Estramadura s-o însoţească în sat, căci vanitatea lui fusese satisfăcută, că n-ar fi vrut ca un personaj rafinat ca el

(*chiar dacă n-avea o leţcaie?*)

să cedeze atât de repede ca să meargă dintr-o

metropolă distinsă cum era Mexico City într-un sat de rahat. Juan Marco Y Estramadura cedase, însă nici în cele mai sumbre previziuni ale lui nu bănuia ce avea să i se întâmple.

S-a dus cu ea ca boul, însă se ştie: boii n-au bani.

◆ ◆ ◆

Dacă cuiva i-ar fi trecut prin cap să scrie o istorie a satului El Compeador de după 1900, atunci, cu siguranţă, acea zi de 23 aprilie 1949, ziua căsătoriei Juanitei Ximenez cu Juan Marco Y Estramadura, ar fi fost înregistrată ca o minune. Şi cum să nu fie o minune când importanţă se dădea unor evenimente mult mai deprimante cum ar fi viţeii care veneau pe lume de-andoaselea, minune era şi când senor Genaro nu scotea pistolul după o noapte de tequilla sau când se întâmpla vreun incendiu (sătenii erau foarte pricepuţi la preîntâmpinarea focului). Chiar şi cuvântul „căsătorie", singur, era o minune. Nu se văzuseră în El Compeador căsătorii. Aliantele înţelese de lumea civilizată drept căsătorii se făceau în sat la mica înţelegere, la troc (o mireasă pentru un porc, un ginere pentru o vacă). Nu existau documente scrise. În El Compeador concubinajul făcea legea, dacă ne luăm după evidenţe. Naşterile şi decesele erau înregistrate la biserică şi la Primărie, însă căsătorii oficiale nu existau. Şi cu asta basta.

◆ ◆ ◆

Ceremonia căsătoriei (eveniment fără precedent, aşa cum am mai spus) a durat cam un sfert de oră şi toată suflarea satului s-a holbat la predica neinteligibilă a abatelui Faria care, bineînţeles, pronunţa anevoie o latină „de baltă" din vechiul şi dragul său manuscris de care nu se despărţea niciodată. Apoi toţi s-au bulucit afară pe treptele bisericii

(*sigur că mireasa îi învăţase*)

lăsând loc doar atât cât să iasă mirii şi atunci, în acea clipă extraordinară, când toţi stăteau cu inima în gât aşteptând să împroaşte cu confetti peste capul fericiţilor proaspăt căsătoriţi cu acte, în acea clipă nepreţuită – secundă, zecime de secundă – când până şi abatele îşi făcuse loc în siajul mirilor păşind plin de morgă şi infatuare, ei bine, atunci s-a întâmplat

(Dumnezeu să apere Mexicul!)

minunea minunilor.

Lumina care a poleit biserica, lumina care a schimonosit feţele tuturor, mai cu seamă chipul neted şi plin de tuleie tinere al abatelui, le-a părut tuturor Lumină Dumnezeiască. Centrul satului s-a destrăbălat în lumina aceea puternică, mai ales că vântul încremenise şi nimic nu mai mişca. Absolut nimic, cu excepţia unei zburătăceli invizibile în aerul încins. Cu zborul acela

(*„care nu putea fi decât un zbor al heruvimilor şi serafimilor" – părerea in corpore al sătenilor*)

a sosit peste ei şi un puternic miros de cal, însă, pentru că nici o minune nu ţine prea mult, lumina (odată cu zburătăceala şi mirosul de cal) a pierit la fel cum apăruse, lăsând în urma ei cel mai cumplit şi mai sugestiv tablou al prostaţiei.

Nimeni nu a păţit nimic.

Mirele s-a însoţit cu lumina, că nimeni nu l-a mai văzut de atunci.

În acea clipă din 1949, în urmă cu exact cincizeci de ani, Juanita Ximenez a rămas văduvă pentru întâia oară. Lucrul cel mai crunt venea din dilema ei. Nu ştia dacă Dumnezeu

(*începuse să-L accepte*)

o lăsase văduvă sau extratereştrii. Şi mai greu era că nu avea un loc în cimitir unde să meargă duminica să pună o floare.

◆ ◆ ◆

Nu este greu de imaginat ce comentarii a stârnit acel fapt fără precedent, însă cuvintele sunt cuvinte şi ele nu preţuiesc nici măcar cât o gură din aerul de atunci. Ce impact a avut fenomenul, iarăşi nu este relevant. Unde este prostie şi lene nu se schimbă nimic. Cine a avut de suferit? Păi, în primul rând Juanita Ximenez. Şi-a plâns mirele câteva zile, s-a îmbătat şi iar a plâns. Sigur, asta nu putea dura la nesfârşit. Nu putea să mai amâne reîntoarcerea la dragul ei Dickens, la jurnal, la sculptură sau la poveştile cu extratereştri, aşa că într-o noapte şi-a ars chiloţii de mătase pe care îi alesese cu grijă din Mexico City pentru

(*Doamne! Ce vise!*)

nopţile şi nebuneala lunii de miere, iar a doua zi s-a simţit mult mai liniştită. A doua zi şi-a văzut vaca preferată, pe Cassandra. S-au privit în tăcere şi abureala ochilor a pierit ca un vis. Juanita Ximenez a remarcat un lucru extraordinar: Cassandra râdea molfăind buruieni. Râdea.

În zilele acelor vremuri s-a băut de s-a stins. Pe ruptelea.

◆ ◆ ◆

Din 1949 şi până în zilele noastre, Juanita Ximenez s-a mai căsătorit de încă treizeci şi două de ori, pentru că rămânea o femeie extrem

de atrăgătoare şi-n plus, avea bani. Juanita Ximenez avea antidotul timpului şi ştia să folosească la maxim cele câteva zile pe an când mergea în Mexico City să-şi ridice dobânda de la bancă. Cam după a treia sau a patra ceremonie de nuntă, ţăranii din El Compeador au proreclit-o Mireasa Eternă şi ar fi fost în stare să-i lingă tălpile numai să nu părăsească vreodată comunitatea, dacă i-ar fi trecut cândva aşa ceva prin cap. Însă, se ştia: exista clauza, iar divorţul între Juanita Ximenez şi sat era imposibil. I-ar fi lins picioarele, pentru că ea constituia singura desfătare din viaţa lor mizeră. Carlos, contabilul Primăriei, mersese un pic mai departe (doar se ştia că era un om de duh) şi afirmase: *„Eu, personal, aş pupa-o şi-n cur, numa' să rămână în sat"*. Într-o lume limitată, păgână şi proastă, aşa cum era lumea lor, o viaţă în care să nu faci altceva decât să munceşti în silă, să te îmbeţi şi să te înghesui prin fânare, aşteptând să mori ca să vezi dacă este valabilă teoria cu reîncarnarea, deci, o viaţă ca asta, liniară

(*„băşită" – comentariul lor*)

şi searbădă era ca o muscă pe un rahat. Juanita Ximenez merita respectul lor. Juanita Ximenez merita o statuie măcar pentru tenacitatea cu care încerca să-şi depăşească stadiul de fecioară.

◆ ◆ ◆

Au trecut zilele şi anii. Aşa trec ei, în simpla goană a universalităţii. Ce le pasă câte defecte şi virtuţi naşte praful trecerii lor. Ce le pasă de statutul de rahat al satului El Compeador. Ce le pasă că la fiecare ceremonie în latina „de baltă" a abatelui Faria, mirii Juanitei Ximenez dispar în lumina serafică, în zburătăceala invizibilă şi mirosul de cal. Ce le pasă că Juanita Ximenez, pe lângă faptul că era Mireasă Eternă devenise şi Văduvă Eternă. Zilele şi anii sunt Timpul şi, se ştie: Timpul nu are conştiinţă.

Sigur, evoluţia este evoluţie. Praful timpului schimbă oamenii, fără să-i preţuiască sau să-i urască. Din 1949 şi până în zilele noastre, gloria trepidantă a erei atomice, a expansiunii în Univers, a ingineriei genetice, toată această măreaţă punere în scenă a abilităţilor omenirii nu a marcat aproape deloc statutul de rahat al satului El Compeador. În 1999 comunitatea număra 438 de suflete şi strada principală fusese bătută cu piatră de granit, exista un generator de curent electric care funcţiona cu benzină şi o camionetă Dodge (a contabilului) veche şi ruginită: mai apăruseră, ca semn al civilizaţiei, două baterii auto Parabellum cu care se alimenta unicul televizor din sat, însă acestea erau singurele schimbări. Aşa arăta sfârşitul de mileniu în El Compeador, în rest, se ştie: praf roşu şi câteva buruieni în care se destrăbălau vacile. Abatele Faria citea în latina „de baltă" acelaşi manuscris nenorocit – indiferent ce slujbă făcea, iar atitudinea de ignoranţă şi lene a enoriaşilor nu se clintise nici măcar un milimetru pe scala trezirii. Mai rău. Acum urmăreau seriale de televiziune şi mai de rahat decât viaţa lor. Le plăcea opulenţa în care se învârteau personajele şi intriga, mai ales intriga. Juanita Ximenez pierduse competiţia cu serialele. Ceremoniile de nuntă parcă erau trase la indigo: lumina, zburătăceala invizibilă plus mirosul de cal şi pac!, mirele dispărea. Încă mai mergeau s-o vadă mireasă, însă începuseră să-şi piardă interesul. Serialele

(*noroc că Dumnezeu ajutase oamenii să inventeze televiziunea*)

aduceau întotdeauna o notă de proaspăt, chiar dacă, uneori, erau tare trase de păr. Mai murea cineva, se întâmplau tot felul de belele... E drept, pentru toate astea plăteau. Statuia neconstruită a Juanitei Ximenez începuse să se erodeze, în timp ce Benito Cabron, singurul deţinător de televizor în sat, se umplea de bani.

◆ ◆ ◆

S-a întâmplat că în aceste zile ale fiinţării noastre, în sat să vină un scriitor care îşi căuta, pentru noua sa carte, câteva prototipuri de personaje pe care să le plaseze la jumătatea secolului. Ştia că la ţară vechile moravuri erau la fel de vii ca în 1950 şi că poate să exploateze această situaţie mai bine decât dacă ar fi scormonit prin arhive, însă căutările lui i-au întrecut cu mult aşteptările. Oamenii l-au primit frumos, i-au povestit întâmplări din existenţa satului, incluzând istoria cu Alvarez, tâmplarul, care se împreunase cu o vacă şi, mai ales, minunea veche şi repetitivă a căsătoriei Juanitei Ximenez (bineînţeles că el n-a crezut o iotă). Au băut tequilla şi pe urmă, după ce a secat puţul memoriei evenimentelor, au ascultat cu gura căscată câteva monologuri picante ale străinului. Omul era erudit. Cunoştea – spunea el – franceza, engleza şi latina, însă ştia şi istoria Mexicului. Le-a povestit despre revoluţii şi despre războaie. Creierele ţăranilor (*„ţopârlanilor" – ar fi spus abatele Faria*) erau ca nişte bureţi. Absorbeau informaţiile una după alta de parcă abia atunci creştea înăuntrul lor hăməseala noilor frontiere ale cunoaşterii. Sigur, străinul folosea multe cuvinte pe care ei nu le înţelegeau, însă sunau frumos în contextul povestirii, în orice caz, mai frumos decât latina aspră a abatelui. Eticheta lor de buni ascultători

venea din necunoaştere şi, implicit, din jenă. Diferenţa de cultură dintre ei şi străin era atât de evidentă pe cât era o prăpastie între doi munţi. Nu întrebau din jenă ce însemna un anume cuvânt sau expresie ca să păstreze aparenţele şi mediul elevat al „discuţiei", iar străinul scriitor nu părea să-şi dea seama, însă asta până la un moment dat, până ajunsese în mijlocul unei poveşti despre o remaniere guvernamentală, când Cezaro, mult mai prostul peste medie, îl întrebă dacă „remaniere" era un cuvânt latinesc, că semăna cumva cu cuvintele latine rostite de abatele Faria de sărbători sau înmormântări, sau slujba de ceremonie a nunţii Juanitei Ximenez. Atunci, înmărmurit că în acel sat uitat de Dumnezeu era cineva care cunoştea latina, scriitorul, după ce le-a explicat ce însemna „remaniere",

(*bineînţeles că ei tot nu au înţeles*)

s-a scuzat politicos şi s-a ridicat de la destrăbălarea cu tequilla întrebând unde stă abatele. Ei i-au arătat cu amabilitate casa mohorâtă în crepuscul şi au rămas la mesele lor aşteptând serialul. Rumegau informaţiile extraordinare ale necunoscutului şi pe feţele lor atârna mulţumirea, asta dacă nu punem la socoteală privirea chiorâşă a senorului Genaro, poliţistul, pe care îl mâncau la nebunie degetele, care iar supsese prea mult şi ar fi vrut să scoată pistolul ca să radă odată pentru totdeauna pe străin, cu tot cu aerele sale superioare. Era atât de beat când a simţit pornirea, încât nici n-a apucat să se ridice de pe scaun cum trebuie că alcoolul i-a prăvălit trupul mătăhălos în nisip. Ţăranii care aşteptau serialul de seară s-au arătat mulţumiţi de întorsătura lucrurilor şi l-au însoţit cu privirea pe străin aşteptând ca Benito Cabron să instaleze televizorul. Mai târziu l-au uitat, cu tot ceea ce abia aflaseră. În ultimul episod, mai cutremurătoare decât toată istoria Mexicului a fost scena când personajul principal

(*acel june-prim, viteaz şi tare ca Emiliano Zappata*)

şi-a găsit nevasta făcând dragoste cu o verişoară. În film minunea se numea „lesbianism", însă pentru ţărani, indiferent cum s-ar fi numit acea scenă de senzaţie, o chestie ca aia era imposibilă. Se mai auzise de oameni care se împerechează cu vite (vezi cazul Alvarez), însă femeie să se împerecheze cu altă femeie era o idee atât de absurdă ca şi când ai fi spus că un ţânţar poate să facă dragoste cu un crocodil.

Mintea lor era simplă şi semeaţă. Şi, în simplitatea ei, creştină.

◆ ◆ ◆

Abatele Faria l-a îndrăgit din prima pe scriitor şi asta nu din pricina hainelor, a înfăţişării plăcute sau a manierelor elegante, nu, ci pentru că străinul era un cunoscător, era primul om care admira cum se cuvine moştenirea de generaţii afişată pe pereţi. A studiat câteva ore bune armurile, armele şi câteva manuscrise în aztecă, apoi câteva pergamente hispanice din vremea lui Cortez şi nu se mai sătura privindule. În mijlocul acelei destrăbălări a ochilor vorbeau monosilabic, că atmosfera era prea grea şi veche, prea mirosea a istorie. Orele treceau ca nişte clipe, iar în faptul serii abatele l-a invitat la o tequilla şi străinul scriitor i-a acceptat oferta cu multă părere de rău, lucru sesizat de faţa bisericească. „*Lasă*", i-a zis Faria, „*că n-au intrat zilele în sac*" şi atunci scriitorul s-a luminat iar la faţă.

N-au băut să-şi piardă minţile, dar nici n-au rămas treji. Amabilitatea abatelui a mers până acolo încât l-a invitat pe străin să rămână la el peste noapte, pentru că Benito Cabron era un dobitoc, iar în hotelul lui (bar, restaurant) găseai armate de gândaci şi şobolani, pentru că lumea zăbovea până târziu la seriale de rahat şi pentru că erau gălăgioşi, deci el nu s-ar fi putut odihni ca lumea. Nici nu trebuiau atâtea motivaţii. Scriitorul i-a primit oferta cu încântare, fără să ştie că, de fapt, abatele Faria căuta să amâne clipa despărţirii ca să-şi lămurească problema sa veche de cincizeci de ani; şi au mai băut o vreme până când Faria a recunoscut deschis în faţa străinului că, de fapt, habar n-avea de limba latină, dar că citea manuscrisul latinesc ca să le câştige respectul, că ţopârlanii nu prea aveau încredere în Dumnezeu şi susţineau că El Compeador, sau poate întregul Mexic, fusese fondat în a opta zi a Genezei. Desfătarea companionului său a fost atât de mare, la o idee atât de nebunească, încât a început să râdă cu gura până la urechi. Când s-a potolit a cerut manuscrisul cu pricina şi abatele i l-a înmânat cu oarecare evlavie, aşteptând cu sufletul la gură dezlegarea enigmei vieţii lui.

„*Ştii dumneata*", i-a zis străinul, „*ce-i ăsta?*"

„*Dac-aş fi ştiut, nu ţi-aş fi pomenit de el*", i-a răspuns oarecum înţepat.

„*Doamne!*" a exclamat cu ochii strălucind scriitorul. „*Doamne, Dumnezeule! E slujba de pomenire a locotenentului Francisco Pizzaro care s-a bătut cu amazoanele în primele zile când conchistadorii lui Cortez.şi-au pus în cap să cucerească Mexicul.*" Şi iar a excalamt: „*Doamne!*" Atât era de uluit.

A mai silabisit ceva ca pentru el şi a comple-

tat gândul nou-născut:

„*Şi zici că asta ai citit la toate slujbele sfinţilor, la înmormântări şi poate chiar la ceremonia nunţii Juanitei Ximenez?*"

„*Mda*", a admis abatele în timp ce înţelegerea îşi făcea loc în mintea înţepenită. „*La toate. Ai auzit povestea mirilor Juanitei?*"

„*Am auzit-o şi mi s-a părut cea mai aberantă din toate câte s-au petrecut pe pământ*".

„*Şi totuşi este adevărată. Doamne, ce blestem!*"

Abatele Faria a început să plângă. Erau lacrimi mari, de beţiv, însă veneau dintr-o conştiinţă prea încărcată şi la vederea lor, deşi totul părea atât de ireal, până şi străinul a început să creadă acea poveste fantastică. Până la urmă, ce nu era fantastic în satul El Compeador?

„*Crezi cumva*", a dat drumul abatele gândului care îl chinuia, „*crezi că este un blestem al lui Dumnezeu?*"

„*Se poate. Noi nu înţelegem căile firii, dar pe cele ale lui Dumnezeu.*"

Şi la acest răspuns simplu, însă extrem de adânc, uşile memoriei omului lui Dumnezeu se deschiseră lăsând să vină, de dincolo de ele, anii vechi cu zvonuri despre morţi care umblă prin cimitir, care râd şi plâng uitându-se în iarna nefiinţei lor. Faria îşi aminti atunci toţi mirii Juanitei Ximenez pe care îi luase Dumnezeu din cauza vanităţii lui.

Întârzia să ia o decizie uitându-se în paharul gol. A doua zi urma să aibă loc cea de-a treizeci şi treia nuntă a Juanitei Ximenez.

◆ ◆ ◆

Sigur, Juanita Ximenez împlinise 75 de ani, însă, deşi era încă frumoasă, nu se punea problema că între ea şi noul mire (cunoscut în Mexico City în timpul celor câteva zile cât duraseră formalităţile cu banca) era o dragoste mai tare decât în serialele de rahat. Bărbatul avea 42 de ani şi nu vroia să moară sărac. Era evident pentru toată lumea, chiar pentru Juanita Ximenez, însă automatismul vieţii ei nenorocite o făcuse să mai încerce o dată, fără să aibă habar de revelaţiile abatelui Faria.

Nunta Juanitei Ximenez fusese programată chiar în mijlocul zilei, la concurenţă cu un serial de mare căutare, motiv pentru care prea puţini ţărani veniră s-o vadă, din păcate pentru ei, pentru că atunci se întâmplă altă minune memorabilă în El Compeador. Abatele Faria citi slujba căsătoriei în mexicană, în mexicana pe care o înţelegeau până şi vacile, iar mirii ieşiră în regulă din biserică. Lumina nu mai apăru, la fel zburătăceala şi mirosul de cal. Juanita Ximenez se sui surâzătoare, alături de mirele ei tânăr, în Dodge-ul închiriat de la Carlos, contabilul, îndreptându-se spre *haciendа* din vârful dealului şi numai Dumnezeu ştie cum şi-a petrecut noaptea, că era deja bătrână. ■

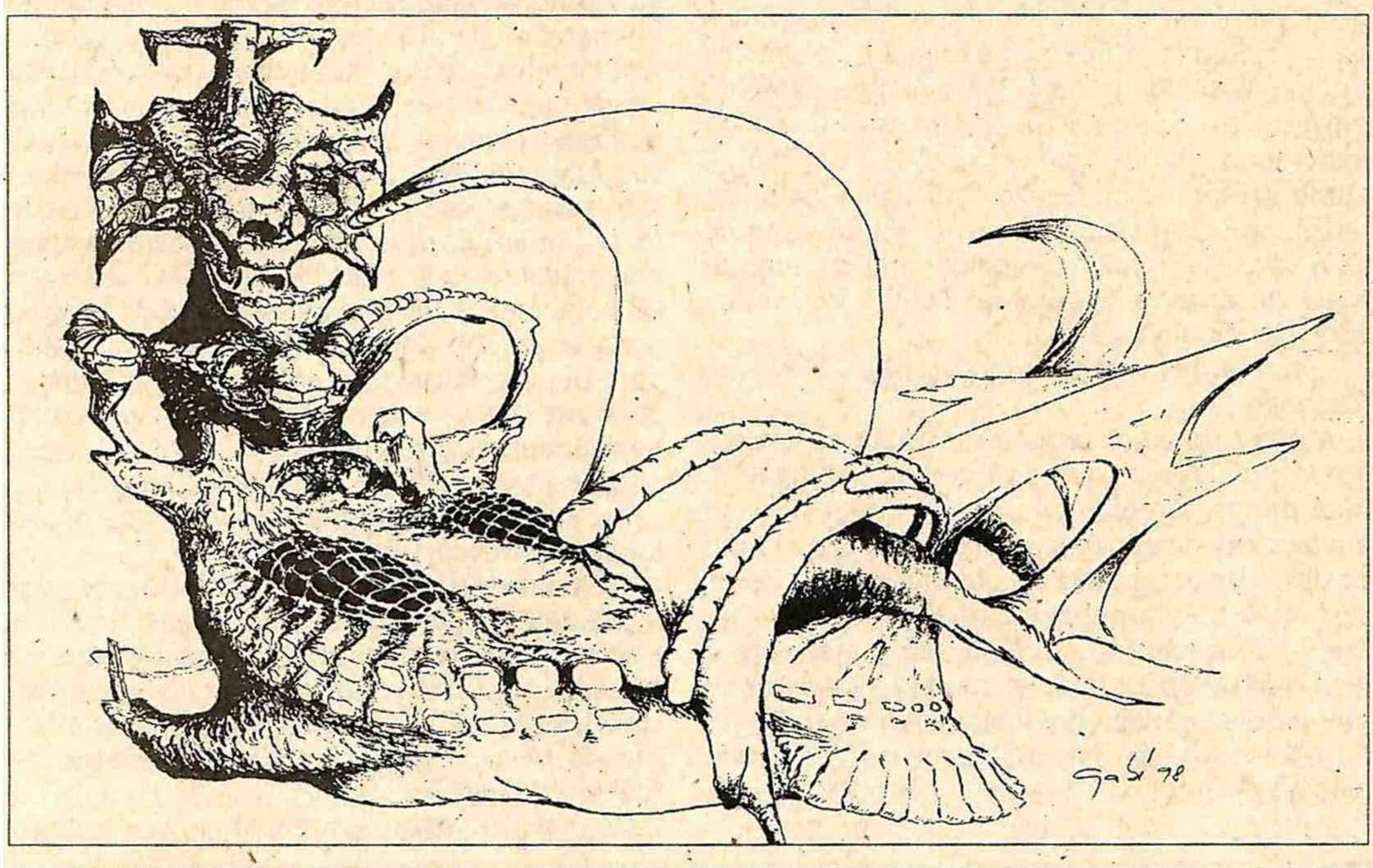

Omul care a ucis pentru mândria rănită a lumii

OVIDIU VITAN

L-am citit din prima clipă pe bărbos.

A intrat pe uşa barului cu nonşalanţa crispată a omului care vrea să pară indiferent, dar, în realitate, este scos din minţi de groază. Nu ştiu dacă ceilalţi clienţi noctambuli – perechea de porumbei, beţivul cartierului, doi şoferi de taxi – şi barmanul, care şi-au ridicat ochii spre el o clipă, reluându-şi apoi fiecare preocuparea leneşă, şi-au dat seama că tipul era suspect. Eu, însă, l-am luat în colimator din prima.

S-a aşezat la masa din stânga mea, ştergându-şi apa de pe faţă. Afară ploua de rupea pământul. Tipul era ud leoarcă, din cap până-n picioare, ceea ce denota faptul că venise pe jos – destul de dubios la ora asta din noapte, pe ploaia asta şi în cartierul ăsta.

– O vodcă, îi spuse el barmanului. Mare.

Avea în jur de 45 de ani, un început de burtă, ochelari de vedere, iar barba îi era tunsă cu multă grijă. O figură tipică de intelectual, aş putea spune. Şi pe deasupra suspect.

Barmanul i-a adus vodca, iar tipul a dat-o pe gât jumătate, înfrigurat. Apoi s-a scotocit prin buzunare şi a scos un pachet de ţigări mototolit rău. A extras o ţigară strâmbă şi şi-a agăţat-o de buze, dar n-a aprins-o. A oftat şi-a închis ochii câteva clipe. Părea un oftat de uşurare.

La televizor începuseră ştirile; barmanul, săltându-şi burta impozantă, l-a dat mai tare.

– ...crimă mai puţin obişnuită s-a petrecut astăzi în staţia de metrou Universităţii. Ştefan Dobrescu, un psiholog în vârstă de 52 de ani, a fost asasinat în văzul lumii, pe scara rulantă care coboară către peron, de către o persoană încă neidentificată, care i-a înfipt în spate o seringă cu otravă. Acţiunea agresorului şi neobişnuita crimă au fost remarcate numai după ce, ajuns pe peron, Ştefan Dobrescu a căzut, cu seringa înfiptă în plămânul drept. El a decedat în câteva secunde, sub privirile sutelor de călători stupefiaţi. Poliţia a...

În afară de barman, nimeni nu părea foarte interesat de ştiri. Porumbeii stăteau bot în bot, beţivul mormăia ceva privind absent către sticlele cu băutură din spatele tejghelei, cei doi taximetrişti erau mai preocupaţi de jocul lor de cărţi decât de ştiri, la care doar trăgeau cu ochiul.

În schimb, când m-am uitat din nou la necunoscut, am fost eu însumi şocat. Se făcuse alb ca varul, holbându-se la ecranul televizorului. „Al meu eşti!“, mi-am spus, nevenindu-mi să cred.

– Extraordinar, exclamă unul dintre taximetrişti, de altfel puţin impresionat de crimă în sine. Doctorii ăştia nu se mai satură să te omoare pă masa de operaţie, acum te aleargă cu siringili pă stradă!

– Da' ce-ai cu doctorii? îl întrebă Doru, barmanul, fumând în spatele tejghelei.

– Am, că m-am operat de bilă anu' trecut şi...

– Dumnezeule, şopti necunoscutul, trecându-şi mâna peste faţă. Taximetristul povestea o idioţenie, iar eu mă uitam spre el ca şi cum l-aş fi ascultat, dar trăgeam cu coada ochiului la omul meu. Dacă aveam noroc, puteam umfla o primă.

În bar se pornise o discuţie aprinsă pe tema criminalităţii, a doctorilor care te jupoaie de bani, a corupţiei, a mafiei la nivel înalt, a vizitei preşedintelui în SUA, a meciului cu americanii... În tot acest timp, omul meu transpira şi părea să fie tot mai aproape de punctul de a exploda. Un om cu o dilemă presantă. Îşi aprinsese în cele din

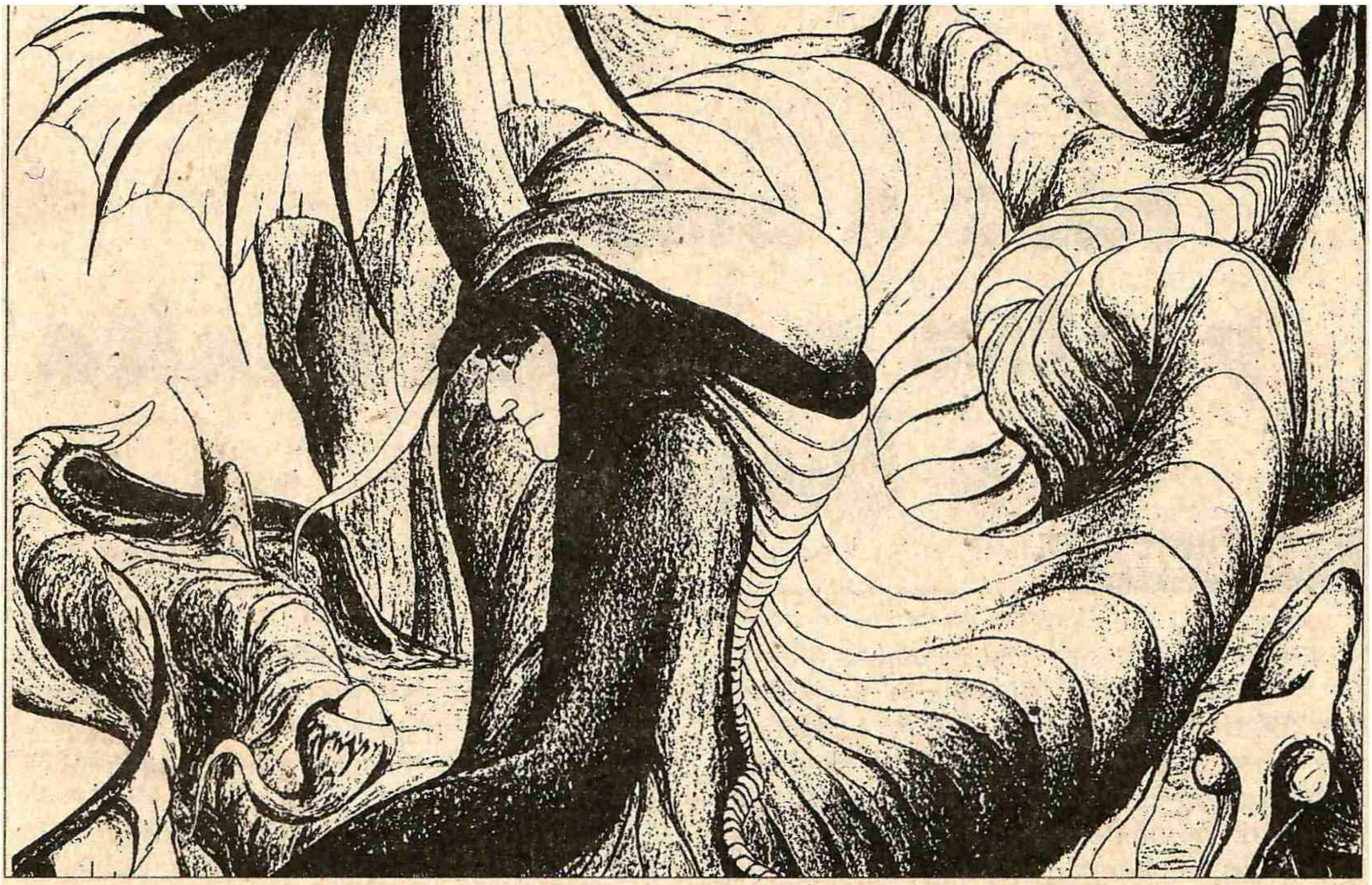

urmă ţigara şi o consumase din câteva fumuri violente, iar acum îşi aprindea o a doua, la fel de boţită. Tremura tot de nervi şi, când nu mai rezistă, se ridică în picioare şi, fără să-l fi rugat nimeni, închise televizorul.

Atunci discuţia se opri brusc şi toate privirile se îndreptară spre el.

– Îmi cer scuze, îi spuse febril barmanului, care se uita strâmb la el. Îmi pare rău că vă întrerup, continuă omul uitându-se către ceilalţi, şi gesticulând crispat cu ţigara în mână. Vă deranjez numai pentru o singură întrebare: cumva cineva dintre dvs. lucrează în presă, sau măcar are o rudă sau o cunoştinţă mai apropiată care lucrează în presă? Poate v-am inoportunat cu... cu întrebarea asta, cu prezenţa mea... Nu sunt nebun, sunt numai cumplit de presat de timp. Şi de... Dacă cineva dintre dvs. ar cunoaşte un ziarist demn de încredere...

– S-ar putea să aveţi noroc, am rostit eu atunci. Omul se întoarse către mine, privindu-mă pentru prima dată în ochi de când intrase aici.

– Cunoaşteţi pe cineva? întrebă el.

– Eu însumi sunt ziarist.

◆ ◆ ◆

De mai multe ori în armată, de câteva ori pe la gărzi, pe vremea Odiosului, dar şi cu alte câteva ocazii pe la standurile de tir avusesem prilejul să am de-a face cu o puşcă. Dar niciodată ca acum, la capătul *ăsta* al puştii.

Dacă n-aveam halucinaţii, în tufiş se afla un bărbat – acelaşi care tocmai îmi ucisese câinele – care îmi înfipsese în coaste ţeava unui pistol-mitralieră Kalaşnikov AK-47. Într-o seară senină de vară, în parcul de lângă blocul meu, într-un cartier cumsecade din Bucureşti, în anul 1998! Dacă Dookie n-ar fi zăcut lângă mine, într-o baltă de sânge, înjunghiat în ceafă, aş fi zis că tipul cu arma e doar o halucinaţie.

– Dacă stai cuminte, n-o să păţeşti nimic, şopti halucinaţia.

– Ia să vezi tu cum îţi bag eu PM-ul pe gât! i-am replicat, pe măsură ce stupefacţia mi se transforma în furie. Tipul a tras piedica armei, alene, probabil neconsiderându-mă o ameninţare, şi am profitat de clipa aceea pentru a-l izbi fulgerător cu piciorul sub nas. Nu mai făcusem arte marţiale de ani de zile, dar reflexele şi tehnica îmi rămăseseră. Căzu grămadă pe spate, cu un icnet, scăpând arma din mâini.

N-am apucat însă să respir. Din întuneric, o huidumă se aruncă la mine. Am parat lovitura de box lovindu-l cu piciorul în şold, frângându-i elanul, apoi am dat cu el de pământ şi l-am imobilizat cu un procedeu impecabil de hakko-ryu.

– Ce vreţi, mă, nenorociţilor?! am strigat.

Eram de-acum scos din minţi, în plus şi aţâţat de doborârea celor doi agresori. Furios însă în primul rând de uciderea absurdă a lui Dookie; l-am eliberat pe atacatorul meu – dar numai pentru a-l întoarce cu spatele la mine şi a-l strangula mai bine. Nu de tot, evident, ci doar i-am dat somn câteva minute.

Am ieşit pe alee, apoi pe stradă, cu gândul să opresc un poliţist, o maşină de poliţie, ceva. Căutând, mintea îmi duduia: ce-aveau cu mine? Ce motiv ar avea cineva să mă ucidă? Sau, poate, m-au confundat cu altcineva?...

Cel puţin la ultima întrebare am primit un răspuns prompt – şi negativ. Nu mă confundaseră, ci ţineau morţiş să mă omoare, pe mine personal. Lucru uşor deductibil din faptul că un mare jeep cu bare de protecţie ucigaşe se năpusti spre mine cu viteză, gata să mă ia cu fulgi cu tot şi să mă spulbere.

M-am salvat în ultima clipă, aruncându-mă peste parapetul din beton al intrării la metrou.

Bolidul trecuse atât de aproape de mine şi eu trecusem atât de aproape de moarte, încât am sfărâmat oglinda retrovizoare a jeepului cu călcâiul. Am căzut pe trepte, la vreo doi metri mai jos. Jeepul zgârie parapetul, săpând adânc în el, şi dispăru în trombă.

Mă lovisem rău la un umăr, dar nu-mi rupsesem nimic. La metrou tocmai închisese, aşa că n-aveam nici un martor ocular în apropiere. Înjurând şi ţinându-mă de umăr, m-am dus spre bloc, pentru a suna la poliţie de la mine de-acasă.

Ar fi trebuit să-mi dau seama. Ajuns la etajul doi, unde stăteam, tocmai intram în holul palierului, când am văzut doi şmecheri ieşind de la mine din apartament.

– El e, spuse unul dintre ei, şi se repeziră spre mine. Am intrat în gardă, pentru a mă apăra, dar cel care vorbise scoase de sub haină, din fugă, un Kalaşnikov cu pat rabatabil şi, jur că e adevărat, trase o rafală spre mine!

Noroc că eu, instinctul de conservare funcţionându-mi mai rapid ca mintea, deja făcusem doi paşi fulgerători spre trepte şi mă aruncasem prin geamul palierului, afară! În urma mea, gloanţele muşcară zidul. Eu am zburat prin aer, într-o ploaie de cioburi şi aşchii, şi am aterizat într-un pom. Am rupt câteva crengi cu greutatea corpului, în cădere, una mi s-a înfipt între coaste, dar am reuşit să mă opresc înainte de a mă face praf. Ameţit de durere, mi-am dat drumul pe o dubiţă parcată lângă bloc, sub pom.

I-am îndoit tabla, dar ce-mi mai păsa?! Am sărit jos şi am luat-o la fugă şchiopătând, printre blocuri, fără să ştiu dacă cei doi agresori mă mai urmăreau sau nu. Am alergat cât am putut de mult. Când a început ploaia, mi-a făcut bine. M-am plimbat puţin prin ploaie, ca să-mi revin...

◆ ◆ ◆

– ...iar apoi am intrat aici, acum zece minute, încheie necunoscutul.

Toţi se uitau la el cu gurile căscate.

– Nu mă credeţi, nu-i aşa? întrebă el.

– Păi, zi şi dumneata... am vorbit eu. Rafale de Kalaşnikov în bloc... Ucigaşi de câini ascunşi în bos...

– Ştiu, ştiu, sună aiurea, mă întrerupse el. Sincer să fiu, nici eu n-aş crede, dacă aş auzi chestia asta de la altul... Dar, la naiba, asta mi s-a întâmplat! Şi asta nu e totul, de fapt.

Tipul arăta zguduit rău, ciufulit; îşi deschise geaca de blugi – tricoul era rupt şi murdar, iar o pată de sânge arăta locul unde îl zgâriase craca. Petele de noroi de pe genunchi le văzusem deja. Dar nu despre asta era vorba.

– Mi-aţi spus că lucraţi la un ziar serios, mi se adresă el. Mă puteţi ajuta? Puteţi publica tot ce vă spun acum? Cine este redactor şef?

– Daniela Oprişan.

– Perfect, aprobă el. O femeie cu adevărat inteligentă. Dar, apropo... aveţi cumva şi vreo legitimaţie de la ziar?

– Închipuiţi-vă că nu, am ridicat eu din umeri. Stau vizavi, am ieşit la o bere, în miez de noapte...

– Bine. N-are nimic. Acum o să vă explic pe scurt ce cred eu că se întâmplă, oftă necunoscutul.

– De ce vor ăia să vă omoare? nu se mai putut abţine porumbiţa.

– Aş vrea să ştiu şi eu, spuse bărbatul. Habar n-am, în schimb ştiu de la ce a pornit. Este... este ceva care are legătură cu asasinatul de la metrou.

Aşa, aşa. Fă-mă să iau prima cea mare! Acum e clar.

– Tu l-ai omorât, tataie, aşa-i?

Ne-am uitat cu toţii la beţiv. Nu ştiam că poate lega cuvinte.

– Nu, nu l-am omorât eu, spuse omul. Dimpotrivă, Ştefan Dobrescu era colegul meu.

Beţivul mai ceru o vodcă, dar barmanul îl ignoră, absorbit, ca şi ceilalţi, de destăinuirea individului.

– Lucram amândoi, în mare secret, la un proiect ştiinţific. Fără alte amănunte, o să vă spun doar că, după ani şi ani de cercetări, am descoperit, împreună cu Ştefan, o modalitate de a activa o zonă a creierului care este responsabilă cu ... hm... cu *telepatia*.

– Haida-de, exclamă Doru.

– Eu unul am auzit destul, spuse unul dintre taximetrişti, aruncă o bancnotă pe masă, îl salută pe Doru şi ieşi. Ceilalţi, însă, nu ne-am clintit deloc.

– Nu sunt un exaltat, un nebun, continuă omul meu. Sunt neurochirurg şi lucrez de 25 de ani la proiectul acesta. Ştefan Dobrescu, independent de mine şi prin alte mijloace, ajunsese cam la aceleaşi rezultate – nimic practic adică, doar teorie. Ne-am cunoscut întâmplător în urmă cu vreo trei ani şi de atunci lucrăm în secret la o modalitate de a putea trezi darul telepatiei în oameni.

– Da' de ce în secret?!

– Vezi tu... Şi eu, şi el suntem... eram... în fine, oameni de ştiinţă serioşi, profesionişti respectabili. Numele noastre nu sunt celebre, dar în anumite cercuri suntem, fireşte, cunoscuţi. Dacă profesorii şi academicienii de acolo ar fi aflat că ne ocupăm de telepatie, care nu există pentru că nu e trecută în nici un manual, în nici un tratat, am fi fost catalogaţi drept semidocţi, nebuni, iresponsabili. Adio posturi, adio burse, adio sponsorizări. Ştefan ar fi ajuns să testeze psihologic adolescenţi imbecili care devin şoferi, iar eu aş fi ajuns să le pansez capetele sparte prin accidente, la o policlinică de sector. În al doilea rând, nu voiam să ne fure cineva ideea. În al treilea, am studiat telepatia, adesea pe banii şi cu tehnica statului, deci vă închipuiţi...

– Şi a mers?! sări din nou fata, căzută în extaz.

– A mers, spuse încet neurochirurgul. Am reuşit. Am reuşit să ne activăm Zona Superman, cum o numisem.

– Adică sunteţi telepaţi?! ciripi porumbiţa.

– Faţă de dumneata, da. Dar telepatia asta, cel puţin la nivelul la care am ajuns noi, nu e ca-n filmele sau romanele SF. Metoda e încă imperfectă, cam aşa ceva era televiziunea în anii '30. Nu putem citi gândurile cuiva împotriva voinţei lui. Dacă aş dori să vă citesc, acum, gândurile...

– Ce greşeală ar fi, mormăi beţivul.

– ...n-aş putea, ci numai dacă şi dvs. aţi dori şi aţi şti cum să vă deschideţi mintea. Cu Ştefan puteam comunica mental, dar nu oricum, şi uneori mesajele nici nu ajungeau la destinaţie. În fine, în seara aceasta, primesc un mesaj telepatic, neprogramat, de la Ştefan. Nu-mi deschisesem mintea; totuşi am primit gândurile lui. De ce? Era speriat, iar gândurile lui aveau forţă? Devenisem eu mai sensibil? Nu ştiu. Cert e că mi-a transmis: „George, sunt la metrou, pe scară. Vezi cu telepatia. Vezi...". Atât. Am încercat să-l contactez după aceea, şi telepatic şi la telefon, dar n-am dat de el. Totuşi nu m-am alarmat. Ai un foc?

Doru îi aprinse ţigara, care părea şi ea făcută din tutun crescut în pădurea Letea. Trase din ţigară, savură fumul, îl expiră şi spuse:

– Acum ştiu că erau ultimele lui gânduri, înainte de moarte, dar atunci am crezut că era un mesaj ratat; n-ar fi fost primul.

– Daţi-mi voie, am intervenit eu. Când aţi făcut însă descoperirea? Când aţi devenit telepaţi?

– Sunt... sunt trei zile de la prima transmisie.

– Deci dvs. descoperiţi, în secret, calea spre telepatie, şi după trei zile cineva încearcă să vă omoare. Colegul dvs. chiar este ucis. De ce oare?!

– Asta mă macină şi pe mine. Fugind de la staţia de metrou, am început să bănuiesc că e vorba de cercetările noastre: pe mine au vrut să mă omoare, Ştefan îmi transmisese ceva dubios... iar pe noi ce ne unea?

– Telepatia, exclamă porumbiţa. (Ne-am uitat la ea ca la un caz fără speranţă.)

– Înţeleg, au aflat că stăpânim telepatia. OK. Dar de ce să ne ucidă?! Înţeleg să ne fi furat ideea, sau să ne fi răpit, ca să lucrăm pentru ei... Dar de ce să ne omoare?! Şi cine? Securitatea, KGB-ul, CIA, Bivolaru, cine?

– Poate, pur şi simplu, nişte savanţi rivali, invidioşi, că...

– Nuu, nici vorbă, i-o tăie omul taximetristului. Nu se ocupă nimeni de telepatie, cel puţin nu în mod serios şi matur, în România. Şi apoi, cei care ne-au atacat nu păreau chiar oameni de ştiinţă, ce ziceţi?! În mod clar lucrau pentru o agenţie de spionaj oarecare, ceva de genul ăsta. Dar, revin, de ce să nu ne fure ideea, măcar ar fi fost logic... De ce să ne ucidă?!

– Cine poate avea interesul să interzică telepatia? Poate asta şi voiau, presupuse prietenul fetei.

– Dar e absurd. Telepatia ne-ar ajuta enorm.

– Poate că e ceva legat de bani, sugeră atunci porumbelul. Poate totuşi avea vreun neuron?

– Bani? râse neurochirurgul. Nu cred. Ironia sorţii este că, metoda de activare a zonei Superman fiind simplă şi ieftină, noi voiam s-o oferim omenirii pe gratis! Nu urmăream să ne îmbogăţim, ci să facem o descoperire ştiinţifică epocală. Sigur, ne-am fi umplut oricum de bani – Nobel, reclame, burse, sponsorizări...

– Dar în ce constă metoda de activare?

– E un procedeu relativ simplu, asemănător hipnozei. În cel mult două ore, *oricine* poate deveni telepat. Dar un medic foarte bun poate

rezolva totul în treizeci de minute. Aşa că nu-i vorba de bani. Este o organizaţie, ceva, care nu doreşte telepatia...

– Am o idee, am sărit eu. Poate e vorba de un cerc înalt al puterii, gen masonii, care sunt deja telepaţi şi prin asta stăpânesc lumea. Ei ar avea motive să vă ucidă, descoperirea dvs. le strică jucăria...

– Astea sunt speculaţii, ridică din umeri neurochirurgul. Aşa putem face multe scenarii. Dar tipul care l-a omorât pe Ştefan şi cretinul care a tras cu kalaşnikovul în mine pe palierul blocului nu sunt speculaţii, sunt reali. Iată de ce susţin ipoteza unei organizaţii, a unei societăţi secrete, a unui serviciu de spionaj, nu ştiu exact... Cineva care nu doreşte telepatia, unul dintre cele mai vechi visuri ale omului...

– Asta e, zise porumbiţa, cu vocea tremurându-i de emoţie şi mândrie, pocnind patetic din degete. Telepatia e un vechi vis al omului... Dar ei... înţelegi, iubitule?... *Ei nu sunt oameni!*

– Extratereştri?! făcu iubitul ei ochii mari. Da, aşa s-ar lega. Ar avea sens. Extratereştrii vor să ne ţină tâmpiţi.

– Dacă au început cu voi doi, au reuşit, mormăi iarăşi beţivul.

– Fiţi serioşi, se opuse neurochirurgul. Marţieni cu Kalaşnikoave?!

– Domnule, m-am adresat eu neurochirurgului. N-aş vrea să mă înţelegeţi greşit... Dar aşa, pentru articol, pentru ziar... Ne-aţi putea face o demonstraţie de telepatie?

– Mă mir că nu mi-aţi cerut asta până acum, zâmbi el obosit. Bine. Rapid. Gândiţi-vă la un număr. Mare. Lung. Din multe cifre. Şi *doriţi-vă* să-l ştiu şi eu, deschideţi-vă mintea. Nu-i exclus să meargă.

Ne-am privit în tăcere câteva clipe. N-am simţit nimic, dar absolut nimic ciudat. La rândul său, nici nu se încruntă la mine, nici nu intră în transă. Doar vorbi, după câteva momente:

– 44477712345543218888. Aşa e?!

Îmi dau cuvântul de onoare că m-au trecut fiori de groază. Exact la numărul respectiv mă gândisem! Ştiam că-mi va ghici gândurile, dar tot a fost sinistru.

– Pe mine unul m-aţi lămurit, am spus eu, ridicându-mă. Să nu mai pierdem timpul. Vă duc cu maşina la redacţie, poate reuşesc să obţin o a doua ediţie. Om vedea.

Ne-am plătit băuturile şi am ieşit amândoi în mare grabă. Neurochirurgul se uita în dreapta şi-n stânga, parcă aşteptându-se să apară agresorii de pe palier, dar era atât de întuneric, încât tipii s-ar fi călcat pe picioare unul pe celălalt. Am mers grăbiţi în spatele blocului de vizavi, în par-

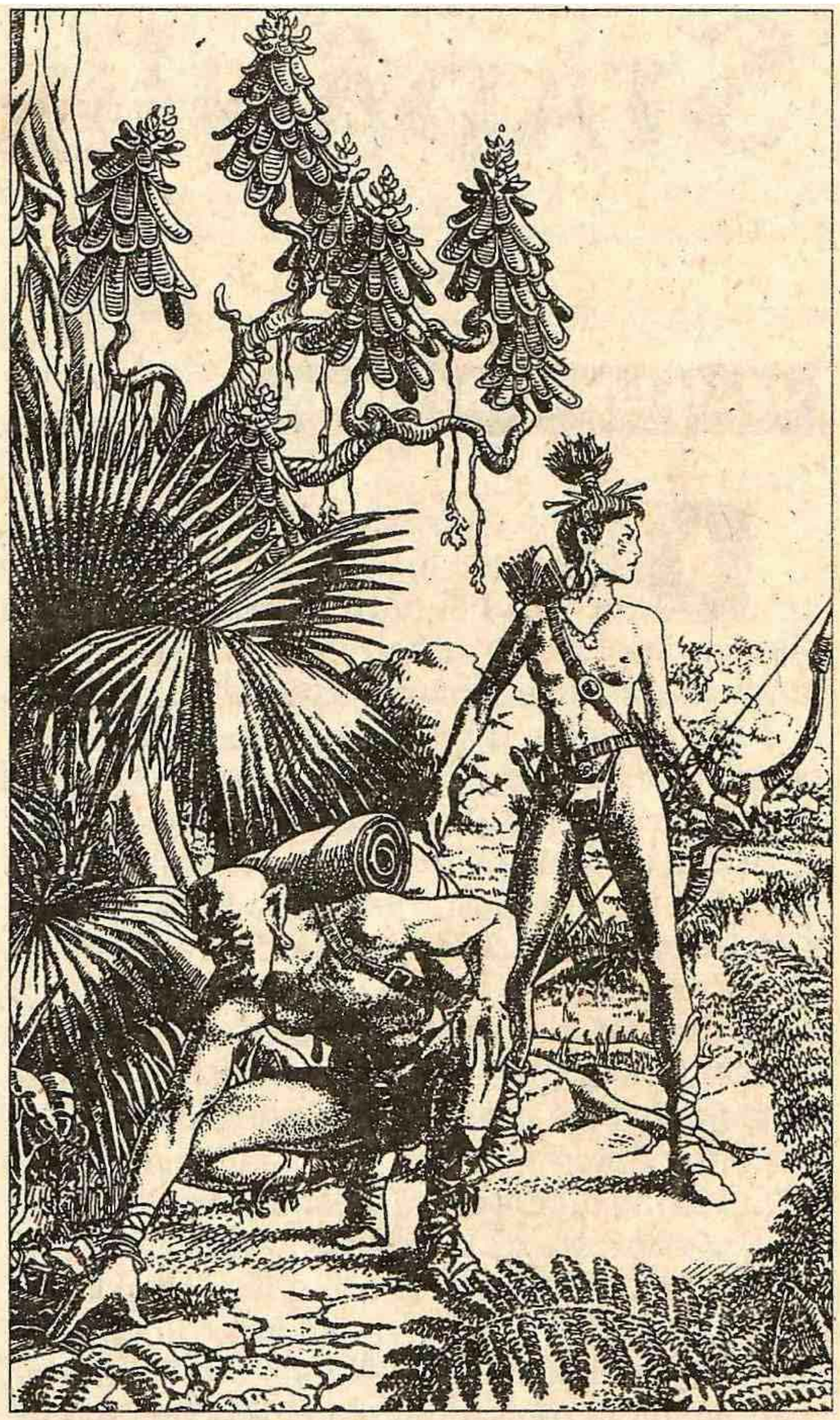

care; acolo, am scos de la brâu pistolul cu amortizor şi de la doi paşi l-am împuşcat în cap pe neurochirurg. Omul căzu ca un sac. Cu oasele craniului perforate şi creierul făcut zob de cele patru gloanţe, omul care descoperise telepatia zăcea mort, pe asfalt, într-o baltă de sânge.

Of, Doamne, ce creduli mai sunt oamenii când sunt disperaţi! Bietul naiv, a crezut orbeşte şi că lucrez la ziar şi că locuiesc alături... Oftând, mi-am scos celularul şi l-am sunat pe şeful meu:

– Alo? Bună dimineaţa. Sunt Ionescu, de la paza executivă. Puteţi chema oamenii de pe teren – l-am găsit pe misteriosul coleg al lui Dobrescu.

M-am uitat încă o dată la cadavrul omului care ar fi putut transforma omenirea, pe gratis, într-o masă de telepaţi, în cel mult un an.

– S-a rezolvat, i-am spus şefului, cu simplitatea caracteristică a eroului modest, din popor. Tocmai am salvat reţeaua GSM mondială! ■

Stăpânii abstracți ai lumii

JEAN-LORIN STERIAN

De cum dă pimăvara, cârciuma lui Dănălache e mai tot timpul plină. Gospodarul scoate în curte mese din plastic, uşor de întreţinut şi mută tejgheaua afară. De dimineaţă până noaptea târziu, meselе sunt tot timpul ocupate şi mulţi dintre clienţi beau în picioare, sprijiniţi de gardul de fier vopsit în cărămiziu. Într-o duminică însorită, doi malaci îşi arătau puterea muşchilor încercând să îndoaie braţul celuilalt. Pe figurile lor schimonosite de efort se scurg şiroaie de transpiraţie. Prin icnete şi prin înfăţişarea lor seamănă cu nişte foci de circ, dresate să atragă privirile spectatorilor. Unul e şofer de camion la o întreprindere de stat, client statornic şi-şi cheltuie toţi banii pe băutură. Cel de-al doilea luptător e un flăcău blondiu care ajută la descărcarea lăzilor cu sticle de bere ce sosesc în fiecare dimineaţă la cârciumă. E bun la toate; uneori mai spală dalele de piatră pe care se adună noroiul adus de clienţi. În jurul lor s-au strâns o grămadă de gură-cască ce râd şi bat din palme de câte ori încleştarea pare că se apropie de sfârşit; mână celui blondiu, pe care se afla tatuată o uriaşă sirenă sub care scrie „Urăsc femeile perfide", pare tot mai mult că va covârşi cu apăsarea ei împotrivirea celuilalt.

Cârciumarul freacă în neştire un pahar de mult curat şi mormăie uşurel cuvinte numai de el ştiute.

Înainte de sforţarea finală, însoţită de hăuliturі şi aplauze ale mulţimii, deodată ţâşni lângă masa unde avea loc încleştarea un om pirpiriu, cu părul rar şi închis la culoare, cu o sârmă de lozuri agăţată de gât. Purta o haină lungă, cu două buzunare mari, sub care se vedea o helancă de un alb murdar.

– Eu sunt stăpânul lumii, strigă el cu voce ascuţită şi, ca prin minune, zarva se potoli. Doar o femeie îşi strigă bărbatul să vină acasă. Deasupra cârciumii se ivi un nor lung şi gros care ascunse lumina soarelui.

– Eu sunt stăpânul lumii, repetă pirpiriul privind neclintit la mulţimea încremenită. Aşa să ştiţi.

Nu-i de joacă să te pui cu gloata. Sunt toţi ca unul şi, dacă în acela se trezeşte furia, atunci îi apucă turbarea pe toţi. E de bine dacă se ţin doar să batjocorească, de la batjocură nu curge sânge.

Pe Miluţ, cel care strigase, îl ştiau toţi. Se oprea pe la mese tăcut, cu lozurile atârnate de gât, cu o expresie a figurii ce arăta că se aştepta întotdeauna să fie izgonit. Când erau bine dispuşi, unii cumpărau bucăţile de hârtie capsate ce ascundeau comori înăuntru şi, când se întâmpla să dea de vreun mic câştig, îi dădeau o bere pe care o lipăia rapid stând în picioare, temându-se parcă să nu se răzgândească cel ce i-o dăduse.

– Bogdaproste, spunea el şi se ducea la altă masă.

Înainte ca cineva să apuce să rostească vreun cuvânt, Miluţ ieşi din curtea cârciumii. Oamenii îi făcură loc nedumeriţi şi, când acesta dispăru, se treziră ca dintr-o vrajă. Se priviră câteva clipe neînţelegând ce se întâmplase şi unul îndrăzni:

– Pe mă-ta, mocofane!

Atunci icni şi şoferul, răpus de voinicia braţelor flăcăului blondiu.

❖ ❖ ❖

Miluţ locuia împreună cu mama lui pe o uliţă din spatele Comandamentului Armatei. Mai avusese un frate care dispăruse cu câţiva ani în urmă. Plecase la pescuit la una din bălţile ştiute doar de el, descoperită în urma unor lungi plimbări solitare în afara oraşului şi nu se mai întorsese. Cum nimeni nu ştia unde se află balta, toate căutările fuseseră zadarnice. Miluţ câştiga destul ca să-şi întreţină bătrâna mamă. Iubită nu avea şi nici nu simţise vreodată nevoia să aplece capul pe umărul vreuneia. Când nu colinda localurile cu sârma la gât, îşi petrecea timpul în mica grădină din spatele casei. Nu cultivase nimic; ba chiar avusese grijă să elimine orice firişor de verdeaţă. Altele erau gândurile

lui. Cu un atlas geografic în mână, împrumutat de la un copil de peste drum pentru un loz de 50 de bani, trasase cu un fier ascuţit în pământul negru conturul continentelor. Migălise apoi la ţările mari: Rusia, America, Polonia, Brazialia, Franţa şi le însemnase capitalele cu pietre roşietice rotunde. Prima ploaie fusese prima înfrângere. Cu cizmele murdare de noroi se apucase să construiască un acoperiş pe tot cuprinsul grădinii. Munci câteva zile fără preget şi, de cum termină de călăfătuit, redesenă harta lumii.

Maică-sa, care tot îl dojenise că lăsase vânzările baltă, îl văzu călcând demn către cârciuma din cartier.

❖ ❖ ❖

La câteva luni după ce Miluţ întrerupse interesul pentru meciul de skandenberg, la uşa casei lui poposi un străin ciudat. Purta o manta jerpelită şi lungă până la cizmele prăfuite cu carâmbi de piele întoarsă. În cap avea o pălărie turtită pe care o scoase cu demnitate, dezvăluind un păr aproape alb. Avea un chip aspru în care vântul săpase brazde adânci. În spate ţinea o desagă pe care erau brodate soarele şi luna, motive ce putea fi întâlnite şi pe vesta din piele, deasupra buzunarului.

Vânzătorul de lozuri nu era acasă. Maică-sa îl primi în camera de oaspeţi, în care se afla o oglindă, o laviţă acoperită cu o pătură curată şi două scânduri pe care se aflau câteva ascuţitori, un pieptene de os şi două cărţi groase. Îi oferi dulceaţă de caise. Musafirul mâncă încet şi bău cu poftă paharul de apă oferit.

Când Miluţ se întoarse, îl găsi pe străin stând confortabil pe laviţă şi răsfoind una din cărţi. Bătrâna se retrăsese bombănind în bucătărie.

Simţi o strângere de inimă şi-l fulgeră o presimţire gravă. Se aşeză în faţa necunoscutului şi se priviră mult timp în ochi.

– Am auzit că eşti stăpânul lumii, rupse tăcerea străinul.

– Sunt, se sumeţi Miluţ.

Ochii celuilalt luceau rece.

– Asta nu se poate, spuse străinul cu hotărâre în voce.

Miluţ simţi că asta-i încercarea vieţii.

– Ba se poate, de ce să nu se poată? Ce ştii dumneata?

Străinul tăcu şi Miluţ interpretă tăcerea lui drept o intimidare. Vorbi repede.

– Şi, la urma urmei, ce te priveşte pe dumneata? De ce nu-ţi vezi de drumul dumitale? Aş putea da ordin să te aresteze. Uiţi cine sunt?

– Asta nu se poate, repetă străinul ca şi cum nu auzise ce i se spusese. Eu sunt stăpânul lumii...

Ultimele cuvinte le rostise încet, dar într-un fel ce răsturnă cerul peste Miluţ. Se priviră din nou în ochi şi înţelese că bătălia e pe veci pierdută.

– Să ştii asta de acum, spuse bărbatul şi se ridică de pe laviţă. Îşi propţi desaga în spate şi ieşi pe uşă. Silueta lui se pierdu curând în noapte. În urma lui, Miluţ rămase strângându-şi pumnii, palid şi suflând greu, ca după o boală grozavă. ■

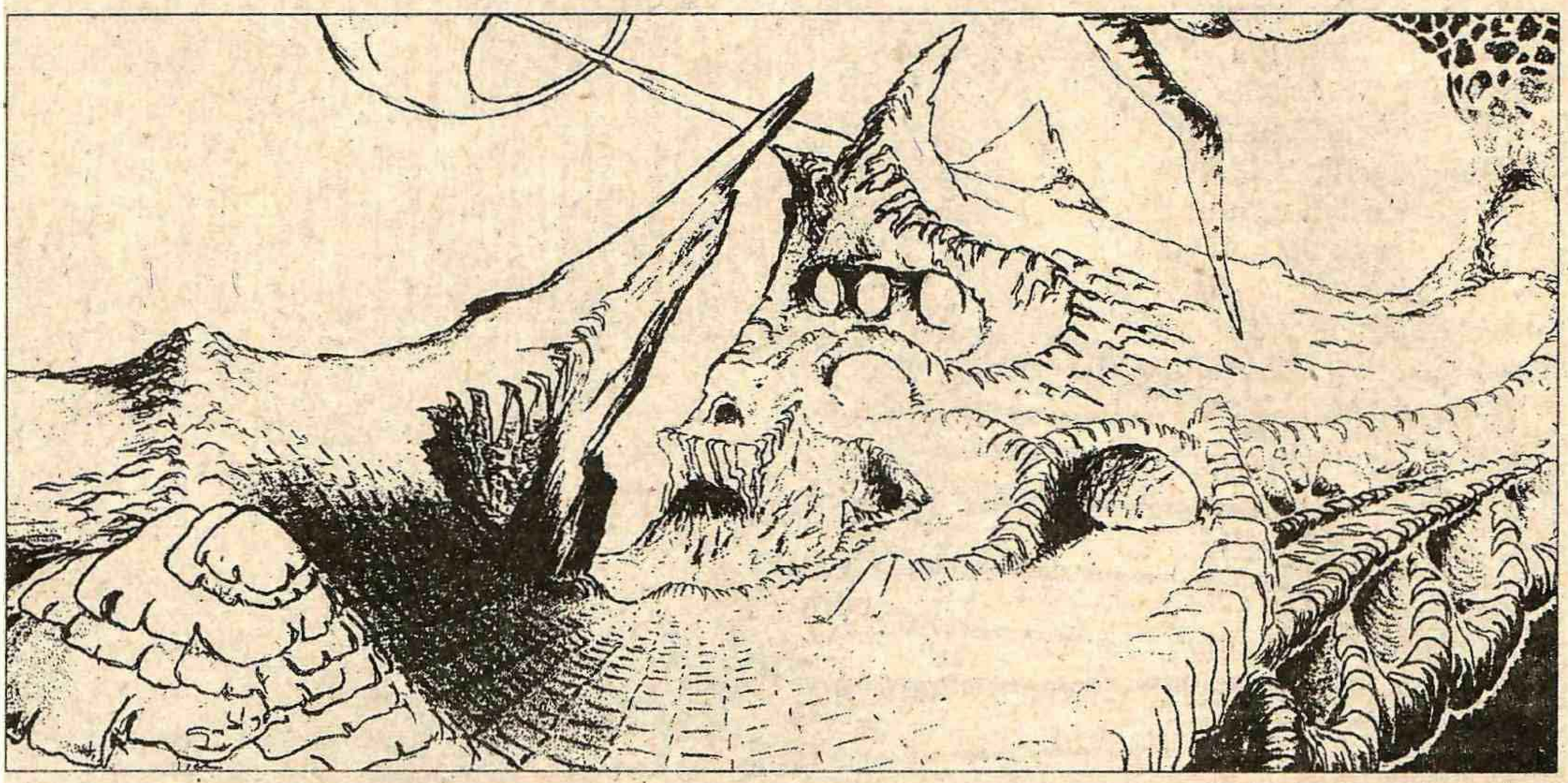

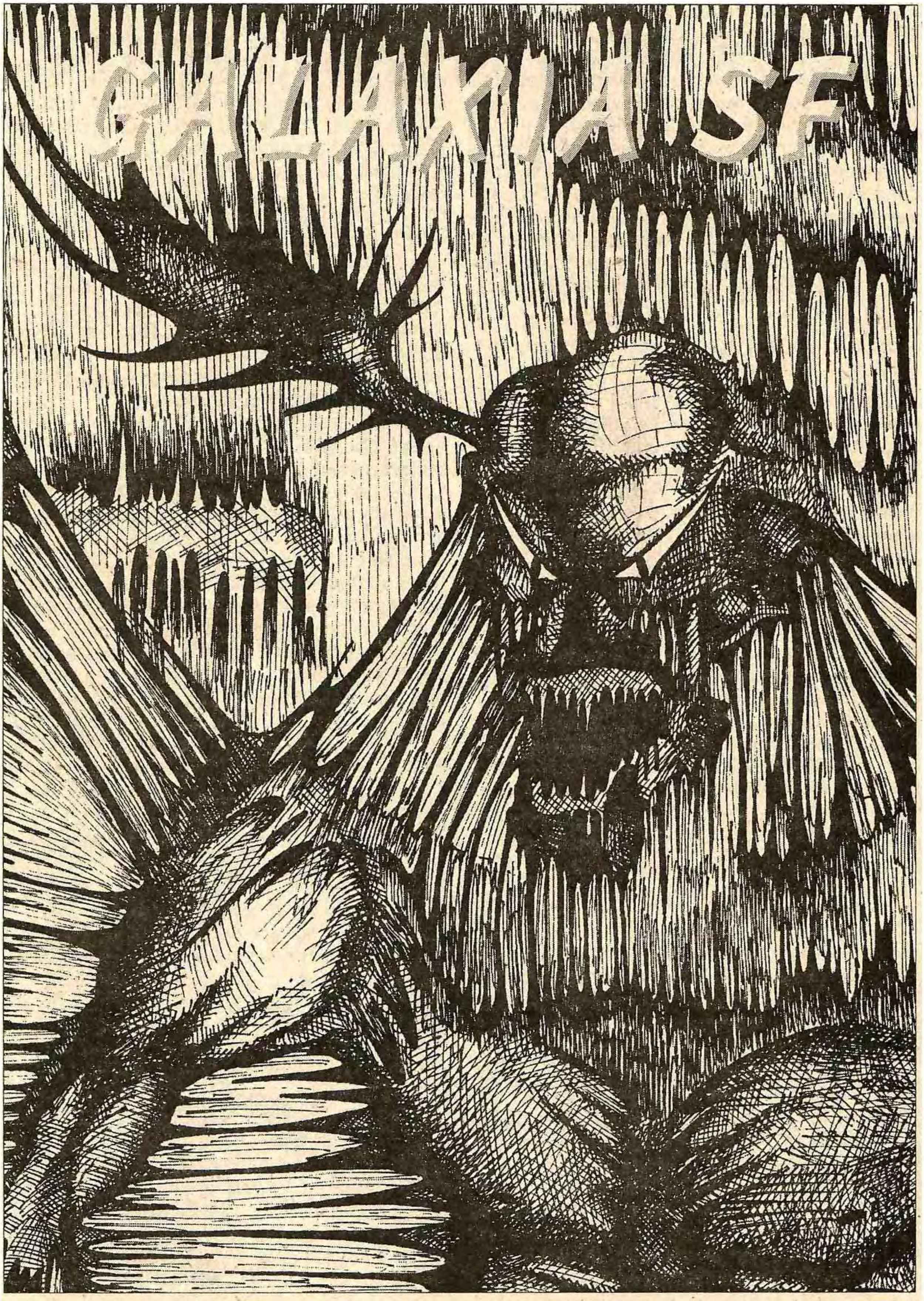
GALAXIA SF

ROBERTO R. GRANT

Fandom

Conceptul de fandom, folosit în mod curent de sefişti, desemnează un grup social identificabil prin preferinţele sale de lectură, dar şi printr-un ethos distinct. Fanul este o persoană ataşată de SF, un cititor, dar şi un potenţial autor. Spre deosebire de câmpul literar, unde debutul este mai dificil, în fandom publicarea unui text propriu este lesnicioasă. Cititorul de literatură nu doreşte să scrie decât în cazuri relativ rare, fanul, în schimb, trece repede la confecţionarea unor texte SF, pe care periodicele specializate le primesc cu bucurie şi le fac publice.

Spre deosebire de câmpul literar, unde ivirea unui nou autor este primită în mod contradictoriu (noul venit este salutat, dar şi privit ca un potenţial concurent), transformarea unui fan în autor este resimţită ca o convertire şi stârneşte euforie. Lucrurile au loc întocmai ca atunci când într-o sectă religioasă este botezat un nou aderent. Nevoia de comúniune a sefiştilor este mult mai mare decât a cititorilor şi producătorilor de literatură. Până în urmă cu un deceniu, întâlnirile amatorilor de SF, erau foarte numeroase, succedându-se la intervale mici şi oferind unor fani posibilitatea de a le transforma într-o formă de viaţă. Actul lecturii SF se dovedeşte a fi diferit de cel al lecturii literare. Cititorul de literatură este adesea un solitar, având rareori prilejul să-i vadă pe scriitori în carne şi oase. În fandom, lucrurile stau cu totul altfel. Autorii pot fi contactaţi la consfătuiri şi cenacluri. De regulă, ei sunt mai accesibili, explicaţia aflându-se în psihologia lor de predicatori dornici de a face noi prozeliţi. Adrian Rogoz rămâne etalonul în această privinţă. Practic, oricine putea să publice în legendara lui colecţie. Atunci când textul era din cale afară de stângaci, Rogoz intervenea şi stiliza. Un anumit autor a publicat în colecţia patronată de el texte execrabile sub raportul scriiturii, comentate însă în termeni ditirambici de bunul patriarh. Urmarea a fost o îndelungată iluzionare cu privire la .propriile posibilităţi literare, curmată după decenii de confuzie. Se pare că acelaşi mecanism al autoiluzionării a funcţionat şi în privinţa altor autori.

Această permisivitate necunoscută în câmpul literar atrage atenţia asupra unui aspect original. Fandomul nu îi încurajează pe scriitori – oameni individualişti prin natura profesiei lor –, ci pe autorii devotaţi SF-ului şi ethosului corelativ acestuia. Asemănarea cu raporturile interumane din interiorul unei secte religioase este frapantă. Sectanţii nu sunt nişte persoane „pe cont propriu", precum scriitorii, ci oameni devotaţi până la sacrificiú doctrinei, dogmei. Doar cu asemenea componenţi un grup social de tipul sectei poate să funcţioneze şi să câştige noi aderenţi. Acest devotament nu înseamnă automat inferioritate culturală sau intelectuală. El trebuie examinat cu atenţie şi respect. Scepticii amatori de literatură nu au îndreptăţirea morală de a-i dispreţui pe cei pasionaţi doar de textele SF. Ba dimpotrivă, ar putea mai degrabă să-i invidieze pentru forţa lor de a opta în mod ireversibil pentru un sistem de idei şi pentru o formă de viaţă corelativă acestuia.

În acest context este probabil util să mă refer la conversaţia avută cu un student la teologie, care uma să devină predicator în cadrul unei secte din România. După ce mi-a explicat în mod detaliat în ce constă originalitatea lecturii biblice practicată de respectiva sectă neoprotestantă, mi-a făcut o mărturisire uimitoare. Vag contrariat, mi-a

spus că profesorii lor le interzic studenţilor lecturile nerecomandate în cadrul instituţiei lor de învăţământ. Asemenea lucruri, mi-a explicat viitorul predicator, ar avea darul de a ne induce confuzii de gândire şi credinţă. Urmarea acestei unilateralităţi era vizibilă în conversaţie. Practic, dialogul nu era posibil. Tânărul n-a răspuns nici uneia dintre obiecţiile mele. Discursul lui era bogat şi nuanţat, dar monologal, întrerupt din când în când pentru a crea iluzia unui dialog. Se observa numaidecât că asumarea unei dogme stătea la baza sistemului de lectură. De aici convingerea că doctrina respectivei secte este optimă şi n-are nici un rost să fie pusă în vreun fel la îndoială. Predicile interlocutorului meu urmau să fie nişte nuanţări ale dogmei, fără originalităţi aducătoare de sminteală.

Situaţia studentului (venit din Republica Moldova probabil nu numai din raţiuni religioase, ci şi economice) mi s-a părut foarte asemănătoare cu aceea a fanului devenit autor de texte SF. Scos din sistemul său de lecturi exclusiv SF, sefistul devine dintr-o dată neajutorat şi indiferent. Pentru el, atâta vreme cât este un sefist pur sânge, literatura nu există şi nu contează.

Desigur, în realitate sefistul pur nu există, între lecturile specifice intercalându-se şi altele, incidentale. Reapare astfel ambiguitatea amintită mai sus. Teoretic, lectura textelor SF şi învăţarea limbii engleze sunt suficiente pentru o întreagă viaţă. Practic, lucrurile se complică, adeptul contraculturii SF fiind tentat, în diferite măsuri, de cultură, în speţă de literatură.

Pendularea între cele două posibilităţi, defel comodă, este aducătoare de angoasă. Câtă vreme asumarea dogmei SF (textul SF are calităţi independente de valoarea sa literară) nu este totală şi irevocabilă, întocmai ca o convertire, sefistul trăieşte o anumită dramă a opţiunii. Pe de o parte, ştie că asumarea deplină a dogmei i-ar asigura un confort psihic perfect, precum şi o formă de viaţă convenabilă, pe de alta, resimte tentaţii culturale, fiind atras de literatură. El nimereşte pe nesimţite în situaţia dramatică a unui sectant care n-a reuşit să se desprindă total, în sufletul lui, de biserica-mamă. În clipa când se îndoieşte de dogma SF, seninătatea lui de convertit se duce de râpă. Un sefist sceptic cu privire la textele lui preferate este un nonsens. Nu întâmplător textele publicate la rubrica „Fragmente critice" a „Anticipaţiei", au fost primite cu mefienţă, dacă nu chiar cu ostilitate. Căutând literaritatea acolo unde operantă trebuie să fie doar dogma SF, ele se dovedeau a fi nişte acte de apostazie.

Se pare că un mecanism psihologic asemănător împiedică fandomul românesc să se cristalizeze şi să devină redutabil în lupta pentru spaţiu tipografic şi implicit pentru captarea dè noi adepţi. Experienţa „Jurnalului S.F." – dincolo de obiecţiile aduse de pe inadecvata poziţie a criticii literare – se dovedeşte importantă, fiind cea mai energică încercare de a coagula SF-ul ca fenomen independent de literatură. Eşecul a survenit din motive neclare. Poate că astăzi, când textele despre enigme mai mult sau mai puţin autentice invadează piaţa, SF-ul intră treptat într-o situaţie de inferioritate, în ciuda eforturilor eroice făcute de fanaticii lui. Poate că generaţia tânără este mai puţin permeabilă la dogma SF, preferând reacţii mentale mai complicate şi respingând, în consecinţă, naivitatea con-substanţială SF-ului. Şi alţi factori centrifugi ar putea fi probabil descoperiţi în fandomul românesc, transformat astăzi într-o entitate destul de ceţoasă.

O eventuală eclipsă n-ar trebui să supere pe nimeni. În viaţa oricărei secte (culturale) intervin momente de recesiune. Fandomul poate să renască sau să devină o amintire. ■

RADU PAVEL GHEO

Explorând teritorii ale imaginației

Spaţiul geografic există în orice operă de ficţiune sau care poate fi subscrisă acestei categorii, iar un caracter imaginar nu-i poate fi negat în nici o circumstanţă. Adam şi Eva locuiesc într-un ţinut imaginar, Phoenixul pluteşte peste un Egipt inexistent, unicornul se strecoară prin păduri de nestrăbătut, iar omuleţii verzi se zbenguie în atmosfera unei planete nicicând atinse de om. Acestea sunt cazuri-limită; nici Parisul descris de Eugene Sue nu este acelaşi cu cel dintr-un posibil ghid al oraşului din secolul al 19-lea şi nici romanul lui Cervantes, *Don Quijote*, nu poate fi luat drept sursă irefutabilă pentru cartografierea Spaniei medievale. Dublin-ul descris amănunţit şi veridic în *Ulysse*, romanul lui James Joyce, reprezintă un caz extrem, dar căruia nu-i lipseşte latura imaginară, căci spaţiul nu există în sine, ci în raport cu cel care îl percepe, fiind determinat de făpturile care îl populează, de epoca istorică şi de modul de transmitere a informaţiei. Nu vom folosi romanul lui Joyce pentru a ne descurca pe străzile din Dublin (deşi acest lucru este posibil), ci de un ghid turistic, căci orice scriere literară se foloseşte într-o măsură mai mare sau mai mică de un spaţiu imaginar sau imaginat prin intervenţia subiectivizatoare a naratorului.

Cu toate acestea se poate face o distincţie între un spaţiu imaginar pur (sau mai degrabă *imaginat*) şi unul care are un corespondent real ce a folosit ca model pentru cadrul ficţional. Cel de-al doilea tip se recunoaşte cu uşurinţă mai ales în scrierile numite adesea „realiste" şi se bazează pe un raport de tip metonimic între realitate şi ficţiune. Personajele acţionează într-un cronotop bine definit care are un corespondent real evident, aşa cum este cazul cu amintitul Paris din romanele lui Sue, sau cel din *Mizerabilii* lui Hugo. Avem de-a face cu un fel de istorii paralele ce se desfăşoară alături de noi, ca o addenda la istoriile oficiale sau reale, având în plus un grad de generalitate ce le face exemplare şi un sens care le face semnificative.

Mult mai ciudat este statutul spaţiului imaginar pur, adică al celui imaginat. Aici realitatea nu mai este decât un plan alternativ la care lumea imaginată se raportează *metaforic*. Teritoriile incluse aici deviază de la realitatea existentă şi se delimitează de ceea ce este deja cunoscut, cartografiat. Istoria sau povestea plasată în astfel de teritorii presupun o reflectare în oglinzi strâmbe, o modificare a lumii cunoscute, iar efectul obţinut este unul de tip parabolic. Simbolurile sunt mai des vehiculate, legile lumii reale sunt abolite sau modificate, iar libertatea imaginaţiei întâlneşte mult mai puţine limitări. Simplificând, am putea reduce spaţiul ficţional la două teritorii diferite, în funcţie de raportul pe care îl au cu realitatea: cel al lumii cunoscute, existente şi atestate istoric, şi cel al Imaginariei, prelungire a spaţiului ficţional realizată printr-un act demiurgic întreprins de nenumăraţi autori, din care o mare parte sunt anonimi.

Lucrurile nu sunt însă chiar atât de simple. Între cele două teritorii ficţionale amintite nu se pot trasa nişte graniţe clare şi asta din mai multe motive. Există o tendinţă de expansiune a spaţiului bazat pe raport metonimic cu realitatea în defavoarea spaţiului imaginar pur. Dacă luăm în considerare cazul Africii vom observa că acest continent,

aşa cum este el descris de geografii antici, aparţine mai degrabă lumii imaginate. Este un teritoriu pe care fantezia dezlănţuită se desfăşoară liberă. Lumea cunoscută se oprea puţin dincolo de Mediterana, iar restul teritoriilor planetei erau explorate mai mult imaginar, devenind sălaşul tuturor creaturilor fabuloase născute de imaginaţia noastră: Phoenix-ul apare în Egipt odată la 500 de ani, tot acolo s-ar părea că-şi are originea şi vasiliscul. Gorgonele îşi făceau veacul prin Libia, iar nordul extrem al Europei era populat de nişte oameni cu un singur ochi care păzeau aurul furat de la grifoni. Epoca antică este plină de spaţii imaginare care coexistă cu lumea reală, la fel cum istoria se amesteca adeseori cu epopeea şi mitologia. Mitica Atlantidă, Grădina Hesperidelor, Hyperboreea sau Hades-ul subpământean sunt doar câteva exemple. Mai târziu, odată cu răspândirea civilizaţiei europene şi cu cartografierea teritoriilor planetei, spaţiile populate de imaginaţie s-au redus tot mai mult. Ultimele refugii care mai păstrează un oarecare suport pământean sunt lumile utopice izolate, cum este insula lui Morus plasată undeva în Oceanul Atlantic sau cea a lui Campanella (în Oceanul Indian), dar şi polii planetei, încă neexploraţi. A urmat fuga pe verticală, călătoriile imaginare într-un Cosmos de neatins în realitate (anticipate încă din secolul al 2-lea A.D. de Lucian din Samosata, cu a sa *Istorie adevărată...*), ocuparea Lunii, a planetei Marte, a întregului Univers şi toate acestea sub semnul fantaziei. Oamenii nu s-au mulţumit niciodată cu lumea pe care o cunoşteau şi o puteau folosi ca decor, ci au avut nevoie de un teritoriu în care să-şi plaseze produsele fanteziei, iar teritoriile favorite pentru o astfel de naraţiune au fost dintotdeauna cele neexplorate în real, fiind părăsite rând pe rând odată ce deveneau parte din universul cunoscut şi luat în posesie.

În cadrul procesului scrierii/lecturii lucrurile se încurcă şi mai mult. În primul rând teritoriile imaginare, exterioare lumii cunoscute şi care nu se suprapun acestei lumi, dobândesc o existenţă ficţională la fel ca şi spaţiile ce au corespondent real, printr-un pact ficţional subînţeles de către cititorul empiric. În lumea de hârtie există o mulţime de zone a căror existenţă nu poate fi judecată după conformitatea cu realitatea, ci după veridicitatea lor, a consecvenţei cu care autorul îşi respectă premisele în cadrul pactului implicit amintit. Cunoştinţele noastre despre satelitul Pământului nu exclud existenţa în imaginar a lumii din romanul lui Wells *Primii oameni pe Lună*, iar informaţiile despre Marte nu anulează lumea din *Cronicile marţiene* ale lui Bradbury. În al doilea rând acest tip de spaţiu ficţional se caracterizează printr-o multiplicitate non-exclusivă ce ne permite să acceptăm pe acelaşi teritoriu-cadru nenumărate realităţi ficţionale diferite. Africa geografilor antici, cea a geografilor medievali sau cea descrisă de Jules Verne în *Cinci săptămâni în balon* sunt la fel de „reale" din punct de vedere literar. La fel stau lucrurile şi cu nenumăratele scrieri despre Marte, de La Burroughs şi Stanley Weinbaum până la trilogia lui Kim S. Robinson. Marte este, de fapt, un topos literar al cărui referent real slujeşte doar ca ancoră superficială pentru nenumărate explorări imaginare.

În al treilea rând o raportare a spaţiilor imaginare pure la realitate ne face să distingem două tipuri de astfel de teritorii. Primul tip este cel al lumilor *învecinate* celei cunoscute, cum sunt Atlantida, Marte, Luna sau alte lumi apropiate, suficient de bine ancorate în real ca să se constituie în *prelungiri* imaginate ale spaţiului explorat deja de omenire. Dacă le raportăm la perioada în care au fost scrise operele respective, imediata vecinătate a acestor teritorii cu cele acaparate deja de omenire devine evidentă: Africa mitologică dispare odată cu colonizarea continentului real, iar Luna seleniţilor lui Wells nu mai pare posibilă după explorarea satelitului nostru. Aceste spaţii devin mai puţin fertile pentru scrierile fantastice sau S.F., odată cu cartografierea echivalentelor reale. Cealaltă categorie include teritorii imaginare *izolate*, care nu mai pot fi plasate decât cu greu sau deloc în universul cunoscut şi care au sau capătă un caracter transcendent. Includem aici atât Paradisul sau Infernul, Lumea Cealaltă din mitologia românească sau veşnicele plaiuri ale

vânătorii, cât şi teritorii ficţionale ca acelea din *Dune* ori universurile paralele din nenumărate scrieri .S.F. Pe harta infinită a spaţiilor imaginare aceste teritorii izolate ar ocupa o suprafaţă mult mai mare decât celelalte, iar limitarea lor nu este ameninţată de invazia colonizatoare a civilizaţiei umane. Ele vor rămâne permanent teritorii posibile în care lucrurile sunt aşa cum au fost visate. Aici este teritoriul imaginaţiei eliberate.

Toate aceste spaţii ficţionale, începând de la cele care se pot suprapune pe un corespondent real din universul explorat şi ajungând până la cele imaginare, învecinate sau izolate, îşi au justificarea în tipul de scriere în care apar. Dar combinaţiile posibile sunt nenumărate. Yoknapatawpha, spaţiul romanelor lui Faulkner, este mai aproape de lumea reală, având un caracter de exemplaritate. Dar ţinutul sus-amintit nu poate fi regăsit nicăieri pe harta Statelor Unite, fapt care îl apropie şi de lumile imaginare izolate. Acest ţinut este mult mai legat de realitate, lipsindu-i stranietatea Infernului dantesc sau a lumii de după moarte din *Înapoi la trupurile voastre răzleţite*, romanul lui Ph. J. Farmer, ca dovadă că nu doar spaţiul, ci şi multe alte elemente contribuie la crearea unei lumi imaginare.

Paradoxal, scrierile fantastice, ca şi cele „realiste" mizează foarte mult pe o ancorare într-un spaţiu real stabil, recognoscibil, chiar dacă nu întotdeauna bine definit. O realitate generică, chiar banală, este ideală pentru intruziunea elementului straniu care provoacă ruptura în real. Într-un spaţiu imaginar impactul ar fi mai redus, anormalul fiind acolo oricând posibil. În schimb teritoriile izolate din lumile imaginare ale scrierilor S.F. se apropie mult de lumile transcedentale din mitologie. Faptele extraordinare ale personajelor, cadrul ireal, creaturile fantastice şi evenimentele excepţionale sunt elemente ce apar în ambele lumi amintite. De aceea distanţarea de real şi izolarea geografică sunt propice unor astfel de scrieri, mai mult sau mai puţin sacralizate, dar cu o certă valoare parabolică. De altfel o astfel de distanţare spaţială sau cronologică a constituit un pretext bun pentru majoritatea utopiilor şi contrautopiilor, de la Morus şi Bacon până la Wells şi Orwell sau Jünger. Am putea spune că fantasticul cere în general o suprapunere a spaţiului ficţional peste cel real, pe când S.F.-ul, asemeni mitologiei se constituie ca o prelungire geografică a spaţiului real, cunoscut. Cu menţiunea că delimitările între teritoriile imaginarului nu sunt niciodată stricte, ci depind de multe alte elemente implicate în actul creaţiei şi în pactul autor-lector, şi că aceste cadre imaginare capătă permanent un statut de „realitate ficţională" odată cu intrarea lor în imaginarul lectorului. ■

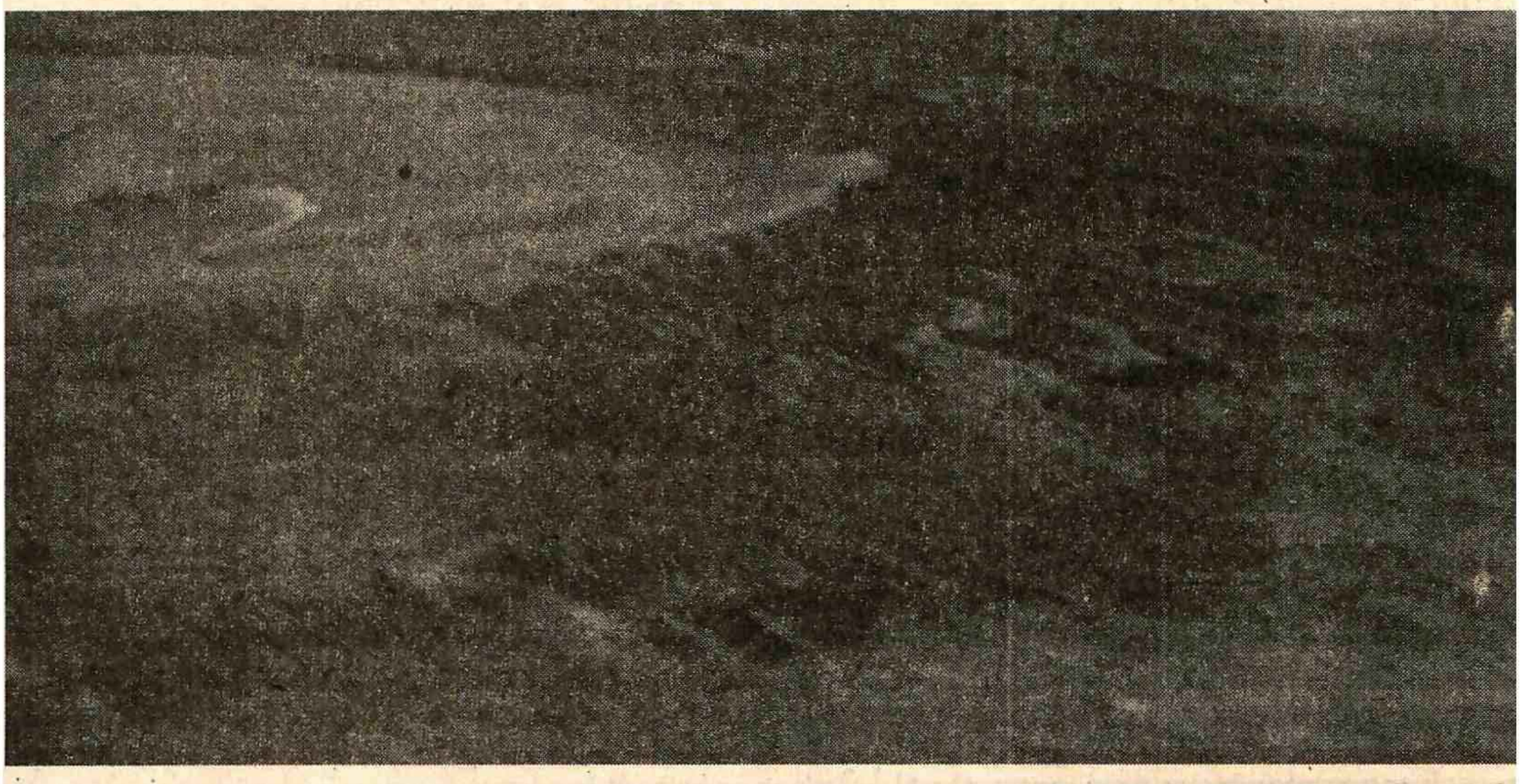

MIHAI-DAN PAVELESCU

Premiile anului 1999

Premiile HUGO

Roman: *To Say Nothing of the Dog*, de Connie Willis

Nuvelă: *Oceanic*, de Greg Egan

Nuveletă: *Taklamakan* de Bruce Sterling

Povestire: *The Very Pulse of the Machine*, de Michael Swanwick

Non-Fiction Book: *The Dreams Our Stuff is Made Of: Hoe Science Fiction Conquered the World*, de Thomas M. Disch

Film: *The Truman Show*

Editor profesionist: Gardner Dozois

Artist profesionist: Bob Eggleton

Semiprozin: *Locus* (editor: Charles N. Brown)

Fanzin: *Ansible* (editor: Dave Langford)

Scriitor fan: Dave Langford

Artist fan: Ian Gunn

Premiul Campbell: Nalo

Premiile Locus

Roman science-fiction: *To Say Nothing of the Dog*, de Connie Willis

Roman fantasy: *A Clash of Kings*, de George R.R. Martin

Roman horror: *Bag of Bones* de Stephen King

Roman de debut: *Brown Girl in the Ring*, de Nalo Hopkinson

Nuvelă: *Oceanic*, de Greg Egan

Nuveletă: *The Planck Dive*, de Greg Egan şi *Taklamakan*, de Bruce Sterling

Povestire: *Maneki Neko*, de Bruce Sterling

Non-fiction: *The Dreams Our Stuff is Made Of: Hoe Science Fiction Conquered the World*, de Thomas M. Disch

Carte de artă: *Spectrum 5: The Best in Contemporary Fantastic Art*, editori Arnie şi Cathy Fenner

Volum de povestiri: *The Avram Davidson Treasury*, de Avram Davidson

Antologie: *Legends*, antologator Robert Silverberg

Artist: Michael Whelan

Editor: Gardner Dozois

Revistă: *Asimov's*

Editură: Tor

Cel mai bun autor al anilor '90: Connie Willis

Premiile British Fantasy

Premiul Karl Edward Wagner (Premiul British Fantasy Special): Diana Wynne Jones

Premiul August Derleth pentru roman: *Bag of Bones*, de Stephen King

Antologie: *Dark Terrors 4*, editori Stephen Jones şi David Suttons

Volum de povestiri: *Ghosts and Grisly Things*, de Ramsey Campbell

Proză scurtă: *The Song My Sister Sang*, de Stephen Laws

Artist: Bob Covington

Editură mică: The Third Alternative

Premiile HOMer

(acordate de membrii SF CompuServe)

Roman: *Kirinyaga*, de Mike Resnick

Nuvelă: *Aurora In Four Voices*, de Catherine Asaro

Nuveletă: *Echea*, de Kristine Kathryn Rusch

Povestire: *Face Of God*, de Barb Galler-Smith

Film: *Babylon 5*, episodul *Sleeping In Light* ■

DAN POPESCU

Cărțile anului 1998

Legenda

A = Antologie; Am = Antologie cuprinzând autori români şi străini; As = Antologie de autori străini; BD = Bandă desenată; C = Culegere; Ch = Pentru copii; Cr = Critică; E = Eseu; F = Fantastic (include fantasy şi horror); H = Horror; Hc = Copertă cartonată; Hy = Istorie; L = Preţul; M = Mainstream; N = Roman; p = număr de pagini; Pb = necartonată; R = reeditare; R+ = reeditare cu adăugiri; SF = Science Fiction; Tpb = Tradepaperback

La lucrările a căror încadrare în <F> sau <SF> este dificilă sau discutabilă, nu am pus nici <F> nici <SF>. Lucrările <H> nedeclarate ca atare de către editor, le-am inclus la <F>. Lucrările care doar includ elemente de <F> sau <SF>, le-am semnalat cu <M+F> respectiv <M+SF>. Pentru orice alte detalii privind cărţile amintite, adresa de contact: ***Dan Popescu, C.P. 3-49, 5600 Piatra Neamţ.***

ALLFA

Colecţia Biblioteca Allfa

• Ştefan Bănulescu – *Un regat imaginar* /C/R/F/ Tpb/ 35000 Lei/ 396p/ 973-9293-22-0/ coperta: Augustin Frăţilă & Tudor Nicolau/ prefaţă: Georgeta Horodincă

• Julio Cortazar – *Cât de mult o iubim pe Glenda*/ Cuentos eligidos del volumen „Cuentos completos“ 1,2/ C/ +F/ Tpb/ 34900 Lei/ 206p/ 973-9293-58-1/ coperta: Stelian Stanciu/ traducere: Luminiţa Voina-Răuţ/ prefaţă: Mario Vargas Llosa

• Dan Stanca - *Ritualul nopţii*/ N/ F/ 973-9293-55-7/ Tpb/ 264p/ 34900 Lei/ coperta: Stelian Stanciu

ANASTASIA

• Vasile Voiculescu - *Integrala prozei literare*/ C/ Hc/ 70000 Lei/ 702p/ 973-9374-04-2/ coperta: Doina Dumitrescu/ ed. îngrijită, prefaţă şi cronologie de Roxana Sorescu

AUGUSTA

• Paul Eugen Banciu - *Remora*/ N/ M +SF/

CLAVET

• Dan Claudiu Tănăsescu - *Fumul depărtărilor*/ N/ SF/ Tpb/ 14500 Lei/ 224p/ 973-98559-0-3

CORESI

• Rodica Bretin - *Lumea lui Hind*/ C/ F/ R parţial/ Tpb/ 12240 Lei/ 240p/ 973-570-099-9/ coperta: Dan Apostol

CORINT

• Jules Verne - *De la Pământ la Lună*/ De la Terre a la Lune/ N/ SF/ R/ Tpb/ 168p/ 15000 Lei/ coperta: Walter Riess/ desene: M. M. de Montant/ trad.: Traian Finţescu/ 973-9413-23-4

• Jules Verne - *În jurul Lunii*/ Autour de la Lune/ N/ SF/ R/ Tpb/ 184p/ 17000 Lei/ coperta: Walter Riess/ desene: Emile Bayard & A. de Neuville/ trad.: Traian Finţescu/ 973-9413-19-6

• Jules Verne - *Insula cu elice*/ L'Ile a Helice/ N/ SF/ R/ Tpb/ 270p/ 20000 Lei/ coperta: Walter Riess/ trad.: Ecaterina Creţulescu/ 973-9413-18-8

DEALER

• Lucian Merişca - *Aventuri în Exterior*/ C/ SF/ Tpb/ 25000 Lei/ 168p/ 973-98616-0-1/ prezentare de Romulus Bărbulescu şi George Anania/ C.V. de L. Merişca/ coperta: Dana Grapă

DOMINO

• A. C. Crispin - *Alien - Învierea*/ Aliens Resurrection/ N/ SF/ Tpb/ 11000 Lei/ 222p/ 973-9326-13-7

EDITURA UNIVERSITAŢII BUCUREŞTI

• Corneliu Barborică - *Utopie şi antiutopie*/ Cr/ 9600 Lei

ELIS

seria SF Club

• nr. 2/ Brian Daley - *Han Solo pe Star's End* / Han Solo at Star's End/ N/ Tpb/ 11750 Lei/ 222p/ 973-9199-47-7/ trad.: Sorin Constantinescu/ coperta: Adrian Ioniţă

ELIT COMENTATOR

• A. C. Clarke - *Insula delfinilor + Leul din Comorre*/ Dolphin Island & The Lion of Comorre/ C/ SF/ Tpb/ 22000 Lei/ 224p/ 973-581-012-3/ trad.: Corina Petean

EUROPONTIC

Seria Biblioteca Universală

• Jules Verne - *Castelul din Carpaţi*/ N/ SF/ R/ Pb/ 188p/ 9900 Lei/ 973-97923-1-6/ trad.: Mariana Riza

• Jules Verne - *Farul de la capătul lumii*/ N/ SF/ R/ Tpb/ 174p/ 9900 Lei/ 973-97922-8-4/ coperta: Virgil Tomuleţ/ trad.: Camelia Naghi

• Jules Verne - *Sfinxul gheţarilor*/ N/ SF/ R/ Tpb/ 378p/ 12000 Lei/ 973-97923-7-5/ coperta: Bianca Pop/ trad.: Luoana Eftenie

EX PONTO

• Nicolae Motoc - *Dignidad*/ N/ SF/ Tpb

FAHRENHEIT

• Kevin J. Anderson - *Dosarele X - Anticorpii*/ X-Files - Antibodies/ N/ SF/ Pb/ 25000 Lei/ 252p/ 973-98626-0-8

• Chris Carter & Elisabeth Hand - *Dosarele X înfruntă viitorul*/ The X Files Fight the Future/ N/ SF/ Pb/ 17000 Lei/ 124p/ 973-98626-5-9/ trad.: Anca Nistor

• David Copperfield & Janet Berliner - *La limita imposibilului*/ Tales of the Impossible/ C/ Pb/ 508p/ 32000 Lei/ 973-98626-2-4/ trad.: Mihaela & Cătălin Ionescu/ coperta: Done Stan

• Daniel Easterman - *Frăţia mormântului*/ Brotherhood of the Tomb/ N/ Pb/ 23000 Lei/ 380p/ 973-98566-4-0/ trad.: Luminiţa & Minodora Holban/ coperta: Done Stan

• Daniel Easterman - *Numele fiarei*/ Name of the Beast/ N/ Pb/ 32000 Lei/ 508p/ 973-98761-3-7/ trad.: Ana & Mihaela Golban/ coperta: Done Stan

• Lewis Gannett - *Milenium - Gheena*/ Millennium - The Gehenna/ N/ Pb/ L/ p/ trad.: Cornelia Bucur/ coperta: Done Stan (imagine din film)

• Elisabeth Hand - *Milenium - Francezul*/ Millennium - The Frenchman/ N/ Pb/ L/ p/ trad.: Alexandra Petrea/ coperta: Done Stan

• John Saul - *Proiect divin*/ The God Project/ N/ SF/ Pb/ 25000 Lei/ 380p/ 973-97683-3-4/ trad.: Aurel Ştefănescu/ coperta: Done Stan

• John Saul - *Focul iadului*/ Hellfire/ N/ F/ Pb/ 316p/ 25000 Lei/ coperta: Done Stan/ trad.: Camillo Serabia/ 973-98626-7-5

seria SF

• Poul Anderson - *Avatarul*/ The Avatar/ N/ Pb/ 26000 Lei/ 508p/ 973-576-160-2/ trad.: Mihnea Columbeanu/ coperta: Mihai Ciochia

• Ray Bradbury - *Fahrenheit 451*/ 451 Fahrenheit/ N/ R/ Pb/ 25000 Lei/ 188p/ 973-98626-1-1/ trad.: Daniela Truţia/ coperta: Tudor Popa

• John Brunner - *Oile privesc în sus*/ The Sheep Look Up/ N/ Pb/ 24000 Lei/ 444p/ 973-97683-2-6/ trad.: Liviu Radu/ coperta: Mihai Ciochia

• John Brunner - *Să prinzi o stea căzătoare*/ Catch a Falling Star/ N/ Pb/ 188p/ 17000 Lei/ 973-97683-4-2/ trad.: Mircea Opriţă/ coperta: Tudor Popa

• John Brunner - *Reţelele infinitului*/ The Webs of Everywhere/ N/ Pb/ 186p/ 19000 Lei/ 973-98626-6-7/ trad.: Monica Ionescu/ coperta: Tudor Popa

• William Gibson - *Chrome*/ Burning Chrome/ C/ Pb/ 18000 Lei/ 252p/ 973-97417-7-0/ trad.: Mihai-Dan Pavelescu/ coperta: Mihai Ciochia

• Norman Spinrad - *Oameni în junglă*/ The Men in the Jungle/ N/ Pb/ 380p/ 23000 Lei/ 973-97417-4-6/ trad.: Delia Ivănescu/ coperta: Tudor Popa

GRAMMAR

Colecţia *Pagini alese din literatura română*

• Ion Agârbiceanu - *Fefeleaga şi alte povestiri fantastice*/ C/ R/ M+F/ Tpb/ 160p/ 14000 Lei/ realizarea, postfaţa („fantasticul înţeles ca realitate"), tabelul cronologic şi selecţia aprecierilor critice: Constantin Cubleşan/ coperta: Val & Bogdan Munteanu/ 973-9223-98-2

HERMES

• Pavel Coruţ - *Tărâmul fericirii*/ N/ F/ R/ Tpb/ 12000 Lei/ 206p/ 973-98772-1-4/ nr. 15 în seria „Octogon"

• Pavel Coruţ -*Drumul învingătorilor*/ N/ F/ R/ Tpb/ 12000 Lei/ 220p/ 973-98772-0-6/ nr. 18 în seria „Octogon“

HYPERION

• Mihai Eminescu - *Proză*/ C/ F/ 973-9157-93-9/ Tpb/ 184p/ 16830 Lei/ ediţie îngrijită de Haralambie Grămescu/ coperta: Lucian Irimescu

IMAGE

Colecţia Odiseea SF

• Terry Bisson - *Al cincilea element*/ The Fifth Element/ N/ Pb/ 214p/ 18000 Lei/ coperta: Florin Iaru/ trad.: Diana Bolcu/ 973-98856-0-8

• A. E. Van Vogt & E. Mayne - Hull - *Planete de vânzare*/ Planets of Sale/ N/ Pb/ 240p/ 22000 Lei/ coperta: Florin Iaru/ trad.: Rodica Stan/ 973-98856-1-5

INSTITUTUL EUROPEAN / Iaşi

Colecţia Inorog

• Cătălin Mihuleac - *Dispariţia oraşului Iaşi*/ N/ +F/ Pb/ 8568 Lei/ 156p/ 973-586-084-8/ prefaţa: Alexandru Ştefănescu

LUCMAN

Colecţia SF

• Isaac Asimov - *Rătăcitor prin spaţiu*/ David Starr - Space Ranger/ N/ Tpb/ 15000 Lei/ 256p/ trad.: Virgil Păstoreanu/ coperta: Ducovy Group

MARINEASA

• Marcel Luca - *Tactică şi strategie*/ C/ SF/ Tpb/ 973-9496-27-X/ 190p/ 20000 Lei/ coperta: reproducere după un tablou de Segiu Nicola, într-o machetă de Dorin Davideanu/ prefaţa „Evadări în spaţiu-timp“ de Lucian Vasile Szabo

MIRON

• James Hilton - *Orizontul pierdut*/ Lost Horizon/ N/ SF/ R/ Tpb/ 13900 Lei/ 254p/ 973-95061-3-7/ trad.: Oana Negureanu

NEMIRA

• Ioan Petru Culianu - *Hesperus*/ N/ SF/ R/ Tpb/ 25000 Lei/ 190p/ 973-569-233-3/ coperta: Răzvan Luscov/ prefaţa: Mircea Eliade (1982)

• Ion Hobana & Julien Weverbergh - *Triumful visătorilor*/ Hy/ Tpb/ 50000 Lei/ 286p/ 973-569-280-0/ coperta: Răzvan Luscov/ design grafic: Julien Weverbergh & Ion Hobana

Seria Incognito

• Ştefan Brandes - Lăţea & Luminiţa Dimulescu - *Urmaşii lui Dracula*/ Dracula's Descendants/ Hy/ Tpb/ 20000 Lei/ 104p în româneşte & 152p în engleză/ 973-569-226-0/ coperta: Răzvan Luscov/ trad.: în engleză, Gabriel Stoian/ cuvânt înainte: Luminiţa Dimulescu

Seria Nautilus

• nr. 130/ Emmanuel Carrere - *Eu sunt viu, voi sunteţi morţi* (P.K.Dick 1928 - 1982)/ Je suis vivant et vous etes morts/ non fiction/ Tpb/ 30000 Lei/ 298p/ 973-9301-92-0/ trad.: Ştefan Ghidoveanu şi Liviu Radu/ coperta: Ionuţ Bănuţă

• nr. 129/ Philip Jose Farmer - *Lumea Fluviului - Planul misterios*/ Riverworld - Dark Design/ N/ Tpb/ 30000 Lei/ 432p/ 973-569-218-x/ trad.: Gabriel Stoian

• nr. 149/ William Gibson & Bruce Sterling - *Machina diferenţială*/ The Difference Engine/ N/ Tpb/ 30000 Lei/ 432p/ 973-569-273-x/ trad.: Gabriel Stoian/ coperta: Ioana Cucu

• nr. 143+144/ Frank Herbert - *Dune + Mesia Dunei*/ Dune + Dune Messiah/ SF/ R/ Tpb#/ 510p/ 50000 Lei/ trad.: Ion Doru Brana/ coperta: Ioana Cucu/ 973-569-249-x

• nr. 150/ K.W. Jetter - *Vânătorul de recompense 2*/ Blade Runner: The Edge of Human/ N/ Tpb/ 25000 Lei/ 288p/ 973-569-243-0/ trad.: Horia Florian Popescu/ coperta: Ionuţ Bănuţă

• nr. 136/ John Kessel - *Veşti bune din spaţiul extraterestru*/ Good News from Outer Space/ N/ / 35000 Lei/ 456p/ 973-569-245-7/ trad.: Adriana Bădescu/ coperta: Vlad T. Popescu/ postfaţă: J. Kessel/ include lista cărţilor folosite pentru documentare

• nr. 131/ Stephen King - *Dolores Claiborne*/ N/ Tpb/ 20000 Lei/ 250p/ 973-569-181-7/ trad.: Carmen Toader/ coperta: Ionuţ Bănuţă

• nr. 139+140/ Stephen King & Peter Straub - *Drumul caznelor + O coliziune de lumi* (vol. 1 şi 2 din trilogia „Talismanul")/ 2xN/ 2xTpb/ 45000 Lei/ 366p+206p/ 973-569-251-8 + 973-569-253-4/ trad.: Mihnea Columbeanu & Gabriel Stoian/ coperta: Ionuţ Bănuţă

• nr. 141/ Stephen King & Peter Straub - *Talismanul* (vol. 3 din trilogia „Talismanul")/ N/ Tpb/ 25000 Lei/ 284p/ 973-569-251-8, 973-569-254-2/ trad.: Gabriel Stoian & Mihnea Columbeanu/ coperta: Ioana Cucu

• nr. 132/ N. Lee Wood - *În căutarea lui Mahdi*/ Looking for Mahdi/ N/ Tpb/ 33000 Lei/ 366p/ 973-569-196-5/ trad.: Lucia Popescu/ coperta: Ionuţ Bănuţă

• nr. 105/ Abraham Merritt - *Chipul din abis*/ The Face in the Abyss/ N/ Tpb/ 20000 Lei/ 254p/ 973-569-215-5/ trad.: Liviu Radu

• nr. 137/ Roberto Quaglia - *DIO SRL - Dumnezeu SRL şi alte (ne)omeneşti (nefericite) întâmplări*/ DIO SRL at altre (dis)umane (dis)avventure/ C/ Tpb/ 25000 Lei/ 348p/ 973-569-242-2 / trad.: Cornel Nicolau/ coperta: Ionuţ Bănuţă

• nr. 133+134/ Kim Stanley Robinson - *Marte verde*/ Green Mars/ 2 vol./ N/ Tpb/ 59000 Lei/ p/ 973-569-212-0 şi -213-9/ trad.: Emil Sîrbulescu/ coperta: Ionuţ Bănuţă

• nr. 135/ A.E. Van Vogt - *Vrăjitorul din Linn*/ The Wizard of Linn/ 25000 Lei/ 200p/ 973-569-218-x/ trad.: Roxana Marin/ coperta: Ionuţ Bănuţă

• nr. 142/ A.E. Van Vogt - *Slan*/ Slan/ N/ Tpb/ p/ L/ 973-569-282-7/ coperta: Ioana Cucu/ trad.: Gabriel Mazăre

Seria Purgatoriu

• Daniel Bănulescu - *Cei 7 regi ai oraşului Bucureşti*/ N/ F/ Tpb/ 25000 Lei/ 410p/ 973-569-267-4/ coperta: Răzvan Luscov/ postfaţă: Dan Silviu Boerescu: „Cele câteva şanse ale literaturii române"

PAIDEIA

• Evgheni Zamiatin - *Noi*/ N/ R/ M+/ Tpb/ 222p/ 973-9368-02-6

• Jorge Luis Borges - *Frumuseţea ca senzaţie fizică*/ non-fiction

PAVEL CORUŢ

• Pavel Coruţ - *Omul din Carpaţi*/ N/ F/ Tpb/ 10000 Lei/ 222p/ 973-9225-17-9/ nr. 27 (?) în seria „Octogon"

• Pavel Coruţ - *Victoria Alcorilor*/ N/ F/ Tpb/ 12000 Lei/ 224p/ 973-9225-20-9/ nr. 28 în seria „Octogon"

POLIROM

Colecţia Ego

• Dan Stanca - *Muntele viu*/ N/ M+F/ 973-683-066-7/ Pb/ 214p/ 18000 Lei/ coperta: detaliu din *Dragonul* de Victor Brauner

PRO

• E. T. A. Hoffmann - *Elixirele diavolului*/ Die Elixire des Teufels/ N/ R/ F/ Tpb/ 29000 Lei/ 306p/ 973-98640-2-3/ trad.: I. Cassian-Mătăsaru/ coperta: Liviu Matache, după Ieronimus Bosch

PYGMALION / Ploieşti

Seria SF

• nr. 16/ C. J. Cherryh - *Staţia orbitală a lumii de jos*/ Downbellow Station/ N/ Tpb/ 35000 Lei/ 496p/ 973-967-21-13/ trad.: Mihai Samoilă/ coperta: Walter Riess

RAO

• Anne Rice - *Povestea hoţului de trupuri*/ The Tale of the Body Thief/ N/ F/ Pb/ 28000 Lei/ 508p/ 973-97683-180-7

• John Saul - *Strigăt în noapte*/ Cry for the Strangers/ N/ F/ Pb/ 22000 Lei/ 316p/ 973-97683-0-x

RAO pentru copii

• C.S. Lewis - *Narnia - nepotul magicianului*/ Narnia - The Magicians Nephew/ N/ F/ Tpb/ 16000 Lei/ 252p

• C.S. Lewis - *Şifonierul, leul şi vrăjitoarea*/ The Lion, the Witch and the Wardrobe/ N/ F/ Tpb/ 14000 Lei/ 188 p

REGIS

• Lewis Carroll - *Alice în ţara minunilor*/ Alice Adventures in Wonderland/ N/ F/ Tpb/ R/ 6000 Lei/ 160p/ 973-96181-3-8/ desene alb-negru de Mabel Lucie Attwell/ trad.: Eugen B. Marian

• Jules Verne - *5 săptămâni în balon*/ N/ +F/ Tpb/ R/ 14000 Lei/ 973-98698-7-4/ desene alb-negru de Riou şi Pannemaker

• Jules Verne - *Căpitan la 15 ani*/ N/ +F/ Tpb/ R/ 14000 Lei/ 320p/ 973-98698-4-x/ trad.: Daniel Aramă/ desene alb-negru de Henri Meyer şi Charles Barbant

• Jonathann Swift - *Călătoriile lui Gulliver*/ N/ F/ Tpb/ / 9500 Lei/ 284p/ 973-96181-4-5/ desene alb-negru de Grandville

RISOPRINT

• Ancuţa Măries - *Lorzii de la capătul pustiului*/ N/ F/ 973-9298-56-7/ Tpb/ 132p/ 15000 Lei/ coperta: Ancuţa Măreş/ premiul pentru proză-debut pe 1998 al filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor

SEDONA

Colecţia Insolit

• Roberto R. Grant - *Zeul apatiei*/ N/ SF/ Pb/ 18000 Lei/ 270p/ 973-9345-02-6/ coperta: Daniel Ursachi

SNAGOV

• Anatolie Paniş - *Bătrânii nu mai sunt utili*/ N/ M+/ 973-97238-0-2 (pe copertă: 973-97238 -7-x)/ Tpb/ 264p/ 20000 Lei

• Jules Verne - *5 săptămâni în balon*/ N/ SF/ R/ Tpb/ 20000 Lei/ 973-97239-0-2/ trad.: Radu Tudoran

ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ

• *** - Almanahul Anticipaţia 1998/ C/ SF/ Tpb/ 25000 Lei/ 304p/ ISSN 1453-2980/ coperta: Walter Riess

TEORA

Seria SF

• nr. 29/ Isaac Asimov - *Visele sunt sacre*/ Dreams are Sacred/ Tpb/ 19000 Lei/ 190p/ 973-601-849-0/ trad.: Mihai-Dan Pavelescu/ coperta: Valentin Tănase

• nr. 24/ Isaac Asimov - *Nemesis*/ Nemesis/ N/ Tpb

• nr. 28/ Isaac Asimov - *Întemeietorii*/ Buy Jupiter and other Stories/ C/ Tpb/ 20000 Lei/ 210p/ 973-601-717-6/ trad.: Mihai-Dan Pavelescu/ coperta: Valentin Tănase

• nr. 31/ Isaac Asimov - *Destinaţia: creierul*/ Fantastic Voyage II/ N/ Tpb/ 31000 Lei/ 318p/ 973-601-970-5/ trad.: Mihai-Dan Pavelescu/ coperta: Valentin Tănase

• nr. 33/ Isaac Asimov - *Calea marţiană*/ The Martian Way/ C/ Tpb/ 15000 Lei/ 162p/ 973-601-743-5/ trad.: Mihai Bădescu & Mihai-Dan Pavelescu/ coperta: Valentin Tănase

• nr. 34/ Greg Egan - *Axiomatic*/ Axiomatic/ N/ Tpb/ coperta: Valentin Tănase/ trad.: Mihai-Dan Pavelescu şi Florin Pîtea

• nr. 26/ G.R.R. Martin - *Peregrinările lui Tuf*/ Tuf Voyaging/ N/ Tpb/ 23000 Lei/ 316p/ 973-601-491-6/ trad.: Liviu Radu/ coperta: Valentin Tănase

• nr. 30/ Larry Niven - *Tronul lumii inelare*/ The Ringworld Throne/ N/ Tpb/ 38000 Lei/ 330p/ 973-601-870-9/ trad.: Mihai Bădescu/ coperta: Valentin Tănase

• nr. 32/ Larry Niven - *Protector*/ Protector/ N/ Tpb/ 21000 Lei/ 190p/ 973-601-751-6/ trad.: Mihai-Dan Pavelescu/ coperta: Valentin Tănase

TRITONIC

• Aurelius Belei - *Technoficţiuni*/ C/ SF/ Tpb/ 15000 Lei/ 108p/ 973-98774-0-0/ coperta: Carmen Cozea/ prefaţa: Mihail Grămescu

UNIVERS

• Peter Beagle - *Ultima Licornă*/ The Last Unicorn/ N/ F/ Tpb/ 25000 Lei/ 200p/ 973-34-0446-2/ trad.: Mircea Ivănescu/ coperta: Done Stan

• Mihail Bulgakov - *Diavoliada*/ Hanski Ogor/ C/ R/ include 3xF/ Tpb/ 37000 Lei/ 364p/ 973-34-0428-4/ cuvânt înainte de Ana Maria Brezuleanu/ trad.: Alexandru Calais, Paraschiva Bădescu, George Potra, Tatiana Nicolescu, Izolda Vîrsta/ coperta: Done Stan

Colecţia Ithaca - scriitori români din exil

• Mihail Solomon - *A 3-a grefă de inimă*/ N/ SF/ Tpb/ 25000 Lei/ 262p/ 973-34-0515-9/ coperta: Vasile Socoliuc/ note şi .traducere din franceză, Madeleine Karacaşian

VIVALDI

• Jeffrey Archer - *A unsprezecea poruncă*/ The Eleventh Commandment/ N/ SF/ Tpb/ trad. & note: Doina Cerăceanu/ coperta: Theodor Petroşanu/ 973-9139-97-3

VIZUAL

Seria Literatura de ghiozdan

• Jules Verne - *Ocolul pământului în 80 de zile*/ N/ SF/ R/ Hc/ 222p/ 973-587-103-3/ coperta: Călin Giurgiu & Maria Sacală/ trad.: Radu Tudoran

VREMEA

Seria Mari autori

• William Golding - *Împăratul muştelor*/ Lord of the Flies/ N/ R/ SF/ Tpb/ 222p/ 24000 Lei/ 973-9423-04-3/ coperta: Silvia Colfescu + Done Stan/ trad.: Constantin Popescu

Colecţia Super Fiction

• A.E.Van Vogt - *Cucerirea Kiberului*/ To Conquer Kiber/ N/ Tpb/ 14800 Lei/ 156p/ 973-9162-93-2/ trad. & coperta: Silvia Colfescu

Z

Colecţia Mercenar

• Saxton Burr - *Războiul celor două lumi*/ War of two Worlds/ N/ SF/ Tpb/ 160p/ 8500 Lei/ 973-9127-85-1/ trad.: Iurie Pripa ■

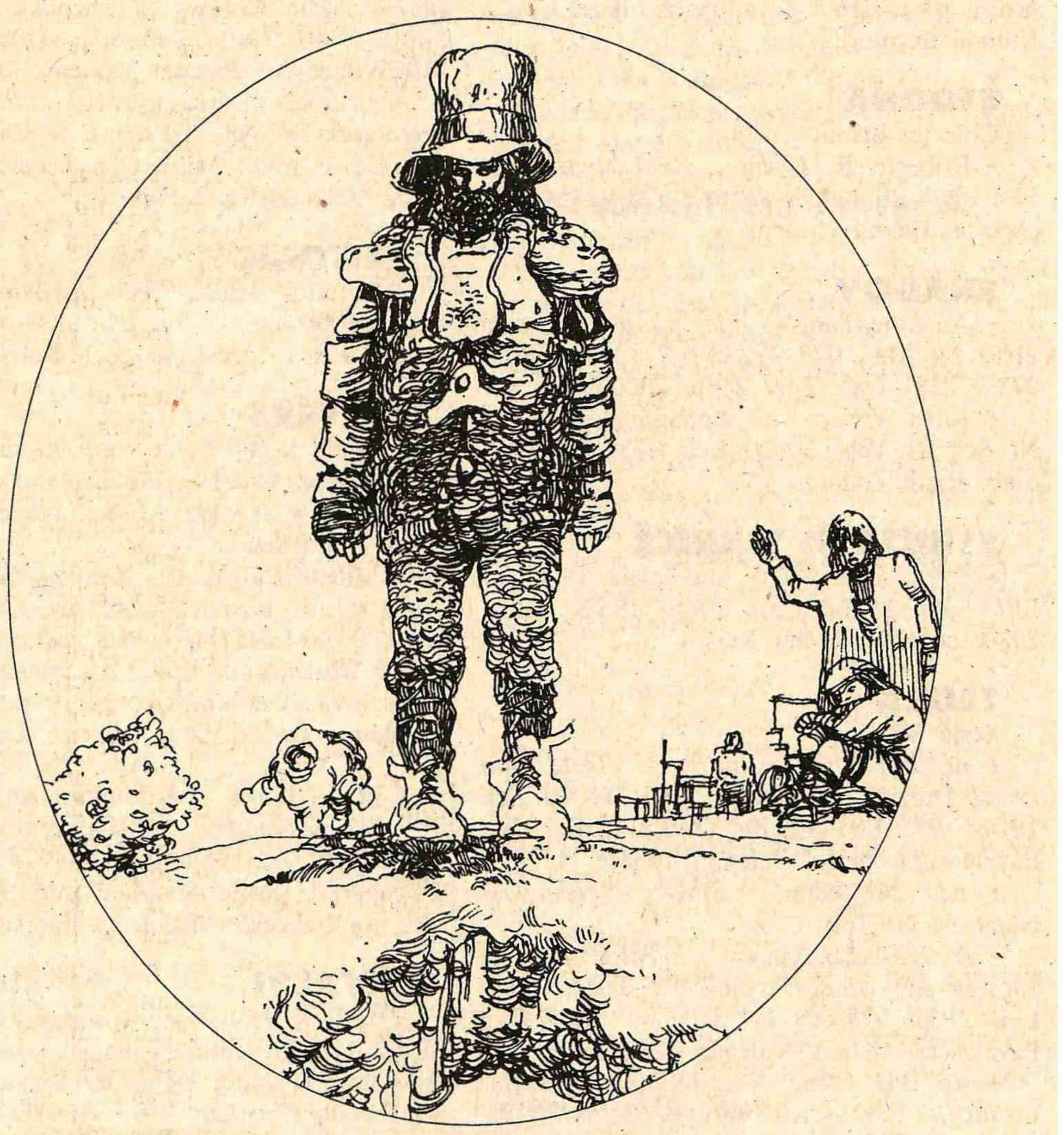

MIHNEA COLUMBEANU

Balaurii sfinților GHEORGHE

MOTTO:

Un cer de stele-i dedesubt,
Deasupra-i cer de stele.
Părea un fulger ne-ntrerupt,
Rătăcitor prin ele.

Cu muşchi mai tari ca de oţel
– Kryptonul, bată-l vina! –
Din San Andreas-o scoate el
Pe Lois Lane, cu maşina.

La începuturile mileniului I, un centurian al lui Diocleţian a străpuns cu lancea un balaur şi a intrat în pantheonul creştin sub numele de ***Sfântul Gheorghe****.*

În ultimul secol al celor două milenii creştine, alt pantheon a luat fiinţă, încadrat de un ***Georges*** *şi un* ***George****. Amândoi au intrat în istorie şi legendă ocupându-se tot de balauri, cu o mică deosebire: nu-i mai ucideau ci, dimpotrivă, le dădeau viaţă. Iar balaurii lor – nemuritori, pe deasupra! – nu mai sunt malefici, ci dăruiesc omenirii o bogăţie de gânduri şi simţăminte frumoase, demne de nişte urmaşi ai Sfântului Gheorghe. Povestea acestui secol, început cu* ***Saint Georges Méliés*** *şi încheiat cu* ***Saint George Lucas****, o veţi citi în cele ce urmează.*

Bancul cu Anul 2000

Apocalipsă. Eclipsă. Vine, vine meteorul. Armageddon. Satanişti. Noua Ordine Mondială. Al Treilea Război Mondial. Miloşevici şi alţi balauri. Voyager. Căţei-roboţi. Computere care facu-ţi şi dregu-ţi. Virusul Anului 2000 – Y2K. Etc. Etc.

Cât ne mai strofocam noi acu' nişte zeci de ani, când eram mici, să „anvizajăm" măreţul an 2000, pe la „Solaris", „Prospectart" şi alte cenacluri. Şi uite că anul 2000 e iacişa, şi ne-a trântit cel mai bun banc (negru), pe care nimeni nu-l *anticipase*: deşi toate cele de mai sus (pe scurt, toate previziunile serioase din literatura şi filmul SF) s-au adeverit la ţanc, tocmai Tata-SF, Profetul, Prorocul, Genialul Vizionar, tocmai el trece prin cea mai profundă criză din existenţa lui. Ca un propriu fiu (sau părinte) de revoluţie devorat de maică-sa (fiică-sa).

Am analizat pe scurt vectorii acestei crize în editorialul Almanahului „Anticipaţia" 1998, arătând că dracul nu e chiar atât de negru şi dându-mi cu presupusul cu privire la posibilul viitor al SF-ului (un fel de anticipare a anticipaţiei). Nu voi reveni acum asupra acelei discuţii, pe care s-ar putea să o continui prin oarece alte editoriale. Prefer să arunc o privire în trecut, pornind de la o observaţie extrem de revelatoare. Şi anume:

Noi încheiem un mileniu – şi, implicit, un secol (Atenţie! Nu acum, ci la anu'!). Ar putea fi numit „secolul SF". Secolul XX a fost atât perioada din istoria literară când genul SF s-a impus cu drepturi depline, fructificând opera premonitorie a înaintaşilor, cât şi epoca în care însăşi istoria universală a înglobat în plan real fenomenul SF, la nivelul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, social-politice, etc. Iar printre aceste Sf-uri din viaţă, un prim rang îi revine cinematografului, născut acum o sută de ani trecute fix, crescut şi dezvoltat în paralel cu literatura SF propriu-zisă. Nu întâmplător, între cele două forme artistice a funcţionat o simbioză permanentă, ele inspirându-se şi influenţându-se reciproc. Şi, la fel de puţin întâmplător, filmul SF a jucat nu o dată un rol determinant în evoluţia esteticii cinematografice mainstream în ansamblul ei (fie în zona restrânsă a efectelor speciale, fie în cele mai profunde aspecte ale limbajului filmic). Puţini sunt marii artişti ai ecranului care nu şi-au

încercat măcar o dată mâna cu scenarii SF, ca să nu mai vorbim de cei câţiva titani impuşi precumpănitor prin intermediul acestui gen.

Acesta, aşadar, este subiectul eseului de faţă. Dacă viitorul previzibil al SF-ului se arată destul de tulbure, avem în schimb toate motivele să aruncăm o privire panoramică asupra acestui Secol SF în cinema. Să mai cuteze cineva să acuze SF-ul de marginalitate. Se observă lesne că marile momente şi perioade din evoluţia cinematografului se bazează pe piloni SF consistenţi, din primii ani ai pionieratului şi până în tumultul revoluţiei generalizate prin care trecem.

La început a fost MÉLIÉS (1902-1904)

Aşadar, povestea noastră începe în anul 1902, când *Georges Méliés*, genialul copil nebun pe care Georges Sadoul îl declară „părintele regiei", topeşte în creuzetul teatrului său de iluzionism Robert Houdin, devenit platou de filmare ad-hoc, două capodopere clasice ale SF-ului *avant la lettre* pentru a obţine, din viziunile lui Jules Verne şi Herbert George Wells, **„Călătoria în Lună"**. Primul film SF, în care până şi naivităţile erau geniale, şi unul dintre primele filme regizate cu o măiestrie magnific de puerilă. Oare întâmplător cele două romane nu au mai fost ecranizate niciodată?

Doi ani mai târziu, Méliés şi-a încercat din nou mâna, cu **„Călătoria în imposibil"**, care pe lângă antecesoarea sa lunară se poate compara cu o bijuterie alăturată unei capodopere. Dealtfel, întreaga operă a lui Méliés geme de SF-uri, horroruri şi alte fantasmagorii, ale căror titlurile ar umple pagini întregi.

Deocamdată, în bătrâna EUROPĂ (1910-1926)

În 1910, cinematograful intrase în vrie. Se producea enorm şi se gândea monstruos (ca să-l parafrazăm pe Nenea Iancu). Nu întâmplător, pionierul american *J. Searle Dawley* se simte inspirat de cea mai veche operă Sf omologabilă ca atare – clasicul **„Frankenstein"**. Pelicula respectivă nu mai există. S-au păstrat doar câteva fotografii, prezentându-ne un monstru şocant de bine gândit – şi, pe undeva, chiar mai inspirat decât celebrul său urmaş impus de Boris Karloff.

Şi totuşi, nu acesta a fost începutul filmului SF american. Hollywoodul, viitoarea „Uzină de Vise" care mai târziu avea să preia supremaţia absolută în science-fiction, era deocamdată reticent faţă de ficţiunea speculativă – chiar dacă, în această perioadă a filmului mut, creau din plin Dawid Wark Griffith, Thomas Ince şi Charles Chaplin, adevăraţi părinţi ai filmului american şi universal (care, printr-un capriciu al soartei, nu s-au apropiat niciodată de SF). În schimb, conservatoarea Europă îmbrăţişează genul din plin, în frunte cu cei mai mari cineaşti ai epocii. De fapt, filmele SF şi horror de început se înscriu în categoria estetică a expresionismului, căreia îi şi fixează jaloanele principale, în frunte cu cinematografia germană. Astfel, în 1914, *Paul Wegener* realizează **„Golemul"**, al cărui succes îl determină să reia subiectul într-un remake cvasi-omonim din 1920. *Robert Wiene* dă marea lovitură în 1919, cu capodopera **„Cabinetul doctorului Caligari"**, iar în 1924 creează **„Mâinile lui Orlac"**. Titanul *Fritz Lang* se avântă din plin, impunându-se cu **„Dr. Mabuse, jucătorul"** (1922), **„Nibelungii"** (1923-1924) şi, mai ales, prima superproducţie SF a istoriei, **„Metropolis"** (1926), care prefigurează în mod uluitor operele grandioase ale Hollywoodului anilor '70-90. Iar *Friedrich Wilhelm Murnau* îşi asumă ambiţioasa sarcină de a ecraniza un roman de mare succes al începutului de secol, lansând prin **„Nosferatu"** (1922) interminabila serie a transpunerilor după „Dracula" lui Bram Stoker, asupra căreia incursiunea noastră ne va readuce în repetate rânduri. Acelaşi Murnau, cu predilecţia să către gotic, oferă în 1926 un antologic **„Faust"**. Iar peste Rin, în Franţa, *Louis Feuillade* lansează încă din 1911 serialul **„Fantomas"**, urmat în 1915 de **„Vampirii"**. Însuşi legendarul *René Clair* nu rezistă să nu realizeze un SF uluitor de modern, **„Parisul care doarme"**, incomparabil mai serios şi reuşit

decât scurtele sale reveniri târzii în zona fantasticului vesel („**M-am însurat cu o vrăjitoare**“, 1942 etc.).

Se trezeşte AMERICA (1920-1931)

Între timp, Unchiul Sam bâjbâia. La Hollywood, făcea vogă comedia burlescă a lui Mack Sennett, urmată îndeaproape de western, capă şi spadă şi filmul istoric. În afara unui prim „**Dr. Jekyll şi Mr. Hyde**“ (1920, *John S. Robertson*, cu John Barrymore) şi a unui la fel de prim „**Hoţul din Bagdad**“ (1924, *Raoul Walsh*), antologia mută a SF-ului american este destul de săracă. „**Londra după miezul nopţii**“ (*Tod Browning*, 1927) s-a pierdut, lăsându-ne doar câteva fotografii ale lui Lon Chaney cu un machiaj horror-grotesc. Din fericire, chiar dacă filmele cu Chaney rămân simple curiozităţi experimentale (poate cu excepţia celebrului „**Cocoşatul de la Notre Dame**“), este cert că inventivitatea Omului-cu-o-mie-de-chipuri în tehnica machiajului a dat semnalul ambiţioaselor metamorfoze faciale de mai târziu. Iar *Tod Browning* urma să revină cu halucinantul pandemoniu „**Freaks**“ (1931), poate primul film condamnat la vremea lui pentru oroarea insuportabilă a imaginilor, poate cu atât mai mult, cu cât *nu* folosea efecte speciale: toţi monştrii erau... autentici!

Dar, între timp, se întâmplase ceva.

Vorba producătorului din „Cântând în ploaie“, se întâmplase... „Cântăreţul de Jazz“ (1927). Cinematograful îşi descoperise darul vorbirii.

Şi, prin cine ştie ce paradox ciudat, abia apariţia sonorului a determinat Hollywoodul să descopere cu adevărat genurile horror şi SF (atât de imagistice, la urma urmei!)

În 1930, acelaşi *Tod Browning* atacă o nouă abordare a lui „**Dracula**“ – care, chiar dacă nu egalează anteriorul „Nosferatu“, se impune definitiv ca *acel* „Dracula“. Rafinamentul interpretării maghiarului lugojan Bela Lugosi (Bela Blasko) şi, mai ales, eleganţa sumbru-pastelată cu care Whale reconfigurează expresionismul dur al lui Murnau deschid la Hollywood voga marelui horror. În anul următor, tânărul regisor *James Whale* abordează din nou genul horror, cu un succes şi mai mare – şi tot un remake care îşi pune în umbră şi predecesorul, şi succesorii: *adevăratul* „**Frankenstein**“. Refuzul lui Lugosi de a prelua rolul scoate din umbră un actor stilat şi obscur (William Perry Pratt) care avea să se identifice definitiv cu celebrul monstru, sub nu mai puţin notoriul pseudonim de Boris Karloff. Deşi total străin de înfăţişarea propusă de Mary Wollstonecraft Shelley în roman (şi preluată relativ fidel în primul „Frankenstein“ din 1910 şi în ulterioarele „Frankenstein descătuşat“ după Brian Aldiss şi „Frankenstein“-ul produs de Coppola în 1995), chipul monstrului lui Karloff, conceput de machiorul Jack P. Pierce, a devenit arhetipul lui Frankenstein, după cum şi numele doctorului creator a fost preluat, în mod eronat „dar adevărat“, de legendarul său monstru.

SFilmul se dezlănţuie (1931-1935)

Simultan, revin pe ecran „**Dr. Jekyll şi Mr. Hyde**“, de astă dată sub bagheta lui *Reuben Mamoulian* şi cu chipul/chipurile lui Frederic March. De astă dată, pariul este câştigat: *acesta* este personajul lui Robert Louis Stevenson! Iar ceea ce cucereşte nu e atât machiajul (excelent, dealtfel, al lui Wally Westmore), nici metamorfozele (să-i vezi cum se chinuiau, săracii, fotogramă cu fotogramă, că mai erau vreo şaizeci de anişori până să se inventeze tehnica morphingului pe computer!), ci prestaţia actorului, care îşi transformă literalmente profilul rasat de efeb grec în frontalul malefic al „bestiei umane“.

Germanii nu se lasă şi ecranizează din nou „Dracula“, în „**Vampyr**“ (1931-32) – dar filmul marelui *Carl Theodor Dreyer*, deşi strălucit, nu mai reuşeşte să se impună în lumina orbitoare care începuse să năvălească de peste ocean. În 1932, *Karl Freund* lansează încă un personaj care avea să facă pui cu timpul, „**Mumia**“ (tot cu Boris Karloff), iar *Erle C. Kenton* ecranizează „**Insula doctorului Moreau**“ de *Herbert George Wells*, cu Charles Laughton (un film mult mai inefabil decât lemnosul

remake din 1977 (Don Taylor). Şi pentru că în sfârşit cinematograful îl descoperise pe Wells, în 1933 *James Whale* propune şi primul „**Om invizibil**“ (pe care mulţi aveau să-l popească pe urmă, până la însuşi *John Carpenter*, în 1987, cu „Memoriile omului invizibil“).

Tot în 1933, vede lumina ecranului încă o idee de geniu: marelui producător David O. Selznick îi trăsneşte prin minte că tare bine ar mai da pe peliculă un ditamai maimuţoiul cât trei blocuri – şi dacă-l punem să se caţăre puţin pe Empire State Building, şi mai bine! Şi-uite-aşa, regisorii *Ernest B. Schoedsack* şi *Merian C. Cooper* ni-l fac cadou pe „**King Kong**“! Culmea: biata gorilă de pe vremuri, când păpuşă anchilozată, când nene în costum, înconjurată de machete, jucărele şi trucaje stângace, trezeşte nişte fiori pe care nici chiar sofisticatul remake din 1976 nu reuşeşte să-i mai reproducă, oricât se bate el cu elicopterele pe World Trade Center!

Un SF serios, dar fără răsunet, înaintează şi *William Cameron Menzies*, în 1934, cu „**Fapte viitoare**“ (mai cunoscut sub titlul original: „***Things to Come***“. În schimb, *James Whale* nu se lasă şi, în 1935, revine la dragostea dintâi cu „**Mireasa lui Frankenstein**“. Sechela întrece originalul, dacă nu ca notorietate, ca valoare în orice caz – semn că SF-ul şi-a găsit cu adevărat identitatea. Trecând peste inepta secvenţă „magică“ de la început, cu piticoţii din borcane, filmul ne lasă finalul de neuitat în care marea actriţă Elsa Lanchester iese din bandajele „miresei monstrului“ ca un veritabil fluture de noapte din cocon (cinci minute de actorie care ar fi meritat un Oscar!) Şi totuşi...

Ce-l prea mult, strică
(1939-1951)

Euforia marilor succese îşi pune amprenta, din păcate, pe întreaga perioadă următoare în evoluţia filmului SF. De fapt, fenomenul nu e specific numai genului nostru: întreaga cinematografie mondială îşi trage sufletul, îşi odihneşte minţile, bagă muşchi şi dolari şi se prosteşte într-o veselie. Epoca marilor descoperiri stilistice a trecut. Geniile au obosit să tot inventeze şi, cel mult, fac capodopere fără valenţe revoluţionare. Cel mai simptomatic pentru toată lumea pare să fie cazul U.R.S.S., care a lichidat cu generaţia Eisenstein, Dovjenko şi Pudovkin şi se bălăceşte în perioada de tristă amintire a „porcăriilor ruseşti“, eclozându-şi încet viitorul contingent de genii, cu Tarkovski, Mihalkov, Koncealovski, Klimov, şi gaşca lor. Toată lumea râde, cântă şi... aşteaptă.

Nici în universul paralel al SF-ului, lumea nu se simte prea bine. Unii cârmesc spre basm – *Victor Fleming şi King Vidor*, cu „**Vrăjitorul din Oz**“ (1939), fraţii *Alexander* şi *Zoltan Korda* cu încă un „**Hoţul din Bagdad**“ (1940), nesăratul de *Fleming* vine cu un nou „**Dr. Jekyll...**“ ratat (1941), etc. Lui *Jacques Tourneur* îi iese binişor o pasienţă cu „**Oamenii-pisici**“ (1942), dar fără a aduce nimic nou. Tot cam pe-acolo stă şi Albert Levin, cu „**Portretul lui Dorian Gray**“ (1945), dar ăsta-i Oscar Wilde, nu-i tocmai SF. Vine însă tare *Jean Cocteau* care, chiar dacă nu le are pe-astea cu *science-fiction*-ul, se are bine cu fantasticul („**Frumoasa şi Bestia**“, 1946, „**Orfeu**“, 1950, „**Testamentul lui Orfeu**“, 1960). Tot în zona fantasticului se plasează, dealtminteri, şi lacrimogenul basm neorealist „**Miracol la Milano**“ (1951) al lui *Vittorio de Sica*. În rest, aceşti cincisprezece ani se remarcă prin nimic decât... tăcere.

Mult zgomot pentru nimic...
(1951-1957)

...a spus acelaşi Bătrân Will – care, chiar dacă nu a fost SF-ist nici măcar *a priori*, ne-a dăruit totuşi „Furtuna“, scena Vrăjitoarelor din Macbeth şi alte câteva fantasme de geniu. Probabil la fel s-ar fi exprimat şi cu privire la următorii cincisprezece ani din istoria SF-ului cinematografic. În sensul că, acu', ceva-ceva începe să se mişte – deşi până la Marea Revoluţie mai este cale lungă să ne-ajungă.

În 1951, psihozele Războiului Rece se sublimează... nu tocmai sublim, din păcate, în sfera despre care vorbim. *Christian Nyby*

şi *Howard Hawks* fac „**Lucrul**“ (ştiţi, desigur, că e vorba de „***The Thing***“), care măcar are două calităţi: un suspense bine construit, şi un fior de inspiraţie pe care-l va fructifica mult mai târziu Carpenter. Maestrul *Robert Wise* începe o colaborare onorabilă cu fandomul, prin „**Ziua când Pământul s-a oprit**“. Seria ecranizărilor după Wells continuă cu „**Războiul lumilor**“ (1953, *George Pal*), care miroase tare de tot a invazie sovietică, şi cu „**Maşina timpului**“ (tot *George Pal*, 1960), film ce şi-a creat un anume cult – şi e chiar surprinzător de inspirat, pentru perioada searbădă în care a apărut. Prin 1954, ia naştere moda filmelor cu fiare monstruoase – bătând îndeobşte în contaminarea radioactivă, că de ea se angoasau cei mai mulţi pe vremea aia. „**Godzilla**“, de *Ishiro* (*Inoshira*) *Honda*, un film cam tâmpiţel, dar plin de intenţii bune, dă naştere unui uluitor prozelitism. „**Them**!“ (adică „*Ei!*“, sau „*Ele!*“, sau „*Ăştia!*“, sau „*Aiştia!*“ – şi lista rămâne deschisă), de *Gordon Douglas*, e plin de furnici rele (şi uriaşe) şi nu dă naştere la nimic. „**Creatura din Laguna Neagră**“ (*Jack Arnold*), altă naivitate în mare vogă atunci şi mai târziu, conţine totuşi un portret interesant de om-amfibie şi nişte secvenţe subacvatice de-a dreptul superbe. (Când eroul, înotat cu har sportiv de atletul Ricou Browning, iese pe uscat, devine de-a dreptul hilar – mai ales la sfârşit, când îl împuşcă.) „**20 000 de leghe sub mări**“ (*Richard Fleischer*) redă corect romanul lui Jules Verne.

Doi ani mai târziu, toată lumea cade pe coada fracului (tăiaţi-mă, omorâţi-mă, că nu ştiu de ce) în faţa unei platitudini sinistre şi odioase numită „**Planeta interzisă**“ (*Fred McLeod Wilcox*). Noroc că niscaiva snobi s-au apucat pe urmă s-o descifreze în cheie psihanalitică – şi-atunci, să te ţii perle! Mult mai interesant stau lucrurile cu „**Invazia hoţilor de trupuri**“ – un SF onest şi meşteşugit lucrat, pe care altă speţă de snobi l-au declarat „parabolă“ a paranoiei politice, că era prin anul una mie nouă sute şi cincizeci şi şase îmi pare, când îşi făcea de cap MacCarthy prin Senat. Degeaba se dădea de ceasul morţii bietul autor, *Don Siegel*, că el n-a vrut decât să spună o poveste cinstită şi nimic mai mult. (Noroc că, până la remake-urile din 1977 şi 1996, le-a trecut.) *Jack Arnold* revine şi face în 1957 „**Incredibilul om care se micşorează**“. Dincolo de idioţenia titlului, filmul nu-i rău deloc, mai ales printr-un pui de revoluţie estetică pe care o propune: relaţia dramatică foarte interesantă a eroului cu universul casnic care, aparent, se gigantizează în jurul lui. Tot atunci *Jacques Tourneur* scoate un horror de marcă, „**Noaptea demonului**“, şi ca să vezi de unde sare iepurele – tocmai din Suedia – divinul *Ingmar Bergman* trânteşte capodopera „**A şaptea pecete**“. Fantastic mistic curat, dar atât de inteligent şi profund gândit şi lucrat, încât ar fi nedrept să nu tragem puţintică spuză şi pe turta noastră – în fond, diferenţa dintre SF şi fantastic nu e decât una de nuanţă. De altfel, antologica secvenţă a partidei de şah cu Moartea, urmată de logica imbatabilă pe care o imprimă întregului film, este literalmente de *concepţie* SF – după cum se va vedea mai încolo, a propos de alt iepure care sare de unde nu te-aştepţi.

NOUL VAL, noi valuri (1958-1961)

De fapt, *La Nouvelle Vague* abia se cocea – dar se simţea, sub crusta aridităţii cinematografice pe care avea s-o sfideze. În ograda noastră, s-a grăbit să se işte un Nou Val al horrorului – în frunte cu *Terence Fisher*, un meseriaş bunişor, dar fără pic de har. El a scos la bătaie o nouă serie de „Draculi“ (sau „Dracule“, cum vreţi), inaugurată cu „**Oroarea lui Dracula**“ (1958) şi continuată cu altele, atât de multe şi de scăzânde valoric, încât nu mai are rost să le înşirăm aici. Este totuşi demn de reţinut că acestea au fost filmele horror care i-au consacrat pe Christopher Lee – pentru mulţi, cel mai celebru Dracula – şi pe Peter Cushing – pentru aceiaşi, cel mai celebru Van Helsing, chiar şi când îl chema altfel. De fapt, este un ciudat caz de potenţare încrucişată. Cei doi actori, de incontestabilă valoare, au fost propulsaţi de miturile personajelor – pentru ca apoi, prin expresivitatea şi eleganţa lor, să justifice filmele altminteri

mediocre în care jucau. Tot *Terence Fisher* a repetat „**Mumia**“ (1959), în acelaşi registru, şi pe urmă s-a mai distrat şi cu altele. Poate că principala menire a acestei generaţii '50-60 de horror şi SF a fost aceea de a ţine lumea atentă, pentru ceea ce i se pregătea.

O excelentă povestire a belgianului Georges Langelaan, „**Musca**“, este ecranizată în 1958 de *Kurt Neuman*. Nici un bai. Până la Cronenberg şi „**Musca**“ lui mai erau aproape treizeci de ani.

Deceniul se încheie, cum era şi firesc, cu încununarea cinematografică a angoaselor Războiului Rece, „**Pe plajă**“ (*Stanley Kramer*). Este singura vizită a grav-meditativului analist de teme majore în parohia SF – şi taie brazdă! Inteligenţa inspirată a lui Kramer ne zgâlţâie din încheieturi nu cu explozii nucleare şi munţi de ruine, ci cu încremenirea megalopolisurilor intacte, dar pustii, după ce contaminarea radioactivă a ras tot ce mişcă. Ironia macabră atinge cote delirante în secvenţa cu perdeaua bătută de vânt care mişcă sticla de Coca-Cola transmiţând semnale morse de nicăieri spre nicăieri, iar finalul *face istorie*: acum, după patruzeci de ani, putem spune că omenirea a ţinut seama de inscripţia finală a filmului: „FRATE! ÎNCĂ MAI E TIMP!“

Lui *Roger Corman*, ce-i trăsneşte prin minte? Cu un buget cât bursa unui student pe-o lună, filmează două zile jumate şi scoate în 1960 „**Prăvălioara ororilor**“ – o distracţie horror atât de finuţă, cu lume bună în nişte roluri paradoxale, încât filmul devine imediat un hit şi o emblemă a lui *Corman*. Nici nu-i de mirare că peste un an i-au dat să facă „**Puţul şi pendulul**“ după Poe – şi n-a căzut din lac în puţ, deşi tot filmul cam „pendulează“ între stil autentic şi stil de-amorul stilului. Tot pe vremea aia, se trezeşte alt european genial să le ia tuturor piuitul (da' de tot!) cu un film din care nimeni nu înţelege nimic, dar toţi se dau savanţi: „**Anul trecut la Marienbad**“ – iar genialul e *Alain Resnais*. La drept vorbind, e un caz tipic de pădure nevăzută din cauza copacilor: odată lepădate toate fandoselile intelectualiste, îţi poţi da seama că filmul e o operă de un echilibru şi o puritate rar întâlnite, o poveste limpede, cu cap, coadă şi picioare proprii, care însă nu se desfăşoară în planul faptelor, ci în acel afectiv. Iar ca *story* al unor sentimente şi stări, se narează într-adevăr admirabil – urmărind, la fel ca „A şaptea pecete“, tipul de construcţie SF. Nici măcar nu are importanţă dacă afectele eroilor călătoresc în timp, sau între real şi imaginar: „...**Marienbad**“ este un mainstream care se impune cu forţa (intelectului) în sfera SF.

So adună lumea BUNĂ! (1958-1967)

Semnalul dat de Bergman şi de Resnais nu rămâne fără rezultate: treptat-treptat, tinere speranţe şi venerabili maeştri fac câte o vizită sub umbrela SF-ului – sau chiar se aliniază de-a binelea. Revoluţia încă nu a început, dar dă semne. Filmele nu sunt capodoperele mult-visate, însă sunt din ce în ce mai bune.

Mai întâi, genul de acţiune adoptă un suflu nou, cu tot mai multe tangenţe SF-iste – dacă nu de gândire, cel puţin de recuzită, dar care nu-i strică deloc, astfel inaugurându-se seria James Bond-urilor cu Sean Connery („**Dr. No**“, *Terence Young*, 1963). În acelaşi spirit, bonom-ferocele *Alfred Hitchcock* îşi cârmeşte şi el filmele de suspense spre un SF înşelător inteligent, („**Vertigo**“, 1958), horrorist („**Psycho**“, 1960) sau misterios-implicit („**Păsările**“, 1963). Cele trei reprezintă apogeul creaţiei marelui maestru şi semnalizează o definitivă schimbare de macaz a genului thriller. Însuşi proteicul bufon *Jerry Lewis* se simte tentat să reia tema lui Dr. Jekyll în cheie hazlie, cu „**Profesorul trăsnit**“ (sau „**Dr. Jerry & Mr. Love**“ – 1963). Iar un tânăr plin de speranţe, care şocase ecranizând „Cărările gloriei“ de Humphrey Cobb şi „Lolita“ de Nabokov, trage concluzia Războiului Rece în cinematografie cu o trăsnitoare comedie absurd-macabră, intitulată „**Dr. Strangelove, sau Cum am învăţat să mă doară-n cot şi m-am îndrăgostit de bombă**“ (1963). Nimeni nu ştia că în el se ascundea Christosul, Robespierreul, Marx-Engels-Leninul, Laszlo Tökesul viitoarei revoluţii. Se numea *Stanley Kubrick*.

Basmul cinematografului ţine şi el steagul sus, cu „**Mary Poppins**“ (*Robert Stevenson*, 1964). Uriaşul Federico Fellini trage linie, constatând că după şapte filme (şi jumătate) se săturase de neorealism, ba chiar de orice fel de realism, iar noua sa orientare spre fantasticul controlat se prefigurează în „**8$^{1/2}$**“ (1963) şi se definitivează în „**Giulietta spiritelor**“ (1965). Concomitent, *Roman Polanski* scoate cuţitul din apă şi realizează „**Repulsie**“ – ceea ce, şi aici, „e numai începutul“: vor urma „**Neînfricatul ucigaş de vampiri, sau Scuzaţi, da' dinţii matale-s în gâtu' meu**“ (o bizară reluare a temei lui Dracula în registrul comediei negre – 1967) şi „**Copilul lui Rosemary**“ (1968 – un nou horror satanic deschizător de drum: drumul ţâncilor drăgălaşi posedaţi, înrudiţi sau identificaţi cu Necuratul). Din Franţa, corifeul Noului Val, *Francois Truffaut*, dă o fugă până-n Anglia ca să ecranizeze capodopera lui Ray Bradbury „**Fahrenheit 451**“ (1966). Pentru mulţi snobi şi denigratori, acest science-fiction soft dar pur a însemnat descoperirea lui Bradbury şi a SF-ului în general. Tot un SF soft şi pur (până la ingenuitate, dacă ne gândim la o serie de gugumănii ale hard-logicii) face vogă cu fascinantele decoruri ale trupului omenesc văzut pe dinăuntru, concepute de scenografii Jack Martin Smith şi Dale Hennesy: „**Călătorie fantastică**“ (*Richard Fleischer*, 1966). Peste un an, acelaşi Fleischer dă rău cu bâta (sau cu melcul uriaş) în balta lui „**Dr. Doolittle**“ (un film mai tembel decât plicticos, sau viceversa – da' nu-i nimic, publicului îi place!). Şi tot în 1967, *Lewis Gilbert* şi *Bob Simmons* adaugă încă un James Bond inscriptibil SF-ului, cu „**Trăieşti numai de două ori**“.

Şi astfel, a sosit momentul...

...să fie anul 1968!
(1968)

Urmând exemplul lui Truffaut, colegii lui din Albion, Tinerii Furioşi, îşi îmbogăţesc şi ei al lor Free Cinema cu un zdrobitor răcnet de protest în context de lume niţel sărită (şi de pe ax, şi de pe fix): „**Dacă...**“ de *Lindsay Anderson*. Bătrânii mai puţin furioşi, dar tot englezi, pun o cărămidă la templul horrorului istoric, cu „**Generalul vânător-de-vrăjitoare**“ (*Michael Reeves*). Franţa nu se lasă, iar *Roger Vadim*, deşi aflat în plină perioadă Brigitte Bardot, îşi nedreptăţeşte consoarta şi distribuie o brigită americană, pe Jane Fonda, într-o super agent-secretă spaţial-sexuală şi franco-italiană, „**Barbarella**“. Şocul este uluitor: pentru prima oară, o bandă desenată vine pe ecran declarându-şi sus şi tare kitsch-ul, iar lumea exultă şi o înscrie în analele cinematografiei. Iar în America...

În America, surprinzător, oamenii şi-au băgat minţile-n cap. Anul 1968 este poate cel mai bogat de până atunci în producţii SF şi serioase şi antologice. Mai întâi, *Ralph Nelson* ecranizează „Flori pentru Algeron“, în „**Charly**“ – un film de mare artă, încununat cu un Oscar pentru Cliff Robertson, pălind numai în comparaţie cu capodopera literară a lui Daniel Keyes care l-a inspirat. *Franklin J. Schaffner* atacă o altă sursă literară, „**Planeta maimuţelor**“, de Pierre Boulle, şi scoate un film care, dimpotrivă, pune în umbră cartea – şi, iarăşi face valuri (bune şi rele; vor mai urma patru sechele, coborând încet dar sigur de la angoasant la oligofren), iar imaginea primatelor călări cu puşti în mână se gravează definitiv în ideolectul oricărui homo cinematographicus (ca să nu mai vorbim de Lady Liberty înfiptă strâmb în plajă – unul dintre cele mai realizate finaluri-şoc din istoria filmului). Un băiat cu idei multe şi bani puţini, George A. Romero, îşi adună într-o seară prietenii şi rade un horror de ni se face tuturor părul măciucă: „**Noaptea morţilor vii**“ – filmul starter al tuturor producţiilor cu zombii de mai târziu (nici una pe măsura lui!).

Aşa grălt-a...
(1968)

Şi astfel, specia superioară homo cinematographicus-sapiens bâjbâia cu optimism în căutarea unui izvor, iar seara contempla luna de pe cer cu ochi străini şi goi. Până într-o dimineaţă când, în gura Grotei de la Hollywood, a apărut... un monolit. Negru.

Şi, cuprinşi de frenezie, toţi s-au repezit să pună mâna pe el – şi au pus-o atât de bine, încât pe urmă, sub atingerea acelei mâini, oasele rămase de la masă s-au transformat ca prin farmec în nave spaţiale, în timp ce dinspre Jupiter şi mai departe Strauss bătea din tobe şi ţimbale epocalele acorduri ale minicapodoperei „*Und so Spräche Zarathustra*".

În treacăt fie zis, monolitul nu era chiar monolit, ci o maşină foarte complicată, capabilă de minuni demonstrabile ştiinţific. Şi nici „**2001 – O odisee spaţială**" nu e chiar perfect. Deşi scenariul îi aparţine celui mai hard dintre hardişti, Arthur C. Clarke, văzut în zilele noastre îşi dezvăluie nişte gafe logice de-ţi vine să-ţi baţi copiii cu basca udă. Dar a ierta e (fie şi doar) omeneşte – mai ales că „Odiseea spaţială" a catapultat SF-ul, cinematografia şi practic întreaga omenire într-o nouă epocă. Saltul milenar de la început (osul/nava) rivalizează cu elipsele lui Orson Welles din „Cetăţeanul Kane". Goana prin spaţiu-timp de la sfârşit (realizată empiric, cu beculeţe colorate zbânţuite pe după nişte cartoane cu tăieturi în ele) continuă să fascineze mai mult chiar decât toţi puii ei psihedelici născuţi prin împerecherea dintre aparatul fraţilor Lumiére şi jucăriile lui Bill Gates. Cât despre partea mediană, baletul navelor pe „Dunărea albastră" a influenţat definitiv imageria spaţială pe ecran – şi, lucru deloc neglijabil, mijloacele ei tehnice de realizare – iar personajul HAL-9000 nu a fost întrecut niciodată de viitoarele computere deştepte scăpate de sub control. Despre întregul film se pot scrie (şi mulţi au şi făcut-o) tomuri întregi de analiză din cea mai serioasă. Ajunge să spunem că, din 1968 încoace, nici SF-ul şi nici filmul nu au mai fost nicicând ceea ce au fost – şi chiar mai mult de-atât!

Aşa grăit-a *Stanley Kubrick*.

Alţi copii care au schimbat lumea (1969-1974)

Pe Fellini, care nu mai era de mult copil, nu era uşor să-l scoţi din ale lui – şi-ar fi fost şi păcat, întrucât fantasmagoricele „**Fellini Satyricon**" (1969) şi „**Cassanova lui Fellini**" (1976) rămân de-a pururi nişte capodopere unice în felul lor. Alţii, însă, au asimilat imediat lecţia tandemului Clarke/Kubrick. În 1970, clasicul în viaţă *Robert Wise* revine cu un magistral SF hard şi cât se poate de serios, „**Germenul Andromeda**", după Michael Crichton, punând în drepturi *adevăratul* SF microbiologic – cu suplimentul implicaţiilor sociopolitice la nivel de Establishment. Multe filme aveau să păşească pe (toate) urmele lui. Un tânăr care debutase cu „American Grafitti", despre problemele adolescenţilor americani, se dă pe brazdă şi face un SF straniu, intelectual şi neliniştitor, de nici n-ai fi zis că-l chema *George Lucas* („**THX 1138**"). Un prost (*Arthur Allan Seidelman*) nu pricepe nimic din tot ce se-ntâmpla în jur şi face un „**Hercule la New York**" mai prost ca el, în rolul principal cu unul, Arnold Strong. De ce l-am amintit aici? Las-că vedeţi voi mai acaná.

Kubrick nu se lasă şi în 1971 comite încă o capodoperă, „**Portocala mecanică**", după Anthony Burgess. Se simt aici aceleaşi paradoxuri de umor atroce din „Dr. Strangelove", care dovedesc până în ce zone intelectuale poate ajunge SF-ul dacă-l fac băieţi cu cap. Englezul *Roy Ward Baker* îşi zice că ce-i sigur e sigur şi-l mai încearcă odată pe Dr. Jekyll, contrapunându-i de astă dată un alter-ego feminin („***Dr. Jekyll & Sister Hyde***") şi propunând ca respectiva *femme fatale* să fie de fapt *Jack the Ripper*. Nu iese mare lucru (deşi tema Spintecătorului avea să fie reluată peste opt ani, printr-un altoi peste „Maşina timpului" a lui Wells, în „**Timp după timp**", de Nicholas Meyer – un film drăguţ şi destul de inteligent, deşi cam marcat de oboseală şi naivităţi). În Mexic, Alexandro Jodorowsky filmează un coşmar de să moară lumea, „**Cârtiţa**", pe care mulţi s-au străduit să-l înţeleagă şi s-au întors cu coada-ntre picioare, în timp ce Jodorowsky râdea de ei: filmul (mărturisire proprie!) era făcut ca să-l înţeleagă el şi numai el şi să se simtă bine. Dar se simt bine şi spectatorii, dacă nu-şi mai scobesc creierii şi savurează doar măcelurile suprarealiste de pe ecran, excelent filmate! Şi, revenind în State, un tinerel necunoscut şi sărac (vedeţi că devine o modă!) scoate pe-o

şosea o maşinuţă roşie şi-o ditamai măgăoaia de autocisternă hâdă şi când le pune nene în urmăriri să se urmărească, ne lasă muţi! În maşinuţă era Dennis Weaver. În cisternă nu se ştie cine era, dar nici nu contează – pentru că personajul este cisterna (caz antologic de personificare cinematografică a unui obiect). În fotoliul regisoral al filmului „**Duel**“ era (acum se ştie cu atât mai bine) *Steven Spielberg*.

Un ovreiaş urâţel şi deştept de pică, *Woody Allen* (avea să devină un reper al artei intelectuale moderne pe multiple planuri), îşi face intrarea în SF în 1972, cu „**Tot ce-aţi vrut mereu să ştiţi despre sex dar v-a fost frică să-ntrebaţi**“. (Pe urmă, va da periodic atâtea SF-uri bune şi stranii, încât nici nu mai are rost să le înşirăm aici). Veselul tragedian *George Roy Hill* prinde mesajul şi ecranizează „**Abatorul Cinci**“ de Kurt Vonnegut jr., propunând unele dintre cele mai sugestive racorduri de montaj (perfect simbiotice cu contextul SF al filmului). În sfârşit, ruşii mureau de enervare că după cinci ani toată lumea continua să vorbească despre „Odiseea spaţială“ (adică ce, au fost în stare americanii ăştia să lanseze ei primul Sputnik şi pe Gagarin? Şi ce dacă au făcut „un pas mic pentru om, un salt gigantic pentru omenire“, se vedea cale de-o poştă că Armstrong ăla ţopăia printr-un platou de la Galivud!). Aşa că, în acest 1972, îl pun pe cel mai mare cineast al lor actual, care lucra rar şi genial („Copilăria lui Ivan“, „Andrei Rubliov“), să dea un răspuns usturător la „2001“. Şi amicul îl dă, şi ustură aşa de tare încât un nou val de strâmbători-din-nas îşi scot pălăria în faţa SF-ului. Deşi nici cu Stanislaw Lem nu ni-e ruşine, „**Solaris**“ dovedeşte mai multe lucruri: că şi în Est se poate face SF; că SF-ul se poate face şi altfel; că numai sfertodocţii disociază SF-ul de marea cultură; că filmul rusesc ieşea din faza „porcăriilor“, intrând în impetuoasele decenii VIII-IX. Un singur lucru n-a reuşit „**Solaris**“ – şi anume, să creeze şcoală; dar asta nu e vina lui, ci a autorului: dacă există pe lumea asta un regisor inimitabil, acela este *Andrei Tarkovski*.

Anul 1973 fortifică bazele puse în cinci ani anteriori. *William Friedkin*, cu „**Exorcistul**“, dă drumul horrorului modern (şi, dacă se poate, cu adolescente necontrolate), impactul fiind cu atât mai puternic cu cât *toţi* spectatorii cu copii între 12 şi 18 ani recunosc în posesiunea demonică a Lindei Blair dracii care le vin odraslelor lor în curs de emancipare şi hormonificare (ce-i drept, fix treaba asta a făcut-o la noi Heliade Rădulescu, în „Zburătorul“, dar pe-o vreme când aparate de filmat nu existau nici măcar în romanele gotice). James Bond, acum deghizat în Roger Moore, mai serveşte o porţie de suspense şi râs, luptându-se cu vracii voodoo, în „**Trăieşte şi lasă-l să moară**“ (*Guy Hamilton*). *Richard Fleischer* ne aminteşte de criza alimentară şi de suprapopulare, în tulburătoarea sa distopie „**Soylent Green**“ (din păcate, fără mari valenţe creatoare, din partea acestui regisor legănat într-o dulce mediocritate). Vincent Price, marele senior al rolurilor horror, mai pune un bloc de bazalt în piedestalul genului, cuplând tema *serial-killer*-ului cu aceea a operei Shakespeariene, în „**Teatrul Sângelui**“ (*Douglas Hickox*, Marea Britanie). *Michael Crichton* are chef de regie şi face „***Westworld***“ – o treabă deloc rea la vremea ei, dar din păcate depăşită de-atunci încoace din toate punctele de vedere. Iar plicticosul de *John Boorman* comite zamă-lungă „**Zardoz**“ care, nu se ştie de ce, pe mulţi i-a lăsat bujbé de admiraţie.

Că voiosul *Stanley Donen* a făcut în 1974 „**Micul prinţ**“, nu prea contează. Contează, însă, că în acelaşi an un regisor relativ necunoscut, *Mel Brooks*, nu-şi face complexe şi pulverizează tot horrorul gotic al istoriei cu „**Tânărul Frankenstein**“. În genul inimitabil pe care avea să şi-l consfinţească *Mel Brooks* şi cu fimele ulterioare, parodia sa este una dintre cele mai comice producţii turnate vreodată. Ulterior, când era celebru şi l-a parodiat respectuos şi nemilos pe Hitchcock în „Marea nelinişte“, marele Hitch a declarat: „e singurul care mi-a înţeles cu adevărat filmele“. Extrapolând, putem spune cu deplină îndreptăţire că „***Young Frankenstein***“, privit cu ochii deschişi şi cu mintea limpede, pe mulţi ne-ar

ajuta să înţelegem cu adevărat horrorul anilor '30.

Şi mai contează că tot în 1974 atrage atenţia unor horror canadian, „**Fiori**" (sau „**Crimele parazite**" sau „**Veneau dinăuntru**" – pe scurt, „***Shivers***") al unui anume *David Cronenberg*. Pentru moment, Cronenberg se mulţumeşte să lanseze genul visceralei groaze „*within*" („dinăuntru"). Pentru viitor, acelaşi Cronenberg păstrează câţiva aşi în mânecă.

În sfârşit, contează că se mai produce un film în buna tradiţie a bugetului tinzând spre zero şi creierilor tinzând spre infinit: „**Stea întunecată**", o scrâşnită comedie pe o navă în degringoladă, cu atmosferă hawaiiană, *laissez-faire* apocaliptic şi o bombă cu ceas inteligentă şi filosoafă. Autorul? Unu', acolo... *John Carpenter*.

Al doilea val – dar nu ultimul (1975-1977)

Astfel încopistraţi, copiii minune se reped şi-şi înfig dinţii. Primii sunt dinţii lui *Spielberg*, cu procură pentru rechinul automatizat Bruce, în „**Fălci**" (1975). Artistul dovedeşte că „**Duel**" n-a fost un accident şi că moştenirea lui Hitchcock e asigurată. Secvenţele de suspense din „**Jaws**" te taie la ficaţi chiar şi când ştii filmul pe de rost – şi *abia acum* se lansează din plin moda animalelor ucigaşe, pe care au chinuit-o înainte-vreme atâtea filmuleţe schiloade. În 1977, *Michael Anderson* va face „**Orca... balena ucigaşă**", în 1978 *Joe Dante* se va bălăci cu „**Piranha**", şi aşa mai departe – dar pe Spielberg e greu să-l imiţi! Şi la fel de greu e să faci SF când n-ai chemare, chiar dacă ai rupt gura târgului cu unele filme mainstream. *Norman Jewison*, cu „**Rollerball**", nu convinge în plan cinematografic, ci numai prin faptul că prinde foarte bine psihoza violenţei care domina lumea anului 1975. Obositul Dino la Laurentiis se încumetă să-l reia pe „**King Kong**" în 1976 dar, cum spuneam mai sus, nici chiar ambulacrele din gât ale lui Jessica Lange nu egalează inefabilul frumosului infantilism din urmă cu patruzeci şi patru de ani! *John Giullermin* a făcut bine ce-a făcut în filmul catastrofă şi în ecranizările după Agatha Christie, dar pe-astea cu SF-ul nu le are şi pace!

Dar, din nou, iepurii sar de unde nu te-aştepţi. Bunăoară, din coşul de gunoi. O gospodină cu simţ literar din Maine găseşte colo-şa manuscrisul de debut al soţului ei dezabuzat şi uşor toxicoman, îl recuperează şi, cu şoşele cu momele, îşi convinge consortul să mai încerce la un editor. Şi, ce să vezi? Cartea apare! Succes nebun! Însă (iarăşi poanta cu iepurele), deşi scriitorul a vrut-o studiu psihologic despre tribulaţiile femeii cu probleme hormonale, toată lumea scandează: HOR-ROR! HOR-ROR! Şi horror a rămas. Autorul se conformează şi de-atunci scrie *numai* horror – şi *ce mai* horror! Mai ales că romanul e ecranizat mintenaş, de un nou nume care vine tare: *Brian de Palma*. Acest băiat furios, care a învăţat lecţia din „Exorcistul" şi a depăşit-o, bagă suspense, bagă ecran caşetat, bagă *stil*, nenică, şi bine face! Mai e nevoie să amintim că fimul e „**Carrie**", iar tătâne-său literar se numeşte STEPHEN KING?

Voga lui King e instantanee şi nemuritoare. La ora actuală, tot ce poartă semnătura sa e ecranizat fără discuţie (subiect asupra căruia vom mai reveni negreşit). Dar nu acelaşi lucru se întâmplă cu cealaltă erupţie horror a anului 1976, „**Blestemul**" lui *Richard Donner*. Toate cele trei sechele „***Omen***" s-au moleşit lent dar sigur – deşi nu atât de tragic ca decesul, în 1973, al „Planetei maimuţelor", care începuse atât de bine. După ce al doilea şi al treilea film din serie încă mai fuseseră cât de cât vizibile, incorijibilul sindrom de a da cu stângu-n dreptu' i-a făcut pe producători să-i încredinţeze ultimele două episoade boului de *J. Lee Thompson*, un nene care se vede clar că a făcut şcoala de film la fără-frecvenţă (lucru scuzabil: era cam greu să facă naveta pân-la Bucureşti, unde predau profesorii lui, Saizescu, Vitanidis, Bostan şi Dărgan).

Din fericire, tot în 1976, lasă lumea mască *David Lynch*, cu al său „**Eraserhead**" – unul dintre cele mai bizar-şocante horroruri ale tuturor timpurilor. Vom mai auzi de Lynch – şi de bine, şi de rău. Până

una-alta, maeştrii europeni ies pe interval cu „*Il Casanova di Frederico Fellini*“ şi „**Providenţa**“ lui *Alain Resnais* – mai puţin criptic decât“ „...Marienbad“, dar la fel de bun. Se trecea din 1976 în 1977.

Întâlnirea de gradul III a STELELOR (1977)

Puturosul de *George Lucas*, în loc să facă filme, stătea cu paiu-n gură şi visa la o imagine care-l obseda pe el din copilărie: se făcea că de undeva de sus apare alene un început de navă, căruia-i urmează o continuare de navă, şi o continuare a continuării de navă, şi tot aşa, de nu se mai termină. Frumos, nu? Normal, de vreme ce la fel i s-a părut şi producătorului Gary Kurtz de la „*20-th Century Fox*“, care a pus banul la bătaie, împreună cu firma Lucasfilm a lui Georgică şi... ce-a ieşit? Ia să vedem, ştiţi?

Ce să mai vorbim noi despre „**Războiul stelelor**“, fără a ne repeta? Mai bine să spunem o anecdotă: prin anii '80, cu Nea Dumi la „Solaris“, strâmbam din nas prețioşi – ce-i aiureala asta cu vrăjitori şi zâne şi bâzdâgănii, dom'le? Acum, după aproape douăzeci de ani, ne ducem plozii să vadă toată trilogia, şi s-o revadă şi-n ediţie adăugită, şi palpităm alături de ei pe scaun! Şi calculăm A.M.R.-ul până vine „**Star Wars, Episode One: The Phantom Menace**“. Şi nu suntem eu, tu şi-o umbrelă. Suntem nu-ş' câte milioane de fani pe tot globul!

Dar despre „**Întâlniri de gradul III**“, ce să mai vorbim? Cele două filme, sunt, practic, gemene – dar două surori gemene care seamănă şi nu seamănă una cu alta, poate de aceea *Spielberg* şi *Lucas*, buni amici în viaţă, se războiesc la sânge ca stele ale ecranului. Să spunem, totuşi, că dacă la vremea lui, „***Close Encounters...***“ ne-a cam dezamăgit pe unii, asta se datora propriei noastre ignoranţe. Nu ştiam că acest film SF era de fapt foarte puţin SF şi foarte *documentar* şi *documentat*: tot ce se întâmplă pe parcurs urmează cu realism (şi cu har) tipicul *real* al contactelor cu extratereştrii, la care se adaugă meşteşugul de suspense-master al lui Spielberg – astfel că în final, când apare Casa Poporului, aia de după Turnul lui Nea Ni... (pardon, al Diavolului), *totul* e posibil. Şi să te mai miri că ne trezim fredonând prin metrou cele cinci note muzicale ale lui John Williams?

Altfel, anul 1977 a mai adus o sechelă a lui *George A. Romero* („**Zorii morţilor vii**“), onorabilă, dar la fel de puţin misterioasă ca zorii pe lângă noapte, şi „**Capricorn Unu**“, de *Peter Hyams* – de stai şi cugeţi: măi, oare ăştia chiar au ajuns pe Lună...?

A doua zi după REVOLUŢIE (1978)

Adevărul este că, la zece ani interval, „***Close encounters...***“ şi mai ales „***Star Wars***“ au executat a doua mişcare a revoluţiei începute cu „**2001**“. Între anii 1968 şi 1977, filmul SF şi-a definitivat estetica proprie, precum şi relaţia cu domeniul de creaţie fără de care nu ar putea exista (şi care, la rândul său, n-ar fi putut să se nască fără gândirea speculativă a creatorilor cu mentalitate de tip SF): efectele speciale. „**2001**“ descoperise un mod cu totul nou de a manevra machetele navelor spaţiale şi a le filma. „***Star Wars***“ a introdus pentru prima oară asistenţa computerelor în realizarea şi prelucrarea imaginilor. Procesul avea să continue irezistibil, cu rezultatele pe care le vom vedea în anul de graţie 1999.

Până atunci, însă, alţi realizatori s-au repezit să aplice noile descoperiri. *Richard Donner*, profitând că a scăpat de corvoada insipidului „***Damien: Omen II***“ (*Don Taylor*, 1978), îşi adună inspiraţia şi îl scoate pe „**Superman**“. Filmul e delicios de frumos şi spectaculos, nu aduce nimic nou, dar rămâne unic prin generic (unul dintre cele mai „SF generice“ făcute vreodată), prin duioşia pe care o emană (rară pentru SF-ul dur, cinic, grav, vesel, crâncen, intelectual, nătântol, etc., de până atunci) şi prin faptul că e *singurul* ADEVĂRAT „**Superman**“. Începând din anii '80, subiectul intră pe mâna lui *Richard Lester*, un regisor de comedie fără pic de subtilitate, care nu înţelege că hazul burlesc din „Cei trei muschetari“ nu are ce căuta într-un SF oricât

de vesel. „**Superman**“-urile II, III şi IV sunt atât de tâmpite, încât e mai bine ca fanii eroului nici să nu le vadă.

Celălalt *Donner* (*Clive*), n-are de lucru şi mai încearcă un „*Hoţul din Bagdad*“, tot fără nici un chichirez. *Philip Kaufman* reuşeşte un remake onorabil după „**Invazia hoţilor de trupuri**“. *Brian de Palma* reia tema puterilor paranormale, în „**Furie**“, dar cu mult mai puţin succes decât în „Carrie“. În aceeaşi zonă a labirinturilor psihice se învârteşte şi sofisticatul regisor polonez *Jerzy Skolimowski*, cu „**Strigătul**“ său britanic. Iar băiatul cu „***Dark Star***“, *John Carpenter*, rezistă şi el la fel de eroic tentaţiei efectelor speciale intempestive, dar încă nematurizate, şi înscrie o nouă filă în cartea horrorului de suspense, cu sobrul şi claustrofobicul „**Halloween**“ (altă deschidere de serial interminabil ale cărui sechele nu-şi au locul în antologia noastră).

Un an FAST *(1979)*

Alţi iepuri, alte surprize, pândesc în 1979 – literalmente, anul cel mai bogat în valori din istoria cinematografului SF. Până una alta, să-i aruncăm o privire sumară. Filmul-catastrofă descoperă un nou motiv de spaimă (deşi mai erau două decenii până la împlinirea profeţiilor lui Nostradamus): aurolacii spaţiului, care asteroizi se cheamă. Dar primul din seria filmelor cu impacturi armaghedonice, **„Meteor“** (Ronald Neame), e de o candoare didactică de-a dreptul scârboasă – iar pentru cine nu ştie, scenariul mai era şi plagiat, colac peste pupăză, după un story cinematografic cvasi-identic, cu singura deosebire că nu venea meteorul, ci Luna o lua razna de pe orbita ei. Povestea fusese trimisă la Hollywood, pe numele lui Coppola, şi se pierduse pe-acolo. Semnatarii ei: Radu Aneste Petrescu şi Mircea Drăgan.

În Italia, *Lucio Fulci* duce mai departe morţii-vii ai lui Romero, Cu „**Zombii mâncători de carne**“ (sau, mai pe scurt, „**Zombi II**“, întrucât „***Dawn of the Dead***“ se mai numise şi „***Zombies***“). Viscere şi borş cât cuprinde, urlete şi cam atât. James Bond rezolvă problema apocalipticei rachete nucleare „**Moonraker**“ (*Lewis Gilbert*), *Monthy Python* îşi râde (cu umor!) de mitul mesianic în „**Viaţa lui Brian**“, *Nicholas Meyer* parafrazează „Maşina timpului“ în acel „**Time After Time**“ amintit deja. Vestitul serial de televiziune „**Star Trek**“ (unul dintre cele mai prolifice izvoare de cult din toate – iar după părerea subsemnatului, interesant cam ca un film istoric de Sergiu Nicolaescu de când e senator) se lăţeşte pe marele ecran, sub genialul titlu de „***Star Trek: The Motion Picture***“ (adică: „**Drum printre stele – Filmu'** – în regia lui *Robert Wise – Regisoru'*). Un cineast talentat şi rău' al dracu', care speriase copii şi adulţi cu sângerosul „**Masacru cu drujba din Texas**“ – *Tobe Hooper* – face următoarea ecranizare după Stephen King: „**Salem's Lot**“. *Jim Henson* îşi aduce toţi mupeţii şi mupetele la Hollywood, cu „***The Muppet Movie***“. În sfârşit, John Badham încearcă şi el un „Dracula“ şi încercat rămâne.

Şi acum... ţineţi-vă bine

Scrâşnit-intelectualul *Werner Herzog* reia aceeaşi temă, dar fără să se refere la romanul lui Stoker, ci la prima (şi inegalabila) viziune cinematografică asupra acestuia, cea a lui Murnau. Departe de a fi o pastişă, remake-ul său „**Nosferatu – Fantoma nopţii**“ dovedeşte, în stilul paradoxal propriu numai marilor artişti, cât de sigură e nemurirea operei originale.

Tot în Germania, *Volker Schlöndortt* zguduie publicul, critica şi cam tot ce mişcă în general, cu „**Toba de tinichea**“, după Günter Grass. „Da' nu-i *sci-fi*!“ vor exclama pasionaţii mai ingenui ai fandomului. Nu ne vom osteni cu explicaţiile.

Canadianul *David Cronenberg* recidivează în „*the horror within*“-ul drag lui, cu „**Progenitura**“ – încă o bilă albă în cel mai negru panopticum al groazei viscerale.

În Franţa, *Bertrand Tavernier* pune multă lume pe gânduri cu „**Moartea în direct**“ – căci fenomenul mass-media, cu limitele sale morale, începea să capete rapid trăsături de-a dreptul SF!

În U.R.S.S., părintele cinematografic al lui „Solaris“ a înţeles între timp că po-

vestea asta cu SF-ul nu-i un moft, aşa că a rumegat ani de zile „Picnic la marginea drumului“ de fraţii Strugaţki şi... şi-a ieşit „**Călăuza**“. Aici, mai interesant e că anti-sefiştii se burzuluiesc „Ăsta nu-i sefeu, dom'le!“, iar fanii, că „Ba e!“ La drept vorbind, este. Şi mai este şi unul dintre cele mai mari filme făcute vreodată (*ăl mai mare*, după umila mea părere – dar... şi părere, şi umilă). Din nou, la fel ca „Solaris“, „**Stalker**“ a rămas izolat pe piscul lui: nimeni nu are naivitatea de a încerca s-o ia pe urmele lui *Andrei Tarkovski*.

La antipozi, în Australia, un necunoscut deştept şi sărac (iarăşi!) a învăţat lecţia cu *road-movies*-urile (să ai câteva maşini vechi, o şosea liberă şi un dram de minte, şi fil-mu-i gata) şi îl inventează pe „**Mad Max**“. Aceeaşi reţetă: succes fulminant, şi *George Miller* invitat la Hollywood – dar mai ales eroul, Mel Gibson, pe care încep să se bată toţi mahării să-l ia în roluri principale!

Şi, în sfârşit, din nou în State, se-apucă un regisor care se făcuse remarcat cu un superb film non-SF în decor napoleonian („Duelişti“) să ecranizeze un roman obscur – şi iese o chestie, de să stea mâţa-n coadă! În sfârşit, proteicul an 1979 îşi spune cuvântul în materie de şcoală SF. Căci *Ridley Scott* combină potenţele fabricii de efecte speciale cu discreţia, inteligenţa şi spiritul analitic, ceea ce face ca „**Alien**“ să fie un film dens mai-mai să pocnească. Pornind de la o premisă SF inteligentă-foc şi dezvoltată riguros, filmul e un tur de forţă al măiestriei narative, în care imageria SF face artă şi filosofie, iar trucajele (deşi magistrale) au un impact cu atât mai puternic, cu cât sunt dozate farmaceutic şi înfăţişate cu o parcimonie de cel mai mare bun-simţ. Din fericire, odiseea sechelelor lui „Alien“ n-a mai fost o tragedie, ca în alte cazuri – după cum se va vedea.

Toată lumea CONTRAATACĂ (1980-1981)

Primul care contraatacă, în acest început al anilor '80, este, evident, Imperiul fostului senator Palpatine, sub sabia de Jedi truţulit a lui Darth Vader. Din păcate; George Lucas s-a puturoşit din nou, aşa că el doar bagă bănuţul ca producător şi dă regia pe mâna lui *Irving Kershner* – ceea ce nu-i rău deloc, „***The Empire Strikes Back***“ fiind în multe privinţe chiar mai împlinit decât „***Star Wars***“. În orice caz, trilogia merge cu brio înainte, iar filmul SF aşijderea.

Jeannot Szwarc contraatacă destul de calofil tema călătoriei în timp, elegiind inteligent şi sensibil „**Undeva, cândva**“ – unde Christopher Reeve demonstrează că nu e numai muşchi şi pelerină roşie (mai ales că, în acelaşi timp, se prosteşte prin „**Superman II**“). *David Lynch* revine şi el cu biografia legendarului John Merrick, „**Omul elefant**“, film victorian din toate punctele de vedere, plimbat prin câteva nominalizări la Oscar. *David Cronenberg* îşi contraatacă propriul crez estetic, lasă măruntaiele în pace şi urcă mai la mansardă, cu „**Telepaţii**“ zis şi „***Scanners***“ (evident, pasienţa nu-i prea reuşeşte). *Joe Dante* contraatacă universul licantropiei (care până acum n-a avut parte decât de idioţenii, prin anii '50), iar simpaticul „**Urletul**“ (sau „**Urlarea**“, căci titlul original e „***The Howling***“) deschide încă o serie de I, II, III şi IV în glissando spre tembelism.

Din toată această atmosferă lejer confuză, se detaşează net spectaculoasa revenire a lui *Kubrick*, cu cea mai strălucitoare (şi în titlu, şi la figurat) transpunere după Stephen King. Practic, „**The Shining**“ consacră, definitiv şi cu forţă, categoria horror-ului de mare artă. Ca orice ecranizare serioasă, filmul răstălmăceşte romanul în mod creator – ratând, pe parcurs, câteva intenţii fundamentale ale lui King, printre care şi personajul central al micuţului Danny, dar câştigând în ansamblu prin atitudinea sa artistică absolut nouă, care transformă panorama ororii din hotelul Overlook într-o parabolă plurivalentă a societăţii americane.

Aceleaşi tendinţe se cristalizează mai departe în 1981, Mad Max contraatacă în „**Războinicul şoselei**“ (tot *George Miller*), ridicând şi mai sus ştacheta ambiţiilor. *Peter Hyams* îl duce pe Sean Connery pe lunile lui Jupiter („***Outland***“, cum ar veni) şi face un fel de James Bond la o adică – toate ar fi fost bune şi frumoase, dacă-l lăsa pe

Pământ, cu pistolul şi Buickul, că-n afară de decor, nimic nu e SF pe-acolo. Ecranizările după clasicii horror în viaţă continuă cu onesta „**Poveste cu fantome**“ (*John Irving*), după Peter Straub. În acelaşi registru, răul de *Tobe Hooper* ne sperie meseriaş cu „**Panarama**“ („***Funhouse***“). Marile lovituri ale anului sunt îmbolnăvitorul horror-mainstream franco-german „**Posesiune**“ al lui *Andrzej Zulawski*, şi, mai ales, geniala idee a rivalilor *Spielberg* şi *Lucas*, care pun banii la mijloc şi, în regia primului, ne înveselesc pe toţi cu „**Căutătorii chivotului pierdut**“ – fără a şti (sau, poate, intuind) că distribuirea inexpresivului Harrison Ford avea să-l transforme pe Indiana Jones într-un erou de cult. Totodată, „***Raiders of the Lost Ark***“ deschide seria modernă a căutătorilor de comori, impunând o treaptă stilistică nouă în conceperea urmăririlor, a momentelor de mare suspense şi a relaţiei dintre universul contemporan şi relicvele vremurilor mitologice.

„...Phoned HOOOOOME!“ (1982)

Categoric, *Steven Spielberg* a intrat într-o zodie norocoasă. N-a trecut un an de la primul Indiana Jones, şi pe maestru îl apucă pofta să facă filmul cu cele mai mari încasări ale tuturor timpurilor – cel puţin, până peste vreo şaptesprezece ani, când îl va detrona „Titanic“. Dar „**E.T.**“ nu e numai atât. Meritul revoluţionar al filmului constă în însuşi eroul său titular – primul protagonist eminamente artificial (piticii şi copilul fără picioare care s-au perindat prin costum având doar un rol pur tehnic) care se impune cu drepturi depline ca *personaj*. E de la sine înţeles că virtuozitatea legendarului meşter în efecte speciale Carlo Rambaldi rămâne totuşi doar atât (virtuozitate), câtă vreme arta de a coordona şi a filma geniala păpuşă îi revine regisorului. Cu „**E.T.**“, *Spielberg* desăvârşeşte ceea ce începuse cu extraterestrul din finalul „Întâlnirilor...“ (tot opera lui Rambaldi): portretul *alien*-ului fermecător. Hectolitrii de lacrimi vărsate în final, cu ochii spre ceasornicele languroase de pe chipul urâţicii monstruozităţi care tele-*phoned*-ase *hooome*, sunt de o cu totul altă factură decât legendarele batiste melodramofile (şi, mai nou, telenovelofile). Şi mai desăvârşeşte ceva Spielberg (în aceeaşi cheie cu feeria din sus-amintitul final – aici, zborul cu bicicletele): capacitatea regisorală ca, într-un film preponderent realist, să ne determine să acceptăm *orice*, în deplina estetică a *basmului*.

Dealtfel, *basmul* dă semne serioase de răzvrătire: *Jim Henson* îşi pune mupeţii la păstrare şi propune o altfel de fantezie, cu altfel de păpuşi (de o inventivitate – şi simplitate – totalmente surprinzătoare): „**Cristalul Întunecat**“, o lume cu totul imaginară, cu realităţi şi tipologii absolut insolite, decupată cu un haz rar şi cu o paradoxală umanitate.

Şi, semn că efectele speciale merg din plin (şi ne rezervă nişte surprize rare, pentru finalul deceniului viitor), studiourile Disney produc „**Tron**“ (*Steven Lisberger*), în care cea mai mare parte a acţiunii se desfăşoară în universul virtual al computerelor – filmat deloc rău, chiar dacă interesul filmului se cam rezumă la atât.

Fantasticul se zbate să impună pe ecran şi genul heroic-fantasy – şi nu reuşeşte nici de astă dată, decât în ochii fanilor oricum câştigaţi dinainte. Dar reuşeşte să impună altceva. În „**Conan barbarul**“ (*John Milius*, în producţia miticului Dino de Laurentiis, care pare să se fi ramolit de-a binelea), băiatul ăla forţos care o zguduia în „Hercule la New York“, are o criză de orgoliu cât propria-i musculatură şi ni se-arată aproape gol şi sub adevăratul său nume: nu „Strong“ îl chema pe culturistul Arnold, ci... Schwarzenegger!

Pe extrema opusă, vin în forţă regisorii nasoi: *Paul Schrader* reia „***Cat People***“ (cam cu aceleaşi rezultate ca în 1942, ridicate la puterea deceniului). *Samuel M. Raimi* face să leşine lumea-n sală cu „***The Evil Dead***“ – să-l traducem, „**Morţii cei răi**“? Sună ca dracu'. Şi arată ca dracu', dar în sensul bun al cuvântului. Poate că e cel mai ticălos film turnat vreodată – un adevărat monument-poem al diabolismului, monstruozităţii, sadismului, naturalismului şi un şir întreg de etc-uri. La fel de crud, dar în cheie stilizată (şi muzicală), vine printre sefişti *Alan*

Parker, cu obsedantul „***Pink Floyd: The Wall***“. Vechea noastră cunoştinţă *Tobe Hooper* nu se dezminte: acum, în producţia lui Spielberg, deschide seria „**Poltergeist**“ (dar dacă vă-nchipuiţi că e vorba numai de fenomenul poltergeist, vă înşelaţi: e mult mai mult de-atât, mult mai hidos, mult mai şocant – şi, ce-i drept, bine filmat, deşi nu-şi depăşeşte condiţia, şi nici următoarele două serii n-o vor face). *David Cronenberg* se dezmeticeşte şi revine la ce ştie el să facă bine şi frumos pe lumea asta, şi bine şi frumos (vorba vine) îi iese. Se numeşte „**Videodrom**“. In schimb, *John Carpenter* nu se mulţumeşte să fie doar meşteşugar. La patru ani după „Halloween“, duce mai departe paranoia şi claustrofobia, adăugându-i două ingrediente esenţiale: *a fond*, un context SF serios, coerent şi imaginativ; la suprafaţă, efecte speciale meseriaşe. Aşa că neuitatul „***The Thing***“ din urmă cu peste treizeci de ani îşi găseşte o nouă (şi, sigur, mult mai adevărată), identitate.

Dar glazura de pe tortul anului 1982 este preparată de Philip K. Dick şi turnată de definitiv-reconvertitul *Ridley Scott*. „**Vânătorul de recompense**“ (sau, mai pe şleau, „***Blade Runner***“) începe cu o panoramă feeric-lugubră-pictural-urbană-SF care parcă mârâie: „Eu sunt un film care face istorie a artei“ şi se termină cu spectatori ce ies din sală gândind doar atât: „Da“. De ce? Pentru că, pe tot parcursul, acţiunea, suspense-ul, efectele speciale şi şocurile de tot felul lasă să se întrezărească mereu mai mult decizia cinematografului SF de a coborî în lumea *ideilor*. Meditaţia din romanul lui Dick îşi găseşte, în decupajul regisoral al lui Scott, expresia ideală în imagine.

„I'll be back...“/„...to the FUTURE“! (1983-1989)

Şi iarăşi urmează o perioadă liniştită, fără mari trepte pe scara spre idealurile estetice – dar de astă dată lumea nu mai bâjbâie: când ideile revoluţionare lipsesc, băieţii muncesc cu spor şi talent. Toată continuarea deceniului e jalonată de filme profesionaliste, semn că noul SF cinematografic ştie cine e şi ce vrea el. În 1983, se întregeşte trilogia „***Star Wars***“, „**Întoarcerea cavalerului Jedi**“ (*Richard Marquand*) şi se ecranizează într-o veselie continuă Stephen King: „**Christine**“ (*John Carpenter*), „**Cujo**“ (*Lewis Teague*) şi „**Zona moartă**“ (*David Cronenberg*). *Steven Spielberg* şi *John Landis* fac pentru ecran un film din familia notoriului serial de televiziune „**Zona crepusculară**“. *John Badham* trage un semnal de alarmă interesant cu „**Jocuri de-a războiul**“ – iar dacă filmul, la vremea lui, sperie cu scenariile de război nuclear generalizat pe care le trece în revistă, acum, privit retrospectiv, ne sperie prin prefigurarea fenomenului hackerilor. Urmează o cumplită lovitură sub centură dată prozei şi filmului SF, prin realizarea visului de-o viaţă al tuturor cititorilor de SF: după ce Alexandro Jodorowsky şi Salvador Dali s-au tot zdrumicat să gândească un scenariu după „**Dune**“, de le-a luat-o imaginaţia razna şi a sărit devizul din ţâţâni, Dino de Laurentiis, senil de-a binelea, se enervează, le ia jucăriile şi i le dă lui *David Lynch*. Lovitură de teatru. Genialul autor al lui „***Eraserhead***“ şi „***Elephant Man***“, şi viitor creator al turburătorului „***Twin Peaks***“, scoate din „**Dune**“ o cretinitate pompoasă de să se transforme Frank Herbert în tirbuşon subteran, Dumnezeu să-l ierte. Până şi Kyle McLaghlan se preumblă prin decor cam ca Marga Barbu în „Domnişoara Aurica“, Silvana Mangano se strâmbă, Sting se zbârleşte ca un mâţ precoce în călduri, José Ferrer clipeşte tâmp din ochi ca să-nţeleagă tot spectatorul că habar n-are ce caută acolo, iar celebrii viermi de nisip arată exact ca nişte... (nu spun ce) moleşite, care se târâie prin deşert.

Noroc că alţii nu vin cu pretenţii umflate. *Joe Dante* glumeşte savuros cu „**Gremlins**“. *Ivan Reitman* glumeşte şugubăţ-trăsnit cu „**Vânătorii de fantome**“ **I** (1984) şi **II** (1985). *John Carpenter* ne spune iarăşi, cu tâlcuri cam didacticiste, povestea unui „om care a căzut pe Pământ“, în „***Starman***“ (1984). Numai *Peter Hyams* se ia mai în serios decât îl ţin curelele, cu „**2010**“ – şi iese un fel de fâs (ce-i drept, nici romanul II al lui Clarke nu-i ce-a fost prima Odisee). Acelaşi păcat îl făptuieşte şi *Richard*

Fleischer, care nu s-a-nvăţat minte şi acum îl pune pe Barbarul de Conan să Distrugă. Din fericire, în paralel cu „**Conan distrugătorul**“, pe Schwarzy îl angajează un tip isteţ şi cocoţat pe cai mari, intitulat *James Cameron*. Şi simpaticul erou se pomeneşte transformat în fierătanie ucigaşă, pus să termineze pe toată lumea, că de-aia-i şi zice „**Terminator**“. Ca SF, premisele sunt oneste şi subţirele. Ca film, e un thriller pă felie. Iar ca dialog (că tot se plângea Arnold pe vremea aia că toate replicile lui din filme la un loc n-ar umple o pagină la două rânduri), vibrează lumea-n sală când Terminatorul se uită peste umăr şi zice: „*I'll be back!*“

Avea să fie *back* peste opt ani – şi sub auspicii mult mai bune. Deocamdată, *Wes Craven* (un horrorist atât de profesionist, încât lucrează orice – dar *orice*) dă semnalul unei serii intitulate „***Nightmare on Elm Street*** **I, II, III, IV** şi **V** (numerele sunt ale filmelor, nu ale caselor de pe Strada Ulmului). Ca de obicei, începe bine de tot, iar pe măsură ce regia o preiau pe rând *Jack Sholder*, *Chuck Russell*, *Danny Harlin* şi *Stephen Hopkins*, coşmarurile prind să se repete ca orice sechele care se respectă.

Un sugestiv caz de relaţie ficţiune/realitate se produce cu filmul „**1984**“, după romanul „*1984*“, turnat în 1984 – la Londra, pe aceleaşi locuri unde se desfăşura acţiunea cărţii. O singură deosebire: filmul există într-un plan paralel – universul nostru – nu în cronologia conform căreia, în 1984, comunismul victorios ar fi trebuit să stăpânească întreaga lume, cu Londra cu tot. Din nou, SF-ul a făcut istorie: romanul lui George Orwell a dezmeticit destule minţi somnoroase, împiedicând astfel împlinirea propriilor sale premoniţii – după cum ne aminteşte un insert final al acestui film de *Michael Radford*.

Terri Gillian (consacrat în 1981 cu „**Bandiţii timpului**“), nimereşte drept la ţintă cu „**Brazil**“ – iarăşi un „meta-SF“, care bate mult în afara circumscripţiei genului. *Cronenberg* atinge culmi nebănuite cu remake-ul său după „***The Fly***“ – şi, culmea: deşi nu mai face decât să se inspire vag din nuvela lui Langelaan, abia *acest* film e adevărata „**Muscă**“, dovedind că un cineast serios transpune *spiritul*, nu neapărat litera operei literare. *John Landis* dă o raită pe bătucitele cărări ale oamenilor-lupi (nu cumva să le ziceţi „vârcolaci“, că ăia-s cu totul altceva) şi face „**Un werewolf american la Londra**“, cam al doilea film demn de interes din acest gen ocolit decenii de-a rândul, cine ştie cum, de inspiraţia cinematografică autentică. „**Poltergeist**“ merge mai departe precum Angela, ajungând „**Pe tărâmul groazei**“ (ar vrea autorul sechelei, *Brian Gibson*, deşi nimereşte mai degrabă pe tărâmul unui basm vesel fără voie). În fine, *George Miller* se însoţeşte cu *George Ogilvie* şi recidivează cu încă un Mad Max „**...dincolo de Cupola Tunetului**“, în care o aduce pe Tina Turner pe post de actriţă (acceptabilă). Lucru interesant, „**Mad Max**“-urile au mers din bine spre mai bine – poate pentru că regisorul a preferat să şi le facă el pe toate. Dar, la fel de interesant, evoluţia se opreşte brusc în... mijlocul filmului III, care merge straşnic până la secvenţa halucinantului *Thunderdome*, după care se lungeşte într-o peltea fără sare şi piper, pentru ca în final iarăşi să se fugărească ăia cu tărăboanţele prin deşert – de ce? Că dă bine. Probabil *Miller* a turnat prima jumătate şi, obosit, i-a pasat-o pe-a doua lui *Ogilvie*.

Schwarzenegger, acum garant al succesului, apare în „**Fugarul**“ (*Paul Michael Glaser*), după un roman de Richard Bachman (citeşte: Stephen King). King, ne-King, Schwarzy neSchwarzy, dar filmul e un kitsch pompieristic de să te-apuci cu mâinile de cap. Poate pentru că amicul *Cameron* era ocupat să facă „**Aliens**“, o continuare ţapănă a filmului lui Ridley Scott. Iar când sechela i se dă omului cu Terminatorii (şi cu Oscarul pentru „Titanic“, peste unspce anişori), nici nu se mai cheamă sechelă, ci film cu drepturi depline – într-un cu totul alt registru, trecând de la paranoia scottiană (că „scoţiană“ nu merge) la un excelent spectacol de acţiune. Totuşi, nici Schwarzenegger nu rămâne frustrat, căci mintenaş îl înhaţă *John McTiernan*, pentru rolul principal din „**Predator**“. Principal, dar nu titular – şi,

culmea, titularul, deşi se vede foarte puţin (şi atunci, cu o mască arătând ca toţi dracii), ia el caimacul. Filmul, treacă meargă, acţiune filmată dibaci şi-atât, dar pocitania din final e o veritabilă capodoperă de fizionomie SF, în materie de ingeniozitate şi de estetică a urâtului. .

Carpenter, ca să nu se plictisească, reface „Omul invizibil", sub ciudata formă a „**Memoriilor**..." acestuia modernizate. În schimb, Spielberg, ca producător, e pus pe fapte mari şi mici. Cele mici s-ar putea numi „**Poltergeist, III**" (*Gary Sherman*, 1988). Cele mari sunt tot numerotate cu I, II, III – dar în rest, povestea-i cu totul alta. Pe scurt, în 1986, Spielberg înhaţă un scenariu de geniu şi i-l încredinţează unui ilustru anonim. Ilustrul iese prompt din anonimat, ca să ne-nveţe pe toţi cine-i ăla *Robert Zemeckis*. Iar „***Back to the Future***" ne învaţă şi el ce-i aia film SF pe bune. Ce-i aia poveste cu călătorie în timp gândită *cu capul*, nu cu alte părţi ale trupului. Ce-i ăla cinema inteligent, logic, inspirat, puţind de talent creator, troznind de umor de aur, articulat şi reglat din toate încheieturile şi rotiţele ca un ceasornic (*nota bene!*). Dacă minţile amorţite de la I.A.T.C.-ul de pe atunci greşeau şi luau filmul ăsta să-i înveţe pe studenţii români regie cu el, atunci la ora actuală noi am fi fost intraţi în N.A.T.O., Comunitatea Europeană şi Federaţia Galactică. Da' lasă să şi-l ţină ei, americanii, şi noi să râdem de ei că e proşti!

„**Înapoi în viitor**" a continuat trilogistic, tot pe mâna lui Zemeckis, şi chiar dacă episoadele **II** şi **III** au scăzut uşor; toată afacerea a demonstrat lumii că de-acum încolo trebuie să chibzuim bine de tot când mai facem filme cu călătorii în timp. Pe urmă, *Zemeckis* s-a mai jucat cu „**Idilă pentru o piatră preţioasă**" (un fel de Indiana Jones acum-într-o-nouă-prezentare) şi cu alte mici bijuterii, până s-a supărat şi a luat Oscarul cu „Forrest Gump", în 1995. Păcat că nu era SF – dar nici mult nu mai avea!

Cei 7 dinosauri ai APOCALIPSEI (1988-1996)

Pe final de deceniu, un olandez înzestrat (*Paul Verhoeven*) ne-a plămădit un personaj imediatmente lipit de inimile tuturor – „**Robocop**". Idei SF judicioase şi cinema meserie. Din păcate, „**Robocop, II**" l-a făcut *Irving Kershner* şi, de unde ne aşteptam la ceva măcar pe măsura Imperiului care Contraatacă, ne-am pomenit cu o imbecilitate de-a dreptul scârboasă. Şi mai departe, să te ţii seriăluţe de televiziune, desene animate şi alte mulgeri de copyright. Până la urmă, din Robocop nu s-a mai ales decât puzderia de jucării care umplu buticurile mapamondului, cot la cot cu Predatori, Alieni, Darth Vaderi şi alţi locatari ai pantheonului SF.

S-ar putea ca pricina să fi fost cooptarea lui *Verhoeven* la cârma philip-k-dickianului „**Total Recall**". Despre Schwarzeneger, am aflat aici că ceva-ceva actorie mai ştie şi el, deşi tot la tras cu pistoalele din salt mortal e mai talentat. Despre film, ca să nu ne lungim, ajunge să spunem că a mai pus o cărămidă la edificiul efectelor speciale şi, în ansamblu, poate fi arătat cu degetul, zicând: „Aşa *se face* cinema SF" – mai ales când îl ai în spate pe lunecos-labirinticul de Philip K. Dick.

Estimp, Stephen King-urile continuă cu succes. Kathy Bates ia Oscarul pentru rolul din „**Misery**" (1990). Urmează, onorabil, „***The Tommyknockers***" (1993, *John Power*), „**Rita Hayworth şi mântuirea de la Shawnshank**" (*Frank Darabont*), şi modestul „**Langolierii**" (*Tom Holland*) – ambele în 1994. Până şi monumentalul „***It***" apare pe micile ecrane, sub forma unui film de vreo cinci ore, cinstit şi cu oscilaţii în jurul mediocrităţii. Alt erou clasic de bandă desenată se consacră în sfârşit pe ecran, mai întâi sub oblăduirea lui *Tim Burton*: „**Batman**" (1989) şi „**Batman Revine**" (1992) – al doilea, mai bun decât primul, asimilând şi exprimând perfect melancolia schizofrenică din Gotham. Între Batmani, *Tim Burton* îl coace şi-l face pe „**Edward, omul-foarfecă**" (1991), care cochetează cu nişte Oscar-uri, dar alea îi dau galeş din gene şi fug cu alţii. Iar alt personaj super-clasic al horrorului face ce face şi iarăşi scoate capul: *Francis Ford Coppola* nu poate până nu se produce şi el cu un „**Dracula**". Filmul e sofisticat, e savant, e documentat (Vlad

Ţepeş vorbeşte aproape româneşte!), efectele speciale abundă, camera zburdă şi mai abitir, cu o mobilitate ameţitoare – dar nu e... nu e. N-are inefabil. Unde eşti tu, candidule an 1930?

Tot în 1991, *James Cameron* socoate că ne-a ţinut destul pe jar şi îl reprogramează pe Terminator, făcându-l băiat bun şi aproape uman – dar, ca să nu iasă cu plictiş, născoceşte alt Terminator, mai rău şi mai din metal lichid, cu nişte sofisticări de morphing pe computer de iarăşi stai şi te cruceşti. Indiscutabil, „**Terminator II – Ziua judecăţii**“ îi dă clasă pe departe primului, arătând cum poţi face film de aventuri pe câteva idei SF fără să le tâmpeşti iremediabil.

În sfârşit, în 1992, „**Alien**“ vede şi episodul **III** (*David Fincher*) şi, deşi nu aduce nimic – dar *nimic* – nou, cel puţin nu strică ce-au făcut înaintaşii.

La faza asta, băieţii se băteau anual pe Oscaruri pentru efecte speciale. „**Terminator II**“ le-a luat evident. „**Total Recall**“, şi el. Alţii, înainte, aşijderea. Aşa că se enervează *Spielberg* şi-n 1993 îi lasă pe toţi ţuţ cu „**Jurassic Park**“. Sigur, scenariul are la bază un hard serios, cum ştie să scrie Michael Crichton, pe care Spielberg îl simplifică decent şi-l povesteşte iscusit şi-l îmbracă în trucaje de nu mai ştii, când încep s-apară dinosaurii, ce e machetă, ce e animaţie, ce e computer şi ce e saurian preistoric viu, adus pe platou prin implant genetic. Sigur, „**Jurassic Park**“ e un film bun şi atât, dar aici se vede clar că tehnica efectelor vizuale a atins perfecţiunea. Şi, evident, în anii rămaşi până la finalul mileniului, va ajunge mai presus decât atât!

Mai puţin axat pe efecte speciale, şi mai grav în tonul său aparent glumeţ, „**Ultima aventură (a eroului)**“ (titlu tradus de cine ştie ce vită cu filologia la f.f.; se numea „***Last Action Hero***“, adică „Ultimul erou de acţiune“ – altă gâscă-n altă traistă, măi Ţuţu!) propune o fascinantă pendulare meditativă (dincolo de puzderia de cascadorii filmate autocritic) între adevărul realităţii şi adevărul ficţiunii. *John McTiernan* reuşeşte performanţa de a-l actoriza şi mai mult pe Schwarzenegger, convingându-l până şi să facă mişto de sine însuşi (admirabilă secvenţa în care personajul lui Schwarzenegger îl ia de revere şi-n răspăr pe actorul fudul şi cam tont Arnold Schwarzenegger). Ca o superbă plecăciune către Marii Maeştri, în final se amestecă printre personaje însuşi Moartea (da, „însuşi“, căci e personaj masculin) – dar nu oricare Moarte, ci cel descins direct din „**A şaptea pecete**“ de Ingmar Bergman.

Frenezia continuă cu alte câteva Stephen King-uri, cam slăbuţe („***Sleepwalkers***“, „***Trucks***“, „***Thinner***“, „***Needful Things***“), cu al doilea „***Predator***“ (*Stephen Hopkins*), cu al treilea Batman (acum „***...Forever***“ – de ce musai forever, Dumnezeu cu mila – de *Joel Schumacher*), cu al nu ştiu câtelea Star Trek („...**Generaţii**“, *David Carson*), cu drăguţul film „**Jumanji**“ (*Joe Johnston*) şi auto-declaratul kitsch de bandă desenată „**Judge Dredd**“ (*Danny Cannon*). Printre altele, *Carpenter* mai trece şi el, fără să lase urme, cu „**În gura nebuniei**“ (1994). Până când, în 1996, *Steven Spielberg* are brusc un acces de sclerozare precoce (sau i se blocaseră conturile la Bancorex, cine ştie) şi face una nefăcută: recidivează, fraierul! Cu Indiana Jones îi ţinuse figura, şi-ncă de două ori, da' uite că acuma... Pe scurt, încropeşte el repede şi ne împinge ţanţoş „**Lumea pierdută**“. Bine, că efectele au luat iarăşi Oscarul, era de aşteptat, că erau tot alea din „Jurassic Park“ şi cine să le meşterească mai bine ca el? Da-n rest... O însăilătură pe-ni-bi-*lă*, lipită cu Super-Glue în coada filmului dintâi, povestită împrăgesit şi fără o idee SF, una singură, nouă! Dealtfel, filmul e atât de prost, încât putem paria că regia au făcut-o niscaiva negrişori, iar Spielberg şi-a băgat coada numai la oarece secvenţe de sufletu' lui, bine tensionate, dar lungi-luuuuuungi şi răsărind prin pelteaua generală ca măgarul printre oi. Dar, în fine, maestrul a făcut atâta pustiu de bine filmului SF (şi nu numai) la viaţa lui, încât merită să-l iertăm.

OSCAR-urile s-au terminat, mai avem numai ZMEURĂ! *(1996-1998)*

Ajuns-am noi aşa în 1996, când nişte

oameni serioşi nu uită să ne tragă de mânecă, în sensul că „staţi, măi băieţi, SF-ul nu-i un mizilic!“ Mai ales *Terri Gillian* şi *Luc Besson* fac aici treabă bună. Primul, cu toată imaginaţia sa zgubilitică, are curajul să nu se avânte în paradisul efectelor speciale, ci în infernul unei lumi post-apocaliptice judicios construite, generată de o tematică SF în mare vogă: cataclismul virusologic. „**Armata celor 12 maimuţe**“ se distinge prin calităţi destule, printre care: folosirea inteligentă a călătoriei în timp cu „buclele“ sale paradoxale, gravitatea consistentă a tonului, care aminteşte de accentele liric-tragice ale lui Stanley Kramer în „**Pe plajă**“, şi o galerie de personaje complexe, culminând cu schizo-paranoidul lugubru-inofensiv creat de Brad Pitt şi protagonistul mereu buşit al lui Bruce Willis, într-un admirabil exerciţiu de anti-erou cu maiou.

Acelaşi Bruce Willis cu alt maiou apare în „**Al cincilea element**“, de *Luc Besson*, care-şi face de cap ceva de speriat, cu efecte speciale, umor, demitizări de poncife şi idei insolite cu carul, într-o super-dezlănţuire de inteligenţă. Una dintre cele mai serioase glume din tot mai complexul peisaj SF cinematografic.

Cu nişte anişori în urmă, când făceau vogă Terminatorii şi Predatorii, un oarecare *Roland Emmerich* arătase şi el că ştie câte ceva cumva cinema, într-un la fel de oarecare „**Soldatul universal**“ cu Van Damme (1992). Acum, *Emmerich* revine cu artileria grea: coşcogeamitea flota de nave cât oraşele, care se proţăpesc deasupra ziselor oraşe, exact ca-n „Sfârşitul copilăriei“ – şi, exact pe dos decât în romanul lui Clarke, când juisa mai bine tot omul de bucurie c-au venit, încep să scuipe din Dicke Berthele laser, spulberând Empire State Building, Capitoliul, Casa Albă şi alte simboluri dragi americanului care se respectă. Efectele speciale sunt într-adevăr ceva ca-n filme şi cam ele fac totul – plus inspiratele portrete ale inuman-neomenoşilor invadatori. În rest, povestea se ţine civilizat în articulaţii şi ne ţine şi pe noi în suspense până când, fără prea mare risipă de fantezie, americanii reuşesc să facă arşice indestructibilele crucişătoare, taman în 4 Iulie, de „**Ziua Independenţei**“.

Înţelegând perfect că această orgie de profesionalism are un singur păcat (se autoia mai în serios decât merită), *Tim Burton* simte cum bate vântul şi, simultan, emite o parodie troznitoare cum nu s-a mai văzut, în „**Atacul marţienilor**“. Filmul are o singură regulă: să facem hohă de toate invaziile marţiene numerotate şi ne care ne-au vâjâit pe la urechi de la Wells încoace. O joacă de copii repede uitată, dar care în meteorica ei existenţă de aminteşte că, uneori, *self*-caterinca e cea mai bună soluţie.

A propos de meteori: anul 1999 bate la uşă şi mulţi susţin că „regele Terorii“ preconizat de Nostradamus pentru când vom sărbători Eclipsa ar fi temutul meteor (nu ăla din 1979, bietul, ci unul pe bune). La vremea citirii acestor rânduri, şi dumneavoastră şi eu vom şti dacă între timp am murit sau nu, dar deocamdată suntem în 1998 (cu periplul nostru istoric) şi vedem că Hollywoodul începe să arunce cu meteoriţi în toate zonele dens-populate ale lumii – şi încă, în două variante! Ambele filme au clemenţa de a ierta omenirea de dezastru, aşa că dacă v-aţi aşteptat să vedeţi iarnă atomică şi regresiune la neoliticul urban, ieşiţi din sală înjurând de toţi sfinţii. În plus, „***Deep Impact***“ („**Impact nimicitor**“, că „Impact adânc“ ne-ar fi dus cu gândul în nişte adâncuri cam ruşinoase) e o *deep* (nimicitoare) cacealma: tot fimul o lungeşte cu implicaţiile politico-sociale ale iminentului dezastru, logoreic, siropos şi învârtitor în jurul cozii, iar secvenţa impactului durează un minuţel fix, aruncând cu apă pe nişte machete gata moarte. Gata fimul.

„**Armageddon**“ se achită de sarcini ceva mai generos, construindu-şi mai solid scenariul SF (şi cinematografic) şi umplând zona umană cu nişte personaje efectiv miezoase. Efectele speciale merg O.K., rămânând de neuitat mai ales secvenţa când un văr mai mic al asteroidului apocalipsei senfige în Paris şi-l rade ca-n palmă – iar noi îl vedem ca-n palmă, după două-trei secunde, câmp de ruine râzând vesel în soare: praful şi fumul le inhalase scurt regisorul, crezând că reuşeşte să ne dea cu praf în ochi.

Totuşi, nu numai din pricina asta a candidat „**Armageddon**“ la Zmeura de Aur (Oscarul pe invers), pe unde s-a-ntâlnit cu al IV-lea Batman („**...şi Robin**“), al lui *Joel Schumacher* (un „Batman Forever“ foarte bis... – ca prefix la ... erica cui te-a făcut). Tot pe-acolo s-a-nvârtit şi „**Răzbunătorii**“, pentru că vajnicii critici n-au înţeles un lucru care striga de la sine: filmul nu era nici SF, nici thriller, nici reînviere a vechilor „Răzbunători“ de la televizor, ci o *poveste* care la tot pasul se lua singură peste picior. Au mai poftit la Zmeură noul „**Godzilla**“ (unde, iarăşi, toată floarea cea vestită a efectelor speciale nu redeşteaptă fiorul vechiului sumoka în costum de muşama care se împiedica din când în când de câte-un bloc şi-l dărâma), şi noul „**Psycho**“, în care *Gus Van Sant* nici el nu ştie ce mai vrea de la Hitchcock.

În acelaşi 1998, *Barry Levinson* ecranizează curăţel „**Sfera**“ lui Crichton – dar nu se compară cu „**Abisul**“ lui *Cameron*. James Bond, (devenit acum Pierce Brosman), după ce s-a descurcat cum s-a descurcat în „**Goldeneye**“ (1995, *Albert R. Broccoli*), nu se-astâmpără şi-şi dă cu firma-n cap în „***Tomorrow Never Dies***“. Nici o legătură cu neuitatul „*Let's Forget About Tomorrow*“ al lui Sinatra, ci doar cu un megatrust internaţional de presă astfel numit, care dealtfel e singurul lucru bun din tot filmul: au înţeles, măcar, că în tofflerianul Al Treilea Val pericolul apocalipsei nu-l mai aduce nici bomba atomică, nici bomba cu Nicu-n-tron, ci bomba *informaţională*.

Cu un an înainte, lui *Jean-Pierre Jeunet* i se treziră nostalgiile şi, hodoronc, tronc, făcu el „**Alien IV: Ressurection**“. Filmul nu-i tocmai prost, dar nici nu-l dă geniul afară din casă, aşa că tot timpul chinuieşte idei trase de păr, care nu mai au nici o legătură cu SF-ul serios, ca să justifice de ce-a trebuit morţiş să învie Ripley (noroc că Sigourney Weaver n-a prea îmbătrânit în cei aproape douăzeci de ani trecuţi). Iar când eroina intră la rândul ei în chinuri (ale facerii) ca să aducă pe lume un fel de crocodil duios, plângem chiar cu lacrimi de crocodil. Ca să respecte leit-motivul, şi acest alien/homo-nonsapiens piere tot în vidul cosmic, dar acum supt printr-o găurică, pe unde se împrăştie-neant şi moştenirea trilogiei de altă dată.

Dar revenirile la surse din trecut pot fi şi de bun augur. „***Starship Troopers***“, după Heinlein este un veritabil omagiu la adresa generaţiei de aur a SF-ului, compus ca atare de *Paul Verhoeven*. Regisorul are geniala inspiraţie de a *nu* actualiza clasicul roman ci, cu mijloacele zilelor noastre (bine escamotate), îl modelează strict conform viziunilor futuriste din anii '50. O veritabilă întoarcere în timp transtextuală: invitându-ne chipurile în viitor, „**Infanteria stelară**“ ne readuce de fapt într-un romantic univers retro care n-a existat decât în imaginaţia marilor creatori SF.

Tot în domeniul marilor ecranizări, anul 1997 se mai remarcă şi prin transpunerea celebrului „**Contact**“ al lui Carl Sagan. Curajosul care îndrăzneşte să ia hardu-n piept nu e altul decât *Robert Zemeckis*, pe care Oscarul lui „Forrest Gump“ l-a convins ca, revenind în sfera SF-ului, să o abordeze din perspective mai serioase. Filmul e tăios ca un brici, cu o doză de lirism doar atât-atât cât să nu devină documentar, dar spiritul întoarcerilor „Înapoi în viitor“ lipseşte. Dacă savantul Sagan a fost un altfel de scriitor SF, celălalt fel de Robert Zemeckins nu ne mai satisface.

Hai cu Microsoftul la montă! *(1944–1999)*

După cum se vede din cele de mai sus, pohta de SF a publicului în acest final de mileniu, întrecând cu mult putirinţele gânditoare, golul de pe lângă ideile originale se umple cu sechele, remake-uri, actualizări şi alte scoateri de la naftalină. Şi-apoi, cum să rezişti tentaţiei de a reface, cu *high-tech*-ul zilelor noastre, ceea ce-au fost cândva alţii (sau tot tu) cu butaforii şi marionete jucate pe sfori? Cohortele de fani star-varzişti mult s-au îmbucurat când *Lucas*, ca să nu uite lumea de el, şi-a rafistolat trilogia, pilind cu software şi hardware *new generation* bavurile filmărilor suprapuse şi mai adăugând câteva minute şi monstrişori. Serialul Star

Trek a mai pus de-o „**Insurecţie**“ explozivă rău pe 1999. Vechea „**Mumie**“ reînvie şi ea pentru a ‘j-de-(mu)mia oară, ediţie 1999. Însuşi Coppola a produs, încă din 1995, un „**Frankenstein**“ (Kenneth Branagh) cu... Robert de Niro în rolul monstrului – şi atât! S-au reluat, de pomană, şi „**Hoţii de trupuri**“ (*Abel Ferrara*, 1994). Ba încă, unora le-a venit ideea bălţată (am zice creaţă, dacă ar fi fost caniche) să aducă în lumea filmelor cu actori „**Dalmaţienii**“ lui Disney. (Nu „101“, că nu-s atâţia decât în titlu; uitaseră că pe computer poţi face dintr-un căţel o sută). Mare greşeală: din toate filmele cu câini şi alte animale, unele mai fermecătoare ca altele, tocmai aici s-a nimerit să se preumble prin tablou cele mai tălâmbe şi amorfe javre de rasă, care pe deasupra mai erau şi prost dresate. (Notă: subsemnatul are pit-bull şi când şi-l plimbă stă cu ochii după mitocanii *dog-haters* să le dea cu sprayu-n ochi, aşa că dacă eu folosesc cuvântul „javră“, e de rău!) Doar două bile albe pe fond negru are filmul: Glenn Close într-o Cruella De Vil şi mai expresivă decât cea de *cartoon*, şi faptul că stăpânul nu mai compune muzică, ci jocuri pe computer – în pas cu moda!)

Alţii, însă, au înţeles că din împerecherea animalelor cu computerul pot ieşi adevărate minuni. În 1996, filmul „**Babe**“ pune să glăsuiască o întreagă ogradă, deocamdată strict pe calea dresajului abil, dar sechela „**Babe – Un porc în oraş**“ din 1999 mişcunează dicţiunea actorilor patrupezi prin corecţii MS-DOS, astfel că post-sincroanele ies chiar mai bine decât dialogurile în priză directă ale lui Daneliuc! Acelaşi truc îşi verificase rezistenţa încă din 1998, cu un remake după „**Dr. Doolittle**“, cu Eddie Murphy în locul lui Rex Harrison şi-n rest la fel de searbăd ca primul.

Vezi numai că, în paralel cu toate astea, aplicaţiile informaticii ne rezervau alte revelaţii.

ŞASE! Vin fantomele, gângăniile, furnicuţele şi alte aleaI *(1994-1998)*

Încă din 1994, se întâmplaseră două trăsnăi. Mai întâi, o transpunere de foste desene animate făcută ca la carte, „**Masca**“ (*Charles Russell*), reuşea să întreacă până şi mobilitatea facială a lui Jim Carrey, punându-l să-şi scălâmbăie mutra, trupul şi realitatea înconjurătoare în cele mai imposibile moduri. Iar „**Casper**“ anunţa sus şi tare: „Primul actor creat 100% pe computer!“ Şi aşa era: drăgălaşa fantomiţă era o simulare integrală, folosind doar ca model jocul fizionomic al unui actor.

Un an mai târziu, bursucul aruncă bomba: „Primul *film* creat 100% pe computer!“ Dacă înainte vreme simulacrele animate se alăturaseră, doar, actorilor şi decorurilor reale, în „**Toy Story**“ computerele fac *tot* – şi nu ca în desenele animate „**Frumoasa şi bestia**“ sau altele din ultimii ani: aici, simularea are materialitate, volum, perspectivă şi valoraţie, încât orice neavizat poate să *jure* că sunt păpuşi reale, incredibil de mobile şi de abil filmate. În plus, scenariul şi regia filmului sunt interesante şi bogate în sensuri – dar din motive care nu privesc estetica SF.

Cu asta, semnalul a fost dat: de-acum, se pot face *filme* (filme *propriu-zise*!) fără aparat, fără peliculă, fără actori şi platou, numai cu un microcip performant, un hard-disk încăpător şi câteva aplicaţii multimedia. Iar rezultatele nu se lasă aşteptate. În 1998, turul de forţă din „**Toy Story**“ e dus şi mai departe, cu două filme gemene pe toate planurile (dar care, curios, nu-şi fac concurenţă!): „***AntZ***“ (Eric Darnell) şi „***A Bug's Life***“ – în adaptare (căznită) „**Furnicutze**“ şi (inspirată) „**Aventuri la firul ierbii**“. Dincolo de faptul că noua tehnică ne convinge de cele mai marfă „posibilităţi care nu se poate“ (variantă: „No, hai mă ş-om mere că aşe ceva nu se există!“), dincolo de spectacolul vizual feeric la modul superlativ, se cere menţionată semnificativa intervenţie metacinematografică din epilogul „**Aventurilor la firul ierbii**“ (din nou, semn că cinematografia nu mai e ce-a fost odată): pe genericul final, sunt montate „duble-rebut“, în care actorii îşi uită textul, se încurcă, se împiedică, fac câte un banc în timp ce camera încă merge, etc. Numai că „actorii“ sunt insectele ieşite din crisalide de silicon! Asta-i!

MILENIUL moare, dar NU se predă! (1999-1900)

Orice poveste se termină cu o nuntă. Orice saga se sfârşeşte cu o moarte. Soames Forsyte se stinge sub ochii lui Fleur. Jean Valjean piere vegheat de sfeşnicele de argint. Iar în A.D. 1999, sub umbra lui Nostradamus de mână cu Bill Gates, tocmai când toată lumea bună a filmangiilor se dichiseşte pentru încă o rundă din marele Sabbat al Oscarurilor, *Stanley Kubrick*, omul care în 1968 ne-a luat cu el spre 2001, nu mai are răbdare şi se duce grăbit să vadă mileniul viitor, şi în genere toate mileniile, din sfere mult mai înalte.

Nu se simte prea bine nici *Mel Brooks* – deşi, slavă Domnului, fizicul său dă încă semne de robusteţe, dar hazul i s-a moleşit, ultimele parodii ies chinuite şi nimic nu se mai compară cu neuitatul „***Young Frankenstein***". Totuşi, în anii '80, spumosul mişto-car n-a pierdut ocazia să ia în tărbacă şi serialul „***Star Wars***" cu un băşcălios „***Spaceballs***" (pudicii noştri tălmaci i-au zis „**Bătălia stelelor**"; de fapt, se traduce puţin mai altfel). Recent, canalul C.N.N. a reluat, într-un anumit context – vom vedea imediat *care* context – o anumită secvenţă din „***Spaceballs***": un fel de Yoda iudaic, interpretat de însuşi Moş Brooks, deschidea mândru un magazin de jucărele inspirate în fimele trilogiei – făcând o garagaţă inspirată de industriile conexe cinematografului comercial. Dar nici chiar Brooks n-ar fi putut să-şi imagineze ceea ce ne rezerva pe acest plan anul 1999.

Astfel, leneşul de *George Lucas* vede că *Steve Spielberg* e ăl mai tare din parcare şi-şi zice: „măi băiete, pune mâna pe lopete, că nu mai ţine!" Şi ce să facă Georgică al nostru, dacă nu „**Star Wars**" IV, adică I (că de fapt I era IV... sau cine ştie cât), zis şi „***The Phantom Menace***". Ei bine, fraţilor-cumnaţilor, da. Ce să vă mai povestesc, că ştiţi mai bine decât mine. Să menţionăm doar că, în această încununare de secol cinematografic şi SF, fenomenul „**Star Wars**" depăşeşte *cu mult* şi sfera SF, şi pe cea a filmului. Dacă aş avea acces la evidenţele contabile ale casei Lucasfilm, cred că v-aş putea confirma că este prima producţie din istorie care şi-a acoperit investiţia *înainte de premieră*. Şi nu numai din vânzări de bilete cu anticipaţie, deşi au fost şi astea faraonice. Din încasări de copyright de pe te miri unde: întreaga industrie de sateliţi ai filmului (casete audio, imagerie, jucării, confecţii, gadgetsuri, reclame de tot felul, etc.). Cât despre psihoza de dinaintea premierei, ce să mai vorbim? Ăsta nici nu-i film, dom'le, e Turnul Babel, e Gizeh şi Valea Regilor, e Ludovic al XIV-lea, Hitler şi Stalin, Nea Nicu şi Coana Leanţa, e tot ce-a fost mai megalomanic în istoria omenirii la un loc! Ne duce cu gândul la prima superproducţie a cinematografiei, „**Intoleranţa**" lui Griffith – care, repet, păcat că nu s-a *numit* SF, pentru că în străfundurile ei era SF! *George Lucas*, cu „**Star Wars**", a schimbat lumea: vrem, nu vrem să recunoaştem, de la Kubrick, Spielberg şi Lucas încoace, lumea *este* SF!

Dar nu numai de la ei...

La treisprezece ani după „**Intoleranţă**", filmul prindea grai. Şi tot în acel an 1929, în Gara Montparnasse din Paris vindea dulciuri şi jucării la o tarabă un bătrânel care se numea... *Georges Melies*. Profetul cinematografului căzuse în uitare şi mizerie, ducându-şi bătrâneţile din afacerile unui biet butic! Descoperit întâmplător de gazetarul Druhot, este dus în căminul cineaştilor bătrâni de la Orly, unde în 1938 începe să scrie un nou scenariu, „**Fantoma din metrou**", doldora de vechile lui marote feerice, zbenguieli, trucaje, capete luând-o la goană de... capul lor, etc. Apropiaţii săi zâmbeau îngăduitori, ştiind că la vremea aceea pe nimeni nu mai interesa aşa ceva. Cinematografia se avânta printr-o perioadă de realism sănătos, vârtos şi mortăcinos. Noroc că Melies, în dulcea lui naivitate, nu a înţeles că devenise (temporar) anacronic şi s-a stins cu zâmbetul pe buze, convins că în curând avea să-şi filmeze „**Fantoma**..." – tristă ironie!

Însă ce-ar fi spus Georges Melies dacă, în locul lui Druhot, apărea ca prin farmec, într-o hărmălaie de fulgere şi bubuituri, un DeLorean cu reacţie, din care năvăleau valvârtej Marty McFly şi Doc Emmet Brown, să-l ia pe sus: „*Monsieur Melies*,

Monsieur...! Am venit să vă luăm *back to the future!* Înapoi în viitor, de unde aţi fugit când eraţi mic!" Şi-l aduceau într-o sală de cinema, invitându-l pe scenă în aplauzele tuturor, la premiera tizului *George Lucas* cu „***Star Wars, Episode One: The Phantom Menace***". Dar cum lui Zemeckis nu i-a venit ideea să-şi trimită patrula timpului după Marele Maestru, noi, din sală, nu putem decât să admirăm miracolele de pe ecran, invocând în sinea noastră:

Cum nu vii tu, Melies Doamne, ca
privind cu drag la toţi,
Să-i împarţi în multe taberi: Lucaşi,
Spielbergi, Ridley Scoţţi,
Şi sub aripa-ţi de geniu laolaltă să-i
aduni,
Să-i conduci spre nemurire pe aceşti
copii nebuni!

Bucureşti
26-30 mai 1999

BIBLIOGRAFIE

Caranfil, Tudor: „*Vârstele peliculei*", vol. I, Bucureşti, Editura Meridiane, 1982

Caranfil, Tudor, „*Vârstele peliculei*, vol. II, Bucureşti, Editura Meridiane, 1984

Everson, William K., „*American Silent Film*", New York, Oxford University Press, 1978

Flemming, Willard, „*Arnold Schwarzenegger*", Bucureşti, Editura Nemira, 1994

Modorcea, Grid, „*Lumea modernă şi cinematograful*", Bucureşti, Editura Meridiane, 1984

Nicholls, Peter, „*Fantastic Cinema: An Illustrated Survey*", Londra, Ebury Press, 1984

Rado, Petre, „*Labirintul umbrelor*", Bucureşti, Editura Meridiane, 1975

Sadoul, Georges, „*Istoria cinematografului mondial*", Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1961

Sobchack, Thomas şi **Vivian Sobchack**, „*An Introduction to Film*", Boston/Toronto, Little, Brown and Company, 1980

Spoto, Donald, „*Stanley Kramer, Film Maker*", New York, G.B. Putnam's Sons, 1978

Taylor, John Russel, „*HITCH: The Life and Work of Alfred Hitchcock*", Londra/Boston, Faber and Faber, 1978

■

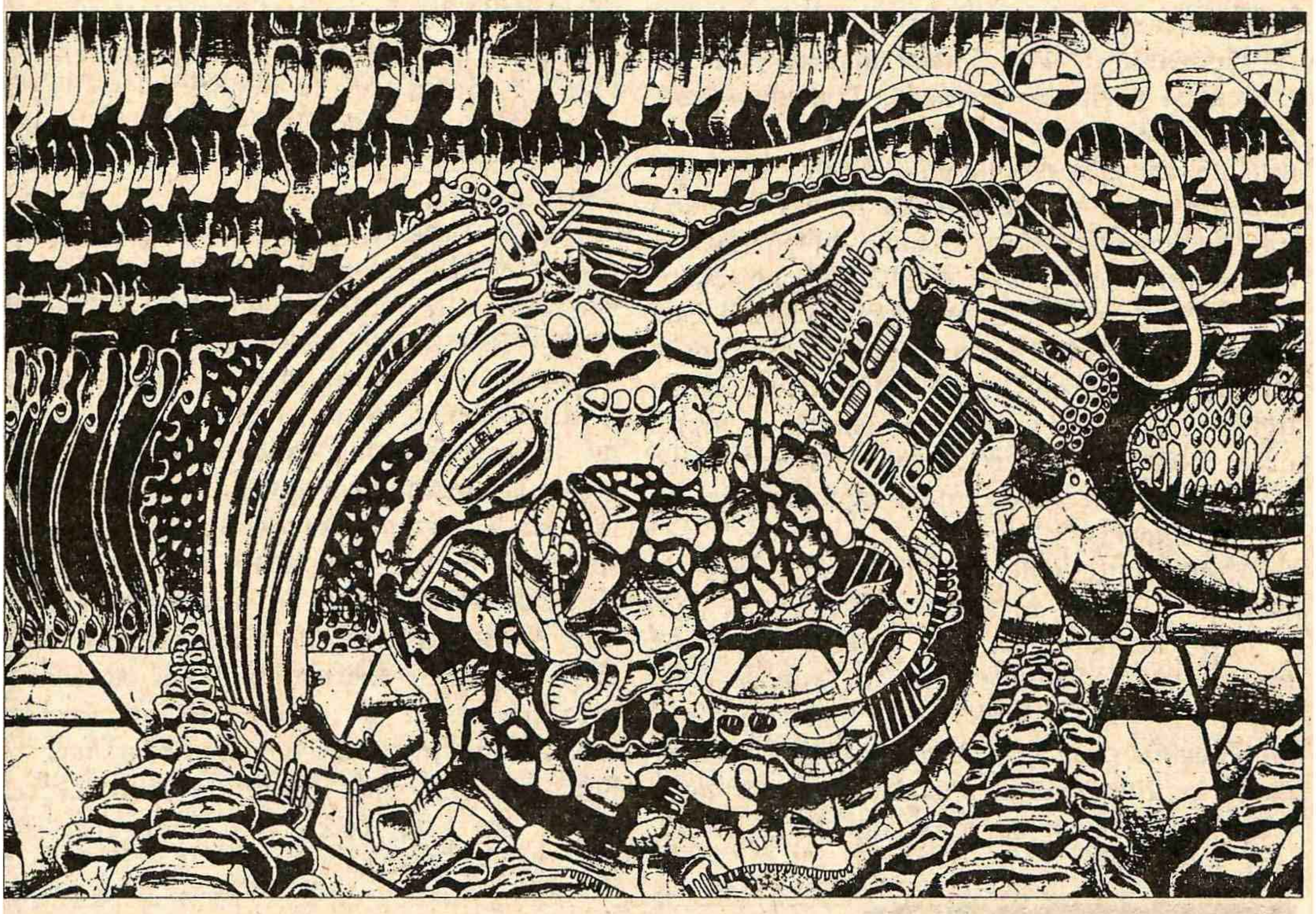

GYÖRFI-DEÁK GYÖRGY

Treişpele în Fandom

Prima reprezentare a cifrei treisprezece provine din neolitic şi apare pe un basorelief dintr-o peşteră. El înfăţişează o femeie cu semnele fecundităţii (şoldurile şi sânii) mult accentuate, botezată Venus de la Laussel. Ea ţine în mâna stângă un corn pe care sunt încrustate treisprezece linii. Figura reflectă exact aceeaşi semnificaţie astronomică pe care o aflăm şi într-un pachet de cărţi de pocker, compus din de patru ori câte 13 cărţi. Fiecare culoare semnifică un anotimp. O privire aruncată calendarului ne reaminteşte că într-adevăr un an solar cuprinde 52, adică de patru ori câte 13 săptămâni sau aproximativ 13 revoluţii ale Lunii (13 x 28 = 364). Precum se vede, 13 stabileşte o proporţie între perioadele siderale ale principalelor corpuri cereşti, între mişcarea aparentă a stelei centrale pe firmament şi cea a unicului nostru satelit natural.

Numerele 3, 4 şi 5 sunt numere naturale (întregi şi pozitive) succesive. Triunghiul care are laturile proporţionale cu aceste numere este un triunghi dreptunghic. Pentru a atinge armonioasa şi perfecta alcătuire a piramidelor, egiptenii au folosit o funie cu 13 noduri, cu ajutorul cărora marcau 12 lungimi egale (3 + 4 + 5 = 12). În momentul când aveau nevoie de trasarea unui unghi drept, suprapuneau primul nod peste ultimul, cel de-al treisprezecelea, îi orânduiau laturile şi obţineau triunghiul aşa-zis „al lui Pitagora“ (deşi pe vremea lui fusese deja cunoscut şi de anticii chinezi).

Unul dintre cele mai îndrăgite raporturi întâlnite în viaţa de zi cu zi este cel de 2/3 = 0,67. Valoarea sa este relativ apropiată (eroarea e de 8%) de inversul proporţiei de aur $1/\varphi$ = 0,61803398. Să aplicăm teorema lui Pitagora şi să vedem care-i valoarea ipotenuzei în triunghiul dreptunghic care are catetele proporţionale cu acest raport: 22 + 32 = 4 + 9 = 13.

Numărul de aur apare şi ca rezultat al raportului dintre doi termeni al şirului lui Fibonacci. Supranumit şirul creşterilor naturale (înţelege biologice), el a apărut ca rezultat al unui studiu dedicat înmulţirii iepurilor, dar se aplică întregii lumi vii. Matematic, un termen al acestui şir este obţinut din suma celor doi termeni precedenţi: 1, 1, 2 (=1+1), 3 (=1+2), 5 (=2+3), 8 (=3+5), 13 (=5+8)... Numărul 13 este cel de-al 7-lea termen din şirul de valori cel mai răspândit în natură.

Precum se vede şi zicea şi Hideki Yukawa, părintele mezonilor, în esenţă natura e simplă. Numai noi o complicăm cu superstiţiile noastre. Să adunăm cifrele componente ale numărului 13: 1 + 3 = 4 şi să vedem ce s-a întâmplat în cea de-a patra zi de la facerea lumii:

Şi a zis Dumnezeu: *„Să fie luminători pe tăria cerului, ca să lumineze pe pământ, să despartă ziua de noapte şi să fie semne ca să deosebească anotimpurile, zilele şi anii.“*

Lama a XIII-a a tarotului reprezintă un schelet ce ţine o coasă în mână. Ea n-are un nume, dar unii îi spun „Moartea“, deşi simbolistica acestei arcane ţine mai mult de ideea renaşterii într-o ipostază superioară.

După unele surse, la grecii antici statuia lui Zeus, opera lui Fidias, domina statuile ori, mai degrabă, templele numite tezaure, înălţate la Olympia în cinstea celorlalţi doisprezece zei mai importanţi. Filip al II-lea a încercat acelaşi lucru, cu ocazia nunţii fiicei sale, Cleopatra, sora lui Alexandru cel Mare. El a împodobit teatrul din Argos cu: „douăsprezece statui ale zeilor, în care talentul artiştilor se întrecea cu frumuseţea materialului din care erau făcute. A treisprezecea statuie era a lui Filip, întru nimic mai prejos faţă de celelalte“.

Dar vorba latinilor: *„quod licet Iovi, non licet bovi“.*

Marele Filip al Macedoniei n-a supravieţuit acestui afront făţiş, fiind asasinat chiar la intrarea în teatru de Pausanias, un ofiţer din garda personală. Altminteri, cine nu provoca zeii, trăia bine, iar la nevoie era şi ajutat. E cazul lui Ulise, care a scăpat din ghearele lui Polifem, ciclopul antropofag. Acest uriaş cu un singur ochi a mâncat doi dintre cei 13 ahei care-i călcaseră pământurile şi n-a scăpat ocazia să-l blesteme pe Odiseu când acesta l-a îmbătat, i-a străpuns ochiul cu un par călit în foc şi apoi şi-a strecurat tovarăşii pe sub burţile oilor ca să-i salveze. Cu toată împotrivirea lui Poseidon, tatăl ciclopului, Ulise s-a întors într-un târziu la Ithaca, unde-l aşteptau credincioasa Penelopa şi fiul său, Telemah.

Dimpotrivă, cifra 12 poate să reprezinte o pedeapsă. Hera, soţia tatălui său, l-a pedepsit pe eroul Herakles să fie supus noului rege al urmaşilor lui Perseu, „Heracles trebuind să slujească acestuia pentru a îndeplini cele douăsprezece munci poruncite de Eristeu, ca să dobândească nemurirea după ce le va fi împlinit“. Herakles a făcut a criză de nervi, cu consecinţe funeste pentru familia sa. Dar, văzând că n-are scăpare, s-a prezentat la Eristeu să-i dea de lucru. Le-a terminat pe rând, dar în răstimpuri a mai lucrat şi „la negru“: s-a încăierat cu centaurii ademeniţi de vinul lui Pholos, a statornicit Jocurile Olimpice şi le-a câştigat, l-a eliberat pe Prometeu cel înlănţuit cu „cătuşe-n veci nedezlegate“ etc. Abia după multe alte peripeţii a fost nevoit să-l omoare pe centaurul Nessus, iar moartea şi apoteoza i s-au tras de la firea lui iubăreaţă, nicidecum de la faptul că s-ar fi ostenit muncind în plus.

Galileea a beneficiat din plin de influenţa elenismului, de aici şi spiritul de toleranţă propovăduit de Iisus Hristos. Ca urmare, nimeni nu şi-a făcut probleme când El şi-a adunat cei doisprezece ucenici, pe care i-a numit Apostoli (Luca, 6,13). Nimeni n-a bănuit nimic, deşi unul dintre ei avea să-l vândă şi apoi, cuprins de remuşcări, să-şi pună capăt vieţii. Nici primii creştini nu şi-au făcut griji din această cauză. Apostolul Pavel a scris două epistole structurate pe exact 13 capitole, adresate corinteńilor (epistola a doua) şi evreilor. Ba mai mult, în versetul 13 din capitolul 13 al primei epistole către locuitorii Corintului sunt formulate principalele virtuţi şi importanţa lor:

„Şi acum rămân acestea trei: credinţa, nădejdea, dragostea. Iar mai mare decât acestea este dragostea.“

Faima funestă a numărului 13 pare să fi apărut ulterior şi este, probabil, o influenţă iudaică. Treisprezecele depăşeşte şi, în consecinţă, ameninţă Legea care stabileşte împărţirea strictă a urmaşilor lui Israel în 12 triburi, deşi sâmburele acestei rânduieli este povestea lui Iosif cel vândut unor străini de către fraţii săi, care se termină cu un happy end ce reuneşte întreaga familie, adică tatăl şi cei 12 feciori ai săi, în Egipt. În plus, visul prevestitor, cel care determină invidia fraţilor, vesteşte că soarele, luna şi 11 stele se vor închina lui Iosif. Dar să nu uităm că în Exod, ori de câte ori Moise se urca pe munte şi îl lăsa pe Aaron singur cu cele 12 triburi, se întâmpla câte un pocinog.

Psalmul 13 începe cu un strigăt de adâncă deznădejde: *„Zis-a cel nebun în inima sa: Nu există Dumnezeu!“* Potrivit dicţionarului lui Chevalier şi Gheerbrant, în Cabală sunt amintite treisprezece duhuri rele, iar cel de-al treisprezecelea capitol din Apocalipsa lui Ioan este descris Antihristul, ni se dezvăluie numărul Fiarei (care nu-i 13, ci 666, o întărire prin repetare a cifrei 6, simbol al al zeiţei Ishtar/Astarte, patroana Babilonului şi a planetei Venus, Luceafărul confundat ulterior în Vulgata cu Lucifer, îngerul căzut). În acest capitol, Satanei i se dă lumea în stăpânire vreme de patruzeci şi două de luni, adică 6 înmulţit (nicidecum adunat) cu 7. Ea este învinsă în capitolul 19 şi pusă la păstrare vreme de câteva mii de ani, până la Judecata de Apoi, când va fi răpusă definitiv (în capitolul 20), ca în capitolul următor (21 = 3 x 7, două numere faste) să asistăm la coborârea Ierusalimului ceresc pe pământ. Apocalipsa se termină cu obişnuitul blestem adresat (până la Gutenberg) copiştilor, iar apoi tipografilor, ca nu cumva să îndrăznească să modifice vreunul dintre cuvintele ei. Înţeleaptă prevedere, deoarece, precum a lăsat vorbă Oscar Wilde, poeţii

supravieţuiesc oricărei năpaste, în afară de greşelile de tipar.

Literatura de anticipaţie a fost folosită de către autorităţile româneşti ca un instrument de educaţie materialist-ştiinţifică, aşa că puţinele publicaţii oficiale de profil din ţară din perioada postbelică nu s-au lăsat influenţate de faima lui 13. *Colecţia de Povestiri Ştiinţifico-Fantastice* a trecut relativ uşor peste „marele prag", în numerele 8-14 fiind publicat în foileton romanul *Uraniu*, scris în colaborare de Adrian Rogoz şi Cristian Ghenea. Următorul a fost *Almanahul Anticipaţia*. Apărut pentru prima oară în 1982, numărul 13 ar fi trebuit să fie cel din 1995, dar din cauza deficienţelor de distribuţie în teritoriu şi a comasării cu almanahul *Ştiinţă şi Tehnică* în unii ani, s-ar putea să greşesc. Oricum, e 1999, iar almanahul ce poartă acest an pe copertă apare, ca de obicei, la sfârşit de an.

N-am luat parte la cea de-a treisprezecea ConSFătuire Naţională, organizată în toamna anului 1983 la Bucureşti, deoarece eram boboc, student în anul I. Cum primul an nu se putea repeta, ci însemna încă şapte luni de armată, un an de producţie şi un nou examen de admitere, mă preocupa mai mult studiul decât excursiile. Şi-apoi, poate că s-a manifestat acel simţ ancestral şi misterios, cel al prevederii, pentru că manifestarea a fost un eşec total. Am discutat recent cu Ştefan Ghidoveanu, pe atunci conducătorul cenaclului bucureştean *Modul 13 S.F.*, cel mai entuziast dintre organizatorii acestei consfătuiri fantomă. Un telefon venit de sus a şters cu buretele toate eforturile depuse pentru pregătirea reuniunii celor 22 de cenacluri. Practic, *Romcon 13* s-a rezumat la o deschidere oficială, unde cuvintele de întâmpinare au fost şi cele de rămas bun! Deşi fusese deja montată pe panouri, nu s-a mai făcut vernisajul expoziţiei de grafică şi pictură. A fost singura consfătuire unde participanţii s-au întors acasă în seara aceleiaşi zile. Dar, deoarece în perioada „iepocii de aur" Bucureştiul era un loc unde rigorile ideologice erau absolute, nu cred că putem pune nereuşita în cârca bietului 13, ci mai degrabă în lipsa de „bărbăţie" a activiştilor de la U.T.C. În acelaşi an, 1983, Ştefan Ghidoveanu a editat 12 numere ale fanzinului *Contact între civilizaţii*, plus un număr special dedicat lui Lovecraft, adică total 13. A fost primul fanzin tematic din România, consacrat posibilităţilor de comunicare cu inteligenţele extraterestre.

Spre deosebire de noi, americanii îşi amintesc cu plăcere de reuniunea cu pricina: *„Convenţia Mondială Science-Fiction din 1955 a fost cea de-a treisprezecea (...). Cred că a fost una dintre cele mai mici convenţii, numărând doar trei sute de participanţi. Acest lucru a avut avantajele sale. (...) Un public alcătuit din trei sute de persoane era absolut perfect. Nu existau confuzii. Scriitorii discutau între ei fără probleme. Acordarea de autografe nu dura mult. Timp de mulţi ani, convenţia din 1955 a fost amintită ca una dintre cele mai intime"* (Isaac Asimov).

Cifra 13 a reprezentat în schimb un examen pentru publicaţiile editate de împătimiţii genului science-fiction de la noi. Dintre publicaţiile oficiale apărute înainte de 1990, doar *Paradox*-ul timişorean, primul fanzin tipărit din România, editat de cenaclul *H.G.Wells*, a reuşit să depăşească cu succes acest prag. Dacă respectăm ordonarea propusă de Dorin Davideanu în numărul aniversar din 1997, atunci numărul 13 a fost cel apărut în vara anului 1988, unde era anunţată şi vestea încununării sale cu premiul pentru cel mai bun fanzin la *Eurocon*-ul organizat cu un an înainte la Montpellier, în Franţa. Este totodată ultimul număr realizat de eterna echipă, formată din Viorel Marineasa şi Dorin Davideanu, împreună cu mine, aşa că am pus-o de un medalion (cine împarte, parte-şi face...).

În urma unor negocieri purtate cu Cornel Secu, s-a obţinut un supliment de hârtie din cota Casei Universitarilor, pentru ca fanzinul să apară în 16 pagini. Cenzorul timişorean a acceptat ideea şi a notat ca de obicei: „Aprobat/ Cu orice culoare în afară de verde." (scrise, în răspăr, cu o cariocă verde). Ele ar fi apărut, dacă organele de stat şi de partid din Bucureşti n-ar fi protestat: „cum să fie suplimentul (*Paradox*-ul) mai mare decât revista care-l găzduia (*Forum studenţesc*)?"

Suplimentul revistei ieşene *Convorbiri Literare*, intitulat *Argonaut*, a pornit cu un seri-

al menit să deruteze copiii, apoi s-a lăsat purtat de noul val (chiar Val-Vârtej) până la numărul 12 şi a naufragiat înainte de liman, deşi începuse să publice şi altceva decât subliteratură. Un succes postrevoluţionar ieşean a fost *Supernova* lui George Ceauşu, apărută sub diferite înfăţişări, în prezent publicată sâmbăta în ziarul *Evenimentul*.

Suplimentul revistei *Argeş*, intitulat *Biblioteca anticipaţia*, a apărut în doar zece numere. Foarte dens şi apreciat, apărut ca supliment al Teatrului Liric din Craiova, fanzinul *Orion* a apucat să prezinte romanul lui Isaac Asimov, *Caverne de oţel*. Iarna 1988/1989 i-a fost fatală, dar colectivul de redacţie a mai încercat să-l reanimeze după Revoluţie, în 1993, ca în 1999 să-l transforme în *Constelaţia Orion*.

După 1990, lucrurile au luat o altă turnură. A apărut *Jurnalul S.F.*, care a preferat să sară de la nr.12 la 14, numărul absent fiind introdus ca un supliment de 4 pagini la numărul 50. Această publicaţie a beneficiat la debutul ei de o susţinere naţională, dar a devenit ulterior mai mult populară decât literară. Oricum, cu toate păcatele ei: greşeli de tipar strigătoare la cer, foiletoane începute şi abandonate, încurajarea kogălniceană a unor debutanţi fără pic de har etc., ea a publicat o serie de „monştri sacri" din literatura anglo-saxonă, i-a impresionat pe occidentalii veniţi la *euROcon*-ul ţinut pe malurile Begăi (1994) şi a devenit semnificativă în plan sociologic pentru o generaţie gălăgioasă şi uneori agramată, cu pretenţii avangardiste, pe care obişnuiesc s-o alint cu porecla de „cyber-prunci". Apariţiile *JSF* au încetat după promulgarea Legii drepturilor de autor.

Numărul 13 al fanzinului *Quadrant*, editat de clubul *Star Trek*, a ieşit la timpul cuvenit, în 7 iunie 1996 şi a cuprins în cele 8 pagini ale sale articolele: „Ştiinţa din Star Trek"; „Tratatul Organic de pace între Federaţie şi Klingoni"; „Spaţiul – ultima frontieră"; „Criticând". Acest club a sprijinit şi apariţia infzinului *News Letter S.F.*, editat în colaborare de mai multe grupări bucureştene, având distribuţie naţională (şi ce dacă o face într-un stil de-a dreptul personal?!). Numărul 12-13 a fost datat ianuarie-februarie şi distribuit în martie 1999. Următorul (14) a fost deja redactat, mi s-au trimis fişierele cu articolele cuprinse şi sper ca până la apariţia acestui articol el să fie urmat de altele.

După ce Dan Silviu Boerescu şi-a păstrat interesul şi rubrica de S.F. în revista *Art Panorama*, ajunsă deja la nr.14 (ianuarie-februarie 1999), urmează ca în curând *String*-ul să rezoneze pe cea de-a 13-a armonică a frecvenţei fundamentale. Le dorim mult succes!

Majoritatea buletinelor informaţionale de specialitate (infzine) au trecut printre Scylla şi Carybda (între care, ne asigură Diodor din Sicilia, este o distanţă de fix 13 stadii). După *Quark*-ul alcătuit pe vremuri de Dan Merişca, *SFila* editată la Piatra Neamţ de Dan Popescu, în cadrul ediţiei de vineri a ziarului *Telegraful*, a cuprins în numărul 13/9 mai 1997 o proză distopică, „Autostrada", semnată de Alexandru Cristian Miloş. Tot Dan Popescu editează fanzinul *Sigma*, numărând 18 apariţii, după ce a depăşit numărul cu scârţ în octombrie 1998. Printre ele, şi adresele tuturor fanilor români (în *Sigma* 12). Lista lor a fost reactualizată în toamna anului 1998, la Brăila. Putem deci să vedem câţi suntem şi să căutăm resursele necesare ca să trecem peste adevăratele piedici ale acestor vremuri tulburi şi tulburătoare.

Însăşi această cuprindere echivocă sub cupola unei cifre simbolice n-ar fi fost posibilă fără ajutorul multora dintre cei amintiţi mai sus. Le mulţumesc tuturor pentru sprijinul acordat. Fandomul românesc e în continuare viu şi acest lucru mă bucură. Iată cum în umbra eclipsei, în ceasul al XII-lea, putem să întâmpinăm cu voioşie un nou răgaz, cel de-al treişpelea. ■

Jibou,
15 mai 1999

DAVID G. HARTWELL

Dolari și Dragoni:

Adevărul asupra fantasy-ului

În mai puţin de două decenii – parcă din neant – a fost creat un subgen literar viguros, care reprezintă zece la sută din toată vânzarea de ficţiune din Statele Unite. Editurile ce se orientează către preferinţele de masă au realizat în trecut lucruri similare cu romanele gotice de dragoste, apoi cu romanul de dragoste contemporan. Acum au dat lovitura cu *fantasy*-ul.

Au început şi cu science fiction, dar n-au avut succes deplin deoarece n-au putut atrage destui cititori din rândul femeilor; toate sondajele arată că majoritatea cititorilor de ficţiune „populară“ sunt femei. În plus, în science fiction scriitorii vin permanent cu idei noi, iar ideile noi sunt greu de vândut. La urma urmei, nimeni nu se aşteaptă ca un Chevrolet sau o conservă de peşte să fie superioară celorlalte. Ideile noi tulbură şi solicită efort individual pentru fiecare carte. *Fantasy*-ul, aidoma genurilor populare de dinaintea lui, a ajuns să fie previzibil, a eliminat ideile noi şi poate fi vândut acum ca un produs de serie.

◆ ◆ ◆

Fantasy-ul permite evadarea din realitate. Este o caracteristică a povestirilor *fantasy* de a-şi lua cititorii din lumea reală a faptelor nemiloase şi deciziilor nemiloase, purtându-i într-o lume de minuni şi încântări, o lume ce nu trebuie să fie nici frivolă, nici neapărat copilărească.

Literatura fantasy a reprezentat o parte semnificativă a literaturii încă de pe timpul primelor romane gotice (cum au fost *Castelul din Otranto (Castle of Otranto)* de Horace Walpole şi *Vathek* de William Beckford) şi al *Călătoriilor lui Guliver (Guliver's Travels)*, scrise de Jonathan Swift; pe măsură ce genul se dezvolta, primele erau adesea *fantasy*. Într-adevăr, poveşti fantastice şi uluitoare există în toate literaturile lumii, şi datează de pe vremea primelor creaţii ale imaginaţiei omeneşti. Dar în ceea ce-i priveşte pe cei mai mulţi dintre cititorii serioşi de astăzi, încă de la mijlocul secolului XIX, când cultura victoriană a retrogradat genul spre poveştile pentru copii, literatura *fantasy* se adresează puştilor. Realizările celebre – de la *Peripeţiile Alisei în Ţara Minunilor (Alice's Adventures in Wonderland)* de Lewis Carroll, prin *Cartea celor trei dragoni (The Book of Three Dragons)* de Kenneth Morris, până la *Un vrăjitor din Earthsea (A Wizard of Earthsea)* de Ursula K. Le Guin – au apărut dintre cărţile publicate pentru copii sau adolescenţi.

◆ ◆ ◆

Timp de aproape un sceol, fantasy-ul adresat adulţilor a reprezentat o plăcere rară, neobişnuită şi în mare parte excentrică. Îmi amintesc că atunci când am urmat cursul lui E.M. Forster, *Aspecte ale romanului (Aspects of the Novel)*, la Colegiul Williams, capitolul despre *fantasy* fusese omis. Mai târziu, l-am citit şi am aflat de minunăţii precum *Magia lui Flecker*

(Flecker's Magic) de Norman Matson. Întreaga mişcare modernistă din literatură respingea fantasy-ul şi domina orientarea literară în asemenea măsură încât, de pildă, toată opera de barocă ficţiune mandarină a lui James Branch Cabell este aproape ignorată, la fel de serios luată în seamă ca şi *Tarzan din neamul maimuţelor (Tarzan of the Apes)*, deşi ambele au fost cândva citite de adulţii din cel puţin o generaţie.

Atât de desuete au devenit cărţile fantastice, încât în perioada anilor '30 şi '40, *fantasy*-ul a fost luat sub umbrela genului science fiction antimodernist, în plină dezvoltare, în reviste precum *Unknown*, *Fantastic Adventures* şi *The Magazine of Fantasy & Science Fiction*. Ultima continuă să existe, deşi epoca revistelor de ficţiune comercială a apus de mult. Cu toate acestea, ideea că maturii culţi pot citi *fantasy* pur şi simplu de plăcere n-a prins decât recent şi continuă să reprezinte o chestiune dubioasă pentru majoritatea cititorilor, considerând cantitatea de gunoaie ficţionale pentru subdezvoltaţi care populează rafturile librăriilor cu *fantasy* pentru adulţi.

◆ ◆ ◆

În termeni egali, totul a început cu trilogia Stăpânul inelelor (Lord of the Rings) a lui J.R.R. Tolkien. Această capodoperă a literaturii contemporane, lăudată de W.H. Auden şi mulţi alţii în anii '50, a devenit o clasică operă de referinţă şi un best-seller popular prin anii '60. Timp de aproape un deceniu, vânzările lui Tolkien au achitat facturile pentru electricitate ale editorului său, Ballantine Books; fiind inteligenţi, Ian şi Betty Ballantine au început să privească în jur, căutând să repete fenomenul. Căutarea a durat ani de zile.

Mai întâi au încercat să retipărească alte opere originale şi extrem de individuale, excluse de către canoanele moderniştilor: trilogia Gormenghast a lui Mervyn Peake, *Viermele Ouroboros (Worm Ouroboros)* de E.R. Eddison şi trilogia lui Zimiamviană. Apoi, la sfârşitul anilor '60, au iniţiat colecţia Ballantine Adult Fantasy, retipărind lunar câte o carte din sceolul trecut şi publicând în ediţii ieftine aproape toate povestirile şi romanele *fantasy* ce meritau să fie citite – de la uluitoarele medievalisme ale lui William Morris, la refacrea cultă a mitologiei galeze de către Evangheline Walton, viziunile poetice ale lui Clark Ashton Smith, alegoriile morale ale lui George MacDonald şi până la maginificile tenebre scrise de H.P. Lovecraft. Bineînţeles şi cărţile lui James Branch Cabell. Totuşi, spre consternarea lor, se vindea numai serialul *Conan barbarul (Conan the Barbarian)*, lansat de Lancer Books, cu copertele – de acum celebre – ilustrate de Frank Frazetta. *Fantasy*-urile cu Conan se vindeau, şi era clar pentru toţi că erau cumpărate de adolescenţi, nu de cititorii lui Tolkien.

Fantasy-ul pentru adulţi nu s-a vândut atât de bine în formele lui clasice, pentru ca Ballantine să-l mai publice, şi colecţia a fost desfiinţată după câţiva ani, lăsând tipărite doar câteva monumente contemporane, precum sentimentala şi inteligenta *Ultima licornă (The Last Unicorn)* a lui Peter Beagle. Totuşi, Ballantine înţelesese că se realizase o breşă, şi că exista un public adult care citise şi continua să-l citească pe Tolkien cu milioanele şi căruia i se putea vinde *fantasy*, dacă se găsea modalitatea. Şi apoi au găsit-o.

◆ ◆ ◆

Lester del Rey, unul dintre consilierii de la Ballantine, a găsit-o în forma unui manuscris de Terry Brooks, intitulat *Sabia lui Shannora (The Sword of Shannora)*. El a mers la Ron Busch, pe atunci director la Ballantine Books şi şi-a expus strategia. Urmau să ia această imitaţie a lui Tolkien de către un scriitor necunoscut şi s-o transforme într-un *best-seller*, utilizând tehnicile marketingului de piaţă, şi astfel satisfăcând foamea cititorilor pentru mai mult Tolkien. Del Rey, un experimentat scriitor şi editor (în anii '50 editase o revistă *fantasy*), ştia ce avea de făcut şi izbuti, spre uluirea şi admiraţia tuturor celorlalte edituri.

La scurt timp după aceea a fost fondată colecţia cu sigla lui Del Rey *fantasy*, ale cărei criterii fuseseră stabilite de Lester del

Rey. Cărţile urmau să fie romane originale, cu acţiunea desfăşurându-se în lumi inventate, unde funcţiona magicul. Fiecare trebuia să aibă un personaj principal masculin care triumfa asupra forţelor răului (de obicei asociate cu un anumit grad de cunoştinţe tehnice) prin virtuţile înnăscute, şi cu ajutorul unui tutore sau spirit ocrotitor. Del Rey codificase o literatură pentru copii, astfel încât să poată fi vândută adulţilor. Era nostalgică, conservatoare, pastorală şi optimistă. Căutând o explicaţie pentru motivul care-i îndemna pe americani să adopte şi să consume un asemenea gen de ficţiune, un critic a remarcat că, în esenţă, reprezenta o renaştere a formei romanului utopic din bătrânul Sud, romanul plantaţiei unde viaţa este bună şi bogată, clasele inferioare sunt fericite la locul lor şi cântă mult, iar răul se adăposteşte în Nordul tehnologic. Subiectul este Războiul Civil de-a-ndoaselea: Sudul învinge. Şablonul acesta pare a se potrivi perfect multor opere *fantasy* recente.

Copertele urmau să fie ilustrări colorate, detaliate ale unei scene spectaculoase. Deoarece puteau fi utilizaţi scriitori anonimi, adeseori copertele şi tiparul erau mai costisitoare decât plata autorului. În acest fel, Del Rey a descoperit un necunoscut, Stephen R. Donaldson, a cărui serie mamut de romane, *Cronicile lui Thomas Covenant-Necredinciosul (The Chronicles of Thomas Covenant, the Unbeliever)*, concentrată asupra unui lepros transportat într-un tărâm fantastic, unde este silit să fie eraou, este o realizare de mare fineţe psihologică. (Joana Russ a publicat o delicioasă parodie, *Dragoni şi prostănaci (Dragons and Dimwits)*, al cărei erou, Thomas, remarcă nerealismul absenţei oricăror prânzuri: „Pe Sf. Marx şi Sf. Engels", zise Thomas, „şi pe Sf. Bunsimţ, declar că nici tu, nici poporul tău nu mănâncă sau bea câtuşi de puţin (căci nu i-am văzut făcând-o niciodată), ci subzistă din închipuiri şi năluciri imaginate din văzduh.") Romanele au avut un succes enorm, dovedind astfel repetabilitatea experimentului pe scara cea mai largă în publicistică.

Spre sfârşitul anilor '70, succesul formulei Del Rey era într-atât de confirmat, încât multe alte edituri au început să publice cărţi similare. Dragoni şi unicorni au început să apară prin toate rafturile destinate literaturii de consum, alături de sigle şi machete cu semnalele corespunzătoare, atât subliminale, cât şi evidente. Se stabilise un întreg nou gen al literaturii de consum. Fenomenul poate fi mai bine înţeles prin comparaţie cu descoperirea fabricanţilor de jucării că poţi vinde şi băieţilor păpuşi, dacă le dai numele unor personaje de acţiune şi le hiper-masculinizezi. Scriitori precum Piers Anthony, un autor de science fiction cu creaţii şi aprecieri modeste, care a trecut la *fantasy*, şi Anne McCaffrey, o scriitoare de SF ale cărei romane despre o lume populată de dragoni au putut fi vândute drept *fantasy*, au devenit nume de mare succes la Del Rey. Toţi îi doreau.

◆ ◆ ◆

În anii '80, majoritatea editurilor specializate pe literatură de consum au înregistrat profituri. Trilogiile constituiau punctul de ordine al zilei. Unii autori s-au plâns că, deseori, editorii solicitau revizuiri ale finalurilor romanelor, astfel încât un singur volum, dacă devenea popular, să poată fi extins cu altele două. Lou Aronica, unul dintre preşedinţii editurii Bantam, responsabil cu programul de publicare al fantasy-ului, a fost solicitat, în revista *SF Eye*, să comenteze asupra succesului pe termen lung al programului său, referitor la editarea unor cărţi de înaltă calitate, dar cu vânzări scăzute. „Unul dintre motivele pentru care am reuşit s-o fac", a spus el, „este că am dorit cu adevărat să-mi vând lista. Am publicat cărţi care nu mi-au plăcut, dar despre care ştiam că se vor vinde foarte bine." Implicaţiile acestei atitudini sunt vizibile pe rafturile americane.

În 1990, noi – cititorii – suntem moştenitorii acestui fenomen. Neîndoios, a creat un val enorm de scrieri mizerabile, răspunzând solicitărilor nevropate ale unui public învăţat în anii '70 şi în ultimul deceniu să accepte nuanţe şi atitudini caracterizând mediocritatea şi repetiţia drept adevărată originalitate. Aronica a observat că remarcile negative din partea cititorilor şi criticii „îşi

găsesc de fapt ecou în răspunsurile pieţii. Mult *fantasy* epic nu se mai vinde aşa bine ca înainte, probabil pentru că în genul respectiv nu există prea multe căi noi, şi cititorii spun: „Hei, am mai citit cartea asta, ba chiar am citit-o de vreo zece ori." Este suficient să te facă să nu mai ai încredere în romanele cu mai multe volume şi în cărţile cu unicorni pe coperte.

Totuşi, în vârfurile ei tradiţia *fantasy*-ului în literatură rămâne una distinsă. Şcoala realismului magic latino-american, cu siguranţă o literatură pentru cititori maturi, şi extrem de influentă prin traduceri, depăşeşte scopul acestei prezentări, însă ar trebui remarcat faptul că editorul respectatului program de retipărire latino-american de la Avon Books este, în acelaşi timp, responsabilul pentru *fantasy* de la Avon, John Douglas. În ultimele decenii au apărut lucrări autentice de imaginaţie literară, care nu trebuie ignorate prin asocierea cu originea (categoria de publicare) umilă.

◆ ◆ ◆

Începând cu anii '30, numeroasele tipuri de ficţiune de consum din America au devenit treptat obsedate de tehnica literară, precum şi de nuanţările şi gestica personajelor banale în situaţii banale. Mai exact, ele au epuizat toate căile imaginabile de luminare a vieţii interioare a personajelor. Pe de altă parte, *fantasy*-ul manifestă şi dramatizează stări interne şi psihologice, precum şi imagini şi conflicte drept externe şi concrete, concentrându-se asupra acţiunilor exterioare ale personajelor. În mod clar, ficţiunea *fantasy* scoate cititorul din lumea realităţii. Uneori, povestea începe în lumea „reală", dar destul de repede devine evident că înapoia vălului de oameni şi obiecte reale există o altă lume, bogată, ciudată şi magică. *Fantasy*-ul se derulează într-o lume ale cărei coordonate morale sunt limpezi şi distincte, într-un decor unde calităţile morale sunt cel mai adesea întrupate în personaje principale diferite de eroul central (de obicei portretizat iniţial drept un om obişnuit, o persoană destul de banală, fără un rol important în lume). Însă personajul central devine o figură centrală în încleştarea dintre bine şi rău. Genul acesta de structură are bogate posibilităţi artistice, dacă este bine executat, în special de cei mai buni scriitori care activează astăzi în *fantasy*.

◆ ◆ ◆

Există un corpus de opere, cele mai multe apărute iniţial în ediţii ieftine (*paperback*) în ultimele două decenii, care n-au primit recunoaşterea pe care o merită excelentele lor calităţi literare, din cauza asocierii cu genul unde au fost publicate. Samuel R. Delany a scris o serie de patru volume ce se petrec într-o lume imaginară, Neveryon, care este o capodoperă de imaginaţie şi inovaţie stilistică. *Mic, Mare (Little, Big)* de John Crowley este un roman dens, inteligent, constituind un standard după care, acum se măsoară celelalte. Romanele şi nuvelele lui Gene Wolfe, în special cele patru volume din *Cartea Noului Soare (Book of the New Sun)*, reprezintă o contribuţie semnificativă la literatura americană, şi cea mai importantă operă de autor în domeniul *fantasy* al ultimei decade.

Sunt după aceea cărţile unor autori mai tineri: *Vârful spadei (Swordspoint)* de Ellen Kushner, care se îndoieşte de presupunerile morale ale categoriei şi evită magia, într-o proză care taie precum un bisturiu; cele câteva volume ale lui Orson Scott Card, *Istoriile lui Alvin Maker (Tales of Alvin Maker)*, ce imaginează America prin viziunea mormonilor, re-povestind viaţa lui Joseph Smith, fondatorul religiei; *Magicianul roşu (Red Magician)* de Lisa Goldstein, care transformă lumea ascunsă a evreilor europeni din perioada 1940 într-o lume de minuni, apoi transcede Holocaustul cu un optimism magic; *Omul care vorbeşte (Talking Man)* de Terry Bisson, relatând o bătălie cosmică ce începe şi se termină într-o groapă de gunoaie din Kentucky.

Desigur, sunt mai multe: *Yearwood* de Paul Hazel, insuflând viaţă nouă şi intensitate într-un univers celtic mitologic; *Tapiseria cu vampiri (The Vampire Tapestry)* a lui Suzy McKee Charnas, biografia unui

vampir în lumea contemporană; romanele inteligente ale lui Janathan Carroll despre o lume transformată de fantastic, incluzând *Ţinutul râsetelor (The Land of Laughs)* şi Oasele lunii (Bones of the Moon), precum şi autentica reimaginare a trilogiei tolkiene, *Tapiseria Fionavar (The Fionavar Tapestry)*, scrisă e Guy Gavriel Kay. Toate aceste cărţi au calităţi individuale ce lărgesc frontierele literare ale realizărilor stilistice şi imaginative în *fantasy* şi în literatura contemporană. Urmăriţi aceste nume, căci ele vor produce operele inovatoare ale acestui deceniu!

◆ ◆ ◆

În vreme ce *fantasy*-ul continuă, poate, să domine piaţa, fantasticul este sănătos şi se dezvoltă în America. Există semne că dominaţia genului prin best-sellers şi cărţi puternic marketizate, atât timp cât va continua, ofertă edituri şi cititori pentru autori şi opere de calitate altfel lipsite de suportul „modei". Ca fenomen de piaţă, domeniul *fantasy* poate fi probabil înţeles ca protejând un sector restrâns care experimentează cu succes tehnici demodate şi subiecte respinse de cultura literară generală a epocii noastre. Şi, se pare, este un moment nepotrivit pentru cititorul adult serios să respingă complet povestea uimitoare şi iluminarea condiţiei umane pe care *fantasy*-ul ne-a adus-o de-a lungul istoriei. ■

Traducerea:
Mihai-Dan ***Pavelescu***

MIHAI-DAN PAVELESCU

Dosar Literar Fantasy

Ceea ce pentru simplitate voi denumi în continuare *fantasy* este, fără doar şi poate, cea mai veche ramură a literaturii imaginarului, având chiar vechimea imaginaţiei omeneşti. Aceleaşi impulsuri artistice care au creat acum treizeci de mii de ani frescele de la Altamira au produs şi istorii uluitoare despre zei şi demoni, amulete, vrăji, dragoni şi vârcolaci, sau tărâmuri minunate aflate la capătul lumii, istorii pe care şamanii le narau în jurul focurilor din întreaga lume.

Evident, nu vom şti niciodată cu ce istorii îşi regalau ascultătorii oamenii din Cro-Magnon. Dacă *fantasy*-ul poate fi definit ca literatura care descrie o lume aflată dincolo de realitatea noastră şi strădaniile omului de a ajunge acolo, atunci poate că istoria cea mai veche care ne-a parvenit – cea a lui Ghilgameş – este *fantasy* pentru că tema ei o reprezintă căutarea nemuririi.

Tendinţa de creare a fantasticului n-a dispărut câtuşi de puţin în societatea modernă a secolului al XX-lea, ci s-a metamorfozat în science-fiction, genul care caută să transforme imposibilul în probabil. SF-ul a cunoscut o atracţie imensă asupra cititorilor din Epoca Atomică, în vreme ce *fantasy*-ul „pur“ (care nu încearcă explicaţii empirice) a ajuns să fie încadrat în literatura pentru copii.

Demarcaţia dintre *fantasy* şi science-fiction nu-i întotdeauna uşor de stabilit, totuşi unele distincţii se regăsesc constant, ba chiar pot fi considerate rigide. De obicei, poveştirile cu androizi, roboţi, nave spaţiale, extratereştri, imperii galactice etc. sunt descrise ca science-fiction. Elementele amintite sunt *conceptual posibile* în cadrul de referinţă al ştiinţei contemporane. Pe de altă parte, *fantasy*-ul are ca materie primă ceea ce, în general, este *considerat imposibil sau inexistent* în cultura/societatea noastră – vrăjitori, vampiri, licorne, vârcolaci etc.

Popularitatea *fantasy*-ului a explodat pur şi simplu la sfârşitul anilor '60, când trilogia *Stăpânul inelelor* de J.R.R. Tolkien a fost tipărită în ediţii ieftine şi a trezit în milioane de cititori o patimă pentru literatura *fantasy* care n-a pălit deloc între timp. Capodopera lui Tolkien a reprezentat un succes comercial de asemenea dimensiuni încât editorii s-au grăbit să caute scriitori care puteau produce trilogii similare. Din clipa aceea, *fantasy*-ul a devenit un factor dominant în lumea editorială. Ceea ce acum cincizeci de ani constituia o subdiviziune neglijată a science-fiction-ului este acum un gen incredibil de popular (mai puţin în originala noastră democraţie).

Dosarul literar pe care îl propun în continuare încearcă să fie o etapă în lărgirea culturii SF a celor pasionaţi; în mod necesar, el este incomplet şi perfectibil, reprezentând o bază de pornire care să fie extinsă de alţi entuziaşti.

O consideraţie ar fi legată de titulatura *fantasy*. Consider limitativ termenul *fantastic*, de aceea, în accepţiunea mea, *fantasy*-ul cuprinde „subgenuri“ etichetate de critici ca realism magic, horror, *dark fantasy*, *heroic fantasy*, fantastic propriu-zis etc.

Altă, şi inevitabilă, remarcă va fi legată de domeniul preponderent anglo-saxon al autorilor amintiţi. Inevitabilul derivă din formaţia mea; pentru o tentativă de exhaustare a genului, mănuşa este aruncată.

WILLIAM MORRIS (1834-1896)

Plastician şi prozator englez, a cărui principală faimă rezidă în reuşitele sale ca designer de mobilier şi ţesături. Iniţial poet, sub aripa prietenului şi mentorului său, Dante Gabriel Rossetti. Convertit la socialism, a scris, în replică la celebra lucrare a lui Edward Bellamy, *Privind înapoi*, propria sa utopie, *Ştiri de Niciunde* (*News from Nowhere, or An Epoch of Rest*, 1890). În ultima parte a vieţii, Morris a scris romance-uri cu elemente *fantasy* – *Istoria familiei Wolfing* (*A Tale of the House of the Wolfings, and All the Kindreds of the Mark*, 1889) – sau pur şi simplu romane elegiace: *Codrul de dincolo de lume* (*The Wood Beyond the World*, 1894) şi *Izvorul de la capătul lumii* (*The Well at the World's End*, 1896), al căror ton general şi poezie au influenţat în mod recunoscut mulţi scriitori de *fantasy*.

SIR H. R. HAGGARD (1856-1925)

Prozator englez, funcţionar, avocat şi expert în agricultură. Romanele lui, *Minele regelui Solomon* (1885) şi *Ea* (1886), care l-au făcut faimos şi i-au permis să abandoneze avocatura, au slujit ca model pentru Edgar Rice Burroughs, combinând cu inteligenţă realismul contemporan cu anacronisme de tipul civilizaţiilor străvechi ascunse de timp, ritualurilor primitive şi nostalgiei pentru epocile pierdute. Personajele din cele două romane amintite, Allan Quatermain, respectiv Ayesha au devenit definitorii pentru o tipologie ce va fi reluată, conştient sau nu, de majoritatea autorilor de *fantasy*.

EDGAR RICE BURROUGHS (1875-1950)

Prozator american, care a îmbrăţişat o mulţime de profesiuni până la vârsta de 36 de ani, când a început să publice. *Prinţesa marţiană* (Ed. Olimp, 1994) a apărut iniţial în 1912 şi a deschis lungul şir de romane cu acţiunea pe Barsoom (Marte), în care science-fiction-ul şi *fantasy*-ul se combină în prima încercare *heroic fantasy* de succes. Seria *Marte* conţine nu mai puţin de 11 volume şi a stabilit un standard al naraţiunii şi imaginaţiei. Burroughs a iniţiat şi a avut succese remarcabile şi cu alte cicluri – *Tarzan*, *Pellucidar* sau *Venus*.

LORD DUNSANY (1878-1957)

Pe numele său adevărat Edward John Moreton Drax Plunkett, a fost al 18-lea baron de Dunsany, prolific autor irlandez de povestiri, romane, eseuri şi piese de teatru. Influenţa lui, mai ales asupra scriitorilor de *heroic fantasy*, a fost importantă aproape de la începutul carierei, când a publicat o serie de culegeri de povestiri ale căror conţinuturi sunt interconectate prin imagerie şi referinţe: *Zeii Peganei* (*The Gods of Pegana*, 1905), *Timpul şi zeii* (*Time and the Gods*, 1906), *Sabia lui Welleran* (*The Sword of Welleran*, 1908), *Cartea minunilor* (*The Book of Wonder: A Chronicle of Little Adventures at the Edge of the World*, 1912), *51 de povestiri* (*Fifty-One Tales*, 1915), şi *Povestiri uluitoare* (*Tales of Wonder*, 1916). Într-o a doua etapă a activităţii sale, Lordul Dunsany a preferat să scrie romane, precum *Cronicile lui Don Rodriguez* (*The Chronicles of Don Rodriguez*, 1922), *Regele fiicei lui Elfland* (*The King of Elfland's Daugh-*

ter, 1924) şi *Umbra îngrijitoarei* (*The Charwoman's Shadow*, 1926), pentru ca în ultima etapă literară să-şi îndrepte atenţia asupra ciclurilor de povestiri înlănţuite, construite pe modelul cluburilor victoriene. „Venirea Mării" deschide volumul *Zeii Peganei*, iar „Mireasa Centaurului" face parte din *Cartea minunilor*.

ABRAHAM MERRITT (1884-1943)

Editor şi prozator american, care a început să publice în 1917, pentru ca în 1918 să dea lovitura cu „Iazul lunii", o melodramă *fantasy* despre o rasă pierdută. Au urmat apoi *Monstrul de metal* (*The Metal Monster*, 1920), *Chipul din abis* (Ed. Nemira, 1998), *Corabia zeiţei Ishtar* (Ed. Nemira, 1995), *7 urme spre Satan* (*7 Footprints to Satan*, 1927), *Rătăciţi în miraj* (Ed. Nemira, 1996), *Arzi, vrăjitoare!* (*Burn Witch Burn!*, 1932) şi continuarea sa, *Furişează-te, umbră!* (*Creep, Shadow!*, 1934), plus o serie de volume de povestiri de mai redusă importanţă. Merritt a fost extrem de popular în timpul vieţii, ajungând chiar ca o revistă să-i poarte numele (*A. Merritt's Fantasy Magazine*).

H. P. LOVECRAFT (1890-1937)

Autor american, care a trăit aproape toată viaţa în localitatea Providence din Rhode Island, întreţinând contacte sociale exclusiv prin intermediul corespondenţei. În 1923, a devenit faimos prin publicarea lui „Dagon", în revista *Weird Tales*, şi a avut o mulţime de discipoli recunoscuţi printre scriitorii de *fantasy*. Reputaţia lui primordială este de scriitor horror. Creator al miturilor Cthulhu, el a încurajat şi alţi autori să scrie în acest *milieu*. În româneşte i-au apărut majoritatea lucrărilor importante, printre care două selecţii de povestiri, *Dagon* şi *Hypnos*, ambele la editura Dacia în 1993; şi antologia *Monstrul din prag* (Ed. Vremea, 1993), conţinând „Cazul Charles Dexter Ward".

J.R.R. TOLKIEN (1892-1973)

Născut în Africa de Sud, ca şi Haggard, Tolkien a fost filolog specializat în formele arhaice ale limbii engleze, calitate în care a ocupat postul de profesor de engleză la Universitatea Oxford din 1945 până în 1959, când s-a pensionat. În Oxford, el a întemeiat un cenaclu literar, „The Inklings", împreună cu Owen Barfield, C.S. Lewis şi Charles Williams. Cu ocazia şedinţelor de cenaclu, Tolkien a început să citească pasaje dintr-o saga *fantasy* care se desfăşura pe un tărâm ficţional numit Pământul-mijlociu. Trilogia finală a *Stăpânului inelelor* (*Lord of the Rings*) avea să fie publicată în ediţie cartonată în anii 1954-1955, dar în tiraj limitat, motiv pentru care a fost cunoscută doar în cercuri restrânse, până în 1968, când a fost reeditată într-o ediţie ieftină şi în tiraje mari, moment care avea să propulseze *fantasy*-ul spre culmile popularităţii.

(Înainte de orice alte consideraţii, aş dori să fac o paranteză legată de transpunerea în română a titlului trilogiei. Din motive legate probabil de nelecturarea cărţii, multe persoane din SF-ul românesc – înainte, dar şi după 1990 – au susţinut, ba chiar au încercat să impună numele de *Seniorul inelelor*, traducând pur şi simplu titlul francez, *Seigneur des anneaux*. Mai rău decât o eroare, este un fals! *Stăpânul inelelor* se deschide cu un motto autodefinitoriu, pe care îl re-

produc în întregime:

„Trei inele – regilor-elfi, sub ceruri uniţi,
şapte – lorzilor-pitici, din palatele de piatră,
Nouă – oamenilor muritori, morţii sortiţi,
Unul – lordului negru, cu coroana-ntunecată.
Unde se-ntinde Umbra, în Mordor, veniţi!
Un inel să le găsească, un inel să le stăpânească (sic!),
Un inel să le strângă şi-n beznă să le unească.
Unde se-ntinde Umbra, în Mordor, veniţi!)“

Stăpânul inelelor este cronica marelui Război al Inelului, care a avut loc în a Treia Epocă a Pământului-mijlociu. La momentul respectiv, Primul Inel, stăpânul tuturor Inelelor Puterii, se afla în posesia hobbiţilor, dar era căutat de întruparea Răului, care-l făurise. Primul Inel oferea stăpânire asupra tuturor fiinţelor vii, dar pentru că fusese plăsmuit de o putere rea, corupea în cele din urmă pe oricine încerca să-l folosească.

Trilogia are un preambul, scris ca basm pentru copii – *O poveste cu un hobbit* (1937, apărut în româneşte în câteva ediţii). În casa hobbitului Bilbo Baggins apar pe neaşteptate vrăjitorul Gandalf şi mai mulţi pitici, care îl atrag într-o călătorie plină de pericole şi întâmplări minunate, în urma cărora Bilbo găseşte Primul Inel al Puterii. În *Stăpânul inelelor*, natura inelului este dezvăluită şi Frodo, hobbitul care l-a moştenit, este numit Purtător al Inelului. El capătă misiunea ca, împreună cu opt tovarăşi, să ducă Inelul în Mordor, regatul Răului, pentru ca acolo să-l distrugă în singurul fel posibil: aruncându-l în Focul făuritor păzit de Sauron. În bătălia finală, Inelul este distrus şi puterea răului nimicită. Totuşi, triumful binelui nu-i niciodată deplin. Hobbiţii revin în ţinutul lor şi a Treia Epocă a Pământului-mijlociu ia sfârşit. Începe Epoca Stăpânirii Omului, dar nimeni nu poate şti deocamdată dacă oamenii vor găsi înţelepciunea şi curajul de a distruge Inelul lor de Putere, ori dacă nu vor fi subjugaţi de acesta. Din raţiuni editoriale, cartea a fost împărţită în trei volume, *Frăţia Inelului* (1954), *Cele două turnuri* (1954) şi *Întoarcerea regelui* (1955).

Se poate discuta mult despre tema simbolismului, implicit al trilogiei referitor la conflictul tehnologie-pastoralitate, despre măiestria lingvistică a lui Tolkien (care face ca trilogia să fie o reală piatră de încercare pentru traducătorul care se va încumeta s-o abordeze) etc., dar nu mai insist, deoarece sper că vom putea, totuşi, citi *Stăpânul inelelor* în română şi atunci vor avea cuvântul exegeţii.

C. S. LEWIS (1898-1963)

Prozator şi critic, profesor de engleză medievală la Cambridge, bun prieten cu J.R.R. Tolkien. Scrierile cele mai populare ale lui Lewis (traduse în româneşte în principal de editura RAO) sunt cele şapte cărţi grupate în ciclul *Cronicile Narniei*, prima dintre ele, *Leul, vrăjitoarea şi garderoba* fiind publicată în 1949.

Afundându-se într-o garderobă imensă, patru copii ajung în regatul Narnia, acoperit în majoritate de codri. Narnia se află în stăpânirea unei vrăjitoare rele, care a furat vara, lumina şi bucuria. Vrăjitoarea, frumoasă pe dinafară, devine şi mai rea când află de venirea copiilor, deoarece o veche profeţie anunţă sfârşitul domniei ei odată cu intrarea a patru oameni în regat. Cu ajutorul marelui leu Aslan, copiii readuc în ţară ordinea firească a anotimpurilor, petrec şapte ani în Narnia ca regi şi regine pentru ca, la ieşirea din garderobă, să constate că în lumea lor reală n-a trecut decât un singur minut. Lewis a scris şi cărţi de science-fiction – *Trilogia Ransom*, compusă din *Dincolo de planeta tăcută* (*Out of the Silent Planet*, 1938), *Perelandra* (1943) şi *Puterea hâdă* (*That Hideous Strength*, 1945).

JORGE LUIS BORGES (1899-1986)

Prozator, poet, eseist şi profesor universitar argentinian, cunoscut îndeosebi pentru prozele scurte. Multe dintre acestea sunt interesante şi din punct de vedere tehnic, exploatând forme ca biografia şi recenzia fictivă, prezentarea de personaje istorice ficţionale, sau folosind stilul precis al fabulelor şi povestirilor poliţiste. Folosindu-se de imaginar, Borges examinează natura realităţii, dar se preocupă în aceeaşi măsură şi de paradoxurile percepţiei. Este imposibil de rezumat în câteva rânduri opera şi influenţa unui autor care continuă să fascineze la scară planetară. Tradus extensiv în România, înainte şi după 1990, beneficiază actualmente de apariţia unei ediţii de opere complete, publicată de editura Univers.

ROBERT HOWARD (1906-1936)

Prozator american, considerat părintele genului *heroic fantasy*. Sinuciderea lui, după ce aflase de iminenta moarte a mamei sale, a încheiat prematur o carieră care se putea dovedi excepţională ca productivitate. Prima lui povestire, „Lance şi colţ", a fost publicată în 1925, dar operele pentru care a devenit celebru sunt cele din ciclul *Conan Barbarul*; 17 din ele au apărut în revista *Weird Tales* în perioada 1932-1936, iar alte 4 au fost publicate post-mortem. Ciclul a fost continuat căpătând dimensiuni vaste, mai întâi de către fanul Bjorn Nyberg, apoi de L. Sprague de Camp, Lin Carter, Robert Jordan etc. Singura sa apariţie în româneşte s-a consemnat în volumul colectiv *Conan* (Ed. Fantasia, 1995), în care a iscălit alături de L. Sprague de Camp şi Lin Carter.

T.H. WHITE (1906-1964)

Prozator englez, autor al lui *Arthur, regele Camelotului*, o excepţională operă creată pornind de la *Le Morte D'Arthur* (1485) de Thomas Malory. Volumul, care cuprinde trei romane mai vechi plus un al patrulea nepublicat, a apărut în 1974 la editura Univers, pentru ca după 1990 să fie retipărit de editura Athena.

FRITZ LEIBER (1910-1992)

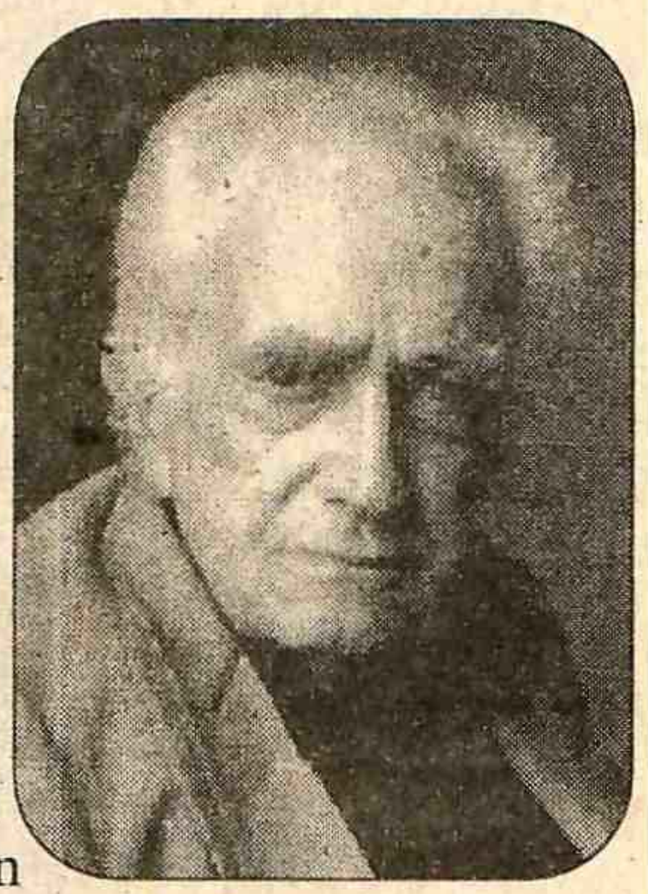

Prozator american, inventator al termenului *sword and sorcery*. Creator al personajelor Fafhrd şi Gray Mouser, ale căror aventuri ocupă un rol central în opera sa. Nuvela „Răul din Lankhmar" („Ill Met in Lankhmar") a obţinut premiile Hugo 1971 şi Nebula 1970, iar *Săbiile din Lankhmar* (*The Swords of Lankhmar*, 1961) continuă să fie considerat cel mai bun roman modern de *heroic-fantasy*. Leiber a abordat şi fantasticul în societatea modernă, fiind considerat modelul cel mai influent pentru dezvoltarea în anii '80 a *fantasy*-ului urban. Dintre textele respective face parte „Babaroasele" („Gonna Roll Them Bones"), câştigătoare a premiilor Nebula 1967 şi Hugo 1968, în care un jucător înrăit ajunge să joace zaruri cu diavolul, miza fiind sufletul său. Tot pentru *fantasy*, Leiber a obţinut în 1975 premiul Gandalf (Grand Master of Fantasy), iar în 1976 premiul Lovecraft pentru toată opera. În 1981 i-a fost acordat premiul Grand Master Nebula. În afara celor amintite, a mai obţinut Hugo 1958 pentru romanul *Marele joc*

al timpului (*Big Time*), Hugo 1963 pentru romanul *Vagabondul* (*The Wanderer*), Nebula 1975 şi Hugo 1976 pentru povestirea „Prindeţi zeppelinul“ („Catch That Zeppelin“), Hugo 1970 pentru nuvela „Corabia umbrelor“ („Ship of Shadows“).

ANDRE NORTON (n.1912)

Prozatoare americană, care a debutat în anii '30. Iniţial a scris science-fiction, pentru ca din anii '70, când a înregistrat un succes deosebit cu ciclul *Lumea vrăjitoarelor*, să se dedice exclusiv *fantasy*-ului şi *science-fantasy*-ului. Romanele din ciclul *Lumea vrăjitoarelor* se desfăşoară în principal în tărâmul matriarhal Estcarp, pe o planetă necunoscută.

JACK VANCE (n.1916)

Pseudonimul lui John Holbrook Vance, care a debutat în 1945. Binecunoscut în România graţie ciclului de povestiri „Magnus Ridolph“ publicat în mai multe numere din *CPSF Anticipaţia*. Primul lui roman, *Pământul muribund* (*The Dying Earth*, 1950), este o antologie de 6 povestiri cu elemente comune, a căror acţiune se desfăşoară pe Pământ într-un viitor foarte îndepărtat, după ce ştiinţa a fost înlocuită de magie. Succesul înregistrat, datorat unui registru stilistic ce combină picarescul cu nostalgia, l-a făcut să continue în aceeaşi direcţie, cu cărţi ca *Ochii supralumii* (*The Eyes of the Overworld*, 1966), *Saga lui Cugel* (*Cugel's Saga*, 1983) sau *Minunatul Rhialto* (*Rhialto the Marvelous*, 1984). Tonul *Pământului muribund* a afectat autorii de science-fiction şi *fantasy* deopotrivă, definind ulterior subgenul *science fantasy*.

Nuvela „Stăpânii dragonilor“ („The Dragon Masters“) i-a adus lui Vance premiul Hugo în 1962. La marginea galaxiei, ultima planetă stăpânită de oameni este periodic invadată de basic-şii asemănători unor reptile. Ei utilizează ca soldaţi oameni modificaţi genetic, în vreme ce locuitorii planetei se folosesc pentru a se apăra de dragoni crescuţi din ouă de basic-şi.

„Ultimul castel“ („The Last Castle“, 1966), nuvelă premiată cu Nebula şi Hugo, prezintă alt Pământ din viitorul foarte îndepărtat, recolonizat de oamenii care stabilesc o aristocraţie suportată de clasele inferioare alcătuite din alieni. În ultimii ani, Vance scrie cicluri vaste, de cel puţin trei volume, dintre care *fantasy* este cel „lyonez“: *Grădina lui Suldren* (*Suldren's Garden*, 1983), *Perla verde* (*Lyonesse: The Green Pearl*, 1985) şi *Madouc* (*Lyonesse: Madouc*, 1989).

RAY BRADBURY (n.1920)

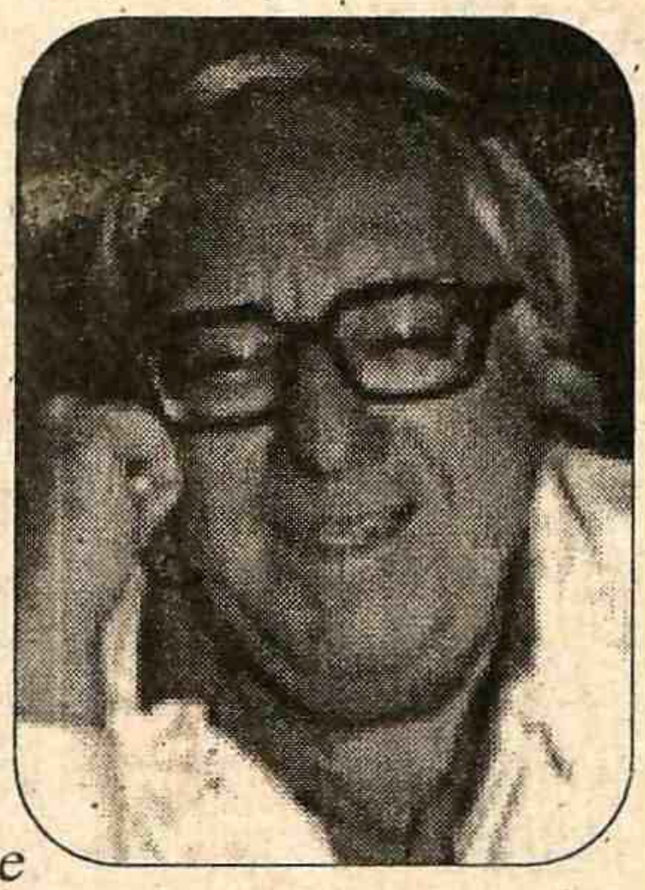

Prozator american care a debutat în SF, cu un stil poetic, evocativ, simbolic, cu elemente nostalgice şi tendinţă vizibilă spre macabru. Autor a peste 300 de povestiri şi al volumului *Cronici marţiene* (Ed. Gamapres, 1994), care l-a impus pe scena literară din America, fiind unul din numele cele mai des pomenite atunci când critica de literatură „mainstream face asocieri cu genul science-fiction. *Cronicile marţiene* este o culegere de texte asociate prin temă: tentativele oamenilor de colonizare a planetei Marte şi repetatele lor întâlniri cu marţienii.

ITALO CALVINO (1923-1985)

Scriitor italian născut în Cuba, care a început să publice imediat după sfârşitul celui de-al doilea război mondial, mai întâi proze realiste, apoi miniromane suprarealiste, ca *Vicontele tăiat în două*, *Cavalerul inexistent* şi *Baronul din copaci* (apărute în câteva ediţii româneşti). Dincolo de convenţiile lor fabulatorii – de exemplu, cavalerul inexistent este o armură goală, ţinută „în viaţă" de pasiunea pentru ceremoniile şi riturile cavalereşti – există preocuparea pentru problemele fundamentale ale existenţei. Calvino este şi autorul volumelor de povestiri *Cosmicării* şi *T-indice zero* (Ed. Univers, 1970), care exprimă în formă emblematică speculaţii şi fabule referitoare la natura vieţii, evoluţie, realitate etc.

ANNE McCAFREY (n.1926)

Prozatoare americană stabilită în Irlanda. A debutat în 1953, dar a publicat primul roman abia în 1967. Autoarea unor cicluri de *fantasy* care se îmbină cu science-fiction-ul.

Nemulţumiţi de viaţa pe un Pământ foarte avansat tehnologic, sute de colonişti emigrează spre steaua Rukbat, al cărei sistem planetar conţine şase corpuri cereşti. Ei se stabilesc pe a treia planetă, botezând-o Pern. La intervale neregulate, a şasea planetă a sistemului se apropie însă mult de Pern şi degajă nori de spori micorizoizi ce distrug materia organică pe care o ating şi secătuiesc solul. Căutând o cale de apărare împotriva sporilor, coloniştii apelează la micile şopârle zburătoare băştinaşe pe care le îmblânziseră. Capacitatea acestora de a sufla foc le este de mare ajutor şi, prin selecţie dirijată şi amplificare genetică, se crează o rasă de dragoni. Planeta este treptat uitată de restul omenirii şi-şi stabileşte o societate cvasifeudală. Întregul ciclu de romane acoperă două mii cinci sute de ani, de la prima descindere a coloniştilor până la descoperirea calculatorului navei care a descins prima dată acolo şi este structurat în două trilogii – *Călăreţii dragonilor Pern* şi *Harper Hall* – la care se adaugă alte 9 romane a căror acţiune se petrece pe Pern. McCaffrey a înregistrat un succes major, fiind răsplătită cu Hugo 1968 pentru nuvela „Căutarea weyr-ului" („The Search for Weyr") şi cu Nebula 1968, pentru nuvela „Călăreţul dragonului" („Rider of the Dragon").

GABRIEL GARCIA MARQUEZ (n. 1928)

Prozator columbian, câştigător al premiului Nobel pentru literatură în 1982. Capodopera sa, *Un veac de singurătate* (1967), este saga unei familii care reproduce istoria Columbiei. Ca multe din operele lui, acţiunea se desfăşoară în oraşul fictiv Macondo, o aşezare similară lui Aracataca, locul unde s-a născut Marquez. Combinând realismul şi fantasticul, romanul este atât povestea decăderii oraşului, cât şi o naraţiune ironică despre experienţele oamenilor.

URSULA K. LEGUIN (n. 1929)

Scriitoare americană care a publicat primul roman în 1966, pentru ca din 1970 să fie considerată una dintre cele mai importante scriitoare de science-fiction şi *fantasy*. În România i-au

apărut patru lucrări din diferite perioade ale creativităţii: *Lumea lui Rocannon* (Ed. Orion, 1990), *Mâna stângă a întunericului* (Ed. Nemira, 1994), *Deposedaţii* (Ed. Nemira, 1995) şi *Lumii îi spuneau Pădure* (Ed. Mondial, 1990). Deţine 4 premii Hugo: *Mâna stângă a întunericului*, 1970; *Deposedaţii*, 1973; „Lumii îi spuneau Pădure", 1974; „Cei care pleacă din Omelas" („The Ones Who Walk Away from Omelas"), 1975; „Tăuraşule, nu ieşi diseară afară?" („Buffalo Gal, Won't You Come Out Tonight"), 1988 şi 5 premii Nebula (*Mâna stângă a întunericului*, 1969; *Deposedaţii*, 1974; „Ziua dinaintea revoluţiei" („The Day Before the Revolution"), 1974; *Tehanu*, 1990; „Singurătate" („Solitude"), 1995.

Din punct de vedere al *fantasy*-ului, tetralogia *Earthsea* rămâne probabil opera ei cea mai importantă. Planeta arhipelag Earthsea (aprox. Pământ-apă) este locuită de oameni şi de dragoni, creaturi singuratice şi periculoase, care vorbesc în limbajul Creaţiei. Printre oameni, magia poate fi un talent înnăscut, dar poate fi învăţată ca o artă sau ştiinţă. Esenţială în practicarea ei este cunoaşterea câtorva cuvinte din limbajul Creaţiei, în care lucrurile sunt numite cu numele lor adevărate. Învăţând numele adevărat al unui obiect sau persoane, vrăjitorii capătă putere asupra respectivei. Bineînţeles, puterea poate fi utilizată în scopuri bune sau malefice.

În *Un vrăjitor de pe Earthsea* (*A Wizard of Earthsea*, 1968), Ged, un tânăr dotat cu un remarcabil talent al magiei, pleacă s-o studieze pe insula Roke. Acolo, căutând să-şi demonstreze superioritatea în faţa altui băiat, el aduce în lumea celor vii o fiinţă-umbră din tărâmul morţilor. Umbra îl hăituieşte prin insulele arhipelagului, împingându-l întruna spre rău şi pericol. Finalmente, îndrumat de dascălul lui, Ogion, Ged se întoarce împotriva umbrei şi o urmăreşte dincolo de lume, peste bariera morţii. Ged şi umbra află că ei sunt totuna; astfel fiinţa lui Ged este tămăduită şi devine întreagă. În *Mormintele din Atuan* (*The Tombs of Atuan*, 1971), fetiţa Tenar este luată de la părinţii ei şi dusă într-un străvechi sanctuar unde pot intra doar femeile şi eunucii, pentru a deveni preoteasa unui cult. În labirintul subteran care este inima sanctuarului, ea întâlneşte un străin. Acesta este Ged, ajuns un vrăjitor puternic, care caută jumătatea lipsă din inelul lui Erreth-Akbe, pe care a fost gravată Runa Păcii. Misiunea tinerei preotese este de a-l ucide pe intrus. Discutând cu Ged, Tenar începe să înţeleagă că ea însăşi este o prizonieră a Mormintelor. Ged îi restituie adevăratul ei nume, iar fata îl eliberează. Cei doi evadează cu inelul şi Tenar începe să studieze vrăjitoria cu Ogion. Volumul trei este *Tărâmul cel mai îndepărtat* (*The Farthest Shore*, 1972). Ajuns cel mai puternic om din Arhipelag, Ged porneşte cu tânărul Arren, prinţul Enladului, ca să afle motivul pentru care magia pare să-şi piardă puterea. Ajunşi pe tărâmul arid şi întunecat al morţii, ei îl găsesc pe vrăjitorul Cob, care, dorindu-şi nemurirea, a străpuns zidul dintre viaţă şi moarte. Ged îi ia lui Cob puterea şi închide rana din trupul lumii, dar îşi epuizează puterile personale. Arren, care va moşteni tronul lui Earthsea, vacant de cinci secole, îl readuce în tărâmul vieţii. Ultima carte a tetralogiei, *Tehanu* (1990), porneşte de la Tenar, care s-a măritat şi a renunţat la studiul magiei. Pe patul morţii, Ogion trimite după ea şi Tenar rămâne în casa vrăjitorului după moartea lui. Este însoţită de fiica ei adoptivă, Therru, o fetiţă mutilată şi mută, găsită după ce a fost violată şi lăsată să moară de bărbaţi necunoscuţi. Între timp, Ged este adus pe aceeaşi insulă de un dragon. Bolnav şi lipsit de puteri magice, el se simte rușinat şi se ascunde chiar de Arren. Găsind casa lui Tenar şi Therru, le salvează din mâinile unor bărbaţi care le doreau răul şi rămâne cu ele. Aspen, discipolul lui Cob, reia vrăjile malefice şi este gata să-i ucidă pe cei doi adulţi dar în clipa aceea, Therru îşi află adevăratul ei nume, Tehanu, şi puterea personală. Ea vorbeşte în limbajul Creaţiei şi cheamă un dragon, care o recunoaşte ca fiică şi-l ucide pe Aspen.

MARION ZIMMER BRADLEY (n.1930)

Prozatoare americană, care iniţial a scris SF, iar apoi, în urma succesului ciclului *Darkover*, început în 1958, a devenit o figură proeminentă a *fantasy*-ului. *Darkover* este alcătuit dintr-o serie de romane şi povestiri a căror acţiune se petrece pe planeta omonimă. Locuitorii planetei, parţial proveniţi din coloniştii pământeni, se opun cu succes diverselor încercări ale Imperiului Galactic de a-i integra într-o uniune politică şi economică. Ei deţin o cultură complexă, dar mai degrabă antitehnologică, dominată de secte de telepaţi care se unesc, formând „matrici" puternice. Ciclul este foarte complex şi imposibil de rezumat. Bradley este şi autoarea romanului *Ceţurile Avalonului* (*The Mists of Avalon*, 1983), o reluare a legendei lui Arthur, simbolizând încleştarea între păgânismul pe cale de dispariţie, reprezentat de zâna Morgan, şi creştinismul care începuse să pătrundă în Britania.

LIN CARTER (1930-1988)

Pseudonimul scriitorului şi editorului american Linwood Vrooman Carter, care şi-a desfăşurat majoritatea activităţii în *heroic fantasy*, pe care a încercat de altfel să-l definească în volumul critic *Lumi imaginare* (*Imaginary Worlds*, 1973). În calitate de editor, a cunoscut o perioadă de vârf în anii 1969-1972, când a lansat linia de *fantasy* a editurii Ballantine Books, tipărind clasici ai genului, ca Lord Dunsany. În colaborare cu L. Sprague de Camp, el a adaptat şi extins multe povestiri din ciclul *Conan*, lăsate nepublicate sau neterminate de Robert E. Howard. Ca autor independent, el a scris pastişe *heroic fantasy*: ciclurile *Thongor*, *Marele Imperiu* sau *Marte*.

JOHN NORMAN (n.1931)

Pseudonimul autorului şi profesorului de filosofie american John Frederick Lange Jr. Opera lui se compune din 25 de romane *sword and sorcery* a căror acţiune se desfăşoară pe Gor, o planetă aflată pe aceeaşi orbită cu Pământul, dar invizibilă oamenilor, deoarece se află de cealaltă parte a Soarelui (*sic!*).

GENE WOLFE (n.1931)

Prozator american, considerat de exegeţi drept cel mai literat şi poate cel mai important autor de science-fiction şi *fantasy* al momentului. S-a afirmat printr-un ciclu de 4 nuvele – „Insula Doctorului Moarte", „Moartea Doctorului Insulă", „Doctorul Insulei Moarte" şi „Moartea Insulei Doctor" – publicate între 1970-1983. Fără legătură între ele, deşi au aceleaşi şabloane structurale şi tematice, nuvelele descriu în termeni în esenţă SF capcana identităţii personale. „Moartea Doctorului Insulă" a obţinut premiul Nebula 1973.

Următoarea operă importantă a lui Wolfe a fost *Al cincilea cap al lui Cerber* (*The Fifth Head Of Cerberus*, 1972), un volum format din trei povestiri distincte, dar strâns legate, combinând temele alienilor, antropologiei şi clonelor într-o explorare superbă a naturii identităţii şi individualităţii.

După alte câteva romane, Wolfe a creat opera sa cea mai ambiţioasă, care i-a adus succesul şi recunoaşterea: ciclul *Cartea Noului Soare*, în realitate un singur roman care, din pricina dimensiunilor, a fost publicat în patru volume: *Umbra torturatorului* (*The Shadow Of The Torturer*, 1980), *Gheara conciliatorului* (*The Claw of the*

Conciliator, 1981), *Sabia lictorului* (*The Sword of the Lictor*, 1982) şi *Citadela autarhului* (*The Citadel of the Autarch*, 1983). „Un labirint solar" este o metaficţiune despre întreaga carte. Primul volum a obţinut premiul World Fantasy, iar al doilea volum premiul Nebula.

Cartea Noului Soare se poate încadra în categoria de *fantasy* consacrată de Jack Vance în *Pământul muribund*. Acţiunea ei se desfăşoară în totalitate pe Urth (variantă fonetică a cuvântului „Earth" – Pământ), într-un viitor foarte îndepărtat. Eroul principal, Severian, este un orfan educat ca ucenic torturator în Turnul Matachin, aflat printre alte turnuri similare din capitala Nessus, în emisfera sudică a planetei. Severian ajunge la adolescenţă, întreţine o relaţie intimă cu o exultantă (o aristocrată dezvoltată genetic) care urma să fie ucisă prin tortură, este surghiunit, călătoreşte prin lume, se implică într-un război în nordul îndepărtat şi întâlneşte, nu pentru prima dată, pe bătrânul autarh care stăpâneşte planeta şi care recunoaşte în Severian pe moştenitorul său. Ciclul este foarte complex şi dificil de rezumat, iar pe ansamblu formează una dintre cele mai de seamă opere *fantasy* din toate timpurile.

PIERS ANTHONY (n.1934)

Pseudonimul prozatorului american de origine engleză Piers Anthony Dillingham Jacob. A debutat în 1963, pentru ca primul său roman, *Chthon*, să apară peste 4 ani. Este autorul mai multor cicluri *fantasy*, dintre care cele mai importante sunt *Tarotul* (alcătuit din 3 volume, apărute între 1979-1980, în care diverşi eroi pornesc în căutarea semnificaţiei universului) şi *Încarnările nemuririi* (7 volume publicate între 1983-1990, ai cărui protagonişti sunt ei înşişi întrupări ale simbolurilor universului, precum şi Moartea sau Destinul, care încearcă să înlocuiască un Dumnezeu tot mai indiferent).

ROBERT SILVERBERG (n.1935)

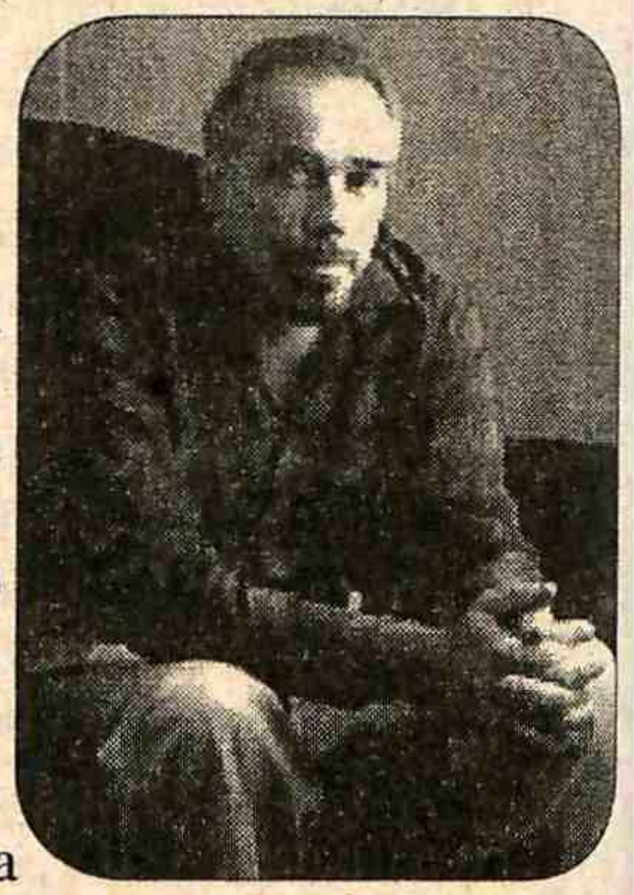

Prozator american extrem de prolific, autor a peste 100 de cărţi de science-fiction şi *fantasy*, 60 de volume de nonficţiune, 150 de romane erotice sub pseudonim, şi care a editat mai mult de 60 de antologii. Binecunoscut în România, unde i-au apărut câteva cărţi de SF, el este practic necunoscut aici pentru lucrările de *fantasy*. Silverberg a abordat în mod susţinut genul în anii '80, după o autoimpusă retragere din viaţa literară, şi a realizat ciclul *Majipoor*, format din *Castelul Lordului Valentine* (*Lord Valentine's Castle*, 1980), *Cronicile Majipoor* (*Majipoor Chronicles*, 1981), *Valentine Pontifex* (1983), *Munţii lui Majipoor* (*The Mountains of Majipoor*, 1995), *Vrăjitorii lui Majipoor* (*Sorcerers of Majipoor*, 1997) şi *Lord Prestimion* (1999).

Planeta Majipoor are un diametru de cel puţin zece ori mai mare decât al Pământului. Într-un trecut îndepărtat, ea fost colonizată de pământeni care s-au adaptat alături de metamorfi, băştinaşii inteligenţi care deţin capacitatea de a-şi modifica forma corpului. De-a lungul mileniilor, fricţiunile dintre oameni şi metamorfi au dus la un război de durată, în urma căruia băştinaşii au fost închişi în rezervaţii uriaşe. În aceeaşi perioadă, pe Majipoor au sosit şi alte specii, dotate cu puteri mentale extrasenzoriale, totuşi oamenii sunt dominanţi şi ocupă oraşe gigantice cu zece-douăzeci de milioane de locuitori. Forma lor de guvernare este o monarhie dual non-ereditară, în care principalul monarh, Pontifex, îşi alege secundul, Coronal, care-l va urma după moarte. Pontifex are reşedinţa la nivelul cel mai de

jos al unui vast oraş subteran, în vreme ce Coronal locuieşte într-un palat enorm în vârful Muntelui Castel, pe care-l părăseşte la răstimpuri pentru a călători pe planetă şi a le reaminti locuitorilor măreţia şi puterea conducătorilor. Primul roman al ciclului prezintă conspiraţia care-l răstoarnă pe Coronalul legitim, Lordul Valentine, şi-l înlocuieşte cu un impostor. Lui Valentine i se şterg amintirile şi este lăsat să ducă o viaţă de jongler ambulant, dar treptat memoriile îi revin şi el îşi recâştigă poziţia. Volumul doi, o culegere de povestiri, descrie aspecte ale societăţii de pe Majipoor. Volumul trei este un alt episod din viaţa lui Valentine, ajuns Pontifex; el trebuie să înăbuşe răscoala metamorfilor, care doresc să-i alunge o dată pentru totdeauna pe oameni de pe planeta lor natală. Acţiunea din *Munţii lui Majipoor* se petrece la cinci secole după domnia lui Valentine, iar *Vrăjitorii lui Majipoor* începe o nouă trilogie, care are loc cu o mie de ani înainte de Valentine.

ROGER ZELAZNY (1937-1995)

Scriitor american făcând parte din generaţia care a dus la maturizarea science-fiction-ului, reprezentant de seamă al Noului Val american, interesat de folosirea în SF a unor discipline ca psihologia, sociologia şi lingvistica. Într-o măsură mai mare decât alţi contemporani, el a utilizat structurile mitologice în romane binecunoscute publicului românesc – *Domn al luminii* (Ed. Nemira, 1995) sau *Nemuritorul* (Ed. Pygmalion, 1994). În acelaşi timp, contribuţia lui pe tărâmul *fantasy*-ului este cu totul remarcabilă, fiind autorul ciclului de referinţă *Amber*, format din zece volume, grupate în două serii de câte cinci. Ciclul a început în 1970, prin *Nouă prinţi din Amber* (Ed. Olimp, 1994) şi s-a încheiat în 1991.

JOYCE CAROL OATES (n.1938)

Reputată scriitoare americană, cu o viziune pătrunzătoare şi adesea terifiantă a societăţii contemporane. A debutat cu *Grădina deliciilor pământeşti* (*A Garden of Earthly Delights*, 1967), pentru ca romanul *Ei* (*Them*, 1969) să obţină premiul National Book 1970. Proza ei descrie aspecte dintre cele mai întunecate ale vieţii americane cu o iscusinţă rar egalată de autorii contemporani. Foarte prolifică, a scris peste douăzeci de romane, dintre care mai multe aparţin goticului realist.

MICHAEL MOORCOCK (n. 1939)

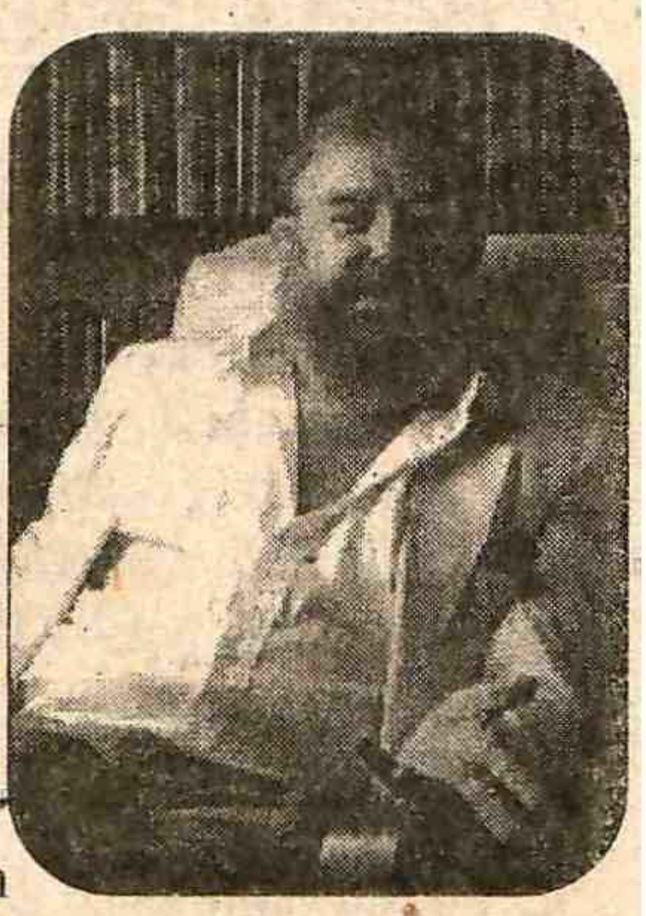

Autor şi editor englez, care a scris enorm în genul *heroic fantasy*. Principalul lui concept este cel de „multivers" – un univers în care coexistă multiple lumi paralele ce se intersectează constant. În multivers, episoade similare sunt jucate şi rejucate de numeroşii eroi care-i populează diversele lumi, dar care se reduc la un nucleu relativ mic de identităţi. Dintre ei, cel mai important este Eternul Campion, protagonistul ciclurilor Erekose, Elric de Melnibone, Războinicul lui Marte, Hawkmoon, Corum şi Von Bek, a cărui principală misiune este combaterea Haosului şi apărarea Ordinii. Ciclul Elric, publicat pe o perioadă de 30 de ani, îl are ca principal protagonist pe albinosul Elric de Melnibone. (În românește, editura Soliton a publicat *Eric la capătul timpului*.) În anii '60, Moorcock a fost editorul revistei *New Worlds*, şi i-a

lansat şi susţinut pe majoritatea autorilor care au impus Noul Val SF.

JANE YOLEN (n.1939)

Scriitoare americană de *fantasy*, al cărei stil simplu aduce mult cu basmele, dar ale căror substraturi sunt în mod evident adresate adulţilor.

STEPHEN KING (n.1947)

Romancierul cu cel mai mare succes comercial din istorie. În 25 de ani de activitate, a vândut aproape 100 de milioane de cărţi şi a revoluţionat complet genul horror. Neinsistând asupra producţiei sale, mă voi limita să amintesc că în româneşte i-au fost traduse până acum 10 romane.

Deşi a ajuns la cel de-al IV-lea volum, ciclul de *fantasy Turnul negru* este necunoscut în România. Inspirat de poemul lui Robert Browning, „Copilul Roland ajunse la Turnul Negru", istoriseşte saga ultimului pistolar, Roland, pornit în căutarea Turnului Negru. Primul volum, *Pistolarul* (*The Gunslinger*, 1982), îl prezintă pe Roland, care-l urmăreşte pe Omul Negru, un vrăjitor enigmatic. Roland fusese membru al unei familii nobile din lumea Turnului Negru pe care se pare că a distrus-o Omul Negru. În urmărirea sa, Roland întâlneşte locuitori stranii ai tărâmului fără nume în care se găseşte, inclusiv pe Jake, un băiat care, deşi moare la sfârşitul cărţii, va reapărea în volumele ulterioare. Roland îl ajunge pe Omul Negru şi află că trebuie să caute Turnul Negru, pentru a afla răspunsuri la întrebările sale. În al doilea volum, *Tragerea celor trei* (*The Drawing of the Three*, 1987), Roland îşi alege trei tovarăşi de pe Pământul contemporan, care să-l însoţească în căutare: Eddie, un heroinoman, Suzannah, o paralizată schizofrenică, şi Jake. Volumul trei, *Tărâmurile pustiite* (*The Waste Lands*, 1991), descrie prima etapă a drumului şi examinează prin flash-back-uri vieţile celor trei tovarăşi ai lui Roland. Jake este răpit de o sectă condusă de Flagg (personaj care apare în mai multe romane ale lui King ca întrupare a răului absolut), Roland îl salvează şi grupul fuge, folosind un monorai condus de o inteligenţă artificială, care a dobândit conştiinţă, dar a înnebunit. În *Vrăjitor şi cleştar* (*Wizard and Glass*, 1997), deocamdată ultimul volum al ciclului, cei patru tovarăşi învinge inteligenţa artificială într-un concurs de ghicitori. Ei continuă călătoria spre Turnul Negru, printr-o regiune părăsită a Lumii-mijlocii, straniu de asemănătoare Pământului din secolul al XX-lea, şi întâlnesc un loc în care bariera dintre locuri şi timpuri este extrem de subţire, ocazie pentru Ronald de a-şi reaminti cum a ajuns pistolar – o poveste de excepţie, îmbinând genurile *western* şi *fantasy*.

STEPHEN DONALDSON (n. 1947)

Scriitor american de SF şi *fantasy*, recunoscut pentru două cicluri ambiţioase şi interesante. Primul dintre ele, *Cronicile lui Thomas Covenant Necredinciosul* (*Chronicles of Thomas Covenant the Unbeliever*, 1977), s-a compus într-o primă etapă din *Blestemul Lordului Necurat* (*Lord Foul's Bane*), *Războiul Pământului Bolnav* (*The Illearth War*) şi *Puterea păstrătoare* (*The Power that Preserves*).

Thomas Covenant este un autor fericit şi încununat de succes, până în clipa în care o infecţie netratată duce la amputarea a

două degete. El află că are lepră şi boala îi este stopată după internarea într-o leprozerie, dar la revenirea acasă se pomeneşte surghiunit în societate – soţia a divorţat, iar vecinii se feresc de el. După întâlnirea cu un cerşetor ciudat, el suferă un accident de circulaţie şi-şi recapătă cunoştinţa într-o lume stranie, unde este motivul conflictului dintre bine şi rău. Covenant nu poate să creadă în realitatea tărâmului în care a ajuns, unde magia şi vrăjitoriile sunt reale, şi devine Necredinciosul, fiindcă nu îndrăzneşte să-şi relaxeze autodisciplina de care un lepros are nevoie pentru a supravieţui. Lumea aceea i se pare o evadare din realitate a minţii sale. El află că este considerat reîncarnarea unui erou legendar, iar verigheta lui de aur alb este privită ca un talisman cu o putere uriaşă.

Datorită succesului înregistrat, Donaldson a scris încă o trilogie cu acelaşi erou, cuprinzând *Tărâmul rănit* (*The Wounded Land*, 1980), *Primul Arbore* (*The One Tree*, 1982) şi *Făurarul de aur alb* (*White Gold Wielder*, 1983). Al doilea ciclu de *fantasy* a fost *Nevoia lui Mordant* (*Mordant's Need*), format din *Oglinda viselor ei* (*The Mirror of Her Dreams*, 1986) şi *Călăreţul care trece dincolo* (*A Man Rides Through*, 1987).

TANITHA LEE (n.1947)

Autoare engleză, mai întâi de poveşti pentru copii, apoi de *fantasy* pentru adulţi. Spre deosebire de majoritatea autorilor care scriu în acest gen, ea nu şi-a cumulat romanele şi textele scurte într-un univers comun, ci a abordat o multitudine de teme şi locuri comune, beneficiind şi de un talent literar excepţional.

MICHAEL FLYNN (n.1947)

Scriitor american orientat în principal spre SF. Romanul lui de debut, *În ţara orbilor* (*In the Country of the Blind*, 1990), este o istorie paralelă în care maşina de calcul inventată de Charles Babbage în secolul al XIX-lea funcţionează şi este folosită de o societate secretă în prezicerea şi controlul evenimentelor. Preocupat îndeosebi de hard-SF-ul ce caracterizează revista *Analog*, în care îşi publică majoritatea textelor, Flynn a abordat cu succes şi *fantasy*-ul.

AHMED SALMAN RUSHDIE (n. 1947)

Scriitor indian stabilit în Anglia, devenit celebru pentru romanul său *Versurile satanice* (Ed. Antet, 1997), un *fantasy* a cărui publicare a stârnit mânia musulmanilor şi l-a făcut pe ayatollah-ul Khomeini să ofere o recompensă de milioane de dolari pentru asasinarea autorului. Aidoma lui Rushdie, cei doi eroi ai cărţii sunt indieni expatriaţi, iar pasajele ce descriu naşterea unei religii asemănătoare Islamului au fost considerate blasfemiatoare de către musulmani, cartea fiind interzisă în majoritatea ţărilor islamice.

ORSON SCOTT CARD (n.1951)

Primul scriitor american, care a obţinut în doi ani consecutivi, 1985 şi 1986, premiile Hugo şi Nebula la categoria roman (pentru primele două cărţi din ciclul *Ender* – *Jocul lui Ender* şi *Vorbitor în numele morţilor*, ambele publicate de editura Nemira). Pe lângă multe alte romane, unul dintre ciclurile sale majore, *Povestirile lui Alvin Maker*, este istoria unei Americi alternative, de la începutul secolului al XIX-lea, în care sunt acţionează anumite forme de magie. Alvin, personaj care-l simbolizează pe Joseph Smith, fondatorul Bisericii

Mormone (religie la care aderă Card), este un Creator, care poate ajunge în miezul lucrurilor pentru a le transforma.

Îmi dau seama că n-am pomenit multe alte nume, pe care le voi menţiona *en passant* – E.T.A. Hoffmann, Villiers de L'Isle Adams, Bram Stoker, N.V. Gogol, Jan Potocki, Teophile Gautier, Guy de Maupassant, Ambrose Bierce, E.A. Poe, Michael Ende, Adolfo Bioy Casares, David Eddings, Clive Barker, Leigh Brackett. Anne Rice, Raymond Feist, Hermann Hesse, Serge Brussollo, Dino Buzatti, John Crowley, John Saul, James Herbert, Robert Jordan, Peter Beagle, Tad William, Dean Koontz, Terry Pratchett –, însă întreprinderea de faţă se datorează (ca mai întotdeauna, de altfel) conjuncţiei între evenimente neaşteptate; a încerca să dezvolt subiectul *fantasy*-ul ar însemna să mă erijez într-o voce critică pe care nu mi-o recunosc.

Ar fi de adăugat contribuţiile româneşti la gen, binecunoscute graţie unor scriitori ca Mihai Eminescu, Gala Galaction, Mircea Eliade, Vladimir Colin, Vasile Voiculescu, Oscar Lemnaru, Ioan Petru Culianu, Cezar Petrescu, Horia Aramă, Mihail Grămescu, Rodica Bretin etc., despre care cititorul pasionat de SF şi *fantasy* poate afla detalii mai multe şi mai interesante decât aş fi sintetizat eu. ■

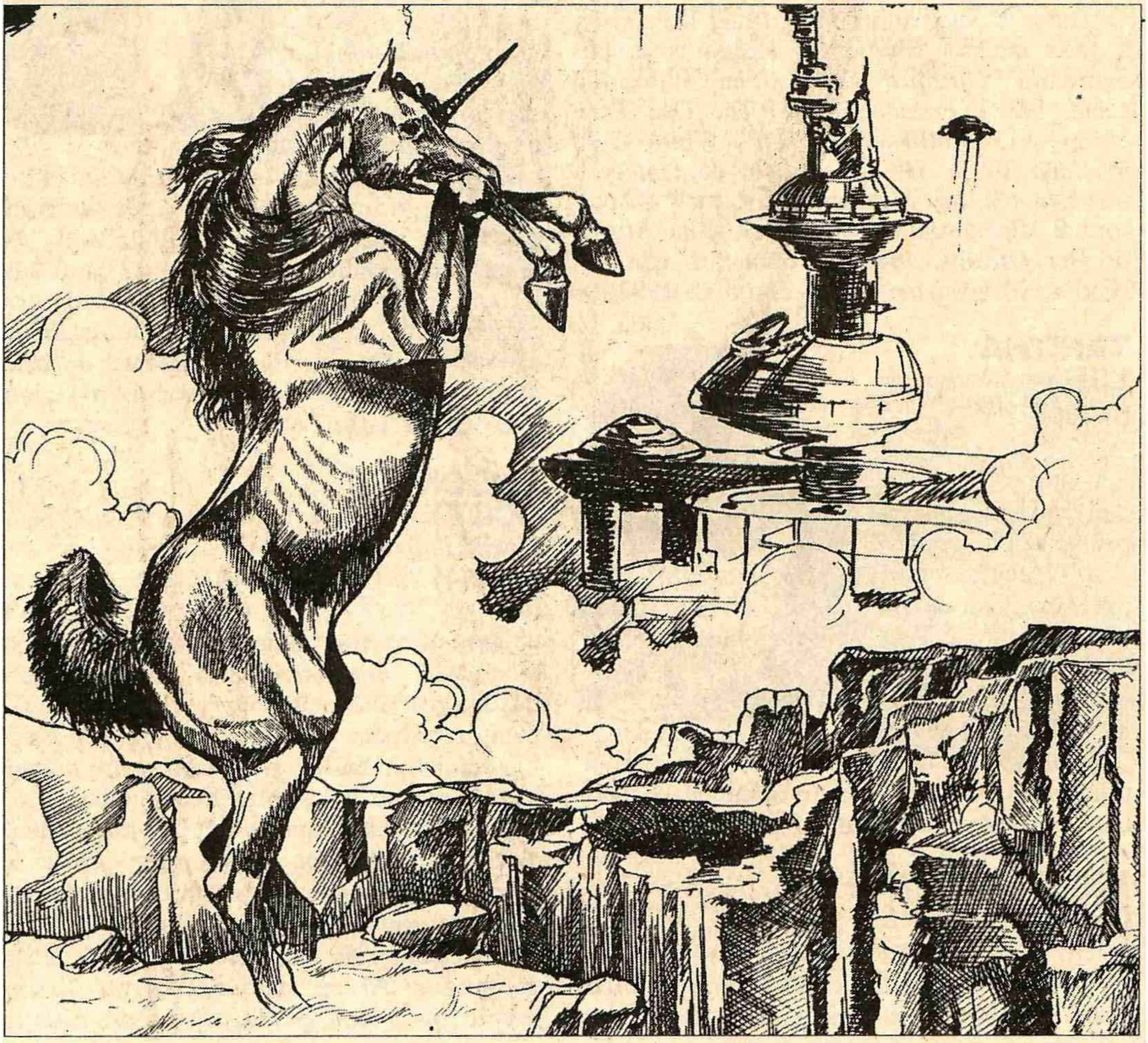

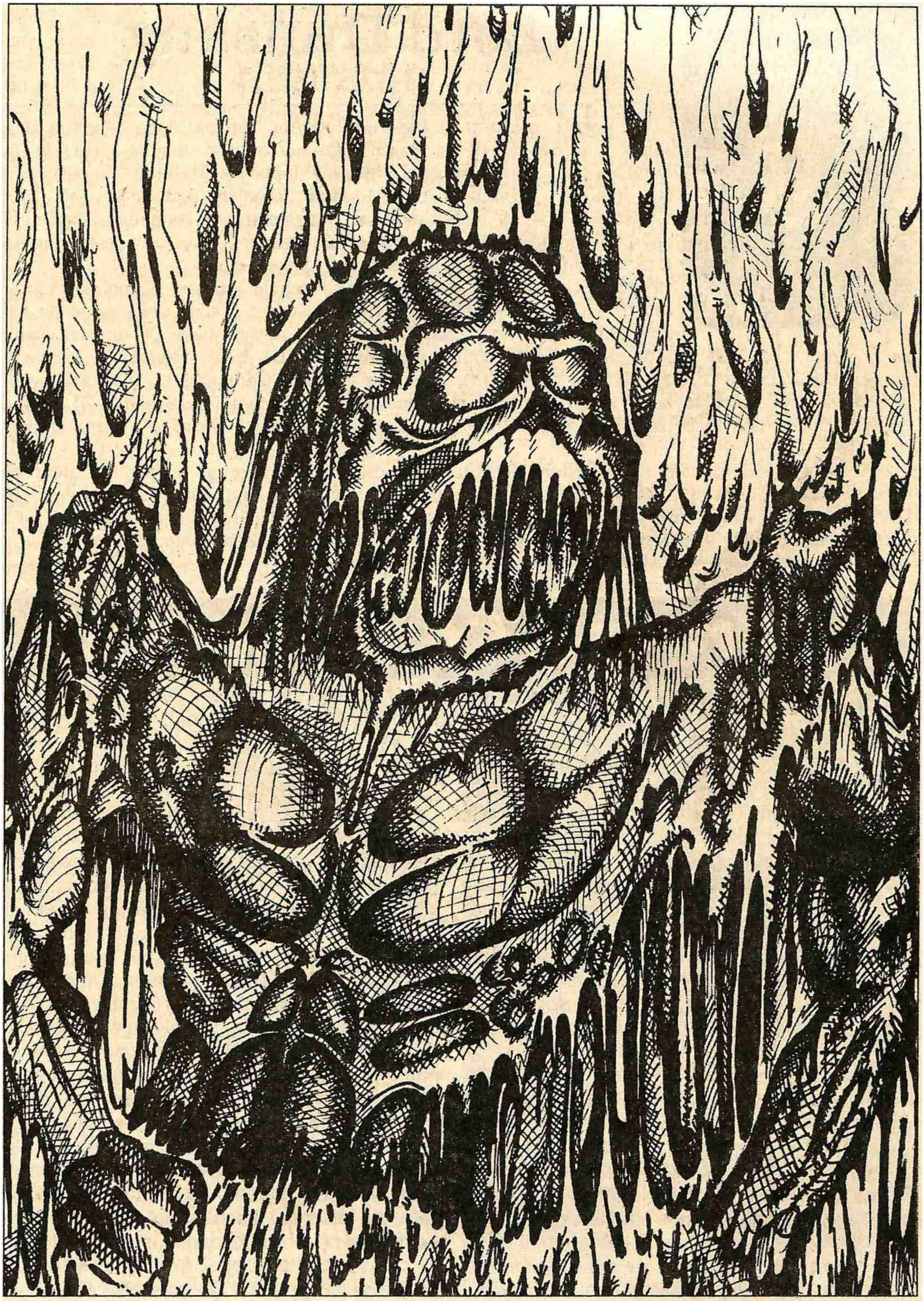

Lord Dunsany
(1878-1957)

Pair englez, membru al Camerei Lorzilor, Edward John Moreton Drax Plunkett a fost al 18-lea Baron Dunsany a cărui familie locuia în Ţinutul Meath, nord-vest de Dublin. A luptat în războiul cu burii şi a fost rănit în Primul Război Mondial. Excelent jucător de şah, Lord Dunsany a fost şi unul dintre cei mai cunoscuţi campioni irlandezi ai sportului minţii; proza sa, „Gambitul celor trei marinari", este considerată una din cele mai bune povestiri despre şah.

Dunsany a fost unul dintre iniţiatorii genului fantasy, alături de William Morris şi George MacDonald. Ca dramaturg, a scris cinci piese de teatru, simultan, puse în scenă pe Broadway. A scris peste 70 de cărţi, multe cu o simplă pană de gâscă, altele dictate soţiei. Începând cu anul 1905, Dunsany scrie ciclul de povestiri „Gods of Pegana" (Zeii Peganei), „Venirea Mării" (Comming of thea Sea) fiind povestirea care deschide acest ciclu. Cea de-a doua povestire, „Mireasa Centaurului" (The Bride of the Man-Horse) face parte din volumul de povestiri „The Book of Wonder", scrise în perioada 1912-1918.

Povestirile magice ale lui Dunsany descriu lumi idilice, fantastice şi universuri fabuloase, departe de realitatea din stradă. Toate acestea pot fi rezumate foarte bine prin cuvintele lui H.P. Lovecraft, mare maestru al imaginarului şi admirator înflăcărat al lui Dunsany: „Cu adevărat imaginativ, el este un talisman şi o cheie ce deschide grandioase depozite de vise".

Mireasa Centaurului

În prima dimineaţă a celui de-al douăsutecincizecilea an al său, Shepperalk - Centaurul se duse la cufărul de aur în care se găsea Comoara Centaurilor, luă amuleta pe care tatăl său, Jyshak, o făurise în anii tinereţii din aur masiv şi-o împodobise cu opale primite de la gnomi; o prinse la încheietura mâinii şi, fără să mai zăbovească, părăsi sălaşul-peşteră al mamei sale. Luă cu el şi acea trâmbiţă a centaurilor, faimosul corn de argint, care la timpul său îngenunchiase şaptesprezece cetăţi ale Omului. Vreme de încă douăzeci de ani, cât ţinuse fabulosul război al centaurilor, aceasta trâmbiţase peste salba înstelată a zidurilor, la Asediul Tholdenblarnei, citadela Zeilor, de unde, fără să fie dovediţi de nici o forţă a armelor, se retrăseseră încet, învăluiţi în nori de praf, din faţa celui din urmă miracol al acestora făptuit la disperare în ultima lor armurărie.

Luă trâmbiţa şi porni la drum, iar maică-sa doar oftă şi-i dădu voie să plece. Ea ştia că în ziua aceea el nu se va mai adăpa din pârâul care cobora peste terasele Varpa Niger, ţinutul străjuit de munţi; că nu va hoinări până la apus şi nici nu se va întoarce la peşteră să doarmă pe paiele aduse de râuri încă necunoscute de Om. Maică-sa ştia că ceea ce se petrecea cu el se întâmplase şi cu tatăl său, şi cu Goom, tatăl lui Jyshak, şi tot aşa, încă de pe vremea zeilor. De aceea, ea doar oftase şi îl lăsase să plece.

Ieşind din peştera părintească, Shepperalk - Centaurul se duse la pârâu şi, înconjurând stânca, văzu câmpia întinsă strălucind la picioarele sale. Vântul toamnei care poleise lumea, grăbind pe pantele munţilor, bătea răcoros peste coapsele sale dezgolite. Îşi înălţă capul şi fornăi.

„Sunt un centaur!", strigă el şi, sărind din stâncă-n stâncă până în vale, lăsă în spate pentru totdeauna munţii Athraminaurieni. Ţinta sa era Zretazoola, cetatea minunatei Sombelene.

Ce legendă a frumuseţii ei nepământene răzbătuse peste câmpii, până în munţii Athraminaurieni, leagănul fabulos al neamului centaur, nu avem ştiinţă. Ştim doar că în sângele bărbatului există un fior inexplicabil care aduce veăti despre frumuseţe, oricât de departe s-ar afla, aşa cum este găsit plutind pe mare lemnul din insule neştiute. Acest fior ce vine din străfundul fiinţei sale, din vechime, îl scoate din păduri şi îl ia de pe dealuri pentru că bărbatul ascultă întotdeauna de cântecul străvechi. Se prea poate ca legendarul sânge al lui Shepperalk să fi strigat

atunci, în munţii singuratici, departe, la capătul lumii, acolo unde crepusculul destăinuia zvonuri numai liliacului. Cert era că întâi şi-ntâi - cu toate că între ei se întindeau toate câmpiile, râurile şi munţii oamenilor- înălţase capul înspre cetatea Zretazoola, locul templului în care sălăşluia-Sombelene.

Când copita centaurului atinse iarba pământului moale adus de ape, suflă cu bucurie în trâmbiţa de argint, se cabră fericit şi galopă leghe în şir, iar în timp ce alerga întrecându-se cu vântul, o pace senină îi cuprinse sufletul. Îşi coborî capul în parfumul florilor, apoi îl ridică aproape de stelele nevăzute, se năpusti peste regate şi păşi peste râuri. Însă voi, cei care trăiţi în oraşe nu veţi putea înţelege vreodată ce simţea el în goana sa. Aflaţi doar că se simţea puternic precum turnul din Bel-Narana; mai strălucitor decât palatele din voaluri de borangic pe care Zâna Păianjen le ridicase între paradis şi mare, de-a lungul coastei Zithului; şi se mai simţea iute ca pasărea ce se întrece în zbor cu dimineaţa pentru a cânta pe turnurile cetăţii înainte de ivirea zorilor. Călătorea înfrăţit cu vântul. Bucuros ca un cântec. Fulgerele strămoţilor, Zeii Cei Tineri, începură să se amestece cu sângele său. Copitele tunară...

Ajunse în oraşele oamenilor şi toţi oamenii tremurară pentru că îşi amintiră de vechiul şi legendarul război. Înspăimântaţi de noi bătălii se temeau pentru neamul Omului. Şi nu muza Clio le povestise despre aceste războaie. Istoria nu le cunoaşte. Dar ce importanţă ar mai avea aceasta? Chiar dacă nu toţi dintre noi am stat în preajma unui istoric, cu siguranţă fiecare am ascultat basme şi legende pe genunchii mamei...

De aceea nu era unul să nu se teamă de războaie năpraznice când îl văzură pe Shepperalk năpustindu-se pe străzile cetăţilor. Aşa trecu el din cetate în cetate.

Noaptea se culca ostenit prin stufărişul mlaştinilor sau prin tufişurile pădurilor; înainte de zori se ridica triumfător, se adăpa pe întuneric din vreun râu, grăbea spre un loc înalt pentru a prinde răsăritul şi trimitea spre soare-răsare ecoul trâmbiţei sale. Şi aşa zorile se iveau, câmpiile se luminau din nou, la fel şi vântul cu râs zglobiu, şi oamenii, şi frica lor, şi cetăţile lor mici. După toate acestea se luminau marile râuri, imensele întinderi şi uriaşele dealuri, apoi alte pământuri şi celelalte oraşe ale oamenilor...

Străbătu regat după regat fără să-şi piardă suflarea...

Clopotele răsunară în măreţele turnuri, înţelepţii cercetară pergamentele, astrologii căutară semne rele în stele iar bătrânii profeţiră...

Nopţile îi aduseră somnul, iar zilele îi luminară drumul până când ajunse în ţinutul Athalonienilor cei care locuiau la marginea câmpiei lumeşti; se găsea din nou tărâmuri de legendă, la capătul lumii, unde lumina se îngemăna cu întunericul. Un sentiment puternic şi străbătu inima neobosită deoarece ştia că se apropiase de Zretazoola, cetatea Sombelenei. Ziua se sfârşea, iar norii coloraţi cu seara se rostogoleau peste câmpii înaintea sa; el galopa în ceaţa lor aurie, iar când aceasta ascunse totul vederii, visurile din inimă se treziră şi, melancolic, în acele locuri fabuloase, potoli şoaptele care răzbăteau de la Sombelene.

Ea sălăşluia (îi spusese noaptea, în taină, liliacului) într-un mic templu pe malul pustiu al unui lac. Un pâlc de chiparoşi o ascundea de ochii cetăţii, de Zretazoola, cel cu drumuri abrupte. În faţa templului se ridica mormântul ei, tristul ei cavou al apelor, cu uşa deschisă, ca o prevedere atunci când splendida ei frumuseţe şi tinereţea sa nesfârţită ar naşte motive de erezie printre oameni, căci râvnita Sombelene era nemuritoare doar prin frumuseţea şi originea ei divină. Tatăl ei fusese centaur şi semizeu iar maică-sa, fiica unui leu din deşert şi al Sfinxului

care păzeşte piramidele; Sombelene era mai mult legendă decât femeie. Frumuseţea ei era un vis, era un cântec: visul de o viaţă al vrăjitelor picături de rouă şi cântecul păsării fără moarte, gonită departe de casă de o furtună stârnită în Paradis. Răsărit după răsărit şi apus după apus nu i-ar fi putut egala frumuseţea; nici o târâtoare de pe pământ şi nici măcar stelele de pe cer nu şi cunoşteau taina; poeţii nu o cântaseră...

Era singură şi neprihănită.

Leii nu o curtau pentru că se temeau de puterea ei, iar zeii nu îndrăzneau să o iubească deoarece ştiau că este muritoare.

Aceste lucruri i le şoptise noaptea, liliacului. Acesta fusese şi visul din inima lui Shepperalk când galopase, orbit, prin ceaţă.

Dintr-odată sub copitele sale, în întunericul câmpiei, apăru valea tărâmurilor de legendă unde, strălucind în noapte, se adăpostea Zretazoola. Iute şi viclean coborî prin capătul văii şi intră în cetate pe poarta ce se înălţa spre stele, galopând pe străzile înguste. Mulţi dintre cei stârniţi de zarva lui, care îşi arătară chipul la ferestre, fuseseră cântaîi în vechi poeme. Shepperalk nu zăbovi pentru a-i saluta sau pentru a răspunde provocărilor venite din turnurile de război, ci străbătu ca un fulger poarta păzită şi, precum Leviathan sărind asupra unui vultur, plonjă în apa dintre templu şi mormânt. Galopă orbeşte pe scările templului cu privirea înceţoşată, o prinse pe Sombelene de păr, neîmpietrit încă de frumuseţea ei, şi o luă cu el, sărind peste prăpastia fără sfârşit în care apele lacului cădeau uitate, ducând-o nu se ştie unde, pentru a-i fi sclav în toate secolele ce-i vor fi hărăzite neamului său.

Şi înainte de a se face nevăzuţi, trei sunete răsunară din cornul de argint al centaurilor.

Era cântecul său de nuntă. ■

Traducerea:
Bogdan ***Fofircă*** *şi*
Mircea ***Cărbunaru***

Venirea mării

A fost o vreme când marea nu exista, iar zeii mergeau pe câmpiile verzi ale Pământului.

Într-o seară din acei uitaţi ani, când zeii stăteau pe dealuri şi toate micile râuri ale lumii erau încolăcite la picioarele lor, Slid, Zeul cel Nou păşi printre stele şi lovi Pământul care zăcea într-n colţ al Universului. În spatele lui Slid, coborând pe crepuscul şi urmându-l îndeaproape, mărşăluiau milioane de valuri.

Slid atinse Pământul în una din marile văi ce împărţea Sudul în două şi acolo îşi stabili tabăra de noapte, cu toate valurile ce-l însoţeau. Aşa cum stăteau pe vârfurile dealurilor, Zeii auziră un strigăt necunoscut venind dinspre locurile înverzite de dincolo de culmi, şi atunci spuseră:

„Aceasta nu este nici tânguirea vieîii ţi nici urletul morîii. Ce este oare strigătul care ajunge la urechile noastre ţi pe care nu l-am cerut niciodată?“

Atunci Zeii laolaltă chemară Sudul şi vântul din sud. Şi din nou laolaltă chemară nordul şi vântul din nord. Apoi strânseră vânturile din toate zările şi le trimiseră în câmpiile joase să afle ce lucru anume strigase şi să-l aducă deîndată la ei.

Vânturile înhămară norii şi-i mânară până când ajunseră în valea cea mare şi verde, iar acolo îl găsiră pe Slid însoţit de valuri. O vreme, Slid şi vânturile din cele patru zări se luptară până când puterea vânturilor se stinse şi ele se unduiră până la zei, stăpânii lor, şi spuseră:

„Am întâlnit lucrul cel nou care a venit pe Pământ şi ne-am războit cu el şi cu armatele sale, dar nu am izbândit; acel lucru nou este minunat dar foarte mânios şi se scurge încoace, către voi.“

Slid înaintă şi-şi conduse armatele prin vale până ce, palmă cu palmă, cuceri pământurile zeilor. De pe dealurile lor, zeii rupseră mai multe faleze dure şi nenumărate stânci roşii cărora le porunciră să pornească împotriva lui Slid. Falezele mărşăluiră până la Slid şi se ridicară împotriva sa înclinînd frunţile înainte; se încruntară şi stătură neclintite să păzească pământurile Zeilor de forţa năprasnică a mării şi să-l gonească pe Slid de pe Pământ.

Slid trimise câteva dintre valurile lui cele mici să afle ce se ridica împotrivă-le dar ele fură spulberate de faleze.

Slid strânse o nouă hoardă de valuri uriaşe şi le năpusti împotriva falezelor însă le sparseră şi pe acestea. Din nou Slid chemă din adâncuri o mulţime de valuri şi le trimise învolburate împotriva paznicilor zeilor, dar stâncile cele roşii se încruntară mânioase şi izbiră cu tărie. Slid adună încă o dată cele mai mari valuri ale sale şi le azvârli împotriva falezelor; iar când valurile fură împrăştiate ca şi cele dinaintea lor, picioarele falezelor de-abia mai puteau sta neclintite şi feţele lor erau pline de urme adânci. Atunci, pentru fiecare despicătură ivită în stânci Slid trimise cele mai înverşunate şi uriaşe valuri ale sale, şi altele care le urmară, şi însuşi Slid se năpusti asupra unor stânci uriaşe pe care le prăbuşi cu ghearele şi le călcă în picioare. Când tumultul luă sfârşit, marea birui iar armata lui Slid înaintă mărşăluind prin vale, peste rămăşiţele stâncilor şi falezelor.

Zeii îl auziră din depărtare pe Slid cum se bucura şi cânta cântece de biruinţă peste falezele sfărâmate iar zgomotul armatelor sale suna în urechile lor atente aproape, tot mai aproape.

Atunci zeii chemară ţinuturile îndepărtate pentru ca acestea să salveze lumea de Slid, iar gheţarii se strânseră şi mărşăluiră ca o linie albă, gigantică, de faleze licărinde care se opriră dinaintea lui Slid.

Slid îşi potoli legiunile şi, când valurile stătură cuminţi, începu să îngâne un cântec ce demult tulburase stelele făcând să curgă lacrimi din întuneric.

Cumplite erau falezele albe care stăteau să păzească lumea zeilor însă cântecul ce tulburase stelele pluti gemând până la picioarele zeilor, trezind dorinţe ascunse. Râurile albastre care stăteau încolăcite se treziră, deschizând ochii; se despletiră şi, unduindu-şi apele, se învolburară printre dealuri, pornind în căutarea mării. Traversară lumea şi ajunseră, într-un sfârşit, acolo unde se înălţau falezele imaculate, veniră prin spatele lor, le sparseră ici şi colo şi intrară în rândurile destrămate ale lui Slid. Zeii se mâniară cumplit pe acele râuri trădătoare.

Slid îşi încetă cântecul care ademenea lumea, îşi strânse legiunile şi râurile ridicară capetele alături de cele ale valurilor asaltând laolaltă falezele zeilor. Armata lui Slid îşi croi drum peste tot unde râurile săpaseră canioane prin faleze apoi le sparse în insule şi le goni departe.

De pe culmile dealurilor, zeii auziră încă o dată glasul lui Slid răsunând victorios peste falezele zdrobite.

Mai mult de jumătate din lume căzu sub stăpânirea lui Slid şi, în vreme ce armatele sale înaintau, poporul lui Slid, peştii şi ţiparii uriaşi, se plimbau printre arborii ce aparţinuseră odată zeilor. Zeii începuseră a se teme pentru tărâmul lor şi merseră în cele mai adânci unghere ale munţilor, în inima dealurilor unde-l găsiră pe Tintaggon, un munte de marmură neagră care se înălţa mult deasupra pământului, şi-i vorbiră cu glasul zeilor:

„O, primul născut dintre munţi, când la început am zămislit lumea, întâi te-am creat pe tine şi mai apoi câmpiile, văile şi dealurile, ca toate să stea la picioarele tale. Acum, Tintaggon, stăpânii tăi cei veşnici, Zeii, sunt în faţa unui nou lucru care nimiceţşe tot. Du-te aşadar, tu, Tintaggon, şi ridică-te înaintea lui Slid ca zeii să fie încă zei şi pământul să rămână verde."

Auzind vocea stăpânilor, Zeii Cei Bătrâni, Tintaggon păşi prin noapte lăsând în urma sa zarea limpede. Traversă valea cea verde şi ajunse la Ambrady, la marginea ei, iar acolo întâlni uriaşa armată a lui Slid, cea care cucerise lumea.

Împotriva sa, Slid năpusti toată forţa apelor care biciui genunchii lui Tintaggon, se învolbură din toate părţile, apoi se stinse şi se pierdu. Tintaggon se înălţa la fel de neclintit pentru onoarea şi pământurile stăpânilor săi, Zeii Cei Bătrâni.

Atunci Slid se duse la Tintaggon şi-i spuse:

„Să facem o învoială. Lasă armata mea să treacă spre valea ce deschide lumea pentru ca verzile câmpii ce străjuiesc picioarele zeilor să-ţi cunoască Zeul Cel Nou: pe Slid. Armata mea nu se va mai bate cu tine şi împreună vom fi stăpâni egali ai întregului Pământ, iar când întreaga lume va murmura cântecul lui Slid şi dealurile duşmane vor fi moarte, atunci numai capul tău se va ridica peste armatele mele. Te voi împodobi cu toate veşmintele mării, şi toate bogăţiile pe care le-am strâns în lupta mea vor fi la picioarele tale. Tintaggon, am cucerit toate ste-

lele, cântecul meu a răsunat peste întinderea cerului, am ajuns victorios în toate colţurile Universului; tu şi cu mine suntem gata să fim stăpâni egali atunci când zeii bătrâni se vor duce şi tot pământul cel verde îl va cunoaşte pe Slid. Pe umerii mei, vei avea strălucirea azurului şi vei găsi împlinirea tuturor dorinţelor."

Dar Tintaggon răspunse :

„Sunt credincios şi întunecat şi am o singură dorinţă - aceea de a-mi apăra stăpânii şi pământul lor cel înverzit."

Atunci Slid se întoarse şi se năpusti dimpreună cu toate valurile mării trimiţîndu-le neînfricate asupra lui Tintaggon. Însă marea, şuierând, căzu de pe faţa de marmură a lui Tintaggon şi undă cu undă se târî înapoi la Slid zicându-i : *„Tintaggon rezistă!"*.

Departe de câmpul de bătălie Slid cugetă îndelung şi trimise valuri care să acopere ochii lui Tintaggon, şi armatele sale vuiră mult timp. Tintaggon stătea însă neclintit pe marginea văii, păzind zeii şi pământurile lor verzi de năvălirea mării.

Cântând, Slid îşi adună oceanele împreună şi într-o dimineaţă, după ce Slid încheie pace cu insulele, cu vântul din sud şi cu soarele, îşi năpusti deodată adâncurile celor cinci oceane asupra lui Tintaggon. Oceanele îl izbiră pe Tintaggon şi trecură peste capul său. Unul câte unul oceanele slăbiră, şi căzură dar Tintaggon nu se clinti până ce, în dimineaţa următoare, oceanele muriră la picioarele sale.

Însă lui Slid îi aparţinea încă tot ceea ce cucerise până atunci şi Sudul nu mai era o vale verde, iar ceea ce Tintaggon străjuise împotriva lui Slid rămânea al zeilor.

Calmă, marea stă şi acum la picioarele lui Tintaggon, după ce, cândva, falezele de stâncă şi cele de gheaţă stătuseră la picioarele sale. Adesea se retrage departe de ţărm şi val după val vine cu vuietul armatelor sale pentru ca toţi să-şi amintească marea bătălie ce o purtase împotriva lui Tintaggon când acesta străjuise pământul Zeilor. Câteodată, în visele lor, năvalnicii războinici ai lui Slid îşi ridică frunţile eliberând strigătul de bătălie; atunci norii cei negri se adună lângă fruntea semeaţă a lui Tintaggon şi stau ameninţători, urmăriţi din depărtare doar de corăbiile ce străbat locurile cucerite de Slid.

Zeii încă mai cred că ei şi lumea lor sunt în siguranţă atât timp cât Tintaggon rezistă. Dar nu vor şti niciodată dacă într-o zi Slid îl va doborî pe Tintaggon, pentru că acest lucru va rămâne pentru totdeauna ascuns printre secretele mării. ■

Traducerea:
Mircea ***Cărbunaru*** *şi*
Bogdan ***Fofircă***

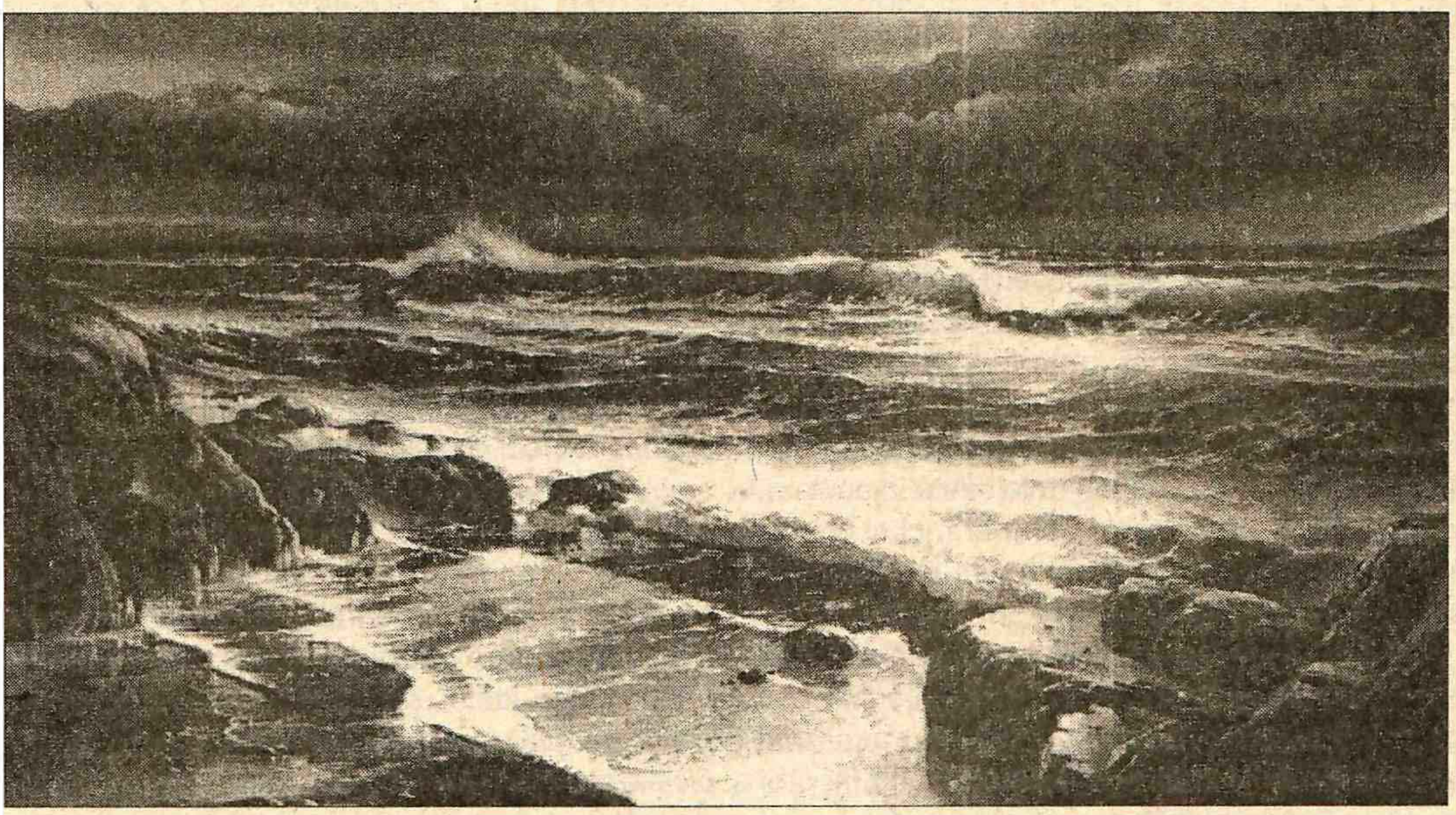

Jack Vance

Molia Lunii

Corabia fusese construită după cele mai riguroase baremuri ale meşteşugarului de pe Sirene, ceea ce pentru ochiul omenesc însemna perfecţiunea absolută. Între blănile din lemn întunecat şi ceruit nu se zărea nici o îmbinare; singurele elemente de fixare erau niturile crestate, făcute din platină lustruită. Privită în ansamblu, corabia era impunătoare, din grinzi masive, fermă şi sigură ca şi ţărmul însuşi, fără a fi totuşi mătăhăloasă. Prora era arcuită precum pieptul unei lebede, etrava i se înălţa falnică, aplecându-se apoi înainte pentru a susţine un felinar din fier. Uşile erau sculptate din plăci de lemn negru, cu vinişoare verzi; Ferestrele erau alcătuite din mai multe pătrăţele de mică roşie, albastră, violetă şi verde. Prora era folosită pentru locuinţele şi dependinţele sclavilor; la mijlocul corabiei se aflau două cabine de dormit, un salon şi o sufragerie, care dădeau pe puntea de observaţie de la pupa.

Corabia era locuinţa lui Edwer Thissell, însă posesia ei nu-i aducea nici plăcere, nici mândrie. Corabia se ponosise. Covoarele se scămoşaseră; panourile sculptate se ciobiseră; felinarul etravei era acoperit de rugină. Cu şaptezeci de ani în urmă, acceptând corabia, primul ei proprietar îl onorase pe constructor şi fusese onorat la rândul său; tranzacţia (deoarece acţiunea respectivă reprezenta mult mai mult decât o simplă luare în posesie) sporise reputaţia celor doi. Timpurile acelea erau de mult apuse; acum, locuinţa nu mai evoca strălucirea. Edwer Thissell, locuitor al Sirenei de numai trei luni, recunoştea lucrul acesta, dar nu putea interveni cu nimic; locuinţa fusese cea mai bună pe care o putuse obţine. Stătea pe puntea pupa, exersând la ganga, un instrument asemănător ţiterei, dar nu mai mare decât palma lui. La o sută de metri de ţărm, valurile izbeau linia albă a plajei; mai în spate se înălţa jungla, cu siluetele negre ale dealurilor stâncoase profilate pe cer. Deasupra, Mireille strălucea albă şi înceţoşată, ca printr-o pânză de păianjen; suprafaţa oceanului părea un lac liniştit, acoperit de sidef. Peisajul îi devenise familiar, nu însă atât de plictisitor precum ganga, la care exersa de două ore, zdrăngănind gamele sireniene, formând acorduri şi trecând prin secvenţele simple. Lăsă ganga şi luă zachinko, o cutiuţă cu clape, la care se cânta cu mâna dreaptă. Apăsând clapele, aerul circula prin tuburile interioare, revenind la clape şi producând un sunet ca cel de concertină. Thissell execută cu rapiditate o duzină de game, făcând doar puţine greşeli. Dintre cele şase instrumente pe care se apucase să le studieze, zachinko i se părea cel mai puţin recalcitrant (exceptând, bineînţeles, hymerkinul, instrumentul din lemn şi pietricele care pocnea, trosnea şi zăngănea, şi care era folosit exclusiv cu sclavii).

Thissell mai exersă vreo zece minute, apoi lăsă zachinko. Îşi scutură braţele. frecându-şi degetele care-l dureau. De când sosise pe planetă, fiecare clipă liberă era dedicată instrumentelor: hymerkin, ganga, zachino, kiv, strapan şi gomapard. Exersase game în nouăsprezece chei şi patru tonalităţi, nenumărate acorduri şi intevale neînchipuite pe Planeta Mamă. Triluri, arpegii, legatouri, clic-stopuri, şi nazalizări; amortizări şi creşteri ale sunetelor secundare; vibrato sau lătrături; concavităţi şi convexităţi. Exersase cu o sârguinţă şi stăruinţă din care concepţia lui iniţială asupra muzicii ca sursă de plăcere dispăruse de mult. Privindu-şi instrumentele, Thissell abia îşi reprimă dorinţa de-a le zvârli pe toate şase în Titanic.

Se ridică, traversă salonul şi sufrageria, apoi, de-a lungul unui coridor, trecu dincolo de cambuză, pe puntea prova. Se aplecă peste parapet, privind în jos, la ţarcurile subacvatice, unde Toby şi Rex, sclavii, înhămau peştii pentru călătoria săptămânală la Fan, doisprezece kilometri spre nord. Cel mai tânăr peşte, jucăuş sau mai capricios, plonjă. Gura lui neagră acoperită de spumă, se ivi la suprafaţa apei şi Thissell, privind-o, încercă o nelinişte ciudată: peştele nu purta mască!

Thissell râse jenat, pipăindu-şi propria mască: Molia Lunii. Fără discuţie, se adaptase Sirenei. O etapă semnificativă fusese atinsă în momentul când

îl şocase vederea unui chip de peşte nemascat.

Peştii erau, în sfârşit, înhămaţi; Toby şi Rex urcară la bord, cu trupurile roşii strălucind şi măştile din ţesătură neagră lipite de feţe. Ridicară ancora, ignorându-l pe Thissell. Hăţurile se întinseră şi corabia porni spre nord.

Revenind pe puntea pupa, Thissell ridică strapanul – o cutie circulară, cu un diametru de douăzeci de centimetri. De la o proeminenţă centrală plecau patruzeci şi şase de corzi până pe circumferinţă, unde se legau de un clopoţel sau trianglu. Când ciupeai corzile, clopoţeii sunau iar când zăngăneai strunele instrumentul scotea un sunet metalic. Dacă era folosit cu pricepere, disonanţele ascuţite produceau un efect expresiv; într-o mână de ageamiu, rezultatele erau mai puţin fericite, aducând cu un noian de zgomote haotice. Strapanul era instrumentul cel mai deficitar al lui Thissell aşa încât exersă concentrat tot timpul călătoriei.

Corabia se apropiase de oraşul plutitor. Hamurile slăbiră şi vasul acostă la o dană. De-a lungul cheiului, o mulţime de pierde-vară cântăreau şi examinau fiecare aspect al corăbiei, sclavii şi pe Thissell, încă neacomodat cu inspecţia aceea pătrunzătoare, găsi ritualul neliniştitor, amplificat de imobilitatea măştilor. Urcând scara spre chei, îşi potrivi inconştient propria lui mască.

Un sclav se ridică, îşi atinse cu degetele fruntea acoperită cu ţesătura neagră şi cântă o frază interogativă, pe trei tonuri.

– Este posibil ca Molia Lunii dinaintea mea să reprezinte identitatea lui Ser Edward Thissell?

Thissell ciocăni cu degetele hymerkinul ce-i atârna la cingătoare şi cântă:

– Eu sunt Edward Thissell.

– Am fost onorat cu încredere, cântă sclavul. Trei zile, din zori până-n amurg, am aşteptat pe chei; trei nopţi din amurg până-n zori, m-am ghemuit pe o plută, sub acelaşi chei, ascultând paşii Oamenilor Nopţii. În sfârşit, zăresc masca lui Ser Thissell.

Thissell încercă un zăngănit impacientat la hymerkin.

– Care e natura acestei încrederi?

– Sunt purtătorul unui mesaj, Ser Thissell. Vă este adresat.

Thissell întinse mâna stângă, cântând cu dreapta la hymerkin:

– Dă-mi mesajul.

– Îndată, Ser Thissell.

Mesajul purta o adresă cu litere mari:

COMUNICARE EXTREM DE URGENTĂ.

Thissell rupse plicul. Textul era semnat de Castel Cromartin, şeful executiv al poliţiei interplanetare; după saluturile formale, urma:

„ABSOLUT URGENT executarea următoarelor dispoziţii. La bordul lui „Carina Cruzeiro", destinaţia Fan, ziua sosirii 10 ianuarie T.U., se află periculosul asasin Haxo Angmark. Va fi aşteptat la sosire împreună cu autorităţile, pentru a fi reţinut şi încarcerat. Dispoziţiile trebuie îndeplinite exact. Nu se acceptă eşec.

ATENŢIE! Haxo Angmark este extrem de periculos. Dacă se opune arestării, va fi omorât fără ezitare."

Thissell privi îngrozit mesajul. Venind în Fan drept Consul Reprezentant, nu se aşteptase la aşa ceva; simţea că n-are competenţa necesară neutralizării unui asasin. Gânditor, îşi frecă obrazul cenuşiu al măştii. Totuşi, situaţia nu era chiar disperată: Esteban Rolver, directorul portului spaţial, avea, cu siguranţă, să coopereze oferindu-i poate chiar un pluton de sclavi.

Cu speranţa renăscândă, Thissell reciti mesajul. 10 ianuarie Timp Universal. Consultă un calendar de conversie. Se găsea în cea de-a patruzecea zi din anotimpul Nectarului Amar... Coborî degetul în josul unei coloane de date şi se opri. 10 ianuarie însemna astăzi.

Un uruit îndepărtat îi atrase atenţia. Prin ceaţă se zărea o formă întunecată coborând: şlepul care revenea de pe „Carina Cruzeiro".

Thissell mai citi o dată textul, ridică ochii şi privi şlepul. La bordul lui se afla pesemne Haxo Angmark. Peste cinci minute avea să coboare pe solul Sirenei. Formalităţile de îmbarcare aveau să-l reţină cel mult douăzeci de minute. Câmpul de asolizare se găsea la o depărtare de doi kilometri, legătura cu Fan fiind asigurată de un drumeag ce şerpuia printre dealuri.

Se întoarse către sclav.

– Când a sosit mesajul?

Sclavul se aplecă înainte răbdător. Thissell îşi reformulă întrebarea, cântând în pocnetele hymerkinului.

– Mesajul acesta; de câtă vreme te bucuri de onoarea de a-l păstra?

– Lungi zile am aşteptat pe chei, cântă sclavul, coborând de pe plută doar la sosirea amurgului. Acum, răbdarea mi-este răsplătită. Mă aflu în faţa lui Ser Thissell.

Thissell se răsuci furios. Sirenieni incapabili şi incompetenţi! De ce nu-i aduseseră mesajul pe corabie? Douăzeci şi cinci de minute... acum numai douăzeci şi două.

Se opri pe esplanadă, privind în stânga şi în dreapta, sperând într-un miracol: vreun transport aerian care să-l ducă la portul spaţial unde, cu ajutorul lui Rolver, Haxo Angmark mai putea fi încă oprit. Sau, şi mai bine: un al doilea mesaj

care să-l anuleze pe primul. Ceva, orice... Însă pe Sirene nu puteau fi găsite aparate de zbor şi nici un alt mesaj nu apăru.

De-a curmezişul esplanadei se ridica un şir de clădiri din piatră şi fier, impenetrabile pentru Oamenii Nopţii. Una dintre clădiri era ocupată de un grăjdar şi Thissell zări un bărbat purtând o mască splendidă din perle şi argint, călărind unul din animalele sireniene, atât de asemănătoare şopârlelor.

Se aruncă înainte. Mai era timp: cu puţin noroc, l-ar fi putut opri pe Haxo Angmark. Traversă grăbit esplanada.

Grăjdarul stătea în faţa ieslelor, privindu-şi preocupat animalele, curăţindu-le de solzi sau gonind insectele. Erau om, cu picioare masive, corpuri groase şi capete prelungi. Din caninii lor, curbaţi şi alungiţi artificial, atârnau inele de aur; solzii fuseseră zugrăviţi în modele geometrice: purpuriu şi verde, portocaliu şi negru, roşu şi albastru, cafeniu şi roz, galben şi argintiu.

Thissell se opri gâfâind în faţa grăjdarului. Îşi căută kivul, apoi ezită. Putea aceasta să fie considerată o întâlnire întâmplătoare? Poate zachinko? Totuşi, expunerea nevoilor sale nu părea a necesita o introducere formală. Poate că totuşi kivul. Atinse o strună, dar din greşeală se descoperi cântând la ganga. Pe sub mască, Thissell încercă o grimasă de scuză; relaţiile sale cu grăjdarul nu puteau fi aşezate pe un fundament de intimitate. Speră ca individul să fie un tip înţelegător şi, oricum, graba lui nu-i permitea să aleagă instrumentul cel mai potrivit. Ciupi o altă strună şi cântă pe cât de bine îi permiteau agitaţia, răsuflarea întretăiată şi lipsa de talent:

– Ser grăjdar, am urgentă nevoie de un animal iute. Permite-mi să-mi aleg din herghelia ta.

Sirenianul purta o mască extrem de complexă, pe care Thissell nu o putuse identifica: o combinaţie de ţesături cafenie lucioasă şi piele cenuşie încreţită, iar sus, pe frunte, două sfere verzi cu stacojiu, împărţite meticulos ca nişte ochi de insectă. Îl privi îndelung pe Thissell apoi, ostentativ, îşi căută stimicul, executând o suită superbă de acorduri care-l lăsară pe Thissell cu gura căscată. Apoi cântă:

– Ser Molie de Lună, mă tem că armăsarii mei sunt nepotriviţi pentru o persoană de distincţia ta.

Thissell, plin de sinceritate, continuă la ganga:

– Nici vorbă, nici vorbă; mi se par potriviţi. Sunt foarte grăbit şi l-aş accepta pe oricare.

Grăjdarul execută o cascadă de crescendouri.

– Ser Molie de Lună, cântă el, armăsarii sunt bolnavi şi murdari. Sunt flatat că-i consideri adecvaţi pentru folosinţa ta. Nu pot accepta meritul acestei încrederi. Şi..., schimbând instrumentele emise un zăngănit rece din krodatch, ...mă tem că nu-mi mai recunosc vechiul prieten sau tovarăşul din ghildă care m-a acostat atât de familiar cu ganga.

Înţelesul era limpede. Thissell nu avea să primească nici un armăsar. Se întoarse şi începu să alerge spre câmpul de asolizare. În urma lui răsună clinchetul unui hymerkin: grăjdarul îşi chema sclavii sau îşi bătea joc de el. Thissell nu se mai opri să afle.

■ ■ ■

Fostul Consul Reprezentativ al Planetei Mamă pe Sirene fusese ucis în Zundar. Mascat ca Apaş, acostase o fată care arbora o Atitudine Echinocţială. Pentru această impoliteţe, fusese decapitat de către un Demiurg Roşu, un Spirit al Soarelui şi o Viespe Vrăjită. Thissell, care abia absolvise institutul, fusese desemnat succesor şi i se acordaseră trei zile de pregătire ca pe o provocare. Învăţase limbajul sirenian prin tehnici subcerebrale şi îl găsise accesibil. După aceea, în Revista Antropologiei Universale, citise:

„Populaţia de pe litoralul Titanicului este extrem de individualistă, posibil ca un răspuns la mediul generos, care nu impune activităţi comune. Limbajul, reflectând această trăsătură, exprima starea individului, sentimentele sale în faţa unei situaţii existente. Informaţia efectivă este privită ca un fenomen însoţitor, secundar. Limbajul este cântat în acompaniamentul unor mici instrumente. Rezultatul este stabilirea cu dificultate a faptelor relatate de un băştinaş din Fan, sau din oraşul interzis, Zundar. Poţi fi răsplătit cu arii elegante şi demonstraţii de o uluitoare virtuozitate, executate la unul sau altul dintre instrumente. Vizitatorul acestei lumi fascinante, în cazul în care nu-i este indiferent dacă este tratat cu dispreţul cel mai desăvârşit, trebuie să înveţe exprimarea după moda locală."

Thissell îşi făcuse o însemnare în carnet: „De făcut rost de instrumente muzicale, plus instrucţiuni de folosire." Continuă să citească:

„În tot timpul anului, există o abundenţă, ca să nu spunem exces, de hrană, iar clima este blândă. Cu o rezervă de natură rasială şi un timp liber aproape nelimitat, populaţia se ocupă de rafinamente. Labirinturi şi minuţii în toate obiectele; construcţia de corăbii, pline de roccouri, aşa cum sunt panourile sculptate; simbolismul complex, exemplificat cel mai bine de către măştile purtate de toţi localnicii; limbajul

complicat, pe jumătate muzical, care exprimă admirabil sentimente subtile şi emoţii; şi, mai presus de orice, fantastica complexitate a relaţiilor dintre membrii societăţii. Prestigiu, personalitate, reputaţie, glorie: cuvântul sirenian este „strakh". Fiecare individ are un strakh caracteristic, care decide dacă atunci când are nevoie de o corabie, îşi va putea permite un palat plutitor, împodobit cu nestemate, felinare din alabastru, mozaicuri din pene de păun şi lemn sculptat, sau va ajunge într-o cocioabă părăsită pe o plută. Pe Sirene nu există un mijloc de schimb; unica monedă existentă este strakhul."

Thissell îşi fercă bărbia şi urmă.

„Măştile sunt purtate permanent, conform concepţiei că omul nu poate fi forţat să folosească ceva asupra căruia au acţionat factori pe care nu-i poate controla; el trebuie să aibă posibilitatea să aleagă chipul ce se potriveşte strakhului său. În zonele civilizate de pe Sirene, adică litoralul Titanicului, un om nu-şi arată faţa niciodată; acesta este secretul său personal.

„Jocurile de noroc sunt necunoscute pe Sirene; ar fi penibil pentru sirenieni să obţină un avantaj oarecare altfel decât prin intermediul strakhului. Cuvântul „noroc" nu are corespondent în limbajul sirenian."

Thissell făcuse o altă însemnare: „De obţinut o mască. De la muzeu? Ghilda actorilor?"

Sfârşise articolul, se grăbise să termine împachetatul bagajelor şi în ziua următoare se îmbarcase pe „Robert Astroguard" pentru prima etapă a călătoriei spre Sirene.

Şlepul cobora deasupra portului; un disc de topaz izolat între colinele negre, verzi şi purpurii. Naveta aterizâ şi Edwer Thissell coborî. Fu întâmpinat de Esteban Rolver, reprezentantul local pentru Căi Spaţiale. Rolver îşi ridică mâinile, retrăgându-se.

– Masca ta! strigă el cu vocea înnecată. Unde ţi-e masca?

Thissell o ridică, artând-o.

– Nu eram sigur dacă...

– Pune-o, rosti Rolver întorcându-se. Purta o mască din lemn lăcuit albastru, combinat cu o ţesătură verde-cenuşie. Pe obraji avea nişte ţepi negri, iar sub bărbie atârna un ciucure alb cu negru, ansamblul creând impresia unei personalităţi sardonice.

Thissell îşi puse masca, nehotărât dacă să glumească asupra incidentului, sau să menţină o rezervă potrivită cu demnitatea funcţiei lui.

– Ai pus-o? întrebă Rolver peste umăr.

Thissell încuviinţă şi Rolver se întoarse. Masca îi ascundea expresia feţei dar, inconştient, atinse cu mâna o legătură de chei, atârnată de şold. Instrumentul scoase un sunet de surpriză şi consternare politicoasă.

– Nu poţi purta această mască, cântă Rolver. De fapt... de unde o ai?

– E copia unei măşti aflată la muzeul Persepolis, declară Thissell înţepat. Sunt convins că e autentică.

Rolver încuviinţă, masca lui parcă şi mai diabolică.

– E destul de autentică. Este o variantă a tipului cunoscut sub numele de Dragonul Învingător şi e purtată la ocazii speciale de către persoane cu un prestigiu imens: prinţi, eroi, conducători de ghildă sau muzicieni celebri.

– N-am ştiut...

– O să înveţi cu timpul, gesticulă Rolver înţelegător. De pildă, masca mea. Astăzi port Pasărea lezerului. Aşa ceva poartă persoane de prestigiu minim, ca tine, ca mine, ca oricare alt străin de această lume.

– Ciudat, spuse Thissell în timp ce traversau câmpul către o clădire joasă din beton. Înţelesesem că poţi purta orice mască doreşti.

– Bineînţeles, făcu Rover. Poţi purta orice mască doreşti, dacă-ţi dă mâna. De exemplu, Pasărea lezerului. O port pentru a arăta că nu pretind nimic. Nu deţin înţelepciune, ferocitate, abilitate, muzicalitate, cruzime, sau oricare altă virtute sirenianâ.

– Ce s-ar fi întâmplat, insistă Thissell, dacă aş fi mers cu masca asta pe străzile Zundarului?

Rolver râse înăbuşit sub mască:

– Dacă ai fi mers pe cheiurile din Zundar, căci nu există străzi, cu indiferent ce mască, ai fi fost ucis în mai puţin de o oră. Asta i s-a întâmplat lui Benko, predecesorul tău. N-a ştiut cum să se poarte. Nimeni dintre cei care nu aparţin acestei lumi nu ştiu cum să se poarte. În Fan suntem toleraţi, câtă vreme rămânem în casă. Dar cu însemnele pe care le porţi, n-ai putea nici măcar să te plimbi. Cineva purtând Şarpele Focului, sau Spiriduşul Tunetului, astea sunt măşti, înţelegi, o să te interpeleze. Va cânta la krodatch şi, dacă nu vei reuşi să ţii pasul cu măiestria lui cântând la skarany, un instrument drăcesc, o să-ţi cânte cu hymerkinul, instrumentul folosit cu sclavii. Asta este ultima expresie a dispreţului. Sau o să-şi sune gongul de duel şi te va ataca.

– Nu ştiam că cei de-aici sunt atât de irascibili, spuse Thissell.

Rolver deschise uşa masivă, din oţel, a biroului său.

– Şi în înghesuiala din Polypolis, făcu el, se petrec unele lucruri despre care nu poţi vorbi cu uşurinţă.

– E adevărat, încuviinţă Thissell. Privi în jurul său. Pentru ce atâtea măsuri de siguranţă? Betonul, oţelul?

– Protecţie împotriva sălbaticilor, răspunse Rolver. Noaptea, coboară din munţi, fură ce găsesc şi omoară pe oricine aflat pe ţărm. Deschise uşa unui dulap şi luă o mască: Uite. Foloseşte Molia Lunii. N-o să-ţi aducă necazuri.

Puţin entuziast, Thissell inspectă masca. Era făcută dintr-o blană ca de şoarece; de fiecare parte a gurii se afla câte un smoc de păr, iar pe frunte o pereche de antene de forma unor pene. Pe tâmple se găseau panglici albe de mătase, iar sub ochi nişte creţuri roşii, creând un aspect lugubru şi în acelaşi timp comic.

– Masca indică vreun semn de prestigiu? întrebă Thissell.

– Nu cine ştie ce.

– La urma urmei sunt Consul Reprezentant. Sunt trimisul Planetei Mamă, o sută de milioane de oameni...

– Dacă Planeta Mamă doreşte ca reprezentantul ei să poarte masca Dragonului Învingător, ar trebui să trimită tipul respectiv de om.

– Înţeleg, şopti Thissell. Dacă trebuie...

Politicos, Rolver îşi feri privirea în timp ce Thissell îşi scoase masca şi îşi puse Molia Lunii.

– Cred că o să pot găsi ceva mai potrivit în vreo dugheană, reluă Thissell. Mi s-a spus că n-ai decât să intri şi să iei ce ai nevoie; aşa este?

Rolver îl privi binevoitor.

– Masca asta, cel puţin deocamdată, e extrem de potrivită. Şi e destul de important de ştiut că nu trebuie să iei nimic din prăvălii, dacă nu cunoşti valoarea strakh a lucrului respectiv. Proprietarul pierde din prestigiu dacă o persoană cu un strakh modest îşi permite să-i ia din lucrurile sale de valoare.

– Nu mi s-a pomenit nimic despre asta! scuturâ Thissell exasperat din cap. Ştiam, bineînţeles, despre măşti şi despre artiştii meşteşugari, de insistenţa asta asupra prestigiului-strakh, sau cum i se zice...

– Nu-i nimic, făcu Rolver. Într-un an sau doi o să înveţi să te descurci. Bănuiesc că vorbeşti limba, nu?

– Da, desigur că da.

– Şi la ce instrument cânţi?

– Bine... de fapt am înţeles că orice instrument mic e potrivit, sau că aş putea pur şi simplu să cânt din voce.

– Complet greşit. Numai sclavii cântă fără acompaniament. Îţi sugerez să începi să înveţi cât de curând posibil următoarele instrumente: hymerkinul pentru sclavii tăi. Ganga pentru conversaţiile cu intimii sau pentru cei cu un strakh mai modest decât al tău. Kiv pentru intrepelări ocazionale, politicoase. Zachinko pentru conversaţii şi mai formale. Strapan şi krodatch pentru inferiorii tăi sociali, sau pentru a insulta pe cineva. Gomapard sau double-kamanthil pentru ceremoniale. Medită puţin: crebarinul, flautul cu apă şi slobo sunt şi ele extrem de folosite, dar poate că e mai bine să le înveţi întâi pe celelalte. Cel puţin o să posezi un mijloc rudimentar de conversaţie.

– Exagerezi, rosti Thissell. Sau glumeşti?

Rolver râse cu poftă.

– Deloc. Pentru început, ai nevoie de o corabie-locuinţă. Apoi vei dori sclavi.

■ ■ ■

Rolver îl conduse pe Thissell de la portul spaţial spre cheiurile din Fan: un drum de o oră şi jumătate de-a lungul unei ipoteci încântătoare, pe sub arbori uriaşi, încărcaţi cu fructe păstăi de cereale şi pungi cu suc de zahăr.

– Actualmente, îi explică Rolver, în Fan se află numai patru oameni care nu sunt băştinaşi, incluzându-te pe tine. Mergem acum la Welibus, agentul nostru comercial. Cred că are o corabie veche, pe care ţi-o poate lăsa pentru folosinţă.

Cornely Welibus se afla de cincisprezece ani în Fan şi câştigase suficient strakh pentru a-şi purta cu autoritate masca: Vântul Sudului. Era un disc azuriu, încrustat cu lapislazuli, înconjuraţi de o panglică strălucitoare din piele de şarpe. Generos şi mult mai cordial decât Rolver, îi dărui lui Thissell corabia şi, în plus, un set de instrumente muzicale şi doi sclavi.

Stânjenit, Thissell bolborosi ceva despre plată, dar Welibus îl opri cu un gest larg.

– Dragul meu, aici e Sirene. Asemenea lucruri nu costă nimic.

– Dar o corabie...

– O să fiu sincer, Ser Thissell, cântă Welibus curtenitor la kiv. Corabia e veche şi cam ponositâ. Nu-mi pot permite să o folosesc; mi-ar scădea din prestigiu. O melodie plină de gingăşie îi acompania cuvintele. Deocamdată, prestigiul nu trebuie să te preocupe. Ai nevoie de un adăpost, confort şi siguranţă în faţa Oamenilor Nopţii.

– Oamenii Nopţii?

– Canibalii care bântuie ţărmul după căderea întunericului.

– Ah, da. Ser Rolver a pomenit de ei.

– Nişte lucruri oribile. N-o să discutăm despre ele. Din kiv susură un tril: Acum, despre sclavi. Gânditor, îşi atinse masca cu un deget. Rex şi Toby o să-ţi fie supuşi. Ridică vocea, zăngănind iute din Kymerkin: Avan esx trobu!

Apăru o sclavă, purtând panglici de ţesătură roz şi o mască neagră pe care scânteiau perle false.

– Fascu etz Rex ae Toby.

Rex şi Toby se iviră, purtând veste roşcate şi măşti negre. Welibus li se adresă, clinchenind la hymerkin, înştiinţându-i despre noul lor stăpân, precum şi despre reîntoarcerea în insulele natale. Sclavii se prosternară înaintea lui Thissell, cântându-şi umil servitutea. Thissell râse nervos şi încercă o frază în sireniană:

– Mergeţi pe corabie, curăţiţi-o şi aduceţi mâncare.

Toby şi Rex priviră inexpresiv prin găurile măştilor. Welibus repetă ordinul în acompaniament de hymerkin. Sclavii se înclinară şi plecară.

Thissell privi îngrozit instrumentele muzicale.

– N-am nici cea mai mică idee cum o să învăţ să cânt la ele.

Welibus se întoarse către Rolver:

– Ce-ai zice de Kershaul? Ar putea fi convins să-l iniţieze pe Ser Thissell?

– S-ar putea să accepte, încuviinţă Rolver.

– Cine este Kershaul? întrebă Thissell.

– Cel de-al treilea membru al grupului nostru de expatriaţi, răspunse Welibus, un antropolog. Ai citit „Splendidul Zundar"? „Ritualurile sireniene"? „Cei fără de chipuri"? Nu? Păcat. Sunt lucrări excelente. Kershaul are un mare prestigiu şi bănuiesc că, din când în când, vizitează Zundarul. Poartă o Buhă de Peşteră, uneori un Călător prin Stele, ba chiar Judecătorul Înţelept.

– Acum are un Şarpe Ecuatorial, rosti Rolver. Varianta cu colţi auriţi.

– Într-adevăr? se minună Welibus. Oricum, o merită. Este realmente un prieten minunat, continuă el apăsând gânditor clapele zachinkoului.

■ ■ ■

Trecură trei luni. Sub tutela lui Mathew Kershaul, Thissell învăţă să cânte la hymerkin, ganga, strapan, kiv, gompard şi zachinko. Doublekamanthilul, krodatchul, slobo, flautul cu apă şi alte câteva puteau să mai aştepte, îi spusese Kershaul. Îi împrumutase lui Thissell înregistrări ale conversaţiilor sireniene, în diverse chei şi cu diferite acompaniamente pentru ca să înveţe convenţiile melodice la modă şi să se perfecţioneze în intonaţii, ritmuri încrucişate, compuse, interioare sau alternante. Kershaul pretindea că muzica sireniană reprezenta un obiect fascinant de studiu şi Thissell recunoscuse că era un domeniu departe de-a fi epuizat. Scalele de o pătrime ale instrumentelor acceptau folosirea a douăzeci şi patru de tonalităţi care, multiplicate cu cele cinci moduri utilizate, dădeau o sută douăzeci de chei diferite. Oricum, Kershaul îl sfătui pe Thissell să se concentreze asupra tonalităţilor fundamentale ale instrumentelor, întrebuinţând numai două moduri.

Neavând, pentru moment, nici o problemă de rezolvat în Fan, cu excepţia vizitelor săptămânale la Mathew Kershaul, Thissell se deplasase cu corabia la doisprezece kilometri spre sud, ancorând în faţa unui promotoriu stâncos. Acolo, dacă n-ar fi fost exersările necontenite, Thissell ducea o viaţă idilică. Marea era liniştită şi limpede precum cristalul şi, dacă dorea să-şi destindă picioarele, îi stătea la îndemână plaja împrejmuită de frunzişul cenuşiu, verde şi purpuriu al pădurii.

Toby şi Rex ocupau două cabine la prova. Thissell îşi oprise locuinţa de la pupa. Din când în când, reflecta la necesitatea procurării unui al treilea sclav, eventual o femeie tânără, însă Kershaul îl sfătuise să n-o facă, temându-se să nu-i dăuneze exerciţiilor.

Zilele treceau iute. Thissell nu se puteau plictisi de splendoarea zorilor şi a răsăritului, de norii albi de albastrul mării la amiază, de cerul nopţii strălucind sub cele douăzeci şi nouă de stele ale lui Cluster Sl 1-715. Călătoria săptămânală până la Fan rupea monotonia. Toby şi Rex încărcau merindele, iar Thissell vizita corabia luxoasă a lui Mathew Kershaul pentru a-şi completa educaţia. Pentru ca, la trei luni după sosirea lui, să vină mesajul care să dea totul peste cap: Haxo Angmark, asasin, agent provocator, criminal abil şi nemilos, sosise pe Sirene. „Reţineţi şi încarceraţi acest individ", spuneau ordinele. „Atenţie! Haxo Angmark este extrem de periculos. Va fi omorât fără ezitare!"

■ ■ ■

Thissell nu era în cea mai bună formă. Alergă cincizeci de metri, până când începu să gâfâie şi o luă la pas; printre dealurile încununate de bambuşi albi şi de ferigi negre, prin pajiştile acoperite de galbenul păpădiilor, prin livezile şi viile sălbatice. Trecură douăzeci de minute, apoi douăzeci şi cinci; cu groaza în suflet, Thissell ştia că era prea târziu. Haxo Angmark asolizase şi poate că mergea chiar pe drumul acela, spre Fan. Thissell întâlnise însă numai patru persoane: un băiat cu o mască sălbatic de batjocoritoare: Insularul Alb, două femei tinere care purtau Pasărea Roşie şi Pasărea Verde, şi un bărbat mascat ca Spiriduşul Pădurii. Venind unul spre celălalt, Thissell se opri brusc. Dacă

bărbatul era chiar Angmark?

Încercă o stratagemă. Merse hotărât către individ şi, privindu-i masca hidoasă, rosti în limba Planetei Mamă:

– Angmark, eşti arestat!

Spiriduşul Pădurii îl privi, apoi îşi reluă drumul de-a lungul potecii.

Thissell îi bară calea. Îşi căută ganga dar, amintindu-şi de reacţia grăjdarului, izbi o strună a zachinkoului.

– Vii pe drumul de la portul spaţial, cântă el. Ce-ai văzut acolo?

Spiriduşul Pădurii îşi strânse goarna de mână, un instrument folosit pentru batjocorirea inamicilor pe câmpul de luptă, pentru chemarea animalelor şi, ocazional, pentru sublinierea unui caracter agresiv şi gata de confruntare.

– Unde călătoresc şi ce văd mă priveşte numai pe mine. În lături, sau voi trece peste tine.

Paşi înainte, gata să-şi împlinească ameninţarea dacă Thissell n-ar fi sărit în lateral.

Thissell rămase privindu-l. Angmark? Nu părea, cu o mână atât de sigură pe goarnă. Ezită, apoi îşi reluă drumul spre port.

Ajunse la portul spaţial, se îndreptă direct către birou. Uşa cea grea era întredeschisă; pe când Thissell se apropia, un bărbat ieşi. Purta o mască din lemn lăcuit albastru, combinat cu o ţesătură verde-cenuşie: Pasărea lezerului.

– Ser Rolver! strigă Thissell nerăbdător. Cine a coborât de pe „Carina Cruzeiro“?

Rolver îl privi îndelung înainte de-a răspunde.

– De ce întrebi?

– De ce întreb?! exclamă Thissell. Ai văzut spaţiograma primită de la Castel Cromartin?

– Da, încuviinţă Rolver. Bineînţeles.

– Mi-a fost înmânată acum doar o jumătate de oră, rosti Thissell cu amărăciune. Am venit cât am putut de repede. Unde este Angmark?

– Presupun că în Fan, zise Rolver.

Thissell blestemă încetişor.

– De ce nu l-ai oprit, sau întârziat în vreun fel?

– Nu aveam nici autoritatea, nici priceperea să o fac.

Thissell se străduí să-şi păstreze calmul.

– Venind pe drum, am întâlnit un bărbat cu o mască de stafie: ochi bulbucaţi şi cioc roşu.

– Un Spiriduş al Pădurii, făcu Rolver. Angmark şi-a adus masca cu el.

– Dar a cântat la goarna de mână, protestă Thissell. Cum putea...

– Cunoaşte perfect Sirene; a stat cinci ani în Fan.

– Cromartib n-a pomenit nimic despre asta, se bâlbâi Thissell uluit.

– E un lucru bineştiut, înălţă din umeri Rolver. A

fost Reprezentant Comercial înaintea lui Welibus.

– El şi cu Welibus se cunoşteau?

– Bineînţeles, pufni în râs Rolver. Nu-l suspecta însă pe sărmanul Welibus, te asigur că nu e tipul de complice al asasinilor.

– Vorbind de asasini, zise Thissell, îmi poţi împrumuta o armă?

Rolver îl privi uimit.

– Ai venit să-l arestezi pe Angmark cu mâinile goale?

– N-am avut de ales, făcu Thissell. Când Cromartin dă un ordin, aşteaptă rezultatele. În caz de ceva, erai aici cu sclavii tăi.

– Nu conta pe mine, vorbi Rolver, morocănos. Port Pasărea lezerului şi n-am pretenţia valorii. Îţi pot împrumuta un pistol energetic. Numai că nu l-am prea folosit în ultima vreme, nu-i garantez încărcătura.

– Tot mai bine decât nimic, replică Thissell.

Rolver intră în birou şi se întoarse cu arma.

– Ce-ai de gând să faci acum?

Thissell clătină obosit din cap.

– Să încerc să-l găsesc pe Angmark în Fan. Sau, poate a luat-o spre Zundar?

Rolver căzu pe gânduri.

– Angmark este capabil să supravieţuiască în Zundar. Dar o să trebuiască să-şi pună la punct tehnica de cântat. De aceea, cred că o să rămână câteva zile în Fan.

– Şi cum să-l găsesc? Unde să-l caut?

– Nu ştiu ce să-ţi răspund, făcu Rolver. Poate că ar fi mai prudent să nu-l găseşti. Angmark e un tip periculos.

Thissell se întoarse în Fan pe acelaşi drum.

În locul unde poteca ieşea dintre dealuri, fusese construită o clădire cu pereţi groşi, tencuţi. Uşa era sculptată dintr-o blană masivă, neagră; ferestrele erau barate cu drugi din fier. Acela era biroul lui Cornely Welibus, Agent Comercial, Importator şi Exportator. Thissell îl găsi pe Welibus lenevind pe veranda lui, acoperită cu olane, purtând o adaptare modestă a măştii Waldemar. Părea cufundat în gânduri şi nici nu recunoscu Molia Lunii pe care o purta Thissell.

– Bună dimineaţa, Ser Welibus, vorbi Thissell apropiindu-se.

Welibus încuviinţă distrat din cap şi cântă cu o voce monotonă, acompaniindu-se la krodatch:

– Bună dimineaţa.

Thissell rămase stupefiat. Nu era un instrument pe care să-l foloseşti cu un prieten şi tovarăş din lumea dinafară, chiar dacă acesta purta Molia Lunii.

– Te-aş putea întreba de cât timp stai aici? spuse Thissell cu răceală.

Welibus se gândi o jumătate de minut, iar când răspunse se acompanie la mai cordialul crebarin. Amintirea krodatchului dăinuia însă în mintea lui Thissell.

– De cincisprezece-douăzeci de minute. De ce întrebi?

– Sunt curios dacă ai observat un Spiriduş al Pădurii.

Welibus încuviinţă.

– A coborât pe esplanadă şi mi se pare că a intra în prima prăvălie de măşti.

Thissell fluieră printre dinţi. Era de aşteptat.

– Nu-l mai găsesc, dacă schimbă măştile, murmură el.

– Cine era? întrebă într-o doară Welibus.

Thissell nu avea nici un motiv să ascundă numele.

– Un criminal notoriu: Haxo Angmark.

– Haxo Angmark! izbucni Welibus, lăsându-se pe spate în scaun. Eşti sigur că este aici?

– Absolut.

Welibus îşi frecă mâinile tremurânde.

– Astea sunt veşti proaste, extrem de proaste. Este un ticălos lipsit de scrupule.

– Îl cunoşti bine?

– La fel ca toţi. Welibus se acompania acum la kiv. A deţinut postul acesta înaintea mea. Eu am venit ca inspector şi am descoperit că sustrăgea lunar patru mii de UMI. Sunt convins că nu mă prea iubeşte: Privi nervos spre esplanadă: Sper că o să pui mâna pe el.

– Fac tot ce pot. Ziceai că a intrat în prăvălia cu măşti?

– Da.

Thissell se întoarse şi plecă. Coborând pe cărare, auzi uşa cea masivă trântindu-se în urma lui.

Merse pe esplanadă, către prăvălia de măşti, şi se opri afară, ca şi cum ar fi admirat obiectele expuse: o sută de măşti miniaturale, sculpate în lemn preţios şi minerale, îmbrăcate în fulgi de smaralde, cu mătase din pânză de păianjen, aripi de viespi, înotătoare pietrificate de peşti şi multe altele. Prăvălia era goală, cu excepţia artistului, un bărbat cu degete noduroase, îmbrăcat într-o robă galbenă şu purtând o mască deceptionat de simplă, Expertul Universal, fabricată din peste două mii de elemente din lemn, articulate între ele.

Thissell se gândi la ce avea să spună, cum avea să se acompanieze, apoi intră. Creatorul de măşti remarcă Molia Lunii şi ţinuta sfioasă a lui Thissell şi îşi continuă munca. Alegând cel mai uşor instrument, Thissell ciupi strapanul, poate nu cea mai fericită opţiune, deoarece implica un anume grad de condescendenţă. Se strădui să o atenueze, cântând cu tonuri calde, aproape exuberante, agitând în mod ciudat stra-

panul atunci când greşea o notă.

– Orice străin este o persoană interesantă, obiceiurile sale nefamiliare îţi trezeşte curiozitatea. N-au trecut douăzeci de minute de când un străin a intrat în această fascinantă prăvălie pentru a-şi schimba ponositul Spiriduş al Pădurii cu una dintre remarcabilele creaţii de aici.

Meşterul îi aruncă o privire şi, fără nici un cuvânt, cântă o serie de acorduri la un instrument pe care Thissell nu-l mai văzuse până atunci: un săculeţ flexibil strâns în palmă cu trei tuburi scurte care ieşeau printre degete. Când tuburile erau aproape astupate şi aerul comprimat, instrumentul producea un sunet ca de oboi. Pentru urechea deja expertă a lui Thissell, instrumentul părea dificil, meşterul părea virtuoz, iar muzica denota un dezinteres total faţă de încercarea sa de conversaţie.

Thissell cântă din nou, manipulând laborios strapanul:

– Pentru un străin pe această planetă, vocea unuia dintrei cei de-o seamă cu el este ca apa pentru o plantă ofilită. Cel care poate uni pe cei doi rătăcitori, găseşte satisfacţie în caritatea lui.

Meşterul scoase propriul strapan, executând o serie de game, cu o viteză uluitoare. Cântă în stilul oficial:

– Un artist îşi preţuieşte momentele de concentrare; el nu-şi permite să piardă vremea, schimbând banalităţi cu persoane de prestigiu modest.

Thissell încercă să intervină, dar meşterul de măşti intră într-o serie de acorduri care scăpau înţelegerii lui.

– În prăvălie intră o persoană care, evident, a ales pentru prima oară un instrument atât de complicat, deoarece abilitatea lui este îndoielnică. Persoana cântă despre dorul de casă şi dorinţa de a-i revedea pe cei asemenea lui. Îşi camuflează enormul strakh în spatele Moliei Lunii, deoarece cântă unui Maestru Artist la strapan, iar cântecul e plin de ironie. Artistul, creator şi rafinat, ignoră provocarea. El cântă la un instrument amabil, rămâne neutru şi crede că străinul va pleca.

Thissell îşi ridică kivul.

– Nobilul meşter mă înţelege greşit.

Îl întrerupse un staccato pe strapan.

– Se pare că străinul îşi bate joc de înţelegerea arătată de artist.

– Pentru a mă feri de căldură, cântă furios Thissell, am intrat într-o micuţă şi sărăcăcioasă prăvălie de măşti. Creatorul, deşi încă uimit de noutatea uneltelor sale, ar putea progresa. Munceşte zelos pentru a-şi perfecţiona talentul într-atât încât refuză să discute cu străinii care apelează la el.

Meşterul lăsă încet sculele pe podea. Se ridică, merse în spatele unei draperii şi se reîntoarse purtând o mască de aur şi fier, care imita flăcările. Într-o mână purta un skarany, în cealaltă o sabie curbă. Execută o serie de acorduri strălucitoare şi cântă.

– Chiar şi cel mai realist artist îşi poate dovedi strakhul, ucigând monştri marini. Oameni ai Nopţii şi trândavi oportuni. Aceasta este o astfel de ocazie. Artistul îşi întârzie atacul cu exact zece secunde, deoarece ofensatorul poartă o Molie a Lunii.

Îşi învârti sabia prin aer.

Disperat, Thissell cântă la estrapan:

– A intrat un Spiriduş al Pădurii în prăvălie? A plecat cu o mască nouă?

– Au trecut cinci secunde, cântă artistul în acelaşi ritm.

Thissell ieşi plin de mânie. Traversă piaţa şi privi în susul şi în josul esplanadei. Sute de bărbaţi şi femei hoinăreau de-a lungul docurilor, sau stăteau pe punţile corăbiilor, fiecare purtând o mască aleasă pentru a-i exprima firea, prestigiul şi atributele speciale, iar peste tot răsunau acordurile instrumentelor muzicale.

Thissell privea disperat. Spiriduşul Pădurii dispăruse Haxo Angmark umbla liber prin Fan, iar Thissell ratase îndeplinirea instrucţiunilor lui Castel Cromartin.

Înapoia lui răsunară notele neglijente ale unui kiv:

– Ser Molie de Lună eşti adâncit în gânduri.

Se întoarse şi se găsi înaintea unei Buhe de Peşteră, într-o manta neagră cu cenuşiu. Thissell recunoscu masca, simbolizând erudiţia şi căutarea răbdătoare a noţiunilor abstracte; Matthew Kershaul o purtase cu o săptămână în urmă, la ultima lor întâlnire.

– Bună dimineaţa, Ser Kershaul, murmură Thissell.

– Cum merge cu studiul? Ai exersat do-ul diez? Şi gama la gomapard? Îmi amintesc că erai derutat de intervalele acelea inversate.

– Am exersat, răspunse Thissell morocănos. Oricum, din moment ce mă aştept să fiu rechemat în Polypolis, e o pierdere de vreme.

– Cum? Ce vrei să spui?

Thissell explică situaţia referitoare la Haxo Angmark. Kershaul încuviinţă.

– Mi-l amintesc pe Angmark. Fără să fie o persoană atrăgătoare, era un muzician excelent, cu talent şi digitaţie rapidă. Răsucind gânditor barbişonul măştii: Ce planuri ţi-ai făcut?

– Niciunul, răspunse Thissell cântând trist la kiv. Nu ştiu ce mască poartă şi, dacă nu ştiu

cum arată, nu-l pot găsi.

Kershaul se trase de barbişon.

– Înainte, prefera Ciclul ExoCambian şi cred că a folosit un set întreg de Străini de Jos. Bineînţeles, acum poate avea alte gusturi.

– Exact, se plânse Thissell. Ar putea fi numai la cinci metri şi eu să n-am habar. Privi cu amărăciune peste esplanadă, către prăvălia de măşti: Nimeni nu-mi va spune nimic; mă îndoiesc dacă le pasă că un ucigaş umblă pe cheiuri în libertate.

– Adevărat, încuviinţă Kershaul. Obiceiurile sireniene sunt aparte.

– N-au simţul responsabilităţii, continuă Thissell. Nu-i cred în stare să arunce o frânghie unui om care se îneacă.

– Nu le place să intervină, îl aprobă Kershaul. Exagerează cu independenţa şi responsabilitatea individuală.

– Foarte interesant, făcu Thissell, dar nu mă lămureşte ce-i cu Angmark.

Kershaul îl privi atent.

– Şi, dacă-l găseşti pe Angmark, ce-o să faci?

– O să îndeplinesc ordinele primite, se încăpăţână Thissell.

– Angmark e un tip periculos, rosti meditativ Kershaul. Are o serie de atuuri faţă de tine.

– N-am ce face. Datoria mea este să-l trimit înapoi în Polypolis. Probabil, ştiind că nu-l pot găsi, se simte în siguranţă.

– Un străin de planetă nu se poate ascunde înapoia unei măşti, reflectă Kershaul. Cel puţin, faţă de sirenieni. În Fan suntem patru asemenea străini: Rolver, Welibus, tu şi cu mine. Dacă un altul încearcă să-şi găsească o locuinţă, veştile au să circule repede.

– Dar dacă se îndreaptă spre Zundar?

– Nu ştiu dacă o să îndrăznească, înălţă din umeri Kershaul. Pe de altă parte.

Făcu o pauză, dar observând că Thissell era neatent îi urmări privirea.

Un bărbat, purtând Spiriduşul Pădurii, venea spre ei, mergând pe esplandă. Kershaul încercă să-l apuce pe Thissell de braţ, însă bărbatul păşi în faţa Spiriduşului Pădurii, cu pistolul pregătit.

– Haxo Angmark! strigă el. Nici o mişcare sau eşti un om mort. Eşti arestat!

– Crezi că e Angmark? întrebă Kershaul.

– Aflăm imediat, răspunse Thissell. Angmark, întoarce-te cu mâlnile ridicate.

Spiriduşul Pădurii se opri zăpăcit şi surprins. Îşi căută zachinkoul, execută un arpegiu interogativ, şi cântă:

– De ce mă opreşti, Molia Lunii?

Kershaul păşi înainte şi execută la slobo o frază împăciuitoare.

– Mă tem că există o confuzie de identitate, Ser Spiriduş de Pădure. Ser Molia Lunii caută un străin de planetă, care poartă masca Spiriduşului Pădurii.

Muzica Spiriduşului Pădurii deveni iritată şi trecu pe stimic.

– Pretinde că sunt un străin de planetă? Să-şi dovedească spusele, sau va avea de înfruntat mânia mea.

Kershaul privi stânjenit mulţimea care se adunase şi continuă pe melodia paşnică:

– Sunt convins că Ser Molia Lunii...

Spiriduşul Pădurii îl opri cu o cascadă de tonuri skarany.

– Să-şi dovedească afirmaţia, altfel va curge sânge.

– Prea bine, făcu Thissell, voi dovedi.

Păşi înainte şi puse mâna pe masca Spiriduşului Pădurii.

– Să-ţi vedem chipul, asta îţi va dovedi identitatea!

Spiriduşul Pădurii sări înapoi, uluit. Mulţimea icni, apoi izbucni un haos de acorduri şi tonuri, provenind din neumărate instrumente.

Spiriduşul Pădurii duse mâna la ceafă, izbi gongul de duel, iar cu cealaltă mână îşi repezi sabia înainte.

Kershaul păşi în faţă, cântând agitat la slobo. Stânjenit, Thissell trecu într-o parte, conştient de zgomotul neplăcut care se ridica din mulţime.

Kershaul cânta explicaţii şi scuze, iar Spiriduşul Pădurii îi răspundea. Brusc, pământeanul i se adresă lui Thissell peste umăr:

– Fugi, sau o să fii ucis! Fugi!

Thissell ezită. Spiriduşul Pădurii întinse braţul, înlăturându-l pe Kershaul.

– Fugi! repetă Kershal. Încuie-te în biroul lui Welibus!

Thissell o luă la goană. Spiriduşul Pădurii îl urmări câţiva metri, apoi se opri, trimţând după el o serie de sunete dispreţuitoare şi invective din goarna de mână, în vreme ce mulţimea îl acompania contrapunctând cu zăngănitul batjocoritor al hymerkinelor.

Nimeni nu-l urmări mai departe. În loc să se adăpostească în biroul de Import-Export, Thissell coti şi, precaut, se îndreptă către cheiul unde îi era ancorată corabia.

Soarele apunea atunci când, în cele din urmă, ajunse pe bord. Toby şi Rex stăteau pe puntea din faţă, înconjuraţi de proviziile pe care le aduseseră: coşuri din trestie cu fructe şi cereale, amfore din sticlă albastră conţinând vin, ulei şi sevă picantă, trei purceluşi într-un coş din nuiele. Sclavii spărgeau nuci între dinţi, scui-

până cojile peste bord. Priviră spre Thissell şi bărbatului i se păru că se ridicaseră în picioare într-un mod diferit. Toby murmură ceva în barbă, iar Rex chicoti.

Thissell clincheni furios hymerkinul, cântând:

– Ancoraţi corabia la distanţă de ţărm; în seara asta rămânem în Fan.

În singurătatea cabinei sale, scoase Molia Lunii, privindu-şi în oglindă trăsăturile aproape nefamiliare. Ridică masca şi-i examină aspectul neplăcut: blana cenuşie, antenele penate, panglicile ridicole din mătase. Cu greu puteau considera că reprezentau o ţinută demnă pentru Consulul Reprezentant al Planetei Mamă. Dacă se mai putea vorbi de această funcţie, din momentul în care Cromartin avea să afle că Angmark era liber!

Se trânti într-un scaun, privind în gol. Suferise o serie de eşecuri, dar încă nu fusese înfrânt; nici vorbă de aşa ceva. Mâine avea să-l viziteze pe Mathew Kershaul şi să discute despre cea mai bună modalitate de a-l depista pe Angmark. După cum remarcase Kershaul, un străin de planetă se putea ascunde cu greu; în curând identitatea lui Haxo Angmark avea să devină evidentă. De asemenea, a doua zi, trebuia să-şi procure o altă mască. Nu ceva frapant, ci o mască exprimând demnitate şi respect de sine.

În momentul acela, unul din slcavi bătu în uşa-panou şi Thissell îşi trase, grăbit, nesuferita Molie a Lunii peste cap.

■ ■ ■

A doua zi devreme, înainte ca să se lumineze de-a binelea, sclavii readuseră corabia în zona cheiurilor rezervate străinilor. Nici Rolver, nici Welibus şi nici Kershaul nu sosiseră încă şi Thissell aşteptă nerăbdător. Peste o oră, corabia lui Welibus ancoră la chei. Thissell nu dorea să-i vorbească, aşa încât rămase închis în cabină.

Puţin mai târziu, ancoră şi corabia lui Rolver. Prin hublou Thissell îl putea zări pe acesta cu obişnuita sa Pasăre a lezerului, urcând pe chei. Acolo fu întâmpinat de un bărbat cu o mască Tigrul Nisipurilor, care îşi acompanie mesajul cu o armonică formală la gomapard.

Rolver păru surprins şi îngrijorat. După o clipă de gândire îşi folosi propriul gomapard şi, în timp ce cânta, arătă spre corabia lui Thissell. După aceea, salutând îşi continuă drumul.

Bărbatul cu masca Tigrul Nisipurilor se căţără cu demnitate pe scara de frânghie şi trecu parapetul corabiei lui Thissell.

Thissell se prezentă. Eticheta sireniană nu cuprindea cazul unui musafir nepoftit la bord şi, de aceea, formulă doar un acord interogativ la zachinko.

Tigrul Nisipurilor îşi apucă gomapardul şi cântă:

– Zorile deasupra golfului lui Fan sunt întotdeauna măreţe atunci când se înalţă Mireille, cerul este colorat în alb, galben şi verde iar ceţurile ard şi se zbat ca nişte flăcări. Cel care cântă este cuprins de bucurie atâta timp cât cadavrul plutind al unui străin de planetă nu-i întunecă seninătatea.

Zachinkoul lui Thissell răsună întrebător; Tigrul Nisipurilor se înclină ceremonios şi continuă:

– Cântăreţul nu doreşte să-şi strice liniştea şi mulţumirea în acelaşi timp, detestă să fie urmărit de răzbunarea unui spectru nemulţumit. În concluzie, el porunceşte sclavilor să prindă un laţ de glezna cadavrului şi, în timp ce noi conversăm, să lege cadavrul de bordul acestei corăbii. Poate veţi dori să-l supuneţi ritualurilor din Lumea de-afară. Cel care cântă vă doreşte acum o dimineaţă frumoasă şi vă părăseşte.

Thissell se grăbi spre bordul corabiei. Acolo, aproape gol şi fără mască, plutea corpul unui bărbat matur.

Thissell privi chipul mortului, care părea şters şi fără personalitate, poate datorită obişnuinţei de-a vedea numai măşti. Trupul era de statură şi greutate mijlocie, iar Thissell, îi estimă vârsta la patruzeci şi cinci-cincizeci de ani. Părul era castaniu şi trăsăturile alterate de apă. Nu se zărea nici un indiciu asupra modului în care murise bărbatul.

Ăsta trebuie să fie Haxo Angmark, se gândi Thissell. Cine altul ar putea să fie? Mathew Kershaul? De ce nu? se întrebă el nemulţumit. Rolver şi Welibus debarcaseră deja. Privi golful, căutând corabia lui Kershaul şi o descoperi gata de ancorare la chei. În vreme ce o privea, Kershaul sări pe mal purtând masca Buha Peşterii.

Părea absorbit în gânduri, deoarece trecu pe lângă corabia lui Thissell fără măcar să-şi ridice privirea.

Thissell se reîntoarse la cadavru. Deci, neîndoios, era Angmark. De pe corăbiile lui Rolver, Welibus şi Kershaul coborâseră doar trei bărbaţi purtând măştile obişnuite ale acestora. Evident, cadavrul lui Angmark... Soluţia simplă refuza să stea locului în mintea lui Thissell. Kershaul spusese că un alt străin de planetă ar fi fost identificat cu uşurinţă. Cum să reziste Angmark altfel decât... Thissell îndepărtă bănuiala. În mod clar, cadavrul era al lui Angmark.

Şi totuşi...

Îşi chemă sclavii şi le dădu ordin să aducă un container pe chei, să pună trupul înăuntru şi să-l transporte după aceea într-un loc convenabil. Sclavii nu dovediră pic de entuziasm pentru sarcină şi Thissell fu nevoit să tune ameninţător, dar nu cu talent. La hymerkin pentru a da ordinelor importanţa cuvenită.

O luă de-a lungul cheiului, ocoli esplanada, trecu de biroul lui Crostofer Welibus şi se îndreptă spre câmpul de asolizare.

Sosind acolo, află că Rolver nu apăruse încă. Un sclav-supraveghetor, funcţie exprimată de steaua galbenă de pe ţesătura neagră a măştii, îl întrebă dacă îi putea fi de folos Thissell dorea să trimită un mesaj către Polypolis.

Nu era nici o dificultate, îi explică sclavul. Dacă Thissell îşi scria mesajul cu litere de tipar, acesta putea fi expediat imediat.

Thissell scrise:

DESCOPERIT CADAVRUL UNUI STRĂIN DE PLANETĂ, POSIBIL ANGMARK. VÂRSTA 48, STATURĂ MIJLOCIE, PĂR CASTANIU. LIPSESC ALTE ELEMENTE DE IDENTIFICARE. AŞTEPT CONFIRMAREA ŞI/SAU INSTRUCŢIUNI.

Îşi adresă mesajul lui Castel Cromartin, la Polypolis, şi-l înmână sclavului. După câteva zile, auzi ţăcănitul caracteristic al transmiţătorului interspaţial.

Trecu o oră Rolver nu apăruse. Thissell se plimba înainte şi înapoi prin faţa biroului acestuia. Nu putea şti cât avea de aşteptat; durata transmisiilor interspaţiale varia impredictibil. Uneori, mesajul ajungea în câteva microsecunde, alteori rătăcea ore întregi prin regiuni necunoscute, şi existau câteva exemplare autentice ale unor mesaje primite înainte de-a fi fost transmise.

După încă o jumătate de oră, Rolver apăru purtând obişnuita lui Pasăre a lezerului. Chiar atunci, Thissell auzise şi fâşâitul mesajului de răspuns.

Rolver păru surprins să-l vadă pe Thissell.

– Ce te aduce aici atât de devreme?

– Referitor la trupul pe care mi l-ai trimis azi dimineaţă, îi explică Thissell. Le-am comunicat superiorilor mei cazul.

Rolver ridică fruntea, ascultând zgomotul sosirii mesajului.

– Se pare că primeşti un răspuns. Să ţi-l aduc.

– De ce te deranjezi? întrebă Thissell. Ai un sclav care pare priceput.

– E slujba mea, răspunse Rolver. Sunt responsabil cu emisia şi recepţia în condiţii cât mai bune a mesajelor spaţiale.

– Vin şi eu, făcu Thissell. Dintotdeauna am dorit să văd cum funcţionează aparatura.

– Mă tem că e contrar regulamentelor, rosti Rolver. Se îndreptă spre uşa care ducea la compartimentul interior. Într-un minut sunt înapoi.

Thissell protestă, dar Rolver îl ignoră şi dispăru înapoia uşii.

Reveni după cinci minute, cu un plic galben.

– Nu sunt veşti prea bune, anunţă el cu o compasiune neconvingător.

Îngrijorat, Thissell deschise plicul şi citi:

CORPUL NU ESTE AL LUI ANGMARK. ANGMARK ARE PĂRUL NEGRU. DE CE NU L-AI ÎNTÂMPINAT LA ASOLARIZARE? GREŞEALĂ GRAVĂ, PROFUNDĂ NESATISFACŢIE, ÎNTOARCERE ÎN POLYPOLIS CU PRIMA OCAZIE.

CASTEL CROMARTIN

Thissell puse mesajul în buzunar.

– Apropo, pot să te întreb ce culoare are părul tău?

Rolver execută un tril uimit la kiv.

– Sunt blond. De ce întrebi?

– Pur şi simplu din curiozitate.

– Acum înţeleg, continuă Rolver la kiv. Dragul meu, ce suspicios eşti! Uite-te!

Se întoarse şi ridică ţesătura măştii de la ceafă. Thissell văzu că Rolver era într-adevăr blond.

– Eşti liniştit acum? întrebă Rolver amuzat.

– Da, răspunse Thissell. Şi încă ceva, n-ai o altă mască să-mi împrumuţi? M-am săturat de Molia Lunii.

– Mă tem că nu, făcu Rolver. Poţi însă intra în orice prăvălie de măşti şi să-ţi alegi.

– Da, bineînţeles.

Thissell îl părăsi pe Rolver şi se întoarse către Fan. Trecând pe lângă biroul lui Welibus, ezită, apoi intră. Welibus purta în ziua aceea un amalgam ciudat de prisme din sticlă verde şi perle argintii, o mască pe care Thissell nu o mai văzuse până atunci.

Welibus îl întâmpină cu un acompaniament prudent la kiv.

– Bună dimineaţa, Ser Molia Lunii.

– N-o să-ţi răpesc mult timp, spuse Thissell, dar vreau să-mi răspunzi la o întrebare destul de intimă. Ce culoare are părul tău?

Welibus ezită o fracţiune de secundă, apoi se întoarse cu spatele şi ridică faldurile măştii. Thissell văzu nişte cârlionţi negri şi bogaţi.

– Asta îţi răspunde la întrebare?

– Complet, încuviinţă Thissell.

Traversă esplanada şi o luă pe chei, spre corabia lui Kershaul. Acesta îl salută fără entuziasm şi-l invită la bord cu o mişcare plictisită din

mână.

– Aş vrea să te întreb ceva, începu Thissell. Ce culoare are părul tău?

– Puţinul care a mai rămas, râse cu amărăciune Kershaul, este negru. De ce întrebaţi?

– Din curiozitate.

– Hai, hai, făcu Kershaul cu o siguranţă neaşteptată. Nu-i numai atât.

Simţind nevoia unui sfat, Thissell recunoscu:

– Uite care-i situaţia. Azi dimineaţă, a fost găsit cadavrul unui individ străin de planetă. Avea părul castaniu. Nu sunt foarte sigur, dar există... ia să vedem, da, două şanse din trei ca părul lui Angmark să fie negru.

Kershaul trase de barbişonul Buhei din Peşteră.

– Cum ai ajuns la probabilitatea asta?

– Informaţia mi-a provenit prin Rolver. El are părul blond. Dacă Angmark şi-a însuşit identitatea lui Rolver, ar fi schimbat informaţia care mi-a parvenit azi dimineaţă. Iar tu şi cu Welibus aţi recunoscut că aveţi părul negru.

– Hm, făcu Kershaul. Să văd dacă ţi-am înţeles raţionamentul. Presupui că Haxo Angmark a ucis fie pe Rolver, fie pe Welibus, fie pe mine, apoi şi-a însuşit identitatea celui ucis. Aşa-i?

Thissell îl privi surprins.

– Sigur ai afirmat că Angmark nu se va putea stabili aici fără riscul de-a se desconspira. Nu-ţi aminteşti?

– Ah, bineînţeles! Să continuăm. Rolver ţi-a înmânat un mesaj în care se afirma că Angmark este brunet, iar el s-a declarat blond.

– Exact. Poţi verifica asta? Vreau să zic, pentru vechiul Rolver?

– Nu, rosti trist Kershaul. Nu i-am văzut nici Rolver nici pe Welibus fără măşti.

– Dacă Rolver nu este Angmark, continuă Thissell, şi dacă Angmark are într-adevăr părul negru, atunci tu şi cu Welibus deveniţi suspecţi.

– Foarte interesant, făcu Kershaul. Îl privi atent pe Thissell. Din punctul acesta de vedere şi tu poţi să fii Angmark. Ce culoare are părul tău?

– Castaniu, răspunse Thissell politicos. Ridică de pe ceafă blana cenuşie a Moliei Lunii.

– Dar mă poţi înşela în legătură cu conţinutul mesajului, reluă Kershaul.

– Nu, ridică Thissell plictisit. Poţi să-l întrebi şi pe Rolver.

– Nu e nevoie, clătină Kershaul din cap. Te cred. O altă chestiune: glasurile. Ne-ai auzit pe oţi, atât înainte cât şi după sosirea lui Angmark. Ţi s-a părut ceva suspect?

– Nu. Caut cu atâta disperare o dovadă, încât mi se pare că toţi trei v-aţi schimbat vocea. În plus, măştile distorsionează sunetele.

Kershaul se trase de bărbuţă.

– Nu văd o soluţie imediată a problemei. Chicori: De fapt, de ce ar exista? Înainte de venirea lui Angmark, erau Rolver, Welibus, Kershaul şi Thissell. Acum – în ceea ce priveşte scopurile practice – sunt tot Rolver, Welibus, Kershaul şi Thissell. Cine poate să spună dacă componentul cel nou al cvartetului nu este superior celui vechi?

– E o idee interesantă, aprobă Thissell, dar se întâmplă să am un interes personal în problema identificării lui Angmark. Cariera mea se găseşte la răscruce.

– Mda, murmură Kershaul. În cazul acesta, situaţia se transformă într-o luptă între tine şi Angmark.

– N-o să mă ajuţi?

– Nu în mod activ. Am devenit convins de individualismul sirenian. Cred că o să afli că şi Rolver şi Welibus vor face la fel. Suspină: Noi trei locuim de prea multă vreme aici.

Thissell rămase cufundat în gânduri. Kershaul aşteptă o vreme răbdător, apoi rosti:

– Mai ai şi alte întrebări?

– Nu, răspunse Thissell. Aş dori să-ţi cer un serviciu.

– În măsura posibilităţilor, sunt gata să-l acord.

– Dă-mi, sau împrumută-mi, unul din sclavii tăi pentru o săptămână sau două.

Kershaul emise o exclamaţie amuzantă la ganga.

– Nu-mi place să-mi înstrăinez sclavii; i-am învăţat cu obiceiurile mele...

– Imediat ce o să-l prin pe Angmark o să-l ai înapoi.

– Bine, oftă Kershaul. Execută o arie de hymerkin şi apăru un sclav. Anthony, cântă Kershaul, o să mergi cu Ser Thissell, ca să-l serveşti pentru câteva săptămâni.

Sclavul se înclină fără plăcere.

Thissell îl duse pe Anthony pe corabia sa şi îl chestionă timp îndelungat, notându-şi anumite răspunsuri. Îi porunci apoi să nu dezvăluie nimic din cele vorbite şi-l încredinţă lui Toby şi Rex. Dădu instrucţiuni să îndepărteze corabia de la chei şi să nu lase pe nimeni la bord în absenţa lui.

Porni din nou spre câmpul de asolizare şi-l găsi pe Rolver în faţa unui prânz alcătuit din peşte cu mirodenii, coajă din arborele-de-salată şi un bol cu un fel de coacăze locale. Rolver zdrăngăni un ordin la hymerkin şi un sclav îi aduse lui Thissell un scaun.

– Cum merg cercetările?

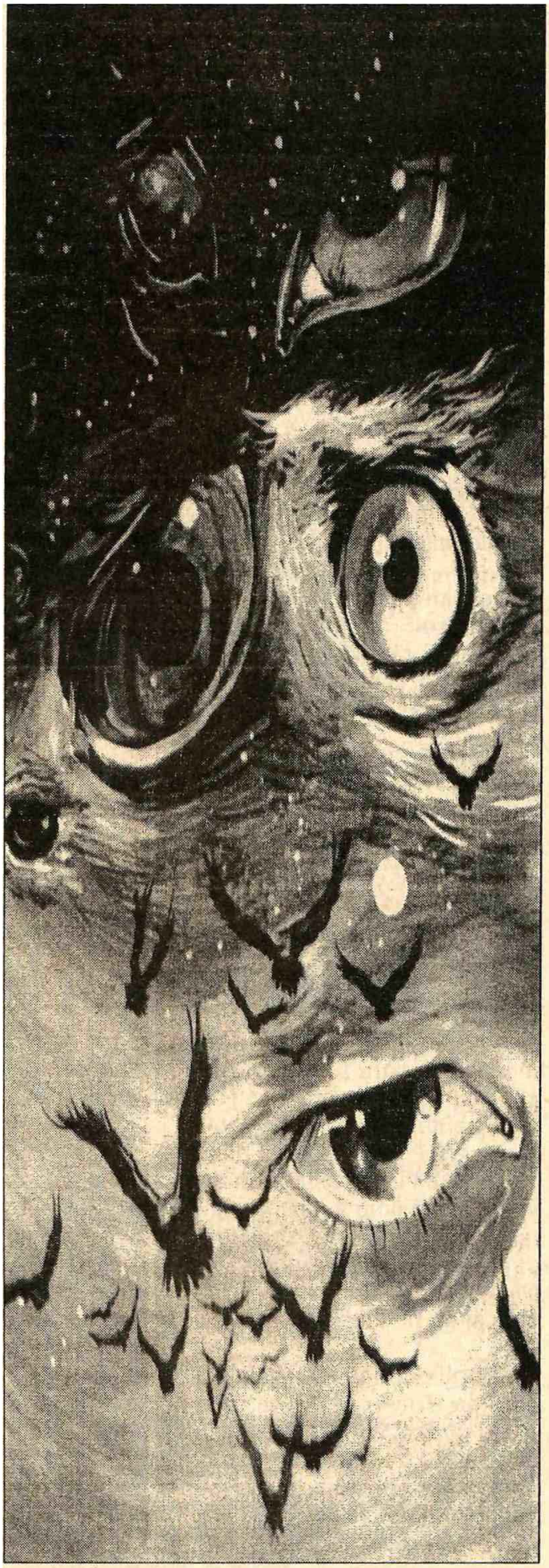

– N-aş putea spune că progresez, răspunse Thissell. Pot spera să mă bizui pe ajutorul tău?

Rolver râse scurt.

– Îţi pot ura mult noroc.

– Mai concret, continuă Thissell, aş vrea să-mi împrumuţi un sclav. Temporar.

Rolver se opri din mestecat.

– De ce?

– Aş prefera să nu explic. Poţi fi însă sigur că este o cerere întemeiată.

Fără plăcere, Rolver chemă un sclav şi-l încredinţă lui Thissell.

Pe drumul de întoarcere, Thissell se opri la Welibus.

– Bună ziua, Ser Thissell, rosti Welibus, ridicându-şi capul din lucrări.

Thissel atacă direct:

– Ser Welibus, mi-ai putea împrumuta un sclav pentru câteva zile?

Welibus ezită, apoi înălţă din umeri:

– De ce nu? Execută o gamă la hymerkin şi un sclav apăru. E satisfăcător? Sau ai prefera o femelă tânără? Chicoţi niţel cam vulgar pentru educaţia lui Thissell.

– E perfect. O să ţi-l înapoiez peste câteva zile.

– Nu-i nici o grabă. Welibus dădu din mână şi se întoarse la treabă.

Thissell se înapoie pe corabie, unde interogă separat pe cei doi sclavi aduşi, şi îşi notă unele lucruri.

Amurgul poposi încet peste ocean. Toby şi Rex ridicară ancora şi se îndepărtară de chei, spre apele argintii din larg. Thissell stătea pe punte, ascultând sunetul îndepărtat al glasurilor, clinchetele şi armoniile instrumentelor muzicale. Pe corăbii jucau lumini galbene, verzi şi roşii. Ţărmul era întunecat; în curând aveau să apară Oamenii Nopţii, să scotocească după resturi şi să privească cu ciudă peste ape.

Peste nouă zile, „Buenaventura“ avea să treacă prin Sirene conform orarului. Thissell primise ordin să se reîntoarcă în Polypolis. Îl putea găsi pe Angmark în numai nouă zile?

Nouă zile nu însemnau mare lucru, conchise Thissell, deşi s-ar fi putut să fie suficiente.

■ ■ ■

Trecură două zile, apoi trei, patru, cinci. În fiecare zi, Thissell cobora pe ţărm şi, cel puţin o dată pe zi, îi vizita pe Rolver, Welibus şi Kershaul.

Fiecare reacţiona în mod diferit la vederea lui Rolver era sardonic şi iritabil, Welibus, formal şi, cel puţin în aparenţă, binevoitor, iar Kershaul, blând şi delicat dar, ostentativ, imperso-

nal şi detaşat.

Thissell rămânea la fel de calm înaintea replicilor dure ale lui Rolver, veseliei lui Welibus şi indiferenţei lui Kershaul, în fiecare zi, revenind pe corabie, îşi completa însemnările.

Trecură şi a şasea, a şaptea şi a opta zi. Destul de nepoliticos, Rolver se interesă dacă Thissell dorea să-şi rezerve un loc pe „Buenaventura".

– Da, încuviinţă Thissell, gândindu-se puţin. Aş dori o rezervare.

– Înapoi în lumea chipurilor se cutremură Rolver. Feţe! Peste tot, feţe palide, cu ochi de peşte. Guri cărnoase, nasuri strâmbe şi uârte, chipuri flasce şi neinteresante. Nu cred că aş mai putea rezista acolo, după ce am trăit aici. Eşti norocos că n-ai devenit un sirenian adevărat.

– Dar n-o să mă întorc, replică Thissell.

– Am crezut că vrei să-ţi rezerv un loc.

– Exact. Pentru Haxo Angmark. El se va întoarce la Polypolis.

– Auzi, auzi, făcu Rolver. Deci, l-ai descoperit.

– Bineînţeles, răspunse Thissell. Tu nu?

Rolver înălţă din umeri.

– Este sau Welibus, sau Kershaul, asta-i tot ce ştiu. Atâta timp cât îşi poartă masca şi-şi zice Welibus, sau Kershaul, pentru mine nu-i nici o diferenţă.

– Pentru mine însă înseamnă foarte mult, spuse Thissell. La ce oră pleacă nava mâine?

– La unsprezece şi douăzeci şi două fix. Dacă Haxo Angmark pleacă spune-i să vină la timp.

– O să fie aici, încuviinţă Thissell.

Îşi făcu vizita obişnuită pe la Welibus şi Kershaul apoi, revenind pe corabie, trecu ultimele însemnări în carnet.

Dovezile erau acolo: clare şi convingătoare. Nu nişte dovezi absolute, dar suficiente ca să justifice o acţiune decisivă. Îşi verifică arma. Mâine avea să fie ziua hotărâtoare. Nu-şi putea permite nici o greşeală.

Ziua începu cu zori strălucitoare şi un cer aidoma interiorului unei scoici; Mireille răsărea dintre ceţuri irizate. Toby şi Rex aduseră corabia la chei. Celelalte trei corăbii ale străinilor de planetă continuau să plutească somnoroase pe apele liniştite.

Thissell privea o anumită corabie, cea pe a cărui proprietar îl omorâse Haxo Angmark, aruncându-l apoi în ocean. Corabia înainta chiar atunci către ţărm, iar Haxo Angmark în persoană se găsea pe puntea din faţă, purtând o mască pe care Thissell n-o mai văzuse până atunci: o combinaţie de pene stacojii, sticlă neagră şi păr verde, ţepos.

Thissell, îi admiră calmul. O schemă inteligentă, abil plănuită şi executată, dar stopată de o dificultate insurmontabilă.

Angmark coborî sub punte. Corabia ajunse la chei şi sclavii o ancorară, apoi coborâră podeţul din frânghii. Cu arma pregătită în buzunar, Thissell străbătu cheiul şi urcă la bordul corăbiei. Deschise uşa salonului. Bărbatul de la masă îşi ridică surprins masca roşie, neagră şi verde.

– Angmark, rosti Thissell, fără discuţii, sau...

Ceva dur şi greu îl izbi în spate; căzu pe podea şi fu dezarmat.

– Leagă-i mâinile, zdrăngăni un hymerkin înapoia lui.

Bărbatul de la masă se ridică şi îşi scoase masca multicoloră, dezvăluind ţesătura neagră a sclavilor. Thissell întoarse capul. Îndărătul lui se afla Haxo Angmark, purtând o mască pe care o recunoscu ca fiind Îmblânzitorul de Dragoni, confecţionată din metal negru, cu un nas ca lama unui cuţit, orbite adânci şi trei creste coborând spre ceafă.

Expresia feţei nu se putea citi, dar glasul lui Angmark era triumfător:

– Te-am păcălit foarte uşor.

– Într-adevăr, făcu Thissell.

Sclavul terminase de legat mâinile. Un zăngănit al hymerkinului lui Angmark îl îndepărtă din încăpere.

– Stai în scaunul acela, rosti Angmark.

– Ce aşteptăm? întrebă Thissell.

– Doi dintre tovarăşii noştri se află încă pe apă. În planul la care m-am gândit, nu avem nevoie de ei.

– Şi care ar fi planul acela?

– O să afli la timpul potrivit. Mai avem de aşteptat aproape o oră.

Thissel îşi încercă legăturile. Erau extrm de solide.

– Cum m-ai descoperit? întrebă Angmark aşezându-se. Recunosc că sunt curios. Hai, hai, făcu el înaintea tăcerii lui Thissell. Nu-ţi dai seama că te-am înfrânt? De ce-ţi complici situaţia?

Thissell înălţă din umeri.

– M-am folosit de un principiu fundamental. Un om îşi poate masca chipul, dar nu şi personalitatea.

– Aha, făcu Angmark. Interesant, continuă.

– Am împrumutat câte un sclav de la fiecare dintre voi şi l-am chestionat cu atenţie. Ce măşti purtase stăpânul lui în luna dinaintea sosirii tale? Am făcut un tabel şi le-am notat răspun-

surile Rolver purtase cam optzeci la sută din timp Pasărea lezerului, celelalte douăzeci de procente fiind împărţite între Sofistul Abstract şi Negrul Complex. Welibus aprecia eroii ciclului Kan-Dachan. Cel mai frecvent purta Chalekun, Prinţul Cutezător: şase zile din opt. În celelalte două zile, purta Vântul Sudului, sau Prietenul Vesel. Mai conservator, Kershaul prefera Buha de Peşteră, Călătorul prin Stele şi alte două sau trei măşti pe care le purta când şi când.

După cum spuneam, am obţinut aceste informaţii de la sursa cea mai exactă: sclavii. Următorul pas a fost să vă urmăresc pe voi trei. În fiecare zi am notat ce măşti purtaţi şi am comparat cu tabelul. Rolver a avut de şase ori Pasărea lezerului şi de două ori Negrul Complex. Kershaul a purtat de cinci ori Buha de Peşteră, o dată Călătorul prin Stele, o dată Idealul Perfecţiunii şi o dată Quincunx. Welibus a purtat de două ori Muntele de Smarald, de trei ori Phoenixul Triplu, o dată Prinţul Cutezător şi de două ori Zeul Rechin.

Angmark încuviinţă gânditor.

– Am înţeles. Mi-am ales dintre măştile lui Welibus pe cele conform gustului meu şi în felul ăsta m-am demascat. Însă numai tu cunoşti adevărul. Se ridică şi se îndreptă spre hublou: Kershaul şi Rolver coboară acum pe ţărm şi în curând se vor duce la treburile lor; deşi mă îndoiesc că ar interveni în vreun fel: amândoi au devenit sirenieni adevăraţi.

Thissell aşteptă în tăcere. După zece minute, Angmark se întinse spre un raft şi apucă un cuţit.

– Scoală-te, îi porunci el lui Thissell.

Acesta se ridică încet pe picioare. Angmark se apropie dintr-o parte şi-i trase Molia Lunii de pe cap. Thissell icni şi încercă zadarnic să o reţină. Prea târziu însă; chipul îi era dezvelit.

Angmark se întoarse, îşi scoase masca şi îşi puse Molia Lunii. Execută un apel la hymerkin. Doi sclavi intrară şi se opriră şocaţi la vederea lui Thissell.

Angmark execută un fel de darabană şi cântă:

– Duceţi acest om pe chei.

– Angmark! răcni Thissell. Sunt fără mască!

Sclavii îl apucară şi-l târâră pe punte, peste podeţ, până pe chei.

– Angmark! răcni Thissell. Sunt fără mască!

Sclavii îl apucară şi-l târâră pe punte, peste podeţ, până pe chei.

– Acum rosti Angmark fixându-i o funie în jurul gâtului, tu eşti Haxo Angmark, iar eu Edwer Thissell. Welibus este mort şi în curând aşa vei fi şi tu. Pot să mă descurc fără dificultate în rolul tău. O să cânt la instrumente ca un Om al Nopţii şi voi avea glasul unei ciori. O să port Molia Lunii până când va putrezi şi abia atunci o voi schimba. Raportul morţii lui Angmark va sosi la Polypolis şi totul va fi în regulă.

– Nu poţi face asta, şopti Thissell. Masca mea, faţa mea...

O femeie grasă, purtând o mască cu flori albastre şi roz, traversă cheiul. Îl zări pe Thissell şi ţipă ascuţit, luând-o la goană.

– Dă-i drumul, făcu Angmark mulţumit.

Trase de funie, târându-l pe Thissell în josul cheiului. Un bărbat, cu o mască Căpitanul Piraţilor, care cobora de la bordul unei corăbii, încremeni de uimire.

Angmark cântă la zachinko:

– Iată-l pe notoriul criminal Haxo Angmark. Numele lui este rostit cu spaimă pe toate celelalte lumi; acum a fost prins şi va fi dus la o moarte ruşinoasă. Iată-l pe Haxo Angmark!

Ajunseră pe esplanadă. Un copil zbieră îngrozit. Thissell se împiedică; lacrimile îi curgeau din ochi şi nu zărea decât forme neclare şi culori. Glasul lui Angmark tuna:

– Priviţi cu toţii criminalul de pe altă lume. Haxo Angmark! Apropiaţi-vă ca să-i fiţi martori la execuţie!

– Nu sunt Angmark, răcni Thissell. Sunt

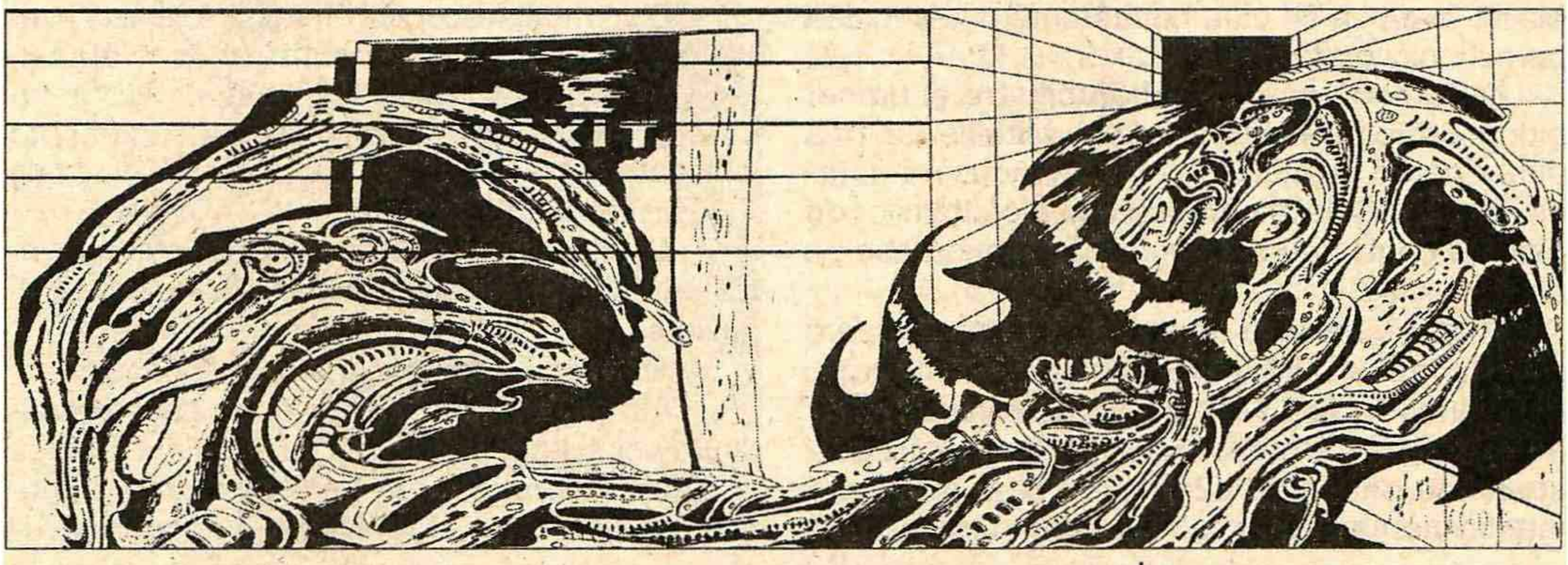

Edwer Thissell; el este Angmark. Nu-l asculta însă nimeni, se auzeau doar strigăte de dezaprobare, şoc şi dezgust la vederea chipului. Dă-mi masca, strigă el spre Angmark, dă-mi o ţesătură de sclav...

Angmark cânta triumfător:

– În ruşine a trăit, în ruşinea fără mască va muri.

Un Spiriduş al Pdurii se opri înaintea lui Angmark.

– Ne-am întâlnit din nou, Molie a Lunii.

– În lături, prietene Spiriduş, cântă Angmark. Trebuie să-l execut pe acest criminal. În ruşine a trăit, în ruşine va muri!

În jurul lui se strânsese mulţimea; măştile îl priveau pe Thissell cu un interes morbid.

Spiriduşul Pădurii smulse frânghia din mâna lui Angmark şi o aruncă pe jos. Mulţimea urlă şi se auziră voci:

– Fără duel, fără duel! Ucideţi monstrul!

Pe capul lui Thissell fu aruncată o cârpă. Bărbatul încremeni, aşteptând tăişul sabiei. Simţi însă cum i se retezau legăturile de la mâini. Grăbit aranjă ţesătura, ascunzându-şi chipul.

Patru oameni îl înşfăcaseră pe Angmark. Spiriduşul Pădurii stătea în faţa lui, cântând la skarany:

– Acum o săptămână ai vrut să-mi smulgi masca; acum ţi-ai atins ţelul pervers.

– Dar este un criminal, strigă Angmark. Este un ticălos notoriu!

– Ce-a făcut? cântă Spiriduşul Pădurii.

– A ucis, a prădat nave, a torturat, a şantajat, a jefuit, a luat sclavi...

Spiriduşul Pădurii îl opri:

– Morala voastră nu ne interesează. Putem însă dovedi faptele tale.

Un grăjdar păşi înainte şi cânta furios:

– Acum nouă zile, această insolentă Molie a Lunii a încercat să-mi achiziţioneze cel mai valoros armăsar!

Se apropie un alt bărbat, purtând masca Expertului Universal.

– Sunt un Maestru Artist de măşti; recunosc această Molie a Lunii, străină de planeta noastră. Recent, mi-a batjocorit talentul. Merită să moară!

– Moarte monstrului de pe altă lume! urlă mulţimea.

Un val de oameni se năpusti înainte şi lamele săbiilor luciră prin aer, lovind.

Thissel privea, incapabil să facă vreo mişcare. Spiriduşul Pădurii se apropie şi cântă cu asprime la stimic:

– Pentru tine avem milă, dar şi dispreţ. Un adevărat bărbat nu rabdă niciodată asemenea înjosiri.

Thissell respiră adânc, căută la centură şi găsi zachinkoul.

– Prietene, mă calomniezi! cântă el. Nu ştii să apreciezi adevăratul curaj? Ai fi preferat să mori în luptă sau să umbli fără mască pe esplanadă?

– Există un singur răspuns, cântă Spiriduşul Pădurii. Aş fi murit în luptă; nu puteam îndura o asemenea ruşine.

– Şi eu am avut de ales, răspunse Thissell. Aş fi putut lupta cu mâinile legate, şi aş fi murit, sau aş fi putut să îndur ruşinea, şi prin ea mi-aş fi învins potrivnicul. Recunoaşte că nu ai destul strakh pentru această faptă. M-am dovedit brav! Întreb, cine din cei de aici are curajul să facă ceea ce am făcut eu?

– Curaj? exclamă Spiriduşul Pădurii. Nu mă tem de nimic, nici chiar de moartea din mâinile Oamenilor Nopţii.

– Atunci, răspunde.

Spiriduşul Pădurii se retrase şi cântă la double-kamanthil:

– Dacă acestea ţi-au fost motivele, cu adevărat ai fost brav.

Grăjdarul execută o suită rapidă pe corzile gomapardului şi cântă:

– Nici unul dintre noi n-ar fi îndrăznit ceea ce a făcut acest bărbat nemascat.

Mulţimea murmură aprobatoare.

Artistul de măşti se apropie de Thissell, cntând slugarnic la double-kamanthil:

– Te rog, Lord Erou, păşeşte pragul prăvăliei mele şi schimbă această ţesătură nevrednică cu o mască potrivită ţie.

– Înainte de-a alege, Lord Erou, cântă un alt artist de măşti, te rog să-mi priveşti superbele creaţii!

Un bărbat cu masca Pasărea Cerului Azuriu îl abordă curtenitor pe Thissell:

– De curând, am terminat o corabie somptuoasă; şaptesprezece ani de zile am muncit la realizarea ei. Bucură-te cu norocul de-a accepta şi folosi această operă de artă; la bord, aşteptând să te slujească, sunt sclavi iuţi şi fecioare dulci; în cală există vinuri alese, iar punţile sunt acoperite cu covoare de mătase.

– Îţi mulţumesc, făcu Thissell, izbind zachinkoul cu vigoare şi încredere. Accept cu plăcere. Dar mai întâi, o mască.

Artistul de măşti emise un tril interogativ la gomapard:

– Lordul Erou ar considera un Dragon Învingător ca fiind sub demnitatea sa?

– Nu, făcu Thissell. O consider o mască potrivită şi satisfăcătoare. Mergem chiar acum s-o examinez.

Gene Wolfe

Un labirint solar

Labirinturile pot fi mai vechi decàt omenirea. În mod sigur, troglodiţii le construiau din bolovani de mărimea mingilor de fotbal, ori poate prin alte metode care s-au pierdut; În Europa neolitică, fortăreţele de pe culmile dealurilor erau păzite de reţele de şanţuri încàlcite. Tezeu a urmat o pistă – un ghem de sfoară – prin palatul ameţitor al lui Minos, devenind astfel primul din ceea ce ameninţă să fie o serie infinită de detectivi ficţionali. Zâna Rosamund şi-a scăpat broderia cu acul înfipt în ea, dar a uitat ghemul în buzunar, oferind astfel cavalerilor reginei Eleanor indiciul necesar pentru a rezolva labirintul de la Hampton Court.

În ultima vreme, au fost construite puţine labirinturi, care, în majoritate, au fost prevăzute cu ziduri ieftine şi lipsite de imaginaţie, făcute din gard viu. Avioanele şi elicopterele permit tot mai numeroşilor întreprinzători lipsiţi de fair-play să fotografieze noile labirinturi din văzduh, iar imaginile le îngăduie aventurierilor de fotoliu să le soluţioneze cu ajutorul unui creion. S-ar putea părea că au pierit pentru totdeauna zilele de aur ale monştrilor, fecioarelor şi uimirii fermecate.

Nu este totuşi chiar aşa. Auzisem că un anume bogătaş nu numai că proiectase şi desenase un labirint nou, ci inventase un nou *tip* de labirint, poate cel dintài de la sfàrşitul Epocii Mitului. Din considerente de confidenţialitate, îl voi numi pe acest nou Dedal – „dl. Smith". Pentru a-i opri pe fotografii aerieni din Cesnele lor închiriate, voi preciza doar că labirintul său se află în sălbăticia munţilor Adirondacks.

Pe o impecabil îngrijită pajişte verde, se află – în general, bine distanţate – o colecţie de obiecte încàntătoare, chiar dacă disparate. Obeliscuri, stàlpi de felinar din Viena, Paris şi Londra, dar şi din New York, o cutie poştală tot din Londra, fàntàni arteziene care susură o vreme, apoi încetează, o iolă, acum eşuată pe recifele ierbii dar cu catargele încă intacte, trunchiul unui copac mort acoperit de trandafiri cățărători, şi multe altele. Umbrele acestor obiecte formează zidurile unui labirint complicat şi sofisticat.

În mod evident, este un labirint care se modifică de la o oră la alta, ba chiar de la minut la minut. Mai puţin evident este faptul că poate fi soluţionat doar în anumite momente şi e irezolvabil la amiază, cànd umbrele sunt cele mai scurte. Bineînţeles, de asemenea este un labirint pe care exploratorul îl poate părăsi oricànd doreşte.

Se spune, cu toate acestea, că majoritatea exploratorilor – cel puţin, a adulţilor – n-o fac. În zori de zi, cànd umbrele piscurilor mai învăluie pajiştea, dl. Smith îşi aduce oaspetele favorit în punctul care va deveni centrul labirintului. Iarba este încă udă de rouă şi nu se aud decàt ciripiturile păsărilor. Vreme de aproape cinci minute, cei doi bărbaţi (sau, după caz, bărbatul şi femeia) stau nemişcaţi şi aşteaptă. Poate că fumează o ţigară. Discul roşu al soarelui apare deasupra vàrfurilor înceţoşate ale copacilor, fàntànile îşi înalţă coloanele de cristal, păsările amuţesc, iar şirurile de umbre se ivesc brusc, o schiţă în tuşul negru decolorat al Domnului.

Dl. Smith începe să-şi parcurgă labirintul, dar îşi invită oaspetele să descopere propriile sale poteci. Acesta porneşte, mai întài amuzat, apoi tot mai serios. Imperceptibil, umbrele se mişcă. Apar noi coridoare; cele vechi se închid, uneori cu o iuţeală surprinzătoare. În scurtă vreme, cărarea dlui. Smith se alătură celei a oaspetelui (căci dl. Smith îşi cunoaşte foarte bine labirintul) şi cei doi pornesc împreună, cu oaspetele deschizànd calea. Dl. Smith vorbeşte despre statuia lui Venus, o copie a celei din Luvru; reprezentarea lui Tezcatlipoca, zeul-soare al toltecilor, este autentică, fiind excavată din Teotihuacán. În vreme ce vorbeşte, umbrele se deplasează, părànd aproape să şerpuiască precum Quetalcoatl cel cu pene, odată cu unduirile line ale pajiştei. Dl. Smith se îndepărtează puţin, dar pentru un timp poteca sa este aproape paralelă cu a oaspetelui.

– O vezi pe aceea? întreabă oaspetele. Peste un minut sau două, cànd se va scurta, voi putea să trec pe acolo.

Dl. Smith încuviinţează din cap şi suràde.

Oaspetele aşteaptă, cercetànd acum cu în-

credere configuraţia spectaculoasă de nuanţe verde-închis şi strălucitor. Umbra pe care o indică se scurtează, într-adevăr; dar în acelaşi timp, o alta, mişcându-se odată cu soarele mişcător, cade peste cărarea dorită. Majoritatea oaspeţilor adulţi nu găsesc ieşirea din labirint până ce nu sunt salvaţi de un nor trecător. Alţii refuză o asemenea oportunitate.

Adesea, dl. Smith invită grupuri de copii să-i parcurgă labirintul, expediţiile lor fiind astfel programate ca să poată fi conduşi în centru. Acolo, pe un fragment năruit de zid, care cel puţin *pare* străvechi, el le arată chipul sumbru al minotaurului, un monstru care, după cum le explică, bântuie umbrele. Din depărtare – dar nu din direcţia casei – îl întrerupe mugetul gros al unui taur. (Poate că un oaspete rătăcit de grup va descoperi difuzoare tăinuite în coroanele unor copaci, sau poate că nu.) Dl. Smith afirmă că, de obicei, el poate preciza dinainte care copii vor fi încântaţi de labirint. În general, băieţii le întrec ca număr pe fete, însă nu cu mult. Trebuie să nu fie prea mici, dar nici înaintaţi în ani. Ochelarii le pot fi de ajutor. Îmi arată o fotografie a ultimei sale Ariadne, o fetiţă brunetă de vreo nouă anişori.

El este corect cu toţi copiii, oferindu-le aceleaşi instrucţiuni, aceeaşi încurajare. Unii îi resping labirintul din capul locului, îndepărtându-se de el, pentru a examina crucifixul înclinat sau apa colorată în albastru din imensul barometru Torricelli, sau pentru a încerca (întotdeauna fără succes) să smulgă spada lui Arthur din stânca ei. Alţii persevereză mai mult, strecurându-se printre zidurile invizibile preţ de cel puţin o oră.

Dar întotdeauna, pe măsură ce umbra mare-lui gnomon se furişează către cifra XII, alcătuită din gresii, cei prea vârstnici, cei prea tineri, cei insuficient de serioşi şi cei prea serioşi se îndepărtează treptat, lăsându-i doar pe dl. Smith şi un copil solitar să continue să se joace sub razele soarelui.

Traducerea:
Mihai-Dan ***Pavelescu***

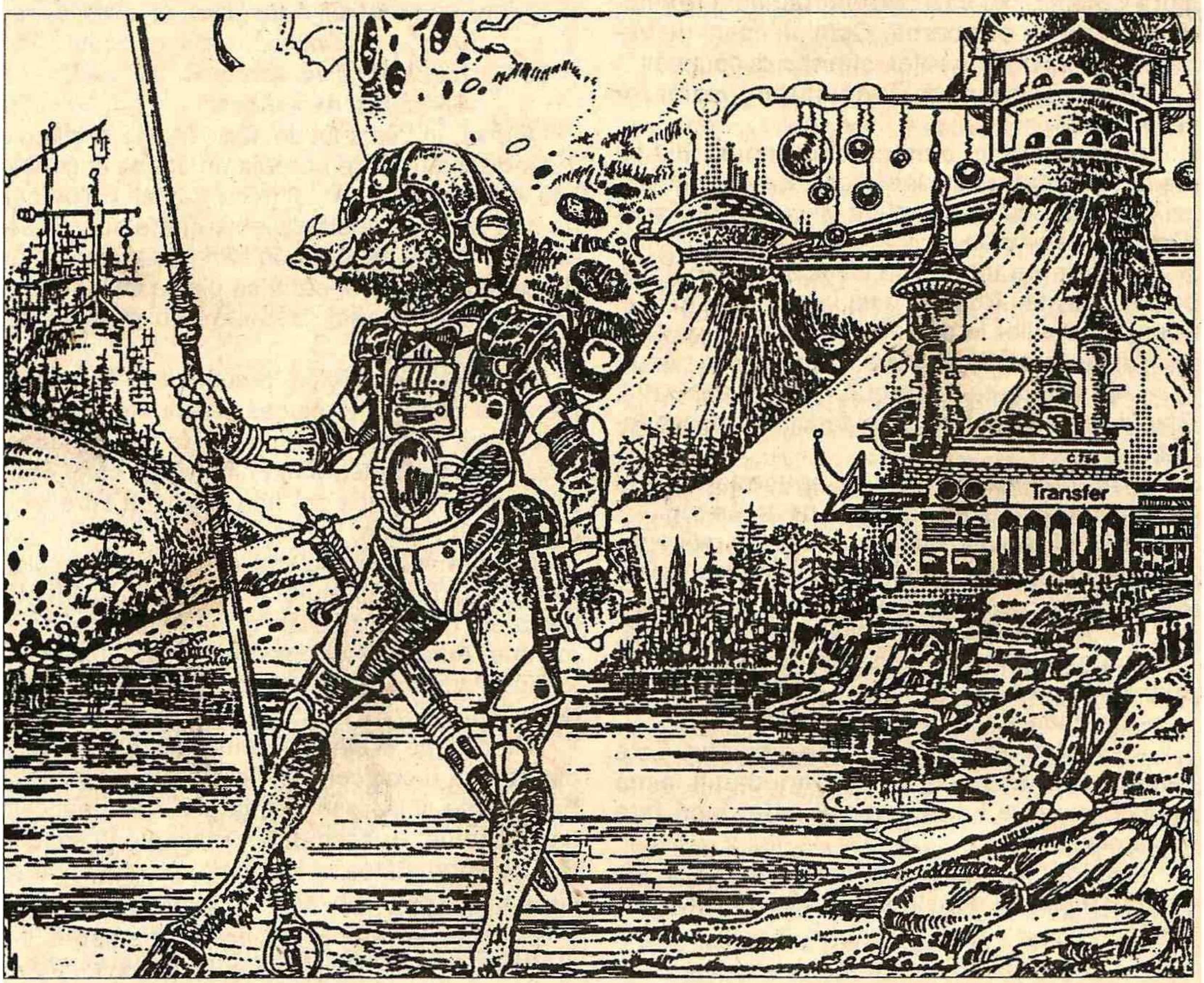

Jane Yolen

Ţesătoarea viselor

Fratele Hart

– Un bănuţ, un bănuţ, bunule domn, strigă Ţesătoarea Viselor, aşezată pe treapta cea mai de jos a Marelui Templu. Mâinile ei iscusite alergau pe gherghef. Doar un bănuţ pentru un vis.

Regele Cerşetorilor trecu pe lângă ea. Nu avea timp de ţesutul viselor. Era ceva prea subţire, prea fragil. Pentru altceva, n-avea să renunţe la bănuţul său. Strângându-şi zdrenţele în jurul trupului, un gest pe care-l considera răspunsul lui, merse mai departe.

Bătrâna Ţesătoare a Viselor îşi continuă tânguirea. Era o incantaţie, o temenea făcută fiecărui trecător. Nu văzu gestul Regelui Cerşetorilor deoarece era oarbă. Ochii ei lipsiţi de vedere priveau doar în viitor, şi ţesea după pipăit.

Alţi paşi se auziră. Ţesătoarea Viselor întinse mâna.

– Un bănuţ, un bănuţ, domnişoară. Ştia că era o fată, pentru că sunetul era uşor şi săltăreţ.

– Ah, da, cumpără-mi un vis, vorbi fata spre băiatul care o urma.

Ţesătoarea tăcu. Ştia că acum nu mai trebuia să insiste. Fata era deja prinsă în propria ei dorinţă. Tinerilor le plăcea aşa de mult să viseze. Ţesătoarea ştia că avea să capete un bănuţ.

– Nu ştiu dacă ar trebui, răspunse băiatul. Glasul îi era şovăitor, totuşi fericit că fusese întrebat.

– Bineînţeles că trebuie, spuse fata. Apoi vocea ei coborî, şi ea se lipi de băiat. Te rog.

Mâna lui căută în buzunar şi scoase moneda.

Auzindu-l, Ţesătoarea Viselor întinse palma dreaptă.

– Un vis pentru o fată minunat de frumoasă, rosti cu glas mieros, deşi pentru ea toţi tinerii erau minunaţi.

– De unde ştii? era fata, surprinsă.

– *Este* într-adevăr *aşa*, spuse băiatul. Este cea mai frumoasă din lume. I-am dăruit inima mea. Cuvintele lui erau adevărate, însă fata înălţă din umeri.

Ţesătoarea luase deja firele din coş şi făcuse urzeala. Şi acesta a fost visul pe care l-a ţesut.

În mijlocul unui codru, atât de întunecos şi des încât puţini aveau curajul să intre în el, era un luminiş. Iar în luminişul acela trăiau o fată şi fratele ei, Hart.

Ziua, sub formă de cerb, Fratele Hart pleca prin pădure, hrănindu-se cu iarbă fragedă şi muguri, în vreme ce sora lui rămânea acasă.

Dar când apunea soarele, fata, Hinda, se apropia de marginea luminişului şi cânta cu glas subţire şi dulce:

Dragă inimă, frate Hart,
Vino,-ţi poruncesc
Să cinăm şi să vorbim
Şi-apoi să te-odihnesc.

Atunci, în inima lui de cerb, fratele ei ştia că vraja de peste zi se apropia de sfârşit şi gonea iute spre casă. Acolo îşi freca fruntea de pragul de sus al uşii, până ce pielea dintre coarne se despica fără o picătură de sânge. Se freca mai departe, fără oprire, până ce pielea castanie se despica de-a lungul coastelor, iar el ieşea de acolo ca bărbat.

Sora lui îi lua pielea, o scutura, o peria şi o pieptăna până ce strălucea precum lemnul lustruit. După aceea atârna pielea de coarne lângă uşă. Acolo rămânea până dimineaţa, când Fratele Hart o îmbrăca din nou şi gonea spre luncile cu iarbă verde.

Ce farmece sau ce vrăjitor îi adusese acolo, în adâncul pădurii, nu-şi mai aminteau. Chipul unuia era oglinda celuilalt, şi vieţile le erau îngemănate. Amintirile lor dispăruseră, aidoma vrăjitorului. Pădurea, lunca, luminişul, pielea de cerb, uşa căsuţei era tot ce ştiau.

Într-o zi, pe la sfârşitul primăverii, Fratele Hart plecase ca de obicei, lăsând-o pe Hinda acasă. Ea spălase şi frecase căsuţa până ce strălucea de curăţenie. Pusese paie proaspete în saltea. Dar pe când stătea la fereastră, pieptănându-şi părul lung şi negru, în urechi îi răsună un sunet necunoscut: un strigăt puternic, aspru, care nu era nici al păsării, nici al vulpii, nici al bunului lup cenuşiu.

Strigătul se repetă o dată, şi încă o dată. Atunci Hinda ieşi în pragul uşii, deoarece nu se temea de nici o fiară a pădurii. Şi atunci îl văzu împleticindu-se către căsuţă pe Fratele Hart. El nu-i putea vorbi câtă vreme era în pielea cerbului, însă capul îi era însângerat de jur împrejur, parcă purtând o coroană. Era pentru prima dată când fata îl vedea sângerând. Trecu pe lângă ea şi se prăbuşi, tremurând tot, pe pragul lor.

Hinda alergă după el şi l-ar fi spălat cu propriile ei lacrimi, însă sunetul ciudat răsună iarăşi, foarte aproape, şi ea fugi la fereastră să vadă.

În luminiş stătea un bărbat. Cel puţin aşa crezu ea, că era un bărbat. Deşi nu semăna cu Fratele Hart, care era singurul bărbat pe care îl ştia.

Acesta era voinic, în vreme ce Fratele Hart era zvelt. Era bălan, în vreme ce Fratele Hart era oacheş. Era acoperit cu păr, pe când Fratele Hart avea pielea curată. Şi era îmbrăcat în piei de animale ce-i atârnau de pe umeri până la picioare. În jurul său săreau lupi cu colţii rânjind, unii tărcaţi, unii negri şi alţii albi. El îi îndepărta din câteva lovituri ale braţului.

– Caut un cerb, rosti el când văzu chipul Hindei precum o lună palidă, la fereastră.

Dar când fata ieşi din căsuţă, închizând uşa pentru a ascunde ceea ce se afla înăuntru, bărbatul nu mai spuse nimic. Îşi scoase căciula şi o puse în dreptul inimii, îngenunchind.

– Cine eşti? întrebă Hinda. Ce eşti? Şi de ce cauţi cerbul? Glasul ei era blând, însă ferm.

Bărbatul nici nu răspunse, nici nu se sculă, ci o privi.

– Cine eşti? repetă Hinda. Spune, cine şi ce eşti.

În cele din urmă, vânătorul vorbi.

– Nu sunt decât un om, spuse el. Un om care a călătorit departe şi a văzut multe, dar niciodată n-a întâlnit o frumuseţe ca a ta.

– Dacă este *cu adevărat* frumuseţe, şi preţuieşti frumuseţea, n-o vei mai vedea niciodată, rosti Hinda. Pentru că niciodată nu-mi va fi prieten un om care vânează cerbul.

Bărbatul se sculă atunci şi Hinda se minună de înălţimea lui, deoarece ajungea cu capul până la pragul de sus al uşii, iar mâinile aveau fibre ca şi lemnul.

– Atunci nu voi mai vâna cerbul, zise el, dacă mă vei lăsa să vânez ceea ce este acum mult mai scump mie.

– Ce anume?

– Tu, inimă dragă, spuse el întinzând mâinile. Speriată, fata se feri, dar, amintindu-şi de frăţiorul dinăuntru, reuşi să spună:

– Mâine.

Pipăi cu mâinile înapoia ei şi se rezemă de mânerul uşii. I se părea că aude răsuflarea grea a Fratelui Hart prin pereţi.

– Vino mâine.

– Voi veni cu siguranţă. Se înclină, se întoarse, şi plecă, mişcându-se iute, cu paşi apăsaţi, în pădure. Lupii îl urmau îndeaproape.

Hinda îl urmări cu privirea în lungul potecii, până ce şi umbrele copacilor îi păreau ale lui. Când fu sigură că dispăruse, deschise uşa şi intră. Căsuţa era strâmtă şi întunecoasă, mirosind puternic a cerb.

Fratele Hart zăcea pe patul lor din paie. Când o privi, fata nu putu rezista înaintea rănilor gemene ale ochilor lui. Se întoarse cu spatele şi rosti:

– Acum poţi pleca. Eşti în siguranţă. Nu te va mai hăitui.

Cerbul se ridică cu greutate, deschise uşa cu botul, şi ţâşni spre pajişti.

Seara se întoarse din nou acasă.

Când păşi afară din pielea ei de cerb şi intră în căsuţă, nu-şi îmbrăţişă sora ca de obicei. În loc de asta, îi spuse:

– Nu m-ai chemat din luminiş. Nu mi-ai cântat numele. Abia atunci când am obosit şi soarele a apus, am ştiut că este vremea să mă întorc.

Hinda nu-i răspunde. Nu-l putea nici măcar privi. Pentru că, mai mult chiar decât cuvintele, goliciunea lui o ruşină deodată. Puse mâncarea pe masă şi cinară în tăcere. Apoi se culcară împreună şi dormiră fără vise, precum sălbăticiunile pădurii.

Când soarele îl chemă iarăşi pe Fratele Hart în pielea de cerb, Hinda deschise uşa. În tăcere îl conduse afară, în tăcere îl privi schimbându-se, şi-l privi pe drumul său tăcut spre lunci fără un cuvânt de rămas bun. Gândurile ei erau la vânător, la bărbatul cu lupi. Nu se îndoia că avea să apară.

Şi într-adevăr apăru, nici tăcut, nici încet, ci cu paşi apăsaţi, hotărâţi. Rămase pentru o clipă la marginea luminşului, privind-o pe Hinda, măsurând-o din ochi. Apoi zâmbi şi porni către ea.

Rămase toată ziua cu fata, şi o învăţă minuni pe care ea nu le cunoscuse. Îi povesti istorii din împărăţii pe care ea nu le văzuse niciodată. Îi cântă cântece pe care ea nu le auzise niciodată, cântându-le încetişor la urechea fetei. Îi vorbi iarăşi, şi iarăşi despre dragostea lui pentru ea, dar nu-i atinse decât mâna.

– Eşti la fel de inocentă ca sălbăticiunile pădurii, îi repeta într-una, uimit.

Astfel trecu ziua.

Deodată veni amurgul, şi Hinda tresări.

– Acum trebuie să pleci, spuse ea.

– Nu, trebuie să rămân.

– Nu, nu, trebuie să pleci, insistă Hinda. Nu poţi rămâne aici noaptea. Dacă mă iubeşti, pleacă. Apoi adăugă în şoaptă, fixându-l cu ochii ei negri: Dar întoarce-te mâine dimineaţă.

Teama ei neaşteptată îl surprinse pe bărbat, dar în acelaşi timp îl mişcă, aşa încât se sculă şi-şi netezi hainele din blănuri.

– Voi pleca. Dar mă voi întoarce.

El îşi fluieră animalele ce-l însoţeau şi părăsi luminişul tot atât de iute pe cât venise.

Hinda ar fi strigat după el, ar fi strigat ca să rămână, dar nu-i cunoştea numele. Aşa încât se apropie de marginea luminişului şi cântă:

Dragă inimă, Frate Hart,
Ascultă-mi chemarea
Să cinăm şi să vorbim
Despre nunta mea.

Şi, auzindu-i glasul, Fratele Hart alergă acasă.

Se opri la marginea poienii, ridică fruntea şi adulmecă. Mirosul bărbatului dăinuia în văzduh, greu şi ameninţător. Trecu prin el ca printr-un curent rapid şi ajunse lângă uşa căsuţei.

Frecându-şi fruntea mai puternic decât oricând de pragul de sus, parcă gata să-şi rupă şi gândurile odată cu pielea, Fratele Hart îşi scoase straiul de cerb.

– Vânătorul a fost aici, zise el trecând pragul.

– Nu te caută pe tine, răspunse Hinda.

– Să nu te mai întâlneşti cu el. Să-i spui să plece.

– Mă întâlnesc cu el pentru binele tău, spuse Hinda. Dacă mă caută pe mine, nu te caută pe tine. Dacă mă vânează pe mine, nu te vânează pe tine. O fac pentru tine, frate drag.

Liniştit, fratele Hart se aşează să mănânce. Însă fetei nu-i era foame. Îi dădu fratelui ei şi-l privi cum mânca.

– Culcă-te, îi spuse ea când el termină. Culcă-te, iar eu te voi mângâia şi-ţi voi cânta.

– Sunt *într-adevăr* obosit. Mă doare capul acolo unde m-a lovit ieri. Mă doare şi inima, de frică. Tremur din tot trupul. Ai dreptate. Trebuie să mă culc.

Aşa încât se întinse pe pat, şi Hinda stătu lângă el. Îl frecă cu cinci-degete pe frunte pentru a-l domoli, şi-i cântă multe cântece, şi în curând Fratele Hart adormi.

Când luna lumină poiana, vânătorul se întoarse. Nu mai putea aştepta pnă dimineaţă. Teama Hindei îl speriase, deşi până atunci nu mai cunoscuse teama. Nu cuteza s-o lase singură în pădure. Mergea însă neauzit precum o sălbăticiune prin beznă. Îşi lăsase dulăii în urmă.

Căsuţa din luminiş era tăcută, cu excepţia unei adieri de cântec lipsit de cuvinte şi plin de dor care plutea în văzduh. Era glasul Hindei, şi când când vânătorul îl auzi, zâmbi, deoarece cânta o melodie învăţată de la el.

Pătrunse în poieniţă, cu mai multă îndrăzneală acum. Apoi se opri brusc. Văzuse o formă ciudată atârnând pe uşa căsuţei. Era pielea unui cerb, atârnată de coarne.

Prudenţa, un obicei înrădăcinat, îl opri. Ocoli poiana în cea mai desăvârşită linişte. Se apropie de căsuţă pieziş, călăuzit de cântecul fetei. Când ajunse la fereastră, privi înăuntru.

Hinda stătea pe un pat din paie, iar alături, cu capul în poala ei era întins un bărbat. Bărbatul era zvelt şi gol, şi oacheş. Părul său era lung şi drept, şi-i ajungea până la umeri. Vânătorul nu-i putea vedea chipul, dar dormea aidoma unuia căruia patul nu-i era străin.

Vânătorul îşi stăpâni tremurul mâinilor, însă nu-şi putu stăpâni inima. Se lăsă pradă unui moment de furie nestăvilită. Cu cuţitul, spintecă prelung partea din stânga a pieii atârnate de uşă. Apoi fugi.

În căsuţă, Fratele Hart strigă prin somn, un strigăt scurt şi ascuţit. Îşi ridică palma spre piept şi deodată, sub inimă îi apăru o linie subţire şi roşie precum tăietura unui cuţit. Sângeră pentru o clipă. Hinda îi apucă palma şi păli la vederea sângelui. Era pentru a doua oară când îl vedea sângerând pe Fratele Hart.

Se sculă încetişor, şi scoase din dulap un prosop alb de in. Spălă rana cu apă. Tăiatura era prelungă, dar nu adâncă. Poate că era o zgârietură din pădure. Ştia că avea să se tămăduiască până dimineaţa. De aceea se întinse lângă el, şi se ghemui după curbura spatelui său. Fratele Hart se foi puţin, dar nu se trezi. Apoi Hinda adormi şi ea.

Dimineaţa, Fratele Hart s-a sculat, însă mişcările îi erau încete.

– Tare aş mai rămâne acasă, zise el. Tare mai doresc ca vraja aceasta să se termine.

Însă răsăritul soarelui îl chema afară. Îşi îmbrăcă pielea de cerb şi o zbughi.

Hinda rămase în uşă, şi ridică palma să facă pavăză ochilor. Nu mai văzu din el decât străfulgerarea cozii albe, dispărând în pădure.

Nu se întoarse în căsuţă, să facă curăţenie. Rămase aşteptându-l pe vânător. Ochii şi urechile ei erau încordate, să-i simtă apropierea. Nu simţiră nimic.

Aşteptă aşa o întreagă dimineaţă, până ce soarele ajunse deasupra creştetului. Abia atunci intră în casă, unde se azvârli pe patul din paie şi plânse.

Spre amurg, soarele începu să pălească şi căsuţa se întunecă. Hinda se ridică. Merse la marginea luminişului, şi cântă:

Dragă inimă, Frate Hart,
Vino la plânsetul meu.
Să cinăm şi să vorbim
Şi...

Dar nu termină de cântat. O opri un zgomot puternic din pădure. Era prea puternic pentru a fi un cerb. Iar când vânătorul apăru chiar pe poteca folosită de Fratele Hart, Hinda tresări, pe jumătate fericită şi pe jumătate înfricoşată.

– Ai venit, rosti ea şi glasul îi tremura.

Vânătorul o cercetă cu privirea, însă nu găsi pe chipul ei ceea ce căuta. Trecu pe lângă el. Stătea cu spatele spre fată.

– Domnul mi-e martor că n-am dorit s-o fac.

– Ce vrei să spui?

– Azi am căutat cerbul, răspunse el.

Palma Hindei se înălţă către gură.

– Azi am căutat cerbul. Şi, ceea ce caut, găsesc. Nu se întoarse. L-am hăituit mult, dulăii şi cu mine. Când a fost încolţit, s-a luptat din răsputeri. Am dat dulăilor ficatul şi inima. Dar asta am oprit-o pentru tine.

Ridică apoi braţele, şi o piele de cerb se desfăcu în jos. Cu o mişcare iute, sălbatică, o ţintui de uşă cu cuţitul. Copitele nu ajungeau până la pământ.

Hinda putea zări două tăieturi în piele, câte una de fiecare parte, sub inimă. Tăietura din stânga era o rană veche, închisă. Tăietura din dreapta era nouă şi picura sânge.

Se întinse şi puse mâna pe rană, cu lacrimi în ochi.

– Dragul meu Frate Hart, strigă ea. Din cauza mea ai murit. Acum blestemul tău s-a sfârşit *cu adevărat.*

Vânătorul se răsuci s-o privească atunci.

– Era fratele tău? întrebă el.

Ea încuviinţă.

– Era inima mea. Privindu-l în ochi, adăugă: La naştere am fost o singură fiinţă. Ce-a fost a lui este acum şi al meu.

Ţinea capul sus şi ţinuta îi era mândră. Se întinse şi trase cuţitul din uşă cu o uşurinţă care-l surprinse pe vânător. Luă apoi pielea, cu gesturi blânde. O scutură o dată şi o netezi cu palma. După aceea, parcă punând o mantie, se înfăşură cu pielea după umeri şi lăsă capul peste al ei.

Pe când vânătorul privea, ea începu să se transforme. Bărbatul avea impresia că oglinda tulburată a unei ape se liniştea treptat, dezvăluind imaginea: picioare subţiri şi castanii, coapse castanii, trup castaniu şi cap. Coarnele se chirciră şi căzură pe jos. Doar ochii ei rămăseseră neschimbaţi.

Căprioara îl privi încă o clipă pe vânător. O singură lacrimă îi apăru în ochi, dar înainte de a cădea, ea se întoarse, sări în penumbra înserării şi dispăru.

Visul se terminase. Degetele Ţesătoarei se opriră.

– Eu i-aş fi păstrat pe amândoi, rosti fata. Nu-i nevoie să pierzi un bărbat pentru altul.

– Tu nu mă vei pierde niciodată, vorbi iute băiatul, cu atâta dorinţă în glas încât Ţesătoarea Viselor ştiu că fata aceea nu avea să fie niciodată a lui.

– Niciodată, repetă fata. A fost un vis prostesc. Nu merita nici măcar un bănuţ.

– Pe mine m-a mişcat, şopti băiatul spre Ţesătoarea Viselor, în vreme ce fata porni. Am simţit tăietura sub inimă. Glasul i se frânse la ultimul cuvânt. Se întoarse şi plecă după fată.

Ţesătoarea Viselor îi ascultă îndepărtându-se, paşii fetei mereu puţin mai grăbiţi, mereu anticipându-i pe ai băiatului.

Scoase ţesătura de pe gherghef şi o băgă în desaga de lângă ea. Oftă.

– Niciodată oamenii nu vor să-şi păstreze visele, murmură ea, lovind uşor desaga cu palma. Mă-ntreb de ce?

Auzi o trăsură dând colţul, caii fornăiau focoşi pe nări. După zgomote, o trăsură mare şi bogată, deoarece avea patru cai. Trăsura se opri aproape de Ţesătoarea Viselor. De îndată palma ei se ridică, şi reîncepu să se tânguie:

– Un bănuţ, un bănuţ, un bănuţ pentru un vis.

Din caleaşcă coborî o pereche în vârstă. Erau îmbrăcaţi cu straie bogate, viu colorate, de parcă roşul şi auriul le puteau face uitaţi anii. Deşi femeia îşi lăsă mâna pe braţul bărbatului, atingerea era lipsită de căldură pentru amândoi. Iar când discutară, aşa cum făcură în rafale scurte, furioase, nu se priviră în ochi, cu puţin într-o parte, fixând un umăr, o şuviţă de păr, sau liniile săpate în frunte.

Ar fi trecut pe lângă Ţesătoarea Viselor, dar femeia se împiedică. Ţesătoarea Viselor auzi, şi-i întinse mâna s-o ajute.

Cu un gest iute şi îndelung exersat, bărbatul caută în buzunar şi-i plăti Ţesătoarei, ca unei cerşetoare.

– Vă rog, domnule, spuse Ţesătoarea Viselor, pentru că atingerea palmei lui îi spusese că era un bărbat; iar mărimea monezii, rangul. Vă rog, domnule, pentru monedă, lăsaţi-mă să vă ţes un vis.

– N-avem timp de asemenea prostii mistice,

începu bărbatul. Nervos, privi către Marele Templu şi scutură din cap.

– Nu durează decât o clipă ţesutul, o clipă povestitul, doreşte dincolo de timp, căci va dura pentru vecie, rosti Ţesătoarea Viselor.

Bărbatul privi cerul, apreciind ora şi plescăi din limbă.

– Pentru vecie? repetă el şi ezită.

– O clipă, spuse Ţesătoarea Viselor, luându-i şovăiala drept încuviinţare. Degetele ei alergară peste gherghef, şi acesta a fost visul pe care l-a ţesut.

Bărbat din stâncă, bărbat din piatră

A fost odată un miner pe nume Craig, care muncea într-o carieră de piatră. Stâncă înaintea lui şi stâncă înapoia lui, el lucra zi de zi, din zori până-n noapte. Era un bărbat înalt şi voinic, un munte săpând într-un munte. Anii de minerit erau întipăriţi în colb pe chipul lui, şi încrustaţi pe dosul palmelor.

Muncea singur şi nu-şi vorbea nici măcar sieşi, doar blestema soarele atunci când dogorea chiar deasupra lui, sau când n-o făcea. Iar obiceiul tăcerii şi al blestemelor era tot atât de încrustat în el cât şi colbul.

Acasă era precum stâncile carierei: tăcut, nemişcat, împotrivindu-se oricui ar fi vrut să-i netezească asperităţile. Era un bărbat din piatră.

Se însurase cu o femeie care era moale acolo unde el era dur, şi deţinea toate blândeţile pe care el le uitase. Ea nu renunţase niciodată să încerce să-l ude cu lacrimile ei, de parcă ar fi fost o plantă capabilă de-a mai creşte. El însă nu era aşa. El era un bărbat din piatră.

Numai în carieră, sub ochiul fierbinte al soarelui parcă învia. Acolo, cu barosul ridicat deasupra capului, trăgea adânc, praful în piept, apoi izbea cu putere, alungând praful din plămâni. Se mândrea mult cu sudoarea ce-i şiroia pe spinare, pătându-i straiele, căci era dovada vieţii din el.

Însă când soarele apunea, viaţa se termina pentru el. Îşi strângea barosul şi dălţile într-o desagă ponosită şi cenuşie, şi mergea acasă.

– Nevastă, striga din uşă de parcă îi uitase numele, sau îl credea prea moale pentru buzele lui. Vreau să mănânc.

Nevasta lui avea un nume, moale şi cristalin precum amintirea tinereţii ei, care încă îi mai flutura peste buze: Cybele. Dar când se gândea la ea, îşi spunea tot Nevastă. Restul dispăruse.

Fusese măritată cu pietrosul de către tatăl ei, o piatră dăruind alteia. Trebuia să îngrijească locuinţa lui Craig, să-l hrănească şi să-i încălzească patul, doar atât. Lacrimile ei de atunci nu mişcaseră pe niciunul dintre bărbaţi. Acela era obiceiul. Iar dacă noaptea, întinsă lângă uriaşa formă nemişcată a soţului ei, ea visa la pajişti verzi şi un copil cu părul răvăşit de vânt, era doar o nălucire învolburată în beznă. Nu existau pajişti, verde, sau copii.

Viaţa ei era îngrădită de soţul ei şi de casa ei. Avea o grădină cu pământ pietros pe care o îngrijea cu puţin succes. Doar când şi când, plante maronii străpungeau ardezia, rădăcinile lor săpând morminte puţin adânci în piatra ponce. Iar Cybela se agăţa, precum muşchiul firav, de marginile exterioare ale omului de piatră.

Tot ceea ce-şi dorise ea vreodată fusese un copil, însă îndrăznise să-l roage numai de două ori înainte ca tăcerea lui şi mânia lui să-i înăbuşe dorinţa.

Prima dată când îl rugase fusese în noaptea nunţii. Mâna ei fusese trecută de la tată la soţ, sub ochii indiferenţi ai preotului holtei. Degetele lui Craig se simţeau tari în palma ei; încheieturile lor se înălţau precum coline din cremene. Îşi apropiase buzele de colinele acelea pentru a le însufleţi. Îl privise, cu ochii înlăcrimaţi.

– Vom face un copil la noapte? întrebase ea cu glas tare, dorinţa unei mirese.

– Nici un copil, mormăise bărbatul. N-am nevoie de copii. Fusese o declaraţie, nu o sugestie.

Peste luni de zile, când ea îl cunoştea şi de abia începuse să se piardă în deznădejde, încercase iarăşi.

– Cu un copil între noi..., începuse ea.

Însă el scrâşnise:

– Fără copii.

Aşa încât tot ceea ce împărţeau între ei erau anii, şi singura ei sarcină era tristeţea.

Poate că n-ar fi existat niciodată o a treia oară, dacă o primăvară timpurie n-ar fi adus un vânticel blând la casa lor. Cybele speriase o pasăre castanie din cuibul ei. Înăuntrul cuibului se găseau două ouşoare cenuşii. Pasărea nu se mai întoarse, aşa încât, cu teamă, femeia aduse ouăle în casă şi încercă să le pună la clocit lângă foc. Însă ouăle se răciră înainte de sfârşitul zilei. Le deschise şi găsi înăuntru puişorii nenăscuţi, trupuşoarele lor moarte doar parţial dezvoltate. Ochii orbi membranaţi păreau că o privesc. Îi îngropă sub un bolovan în grădină, temându-se ca nu cumva să fie nevoită să-i gătească pentru Craig.

Dar în somn visă păsările, şi strigă:

– Copiii!

Strigătul îl trezi pe Craig, iar bărbatul o trezi pe ea.

Se ridicară amândoi în capul oaselor, privindu-se în semiîntunericul zorilor.

– Copii? întrebă el. Ce copii?

– A fost un vis, îi răspunse femeia.

– Am zis că n-o să avem copii, răspunse Craig cu glasul ridicându-se către strigăt.

Ea ridică din umeri şi-i întoarse spatele.

– O piatră nu poate face un copil.

– Disprețuieşti piatra? Piatra care-i meseria mea? Piatra care ne asigură viaţa?

Se întinse, rămânând cu spatele la el şi spuse:

– Nu disprețuiesc piatra care e meseria ta, ci pe *tine*, care eşti o piatră, nu un bărbat. Şi un bărbat din piatră nu poate face copii.

– Crezi că nu pot face un copil? sări el din pat. Voi face unul. Dar nu cu tine. Nu, voi face un copil din piatră. Se îmbrăcă în tăcere, îşi luă uneltele şi părăsi casa.

Liniştea de după plecarea lui o izbi pe Cybele precum o lovitură. Niciodată nu-l mai auzise rostind atâtea cuvinte. Nici ea nu-i răspunsese niciodată cu aşa multe. Se temea că vorbele el îl răniseră mai presus de orice tămăduire, că rupseseră ceva din el, care nu avea să se mai repare niciodată. Se îmbrăcă în bezna casei şi ieşi în zorii zilei.

Până atunci nu mai fusese la carieră. Nici măcar nu era sigură dacă drumul era cel bun. Craig fusese limpede, afirmând răspicat că locuinţa era a ei, iar cariera a lui. Porni însă pe o potecă, pe care-l văzuse adesea şi nu după multe minute ajunse la locul lui de muncă.

Cariera era luminată atât de luna ce apărea, cât şi de răsăritul soarelui. Chipul ei nu era brăzdat deocamdată de nici o umbră. Stătea aşteptând atingerea barosului lui Craig, aşteptând să se încline înaintea fiecărei lovituri.

Craig se apucase imediat de lucru. Primele sale lovituri furioase fuseseră atât de rapide, încât păreau întâmplătoare, negândite, o încleştare între piatră şi piatră. Dar pe când mânia i se destrămă, şi trupul reveni la ritmul obişnuit, în peretele carierei începu să se întrevadă o siluetă.

El dorise să facă un copil din piatră, însă barosul alesese altceva. În toată viaţa lui nu privise niciodată cu atenţie la copii, aşa încât forma ce se desprindea din stâncă era înaltă precum un bărbat, şi la fel de solidă.

După ce-i ciopli trupul, Craig îşi luă dălţile. Folosindu-şi propriul trup drept model, dădu formă fiecărei unghii, fiecărui muşchi, fiecărui fir de păr. Doar chipul îl lăsă neatins.

Soarele se mişca deasupra. Nevasta lui îl privea tăcută, nebăgată în seamă, lângă un copac de la marginea carierei.

Craig muncea fără să se oprească, modelând piatra după voinţa lui. Răsuflă adânc, şi pulberea de piatră se învolbura în jurul lui, înălţându-se şi coborând cu fiecare respiraţie.

Soarele ajunse la zenit şi începu să coboare. Bărbatul îşi şterse sudoarea din ochi, şi-o simţi prelingându-se în josul braţelor şi picioarelor, adunându-se în cutele pielii, şi năclăindu-i părul.

În faţa lui, omul din stâncă stătea fără chip, dar altfel complet. Doar o vână de piatră îl mai lega de peretele carierei.

Craig se îndreptă, cu barosul în mână. Inspiră adânc şi-şi umflă pieptul. Plămânii îl du-

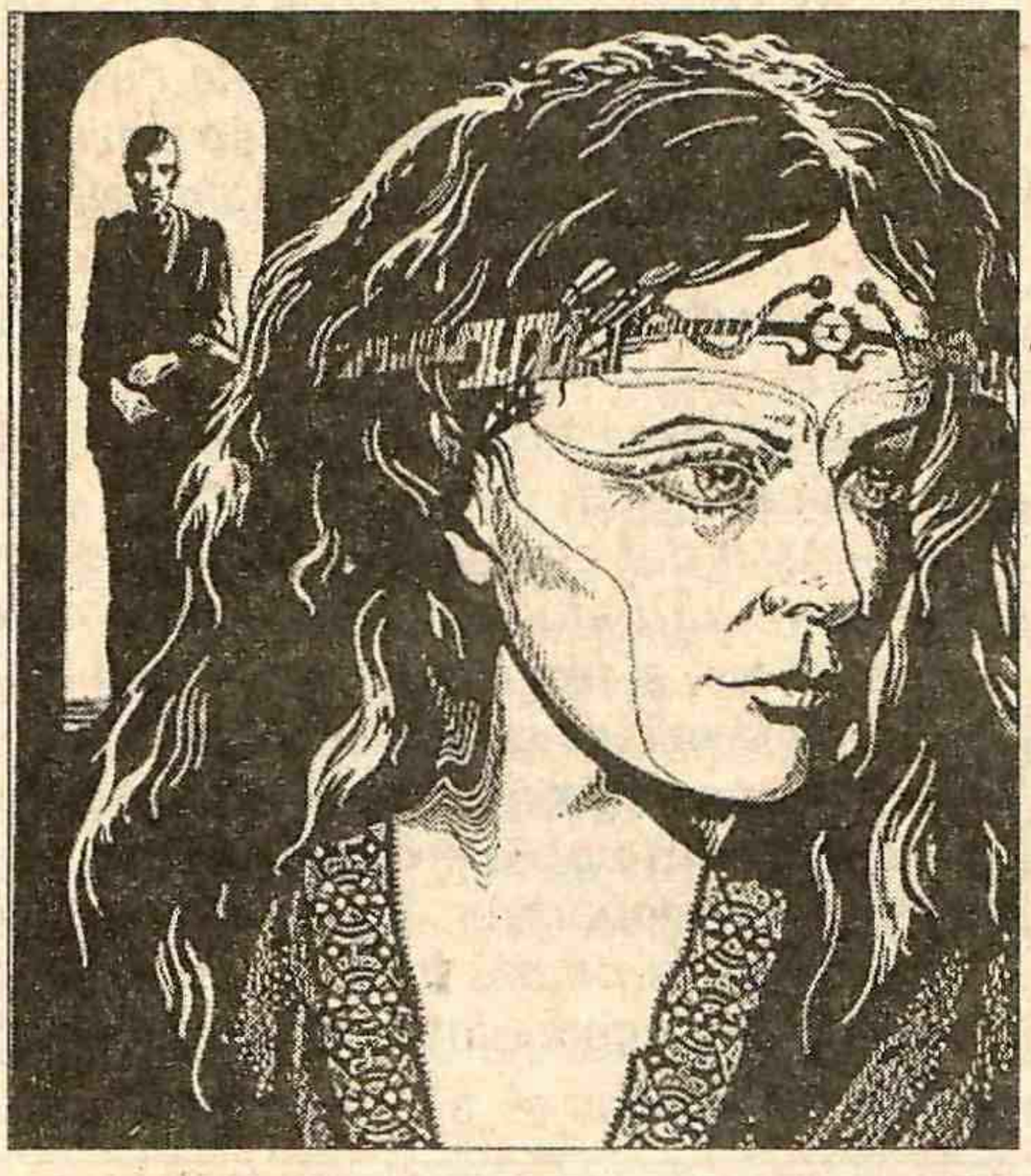

reau de atâta efort. Simţea o exaltare sălbatică. Răcnind, lovi cu toată puterea în legătura fragilă dintre piatră şi piatră.

– *Ee-e-e*, strigă el, fiul meu!

Bărbatul din stâncă fără chip se cutremură din lovitură. Părea că avea să se sfarme.

Craig scutură din cap, îndepărtând transpiraţia care-i intrase în ochi. Picăturile împroşcară forma din piatră. Se împiedică înainte, îşi recăpătă echilibrul, se îndreptă, apoi îşi răsuci chipul inexpresiv către Craig. Îşi ridică braţele implorator.

Gestul îl sperie pe bărbat. Nu se aştepta la aşa ceva. Înălţă din nou barosul, de data aceasta pentru a-l sfărâma pe omul din stâncă.

– Nu, strigă Cybele de pe marginea carierei. E fiul tău!

Craig se întoarse către ea, iar omul din stâncă întinse braţul şi-i smulse barosul din mână. Cu un strigăt mut, coborî barosul.

Craig căzu, cu faţa în pământ, şi rămase precum un morman de pietre sfărâmate.

Pentru o clipă, bărbatul din stâncă stătu neclintit. Apoi îşi răsuci capul spre cer, căutând orbeşte lumina. Luna ce răsărise îi azvârlea pe chip trăsături din umbre. Ridicând degetele spre cap, omul din stâncă încrustă pe faţă umbrele acelea: ochi, nas, tăietura hotărâtă a gurii. Apoi se aplecă şi luă celelalte unelte ale lui Craig. Când se îndreptă, privi mormanele de bolovani, nemişcate din carieră.

– *Ee-e-e*, tatăl meu, şopti el în tăcere. În ochii lui cei noi începeau să izvorască lacrimi.

Se întoarse şi o zări pe Cybele, pe potecă.

– Mamă? întrebă el. Femeia nu-i răspunse, dar zâmbi, şi zâmbetul acela îl duse în braţele ei.

În vreme ce femeia asculta visul, mâna ei netezea faldurile fustei cu gesturi prelungi. Când visul se sfârşi, îşi privi soţul, încercând să-i vadă ochii. Un zâmbet îi tremura nesigur pe buze.

Pentru o clipă, el se uită spre ea, apoi ochii îi alunecaseră în altă parte.

– Nu poţi spune că crezi asemenea poveşti copilăreşti?! Nu există nici un bărbat, femeie, stâncă sau piatră. Nu există nici un adevăr în toată istoria asta. A fost o pierdere de timp, şi timpul este singurul adevăr din această lume de care poţi fi sigur. Haide, suntem în întârziere. Îi întinse mâna.

Ţinându-se la braţ, urcară treptele către Marele Templu şi lăsară visul în urma lor.

Auzindu-le paşii, Ţesătoarea Viselor clătină din cap. Termină visul şi-l băgă în desagă. Soarele dimineţii îi încălzea obrajii. Îşi încrucişă mâinile în poală şi aproape că adormi.

– Vreau un vis!

Glasul era al unui bărbat, aspru şi poruncitor. Ea îl mai auzise de multe ori, însă prin moţăială paşii lui pe care nu-i uitase se contopiseră cu multe alte zgomote din jur.

– Am bani, babo. Numai să-mi faci unul bun.

– Doar un bănuţ, rosti Ţesătoarea Viselor trezindu-se.

– la cinci, spuse bărbatul. Pentru aşa ceva mă aştept la un vis mai special.

Ţesătoarea suspină. Bărbatul venea aproape în fiecare săptămână cu aceeaşi cerere. Cinci bani pentru un vis de un ban. Cu toate acestea nu era niciodată mulţumit de rezultat. Trase alte fire din desagă şi începu.

Într-un sat ascuns în fundul unei văi liniştite, trăia o bătrână împreună cu ultimul din cei şapte fii ai ei. Ceilalţi şase plecaseră la oaste atunci când împliniseră vârsta, şi singurul rămas acasă era un băiat pe nume Karl.

Chiar dacă n-ar fi fost mezinul, maică-sa tot l-ar fi iubit cel mai mult, deoarece era vesel şi avea o voce minunată. Datorită acestei voci, pure şi limpezi, care cânta precum păsările primăvara, ea îl numise Karel. Însă fraţii săi, temându-se că numele acela de cântec avea să-i răpească bărbăţia, îl schimbaseră în Karl. Şi aşa rămăsese.

– Nu, şuieră bărbatul. Nu-mi place. Îmi pot da seama deja că nu-i un vis pentru mine. Nu sunt cântăreţ, sau menestrel. Eu sunt un om de acţiune.

– Dar trebuie să aştepţi până se termină, zise Ţesătoarea Viselor. Visele nu sunt terminate până în ultima clipă. Ele se schimbă. Curg. Prin ele trec curenţi. Poate că nu este câtuşi de puţin o istorie despre cântece. Cum poţi să ştii?

– Ştiu destule, spuse bărbatul. Nu vreau să mai aud.

Ţesătoarea Viselor simţi lâna zbârlindu-se sub degete. Oftă.

– Aş fi dat cinci bănuţi pentru un vis bun, continuă bărbatul. Dar asta-i doar o părticică dintr-un vis, şi nici măcar dintr-unul bun. Azvârli o monedă micuţă la picioarele bătrânei.

– Ajunge, vorbi ea, pipăind după bănuţ. Apoi adăugă spre spatele bărbatului, în vreme ce paşii, se îndepărtau: Ajunge pentru mine. Dar ce-i de ajuns pentru tine? Termină fragmentul început cu degete atotştiutoare şi-l puse laolaltă cu celelalte.

După aceea se întinse din tot trupul, dar nu se sculă. Locul acela de lângă trepte era un loc bun. Oamenii treceau într-una pe acolo. Nu voia să i-l ia altcineva.

Întorcându-şi chipul către soare, s-ar fi cufundat în acea picoteală pe care vârsta i-o acorda cu atâta uşurinţă, când auzi un sunet. Întinse mâna şi-şi reluă vaierul:

– Un bănuţ, un bănuţ, un bănuţ pentru un vis.

O femeie tânără, înaltă şi subţire, înveşmântată în negru, se apropie încet de trepte. Ţinea un copil de mână. Când ajunseră lângă Ţesătoarea Viselor, bătrâna strigă iarăşi:

– Un bănuţ pentru un vis.

Copilul, tot în negru, se încordă şi trase de mâna mamei sale. Surprins, înălţă ochii spre aceasta.

– Spuneai că au murit toate visele. Cum să fi murit, dacă bunica asta poate face unul nou? Şi numai pentru un bănuţ?

– Copile, începu cu durere mama sa. Mâna îi îndepărtă voalul negru şi privi cu ochi înroşiţi către Ţesătoarea Viselor. Lăsând voalul să cadă, repetă: Copile.

– Dar am un bănuţ, mamă. Uite! Mâna copilului se cufundă într-un buzunar şi ieşi cu o monedă lipicioasă. Te rog.

Voalul privi în jos, clătină încet o dată, de două ori; totuşi, femeia luă banul. Întinzându-l cu precauţie Ţesătoarei Viselor, rosti:

– Ţese-ne un vis, bunico, pentru băiat şi pentru mine. Dar, te rog, să fie unul bun, plin de iubire.

Ţesătoarea Viselor luă moneda, făcând-o să dispară în straie. Apoi se apucă de treabă. Mâinile ei zburară peste gherghef, iar ea ciupea firele ca o muziciană, cu degete blânde şi totuşi puternice. Şi acesta a fost visul pe care l-a ţesut.

Soţia copacului

A fost odată o femeie tânără, pe nume Drusilla, care fusese văduvă mai multă vreme decât fusese căsătorită. Fusese măritată la cincisprezece ani cu un bătrân bogat, care o bătea. În ciuda bătăilor, ea înflorise şi cel care murise fusese bătrânul, după mai puţin de un an lăsând-o singură în casa cea mare.

După moartea bătrânului, tânăra văduvă a fost curtată de mulţi, deoarece acum era destul de bogată. Mai mulţi bărbaţi tineri veneau laolaltă, şi toţi declarau că ea avea nevoie de un soţ care s-o ajute.

Însă Drusilla nu-l dorea pe niciunul.

– Când eram săracă, le spuse, nici unul dintre voi nu-mi făcea curte. Când eram bătută, niciunul dintre voi nu mi-a sărit în ajutor. Niciodată n-am cerut mai mult decât un cuvânt bun, totuşi n-am căpătat nici unul. Aşa încât, acum când mă cereţi, eu nu vă doresc.

Le întoarse spatele, apoi se opri. Privi în jur, către pâlcul de mesteceni de lângă casă.

– Mai curând m-aş mărita cu acest copac, rosti ea atingând unul dintre mesteceni. Un copac ar şti când să se aplece şi când să stea drept. Mai curând m-aş mărita cu acest copac decât cu un alt bărbat.

Chiar în clipa aceea, o adiere de vânt legănă ramurile din vârful mesteacănului.

Peţitorii respinşi rânjiră spre Drusilla.

– Vezi, hohotiră ei, copacul ţi-a acceptat cererea.

Şi astfel, din ziua aceea, ea fu cunoscută drept Soţia Copacului.

Pentru a-i opri pe peţitori să mai râdă de ea, Drusilla le intră în joc. Dacă cineva se apropia de casa ei, Drusilla îşi punea braţele în jurul mesteacănului, mângâindu-i scoarţa şi alintându-i ramurile.

– Copacul meu îmi oferă tot ce am nevoie sau doresc, spunea ea. Şi râdea în sinea ei, văzându-le privirile. Ştia că nimic nu-i zăpăceşte pe glumeţi mai mult decât nebunia, astfel încât se prefăcea de-a dreptul nebună.

Dar în acelaşi timp, nebunia îi tulbură pe oameni; ei se tem să nu se molipsească. Şi în curând, Drusilla se pomeni singură. Deoarece ea nu dorise acest lucru, singurătatea începu s-o roadă. Era adevărat că ea nu voia de fapt decât o vorbă bună, însă în scurt timp fu atât de singură încât s-ar fi mulţumit cu aproape orice vorbă.

Într-o noapte, pe când luna atârna pe cer precum un măr galben, un vânt începu să sufle puternic dinspre nord. El îndoi copacii, şi-i aplecă, izbindu-le crengile de casa Drusillei. Auzindu-le ciocăniturile, femeia privi pe fereastră şi văzu copacii dansând nebuneşte în vânt.

Păreau că i se adresează şi o cheamă şi, deodată, fu prinsă în ritmul lor. Se legănă laolaltă cu ei, dar nu era deajuns. Tânjea după atingerea vântului pe pielea ei, aşa încât alergă afară, lăsând uşa întredeschisă. Ridică braţele deasupra capului şi dansă cu copacii.

În întuneric, înconjurat de umbra fraţilor săi, unul dintre ardori părea că străluceşte. Era mesteacănul ei, cel pe care-l alesese. Era cuprins de o sclipire fosforescentă, şi fiecare frunză părea o palmă de foc palid.

Drusilla dansă până la copac şi întinse mâinile către el.

– Oh, dacă tu ai *putea* să fii un bărbat, sau eu un arbore, spuse ea cu glas tare. Dacă ai fi un bărbat înalt şi zvelt, blând şi puternic, atunci... da... atunci aş fi fericită.

Vântul încetă tot atât de brusc pe cât pornise, şi copacii rămaseră nemişcaţi. Drusilla coborî braţele, simţindu-se ruşinată, însă o mişcare a mesteacănului alb o făcu să încremenească. În timp ce privea, i se păru că din scoarţă apar mai întâi două picioare, apoi un trunchi, un cap şi braţe; o siluetă adumbrită, eliberându-se cu greu din tulpină. Silueta se clătină pentru o clipă, tremurând, apoi deveni clară. Înaintea ei se afla un bărbat.

Era înalt şi zvelt, cu pielea albă precum coaja de mesteacăn, şi cu părul negru ca petele de pe scoarţa mesteacănului. Picioarele îi erau puternice, totuşi suple, iar labele picioarelor păreau noduroase aidoma rădăcinilor. Avea palmele subţiri, cu vinişoare verzi, iar degetele doi şi trei erau unite, şi doar crestate ca o frunză. Surâse către ea şi întinse braţele, într-un ecou al rugăminţii ei de înainte, iar braţele i se legănau în sus şi în jos, parcă atinse de o adiere trecătoare.

Drusilla stătea neclintită, fără să respire. Apoi el încuviinţă din cap, şi ea înaintă în braţele sale. Când gura lui coborî pentru a ei, ea simţi aroma de lemn umed a răsuflării bărbatului.

Rămaseră împreună toată noaptea sub copacul lui, adăpostiţi între rădăcini. Dar când soarele îşi începu urcuşul pe dealurile îndepărtate, bărbatul se desprinse, fără tragere de inimă, din braţele Drusillei şi dispăru înapoi în mesteacăn.

Oricât îl strigă femeia nu-l mai putu readuce, însă una din crengile copacului coborî şi-i atinse braţul, într-un „adio" de îndrăgostit.

Ea îşi petrecu următoarele zile sub mesteacăn, citind şi cosând şi cântând la lăută. Iar arborele părea că ascultă şi-i răspunde. Ramurile îi atingeau şi întorceau paginile cărţilor. Întregul copac se legăna înaintea frumuseţii cântecelor.

Dar abia la următoarea lună plină, bărbatul se putu desprinde din copac şi să-şi petreacă noaptea în braţele ei.

Cu toate acestea, Drusilla era mulţumită. Căci pe măsură ce creştea dragostea ei pentru bărbatul din copac, creştea şi dragostea ei pentru întreaga natură, o încolţire discretă. Se simţea înrudită cu toate florile şi frunzele. Auzea conversaţia tăcută a lumii verzi şi, sub scoarţă, bătaia tuturor inimilor.

Într-o bună zi, când merse în sat, vecinii Drusillei observară că ea devenea tot mai frumoasă în nebunia ei. Cea mai îndrăzneaţă dintre ei, o bătrână, întrebă:

– Dacă n-ai nici un bărbat, cum de înfloreşti?

Drusilla se întoarse s-o privească, şi zâmbi. Era un zâmbet încet.

– Eu sunt cu adevărat nevasta copacului, spuse ea. Iar el este îndeajuns de bărbat pentru mine.

A fost singurul răspuns pe care a vrut să-l dea.

Însă la şapte luni după noaptea cu luna ca mărul, Drusilla şi-a dat seama că purta un copil, copilul copacului, sub inimă. Iar când îi spuse mesteacănului, ramurile lui s-au arcuit în jurul ei şi i-au atins părul. Iar când i-a spus bărbatului din el, acesta a zâmbit şi a cuprins-o cu blândeţe.

Drusilla se întreba cum avea să fie copilul care prinsese rădăcini în ea. Se întreba dacă avea să iasă un copil uman sau o fiinţă de lemn. Poate că urma să fie amândouă, cu braţe şi picioare puternice precum mesteacănul şi frunze în locul părului. Ea se temea că avea să-i pleznească inima de atâtea întrebări. Dar la următoarea lună plină, bărbatul din arbore o ţinu în braţe şi-i şopti la ureche sunete liniştitoare, mângâietoare, şi ea se potoli. Şi în cele din urmă, ştiu că oricum ar fi fost copilul, ea avea să-l iubească. Iar cu ştiinţa aceasta, redeveni fericită.

În scurt timp, fu limpede, chiar şi pentru cei din sat, că Drusilla era însărcinată. Aceştia căutară tatăl printre ei – căci unde altundeva l-ar fi *putut* căuta – însă nimeni nu recunoscu fapta. Iar Drusilla însăşi nu-l numea pe altcineva decât copacul, fie că vorbea cu moaşele, cu preotul sau cu primarul.

Şi astfel, pe când la început sătenii râdeau de ea, şi glumeau pe seama ei, şi se simţeau impurificaţi de nebunia ei, acum deveniră cruzi şi răi. Puteau accepta nebunia unei văduve, dar nu şi copilul unei mame necăsătorite.

Tinerii, foştii peţitori, îndemnaţi de bătrânii satului, veniră la Drusilla într-o noapte. La adăpostul întunericului, voiau s-o scoată din casă şi s-o pedepsească prin bătaie. Însă femeia îi auzi venind, ieşi pe fereastră şi se căţără în vârful mesteacănului.

Vântul sufla cu atâta putere în noaptea aceea încât ramurile mesteacănului se agitau ca nişte bice, şi niciunul dintre tineri nu îndrăzni să urce în copac şi s-o coboare pe Drusilla. Tot ce puteau face era să încerce s-o rănească cu vorbele. Strigară înspre ea, acolo unde stătea cuibărită între crengi. Dar ea nu le auzi răcnetele. Adormi, legănată la glasurile şoptitoare ale crângului.

Dimineaţa, tinerii plecară. Nu se mai întoarseră.

Şi nici Drusilla nu se mai duse în sat. Pe măsură ce zilele treceau, ea era hrănită de pădure şi de câmpie. Fructe şi mure şi rădăcini dulci apăreau pe pragul casei. În fiecare dimineaţă avea îndeajuns pentru ziua întreagă. Nu întreba de unde veneau, însă ştia.

În cele din urmă veni vremea să nască. Într-o noapte cu lună plină, pe Drusilla o apucară durerile. Ţinându-se de pântece cu degetele ei subţiri, merse până la mesteacăn, se aşeză şi se rezemă cu spatele de copac, încordându-se. Pe când împingea, bărbatul din mesteacăn se desprinse tăcut din arbore, îngenunche lângă ea, şi-i suflă încurajări în faţă. Îi mângâie părul, şi şopti numele ei vântului.

Ea nu-i zâmbi, ci în cele din urmă rosti:

– Du-te. Răsuflarea ei era întretăiată, şi vocea pe muchia disperării: Te implor. Adu moaşa. Nu merge bine.

Bărbatul o strânse în braţe, dar nu se ridică.

– Du-te, îl rugă ea. Spune-i numele meu. E timpul.

El îi luă faţa în palmele sale şi o privi îndelung cu ochii lui verzi ca pădurea. Îşi umezi buzele, parcă gata să-i vorbească, apoi se ridică şi dispăru.

Coborî pe poteca spre sat, deşi fiecare pas ce-l îndepărta de copac îi răpea din putere. Bucăţi de piele se jupuiau în vreme ce mergeam şi rănile dedesubt erau întunecate şi vâscoase. Membrele îi deveneau tot mai ţepene cu fiecare pas, şi se mişca sacadat. Când ajunse la locuinţa moaşei, părea un obiect vechi şi stricat. Ciocăni la uşă, dar era atât de slăbit încât fu un ciocănit slab, o zgârieţură, atingerea unei crengi de geam.

De parcă îi aşteptase chemarea, moaşa veni de îndată. Deschise uşa şi privi ceea ce stătea înaintea ei. Înalt şi subţire, dezbrăcat şi alb, cu pete negre de piele jupuită şi un păr de culoarea frunzelor putrede, bărbatul din copac ridică palma lui grotesc despicată. Gaura gurii era goală şi lipsită de limbă, o rană umplută cu sevă. Nu scoase nici un sunet, însă moaşa ţipă, şi ţipă, şi continuând să ţipe trânti uşa.

Nu-l văzu căzând.

În zorii zilei, sătenii au pornit către casa Drusillei. Erau înarmaţi cu ciomege, furci şi topoare. Bătrâna moaşă era înapoia lor, strigând încurajări.

Sub un copac alb, mort, o găsiră pe Drusilla, palidă şi abia respirând, cu un prunc în braţe. La auzul paşilor oamenilor, copilul deschise ochii. Aveau culoarea pinilor iarna.

– Sărăcuţul, rosti moaşa, în faţa bărbaţilor. Ştiam eu că n-o să se întâmple nimic bun. Se aplecă să ia pruncul din braţele Drusillei, dar sări îndărăt ţipând. Copilul desfăcuse un pumnişor, şi mâna lui avea vinişoare verzi, iar al doilea şi al treilea deget creşteau lipite, despicate la vârf precum o frunză.

La strigătul moaşei, mestecenii din crâng începură să se mişte şi legene, deşi nu sufla nici adiere de vânt. Şi înainte ca să poată fi ridicată vreo armă, mesteacănul cel mai apropiat îşi întinse ramurile şi ridică pruncul şi pe Drusilla în sus, spre vârful copacului.

Pe când sătenii priveau, Drusilla dispăru. Copilul se mai zări câteva clipe, trupuşorul lui dezbrăcat sclipind în soare. După aceea, încet, copilul pieri, ca zăpada topindu-se pe cetina brazilor, ca ultima stea albă a dimineţii, în inima copacului.

Se văzu un freamăt precum al vântului prin crengi, un tremur de frunze, şi scâncetul ascuţit al unui prunc nealăptat. Apoi copacii din crâng rămaseră nemişcaţi.

– Mulţumesc, şopti văduva. Atinse umărul Ţesătoarei. Apoi vorbi spre băiat: Haide. Vom merge la neamurile tatălui tău. Ei ne vor lua la ei, acum ştiu asta. Întinse mâna.

Băiatul îi apucă mâna şi, pe când porniră, o întrebă:

– Ţi-a plăcut? A fost un vis bun? Mie mi s-a părut trist. A fost trist?

Dar mama nu-i răspunse, şi în curând glasul copilului, aidoma paşilor, nu se mai auzi.

Ţesătoarea Viselor luă visul de pe gherghef.

– Şi ei au plecat fără vis. Era o ţesătură mică, totuşi n-au avut loc pentru ea. N-a fost un vis trist. Nu tocmai. Avea multă dragoste în el. Ar fi trebuit să-l ia pentru băiat – dacă nu pentru ea. Continuând să bolborosească, rupse firele şi termină ţesătura, întinzând-o puţin pentru a o face mai elastică. După aceea o puse lângă celelalte trei, în desagă.

– Ţesătoarea, se auzi un cor de glasuri. Ţesătoarea Viselor numără trei. Trei copii. Fete, se gândi.

Cea mai îndrăzneaţă dintre ele, mijlocia, se apropia. Toate erau roşcate, deşi cea mai mare avea cârlionţi cu fire bălaie.

– Ţesătoarea Viselor, avem un singur bănuţ. Unul pentru toate trei. Ne poţi ţese un vis? Pe care să-l împărţim?

– Să-mpărţiţi un vis? Bătrâna râse. Este lucrul cel mai bun. Bineînţeles că-l puteţi împărţi. Sunteţi..., ezită apoi rosti... surori?

– De unde ştie? şopti mezina.

– Ş-ş-ş, o atenţionă mijlocia. Fii politicoasă.

Sora cea mai mare le ignoră. Pe marginea ieşirii din adolescenţă, îşi dădea seama de pornirile ce n-aveau nume din fiinţa ei. Îşi strânse fustele şi curajul, şi se ghemui lângă Ţesătoare.

– Ai putea, începu ea şovăitoare, ai putea pune în el dragoste adevărată?

Ţesătoarea Viselor zâmbi. Auzise de multe ori asemenea cereri. Dar n-ar fi putut niciodată s-o convingă pe fată. Mai bine s-o lase să creadă că ea era singura posesoare a unui astfel de vis.

– Eh, dragoste adevărată! exclamă mijlocia. Numai la asta te gândeşti... în ultimul timp. Înainte ne distram mai bine.

– O pisicuţă, te rog, bunico, sâsâi mezina. Te rog, pune şi o pisicuţă în el.

– O pisică! Dragoste adevărată! Eu vreau doar să râd. Pentru bănuţul ăsta să ne distrăm din plin, zise mijlocia.

Ţesătoarea Viselor zâmbi iarăşi şi trase firele din coş.

– Bine, să vedem, micuţelor. O pisică şi dragoste adevărată şi râs. Am avut şi rugăminţi mai ciudate. Dar nimeni nu poate cunoaşte un vis până nu se termină. Totuşi, voi încerca. Şi pentru că e visul vostru, toate trei trebuie să încercaţi.

– Să încercăm? exclamară ele într-un glas.

Şi mezina adăugă:

– Cum să-ncercăm, bunicuţo?

– Ţineţi-vă de mâini, şi eu voi ţese. Iar în vreme ce ţes, voi trebuie să credeţi.

– Oho, sigur c-o să credem, încuviinţă mezina. Celelalte două râseră de ea, însă se prinseră de mâini. Ghergheful era pregătit. Ţesutul începu.

Pisica mireasă

A fost odată ca niciodată o femeie bătrână şi gârbovită care iubea doar două lucruri pe lume – pe fiul ei şi pe o pisică marmorată. Pe amândoi îi iubea la fel de mult, ceea ce părea ciudat vecinilor ei, nu însă şi fiului ei, Tom.

– Eu aduc mâncarea în casă, şi pisica o păzeşte. De ce n-am fi iubiţi în aceeaşi măsură? replica el. Şi adăuga: Deşi poate că nu-s cel mai bun în privinţa asta, cu siguranţă că pisica este cel mai bun vânător de şoareci. *Erge*, este normal.

Dar bineînţeles pentru vecini nu era normal. Pentru ei era un nonsens. Cu toate acestea, deoarece nu era treaba lor, bătrâna le ignora remarcile ironice şi iubea în aceeaşi măsură băiatul şi pisica.

Într-o bună zi, bătrâna se îmbolnăvi şi căzu la pat. Simţindu-şi sfârşitul aproape, îi chemă la ea pe Tom şi pe pisică. Bătrânii satului veniră şi ei, căci preenţa morţii îi atrăgea precum mirosul peştelui pe pisici.

– Să-mi promiţi un lucru, Tom, şopti abia auzită bătrâna.

– Orice, mamă, răspunse băiatul care îi apucase mâna.

– Promite-mi că te vei însura cu pisica marmorată, căci astfel ea va rămâne de-a pururi în familia noastră. Eşti un băiat bun, Tom, dar ea este cel mai bun vânător de şoareci din ţinut.

Auzind-o, bătrânii scoaseră strigăte de uluire.

– Niciodată, strigă unul.

– Nemaiauzit, strigă al doilea.

– Este împotriva legii, declară al treilea.

– Ce lege? întrebă bătrâna, privindu-i. Unde scrie că un băiat nu bun se poate însura cu o pisică?

Bătrânii se uitară unul la celălalt. Strâmbară din guri, însă nu se auzi nici un răspuns, căci femeia avea dreptate.

– Îţi promit, mamă, spuse Tom, căci şi eu iubesc pisica marmorată la fel de mult ca tine. Voi avea grijă de ea şi o voi ţine pe veci în familia noastră.

De îndată ce Tom terminase de vorbit, pisica sări pe pat şi, parcă pentru a pecetlui partea ei din târg, o linse pe bătrână, mai întâi pe un obraz, apoi pe celălalt, cu limba ei aspră. După aceea o muşcă uşor de nas şi sări jos.

În momentul acela bătrânii satului părăsiră dezgustaţi încăperea. Dar mama lui Tom se sculă încapul oaselor. Obrajii cei palizi se coloraseră, şi râse dulce şi subţire.

Inima lui Tom înălţă osarale tăcute. Se ridică să închidă uşa. Când reveni lângă pat, pisica nu mai era nicăieri, iar în locul ei statea o fată cu păr blond-roşcat şi ochi verzi.

– Cine eşti, şi unde-i pisica? întrebă Tom.

– Păi, *eu* sunt pisica, răspunse fata. Dar dacă ne vom căsători, este mai bine să port înfăţişare omenească.

– Îmi plăceai şi înainte, zise Tom privind podeaua.

– Ei, atunci îţi va place şi după, replică maică-sa. Coborî din pat, îşi târşâi picioarele până la uşă, şi strigă după bătrânii satului, care porniseră deja pe drum.

Adulmecând o minune, bătrânii se întoarseră. Şi, cu toate că nu le plăcea chiar totul, au fost de acord să-l căsătorească de îndată pe Tom cu fata.

– Deoarece, zise unul dintre ei, o fată cu păr roşcat, ochi verzi şi obiceiurile unei pisici nu trebuie lăsată să hoinărească de una singură prin sat.

După câteva zile, ei reveniră într-o vizită.

– Ne bucurăm să vedem că eşti tot sănătoa-

să, vorbi primul dintre ei, către bătrâna care moţăia lângă vatră.

– Unele minuni nu ţin prea mult, spuse al doilea. Încerca să nu se holbeze la soţia lui Tom, care dormea pe cuptor, cu fustele ridicate în jurul gleznelor ei lungi şi zvelte.

Dar al treilea se apropie de bătrână şi-i şopti la ureche:

– Voiam să te-ntreb... cum e ca mireasă?

– Pisică sau fată, eu o iubesc din toată inima, răspunse bătrâna. Şi e fata cea mai potrivită pentru Tom. E ordonată şi curată. Este iute. Are inima bună şi iubitoare.

– Mda, făcu al treilea bătrân, plescăind semnificativ din buze. Bănuiesc că *asta-i* bine.

– Păi, zâmbi bătrâna, dacă n-ar fi decât asta şi ar fi suficient de bine. Dar mai sunt şi altele.

– Altele?

– Altele, rânji încântată bătrâna. E ordonată şi curată şi iute şi are inima bună şi iubitoare. Şi, făcu ea o pauză, este tot cel mai bun vânător de şoareci din ţinut.

Cele trei fete râseră şi mulţumiră, şi se îndepărtară flecărind. Lăsară visul acolo.

Ţesătoarea începuse să-l scoată, când nişte paşi mânioşi o făcură să se oprească.

– Ai venit înapoi, rosti ea.

– S-ar putea să nu fie visul unui menestrel. Aşa ai zis. Aşa că, pentru moneda pe care ţi-am dat-o deja, termină visul.

– Pe acela nu-l pot.termina, spuse Ţesătoarea Viselor. De-acum, am strâns bucata.

– Nu-ncerca să capeţi alt bănuţ de la mine, răcni bărbatul. Făcu un pas, gata să plece.

Bătrâna clătină din cap.

– Nu mai vreau nimic de la tine, spuse ea, deşi n-aş fi refuzat încă un bănuţ.

– Ia-l, făcu omul şi-i azvârli o monedă la picioare.

Ţesătoarea Viselor o găsi şi o ascunse în buzunar, apoi vorbi:

– Voi alege fire cât mai apropiate de primele. Dar s-ar putea să nu fie chiar la fel. Vei rămâne de data aceasta să-ţi asculţi visul?

Bărbatul mormăi ceva şi o privi cum termină visul fetelor şi-l puse în desagă. După aceea scotoci prin coş şi scoase câteva fire.

– Cum poţi ştii că sunt de aceeaşi culoare cu cele dinainte dacă nu poţi vedea? întrebă bărbatul.

Ţesătoarea Viselor tăcu şi alese firele.

– Cum?

– După pipăit. Tot aşa cum pot spune, după vocea ta, care îţi este înfăţişarea, deşi n-am ochi.

– Şi care este? insistă el.

– Răspunsul meu,nu te-ar bucura! Acum, taci pentru că începe visul. Potrivi ghergheful şi începu.

Băiatul care cânta pentru moarte

Într-un sat care stătea ca o pată pe obrazul unei văi liniştite, trăia o bătrână împreună cu ultimul din cei şapte fii ai ei. Primii şase plecaseră la oaste atunci când împliniseră vârsta, iar bărbatul ei murise de mult. Singurul rămas acasă era un băiat pe nume Karl.

Chiar dacă n-ar fi fost mezinul, maică-sa tot l-ar fi iubit cel mai mult, deoarece era vesel şi avea o voce minunată. Datorită acestei voci, pure şi limpezi, care cânta precum păsările primăvară, ea îl numise Karel. Însă tatăl şi fraţii săi, temându-se că numele acela de cântec avea să-i răpească bărbăţia, îl schimbaseră în Karl. Şi aşa rămăsese.

Karl era un băiat voinic, un fiu de fermier la chip şi mâini. Dar glasul lui îl deosebea de toţi ceilalţi. Neîngrijită şi neinstruită, vocea sa putea chema acasă oile de pe păşune, şi păsările din copaci. În sat, se spunea că auzul glasului lui Karl îi făcea pe bătrâni să danseze, pe ologi să umble şi picura lapte din sânii fecioarelor. Cu toate acestea, băiatul nu-şi folosea glasul pentru asemenea minuni, ci doar pentru a-şi bucura mama şi a-şi domoli turma.

Într-o bună zi, pe când Karl cânta oilor şi caprelor pentru a le chema de pe păşuni, glasul lui se frânse; se sfâşie precum o ţesătură agăţată într-un cui. Temându-se că acasă se întâmplase ceva rău, băiatul grăbi animalele. Acestea alergară înaintea lui, şi când ajunse acasă află că mama lui murise.

– Şi-a dat sufletul lin şi fără să-ţi dai seama, îi spuse preotul.

Cu blândeţe, Karl îi încrucişă mâinile pe piept şi, deşi ea nu mai putea auzi sunetele cântecului său, îi şopti ceva la ureche. După aceea se întoarse să plece.

– Unde te duci? îl strigă îngrijorat preotul.

– Mă duc să caut Moartea şi să-mi aduc mama înapoi, vorbi Karl, iar glasul lui spart era acum înfundat de durere. Ajuns la uşă, se răsuci şi-l privi pe preotul care îngenunchease lângă patul mamei: Sunt sigur că Moartea va accepta un schimb. Ce-nseamnă o bătrână vlăguită pentru Moarte, care a cunoscut atâţia şi atâţia?

– Dar vei recunoaşte Moartea când îl vei în-

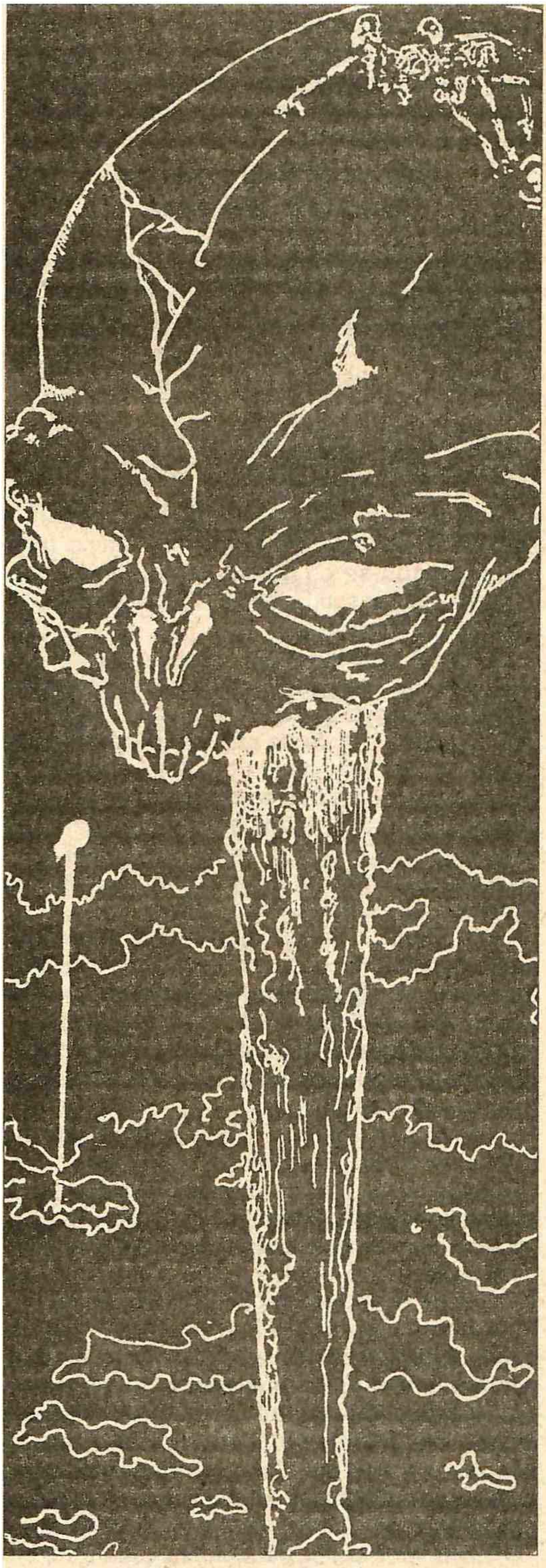

tâlni, fiul meu?

– Asta nu ştiu, răspunse Karl.

Preotul încuviinţă şi se sculă cu greutate.

– Atunci ascultă atent, fiule. Moartea este un prinţ îmbătrânit, dar încă în putere. Ochii săi sunt întunecaţi şi goi, deoarece el a văzut multă suferinţă în lume. Dacă vei întâlni un asemenea prinţ, el este Moartea.

– Îl voi recunoaşte, spuse Karl.

– Şi ce-i poţi da Morţii în schimb, când el a avut totul, şi încă de foarte multe ori?

Karl îşi pipăi buzunarele şi oftă.

– De aici nu am ce să-i dau. Sper însă că-mi va asculta cântecele. Cei din sat îmi spun că în glasul meu există un dar vrăjit. Orice dar aş avea, cu siguranţă l-aş oferi pentru a-mi readuce mama în viaţă. Îi voi cânta Morţii, şi poate că-şi va găsi timp să mă asculte.

– Moartea nu-şi găseşte timp, spuse bătrânul preot, ridicând mâinile pentru a-l binecuvânta pe băiat, căci timpul este cea mai mare dintre avuţiile Morţii.

– Totuşi pot încerca, insistă Karl, cu lacrimi în ochi. Îngenunche o clipă, primind binecuvântarea, se ridică şi ieşi. Nu privi înapoi.

Karl merse multe zile, şi în cele din urmă ajunse la un oraş ce se întindea precum o pată pe trei dealuri. Ascultă în tăcere, dar cu atenţie, aşa cum numai cântăreţii pot face, şi când auzi bocete, se îndreptă într-acolo şi găsi un convoi funebru purtând sicriul unui copil. Convoiul intră într-un cimitir unde pietrele de mormânt se rezemau unele de altele precum cărţile de joc dintr-un pachet împrăştiat.

– A trecut deja Moartea? întrebă Karl pe o femeie care plângea.

– Moartea a trecut pe-aici de multe ori, răspunse ea. Însă astăzi ea mi-a luat copilul.

– *Ea*? exclamă Karl. Dra Moartea este un bărbat.

– Moartea este o femeie, răspunse de îndată mama cernită. Părul ei este lung şi des şi negru, aidoma rădăcinilor de copaci. Are trupul uriaş şi pământiu, dar este stearpă. Singurul fel prin care poate avea copii este să-i ia de la părinţii lor.

Karl îi simţi atunci durerea şi mânia, deoarece semănau cu ale lui, aşa încât se alătură convoiului. Iar când coşciugul micuţ al copilului fu lăsat în groapă, el boci alături de ceilalţi. Dar glasul lui se ridică deasupra lor, o pasăre micuţă înălţându-se cu uşurinţă peste cele mari. Uimiţi, oamenii tăcură şi-l ascultară.

Karl cântă nu despre moarte, ci despre sătucul său din vale, despre anotimpurile care uneori se împiedică unul de altul, şi despre mărun-

tele bucurii ale căminului. Cântă toată ziua, cântec după cântec, şi se opri de-abia la apusul soarelui. Atunci oamenii azvârliră pământ peste sicriul copilaşului, şi-l duseră pe Karl în casa lor.

– Cântecele tale au uşurat plecarea micuţului meu, rosti femeia. Rămâi cu noi în noaptea asta. Îţi datorăm măcar atât.

– Îmi pare rău că n-am fost aici mai înainte, spuse Karl. Poate că v-aşi fi putut salva copilul cu un cântec.

– Mă tem că Moartea nu se lasă atât de uşor înşelată de copilul pe care l-a ales, rosti femeia. Puse masa, dar ea nu mâncă.

În zori, Karl plecă. Mergând, se gândea la Moarte, cum putea fi un prinţ cu ochii afundaţi pentru preot, şi o mamă geloasă pentru femeie. Dacă Moartea îşi putea schimba înfăţişările cu atâta uşurinţă, cum avea el s-o recunoască atunci când o întâlnea? Continuă să meargă, şi merse, cu gândurile încurcate, până ce în cele din urmă la o câmpie ce se întindea ca o uriaşă rană deschisă între munţi.

Câmpia era acoperită cu oşteni luptând. Uni aveau arcuri, unii aveau săbii, iar alţii doar suliţi din lemn. Unii se luptau de pe cai, iar alţii se luptau din genunchi. Karl nu putea deosebi o oaste de cealaltă, nu-i putea distinge pe camarazi de duşmani, deoarece veşmintele le erau mânjite de noroi şi sânge, şi toţi arătau la fel. Iar urletele şi strigătele şi glasurile trâmbiţelor alcătuiau o simfonie oribilă în urechile lui Karl.

Şi totuşi, exista un personaj pe care Karl îl *putea* distinge. O femeie, destul de tânără, înveşmântată într-o rochie albă, lungă. Cosiţele ei negre împodobite cu panglici albe i se încolăceau pe cap precum o coroană. Se strecura printre bărbaţi, aşa cum o face suveica prin urzeală, şi se părea că există un rost în mersul ei. Din când în când, se oprea şi-şi punea palma pe creştetul, sau pe pieptul unui soldat, apoi pe un altul. Aceştia se opreau din luptă şi, cu o expresie de surpriză, îşi părăseau trupurile şi o urmau pe fată, astfel încât în scurtă vreme ea era urmată de un şir lung, şerpuitor, de bărbaţi cenuşii.

Atunci Karl ştiu că o găsise pe Moarte.

Alergă în josul muntelui şi ocoli câmpia cea întinsă, pentru că dorea s-o întâlnească faţă în faţă pe Moarte. În timp ce alerga, o striga, sperând s-o oprească:

– Aşteaptă, oh, aşteaptă, Doamnă Moarte; te rog, aşteaptă-mă.

Peste zona bătăliei, Doamna Moarte îi auzi chemarea, şi ridică ochii de la munca ei. Oboseala i se aşternuse între ochi, dar nu se opri. Continuă să meargă, de la un oştean la altul, atingându-i pe frunte sau inimă. Iar la atingerea ei, cu toţii îşi părăseau vieţile pentru a o urma pe fata numită Moarte.

Când Karl văzu că ea nu se oprea la strigătele sale, îi tăie calea. Însă Moartea păşi prin el, ca prin văzduh, şi-şi urmă drumul, sporind şirul de morţi cenuşii dinapoia ei.

Atunci, Karl începu să cânte. Era tot ce ştia să facă.

Cântă nu despre moarte, ci despre creştere şi naştere, deoarece acestea erau lucruri despre care ea nu avea habar. Cântă despre păsărelele de pe ramurile de măr şi despre albinele cu povara lor de miere. Cântă despre primele fire verzi de iarbă străpungând pământul încălzit. Cântă despre câmpurile înzăpezite, unde cârtiţele şi şoarecii dormeau liniştiţi sub omăt. Fiecare cântec curgea lin în următorul.

Şi Doamna Moarte se opri să-l asculte.

Când se opri, şi panglica de ostaşi ţesută îndărătul ei se opri, iar din ochii lor morţi picurară lacrimile amintirilor. Câmpul de luptă era nemişcat, încremenit de cântece. Iar singurul sunet şi singura răsuflare era glasul lui Karl.

Când în cele din urmă termină, o micuţă pasăre castanie zbură dintr-un copac uscat, luă ultimul tril şi-l continuă.

– Te-am făcut să te opreşti, Doamnă Moarte, strigă Karl. Iar tu mi-ai ascultat cântecele. Vei plăti acum această plăcere?

Doamna Moarte zâmbi, un zâmbet încet şi obosit, şi Karl se minună că cineva atât de tânăr trebuia să poarte o asemenea povară. Iar mila lui pluti între ei în văzduhul tăcut.

– Voi plăti, Karel, vorbi ea.

Băiatul nu se miră că îi cunoştea adevăratul nume, pentru că Doamna Moarte, în cele din urmă clipe, va cunoaşte numele fiecărui om.

– Atunci ţi-o voi cere pe mama în schimb, spuse Karl.

Doamna Moarte îl privi atunci cu blândeţe. Apucă mila din văzduh şi i-o înapoie.

– Nu pot face aşa ceva. Cine mă urmează, o face pentru totdeauna. Nu este însă răsplată suficientă să ştii că mi-ai oprit mâna pentru o oră? Nici un om n-a reuşit asta până acum.

– Dar mi-ai promis că vei plăti, rosti Karl. Vocea lui era în acelaşi timp furioasă şi dezamăgită, bărbat şi copil laolaltă.

– Şi ce promit, răspunse ea privindu-l de sub pleoapele întunecate, fac.

Glasul Ţesătoarei Viselor se opri o clipă.

– Asta-i tot? întrebă bărbatul. Ăsta nu-i sfârşit. Pentru asta ţi-am dat banii?

– Taci, îi spuse Ţesătoarea. S-a petrecut ceva

ciudat. Ceva ce nu s-a mai întâmplat niciodată. Nu este un singur sfârşit, ci două. Le simt aici, ridică ea mâinile.

– Atunci, spune-mi-le. Pe amândouă. Am plătit.

Ţesătoarea Viselor încuviinţă din cap.

– Acesta e primul sfârşit al visului, rosti ea şi ţesu.

Doama Moarte întinse mâna înainte, căutând parcă într-un dulap, şi sub degetele ei se desluşi o formă cenuşie, ciudat transparentă. Deveni o harfă, cu corzile de culoarea fumului, culoarea ochilor Doamnei Moarte.

– Un dar inutil, zise Karl. Nu pot cânta.

Dar Doamna Moarte puse harfa în mâna lui, grijulie să nu-l atingă cu propria ei mână.

Şi când harfa se mlădie sub degetele sale, Karl simţi muzica năvălindu-i prin oase. Puse degetul mare şi cel arătător pe corzi şi începu să cânte.

La primul acord, bătălia reîncepu. Oamenii luptau, oamenii sângerau, oamenii sufereau, oamenii se prăbuşeau. Însă Karl trecea printre ei neatins, cântând un viers dulce care se înălţa, tot aşa cum ciocârlia şi cântecul ei se înalţă către soare. Trecu printre luptători, prin bătălie, peste câmpie, cântând din harfă, şi nu privi niciodată înapoi.

Ţesătoarea Viselor şovăi o clipă.

– Şi celălalt sfârşit, îi porunci bărbatul.

Dar ea începuse deja.

– Şi ce promit, răspunse Moartea Privindu-l de sub pleoapele întunecate, fac.

Se întoarse şi arătă spre câmpul de luptă, iar ochii lui Karl îi urmară degetele.

– Acolo sunt şase oameni ale căror frunţi şi inimi nu le voi atinge astăzi. Priveşte atent, Karel.

El privi.

– Sunt fraţii mei, spuse.

– Pe ei îi voi cruţa. Şi Doamna Moarte se întoarse şi-l prironi pe Karl cu ochii ei fumurii. Însă îmi vei cânta în fiecare noapte, când mă odihnesc, căci n-am mai avut asemenea mulţumire până acum. Vii? Îi întinse mâna.

Karl ezită un moment, amintindu-şi ferma, câmpiile, văile, ploile calzi de primăvară. Apoi o privi pe Doamna Moarte, al cărei surâs părea mai puţin obosit. Încuviinţă şi întinse mâna, iar palma ei era mică, şi mătăsoasă, şi rece. Îi ridică palma şi o atinse de buzele sale, apoi o apăsă peste inimă. Nu simţi răceala.

După aceea, mână în mână, Karl şi Doamna Moarte străbătură câmpul de luptă. Trecerea lor nu se simţea nici măcar ca o adiere pe obrajii răniţilor, nici ca o ultimă răsuflare a muribunzilor. Doar cei morţi, care umblau înapoia lor, îi văzură trecând pe sub umbrele îndepărtatelor dealuri. Şi mult timp după plecarea lor, pasărea cea micuţă cântă ultimul cântec al lui Karl, iarăşi şi iarăşi şi iarăşi în văzduhul tot mai întunecat.

– Mi-a plăcut mai mult celălalt sfârşit, rosti bărbatul. A fost un chilipir.

– Chilipir? Buzele Ţesătoarei se pungiră rostind cuvântul.

– Chilipir, bătrâno. Cu cântecul lui, băiatul a cumpărat ceva valoros. A căpătat mai mult decât dăduse şi ăsta-i un chilipir. Mi-a plăcut. Bărbatul chicoti şi se îndepărtă, paşii răsunându-i uşor pe stradă.

– A fost un chilipir? mormăi Ţesătoarea, terminând povestea şi cele două sfârşituri separate. Un chilipir! repetă ea şi clătină din cap. Pentru o clipă se gândi să desfacă primul sfârşit şi să folosească firele în altă ocazie. Ştia că bărbatul n-avea să se întoarcă pentru vis, şi sfârşitul acela nu-i plăcuse ei. Totuşi nu-şi putea destrăma munca, aşa încât îl strecură în desagă.

Îşi pipăi banii din pungă. Deja cinci, ba nu, şase, şi soarele începuse coborâşul. Fusese o zi bună. Îşi putea începe lentul şi întunecatul drum spre casă.

– Uite-o, Ţesătoarea Viselor, rosti un glas. Opreşte-o! Opreşte-o!

Ţesătoarea Viselor auzi în acelaşi timp glasul şi paşii alergând. Se întoarse şi aşteptă. Altă monedă pe care s-o pună în pungă, ferind-o de ploi, sau de lungile şi recile zile de iarnă.

– Ai terminat cumva, Ţesătoarea Viselor? Glasul era tânăr, o fată pe punctul de-a deveni femeie. Părea uşor îngrijorată, bâlbâindu-se puţin datorită alergării.

– Nu, copilă, dacă-ţi doreşti un vis.

– Amândoi dorim un vis. Laolaltă, Ţesătoarea Viselor. Era aproape vocea unui bărbat, ieşit din adolescenţă de curând. Astăzi ne-am făcut unul altuia jurămintele de credinţă. Ne vom căsători la sfârşitul anului. Am economisit un bănuţ pentru a ne sărbători fericirea şi am hotărât împreună să cumpărăm un vis. Dă-ne unul bun.

Bătrâna surâse.

– Astăzi am ţesut un vis de iubire adevărată. Nu ştiu dacă mai există altul în degetele astea bătrâne. Le ridică în faţa ochilor de parcă le-ar fi putut zări. Era mândră de ele, de degetele ei iscusite. Ştia că erau puternice şi suple, în ciuda aspectului noduros.

– Ah, nu ne trebuie un vis de iubire adevă-

rată, sosi iute răspunsul fetei. Asta o avem deja... Părinţii noştri ne-ar fi căsătorit cu alţii... pentru aur. Dar noi i-am convins să ne lase să ne luăm. A durat prea mult, prea mult. Totuşi... Se opri, parcă lăsându-l pe băiat să termine fraza, însă el tăcea, mulţumindu-se s-o privească în timp ce vorbea.

– Bun, atunci daţi-mi bănuţul, şi vom vedea ce au de spus firele, rosti Ţesătoarea Viselor. Ele nu mint niciodată. Dar uneori visul nu-i uşor de citit.

Tânărul îi întinse monedă, şi ea o strecură în punguţă. Nu auzi nici măcar un foşnet de nerăbdare. Pur şi simplu o aşteptau să înceapă, siguri pe propriile lor vise împlinite.

Ţesătoarea apucă firele cu mai multă migală decât o făcea de obicei. Avea să le ofere un adevărat spectacol.

– Priviţi cum ţes pe gherghef, le spuse ea, ştiind că trebuia să-i silească s-o privească pe ea, şi nu unul pe celălalt.

La porunca ei, se întoarseră să se uite. Şi acesta a fost visul pe care l-a ţesut.

Prinţesa Inimă-de-Piatră

Pe vremea când codrii acopereau aproape tot pământul, iar eroii puteau vorbi cu fiarele, trăia o prinţesă pe care toţi o compătimeau.

Era cea mai frumoasă fată imaginabilă. Părul ei avea culoarea frunzelor roşii toamna, vârstat cu auriu şi portocaliu. Ochii ei erau precum verdele muşchilor pe piatră, iar pielea ei era aidoma smântânei proaspete. Era zveltă şi delicată, şi vorbea cu ton scăzut. Însă avea o inimă de piatră.

Când se născuse, moaşa o ţinuse bine şi o lovise uşor cu palma pentru a o face să strige. Însă cea care a strigat a fost moaşa.

– Priviţi! icnise femeia, arătând pieptul pruncului. Şi acolo, rece şi încremenită sub pavăza fragilă a pielii, se întrevedea o inimă. Are o inimă din piatră.

Atunci fetiţa scosese un sunet care nu era nici râs, nici plâns, şi deschise ochii, dar piatra din pieptul ei nu se clintise.

Regele îşi pusese mâna dreaptă pe trupul copilei, aproape acoperindu-l. Clătinase din cap.

Regina întorsese faţa către pernă, însă ea nu putea plânge până nu-l auzea pe rege plângând. Şi atunci plânseră împreună.

Moaşa fusese plătită în aur pentru a-şi ţine gura, dar era prea târziu. Strigătul ei fusese deja auzit. Făcuse înconjurul castelului înainte ca pruncul să fi fost înfăşat.

– Prinţesa are o inimă din piatră.

– Prinţesa are o inimă din piatră.

Fata crescu, auzind şoaptele. Şi ştiind că inima ei era făcută din piatră şi nu putea simţi nici mila, nici bucuria, ea nu simţea nimic. Primise prietenia păsărilor şi animalelor, care nu-i cereau nici zâmbete, nici lacrimi, ci doar dărnicia mâinii. Dar rămăsese îndepărtată de tovărăşia oamenilor. Şi de aceasta era numită Prinţesa Inimă-de-Piatră – şi era compătimită.

Părinţii ei ar fi făcut orice pentru ea, însă ce puteau face? Chemară medici care o examinară. Îi ciocăniseră oscioarele, şi o trăseseră de piele, şi-i cercetaseră nasul şi urechile. Apoi spuseseră ceea ce se ştia:

– Este perfect sănătoasă, numai că... numai că inima ei e făcută din piatră.

Regele şi regina chemară poeţi, pictori şi trubaduri. Aceştia povestiră despre iubiri neîmpărtăşite, despre războaie niciodată câştigate, despre mame ale căror copii muriseră.

Prinţesa nu plânse.

– Dacă noi n-am putut s-o mişcăm, atunci nimeni nu poate, spuseră ei şi plecară.

Perechea regală îi chemă pe clovni. Şi curţile regatului se umplură cu jongleri şi măscărici, acrobaţi şi bufoni, care căzeau unul peste celălalt în străduniile lor de-a o încânta pe prinţesă. Dar tot aşa cum nu plânse, nici nu râse.

– Ce fiinţă lipsită de inimă, spuseră clovnii şi plecară.

În cele din urmă, regele şi regina pierdură speranţa de lecuire. Avuseseră parte de atâtea promisiuni false şi atâtea sfaturi inutile, încât porunciră ca nimeni să nu mai pomenească vreodată de vindecarea prinţesei. Cel care încălca pedeapsa era condamnat la tăierea capului.

În acelaşi regat trăia şi un simplu tăietor de lemne, al cărui nume era Donnal.

Pe cât era prinţesa de frumoasă, Donnal era şi mai frumos. Avea un chip de înger, înconjurat de cârlionţi bălai. Era înalt şi subţire, şi avea o inimă bună. Era însă mândru de spatele său puternic şi-i plăcea să-şi admire chipul în lacurile pădurii.

Într-o bună zi, în adâncul codrului, acolo unde lucra, Donnal auzi un strigăt înăbuşit. Deoarece cunoştea cântecele păsărilor, alergă într-acolo şi găsi un uliu, prins într-o capcană. Donnal scoase cuţitul şi eliberă pasărea. Aceasta zbură pe o ramură joasă şi-şi ciripi mulţumirile:

Inimă-de-Piatră
E mereu singură, iată.

– Cu adevărat ciudate mulţumiri, îşi spuse Donnal. Dar vorbele uliului nu-i părăsiră mintea. Şi cu cât se gândea mai mult, cu atât inima lui

cea bună lăcrima de milă. Deşi trăia singur în pădure, *el* nu era singur. Avea drept tovarăşi păsările şi animalele şi propriile lui imagini din oglinda apelor. Se putea bucura de aceşti tovarăşi, putea râde sau plânge după voie. Însă prinţesa, frumoasă şi cu inima de piatră, era cu adevărat singură.

Cu toate acestea, Donnal nu se gândi să meargă la ea. La urma urmei, el nu era decât un tăietor de lemne. Cum putea el gândi să ajute acolo unde nu izbândiseră vracii, trubadurii şi clovnii?

A doua zi, pe când Donnal trudea din nou în pădure, auzi un alt ţipăt. Răsunase mai departe decât cel al uliului. Donnal alergă spre locul ţipătului şi găsi o vulpe micuţă prinsă într-o capcană. Se aplecă şi deschise capcana, iar vulpea fugi liberă. Pentru câteva clipe se piti sub un tufiş şi, drept mulţumire, lătră:

Inima să-i poarte
Şi nimic nu-i desparte.

– Aşa-i, încuviinţă Donnal, e adevărat. Dacă porţi inima unei fete, şi ea pe a ta, atunci nimic nu vă desparte. Dar dacă te gândeşti la Prinţesa Inimă-de-Piatră, aceasta ar fi cu adevărat o povară.

Îşi luă rămas bun de la vulpe, şi se despărţiră. Donnal porni spre casă, gândindu-se la vorbele animalului. Totuşi, în cele din urmă, râse de gândurile sale, căci când va putea un sărman tăietor de lemne să poarte inima unei prinţese?

În ziua următoare, Donnal rânduia lemnele tăiate, când auzi un al treilea strigăt de ajutor, gros şi furios. Nu era o rugăminte, ci o poruncă. De această dată, găsi un urs într-o groapă.

Tânărul căzu pe gânduri, întrebându-se dacă trebuia să încerce să-l scoată pe urs, când observă în jurul gâtului acestuia o zgardă cu încrustaţii aurite.

– Acesta nu-i un urs obişnuit, spuse el cu glas tare. La auzul vocii sale, ursul se ridică în două labe şi începu să se rotească încetişor.

Donnal se întinse pe burtă, pentru a-l privi mai de aproape. Era ursul dansator al regelui, nu putea fi nici o îndoială, deşi nu ştia ce putea căuta atât de departe de castel.

– Aşteaptă puţin, prietene, îi strigă el. După aceea sări în picioare şi fugi să-şi ia toporul de acasă. Doborî un copac din apropiere şi, cu un lanţ, îl târî până la groapă, îl împinse cu tulpina înăuntru şi ursul se căţără afară.

– Şi tu ai să-mi aduci mulţumiri? întrebă Donnal, apoi izbucni în râs deoarece ursul se ridică pe labele dinapoi şi făcu o plecăciune. După aceea se îndepărtă fără nici un cuvânt.

Cu toate acestea, când ajunse la marginea luminişului, ursul se întoarse, privi peste umăr şi mormăi:

Inimă de piatră plesneşte,
Pe spatele meu poposeşte.

Donnal căzu pe gânduri. Toţi trei – uliul, vulpea şi ursul – îi aduseseră mulţumirile lor. Pomeniseră numai de prinţesă. Îşi aminti istoriile despre Prinţesa Inimă-de-Piatră, cum îşi petrecea ea timpul cu păsări şi animale, câtuşi de puţin cu oameni. Se întrebă dacă toate animalele erau prieteni cu ea. Şi apoi strigă în urma ursului:

– Aşteaptă, aşteaptă-mă, şi alergă după el.

Ursul se oprise la marginea pădurii, şi când Donnal ajunse lângă el îl sui pe umerii săi şi porni mai departe. Goneau mai iute decât vântul iernii şi trecură pe lângă paznicii porţii în două clipiri din ochi. Iar când ajunseră la sala tronului, ursul deschise uşa cea enormă cu botul.

– Ce-i asta? strigă regele spre curtenii şi prietenii lui, şi când nimeni nu-i putut răspunde îl întrebă acelaşi lucru pe urs.

Auzind glasul stăpânului său, ursul se plecă adânc şi Donnal lunecă peste capul lui, pe podea.

– Cred că ştiu cum să o ajut pe fiica voastră, Prinţesa Inimă-de-Piatră, rosti tânărul după ce se sculă. Deşi nu sunt decât un sărman tăietor de lemne, vă pot spune ce mi s-a zis. Totul este aici în capul meu.

– Atunci va trebui să te desparţi de el, rosti regele cu o voce mânioasă, însă stăpânindu-se.

– De capul meu?

– Da, tăietorule, încuviinţă regele. Am jurat să ucid pe oricine mai rosteşte de boala prinţesei.

– Aşteptaţi, strigă Donnal. Mai întâi ascultaţi, apoi retezaţi-mi capul dacă aşa trebuie. Ceea ce vă voi spune, o să vă schimbe hotărârea.

– Nu-mi pot schimba hotărârea, aşa cum nici sărmana mea fiică nu-şi poate schimba inima, rosti regele.

Gărzile castelului înaintară cu săbiile ridicate.

– Animalele mi-au spus-o, adăugă Donnal.

– Opriţi-vă, se auzi un glas. Şi la acest cuvânt, încetă orice mişcare din sala tronului, căci glasul era al Prinţesei Inimă-de-Piatră, şi niciodată până atunci ea nu mai vorbise în chestiuni ale curţii.

Prinţesa se îndreptă către tatăl ei şi se opri lângă tron. Glasul îi era scăzut, totuşi putea fi auzit în toată sala.

– Un bărbat curajos şi frumos, călărind un urs. Dacă *aş fi putut* râde, mi s-ar fi părut cara-

ghios. Totuşi, vrei să-i tai capul. Dacă *aş fi putut plânge*, mi s-ar fi părut trist. Dar cum nu pot face nici una, nici alta, pot cel puţin asculta. Am văzut că oamenii vorbesc mult şi nu spun nimic, în vreme ce animalele vorbesc rar şi spun multe. Cu siguranţă, un băiat care a vorbit cu fiarele are lucruri interesante de spus.

Auzind-o, Donnal înălţă fruntea. Şi văzându-i frumuseţea, o plecă la loc. Merse către ea, îngenunche şi vorbi cu ochii lăsaţi în jos. Nu îndrăznea mai mult.

– *Inimă-de-Piatră e mereu singură, iată*, şopti el ştiind de îndată că era adevărat.

Prinţesa întinse mâna şi, apucându-l de bărbie, îl sili s-o privească. Şi uitându-se în ochii ei, Donnal îşi zări propriul chip bălai reflectat în acele gemene lacuri verzi. Şi privind mai atent, i se păru că vede o încreţitură pe unda lacurilor.

– Sunt, spuse ea, *mereu* singură. Credeam că nimeni n-a văzut.

Atunci Donnal se sculă şi-i cuprinse palmele în mâna lui.

Văzând aceasta, regele sări în picioare şi poate că i-ar fi retezat capul tăietorului cu propria lui spadă, dacă regina nu i-ar fi oprit braţul.

Însă Donnal nu-l observă. O vedea numai pe prinţesă.

– Eu am văzut, spuse el. Şi cu adevărat mi se sfâşie inima să te văd însingurată. Dar nu va mai trebui să fii vreodată singură, pentru că eu sunt aici.

– Tu? întrebă prinţesa.

Şi atunci, Donnal adăugă:

– *Inima să-i poarte, şi nimic nu-i desparte.*

Prinţesa clătină din cap:

– Ai cuteza să porţi o asemenea povară?

– Dacă ar fi inima *ta*, chiar şi din piatră făcută, aş purta-o cu drag, răspunse Donnal. Şi ar fi chiar o sarcină uşoară pentru o spinare dreaptă şi puternică precum a mea.

Atunci prinţesa veni chiar lângă tăietor, şi el vorbi doar pentru ea. Din toată sala tronului, doar ea îi auzi ultimele cuvinte.

– *Inimă-de-Piatră plesneşte, pe spatele meu poposeşte*, zise el.

Iar când termină, se auzi un pocnet puternic, de parcă însăşi lumea s-ar fi spart în două. Apoi prinţesa suspină. Lacrimi îi curseră pe obraji şi peste buzele care zâmbeau, dar ea nu şi le şterse. Se întoarse către părinţii ei şi strigă:

– Mamă, tată! Pot râde. Pot plânge. Pot iubi.

Se răsuci spre Donnal.

– Şi mă voi mărita cu alesul meu.

Îi cuprinse palmele lui puternice în mâinile ei micuţe şi le alipi, parcă pentru o rugăciune.

– Să te măriţi cu el? exclamă regina. Dar este un tăietor de lemne. Şi apoi, e diform.

Toţi curtenii priviră, şi aşa era. Cum de nu văzuseră până atunci? Chipul lui Donnal era tot minunat, însă mândra lui spinare era acum îndoită. Între umeri se ridica o cocoaşă aidoma unui bolovan.

– Se va mărita cu acest bărbat, şi cu nimeni altul, vorbi atunci regele, căci în timp ce toţi ceilalţi o priviseră pe prinţesă, el singur rămăsese cu ochii asupra lui Donnal. Ştia ce anume gârbovea umerii tânărului. El este un bărbat curajos şi milostiv, urmă regele, care cunoştea diferenţa dintre sfat şi acţiune. El va purta cu uşurinţă poverile regatului pe spinarea aceea coşată, sunt sigur.

Astfel că cei doi se căsătoriră, şi domniră după moartea regelui. Prinţesei i se duse vestea pentru râsul şi pentru lacrimile ei, gata oricând să le dăruiască oricui le-ar fi cerut. Regele Donnal Ghebosul nu fu nicicând amărât de cocoaşa lui, căi singurele oglinzi pe care le căuta erau ochii prinţesei. Iar când aceştia îi spuneau că el era drept şi cinstit, ştia că nu-l minţeau. Şi se mai spunea, de toţi supuşii din regat, că pe cât era de iubită Regina Inimă-de-Piatră, Regele Donnal era şi mai iubit, pentru că el avea nu o inimă, ci două: pe una o purta ascunsă în piept, însă pe cealaltă o purta sus între umeri, acolo unde putea fi văzută şi atinsă până şi de cel mai umil supus al său.

– Asta simt şi eu, rosti fata când visul se termină. Că port inima ţa, şi nu mi se pare o povară grea.

Dar tânărul se adresă Ţesătoarei Viselor.

– A fost o poveste frumoasă. Foarte potrivită pentru noi.

– Poveste? întrebă bătrâna, terminând ţesătura şi întinzând-o. N-a fost o poveste, ci un vis ţesut. Ia-l. Pentru noua voastră viaţă. Aveţi grijă de el.

Tânărul o opri cu blândeţe.

– Nu trebuie să-l luăm, Ţesătoarea Viselor. Îl avem deja şi avem grijă de el – aici. Îşi atinse pieptul cu mâna.

Fata, dându-şi seama că bătrâna nu-i putea vedea gestul, adăugă:

– Aici în inimile noastre.

Parcă dorind să-şi scuze greşeala, dar şi pentru că avea sufletul bun, băiatul spuse:

– Ajută-ne să ne sărbătorim norocul, Ţesătoarea Viselor. Scotoci în buzunar: lată, mai am un ban. Face parte din dota căsătoriei. Am dori să-ţi ţeşi şi ţie o poveste.

– Da, da, te rugăm, încuviinţă fata, încântată de vorbele lui.

– Să ţes pentru mine? Bătrâna părea uluită.

Ani de zile am stat la colţuri de stradă, ţesând vise pentru un bănuţ. Totuşi până acum nimeni nu mi-a mai spus aşa ceva. Să ţes pentru mine?

– Oricum, n-ai fost niciodată ispitită s-o faci vreodată? întrebă fata.

– Ispitită? Ţesătoarea Viselor înclină capul într-o parte, gândindu-se. Poate că dacă aş fi văzut, aş fi putut fi ispitită. Însă ochiul şi urechea sunt ascultători diferiţi. Deci nu era nevoie să ţes un vis pentru mine. Şi-apoi..., şi râse scurt. Şi-apoi, n-aş fi câştigat nici un bănuţ.

Râseră împreună cu ea. Tânărul luă mâna Ţesătoarei Viselor şi-i puse uşor moneda în palmă, închizându-i degetele.

– Atunci, iată bănuţul pentru visul tău.

Ţesătoarea Viselor zâmbi; un zâmbet larg ce-i despică faţa arămie în jumătăţi inegale.

– Atunci priviţi voi pentru mine. Fiţi voi ochii mei pentru ţesătură. Eu voi asculta singură povestea.

Şi aceasta a fost povestea pe care am ţesut-o.

Copilul vasului

A fost odată un olar posac, care trăia singur şi-şi câştiga existenţa modelând lutul în căni, vase şi urne. Obiectele ieşite din mâinile lui erau colorate în nuanţele pământului, iar pe ele erau pictate tot felul de fiinţe, cu excepţia oamenilor.

– Niciodată n-a existat un om care să-mi placă într-atât încât să-mi împart cu el casa şi traiul, spunea bătrânul cel morocănos.

Dar într-o bună zi, când olarul care era cunoscut în tot ţinutul atât pentru limba lui ascuţită cât şi pentru vasele lui, şi care era atât de bătrân încât până şi moartea ar fi venit ca un prieten, se aşeză la masă şi pe o urmă mare desenă un copil.

Desenul era fără greşeală, şi atunci olarul îl pictă cu culori din pământ: cărămiziu pentru trup şi albastru cobalt pentru ochi. Chiar şi pentru ochiul neiertător al olarului, imaginea de pe vas era perfectă.

Aşa încât aşeză vasul în cuptor, zidi uşa cu cărămizi şi aprinse focul.

Flăcările arseră încetişor. Iar înăuntrul cuptorului, vopselele se rumeniră şi-şi căpătară nuanţele cuvenite.

Trecu o zi întreagă şi o noapte până arseră focurile. Şi încă o zi şi o noapte până se răci cuptorul. Şi abia după încă o zi şi o noapte, bătrânul olar îndrăzni să desfacă zidul din uşa cuptorului. Căci copilul de pe vas era cel mai măiastru lucru făurit de el, de asta era sigur.

În cele din urmă nu mai putu răbda. Scoase cărămizile din uşă, şi luă urna din cuptor.

Încetişor, o pipăi de jur împrejur. Era netedă şi mai era caldă încă. O aşeză jos şi o ocoli, încuviinţând din cap la răstimpuri.

Copilul de pe vas era atât de perfect, încât i se părea că-l urmăreşte cu ochii său azurii. Pielea lui avea culoarea alb-gălbui, iar fiecare fir de păr de pe cap părea din aur bătut.

Olarul se ghemui pe vine înaintea urnei, cercetând cu atenţie imaginea, căutându-i fisurile şi greşelile, dar nu văzu niciuna. Suspină înaintea frumuseţii copilului, şi se gândi: „*Iată* unul care mi-ar fi putut plăcea". Iar când oftatul îi părăsi buzele, poposi de-a dreptul pe buzele desenului.

Atunci copilul de pe vas gemu şi coborî de pe urnă.

Bătrânul se sperie atât de tare, încât căzu pe spate în ţărână.

După o vreme însă, olarul văzu că copilul îl aştepta să vorbească. Aşa încât, se sculă şi zise cu un ton răstit:

– Ei bine, vino-ncoace. Vreau să te privesc.

Copilul alergă spre el, şi, ignorându-i tonul, îl cuprinse cu braţele de mijloc şi şopti cu glas dulce:

– Tată.

Cuvântul acesta îl surprinse într-atât de bătrân, încât rămase amuţit pentru prima dată în viaţa lui. Şi deoarece nu putu găsi vorbele cu care să-l alunge pe copil, acesta rămase. Totuşi după o zi, când găsi vorbele, olarul ştiu că nu le putea rosti, deoarece perfecţiunea copilului îl vrăjise.

În vreme ce olarul lucra sau mânca sau dormea, copilul stătea lângă el, răspunzând atunci când i se vorbea, dar altfel nemişcat. La urma urmei, fusese pictat pe un vas, nu era un copil adevărat. Nu-l ajuta pe olar în munca lui, ci se mulţumea să privească. Când în prăvălia bătrânului intrau cumpărători, copilul se întorcea pe urnă şi nu se clintea. Numai olarul ştia că era viu.

Într-o zi, în prăvălia olarului veniră câţiva oameni faimoşi. El le arătă atelierul, fără chef, atingând rând pe rând un vas, apoi un altul. Le răspunse cu un glas răguşit şi rece. Însă ei îi cunoşteau firea şi nu se supărară.

În cele din urmă, ajunseră la urnă.

Bătrânul se opri înaintea ei şi oftă. Era ceva atât de neobişnuit pentru el, încât oamenii îl priviră surprinşi. Totuşi olarul nu-şi dădu seama. Mai rămase aşa câteva clipe, apoi rosti:

– Acesta e Copilul Vasului. Este capodopera mea. Nicicând nu voi făuri ceva mai măiastru.

Se îndepărtă, şi o femeie rosti înapoia lui:

– E *cu adevărat* minunat. Dar întorcându-se

către tovarăşii ei, adăugă în şoaptă: Însă pentru mine este *prea* perfect.

Un bărbat care o însoţea încuviinţă.

– Îi lipseşte ceva, adăugă el.

Femeia se gândi o clipă.

– N-are inimă, zise ea. Asta este.

– N-are suflet, o completă bărbatul.

Aprobară amândoi din capete şi plecară de lângă urnă. Femeia alese câteva cupe şi vase, şi, după ce le plăti, plecă însoţită de ceilalţi.

De cum ieşiră din atelier, copilul coborî de pe vas.

– Tată, întrebă el, ce este o inimă?

– O parte a trupului extrem de supraapreciată, mormăi bătrânul. Reveni să lucreze lutul de pe roata lui.

„Atunci", se gândi copilul, „e mai bine că n-o am". Privi cum lutul mai întâi se înalţă, apoi se lărgi între palmele cunoscătoare ale olarului. Şovăi înaite de-a pune următoarea întrebare, dar în cele din urmă curiozitatea învinse.

– Şi ce este un suflet, tată? întrebă el. De ce mi-ai pictat şi mie unul, când m-ai făcut?

Olarul îl privi surprins.

– Să-ţi pictez un suflet? Nimeni nu poate picta un suflet.

Dezamăgirea copilului fu atât de mare, încât olarul adăugă:

– Trupul unui om este aidoma unui vas; nu poţi ştii ce se găseşte înăuntrul lui. Numai atunci când vasul e vărsat, îi vedem conţinutul. Numai atunci când un om făptuieşte ceva, ştim ce fel de suflet are.

Copilul păru mulţumit de explicaţie, şi olarul reveni la munca lui. Însă în următoarele săptămâni, copilul îl încurcă într-una. Atunci când olarul modela lutul, copilul încercă să-i aducă apă pentru a ţine lutul umed. Dar vărsă apa şi olarul îl împinse într-o parte.

Când olarul duse vasele la cuptor, copilul încercă să ducă şi el câteva. Însă le scăpă din mâini şi multe se stricară. Olarul începu să strige furios, apoi îşi muşcă limba şi tăcu.

Când olarul merse să aprindă cuptorul, copilul încercă să aţâţe flăcările. Dar stinse focul.

În cele din urmă, bătrânul strigă:

– Fiinţă fără de inimă! Lasă-mă să-mi fac meseria. Este tot ce am. Cum vrei să-mi duc trupul şi sufletul, dacă mă necăjeşti într-una?

La auzul acestor cuvinte, copilul se aşeză în ţărână, îşi acoperi faţa cu palmele şi începu să plângă. Trupul său gingaş se zguduia de suspine într-atât încât olarul se temu că avea să se frângă în două. Inima lui cea aspră se înmuie, şi apropiindu-se de copil, vorbi:

– Haide, copile. N-am vrut să strig chiar aşa. Ce te-a supărat?

– Oh, tată, ridică ochii copilul, ştiu că n-am inimă. Dar nu este decât o parte a trupului extrem de supraapreciată. Încercam însă să-ţi arăt cum îmi cresc un suflet.

Bătrânul rămase surprins, apoi, amintindu-şi discuţia lor avută cu săptămâni în urmă, îl mângâie pe frunte şi spuse:

– Sărmanul meu, nimeni nu-şi poate *creşte* un suflet. El este acolo de la naştere.

Olarul voise să-l împace, dar copilul începu să plângă şi mai amarnic. Lacrimile îi ţâşneau din ochi, prelingându-se pe obraji aidoma unui lac azuriu.

– Atunci eu nu voi avea niciodată un suflet, icni el. Căci eu n-am fost născut, ci făcut.

Văzându-l cât suferea, bătrânul trase adânc aer în piept. Iar când îi dădu drumul, spuse:

– Copile, tot aşa cum te-am făcut, acum îţi voi promite ceva. Când voi muri, tu vei avea sufletul *meu*, căci atunci nu voi mai avea nevoie de el.

– Oh, atunci voi fi cu adevărat fericit, strigă copilul apucându-l recunoscător de mână. Nu văzu fiorul de durere care străbătuse chipul bătrânului. Dar când înălţă ochii spre el şi zâmbi, bătrânul îi răspunse, surâzând.

Chiar în noaptea aceea, sub ochii atenţi ai copilului, olarul îşi scrise testamentul. Nu era decât o simplă foaie de hârtie, dar îi luă mult timp, deoarece nu era obişnuit să mânuiască cuvintele. Totuşi, pe când vorbea, se simţea ciudat de uşurat. Iar copilul îi zâmbea într-una. În cele din urmă, după multe ştersături, termină. Olarul citi după-aceea testamentul cu glas tare.

– Este bine, zise copilul. Crezi că va trebui să aştept mult pentru sufletul meu?

Bătrânul râse.

– Nu, copile.

Apoi se culcă şi adormi, obosit după munca din noaptea aceea. Însă fusese atât de preocupat de scris, încât uită să pună lemne pe foc şi în toiul nopţii flăcările se stinseră.

Dimineaţa, atelierul era rece ca gheaţa, şi tot aşa era şi bătrânul. Nu se mai trezi, şi fără el, copilul nu putea coborî de pe vas.

Mai târziu în decursul zilei, când sosiră primii clienţi, aceştia îl găsiră pe bătrân. Iar sub degetele sale înţepenite se afla o bucată de hârtie pe care scria:

Când voi muri, puneţi-mi trupul în cuptor şi aprindeţi focul. Iar când din mine nu va mai rămâne decât cenuşa, puneţi cenuşa aceea înăuntrul vasului cu copil. Pentru ca să fie totuna, trup şi suflet, cu lutul pe care l-am modelat.

Şi se făcu aşa după cum dorise olarul. Iar

când deschiseră cuptorul, oamenii aşezară cenuşa în urna rece ca gheaţa.

La atingerea cenuşii fierbinţi, vasul se crăpă; o crăpătură apăru peste pieptul copilului, şi două fisuri mici sub ochii lui.

– Ce păcat, îşi spuseră oamenii când văzură. Trebuia să fi aşteptat până se răcea cenuşa.

Cu toate acestea, vasul era atât de frumos, iar bătrânul olar atât de renumit, în urna fu dusă deîndată într-un muzeu. Mulţi oameni veneau s-o privească.

Unul dintre aceştia a fost femeia care văzuse vasul cu mult timp în urmă, în atelierul olarului.

– la priviţi, vorbi ea spre tovarăşii ei. E urna pe care bătrânul o considera capodopera lui. Este *cu adevărat* minunată. Ba chiar îmi place mai mult acum cu crăpăturile acelea.

– Da, încuviinţă unul dintre cei din preajmă. Înainte era prea perfectă.

– Acum copilul are cu adevărat personalitate, spuse femeia. Are... o inimă.

– Aşa e, adăugă acelaşi băiat, are suflet.

Şi vorbeau atât de tare încât toţi cei din jurul lor îi auziră. Istoria discuţiei lor fu scrisă şi repetată în tot ţinutul, şi toţi cei care treceau pe lângă vas se opreau şi şopteau, ca într-un ritual:

– Priviţi Copilul Vasului. Ce inimă are. Ce suflet are.

– Ah, suspină Ţesătoarea Viselor când termină povestea.

Se simţea extrem de uşurată terminând, atât ţesutul, cât şi povestitul. Îşi lăsă mâinile pe lângă trup şi se gândi la olarul din poveste, la artistul care doar el ştia cu adevărat când făcuse capodopera vieţii sale, şi cum îşi pusese în ea atât inima cât şi sufletul. Căci oare ce însemna arta, se gândi ea, decât a-ţi dezvălui inima şi sufletul.

– Vă mulţumesc, tineri prieteni, vorbi ea către băiatul şi fata care aşteptaseră, ţinându-se de mâini, să termine. Acum pot pleca acasă să mă culc.

Încheie ţesătura şi le-o întinse.

– Nu vreţi s-o luaţi? îi întrebă.

– Dar era visul tău, şovăi băiatul.

Fata însă era mai deschisă.

– Nu-i nimic pe ea, Ţesătoarea Viselor. Nici pe ea... nici pe alta.

– Nimic? Ce vrei să spui? îi tremură glasul.

– Fire de mai multe culori, răspunse fata. Ţesute strâns, e adevărat, dar fără un desen, sau un model.

– Nici un desen? Nu se distinge nimic? N-a existat niciodată nici o imagine? şopti bătrâna.

– Când ai spus povestea, rosti băiatul, mintea şi inima mea au fost pline de imagini.

– Dar pe ţesătură?

– De fapt nu ştiu, recunoscu fata. Vocea ta a tors atât de bine povestea, încât altceva nu mai ştiu.

– Aha, făcu Ţesătoarea Viselor. Tăcu o clipă, apoi vorbi, mai degrabă pentru sine: Deci de asta nimeni nu-şi ia visul.

– Noi îl vom lua, dacă asta te va face fericită, o asigură băiatul.

Ţesătoarea Viselor lăsă deoparte ghergheful şi firele.

– Nu contează, zise ea. Acum pricep. Memoria este fiica urechii şi a ochiului. Ştiu că veţi lua visul cu voi, în memoria voastră, şi va dăinui cu mult mai mult decât ţesătura.

O ajutară să-şi pună desaga în spate.

– Cum mult mai mult, repetară ei.

După aceea priviră cum Ţesătoarea Viselor păşea pe uliţele întortocheate spre casa ei. ■

Traducerea:
Mihai-Dan ***Pavelescu***

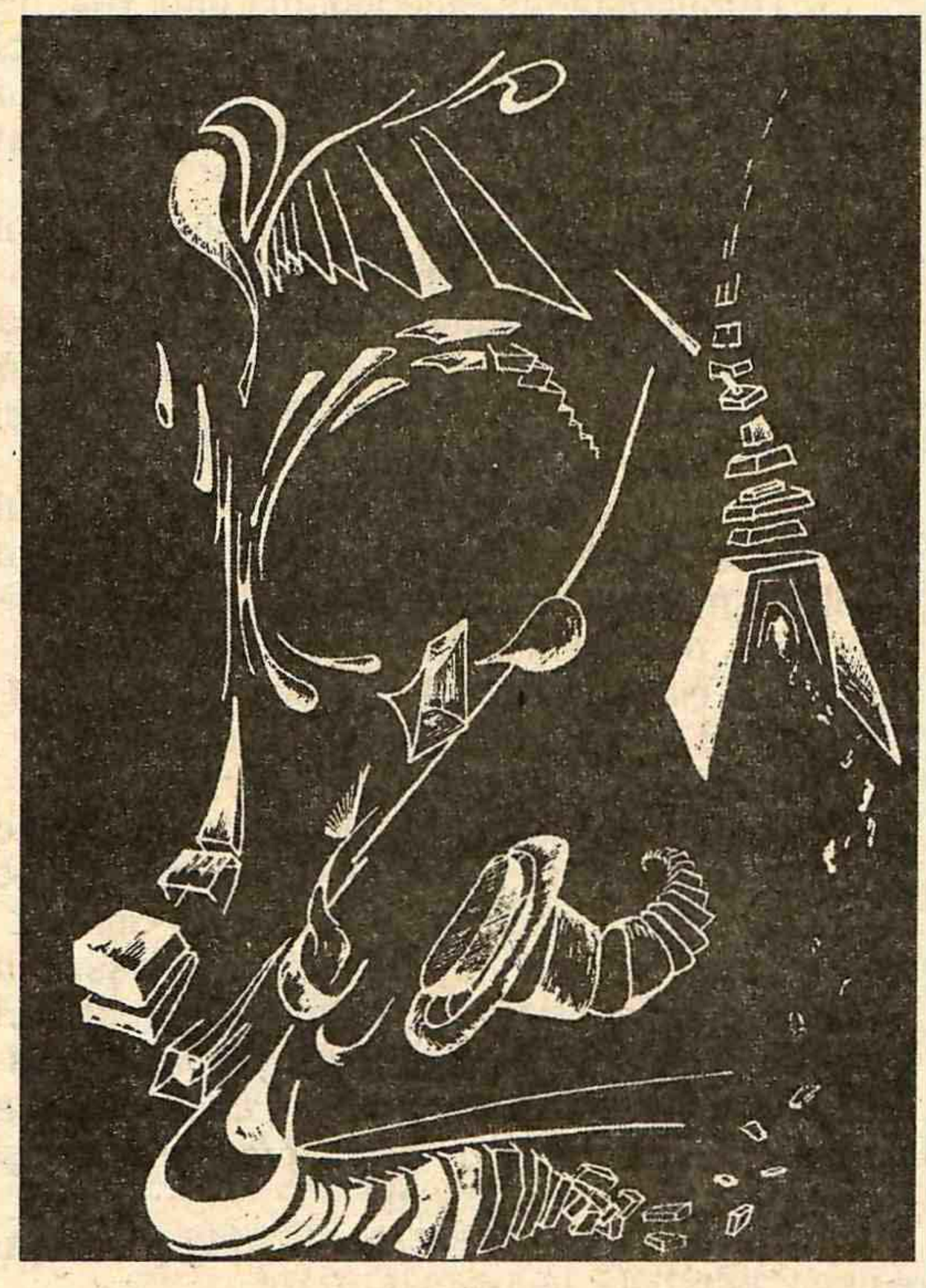

Michael F. Flynn

Casa viselor

Câteodată, când o anumită lumină cade dintr-un unghi aparte, umbrele altor lumi ne joacă în faţa ochilor. În apropiere de Sandy Hook există un loc unde se întrevăd nave cu forme graţioase, dar nefamiliare, trecând dincolo de farul cu două turele. În Philadelphia, lângă Rittenhouse Square, locuitorii din Wavely Place pretind că strada e uneori traversată de bărbaţi şi de femei purtând haine elegante, dar extrem de ciudate. În Michigan, automobiliştii ce ies în Livonia prin Six Mile Road povestesc despre străfulgerări în care se zăreşte un şir de oameni abătuţi mărşăluind printr-o ploaie torenţială.

Poate e o festă pe care ne-o joacă lumina, o formă necunoscută de polarizare. Sau poate e un soi de rezonanţă cuantică între lumi învecinate. Când trebuie să explice genul ăsta de viziuni, ştiinţa e neputincioasă; şi abia catadixeşte să le recunoască existenţa. Nu e limpede nici măcar dacă e vorba de proiecţii a ceea ce a fost, a ceea ce va fi, sau a ceea ce ar fi putut să fie. Probabil sunt doar câteva porţiuni în care zidurile dintre universuri adiacente s-au ros, subţiindu-se şi permiţându-le acelor străfulgerări să se strecoare prin armătura rămasă. Dar ăsta e modul detaşat de a privi lucrurile. Ce ştiţi despre lumi învecinate sau despre ziduri între universuri? Sunt doar nişte biete cuvinte. Şi poate că nu mintea desluşeşte străfulgerările, ci sufletul, iar ceea ce desluşeşte sufletul nu are nici o legătură cu fizica.

Într-o zi strălucitoare de aprilie, Ted s-a mutat în Pennyworth House, aducând cu sine două valize burduşite de vise. A, nu, nici valizele nu conţineau vise (deşi adăposteau schiţe şi proiecte arhitectonice), nici zilele de aprilie (deşi se ştie că ele predispun la visare). Vreau să spun că Ted era plin de vise, sau aşa era casa.

Poanta cu Pennyworth House (casa care-şi merită banii) era că nu-şi mai merita numele. Cândva, locul se numise „Aleea milionarilor", şi, pentru marii magnaţi ai industriei textile, reşedinţele din Plainfield fuseseră casele de la ţară. Dar acele timpuri sunt de mult apuse. Acum fabricile sunt dincolo de mare şi Plainfield nu mai e o regiune rurală. Nici un milion de dolari nu mai e ce era odată. Dar cei de atunci ştiau cum să construiască, aşa că vremea nu făcuse altceva decât să-şi pună patina pe casa în stil Puritan-Victorian, acel stil american bizar, extravagant, dar excesiv de morocănos. Era exact genul de clădire tipic urbană.

Ted şi-a aşezat valizele în încăperea pe care el şi Sharon şi-o aleseseră drept dormitor. Era o cameră frumoasă, cu o zonă ce putea fi folosită drept salon, cu o masă de toaletă, un şifonier şi cu un pat cu baldachin cu patru laturi, de pe care s-a scuturat praful când i-a atins draperiile. Un pat care trebuia scos de acolo. Era puţin cam prea vechi şi puţin cam prea uzat ca să fie potrivit pentru Sharon. Dar Ted trebuia să se mulţumească cu el cât timp sorta mobilierul şi pregătea casa pentru ziua mutării.

Pe masa de toaletă, cu faţa către pat, a aşezat un portret de familie. El însuşi era în spate, cu o privire toantă, nelumească. În prim plan stătea Sharon, cu ochii mari şi proeminenţi şi cu o coroană de păr castaniu. Braţul ei se înfăşura în jurul lui Billy, care încerca (fără succes) să ascundă privirea plictisită a unui copil de şase ani. Poate un băiat să intre în pământ de ruşine în încremenirea unei fotografii? Totuşi, de câte ori Ted se uita la poza aia, puştiul era într-o altă poziţie. Dacă nu l-ar fi ţinut braţul lui Sharon, probabil că ar fi ieşit cu totul din ramă.

Din buzunarul unei valize, Ted a scos carneţele cu etichete colorate şi listele pe care i le dăduse Sharon. Trebuia să se descotorosească de o mulţime de mobilă veche înainte de sosirea furgonului pentru mutare, şi, cu cât începea mai repede, cu atât era mai bine. Pornind din „salonul" de la primul etaj, Ted s-a apucat să lipească etichete verzi pe mobilele pe care Sharon hotărâse să le păstreze şi etichete roşii pe cele ce trebuiau donate săracilor. Listele erau amănunţite şi întocmite pentru fiecare cameră în parte; Sharon avea mintea sistema-

tică a unui avocat. În compensaţie, Ted era savantul, visătorul.

Săracii păreau să aibă o nevoie disperată de vechituri victoriene. Un suport pentru umbrele – exact ce trebuie pentru o gospodărie nevoiaşă! (Nu râdeţi. Poate acoperişurile lor curg.) Uneori, câte o denumire îl punea în încurcătură. Un gazogen? Un portmanteau? I-ar fi trebuit un dicţionar ca să termine treaba asta! Ei, Ted nu era un idiot! Ba chiar avea ceva diplome universitare. Dar unele lucruri erau, pur şi simplu, dincolo de puterea lui de înţelegere. Scaun cu anti-macasore... Ce era un anti-macasor? Existau şi pro-macasore? Erau macasorele ceva faţă de care trebuia să iei o atitudine?

Din când în când, Ted era tentat să schimbe etichetele roşii cu cele verzi. De ce să arunce taburetul şi să păstreze monstruozitatea aia de scrin? Dar se abţinea. Criteriile lui Sharon, cât se poate de ferme, se bazau pe un fel de turnesol personal care deosebea fără greş un retro distins de un demodat fără speranţe.

În capul scărilor către subsol, Ted a dat peste o lanternă lungă cât antebraţul său agăţată în spaţiul dintre uşă şi perete. A observat-o când căuta întrerupătorul. Tot atunci a descoperit că încă nu fusese conectat curentul electric, aşa că era cât se poate de bine că lanterna atârna acolo, deşi ar fi fost mai bine dacă n-ar fi găsit-o.

Chiar şi pentru dimensiunile ei era surprinzător de grea, şi el a fost cât pe ce s-o scape din mână. Judecând după praf şi după petele de rugină, a crezut că bateriile erau moarte demult, totuşi, când a apăsat pe buton, lumina orbitoare i-a luat ochii.

Oameni buni, aia da lanternă! Era Mama-tuturor-lanternelor. Ted a trebuit să clipească mult timp ca să nu mai vadă pete strălucitoare. Un spot atât de puternic ar fi putut ilumina întreg subsolul, ba chiar întregul Union County. Dar, când a îndreptat lanterna în jos, a văzut numai culori şterse, parcă diluate; scările, pereţii, grinzile, totul avea o tentă sepia ternă, ca o fotografie veche.

Cu coada ochiului, a prins umbra unei mişcări la hotarul porţiunii luminate. A încercat s-o urmărească, dar n-a mai văzut nimic. Totuşi, ca să fie în siguranţă, a părăsit subsolul şi a închis uşa, apoi şi-a notat că trebuia să anunţe deratizarea imediat ce avea să fie cuplat serviciul telefonic. Sharon ar fi făcut o criză de nervi dacă ar fi aflat că erau şoareci în casă.

Ajunsese la jumătate cu etichetarea mobilierului când ferestrele au pălit, apropiindu-se de griul asfinţitului, şi contururile au devenit nesigure. Atunci s-ar fi putut retrage, ghemuindu-se între cuverturile patului cu baldachin. Ar fi putut aştepta dimineaţa ca să-şi termine treburile şi, până în seara următoare, ar fi fost instalată şi lumina electrică. Dar ce haz ar mai fi avut toată povestea? În loc de asta, a lucrat la lumina lanternei până la căderea deplină a întunericului. Şi, fiindcă tot o luase din subsol, a folosit-o pe acea mamă a lanternelor.

Era deja la etaj, într-una din camerele mici din aripa sudică. O crezuse nemobilată – cu excepţia unei măsuţe recrutate de Sharon pentru Războiul Împotriva Sărăciei –, dar, urmărind lumina sepia ce mătura interiorul, a constatat că cineva o luase în stăpânire. Înăuntru erau un taburet scund, o masă pentru desen şi, lângă fereastră, acolo unde razele soarelui îl putea atinge, un şevalet ce susţinea o pictură neterminată. Alături, pe o măsuţă, erau pensule, o paletă de culori uscate şi tuburi de vopsea încreţite şi stoarse.

Ei, ce mai era şi asta? Fleacurile alea nu fuseseră acolo când agentul imobiliar îi arătase casa! Îşi instalase cineva un studio de artă? În casa lui? Şi de ce? (Priveliştea era banală, dar poate că, în lumina zilei, apăreau unele efecte deosebite. Şi artiştii sunt indivizi ciudaţi. În unele privinţe, chiar mai ciudaţi decât fizicienii sau decât avocaţii.) Ted şi-a îndreptat lanterna către şevalet.

Oameni buni, ce pictură oribilă! O puteţi numi impresionistă, dar numai dacă ţineţi să faceţi impresie proastă. Chiar şi în lumina aia sepia, arăta înspăimântător de întunecată. Brazde de negru şi de albastru de Prusia se învolburau pe pânză, printre alte dâre în nuanţe sumbre, conturând o gură căscată într-un urlet fără sfârşit. Şi, în negreala din spatele ei, forme fluide. Forme de nenumit, nimeni n-ar fi avut chef să le găsească un nume.

Tabloul inspira repulsie în aceeaşi măsură în care intriga. Ted s-a întins după el. Aşa a descoperit că, de fapt, nu era acolo. Mâna i s-a strâns fără să prindă nimic şi surpriza l-a făcut să păşească înainte, poticnindu-se.

Credeţi că s-a auzit zgomotul şevaletului răsturnat? Sau pensulele pocnindu-i sub tălpi? Fum şi vise! Liniştea, asta s-a auzit. Nu tu şevalet, nu tu pensule, nu tu paletă de culori. Linişte, chiar şi atunci când şi-a fluturat braţul prin aer, acolo unde părea să fie tabloul.

Oameni buni, lanterna aia era de groază! Scotea la iveală ce nu exista, în loc să lumineze ce era acolo în realitate.

Deşi surprins şi cam neliniştit, Ted, ca un om de ştiinţă ce era, a fost cuprins de curiozitate.

De ţipat a ţipat, dar să fim generoşi şi să mărturisim că a ţipat „Ce chestie!“, pentru că, după ce şi-a potolit respiraţia şi inima care îi galopau de ar fi putut ajunge până la jumătatea holului şi înapoi, a purces să descopere ce naiba se întâmpla.

Mai întâi a stins lanterna şi şi-a rotit privirea prin cameră. În lumina amurgului, încă destul de puternică, a văzut că era într-adevăr goală. A reaprins lumina şi încăperea a apărut...

Plină de mobilă. Okay, mobila fusese ciopârţită şi stivuită într-un colţ, dar era uşor să-ţi dai seama că alea erau bucăţi de scaune, de sertare, şi aşa mai departe. Ted şi-a ţuguiat buzele şi s-a întrebat dacă mintea îi juca feste, dar a abandonat ipoteza asta, pe care, oricum, nu putea să o verifice.

A repetat experienţa de mai multe ori şi, de fiecare dată a zărit altceva. O cameră golită, împânzită de plase de păianjeni, atelierul unui artist, stive de lemne... O dată, chiar a văzut intact mobilierul unui dormitor pentru doi copii mici. Viziunile se succedau la întâmplare, fără nici o logică. Dar, dacă cele văzute nu erau reale, de ce ar fi trebuit să apară într-o anumită ordine? Poate proveneau din lumi între care nu exista nici o concordanţă temporală.

(Concordanţă temporală? Da, asemenea termeni erau mereu prezenţi în gândurile lui Ted. Asta-i ştiinţa, omule! Ştiinţa de fustele căreia Ted ar fi trebuit, poate, să se mai şi dezlipească, pentru că acum nu era vorba tocmai de a stabili modul de lansare al unor proiectile sau de urmărirea a unor gorile în ceaţă).

Fireşte, Ted a deşurubat capacul lanternei şi s-a uitat în interior. Trebuia să o facă, nu încercaţi să vă închipuiţi că s-ar fi putut abţine. Ţinând cont de stranietatea celor întâmplate, nu se aştepta să dea peste două baterii, şi nici n-a fost aşa. Totuşi, un iepure roz care ar fi ţâşnit dinăuntru bătând o tobă l-ar fi lăsat mai puţin perplex decât nenumăratele sârme şi mecanisme de care a dat cu ochii. Mecanisme dintre care unele i s-au părut cunoscute – numele lor îi stătea pe limbă – dar, între timp, întunericul se îngroşase, aşa că îi era greu să-şi dea seama ce se află de fapt în bezna din carcasă.

Vă imaginaţi că s-a apucat să tragă totul în afară? Că în lumina capricioasă a asfinţitului a înşirat toate componentele alea ca să studieze circuitul, ca să-i găsească sursa de alimentare, ca să desluşească logica întregii alcătuiri? Sfinte Sisoe! Îl luaţi pe Ted drept un nătărău? Lumina sepia era tulbure, nu mintea lui. Multe s-ar fi putut întâmpla dacă se apuca să demonteze obiectul acela, dar puţine i-ar fi fost pe plac. Era o lanternă mare, însă nu destul de mare pentru cât era de grea. Indiferent ce o alimenta, nu era o baterie obişnuită; iar că el nu era pe punctul de a-şi băga nasul înăuntru.

În cele din urmă, s-a hotărât să-şi amâne cercetările până în dimineaţa următoare şi a pornit-o spre dormitor plimbând în jurul său lumina aceea fantomatică. Uşile, tâmplăria, scara

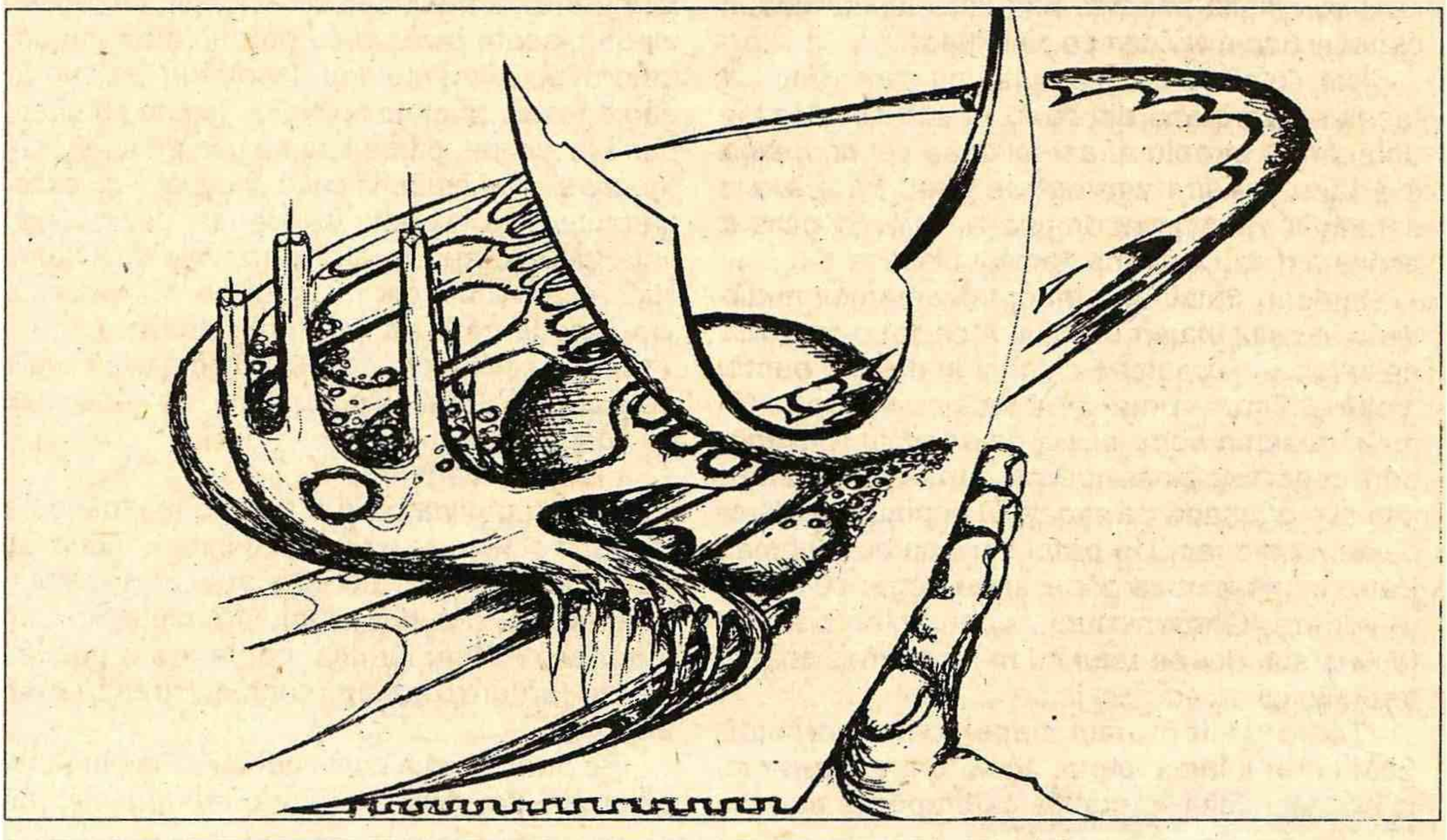

principală, tapetul – toate arătau aşa cum şi le amintea din timpul zilei; dar el încă nu cunoştea casa temeinic şi în totalitate şi, când a părăsit aripa de sud, era deja prea întuneric ca să mai poată face comparaţia cu cele desluşite fără lanternă. Aşa că n-a mai remarcat decât o singură ciudăţenie, una care le punea capac la toate.

Era o femeie.

A păşit dincolo de el, legănându-şi braţele şi călcând apăsat, cu hotărâre. (Trebuie să fi trecut exact prin el; dar asta nu-i stânjenise lui înaintarea.) Brunetă, cu cizme viu colorate, părând grele, cu pantaloni din pânză tare strânşi pe glezne, cu o jachetă de culoare închisă descheiată şi fâlfâind neglijent. Nu i-a zărit chipul, nu atunci. A văzut-o exact din spate.

Însă, oh, ce spate! Se ondula după cinci direcţii. Ted era căsătorit de şapte ani şi era un soţ credincios – dar nu era orb. Şi, cu toate că era om de ştiinţă, nu încercase nici măcar o singură dată să găsească ecuaţiile care să descrie şi condiţiile limită care să favorizeze acel mers unduitor. (E o funcţie de gradul patru, dacă tot aţi întrebat, dar apar acolo, în aceeaşi măsură, elemente transcedente; plus partea complexă şi cea iraţională. De nerezolvat – după cum a dovedit Galois. Dar asta sunt femeile pentru voi toţi.)

Ted a stins lanterna, lăsându-se cuprins de întuneric. Pe de-o parte, era nemulţumit de gândurile indecente care i se fofilaseră în minte. Pe de altă parte, era dornic să verifice dacă femeia care se plimba noaptea prin casa lui era una în carne şi oase. Nu se ştie niciodată.

Dar, în afară de geamurile pe care vântul le făcea să zăngăne din când în când şi de câte un scârţâit straniu al acelei case vechi, bezna era tăcută. Fără zgomot de paşi. Fără nimic care să fi putut fi luat drept aşa ceva. Şi, când a aprins din nou lanterna, femeia plecase.

Intrigat, a căutat-o în toate camerele ce dădeau în holul în care se afla. A căutat-o pe scara de serviciu. A căutat-o chiar şi în dulapul pentru lenjerie. Dar n-a mai avut nicăieri viziunea femeii. În schimb, pe scara de serviciu a descoperit o ascunzătoare pentru arme. Două arbalete şi o grămadă de săgeţi. O panoplie cu carabine cu percutor. Un pistol care părea automat. Patru bombe artizanale – sfere negre cu fitilele la vedere. Oameni buni, nu ştiu cine o fi fost femeia aia, dar eu unul nu m-aş fi amestecat în treburile ei!

Ted a găsit drumul înapoi, către dormitor. Scăldat în lumina sepia, acolo era acelaşi pat, în aceeaşi poziţie, deşi parcă draperiile atârnau oarecum altfel. Dar el era prea obosit ca să mai fie în stare de altceva în afară de a se lăsa să cadă între aşternuturi, şi atât de nervos încât nu putea să zacă cu ochii deschişi.

L-au trezit razele soarelui, care se furişau printre draperiile zdrenţuite. Un soare prea puternic – avea să descopere asta imediat – pentru ca lumina fantomatică să-l învingă. Aşa că a cutreierat toată casa, trăgând draperiile şi obloanele, scufundând interiorul într-un crepuscul artificial, în care lanterna izbutea – destul de greu – să contureze imaginile iluzorii.

Explorarea l-a convins pe Ted că desluşea aceeaşi casă pe care o mai văzuse, dar s-a întrebat dacă era casa-care-exista sau casa care-ar-fi-putut-exista. Mobila era, în foarte mare măsură, aceeaşi, deşi uneori o regăsea în poziţii diferite, iar tapetul nu începuse încă să se desprindă. Asta pleda pentru casa-care-exista. Dar ferestrele de la parter fuseseră vopsite în negru sau astupate cu scânduri, şi în lumina reală nu se zărea nici un semn care să trădeze că aşa ceva s-ar fi întâmplat vreodată. Asta pleda pentru casa-care-ar-fi-putut-exista. Dar ce părere ar fi avut Sharon despre înlocuirea acelui nesuferit edificiu cu geamănul lui identic?

Pe femeie a regăsit-o abia spre seară, în dormitor. Soarele trecuse de cealaltă parte a casei, totuşi prin ferestre pătrundea încă destulă lumină pentru ca obiectele ce existau aievea să fie văzute prin cele care ar fi putut exista – ca două imagini suprapuse pe aceeaşi fotografie. Năluca stătea pe marginea patului, înveşmântată într-o rochie întunecată, lungă, cu funde şi clape plasate bizar şi cu borduri albe împodobind tivul, manşetele şi decolteul. De sub faldurile fustei, ghetele ei zvelte, legate cu şireturi până la glezne, păreau să se uite pe furiş. Părul (negru şi el) îi era tuns ca al unui paj – cu excepţia faptului că la spate fusese ras, dezvăluindu-i linia gâtului, maxilarele şi urechile fără cercei. Nici îmbrăcămintea, nici părul ei nu respectau vreo modă care să i se fi părut cunoscută lui Ted. Iar chipul îi era acoperit de mâinile pline de pete ce ar fi putut fi de murdărie, de vopsea sau de sânge.

Femeia plângea.

Pentru o clipă, Ted a privit-o legănându-se încoace şi încolo; apoi, stânjenit de indiscreţia săvârşită fără de voie, şi-a apăsat degetul pe întrerupător, cufundând totul în întuneric. Când a aprins din nou lumina, camera era pustie şi pânze fantomatice de păianjen drapau stafia unui pat.

Pe urmă, Ted a continuat cu etichetarea mobilierului, dar, trebuie să v-o mărturisesc, nu-i

stătea gândul la asta şi, probabil, a pus ceva etichete verzi în loc de etichete roşii. Ei, de ce să arunci un gazogen în stare perfectă? Şi poate, într-adevăr, a uitat să conecteze telefonul şi lumina electrică. Sau poate chiar îşi dorea să mai petreacă încă o noapte singur în întuneric.

Se afla în bucătărie când lumina zilei a pălit şi lanterna a scos la iveală o bucătărie fantomă. O chiuvetă, identică cu cea reală – dar înconjurată de găleţi, ciubere şi şiştare pline cu apă. Aceeaşi sobă electrică, dar pe peretele din vest, şi una din cărămidă, veche, caraghioasă şi părând recent folosită. Ted a stins lumina, a cercetat peretele (da, memorase locul în care trebuia să se uite) şi a întrezărit contururile sobei. Fusese zidită cu mult timp în urmă. Era posibil ca Sharon să vrea să o refacă: cărămidă sumbră, suporturi pentru lemne, eventual şi un ibric de aramă într-un cârlig decorativ – totul de un pitorsc ce nu poate fi redat prin cuvinte.

Când a reaprins lanterna, masa din mijlocul bucătăriei era azvârlită într-o parte şi, o prelată acoperea dalele de lângă scurgerea din podea. Sub prelată se conturau două gurguie de câte un metru lungime. În timp ce se holba într-acolo, s-a simţit năpădit de o groază inexplicabilă; mâna a prins să-i tremure, gura să i se usuce. A stins brusc lanterna şi n-a mai aprins-o decât după ce părăsise bucătăria.

Scara de serviciu era, chiar şi în timpul zilei, un cotlon întunecos. Neavând habar dacă cele văzute în lumina fantomatică se aflau într-adevăr acolo unde urma să-şi pună piciorul, Ted a urcat cum a putut. Ce vreţi, omul bâjbâia, lanterna nu-i era de nici un ajutor.

În capul scărilor a dat nas în nas cu femeia îmbrăcată cu aceleaşi cizme şi cu aceeaşi pantaloni pe care îi purta când o întâlnise prima oară. Acum stătea lângă fereastră, strângând în mână o arbaletă. Ted s-a oprit brusc, înmărmurit.

Ei, chipul ăla ar fi făcut orice bărbat să înmărmurească. Nu era vraja care trece uneori drept frumuseţe. Nu era eleganţă rafinată, cizelată cu migală, nu era o floare de seră. Era o faţă rotundă, cu gura largă, cu buze pline şi catifelate, cu obraji parcă mereu pregătiţi de râs, cu un nas scurt şi cu vârful în vânt. Sprâncenele erau groase şi nepensate şi pe unul din pomeţi se vedea o pată întunecată.

Dar, pentru Ted, ochii au fost momeala. Negri tăciune şi dârji, erau adânci ca două ape întunecate, ca două hăuri de durere şi de hotărâre. Nu erau în lacrimi, acum nu mai erau.

Neclintită ca un şoim, părea să planeze lângă fereastra deschisă, privind, aşteptând, cu o îngrijorare tristă pe chip, cu ochii fixând cu nesfârşită răbdare un punct din lumea de afară, unde lumina fantomatică nu reuşea să ajungă. Ted n-ar fi putut să se mişte nici dacă ar fi vrut. Era ca înrădăcinat în spotul lanternei, la fel de imobil ca femeia, şi nu realiza că vremea continua să se scurgă.

Cât au aşteptat împreună? Măsuraţi timpul după oscilaţiile pendulului lui Foucault? Sau îl măsuraţi în bătăi de inimă? Doar timpul inimii e cel care contează. Doar timpul inimii curgea pentru femeie. Doar timpul inimii exista pentru Ted.

Pe neaşteptate, calmă, ea a ridicat arbaleta către obraz şi, o bătaie de inimă mai târziu, săgeata pornise. Femeia a urmărit-o, a zâmbit şi s-a retras din faţa ferestrei deschise.

Oameni buni, mă bucur că nu mi-a zâmbit mie! Săgeata o fi făcut, şi ea, destul rău, dar rânjetul ăla putea ucide. Era zâmbetul şoimului, sau poate al şoarecelui pe care-l înhaţă şoimul. E o mare diferenţă între ele. Zâmbetul păsării de pradă e aproape prietenos, dar expresia dispreţuitoare a buzelor unui şoarece poate îngheţa sângele în vine.

Femeia s-a întors şi a trecut prin Ted. Înfiorat, el a păşit înapoi, ceea ce a fost o greşeală, fiindcă, după cum s-ar putea să vă aduceţi aminte, se afla în capul scărilor. S-a poticnit, a alunecat, a apucat strâns balustrada şi a scăpat lanterna, care s-a rostogolit din treaptă-n treaptă. La jumătatea drumului, lumina fantomatică s-a stins.

Scara era întunecoasă! Acolo, între amiază şi miezul nopţii nu era nici o deosebire. Prudent, Ted s-a lăsat în patru labe şi a început să coboare cu spatele, oprindu-se pe fiecare treaptă ca să o pipăie cu mâinile, căutând lanterna. Inima îi bătea cu putere. Dacă se spărsese? Cum să rezolvi un puzzle după ce i-ai pierdut piesele?

Într-un târziu, tot bâjbâind, a dibuit lanterna într-un colţ al palierului unde scara dădea în bucătărie. A înşfăcat-o, i-a mângâiat întrerupătorul, a întreptat-o spre perete şi a răsuflat uşurat când a revăzut cercul de lumină palidă.

Numaidecât, doi copii au luat-o la sănătoasa în susul scărilor, râzând pe înfundate şi făcându-şi semne în tăcere, de parcă nişte mucoşi de trei ani ar fi fost capabili să unelteaască! Ca şi femeia, amândoi erau bruneţi şi erau îmbrăcaţi aproape la fel, una cu fustă, celălalt cu pantaloni scurţi. Copiii au ieşit din raza lui vizuală, dar Ted nu s-a mişcat, era prea epuizat ca să-i urmărească.

În schimb, pe urmele lor venea, agale, femeia.

Oameni buni ce-ar fi să nu-i mai spunem „femeia“? Doar avea un nume. Merită un nume. Poate o chema Guinevere, poate Janey Sue. N-o să ştim niciodată. S-o numim Betsy-cea-Dulce din Pike, care a făcut ceea ce trebuia, atunci când trebuia. Betsy nu era numele ei, dar o să ne fie de folos.

Ea zâmbea – din nou, sau încă, sau deja. Cine poate spune cum e corect, când timpul se transformase într-o harababură? Dar era un zâmbet indulgent, fără sclipirea de brici a celui aruncat pe deasupra arbaletei. Zâmbetul de acum scânteia ca soarele reflectat într-un lac liniştit, iar ea purta una din acele rochii lungi şi ciudate, cu borduri ornamentale, iar pe faţa şi pe mâinile ei nu se vedea nici o pată.

Ted a stins lumina şi a rămas singur în beznă. Prea multe imagini amestecate fără nici un dumnezeu! Avea nevoie de timp ca să le clasifice.

Asta fac savanţii în timpul lor liber. Încearcă să clasifice lucrurile. În cea de-a doua noapte, Ted, întins în patul cu baldachin cu ochii larg deschişi, răsucea pe toate părţile cele întrezărite, încercând să le găsească o explicaţie. Nu era obişnuit să gândească ordonat dar, privind înapoi, îşi putea aranja raţionamentele după ceva ce aducea a logică. În primul rând, fără fotoni, cine dracu' poate vedea ceva? În al doilea rând, el văzuse al naibii de multe în lumina aia fantomatică. În concluzie, avea de-a face cu o formă neobişnuită de foton – parafotonul. (Ei, nu e cazul să daţi vina pe mine. Ted a inventat cuvântul ăsta!) Parafotonii se infiltrau, cumva, dintr-un univers învecinat, iar lanterna era catalizatorul datorită căruia, cumva, deveneau perceptibili.

Cum se infiltrau parafotonii? Ce fel de catalizator era lanterna? Amănunte, oameni buni. Amănunte. Nu le lăsaţi să şubrezească bunătatea de teorie.

Nu cârtiţi, era teoria lui Ted. Cu toate că el o numea „ipoteză de lucru“, ceea ce e modul savant de a spune că umbli pe bâjbâite. Poate era o teorie corectă, poate că nu era – dar explica tot ceea ce văzuse.

Nu vă lăsaţi prostiţi. Nu explica nimic. Ce săgetase Betsy-cea-Dulce cu atât de multă satisfacţie răutăcioasă? Ce erau cele două gurguie mascate de prelată? De ce erau ferestrele acoperite cu scânduri şi vopsite în negru? Şi de ce plângea ea? Ei, era nevoie de mult mai multe explicaţii decât putea da o teorie despre nişte fotoni nenorociţi.

Poate că Ted ştia asta. Poate era tocmai motivul pentru care stătea treaz în toiul nopţii,

motivul pentru care, după o ezitare de numai o clipă, a făcut lumina fantomatică să mătură dormitorul. Numiţi-o intuiţie, numiţi-o noroc chior. Numiţi-o chemare furişată prin fisura dintre lumi – dar Betsy era acolo, întinsă pe pat alături de el, şi lacrimile care şiroiau pe faţa ei udaseră pernele. O mai surprinsese o dată plângând şi bunacuviinţă îl făcuse să stingă lumina indiscretă. De data asta a zăbovit asupra imaginii, cu toate că era o violare mult mai gravă a intimităţii.

Betsy-cea-Dulce era despuiată ca adevărul gol-goluţ. Oameni buni, chipul ei îţi tăia răsuflarea, dar trupul te trăznea pur şi simplu. Ted nu putea stinge lumina, aşa cum nu se putea împiedica să respire – deşi gestul ăsta ar fi făcut ca toată întâmplarea să aibă un sfârşit mai fericit.

Trupul ei avea neastâmpărul oceanului – liniile lui curgeau cu graţie unduitoare. Sânii se sumeţeau ca nişte talazuri, pântecul era calm şi neted ca o lagună tropicală. Braţele erau marinari călărind valurile ce îi purtau către ţărm, navigând în volte înainte de a naufragia în golful plin de alge încâlcite ascuns între stâncile coapselor. O furtună se năştea – ochii îi erau izvor de ploaie, răsuflarea – suflu de vânt. Cine ştie ce nume şoptea briza strecurată printre buze? Rafalele au devenit mai puternice, talazurile mai înalte. Muşchii s-au încordat, spatele s-a arcuit, şoldurile au unduit, picioarele s-au încleştat. Gura s-a deschis într-un strigăt – poate de furie, poate de extaz, poate de furie şi de extaz deopotrivă.

Ted nu-i fusese niciodată necredincios lui Sharon. Nici măcar nu se gândise vreodată s-o înşele. Dar Ted dăduse de greu, acea apariţie îi sucise minţile, sper că îl înţelegeţi, chiar dacă îl dezaprobaţi. Nu era vorba de un adulter. La urma urmelor, Betsy nu era decât o fantasmă, o fantezie a parafotonilor. Ceea ce a făcut Ted fiind în pat alături de ea nu a fost o trădare.

Dar a lăsat lanterna aprinsă mult timp după aceea, şi asta a fost.

A doua zi, Ted a avut atâta prezenţă de spirit încât să conecteze locuinţa la utilităţile publice şi să rezerve un camion, şi atâta bun simţ încât să simtă o umbră de remuşcare. Femeia aceea avea un necaz – şi el se distrase. Ca penitenţă, s-a apucat din nou de aranjarea casei. Şi, imediat ce telefonul a devenit utilizabil, a sunat-o pe Sharon ca să-i spună că o iubea şi că-i ducea dorul. Dar, pe măsură ce ziua înainta spre noapte, gândurile lui se împleteau din ce în ce mai mult în jurul femei fantasmă.

Până la urmă, şi-a spus că muncise prea mult pentru o singură zi şi a urcat scările către dormitor. Ei, nu se simţea deloc obosit când urca scările alea! Şi-a tras un scaun lângă pat şi, a stat acolo tot aprinzând şi stingând lanterna. Era la vânătoare.

De cele mai multe ori, lumina sepia nu dezvăluia nimic interesant. O cameră goală, abandonată, uneori cu pânze de păianjen. O dată, un maldăr de haine vechi pe duşumea. Altă dată, femeia se juca cu cei doi copii. Încă o dată, şi un bărbat se sprijinea în mâini de măsuţa de toaletă, adus de umeri şi cu capul plecat. Un tip normal, cu un început de burtă, cu liniile siluetei uşor rotunjite. Nu era un borţos nesătul de bere, dar nu era nici Adonis.

Din nou apariţia unei camere pustii. Apoi un copil căutând sub pat pe dibuite, trăgând afară o minge, alergând după ea prin încăpere. Iarăşi bărbatul, cu un pistol în mână, pândind în umbra ferestrei.

Din nou femeia. Stând în centrul camerei, descheindu-şi rochia lungă, de culoare deschisă, cu borduri întunecate. Ted a observat că rochia se încheia în faţă – sub clapele alea neobişnuite erau ascunşi nasturi mari, practici. Manşetele şi gulerul erau zdrenţuite, în două locuri, bordurile atârnau spânzurate de tiv. Ea se dezbrăca cu mişcări lente, ţeapănă, aproape smulgând nasturii. Liniile chipului ei apăreau drepte, neîndurătoare. Ted s-a oprit aici. Vânătorul îşi găsise prada.

La un moment dat, materialul trebuie să fi cedat. S-a desprins un tighel, sau un nasture, sau altceva. Era o rochie veche. Ce v-aţi închipuit? Pentru o clipă, ea s-a uitat la ruptură, apoi a tras de ţesătură cu ciudă, ca şi cum ar fi apăsat pe un trăgaci şi a sfâşiat-o de-a curmezişul. „Sfâşiindu-şi veşmintele" – asta e vechea expresie biblică, nu? A rupt ce mai rămăsese din rochie, mâneci, clini, pliseuri şi a aruncat bucăţile pe podea.

Nu s-a despuiat până la piele, şi-a păstrat ciorapii şi lenjeria, dar pentru Ted a fost de ajuns. Dacă altceva nu-l convinsese că zărea o lume care nu existase şi care nu avea să existe niciodată, lenjeria aia a făcut-o. Simplă, practică, dar nesemănând cu nimic din ceea ce văzuse până atunci. Pantalonaşi largi, având în loc de tur o apărătoare, o fâşie ce trecea printre coapse pentru a se lega la spate. Un sutien format din două eşarfe identice şi dintr-o bavetă atârnată de vârf şi fixată cu noduri. Efectul general era bizar – jumătate victorian, jumătate secretul Victoriei.

Ea a traversat camera, arătând a nălucă mai mult ca niciodată. Frumoasă, vulnerabilă, inaccesibilă; chinuită de o suferinţă fără nume –

exista ceva mai potrivit pentru a stârni simpatia sau dorinţa nestăvilită? Ted s-a lăsat prins. Chiar a întins mâna spre umărul ei. Nu ştiu la ce se aştepta. Zidurile celor două universuri au unduit între ei. Atingerea lui a fost imaterială. N-a fost nici măcar o adiere.

Ei, cine-i aici stafia? Betsy sau Ted?

Dar, când mâna lui a atins curba sclipindă a umărului ei, ea s-a răsucit brusc – cu buzele întredeschise, cu ochii măriţi – şi a scos un cuţit.

Oameni buni, ăla zic şi eu cuţit! Nu vorbesc despre genul de briceag sclifosit cu care vă cojiţi merele sau vă dichisiţi unghiile. Vorbesc despre un colţ încovoiat, cu muchii ascuţite. Un cuţit care spintecă şi rana nu se mai închide niciodată. Un cuţit care te face să sângerezi numai privindu-l.

În mod sigur Ted gândea astfel, căci a sărit într-o parte exact aşa cum v-aţi imaginat. Ştia că acel cuţit nu-l putea atinge, ştia că femeia nu-l putea vedea. Dar de ce să rişte? Numai masculii aroganţi susţin că femeilor le place să fie spionate de bărbaţi, iar, ea ţinea cuţitul ăla, ca şi cum s-ar fi şi priceput să-l folosească.

Cu agilitatea unei pisici, femeia s-a repezit în bezna din afara razei lanternei. Când Ted a regăsit-o, era ghemuită după uşa dormitorului, scrutând coridorul cu privirea şi ferind lama cuţitului de lumină.

Ia staţi o clipă! Să ne întoarcem puţin în urmă. Betsy-cea-Dulce se despuiase până la chiloţi, şi lenjeria aia nu făcea o treabă prea bună dacă era vorba să o ascundă, căci îi dezvăluia arsenalul. Şi unde stătea la pândă (that shiv)? E o întrebare încuietoare, aveţi dreptate. Dar, oameni buni, n-am putea să-i lăsăm şi ei nişte secrete?

Ted a aşteptat, fără să-şi poată controla respiraţia şuierătoare, până când, încet, femeia s-a destins şi a plecat din cadrul uşii. Nu. A plecat de acolo, dar nu s-a destins deloc, deşi cuţitul a dispărut. Din nou lângă măsuţa de toaletă, şi-a tras pe ea o cămaşă largă şi nişte pantaloni.

Ted şi-a reluat vânătoarea. Ei, el ştia ce căuta, şi ar trebui s-o ştiţi şi voi. A tot pâlpâit lumina aia până ce a dat peste o altă scenă pe placul său: bărbatul şi femeia, în pat, făcând dragoste. Ted a tras scaunul puţin mai încolo şi s-a instalat în el, legănând lanterna în mâna stângă.

Ei, nu-l judecaţi prea spru pe bătrânul Ted. Nu voi aţi fost acolo şi motivele lui nu mai contează. Toată povestea era suprarealistă, iar femeia – nu mai substanţială decât o fotografie. Prin ce se deosebea ceea ce făcea el de contemplarea unei reviste sexi sau de vizionarea unui film porno? Ted nu dezlegase încă misterul dar, în mintea lui, femeia se transformase, pe nesimţite, din „fenomen" în „obiect sexual". Era un progres, un anumit fel de progres.

Acţiunea urmărită de Ted se desfăşura lent, cu prudenţă. Cei doi erau îmbrăcaţi, nu-şi scoseseră decât apărătorile. Rochia lungă şi brodată a lui Betsy-cea-Dulce era suflecată până în talie, dezgolindu-i curba îmbietoare a şoldurilor şi a coapselor. Bărbatul era întins deasupra ei, ridicându-se şi coborând când ea unduia către el. Picioarele ei dansau, mângâindu-l cu călcâiele. Buzele ei erau întredeschise şi, când bărbatul nu le astupa cu ale lui, se mişcau de parcă ar fi vorbit sau ar fi strigat. Sunetele nu se auzeau, aşa că Ted trebuia să le adauge la cele văzute folosindu-şi propria imaginaţie.

Dar, ca şi ei, şi el a făcut o treabă bună. Şi a terminat înaintea lor.

Ei bine, scena era destul de erotică, recunosc – dacă nu ţinem cont de pistoalele pe care fiecare dintre ei le strângea în mâna dreaptă. Nu le-au dat drumul nici măcar pentru o clipă şi nici măcar pentru o clipă nu şi-au închis ochii. Dacă Ted n-ar fi fost atât de captivat de mişcările lor, ar fi observat şi ar fi meditat asupra acestui mic amănunt.

Uite ce e, ceea ce făcea el nu era totuna cu a trage cu ochiul în dormitorul altcuiva. Era dormitorul lui, şi femeia nu era reală. Era cineva care nu existase şi, probabil, nu avea să existe niciodată. Dar Ted se simţea suficient de stânjenit ca să stingă lanterna şi ca să nu o mai aprindă înainte de a părăsi camera, ca să-şi găsească drumul spre bucătărie. Acum ştia că structura casei era aceeaşi şi în lumina fantomatică, dar îşi făcea încă probleme când era vorba de poziţia mobilelor.

În bucătărie a regăsit bărbatul şi femeia. Ea purta o rochie de culoare închisă, el – haine grosolane de lucru. Ai fi crezut că avea de gând să muncească în grădină – dacă nu ar fi fost bandulierele încrucişate şi carabina care îi atârna de umăr. Cei doi şi-au încleştat mâinile şi s-au sărutat de parcă n-ar fi sperat să apuce ziua de mâine. Apoi – probabil se auzise o bătaie în uşa bucătăriei – femeia a lăsat încă trei bărbaţi să intre în casă.

Îi ştiţi pe cei trei. Poştaşul, băcanul, şoferul de camion de după colţ. Oameni obişnuiţi. Toţi erau echipaţi ca pentru o expediţie de vânătoare. Şepci trase pe ochi, cartuşe îndesate în buzunare, banduliere, centuri cu pistoale. O armă de vânătoare. Un arc. O arbaletă caraghioasă, ca cea pe care o văzuse folosită de femeie. Toţi păreau nervoşi şi înspăimântaţi, dar

plini de hotărâre. Ei, dacă aia era o expediţie de vânătoare, eu sunt popă!

Şi-au strâns mâinile şi au ieşit grăbiţi, dispărând dincolo de uşă. Bărbatul – bărbatul ei? – era ultimul. El şi femeia şi-au mângâiat, scurt, obrajii, şi ea a rămas singură. A tras la loc zăvorul solid, apoi, întorcându-se, s-a rezemat cu spatele de uşă. După o clipă, s-a îndepărtat, cu paşi mari, ştergându-şi ochii cu dosul palmei. Gestul i-a lăsat o pată pe obraz.

Ted s-a întrebat cum îşi închipuia ea că o să i se întoarcă bărbatul înăuntru, uşa fiind ferecată cu zăvorul ăla imens şi zornăitor. După care s-a îndreptat spre partea din faţă a casei, unde şi-a lăsat lanterna să măture salonul. Lângă fereastră se zărea un pian. Sau poate era un clavecin. Imaginea era mult mai neclară decât celelalte. Femeia, o nălucă vizibilă doar pe jumătate, îmbrăcată într-un costum din două piese, din ţesătură uşoară, de vară, stătea la claviatură. Cei doi copii cântau. (În fine, gurile lor erau deschise. Numiţi asta cum credeţi de cuviinţă.) De pe un scaun aflat în partea cealaltă a camerei, bărbatul îi privea, cu un zâmbet mulţumit, de câte ori îşi ridica ochiii de pe ziarul pe care îl citea. O scenă mai fericită, una mai veche, probabil – ceea ce ar fi explicat de ce era atât de ştearsă. Bărbatul a vorbit. Privirea femeii a părăsit claviatura şi mâna lui a arătat ziarul. Dar ea s-a încruntat şi, cu o mişcare a capului, i-a atras atenţia că erau copiii de faţă.

Ted s-a crispat, a stins şi a reaprins lumina – şi s-a pomenit în salonul pustiu, cu festrele acoperite cu scânduri. Nici urmă de clavecin şi de copiii care cântau. Orice muzică ar fi răsunat vreodată în încăperea aceea amuţise de mult. Brusc, Ted a luat-o la goană spre uşa principală. Poate a avut impresia că zidurile se strângeau în jurul lui. Poate, îndopat cu o imagine după alta, ca o gâscă de Crăciun, simţea nevoia să se îndepărteze ca să poată cugeta în linişte.

Afară, noaptea nu era deplină. Ca întotdeauna în partea aceea a oraşului. Întunericul se refugiase în piscinile risipite ici şi colo, la colţurile caselor, în spatele tufişurilor, în rănile negre care erau umbrele stâlpilor de telegraf. Întunericul ciopârţit de felinare şi de luminile ferestrelor. În dreapta, dincolo de clădiri, strălucea cupola de lumini a centrului comercial. În stânga, la două blocuri distanţă, aleea din spatele copacilor era un zid de neon irizat. În lumea asta sunt locuri unde noaptea nu cade cu adevărat decât în adâncul inimilor.

Ce şanse avea lumina lanternei? Ted a făcut-o să danseze deasupra verandei, a aţintit-o asupra vechilor conace ce încadrau Pennyworth House, apoi a încercat să o plimbe pe suprafaţa caselor de pe partea cealaltă a străzii şi nu a reuşit să capete nimic mai bun decât vaga impresie că zărea o imagine dublă.

De-a lungul verandei se înşirau tufişuri, Ted a mers pe lângă ele aplecându-se asupră-le, privind frunzele ce fremătau în vânt, ascultând şoaptele brizei. Poate se gândea la femeia, goală şi înlăcrimată în pat, alături de el. La sânii ei catifelaţi şi obraznici, la coapsele ei îmbietor depărtate, la buzele ei întredeschise, flămânde, la degetele ei mângâindu-şi iubitul. Sau poate se gândea doar la imposibilitatea lui de a o atinge, de a o consola. Poate că, atunci, el i-a găsit un nume. Cine ştie? Probabil nu numele ales de noi, nu Betsy-cea-Dulce, dar un nume, orice nume. Numele ne umanizează.

Ea era o fantasmă ce colinda casa – ca un vis uitat. Exista o explicaţie ştiinţifică plauzibilă. Dacă accepţi existenţa universurilor paralele, poţi explica orice. Dar ea era o nălucă. Asta era durerea.

Şi totuşi, nu era doar o nălucă. Curiozitatea lui Ted schimbase totul. Nu mai era vorba de parafotoni, ci de ceea ce i se întâmplase, sau avea să i se întâmple, sau i s-ar fi putut întâmpla lui Betsy-cea-Dulce. Din ce tragedie făceau parte acele viziuni scurte şi învălmăşite? Ei, dacă e suficientă intersecţia efemeră a două dimensiuni pentru a înnoda o relaţie, cine suntem noi ca să strâmbăm din nas? Betsy fusese o nălucă; acum era o femeie.

Ted a rămas mult timp aşa, ascultând foşnetele. Dar nimeni nu ştie ce i-a povestit briza.

În sfârşit, o idee conturată cu întârziere l-a făcut să aţintească lumina spre spaţiul întunecat dintre tufişurile tremurânde şi verandă. Murdărie, crenguţe rupte, frunze şi, printre ele, o duzină de urme de grapă. Urme ciudate, de parcă cineva desculţ s-ar fi plimbat în vârful degetelor. Duceau către dreapta, iar el le-a urmat ocolind ultimul tufiş şi ieşind apoi din beznă în umbra palidă a unui hicori înalt din curtea din faţă. Tufişul a foşnit – dar chiar fusese vântul? Ted s-a dus spre colţul verandei ca să poată vedea mai bine.

Cineva se ghemuise acolo. O femeie? O femeie, o dovedea părul lung, revărsat. O femeie, strigau şoldurile ostentative. Dar părul era încâlcit şi înfoiat ca o cunună, iar pielea soioasă era un tatuaj din zgârieturi şi cicatrici. Era ghemuită, acoperind ceva mic şi nemişcat. Mâna lui Ted a tremurat. Femeia aia era Betsy-cea-Dulce, decăzută într-un ultim moment funest? Nu ştia de ce, dar nu putea crede asta. A potrivit lumina exact pe chipul creaturii ghemuite.

Femeia s-a întors şi şi-a acoperit ochii cu amândouă braţele. O, da, era o femeie, sau cel puţin o femelă. Sânii erau mici şi tari, iar împletitura de blană de la vintre era inconfundabilă. Ted a coborât lumina cu o fracţiune de inch şi ea şi-a lăsat braţele să cadă şi a mârâit. În penumbră, ochii îi străluceau ca nişte tăciuni aprinşi. Era absurd, dar părea să aibă unghii lungi, lăcuite. Şi, la fel de absurd pentru o astfel de creatură, părea să fie şi rujată. Surprins, Ted a încremenit pentru o fracţiune de secundă, iar ea a sărit!

A sărit părând să treacă dincolo de fundal, de parcă universul ar fi exclus-o din pacea acelei nopţi. Mai târziu, în pat, ochii lui Ted au refuzat să se închidă. Ei bine, era destul de speriat ca să-şi ude pantalonii; voi când aţi păţit asta ultima dată? Însăşi ţesătura spaţiului se bombase, s-ar fi putut chiar să existe, pe zidurile universului, urme de gheare.

Ce vorbe sunt astea? Cât de şubred şi cât de crăpat era universul ăla, dacă puteai să-i mişti zidurile, să le îndepărtezi şi să le strângi la loc? Şi ce fusese arătarea aia? Ted o zărise doar pentru o clipă, o clipă ce ar fi meritat să fie imortalizată, dar el a rămas multă vreme treaz, încercând să o uite.

Dihania păşea pe rotulele crescute atât de lungi încât călcâiul devenise un soi de al doilea genunchi, întors cu faţa către spate. Gândiţi-vă ce sărituri aţi putea face dacă aţi avea picioarele ca nişte pârghii compuse! (Să vă gândiţi la asta? Dar tocmai aţi văzut-o. Da, aţi putea sări în universul de alături, dacă aşa ceva ar fi posibil.) Un bust îngust, păr doar sub braţe, la vintre şi încă puţin şi aspru pe labele din spate. Un chip fără sprâncene, împodobit de un păr ca o coamă de leu. Unghiile alea erau gheare, nu era ojă ceea ce le făcea aşa întunecate, nu era ruj roşul din jurul gurii şi nu ruj îi picura de pe caninii lungi.

Oameni buni, creatura aia era inumană, dar aţi putut sesiza umanul din ea. Era ceea ce ar fi putut deveni oamenii dacă leii n-ar fi existat. Sau poate era ceea ce oamenii ar putea deveni: rezultatul cumplit al unui experiment genetic scăpat de sub control; sau (încă şi mai cumplit) rezultatul unui experiment genetic reuşit.

Numiţi-o homo-leonis. Numiţi-o săltătorul. Daţi-i orice afurisit de nume vă place. Ted şi-a amintit cum se joacă copiii de-a v-aţi ascunselea. S-a gândit că există locuri în care nu trebuie să te ascunzi, fiindcă altceva s-ar putea să se fi ascuns acolo înaintea ta. Şi a început să tre-

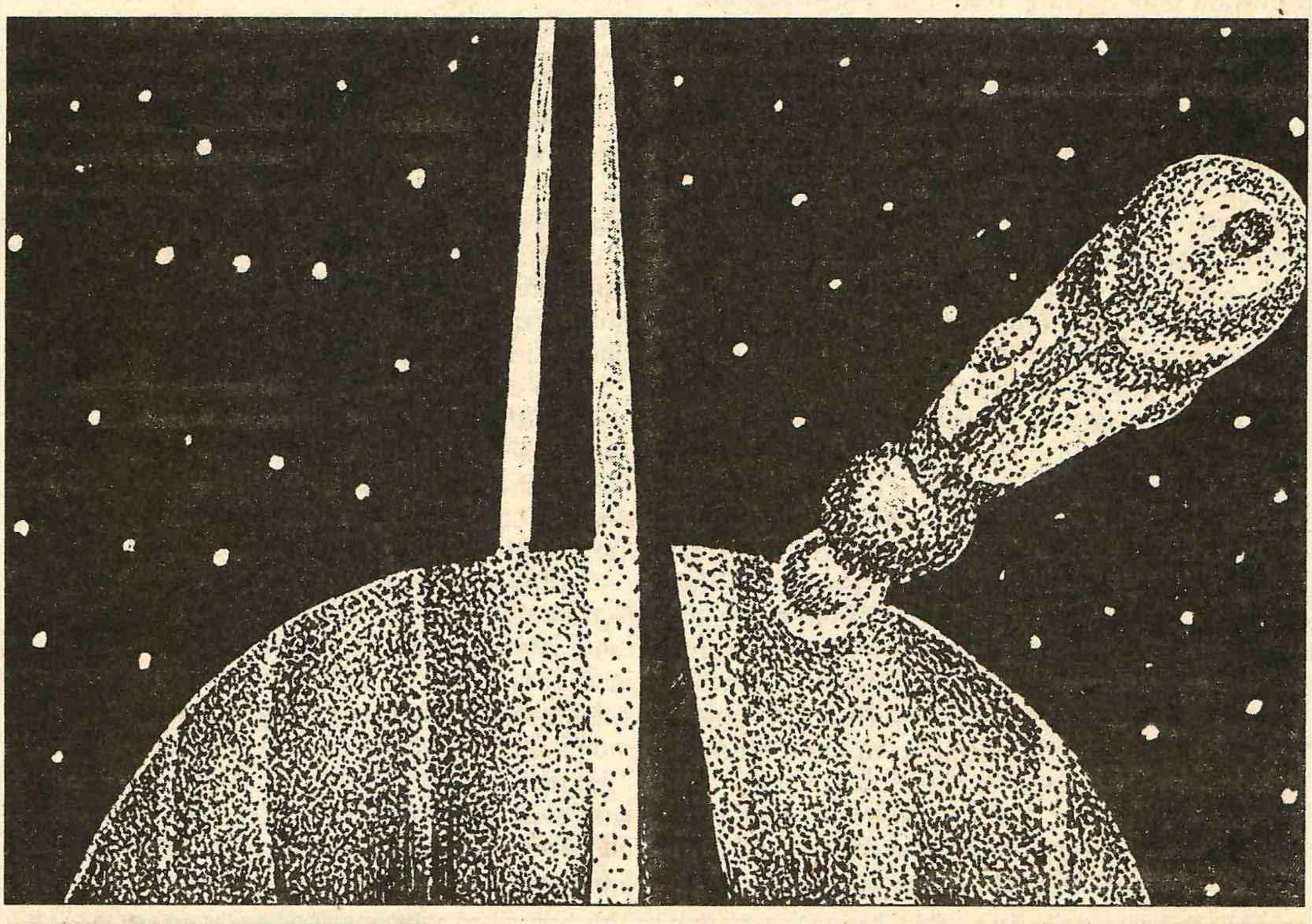

mure, deşi era o noapte de aprilie neobişnuit de caldă.

Camionul rezervat a sosit a doua zi, şi Ted s-a lăsat furat de detaliile legate de încărcare. I-a călăuzit pe cei trei muncitori prin casă, arătându-le tot ce marcase ca trebuind să fie luat de acolo. Erau doi bărbaţi zdraveni, în cămăşi fără mâneci, purtând pe spate curele suport, şi o femeie scundă şi îndesată, arătând de parcă îndârjirea i-ar fi putut suplini lipsa de înălţime. Poate că pe Ted îl liniştea prezenţa lor. Puternici, eficienţi şi bine dispuşi, au cărat toate lucrurile pe veranda din faţă, apoi pe şosea, unde le-au aşezat, în siguranţă, în camion. (Femeia a pus gazogenul în cabină, sub scaunul de lângă şofer. Ei, de ce să arunci un gazogen în stare perfectă?)

După ce au terminat, au urmat ritualul de înmânare şi de semnare a facturilor de transport şi cel al strângerilor de mână, şi Ted a fost gata să-i lase să ia lanterna cu ei. Pagubă-n ciuperci! I-a privit plecând, dar în ultimul moment, a alergat după ei şi le-a cerut-o înapoi. S-a întors în casă legănând-o în braţe ca pe un prunc. S-ar fi putut să nu fie sigur dacă dorea s-o mai aprindă vreodată, dar îşi păstra libertatea de a alege.

Oameni buni, cel mai rău este când nu ştii. Teroarea încolţeşte între sugestie şi confirmare, se hrăneşte cu incertitudine, creşte cu închipuiri. În spatele uşii poate fi o femeie frumoasă sau un tigru şi, în ambele cazuri, simţi o uşurare când uşa se deschide.

În restul zilei, Ted a cărat lanterna după el în timp ce încheia pregătirea casei pentru sosirea furgonului cu bagaje. Nu a abandonat-o nici seara, în timp ce-şi încropea o cină rece, frugală. A luat-o cu el şi în pat. De vreo şase ori şi-a plimbat degetul pe deasupra întrerupătorului fără să-l aşeze, dar, oameni buni, până la urmă nu s-a putut abţine să nu o aprindă din nou, aşa cum nu se putea abţine să respire.

Un flash: un dormitor părăsit. Al doilea flash: o cameră complet mobilată, cu un covor pe care nu-l mai observase niciodată până atunci. Încă o încercare şi gata. Nu e bine să forţezi norocul, n-am dreptate? Nu spun ce ar putea sări la tine.

Nu spun. A treia încercare a dezvăluit-o pe Bestsy-cea-Dulce, din nou în pat, alături de el, înfăşurată în îmbrăcămintea de noapte, jumătate pijama, jumătate sac. Privea fix baldachinul, cu faţa crispată de îngrijorare. Nu era nici tristeţea de neconsolat pe care i-o văzuse mai înainte, nu era nici satisfacţia rece a femeii cu arbaleta, nu era nici neştirbita încântare cu care urmărise copiii pe scări, către bucătărie. Probabil că tocmai atunci începea să simtă viermele îngrijorării pătrunzându-i în suflet, probabil că bucuria nu-i fusese încă surghiunită printre amintiri.

O mână s-a întins şi a dezmierdat-o, alunecându-i de la umăr către pântec, şi femeia s-a întors către Ted. Şocat, a priceput brusc că bărbatul trebuia să fi fost întins exact în locul lui. A fixat lanterna într-o cavitate din căpătâiul sculptat al patului, astfel încât lumina să-l cuprindă pe el însuşi. Trupul lui era transparent; în lumea femeii el nu era nici măcar o umbră. Lipsit de substanţă, devenise o nălucă mulţumindu-se să imite mişcările pe care le observa.

Bărbatul era tandru şi blând, de parcă ar fi dorit să ofere mai degrabă alinare decât plăcere; cu toate acestea ceva îi trăda inconfundabila grabă. O mişcare rapidă, experimentată a încheieturii şi şireturile veşmântului de deasupra s-au desfăcut, lăsând la vedere lenjeria stranie a femeii, cu clapele şi panglicile ei. Panglicile erau legate cu noduri ce ar fi adus un marinar în culmea încântării; cine ştie? – poate în lumea ei înnodatul devenise un fel de artă. Un simplu nod pătrat, asta era uşor; pentru degetele pe care Ted şi le închipuia ale lui a fost o bagatelă. Dar gurile de ştiucă, şi nodurile lungi de împreunare, şi cele de cârlig simplu? Iar altul, cel mai important, era însuşi nodul gordian!

Nu credeţi toate astea! Betsy-cea-Dulce se ferecase cu noduri şi cu funde. Cu şireturi care se dezlegau singure. Pentru că nu numai degetele bărbatului trăgeau de capete. Femeia nu era singura care avea nevoie de alinare, şi bărbatul nu era singurul care o oferea.

Totul era vizual, desigur. Ted nu putea gusta mierea buzelor ei, nu-i putea savura parfumul de mosc al trupului înfierbântat de dorinţă. Nu-i putea auzi şoaptele mângâietoare. Nu putea simţi nici căldura pielii ei catifelate, nici învăluirea umed mătăsoasă a dragostei ei. Nici o atingere, pentru asta trebuia să-şi ofere el însuşi un surogat. Un biet surogat, dar a făcut dragoste cu ea în acel mod înspăimântător de straniu aşa, lipsit de toate celelalte simţuri, mulţumindu-se cu puţinul pe care îl avea.

Dacă daţi bobârnace unei cărţi, tot deschizând-o la întâmplare, mai devreme sau mai târziu tot veţi găsi şi ultima pagină. Lanterna îi dezvăluia lui Ted scene de pe un segment tangent la un spaţiu-timp cu care se afla în concordanţă. În funcţie de noroc, sau de diferenţele infinitezimale dintre condiţiile iniţiale, lumina cădea asupra unui moment din lungul acelui segment temporal. Însă teoria haosului şi tipolo-

gia diferenţială, ca şi continuitatea locală şi metrică, sunt ultimele lucruri care contează aici. Inventaţi orice explicaţie doriţi.

Iar pe mine lăsaţi-mă să vă povestesc ultimul capitol.

Să începem cu femeia. Să începem cu Betsy-cea-Dulce, prăbuşită cu spatele pe duşumeaua coridorului strângând într-o mână o arbaletă descărcată, cu jacheta ei de pânză grosolană sfâşiată de trei dâre pornind de pe un umăr şi prelungindu-se de-a curmezişul trunchiului. Să începem cu sângele prelins, ca nişte lacrimi, printre rupturi şi cu respiraţia ei chinuită în timp ce, încet, se sălta în picioare. S-a clătinat şi s-a rezemat de perete, dar, să fiu al naibii!, a ridicat arbaleta aia şi a potrivit o altă săgeată înainte de a-şi lăsa mâna să pipăie rana! Cum ai putea să nu iubeşti o astfel de femeie?

Să începem cu femeia, dar să ne uităm pe acelaşi hol, ceva mai încolo, la trupul schimonosit de lângă scara principală. Un exemplar superb de homo-leonis, nu vi se pare? Sigur, săltătorii ăia sunt ucigaşi. Umanoizi au fost întotdeauna în topul animalelor de pradă, iar specia lor e una de prădători specializaţi. Trebuie să le admirăm graţia şi forţa, liniile puternice, unduitoare. Coapsele ca nişte pistoane, ghearele ca nişte cuie de zece penny. Chiar şi moartă creatura era înspăimântătoare. Să le admirăm şi ochii pe care norocul i-a ajustat pentru a zări luminile altor lumi. Poate că nu e cine ştie ce ispravă să-ţi croieşti drum cu ghearele dintr-un univers în altul. Universurile sunt firave, saci de hârtie. Presupun că aţi reuşi s-o faceţi şi voi, însă numai dacă aţi fi în stare să vedeţi pe unde trebuie să pătrundeţi.

Betsy-cea-Dulce s-a întors în dormitor unde, a bservat Ted, îşi mutase şi arsenalul. Indiferent ce fel de joc de-a şoarecele şi pisica s-ar fi derulat acolo – şi oricâte victorii ar fi câştigat şoarecii – acum era, fără îndoială, gata să se termine. Pentru ea era sfârşitul şi ea ştia asta. Ted a citit-o în ochii ei.

N-a putut îndura s-o vadă murind. A stins lanterna şi a aprins-o din nou, căutând o scenă mai timpurie, mai fericită.

Ei, îl credeţi pe Ted un căcăcios? Credeţi într-adevăr că o putea lăsa să moară singură? Poate că nu avea cum să intervină, dar putea fi acolo. Toţi muşchii lui erau încordaţi, fiecare dintre celulele lui era în alertă, însă tot ce putea face era să stea şi să privească. Betsy-cea-Dulce îşi pierduse speranţele – îşi pierduse copiii, bărbatul, vecinii, gândurile care îi spuneau că ea una ar fi putut să scape –, dar nu şi expresia triumfător-dispreţuitoare a buzelor. Ted nu o putea ajuta, şi a plâns de ciudă. E mai cumplit să fii neajutorat decât să fii lipsit de speranţe.

Oameni buni, leii vânează în haite.

Şi, în timp ce îl priviţi pe cel aflat în faţă, ceilalţi vă înconjoară fără să îi puteţi vedea. Sunt de partea cealaltă a zidului.

Spaţiul a licărit şi s-a sfâşiat. S-a bombat, şi fundalul s-a deformat în mod ciudat, ca privit printr-o lentilă ochi-de-peşte. Pentru o clipă, au fost două uşi, au fost două măsuţe de toaletă lângă doi pereţi. Apoi, brăzdată de gheare ca de fier, umflătura a explodat şi spaţiul-timp s-a despicat, de parcă cineva ar fi tras draperiile.

Trebuie să se fi auzit un zgomot. Ei, nu poţi să sfâşii zidurile universului şi să te aştepţi ca asta să se întâmple în linişte. Betsy-cea Dulce s-a răsucit, şi-a potrivit arbaleta pe umăr, a ochit şi a tras cu repeziciune.

Homo-leonis este humanoid. Străpungeţi-i carotida cu vârful ascuţit ca briciul al unei săgeţi şi îşi dă duhul la fel de repede ca unul dintre noi. Dar e agil şi nu e singur.

Al doilea vânător tocmai trecea prin poartă, sărind peste corpul celui deja căzut. Oh, ăla da salt! Direct şi precis, cu ghearele ţintind gâtul prăzii.

Direct şi precis? Nu cu acea cumplită lumină fantomatică în ochii lui, orbindu-l. A dat greş. Ceea ce nu se poate spune despre Betsy. Ei, homo-leonis nu era singurul vânător din camera aia! De-a lungul vremilor, homo-sapiens o fi fost cum o fi fost – dar nu a fost niciodată şoarece!

Betsy a aruncat a doua arbaletă. Nu avea timp s-o reîncarce. A înhăţat o carabină. Cu percutor, dar cu o încărcătură ce ar fi dat gata un leu. Uluiţi, săltătorii îşi apărau ochii de o strălucire venind de niciunde. Ted le-a scăldat feţele în lumina fantomatică în timp ce ei se înghesuiau în ruptura spaţiului. Ochii lor, sensibili la acea lumină paranormală, radiau ca tăciunii stârniţi de vânt. Trăgaci. Foc. Trăgaci. Foc. Trăgaci. Foc.

Fusese un încărcător cu trei cartuşe. Carabina a căzut lângă arbalete şi Betsy a înşfăcat pistolul gata încărcat de pe măsuţa de toaletă. A irosit un glonţ pentru un săltător căzut, care mişca încă. Apoi a început să tragă, metodic, în haită.

Poate că săltătorii nu erau foarte inteligenţi, dar nu erau proşti. O a doua crăpătură s-a căscat. Prin ea, Ted a întrezărit a treia versiune a dormitorului: zgâriat, zdrobit, degradat de capriciile vremii, cu zdrenţe de umbră şi lumină ce

trădau lipsa unei părţi a acoperişului. De când vagabonda homo-leonis prin acel univers?

Doi săltători au dat buzna, câte unul prin fiecare ruptură. Ted a urlat, a ales unul şi l-a orbit.

Celălalt a înhăţat-o pe Betsy. Cât ai clipi. Aţâţate, creaturile alea erau atât de iuţi încât ochiul nu le mai sesiza saltul. A aterizat exact pe Betsy, a trântit-o pe duşumea – gheare şi colţi, o dată, de două, de trei ori – şi nimic n-a mai mişcat.

O droaie de alţi vânători s-au înghesuit în dormitor. Agitaţi, ţopăiau mărunt în jurul trupului prăvălit cu faţa în jos. Gurile li se deschideau slobozind miorlăituri pe care Ted nu le putea auzi. Ce aşteptau? Ca cel care ucisese să împartă prada? Haita avea legile ei? Bunele Maniere ale Domnişoarei Carnivore? Până la urmă, unul şi-a pierdut răbdarea, s-a apropiat şi l-a înghiontit pe învingător cu piciorul.

Şi învingătorul s-a rostogolit de pe Betsy-cea-Dulce; avea un cuţit enorm înfipt în inimă.

Oameni buni, Ted a izbucnit în râs. Ar fi vrut să danseze, celebrând astfel ultima ei victorie. Însă a stins lanterna, o dată pentru totdeauna. Orice ar fi făcut acum n-o mai putea ajuta pe Betsy-cea-Dulce şi în nici un caz n-ar fi putut suporta să privească festinul.

În afară de asta, săltătorii începuseră să se uite chiorâş în direcţia lui.

Desigur, dacă ar fi încercat din nou probabil ar fi regăsit-o pe Betsy, vie şi nevătămată, într-un chip anterior. Poate jucându-se cu copii. Poate făcând dragoste cu bărbatul. Poate, dacă ar fi aţintit cumva lumina în josul timpului, ar fi revăzut-o în licărirea palidă a unei lumi spre care săltătorii încă nu găsiseră drumul. Dar n-a făcut-o. N-a putut. A coborât scările către subsol şi a agăţat lanterna exact acolo unde atârna când o descoperise. Apoi a închis uşa, a încuiat-o chiar, şi s-a îndepărtat de ea pentru totdeauna.

Bineînţeles, Sharon a refuzat să se mute în casa aia. Agentul imobiliar şi reprezentantul proprietarului au protestat, argumentând că încheiaseră deja o afacere şi că ea nu avea de ales. Le părea foarte rău, dar un contract rămâne un contract. Presa vedea lucrurile în mod diferit şi a făcut mare vâlvă în jurul poveştii – apreciind că merita. Şi, oameni buni, a meritat din plin! Chiar ofiţerii de poliţie au apărut la televizor şi au afirmat că nu s-ar fi mutat nici în ruptul capului într-o casă în care partenerul lor de viaţă ar fi fost ucis, mai ales dacă ei înşişi ar fi descoperit cadavrul. Sharon era sub tratament, încercând să-şi uite durerea, iar încăpăţânarea vânzătorului nu făcea decât să înrăutăţească lucrurile pentru ea şi pentru fiul ei. În cele din urmă, partea adversă a înghiţit găluşca şi a renunţat la contract. Casa nu a mai fost vândută niciodată.

Poveştile despre crimă au circulat mult timp după aceea. Erau în ziarele de senzaţie şi oamenii le comentau, surexcitaţi, în parcări şi în jurul pompelor de benzină. Autoîndreptăţita trăncăneală – uneori despre decăderea morală, alteori despre injustiţia socială. Vânzătorii de încuietori şi de sisteme de securitate au avut o perioadă prosperă, iar nişte cetăţeni vigilenţi au ciomăgit câţiva indivizi care, deşi nu tocmai inocenţi, nu aveau nimic de-a face cu ceea ce i se întâmplase lui Ted. Unii presupuneau că o gaşcă de drogaţi folosise casa pustie drept ascunzătoare. Alţii spuneau că fusese o ceartă la o orgie sadomasochistă. Alţii, că era vorba de satanişti, fiindcă circula zvonul că trupul fusese mutilat şi parţial mâncat. Sharon nu a povestit niciodată ce a văzut când a intrat în casă. Aşa că nimeni nu ştie ce s-a întâmplat cu adevărat.

Oh, Ted ştiuse. Oameni buni, atunci când aţintise lumina asupra acelor feţe sălbatice, Ted ştiuse că ar putea sfârşi cum sfârşise. Aşadar, atunci când vărsaţi un strop de vin pentru sufletul lui Betsy, sau cum o fi chemat-o de fapt, vărsaţi unul şi pentru sufletul lui Ted, sau cum l-o fi chemat de fapt, fiindcă el ar fi putut să stea deoparte, fără să ridice nici măcar un afurisit de deget.

Câteodată, când o anumită lumină cade dintr-un unghi aparte, umbrele altor lumi ne joacă în faţa ochilor. Poate e doar o festă pe care ne-o face lumina, o formă necunoscută de polarizare. Poate e un soi de rezonanţă cuantică între lumi învecinate. Poate se infiltrează parafotonii din lumea de alături.

Nu se ştie ce înseamnă aceste apariţii, de ce le zărim uneori. De fapt, fiecare dintre noi stă în centrul propriului său univers şi întrevede, prin pereţi ecranaţi, imaginile neclare ale celorlalţi. Oare acei pereţi sunt reali, sau sunt doar o iluzie zămislită de propria noastră orbire? Dacă ne proiectăm destul de mult în afară, îi putem atinge pe ceilalţi, fie şi numai pentru scurt timp. Ted a reuşit. Ted a găsit calea.

Din păcate, găsind-o, le-a dezvăluit săltătorilor poziţia universului următor. Câţiva sunt în lumea voastră acum – şi vor pătrunde şi alţii, tot mai mulţi. Nu o să vă placă. ■

Traducerea:
Ana-Veronica ***Mircea***

Joyce Carol Oates

Încotro pleci? De unde vii?

Pentru Bob Dylan

O chema Connie. Avea cincisprezece ani şi obiceiul repezit, nervos, ca un suspin de râs, de a-şi întinde gâtul aruncând o privire scurtă în câte o oglindă, sau de a cerceta feţele oamenilor vrând să se încredinţeze că a ei arată bine. Maică-sa, căreia nu-i scăpa nimic pentru că le ştia pe toate, şi care nu prea mai avea de ce să se privească în oglindă, găsea mereu în asta un motiv să o cicălească. «Nu te mai zgâi atâta la mutra ta. Ce e-n capul tău? Aşa frumoasă te crezi?» o certa ea. Ascultând învinuirile cunoscute de mult, Connie îşi înălţa sprâncenele şi ochii ei străbăteau prin maică-sa, către o imagine nouă, tot a ei, exact aşa cum arăta în momentul acela: se ştia frumoasă şi asta îi ajungea. Şi maică-sa fusese frumoasă, judecând după fotografiile la minut din vechiul album, dar frumuseţea i se stinsese şi acum era mereu pe urmele lui Connie.

«De ce nu-ţi ţii camera curată, ca soră-ta? Cum te-ai pieptănat – ce naiba miroase aşa urât? Fixativ? Când ai văzut-o pe soră-ta folosind porcăria asta?»

Soră-sa, June, avea douăzeci şi patru de ani şi încă mai locuia cu ei. Era secretară la liceul unde învăţa Connie şi, ca şi cum n-ar fi fost destul să fie mereu cu ea sub acelaşi acoperiş, mai era soră-sa asta şi atâta de comună, înceată şi cumpănită de-i împuiaseră capul lui Connie, maică-sa şi surorile maică-sii, tot lăudând-o. June face aşa, June face pe dincolo, June pune bani deoparte şi face curăţenie şi găteşte, în timp ce Connie nu ştie să facă nimic fiindcă are capul plin de vise fără noimă pe care le toarce cu ochii deschişi. Taică-său era la lucru mai toată ziua, iar când se întorcea cerea de mâncare; cât mânca îşi citea ziarul şi după masă se culca. Nu se prea ostenea să vorbească cu ele, în schimb maică-sa, de după capul lui plecat, o cicălea în continuare, până când Connie ajungea să-şi dorească să moară maică-sa, să moară şi ea şi să se termine odată. «Mă face să-mi vărs şi maţele uneori», se plângea ea prietenelor. Vorbea pe un ton ridicat, superior şi artificial şi, din cauza asta, tot ce spunea părea oarecum forţat, fie că era adevărat sau nu.

Avea totuşi un avantaj: June ieşea în oraş cu prietene de-ale ei, fete la fel de atrăgătoare şi aşezate ca şi ea, şi, când Connie voia să facă la fel, maică-sa nu se opunea. Tatăl celei mai bune prietene ale lui Connie le ducea pe fete cu maşina cale de trei mile până la oraş, le lăsa în cartierul comercial, de unde putea să colinde magazinele ori să intre la un film şi, când se întorcea să le ia, la unsprezece, nu-şi bătea capul să le întrebe ce au făcut.

Erau probabil un spectacol obişnuit, aşa cum colindau cartierul comercial în şorturi, cu balerinii pe care îi târşâiau pe asfalt, purtând brăţări cu amulete care le zornăiau în jurul încheieturilor delicate ale mâinilor; se aplecau una spre cealaltă şuşotind şi râzând pe furiş ori de câte ori trecea cineva care le stârnea interesul. Părul lui Connie, blond închis şi lung, atrăgea toate privirile, şi-l pieptăna ridicând şi tapând o parte din el, restul lăsându-l liber pe spate. Purta o bluză tricotată care arăta într-un fel când era acasă şi cu totul altfel când ieşea în oraş. Toate aveau la ea două feţe, una pentru acasă şi alta pentru când nu era acasă: mersul, care putea fi copilăros şi săltat sau atât de languros încât te putea face să crezi că aude o muzică în minte; gura palidă, cu veşnicul zâmbet prefăcut, devenea veselă şi trandafirie în timpul serilor în oraş; râsul, cinic şi afectat acasă – «Ha, ha, ce nostim», – dar ascuţit şi nervos oriunde altundeva, ca şi clinchetul amuletelor de la brăţările ei.

Uneori făceau într-adevăr cumpărături ori intrau la un film, deseori însă treceau şoseaua pierzându-se cu repeziciune printre oameni spre un restaurant unde se putea intra cu maşina şi pe unde se învârteau băieţi şi fete ceva mai mari. Restaurantul avea forma unei sticle uriaşe, deşi mai turtit decât o sticlă adevărată, şi deasupra lui se rotea chipul unui băiat care ridica în mână o chiftea, rânjind. Într-o seară pe la mij-

locul verii, traversară astfel în fugă, cu respiraţia tăiată, ca spre o aventură, şi, de îndată ce ajunseră, un individ scoase capul prin geamul maşinii şi le chemă; era însă un simplu licean, care nu le plăcu. Erau încântate că-şi puteau permite să nu-l ia în seamă. Se îndreptară prin labirintul de maşini şi autocamioane parcate spre restaurantul viu luminat şi bântuit de muşte, purtând pe feţele lor o expresie fericită de aşteptare, de parcă ar fi păşit într-un templu sacru desprins din noapte pentru a le oferi toată pacea şi fericirea după care tânjeau. Se aşezară în faţa tejghelei încrucişându-şi gleznele, cu umerii înguşti ţepeni de emoţie, ascultând muzica prin care toate căpătau o înfăţişare atât de plăcută: muzica forma întotdeauna un fundal, ca în slujbele religioase, un fundal pe care te puteai bizui.

Un băiat pe nume Eddie se apropie să le vorbească. Se aşează de-a-ndoaselea pe un taburet, răsucindu-se în semicercuri, oprindu-se şi întorcându-se, şi după o vreme spuse că ar vrea să-i ofere lui Connie o gustare; acceptă; la ieşire o strânse uşor de braţ pe prietena ei – care îşi înălţă capul cu o privire curajoasă şi comică – şi îi spuse să vină la unsprezece peste drum. «Nu pot să sufăr s-o las singură», îi spuse Connie cu un aer serios băiatului; acesta îi răspunse că nu va rămâne mult timp aşa. Plecară spre maşina lui şi, în drum, Connie nu se putu opri să cerceteze parbrizele şi figurile din jur, pe chipul ei scânteind o mulţumire care nu avea nimic de-a face cu Eddie sau măcar cu locul acela; poate doar cu muzica. Îşi îndreptă umerii şi respiră adânc, copleşită de fericirea de a trăi, şi chiar în acel moment i se opriră ochii asupra cuiva la numai câteva picioare de ea. Un băiat cu păr negru şi ciufulit, într-o rablă decapotabilă vopsită auriu. O privea stăruitor şi buzele i se lungiră într-un rânjet. Connie strânse pleoapele şi întoarse capul, dar nu se putu împiedica să privească înapoi, iar el era tot acolo, cercetând-o încă din ochi. Ridică un deget spre ea, râse şi spuse, «Pun eu mâna pe tine, păpuşico», iar Connie îşi întoarse privirea de la el a doua oară şi tot acest timp Eddie nu observă nimic.

Rămase trei ore cu el în restaurant, mâncând chiftele şi bând Coca-cola în căni ceruite de pe care se prelingeau mereu stropi şi apoi plecară de-a lungul unei stradele cam la o milă depărtare, iar când o aduse înapoi la unsprezece fără cinci, doar cinematograful mai era deschis în cartier. Prietena ei era acolo, de vorbă cu un băiat. Îşi zâmbiră, Connie se apropie şi o întrebă, «Cum afost filmul?», iar fata răspunse, «Credeam că ştii tu.» Plecară cu tatăl fetei, obosite şi încântate, şi Connie nu putu să nu se uite înapoi spre cartierul comercial, în întuneric acum, cu marele lui parking pustiu, cu reclamele stinse ca nişte năluci, cu restaurantul în jurul căruia maşinile încă forfoteau neobosite. Era însă prea departe şi muzica nu se mai auzea.

A doua zi dimineaţa, când June o întrebă cum a fost filmul, Connie răspunse, «Aşa şi-aşa».

Împreună cu fata aceea, ori cu încă una, Connie ieşea în oraş de câteva ori pe săptămână, iar în rest stătea pe acasă – era vacanţa mare – încurcând-o pe maică-sa şi gândindu-se, visând de fapt, la băieţii pe care îi întâlnise. Dar toţi se îndepărtau şi se topeau într-un singur chip, care nici măcar nu era un chip ci o idee, un sentiment, amestecat cu zvâcnirile repezi şi stăruitoare ale muzicii şi cu aerul umed al nopţilor de iulie. Maică-sa nu contenea s-o târască înapoi la lumină găsindu-i tot timpul câte ceva de făcut sau întrebând-o din senin «Ce-nseamnă povestea cu Pettinger?»

Connie îi răspunse nervos, «A, aia. O aiurită.» Întotdeauna făcea o deosebire clară între ea şi acel gen de fete, iar maică-sa era atât de naivă şi de cumsecade încât o credea pe cuvânt. Atât de naivă, reflecta Connie, încât era poate crud din partea ei s-o tragă mereu pe sfoară. Maică-sa îşi târşâia prin casă vechii ei papuci de pâslă şi se plângea prin telefon uneia din surori despre cealaltă, iar când cealaltă telefona, se plângeau una alteia de a treia. Dacă era rostit numele lui June, vocea maică-si suna a încuviinţare, pe când la numele lui Connie tonul era bineînţeles dezaprobator. Asta nu înseamnă în fond că n-o înghiţea pe Connie şi lui Connie i se părea chiar că maică-sa o preferă lui June, tocmai fiindcă e mai drăguţă, dar şi ea şi June îi arătau prea des falsa lor exasperare, lăsând impresia că se frământă şi se zbat în jurul unui lucru de prea mică importanţă pentru ele. Uneori, la cafea, erau aproape prietene, dar câte ceva se ivea – un lucru enervant bâzâind ca o muscă pe deasupra capetelor – şi feţelor lor se înăspreau de dispreţ.

Într-o duminică Connie se sculă pe la unsprezece – nimeni nu ţinea să meargă la biserică – şi se spălă pe cap ca să-şi poată usca pe îndelete părul la soare. Părinţii cu soră-sa trebuiau să meargă la o mătuşă pentru o petrecere la iarbă verde, dar Connie spusese că nici nu vrea să audă, dându-şi ochii peste cap a plictiseală, ca să arate exact maică-si ce gândeşte despre toată treaba. «N-ai decât să rămâi singură acasă», se răsti la ea maică-sa.

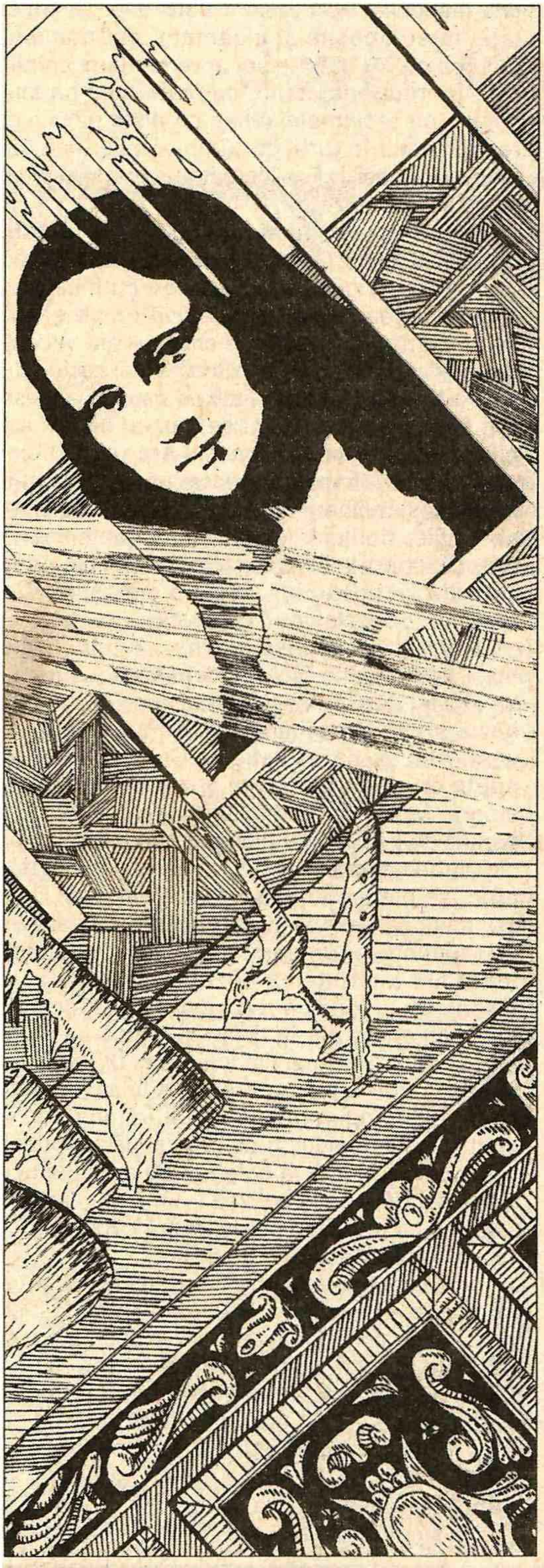

Tolănită pe un şezlong, Connie îi urmări cu privirea la plecare, taică-său blând şi chel, îndoit afară prin geam pentru a putea scoate maşina cu spatele, maică-sa cu o privire încă furioasă, nici un pic îndulcită prin parbriz, şi, pe scaunul din spate, sărmana June, teribil de gătită, de parcă nu ştia ce înseamnă o petrecere la iarbă verde cu toţi plozii care aleargă urlând şi cu muşte. Rămase cu ochii închişi în soare, visând pierdută în căldura ce o înconjura de parcă înota în dragoste, în dezmierdările ei, şi gândurile îi zburau către băiatul cu care mersese seara trecută, cât de drăguţ fusese şi cât era de plăcut întotdeauna, nu aşa cum ar bănui cineva de felul lui June, ci plăcut şi liniştitor, ca în filme şi în cântece; şi când deschise ochii abia dacă mai ştia unde e, curtea din spate se refugia în ierburi spre un şirag de pomi ca un gard în spatele căruia cerul era pe deplin albastru şi neclintit. «Şopronul» din azbest, vechi de trei ani, o făcu să tresară – părea de jucărie. Îşi scutură capul aşteptând să-şi revină.

Prea era zăpuşeală. Intră în casă şi deschise radioul ca să înece tăcerea. Stând pe marginea patului în picioarele goale ascultă o oră şi jumătate un program duminical, «XYZ», disc dupa disc, cântece obositor de repezi şi zgomotoase pe care le fredonă, presărate cu exclamaţiile lui «Bobby King»: «Atenţie, fetele de la 'Napoleon' – Son şi Charley vă recomandă cu căldură cântecul următor!»

Connie asculta şi ea, scăldată în dogoarea unei bucurii zvâcnind lent, care părea să izvorască din muzică, trândăvind leneşă în cămăruţa neaerisită şi respirând cu fiecare înălţare şi revenire uşoară a pieptului.

După o vreme auzi o maşină apropiindu-se pe alee. Tresări şi se ridică speriată. Maşina lor nu putea fi, era prea curând. Pietrişul scârţâi tot drumul de la intrare – aleea era lungă – şi Connie alergă la fereastră. Zări o maşină necunoscută. O rablă cu capota trasă, vopsită auriu strălucitor, răsfrângând difuz soarele. Începu să-i bată inima, îşi trecu nervos degetele prin păr, murmurând, «Doamne, Dmnezeule!», întrebându-se înspăimântată cum arată. Maşină frână în faţa uşii laterale şi claxonul scoase patru sunete scurte ca un semnal pe care Connie trebuia să-l cunoască.

Intră în bucătărie, se apropie încet de uşa cu plasă de la intrare, o împinse şi rămase în picioarele goale cu degetele chircite la marginea treptei. În maşină erau doi băieţi şi, în sfârşit, îl recunoscu pe cel de la volan: avea păr negru ciufulit şi aspru, caraghios ca o perucă, şi rânjea către ea.

«Sper că n-am întârziat», zise el.

«Cine naiba te crezi?» îl apostrofă Connie.

«Ţi-am spus doar că te găsesc, nu?»

«Habar n-am cine eşti.»

Răspundea cu acreală, atentă să nu pară curioasă sau dornică, el în schimb rostea cuvintele tare, repede şi monoton. Connie privi fără grabă peste capul lui spre celălalt. Avea părul castaniu deschis şi o şuviţă îi cădea pe frunte. Favoriţii îi dădeau o expresie cumplită şi stingheră; nici nu-şi dădea osteneala să se uite la ea. Amândoi aveau ochelari de soare. Ai celui de volan erau metalici, oglindind totul în miniatură.

«Vii să te plimbi?», o întrebă băiatul.

Connie zâmbi enigmatic şi lăsă părul să-i alunece liber pe un umăr.

«Ori nu-ţi place maşina? Proaspăt vopsită», adăugă el. «Hei».

«Ce vrei?»

«Eşti drăguţă.»

Se prefăcu ocupată să gonească muştele din uşă.

«Ori nu mă crezi?»

«Uite, ştii ce, mă cunoşti de undeva?», rosti Connie indignată.

«Fii atentă, Ellie are un radio. Al meu e stricat». Ridică în sus braţul prietenului care ţinea în mână un radio mic cu tranzistori şi acum Connie începu să audă muzica. Acelaşi program pe care îl ascultase şi ea înăuntru.

«Bobby King?» întrebă.

«Îl ascult mereu. E nemaipomenit, nu?»

«Da, e bun», admise Connie cu rezervă.

«Ascultă numai, tipul e grozav. Ăsta da, cântăreţ».

Connie roşi puţin, pentru că din cauza ochelarilor îi era imposibil să vadă dacă o privea pe ea sau nu. Nu se putea decide dacă băiatul ăsta îi place ori e un derbedeu, aşa că stătea în prag, nici nu cobora afară, nici nu intra înapoi în casă. Îl întrebă, «Ce naiba scrie pe maşina ta?»

«Nu vezi?» Băiatul deschise grijuliu portiera de parcă s-ar fi temut să nu cadă. Se strecură afară la fel de grijuliu, înfigându-şi picioarele bine în pământ, în timp ce minuscula lume metalică din ochelarii lui de soare diminuă ca o gelatină care se întăreşte, păstrând acum în centru bluza colorată în verde aprins a lui Connie. «Pentru început, ăsta de aici e numele meu,» zise el. Pe una din aripi era scris ARNOLD FRIEND cu litere negre de smoală, alături de o faţă rotundă desenată rânjind care, cu excepţia ochelarilor de soare, îi sugeră lui Connie un dovleac. «Să mă prezint, sunt Arnold Friend, da, ăsta e numele meu adevărat şi foarte curând am să fiu prietenul tău, păpuşico, iar în maşină este Ellie Oscar, care-i puţin cam timid.» Ellie îşi ridică tranzistorul până la umăr legănându-l. «Iar numerele astea sunt un cifru secret, păpuşico», explică către ea să vadă ce zice, dar ea n-avea prea multe de spus. Bara stângă de protecţie din spate era strivită şi în jurul ei era scris pe fondul auriu scânteietor: «OPERA UNEI ŞOFERIŢE TRĂZNITE». De data asta Connie râse. Arnold Friend o privi bucuros. «Pe partea cealaltă e şi mai mult – vii să vezi?»

«Nu.»

«De ce?»

«De ce nu vin?»

«Nu vrei să vezi ce scrie pe maşină? Nu vii să ne plimbăm?»

«Nu ştiu.»

«Cum adică?»

«Am treabă.»

«Ce treabă?»

«Treabă.»

Băiatul izbucni în râs ca şi cum Connie ar fi spus ceva caraghios şi se plezni cu palmele peste coapse. Stătea într-un fel ciudat, sprijinindu-se de maşină ca şi când şi-ar fi căutat echilibrul. Nu era înalt, doar câţiva centimetri mai mult decât ar fi avut Connie dacă ar fi coborât lângă el. Lui Connie îi plăcea cum era îmbrăcat, ca toţi ceilalţi băieţi de vârsta lor: pantaloni strâmţi şi decoloraţi, vârâţi în nişte bocanci negri uzaţi, o curea care îi strângea mijlocul demonstrând că e suplu, o bluză albă cam mânjită prin care i se vedeau muşchii rotunzi şi tari ai braţelor şi umerilor. Avea înfăţişarea unui om care face muncă grea, ridică şi cară. Până şi la gât avea muşchi. Trăsăturile lui erau aproape familiare lui Connie: maxilarul, bărbia şi obrajii uşor umbriţi fiindcă nu se bărbierise de vreo două zile, nasul lung şi încovoiat, adulmecând de parcă ea ar fi fost o desfătare din care curând avea să se înfrupte; deşi, de fapt, totul nu era decât o glumă.

«Connie, nu spui adevărul. Asta e ziua rezervată ca să te plimbi cu mine, ştii foarte bine», o contrazise el râzând încă. Felul în care se opri revenindu-şi din accesul de râs dovedi însă că fusese doar un şiretlic.

«Ştii cum mă cheamă?» întrebă ea bănuitoare.

«Connie».

«Poate că da şi poate că nu».

«O cunosc eu pe Connie a mea» zise el clătinând ameninţător un deget. Acum Connie îl revăzu şi mai clar, acolo, la restaurant, şi obrajii i se îmbujorară când îşi aminti cum respirase adânc când trecuse prin dreptul lui – între-

bându-se cum o fi văzut-o el atunci. O ţinuse minte. «Ellie şi cu mine am venit aici special pentru tine», întregi el. «Ellie poate să stea în spate. Ce zici?»

«Încotro?»

«Încotro ce?»

«Încotro o să mergem?»

O privi. Îşi scoase ochelarii şi Connie observă ce palidă era pielea din jurul ochilor lui, două adâncituri care, în loc să fie umbrite, luminau. Avea în ochi aşchii de sticlă sfărâmată care răsfrângeau lumina binevoitor. Parcă ideea de a pleca undeva, la plimbare cu maşina, îi era cu totul nouă.

«Aşa, la plimbare, scumpa mea Connie».

«Nu ţi-am spus că mă cheamă Connie», i-o tăie ea.

«Nu, dar ştiam eu. Ştiu cum te cheamă, ştiu o mulţime de lucruri, ştiu tot despre tine«, spuse Arnold Friend. Încă nu se mişcase, stătea tot sprijinit de o aripă a rablei lui. «M-am informat în mod special, despre o fată aşa de drăguţă, şi am aflat tot – de exemplu că părinţii şi sora ta sunt plecaţi, ştiu şi unde şi cât timp o să lipsească, şi mai ştiu şi cu cine ai fost ieri seară şi pe prietena ta cea mai bună o cheamă Betty. Ei?»

Vorbea simplu şi cadenţat ca şi cum ar fi recitat cuvintele unui cântec. Zâmbetul lui însă o linişti, asigurând-o că totul e în regulă. În maşină Ellie făcu radioul mai tare fără să-i privească măcar.

«Ellie poate să stea în spate», anunţă iar Arnold Friend. Indică spre prietenul lui cu o zvâcnire indiferentă a bărbiei ca şi cum Ellie nu conta şi ea n-avea nevoie să se gândească la el.

«De unde ştii toate astea?» întrebă Connie.

«Mai ascultă: Betty Schultz şi Tony Fitch şi Jimmy Petinger şi Nancy Pettinger», înşiră el legănat. «Raymond Stanley şi Bob Hutter»

«Vrei să spui că îi cunoşti chiar pe toţi?»

«Da, pe toată lumea».

«Aiurea. Nu eşti de pe aici.»

«Ei nu».

«Atunci de ce nu te-am văzut până acum?»

«Ba mai văzut» o contrazise el. Privi în jos spre pantofi, oarecum mâhnit. «Dar nu ţii minte.»

«Cred că pe tine te-aş fi ţinut minte», replică Connie.

«Zău?» Şi Arnold Friend ridică ochii strălucind de încântare. Începu să-şi lovească uşor pumnii unul de altul în ritmul muzicii de la aparatul lui Ellie. Connie îşi mută privirea de la zâmbetul lui spre maşina vopsită atât de strălucitor încât aproape o dureau ochii când o privea. Se uită la nume, ARNOLD FRIEND. Peste bara de protecţie din faţă citi o expresie cunoscută – FOLOSIŢI CU ÎNCREDERE FAR-FURIILE ZBURĂTOARE. Era o expresie folosită de puşti anul trecut, uitată acum. O privi o vreme de parcă cuvintele acelea ar fi avut un sens anume pentru ea, necunoscut încă.

«La ce te gândeşti? Ei!», făcu Arnold Friend. «Ţi-e poate frică să nu-ţi răvăşască vântul părul»?

«Nu.»

«Sau crezi că nu conduc bine?»

«Cine ştie?»

«Greu te mai mulţumeşte omul. De ce eşti aşa? Doar îţi sunt prieten: când ai trecut pe lângă mine nu m-ai văzut făcând semnul meu?»

«Care semn?»

«Al meu». Şi contură un X în aer, înclinându-se spre ea. Nu erau mai mult de trei metri între ei. După ce mâna lui coborî, X-ul rămase în aer aproape vizibil. Connie lăsă uşa cu plasă să se închidă şi rămase nemişcată în spatele ei, ascultând muzica amestecată a celor două aparate, al ei şi al băiatului. Se uită îndelung la Arnold Friend. Stătea în picioare atât de ţeapăn, prefăcându-se degajat, cu o mână lăsată neglijent pe mânerul portierei, de parcă numai aşa îşi menţinea echilibrul şi nu avea de gând să mai facă vreo altă mişcare. Recunoscu la el o mulţime de lucruri, pantalonii gata să pleznească, scoţându-i în evidenţă coapsele şi fundul, bocancii de piele soioşi şi bluza strâmtă, chiar şi zâmbetul ăla prefăcut prietenos, zâmbetul somnoros şi visător sub care toţi băieţii ascund o idee pe care nu prea vor s-o rostească. Recunoscu toate astea, până şi vorba lui cântată, uşor batjocoritoare, glumeaţă, un pic tristă, recunoscu şi lovirea ritmică a pumnilor, omagiu muzicii neîntrerupte din spatele lui. Totuşi ceva nu era în regulă.

Întrebă deodată, «la spune, câţi ani ai?»

Zâmbetul lui dispăru. Connie îşi dădu seama în acel moment că Arnold Friend nu mai era un puşti, ci mult mai vârstnic – la vreo treizeci de ani dacă nu mai mult. Inima începu să-i bată mai repede.

«Asta-i bună. Nu vezi că-s de vârsta ta?»

«Pe dracu, eşti.»

«Poate un an, doi mai mult. Am optsprezece ani.»

«Optsprezece?» întrebă ea neîncrezătoare.

Rânji ca s-o liniştească şi îi apărură adâncituri la colţurile gurii. Avea dinţi mari şi albi. Rânji atât de tare încât ochii i se îngustară cât două crăpături iar ea observă ce gene dese are, negre şi dese, parcă desenate cu smoală. Apoi, din senin, păru stânjenit şi se uită peste umăr

înapoi spre Ellie. «Ăsta da, nebun» zise el. «Nu e trăznit? E un individ zmucit, straşnic tip, nu?» Ellie tot mai asculta muzică. Din cauza ochelarilor era imposibil să ştii ce gândeşte. Avea pe el o cămaşă ţipătoare portocalie pe jumătate descheiată ca să i se vadă pieptul albicios albăstriu, fără muşchii lui Arnold Friend. Gulerul cămăşii era ridicat de jur împrejur şi vârfurile lui se înălţau până dincolo de bărbie de parcă îl ocroteau. Îşi lipise tranzistorul de ureche şi somnola acolo într-un fel de uimire sub soarele arzător.

«E cam ciudat», zise Connie.

«Hei, zice că eşti cam ciudat! Cam ciudat!» strigă Arnold Friend. Izbi cu pumnul în maşină ca să-i atragă atenţia lui Ellie. Ellie se întoarse către ei pentru prima oară şi Connie observă brusc speriată că nici el nu mai era puşti – avea tenul alb spân, obrajii slab purpurii de parcă vasele de sânge erau prea aproape de suprafaţa pielii, chipul unui prunc de patruzeci de ani. Connie simţi că o cuprinde ameţeala când îl văzu şi se holbă la el aşteptând parcă ceva care să-i alunge panica primului moment, să readucă liniştea. Buzele lui Ellie îngânau necugetat cuvinte, bolboroseau în acelaşi timp cu vorbele care-i urlau în ureche.

«Mai bine plecaţi amândoi de aici», spuse Connie cu vocea sleită.

«Ce? Cum adică? urlă Arnold Friend. Am venit să te luăm cu maşina. E duminică.» Avea vocea celui de la radio acum. Exact aceeaşi, se gândi Connie. «Azi e duminică toată ziua, ştiai? Uite ce-i păpuşico, cu oricine ai fi fost aseară, nu uita că azi eşti cu Arnold Friend şi numai cu el! la vino jos,» zise el, de data asta cu totul pe alt ton, ceva mai scăzut, de parcă îl ajunsese în sfârşit căldura.

«Nu vreau. Am treabă.»

«Nu zău.»

«Mai bine plecaţi.»

«Nici gând, dacă nu vii şi tu.»

«Pe dracu dacă vin.»

«Connie, să nu faci pe proasta cu mine. Adică – adică vreau să-ţi spun să n-o faci», zise el clătinând din cap. Râse neîncrezător. Îşi ridică ochelarii deasupra frunţii, grijuliu ca şi cum într-adevăr purta o perucă, îndesându-şi ramele mai bine după urechi. Connie îl privea în neştire şi din nou o cuprinse ameţeala şi teama, frica crescu înăuntrul ei într-atât încât timp de o secundă nici nu-l mai văzu clar, ci ca o umbră lipită de maşina aurie, şi îi trecu prin cap că, deşi ajunsese într-adevăr acolo, de fapt el nu venea de nicăieri, nu era de nicăieri, şi tot ce era legat de el chiar şi muzica atât de cunoscută, erau doar pe jumătate adevărate.

«Dacă vine tata şi vă vede»

«N-avea grijă, nu vine. E la o petrecere.»

«Cine ţi-a spus?»

«La mătuşa Tillie. În momentul ăsta cred – cred că beau ceva. Stau jos», zise el nelămurit, îngustându-şi ochii de parcă putea străbate cu ei toată distanţa până dincolo de oraş, în curtea din spate a mătuşii Tillie. Apoi imaginea parcă deveni mai clară şi el aprobă hotărât din cap. «Chiar aşa. Stau jos. Uite-o şi pe sor-ta într-o rochie albastră, cu tocuri, vai de capul ei de caraghioasă – nici pe departe ca tine, inimioaro! Şi maică-ta o ajută pe o femeie grasă la porumb, îl curăţă – îl cojesc»

«Care femeie grasă?» strigă Connie.

«De unde vrei să ştiu, doar nu le cunosc pe toate grasele din lume!» râse Arnold Friend.

«Doamna Hornsby trebuie să fie... Dar cine a invitat-o?» strigă iar Connie. Se simţea un pic ameţită. Respira grăbit.

«E prea grasă. Nu-mi plac femeile grase. Îmi plac femeile ca tine, inimioaro», zise el zâmbindu-i leneş. Se priviră un timp prin plasa uşii. El spuse blând, «Uite ce ai să faci: o să ieşi de acolo. Q să stai lângă mine în faţă şi Ellie o să stea în spate, la naiba cu Ellie, este? Doar nu-i întâlnirea lui. Cu mine ai întâlnire. Eu sunt iubitul tău, inimioaro.»

«Ce? Eşti nebun?»

«Da, sunt iubitul tău. Nu ştii ce înseamnă asta, dar vei afla», zise el. «Îţi spun eu, pentru că eu ştiu tot despre tine. Şi zău dacă n-o să fie plăcut, şi, să ştii, n-o să poţi găsi unul mai bun ca mine ori mai politicos. Niciodată nu-mi calc cuvântul. O să-ţi povestesc cum este. La început, adică prima oară, sunt întotdeauna foarte drăguţ. O să te ţin aşa de strâns că nici n-o să-ţi treacă prin cap să te desfaci sau să te prefaci că vrei să pleci fiindcă o să ştii că nu poţi. Voi pătrunde în cele mai adânci taine din tine iar tu te vei supune şi mă vei iubi»

«Ţine-ţi gura! Eşti nebun de-a binelea!» strigă Connie. Se trase înapoi din uşă şi îşi astupă urechile cu mâinile de parcă ar fi auzit un lucru groaznic care nu o privea. «Nimeni nu vorbeşte aşa, eşti nebun,» repetă ea în şoaptă. Inima îi crescuse aproape să-i spargă pieptul şi tresăltările ei o inundau cu sudoare. Privi afară şi-l văzu pe Arnold Friend stând nemişcat pe loc, apoi înaintând un pas către verandă, împleticindu-se. Fu gata să cadă. Dar, ca un beţiv abil, reuşi să-şi recapete echilibrul. Se clătină în bocanci şi se agăţă strâns de unul din stâlpii verandei.

«Inimioaro?», zise el. «Mă auzi?»

«Du-te dracului de aici!»

«Fii cuminte, frumoaso. Mai bine ascultă.»

«Anunţ poliţia».

Arnold Friend se clătină din nou şi scuipă printre dinţi, numai pentru el, o înjurătură pe care ea nu trebuia s-o audă. Dar chiar şi acest «Dumnezeii!» sună artificial. Apoi începu din nou să zâmbească. Ea urmări ivirea zâmbetului, dosit parcă din spatele unei măşti. Toată faţa lui e o mască, se gândi ea înnebunită de spaimă, bronzată până la guler şi oprindu-se acolo ca şi cum cineva i-ar fi întins un strat gros de machiaj pe obraz, uitând însă de gât.

«Ei, frumoaso? Uite cum stă treaba? Eu nu mint niciodată, şi-ţi promit ceva: n-am să vin înăuntru după tine.»

«Bine faci! Anunţ poliţia dacă – dacă nu...»

«Inimioaro,» zise el acoperindu-i vocea, «inimioaro, eu nu intru după tine, pentru că o să vii tu afară. Şi ştii de ce?»

Connie gâfâia. Bucătăria i se părea cu totul necunoscută, o cameră în care se refugiase dar care nu era bună de nimic, n-o putea ajuta. Geamul bucătăriei n-avusese niciodată perdele, deşi trecuseră trei ani, iar în chiuvetă erau vasele pe care trebuia să le spele ea probabil, şi, dacă-ţi treceai palma pe deasupra mesei, ai fi dat de ceva lipicios.

«Mă asculţi, frumoaso; da?»

«– să anunţ poliţia –»

«Cum pui mâna pe telefon nu-mi mai ţin promisiunea şi intru. Ce zici, vrei să vin?»

Connie se repezi spre uşă încercând s-o încuie. Degetele îi tremurau «La ce bun s-o încui», zise liniştit Arnold Friend, vorbindu-i drept în faţă. «E o simplă uşă cu plasă. O nimica toată.» Unul din bocancii lui avea o înclinare ciudată, parcă era gol. Era îndreptat spre stânga, îndoit din gleznă. «Vreau să spun că oricine poate sparge o uşă, un geam, ori lemn sau fier ori altceva, dacă e nevoie, absolut oricine, şi cu atât mai mult Arnold Friend. Dacă s-ar aprinde casa, păpuşico, ai alerga afară drept în braţele mele, ca la tine acasă – ai pricepe că sunt iubitul tău şi ai termina cu prostiile. E adevărat că nu-mi displace o fetiţă dulce şi timidă, dar să nu facă pe proasta.» Unele cuvinte fuseseră rostite cu o uşoară tărăgănare şi Connie recunoscu ceva în ele – ecoul unui cântec de anul trecut, despre o fată aruncându-se în braţele prietenului ei, simţindu-se în sfârşit iar acasă.

Connie stătea în picioarele goale pe linoleum, holbându-se la el. «Ce vrei de la mine?» murmură.

«Pe tine te vreau», îi răspunse el.

«Ce?»

«De cum te-am văzut în seara aia mi-am zis, da, băiete, asta e. De la prima ochire.»

«O să se întoarcă tata. Vine să mă ia. A trebuit să mă spăl pe cap întâi, dar...» Vorbea repede şi sec, abia şoptit.

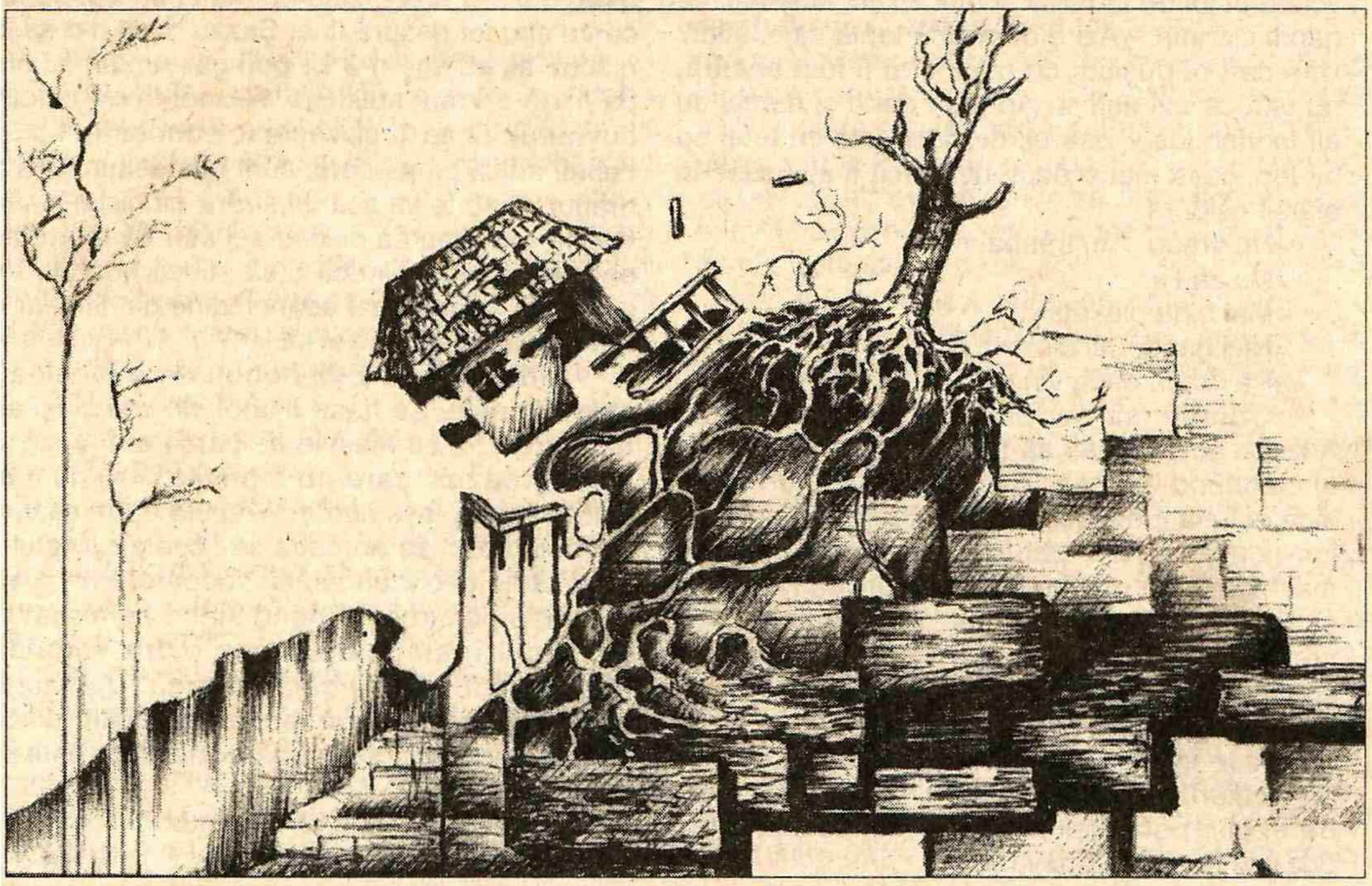

«Nu, tăticu nu vine, dar într-adevăr a trebuit să-ţi speli părul, pentru mine. E frumos şi strălucitor şi numai al meu. Îţi mulţumesc, inimioaro», zise el cu o prefăcută plecăciune şi din nou aproape că-şi pierdu echilibrul. Trebui să se aplece şi să-şi îndrepte bocancii. Era clar că picioarele nu-i ajungeau până la fund în ei; se vede că-şi îndesase ceva sub tălpi ca să pară mai înalt. Connie se holba la el şi dincolo de el, în maşină, la Ellie,-care părea că priveşte în gol spre ceva din dreapta lui. Acest Ellie spusese, sugându-şi cuvintele din aer unul după altul, ca şi cum abia le descoperea, «Să smulg firele de la telefon?»

«Mai ţine-ţi gura», zise Arnold Friend, cu faţa roşie fie din cauză că se aplecase ori poate încurcat fiindcă Connie îi observase bocancii. «Nu-i treaba ta.»

«Ce ce ai de gând? Ce vrei de la mine?» bâigui Connie. «O să chem poliţia şi o să te prindă şi o să te închidă.»

«Am promis să nu intru dacă nu te atingi de telefon şi mă ţin de cuvânt», îi aminti Arnold Friend. Îşi reluă poziţia încercând să-şi îndrepte umerii. Avea aerul unui erou de film care rosteşte o replică importantă. Vorbea însă prea tare, de parcă se adresa cuiva din spatele lui Connie. «Nu am de gând să dau buzna într-o casă străină, tot ce vreau e să vii tu la mine, aşa cum e normal. Ori nu ştii cine sunt?»

«Un nebun», murmură ea. Se îndepărtă de uşă deşi nu voia să intre în cealaltă cameră, de parcă asta l-ar fi îndreptăţit pe el să treacă pragul. «Ce vrei... eşti nebun, ce...»

«Cum? Ce spuneai, păpuşico?»

Ochii ei lunecară repede prin toată bucătăria. Nu-şi putea aminti unde se află.

«O să fie cum ziceam, păpuşico: o să ieşi de acolo şi o să facem o plimbare frumoasă cu maşina. Dar dacă nu ieşi, o să aşteptăm până vin ai tăi acasă şi o s-o păţească toţi.»

«Vrei sau nu să smulg firele?» întrebă Ellie. Depărtase radioul de ureche şi se strâmba de parcă fără radio nu putea suporta aerul.

«Ţi-am mai zis să-ţi ţii botul, Ellie», zise Arnold Friend, «dacă eşti surd fă bine şi pune-ţi un aparat auditiv, ai priceput? Vezi-ţi de treabă. Fetiţa asta n-o să ne dea de furcă, ai să vezi numai ce drăguţă o să fie cu mine, aşa că, Ellie, nu te amesteca, doar nu e întâlnirea ta – nu? Nu mă mai încolţi, nu ocupa tot drumul ca un şofer zănatec, nu mă înghesui, nu mă pisa la cap şi nu te mai ţine atât după coada mea», spuse el cu o voce rapidă şi fără intonaţie, de parcă trecea în revistă toate expresiile pe care le ştia dar nu mai era sigur care dintre ele erau la modă, apoi se aruncă spre cele mai noi, construindu-le cu ochii închişi. «Nu te furişa pe sub gardul meu, nu te vârî în gaura mea de veveriţă, nu-mi adulmeca lipiciul, nu-mi suge acadeaua, ţine-ţi acasă degetele alea unsuroase!» Îşi duse palma streaşină la ochi şi o cercetă din privire pe Connie, care se sprijinea cu spatele de masa din bucătărie. «Nu te uita la el, păpuşico, e o canalie. Un tâmpit. Este? Eu sunt cel mai potrivit pentru tine, şi, cum spuneam, o să ieşi afară de acolo ca o fată cuminte şi o să-mi dai mâna şi nimeni altcineva n-o să păţească nimic, nimeni, adică nici tăticul tău chel şi simpatic, nici mămica, nici sora ta care poartă tocuri înalte. Spune şi tu: de ce să-i amestecăm pe toţi în treaba asta?»

«Lasă-mă-n pace», murmură Connie.

«Ia zi, o cunoşti pe bătrâna de mai încolo, cu puii ăia de găină – o ştii?»

«A murit!»

«A murit? Cum? O cunoşti?» întrebă Arnold Friend.

«A murit.»

«Nu ţi-e simpatică?»

«A murit... a... nu mai este acolo...»

«Te-am întrebat dacă nu ţi-e simpatică, dacă ai ceva împotriva ei? Poate-i porţi pică?» Aici vocea îi scăzu de parcă ştia că spusese ceva prea brutal. Îşi duse mâna la ochelarii ridicaţi deasupra frunţii, vrând parcă să se convingă că mai sunt acolo. «Ei, e timpul să fii cuminte.»

«Ce vrei să faci?»

«Vreo câteva trebuşoare,» zise Arnold Friend. «Dar îţi promit că n-o să dureze mult şi ai să vezi că am să-ţi plac până la urma aşa cum ajunge să-ţi placă cineva de care eşti foarte aproape. Da, da, am să-ţi plac. Hai ieşi, nu mai ai ce căuta aici. Doar nu vrei să păţească ceva ai tăi, nu?»

Connie îi întoarse spatele dar se izbi în grabă de un scaun sau de masă, lovindu-se la picior, ceea ce n-o împiedică să alerge spre camera din fund şi să ridice receptorul din furcă. Ceva îi răsună în ureche, un zbârnâit slab, dar, cum îi era aproape rău de frică, rămase nemişcată ascultându-l – receptorul era umed, rece şi foarte greu, iar degetele ei bâjbâiră către cadran, prea slabe pentru a-l atinge. Începu să ţipe în telefon, în zumzetul care se auzea. Urlă, strigă după maică-sa, simţi cum răsuflarea i se smulge din piept din ce în ce mai des, cu un obiect cu care Arnold Friend o străpungea fără urmă de milă. O tânguire zgomotoasă sfâşietoare o copleşi zăvorând-o în adâncul ei, la fel ca pereţii casei în care se afla.

După o vreme îşi reveni. Era aşezată pe

podea, cu spatele ud lipit de perete.

Îl auzi pe Arnold Friend vorbind în dreptul uşii. «Aşa, fetiţo. Pune jos receptorul.»

Connie îl azvârli din mână.

«Nu, inimioaro. Ridică-l şi pune-l frumos.»

Îl ridică şi îl puse la loc. Tonul încetă.

«Aşa. Acum ieşi afară.»

Groaza îi lăsase un gol pe dinăuntru. Groaza care dispăruse odată cu răcnetele. Stătea cu un picior strâns sub ea şi adânc în mintea ei ceva ca un punct luminos rămânea aprins, nelăsând-o să se liniştească. Se auzi gândind. N-am s-o mai văd niciodată pe mama. Niciodată n-am să mai dorm în patul meu. Bluza ei verde era toată udă.

Arnold Friend spuse binevoitor, cu voce tare, ca pe scenă, «Locul de unde ai venit nu mai există şi locul către care ai vrut să pleci a dispărut. Locul ăsta pe care stai acum – în casa lui taică-tău – e doar o cutie de carton pe care pot s-o dărâm când vreau. Ştiai asta de la început, nu? Mă auzi?»

Îşi zise, Trebuie să mă gândesc. Trebuie să găsesc o soluţie.

«O să mergem aici, nu prea departe, pe un câmp frumos, înmiresmat şi cu mult soare», zise Arnold Friend. «O să te ţin strâns în braţe şi n-o să ai de ce să vrei să fugi; am să-ţi arăt ce înseamnă şi ce aduce dragostea. La dracu cu casa asta! Pare destul de solidă», continuă el. Zgârie peretele cu unghia dar zgomotul n-o mai făcu pe Connie să se înfioreze ca în alte dăţi. «Ia pune-ţi mâna pe inimă, păpuşico. Simţi? Pare şi ea solidă, dar noi, noi doi ştim adevărul. Poartă-te frumos şi cald cu mine, aşa cum ştii tu, fiindcă, spune, ce altceva ar putea face o fetiţă ca tine decât să fie caldă şi drăguţă şi să se supună? – şi să plece de acasă înainte de a se întoarce părinţii ei?»

Îşi simţea inima zvâcnind. Parcă o ţinea în palmă. Pentru prima oară în viaţă se gândi că de fapt nici nu era a ei, nu-i aparţinea, era doar un obiect viu care zvâcnea în ea, se zbătea înăuntrul unui trup care nici el nu-i aparţinea.

«Doar nu vrei ca ei să păţească ceva», spuse iar Arnold Friend. Hai, frumoaso, ridică-te. Ridică-te singură.»

Se sculă în picioare.

«Acum întoarce-te încoace. Aşa. Vino spre mine. – Ellie, nu ţi-am spus să dai aia la o parte? Cretinule. Cretin mizerabil şi bleg», zise Arnold Friend. Cuvintele lui nu arătau supărare, erau doar parte dintr-un descântec. Un descântec blând. «Acum vino spre mine prin bucătărie, inimioaro, şi zâmbeşte, hai, încearcă, eşti o fetiţă foarte dulce şi curajoasă; ceilalţi mănâncă acum porumb şi crenvurşti clocotiţi până crapă, lângă focul aprins afară, şi nu ştiu nici cel mai mic lucru despre tine, ca şi până acum de fapt, şi tu, păpuşico, eşti mai deşteaptă ca ei fiindcă nici unul nu ţi-ar fi dat ce o să-ţi dau eu.»

Connie simţi sub tălpi linoleumul rece. Îşi ridică părul din ochi. Arnold Friend dădu drumul stâlpului şi, ca o încercare, desfăcu braţele pentru a o primi, ţinând coatele întoarse înăuntru unul spre altul şi palmele atârnând moi, imitând o îmbrăţişare stânjenită şi ironică, ca să n-o intimideze.

Connie întinse mâna spre plasa uşii. Îşi urmări propriile mişcări în timp ce împingea încet uşa, de parcă era undeva departe, în nesiguranţă, în pragul celeilalte camere şi îşi vedea de acolo corpul şi capul cu păr lung ieşind în soare către locul unde o aştepta Arnold Friend.

«Fetiţa mea dragă cu ochi albaştri», zise el într-un suspin melodios care n-avea nici o legătură cu ochii ei căprui, dar care fu reluat neschimbat de marile întinderi însorite ce-l împresurau din toate părţile – atâta pământ cum nu mai văzuse Connie niciodată şi despre care nu ştia decât că într-acolo se îndreaptă. ■

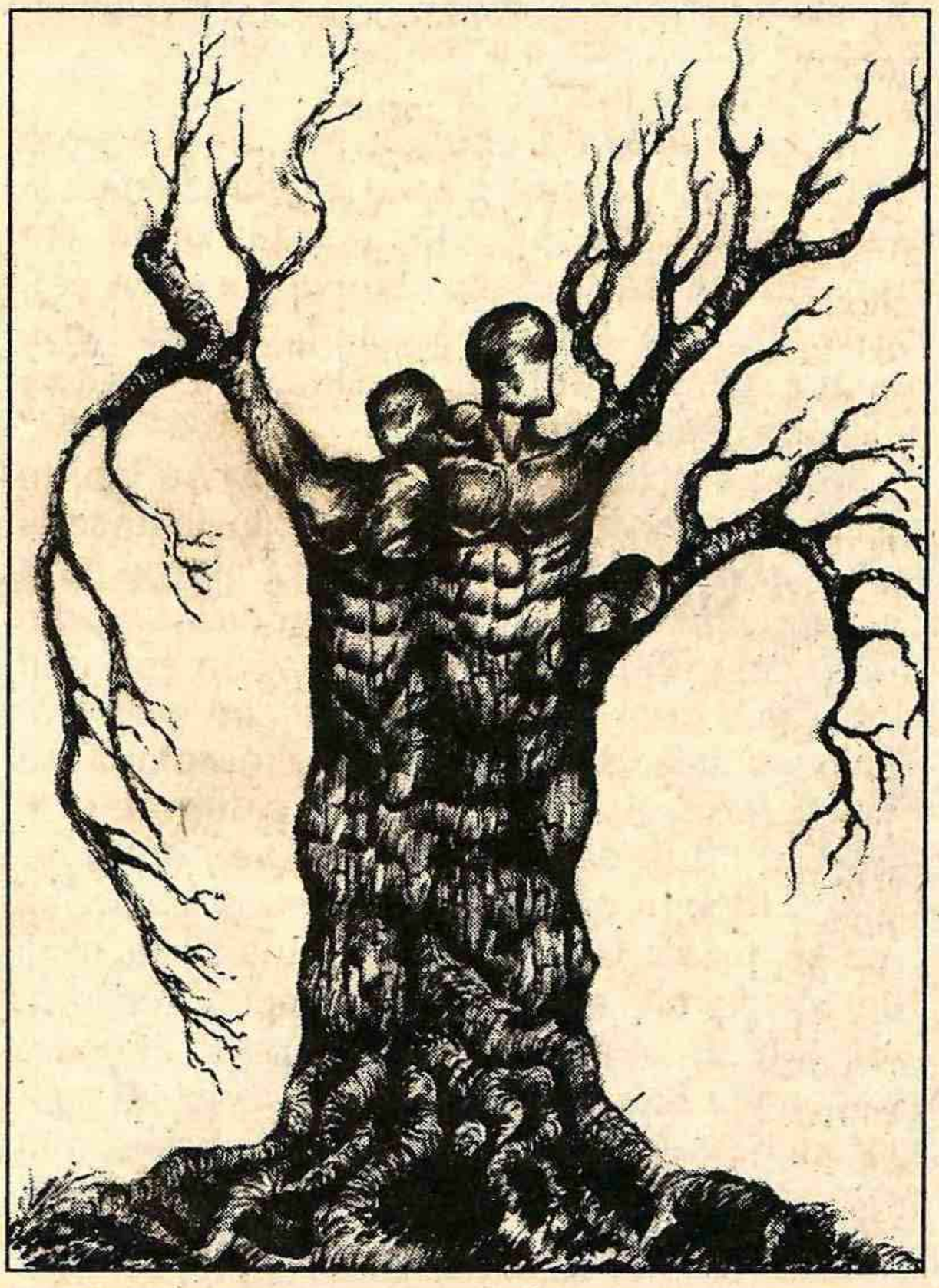

Traducerea:
Lidia ***Vianu***

Roland C. Wagner

Fragment din Cartea Mării

Pescadorul îşi aruncase plasele în apele internaţionale, la şase sute de mile în largul coastelor Ouessant-ului. Deşi era unul dintre modelele noi integral automatizate, vasul avea la bord şi un echipaj, supunându-se astfel legilor în vigoare, conform cărora nici un ordinator nu putea să conducă fără supraveghere umană un vehicul motorizat.

Pentru această călătorie, echipajul în cauză se limita la un singur om, Belkacem Le Louët, căruia i se atribuise gradul de căpitan, dar nu şi salariul corespunzător. Asta nu avea prea mare importanţă pentru el, deoarece însărcinarea constituia o adevărată sinecură. Nu-şi câştigase niciodată banii atât de uşor, nici măcar în vremea Lagunei Delfinilor.

O tristeţe nelămurită puse stăpânire pe el când îşi aminti de parcul de distracţii de pe coasta Vendée, unde petrecuse zece ani. Îi fusese dragă slujba aia – din cauza delfinilor, a căror prezenţă constantă avea, în ochii lui, ceva liniştitor. Desigur, în calitatea de paznic de noapte nu avea de-a face în mod direct cu ei, însă delfinii nu erau niciodată prea departe şi i se întâmpla adeseori să-şi modifice traseul de patrulare pentru a le face câte o vizită. Îl fascinau.

Apoi animalele muriseră, din pricina unei maladii necunoscute. Laguna Delfinilor fusese închisă definitiv, iar Belkacem se trezise şomer.

Clinchetul angrenajelor bine unse ale troliului care începuse să ridice năvodul îl smulse pe „căpitan“ din reverie. Sărind din hamacul unde lenevea, se îndreptă spre puntea superioară.

Nu putea şti niciodată. Un delfin – dacă mai rămăsese vreunul în viaţă – putea oricând să fie prins laolaltă cu peştii în năvod. Într-o astfel de eventualitate, Belkacem ţinea să fie de faţă, pentru a putea interveni cât mai operativ; cu puţin noroc, animalul nu avea să moară, existând şanse să-l readucă la viaţă...

Năvodul îşi vărsa prada în deschiderea largă a calei; tonii alunecau pe toboganul care ducea la uzina de condiţionare ascunsă în pântecele navei. Cu un gest maşinal, Belkacem îşi aşeză mâna pe maneta de comandă a opririi de urgenţă. Numai el putea să intervină dacă, printr-o întâmplare nenorocită, năvodul ar fi conţinut şi un cetaceu; ordinatorul nu era programat să trieze conţinutul imensului năvod. Rămăsese atât de puţin peşte în oceanele lumii încât orice specie era bună. Inclusiv cele ameninţate cu dispariţia.

Inclusiv delfinii.

De astă dată, un detaliu neobişnuit întrerupse visarea lui Belkacem. Privirea sa nu-l înregistrase, dar mintea îi reacţionase, mânată de un impuls mai mult sau mai puţin conştient. Tulburat, năpădit de un sentiment straniu pe care nu-l mai trăise niciodată până în acea clipă, întoarse încet capul, întrebându-se ce anume văzuse.

Cu siguranţă, nu un delfin.

Crezu mai întâi că se află în faţa unui peşte necunoscut, de forma unei mâini omeneşti. Apoi desluşi încheietura şi o parte a antebraţului, şi înţelese că nu era un peşte.

Degetul său strivi butonul de oprire în caz de urgenţă. Troliul se opri.

Dumnezeule, era un copil!

Belkacem se repezi spre trupul inert, călcând în picioare preţioşii toni. Ajuns în dreptul băiatului, se aplecă şi îl observă vreme de-o clipă, cu răsuflarea tăiată. Nu-şi făcea iluzii, nu exista nici o speranţă. Numai un cadavru putea să plutească astfel, între două ape, la o asemenea distanţă de ţărm.

O furtună năpraznică de simţăminte contradictorii se abătu asupră-i. O senzaţie confuză de rău fizic. O ploaie de excitare şi un vârtej de gânduri. Niciodată emoţiile sale nu-i mai păruseră atât de puternice. Dar nu era nicidecum momentul să se lase copleşit.

Îl ridică băiat, strâmbându-se din cauza mirosului de peşte, de-a dreptul insuportabil chiar şi pentru un om al mării. Strângând la piept trupul inert, percepu o respiraţie slabă, dar neregulată. Un adevărat miracol. Doar dacă nu cumva...

Îl purtă în braţe, încă inconştient, către una din cabinele libere, şi îl întinse pe pat. Avea impresia că acţionează mecanic, mânat parcă de un reflex. Mintea nu-i stătea la ceea ce făcea; în interiorul craniului său, ideile nu încetau să se rotească bezmetice, fără a reuşi să se

coaguleze într-un ansamblu coerent.

Rămase o clipă locului, contemplând chipul tânăr; constată cu uşurare că îşi pierduse nuanţa uşor vineţie, şi că pleoapele acoperiseră ochii adolescentului, ce arbora de-acum expresia calmă a cuiva cufundat într-un somn adânc. În sfârşit, se hotărî să se urnească; urcă pe punte pentru a repune în funcţiune troliul.

Când ultimul peşte îşi găsise locul în cală, Belkacem se reîntoarse la căpătâiul băiatului. Acesta nu-şi recăpătase cunoştinţa, dar respiraţia îi era cât se poate de normală. Observându-l cu atenţie, căpitanul descoperi numeroasele cicatrici care îi brăzdau pielea arsă de soare. Unul dintre degetele sale de la picioare părea a fi fost strivit odinioară de cleştii unui crab uriaş, iar podul palmelor era acoperit de bătături cu un aspect subtil anormal.

În condiţii obişnuite, procedura îi impunea căpitanului să anunţe căpitănia portului despre o astfel de descoperire, dar Belkacem se temea de reacţia pe care ar fi putut-o provoca un astfel de anunţ; puţinii marinari ai veacului XXI nu-şi pierduseră nimic din reputaţia de mari născocitori.

Pentru a evita o discuţie stânjenitoare cu nişte interlocutori sceptici, era de preferat să aştepte până când băiatul avea să-şi revină, pentru a-l putea aduce în faţa camerei de luat vederi a videofonului. Desigur, o imagine video nu constituia nicidecum o dovadă, dar cei de la căpitănie n-aveau să-şi împingă neîncrederea până într-acolo încât să creadă că Belkacem se distrase, jucându-se cu calculatorul de bord, numai pentru a-i trage pe sfoară!

Pentru a-şi omorî timpul, stând la căpătâiul naufragiatului, luă în mână o revistă de popularizare a ştiinţei uitată pe noptieră de cine ştie când. Începu să o răsfoiască absent. Ajuns la pagina de cuvinte încrucişate, văzu câteva careuri neterminate şi luă un creion. Era atât de ocupat cu descâlcirea definiţiilor trase de păr, încât nici nu simţi trecerea timpului şi somnul care-l încolţise.

Când se trezi, patul era gol, dar aşternuturile şifonate mai păstrau încă urma unui corp în mod evident mai mic decât al său. Mânat de îndoială, ori poate de-o speranţă nebunească, Belkacem se aplecă şi adulmecă încet. Se ridică, neîncrezător, contemplând cu ochii înceţoşaţi urmele de sare care desenau pe pernă conturul unui cap.

Însufleţit brusc, urcă pe punte pentru a consulta jurnalul de bord din memoria ordinatorului. Maşinăria arhiva tot ce se petrecea în sfera sa de percepţie, iar oprirea troliului era acolo, consemnată cu conştiinciozitate. Dar numai atât nu era de-ajuns pentru a convinge pe cineva.

Oricum, ştii de pe-acum că nu vei spune nimănui povestea asta. Nu ai de gând să treci drept mincinos – sau, mai rău, drept nebun.

Dacă tot ajunsese aici, verifică în treacăt ruta urmată de pescador. Se îndrepta cu toată viteza către Brest. Dacă vremea n-avea să se schimbe, aveau să ajungă acolo în cel mult douăzeci şi patru de ore.

Certitudinile erau puţine: oprise troliul, întinsese ceva pe patul din cabină, *ceva* care lăsase în aşternut un miros puternic de peşte, ca şi urme vagi de sare pe pernă – iar dimineaţă nu mai era nimic acolo...

Toate acestea puteau avea o explicaţie raţională. O insolaţie ar fi fost de-ajuns... Belkacem încercă să-şi închipuie cam cum arătase cărând în braţe un ton, dar imaginea era atât de nefirească încât îl determină să clatine vehement din cap, alungând-o.

Îşi petrecu ziua plutind într-o stare confuză. În noaptea aceea, ultima pe care o petrecea la bord, visă delfini cu pielea de un negru plumburiu, care însoţeau nava pe drumu-i către port.

Când se trezi, îşi împachetă lucrurile şi făcu ordine în cabină. Apoi, după o ceaşcă de cafea sorbită în grabă, făcu o ultimă tură de inspecţie prin cabine. Realiză că uitase să schimbe aşternutul patului în care...

Se grăbi să pună lenjerie de pat curată. Când să iasă, observă pe podea revista şi o ridică cu gând să o arunce; peste câteva ceasuri avea să-şi poată cumpăra alta. În drum spre spălătorie, îşi imagină chioşcul de ziare, dorindu-şi ca una dintre numeroasele reviste cu animale – care se înmulţeau parcă în ritmul în care speciile dispăreau una după alta – să consacre un articol delfinilor.

Lăsând cearşafurile în grija maşinii de spălat, Belkacem urcă înapoi pe pasarelă. Avea un brevet de pilot eliberată de cei ce-l angajaseră, dar prefera să lase pescadorul în grija ordinatorului.

■ ■ ■

Revista îi rămăsese în mână. Îşi aminti de careurile de cuvinte încrucişate rămase neterminate. Reuşise oare să dea de capăt definiţiilor, ieri seară, înainte de a-l răzbi somnul? Nu-şi mai amintea nimic. Şi realiză că felul în care îl furase somnul cu o seară înainte nu i se mai părea la fel de *firesc*.

Rămase cu gura căscată văzând rândurile care acopereau întreaga suprafaţă a hârtiei lucioase: scrisul mărunt, care profita de cele mai

minuscule spaţii libere, alterna cu litere uriaşe care traversau fotografii, desene şi chiar textele tipărite, fără a acorda câtuşi de puţin atenţie lizibilităţii. Era de netăgăduit, nu putea fi decât scrisul său; când îl aşternuse pe hârtie fusese însă, în mod cert, pradă unei incredibile frenezii, căci îi era din cale-afară de greu să-l descifreze. Totuşi, reuşi să desluşească fraze răzleţe:

«Perpetuarea speciei, perpetuarea Vieţii...»

«O nişă ecologică nu rămâne niciodată prea mult timp liberă...»

«Oceanul e pretutindeni acelaşi...»

O îndoială înspăimântătoare îşi făcu loc în mintea lui. Cuprins de ameţeala care precede rezolvarea unei enigme, căpitanul Belkacem Le Louët se apropie de tastatura ordinatorului şi transcrise textul de pe paginile revistei.

■ ■ ■

Această lume n-a fost niciodată calmă. Din vremuri imemoriale a fost măturată de furtuni, bombardată de meteoriţi, desfigurată de erupţii vulcanice. Câmpul ei magnetic s-a inversat de nenumărate ori, continentele ei s-au deplasat, mareele i-au agitat fără încetare oceanele. Cât despre calotele polare care au avansat şi s-au retras în ritmul impus de glaciaţiuni, ori despre schimbările climatice care au silit ecosistemele să se adapteze, nici n-are rost să le mai pomenim.

Lumea asta n-a fost calmă niciodată. Oricât de departe aş căuta în memoria mea, care datează de când s-a ivit primul licăr de Viaţă, celulele încăpăţânate au purtat bătălii crâncene pentru supravieţuire în fundul oceanelor. Supravieţuire. Reproducere. Perpetuarea speciei, perpetuarea Vieţii. Nici un preţ n-a fost prea mare pentru ca această aventură să nu se sfârşească aici, în mod stupid, de la primii paşi şovăitori!

Viaţa pe Terra are o origine comună, unică. Suntem cu toţii frânturi ale aceleiaşi fiinţe, care s-a disociat de-a lungul vremii, explodând într-o infinitate de creaturi, diferite, dar complementare. Lupta pentru supravieţuire constituie o luptă pentru echilibru: un echilibru al cărui garant este poporul meu.

Al cărui garant a fost *poporul meu, ar fi trebuit să spun...*

Între principalele caracteristici ale Vieţii se numără şi incredibila ei disponibilitate pentru adaptare. Astfel, pentru a produce energie, celulele primitive foloseau alte elemente decât oxigenul. Numai ulterior, unele dintre ele au început să producă oxigen, permiţând altora să-şi întemeieze existenţa pe acest gaz devenit omniprezent.

Viaţa ştie să îşi arate oportunitatea.

Îmi amintesc

Nu există nici un cotlon al acestei lumi care să-i fie inaccesibil. Viaţa e tenace, încăpăţânată, capabilă să se işte din nimic, sau din aproape nimic. A fost de-ajuns ca speciile care-au supravieţuit marilor cataclisme ale trecutului să se diversifice, precum strămoşii lor, odinioară, pentru ca totul să fie luat de la capăt. O nişă ecologică nu rămâne niciodată prea mult timp liberă.

Şi, în fiecare epocă, de-a lungul fiecărei ere, una sau mai multe specii au reuşit, mânate de instinct, să-şi citească codul genetic, pentru a afla de acolo istoria noastră, a tuturor. Istoria planetei. Istoria Vieţii, a evoluţiei sale obstinate, a nenumăratelor ei mutaţii.

Istoria mea.

Cuvântul cheie este complementaritatea, iar corolarul său este coeziunea. Cu toţii, suntem unul. Alcătuim o singură fiinţă. Întregul, mai mare decât suma părţilor sale, în care fiecare îşi are rolul său, de la umila bacterie şi până la gânditoarea balenă.

Simbioza care uneşte totalitatea creaturilor vii e mai profundă decât pare la prima vedere. Nu e vorba doar de un sistem care funcţionează potrivit principiului unui vas închis, nu este un simplu proces mecanic de asociere între specii. Simbioza are şi o dimensiune spirituală; o dimensiune în care cetaceele, şi în mod deosebit delfinii, joacă rolul de catalizator.

Noi suntem cei ce regularizează armonia psihică a acestei lumi.

Am regularizat-o, *mai degrabă, căci de-acum vom pleca.*

Oceanul e pretutindeni acelaşi. Curenţii săi se scurg de la o lume la alta, în dimensiunea în care universurile paralele se suprapun. Apele unei infinităţi de mări se amestecă, fecundându-se într-un lent şi inviziibil proces de fermentaţie.

Poporul meu ştie de multă vreme cum să utilizeze curenţii transversali *care trec dintr-un univers într-altul. Unii dintre noi i-au purtat pe naufragiaţi în alte realităţi, dând naştere la mii de legende. Dar numai de curând ne-am gândit să folosim aceşti curenţi pentru a fugi. E o hotărâre costisitoare pentru noi, căci ne va fi greu să trăim fără Oameni; ne vor lipsi mereu, aşa cum ne-ar lipsi o parte din noi înşine.*

Cu toate acestea, nu avem de ales.

Ba nu, mint: avem de ales. Am putea alege moartea.

Noi eram motorul acestei lumi. Spiritul ei creator, inventivitatea. Am împins, fără încetare, speciile surori înainte. Omul, în nemăsurata-i

vanitate, crede că progresele sale fulgerătoare nu i se datorează decât lui însuşi. Dar noi eram, de fapt, cei care slujeam drept catalizatori, iar ideile noi se năşteau din această simbioză mentală, atât de delicată încât rămânea cvasi-imperceptibilă.

Voi eraţi furnizorii matricelor psihice; noi le provocam coliziunile. Un exemplu de extraordinară complementaritate, care a permis naşterea a ceea ce voi numiţi «civilizaţie».

Apoi aţi început să ne masacraţi.

Sigur, au existat dintotdeauna oameni care ne-au vânat, chiar dacă majoritatea covârşitoare ne îndrăgea. Dar otrăvirea mărilor, care a ucis atât de mulţi din seminţia noastră, precum şi folosirea sistematică a imenselor năvoade de pescuit, care strângeau tot ce li se nimerea în cale, au pus curând în pericol specia noastră, ca şi şansele de refacere a resurselor de hrană.

Ultimele balene au plecat deja, la fel şi focile şi caşaloţii. Câteva foci, morse şi elefanţi de mare au luat, la rândul lor, calea exilului. Se pare că toate mamiferele sunt, în mai mică sau mai mare măsură, conştiente de simbioza care ne uneşte, şi o slujesc sau se folosesc de ea.

Iată: vom pleca şi noi. Să nu crezi însă că este o dovadă de laşitate. Pur şi simplu, nu mai putem trăi alături de voi, căci voi ne-aţi distrus biotopul.

Povestea mea.

După spusele delfinilor cu bot alb care m-au adoptat, aş fi căzut de la bordul unui vapor, pe când eram doar un prunc. Când m-au salvat de la înec, s-au gândit mai întâi să mă depună pe o plajă oarecare. Apoi au prins drag de mine.

Nu-mi amintesc nimic din viaţa mea alături de oameni. De când mă ştiu, îmi amintesc doar marea şi înotătoarea dorsală a tatălui meu, despicând apa în fruntea noastră. Călătoream călare pe mama, cu coapsele strânse în jurul corpului ei neted şi puternic. Vara, ni se întâmpla să călătorim până departe, către nord, spre acele insule colţuroase unde soarele nu apune niciodată (Spitzberg?)

Când năvodul tău m-a capturat, tocmai ratasem trecerea în universul în care s-a refugiat ceea ce a mai rămas din seminţea mea. Înotam pe sub apă, între fraţii şi surorile mele, ţinând direcţia curentului transversal, *când, deodată, au dispărut cu toţii. Fără îndoială, ratasem vreo buclă subtilă din spaţiu-timp. O clipă mai târziu, mi-am pierdut cunoştinţa, lovit, fără îndoială, de zbaterea unui ton.*

Când mi-am revenit, am trăit o clipă de panică. Nu ştiam ce înseamnă un pat, aşternuturile sau o cabină. Din fericire, erai îndeajuns de aproape de mine, pentru a-ţi putea cerceta, fugar, mintea...

Mi-ai salvat viaţa. Îţi las acest mesaj în semn de mulţumire pentru ce ai făcut. Va fi formulat cu vorbele tale, cu scrisul tău, fiindcă mintea ta e cea care îmi traduce gândurile: în ceea ce mă priveşte, nu ştiu o iotă din limba voastră, a oamenilor.

Precum ţi-am spus, eu sunt un delfin.

■ ■ ■

Pescadorul era pe punctul de a acosta atunci când Belkacem sfârşi de transcris dezlânata poveste pe care nu-şi amintea să o fi redactat. Reciti în grabă textul de pe ecran, consultând din vreme în vreme originalul, atunci când avea câte o nelămurire, apoi imprimă documentul, înainte de a şterge versiunea din memoria ordinatorului; era de preferat să nu lase nici o urmă a acelor clipe de delir.

Înainte de a părăsi nava, avu grijă să preaia din jurnalul de bord coordonatele locului în care îl pescuise pe copilul-delfin: erau puţine şanse ca el să regăsească prea curând amplasamentul unui curent marin care traversa spaţiile interdimensionale!

Îndeplini ca un robot formalităţile, ascunzând cât putea de bine confuzia care-i stăpânea gândurile.

Trebuia să reziste până când avea să predea ştafeta. Altfel, era posibil să nu mai fie lăsat să plece. Nimeni nu e dispus să încredinţeze un pescador valorând douăzeci de milioane de euro unui individ care susţine c-a întâlnit un copil-delfin înotând în apele internaţionale. În cel mai bun caz, i s-ar recomanda un consult psihiatric, înainte de a fi trimis într-un concediu prelungit.

Îşi petrecu zilele ce urmară pradă toropelii, de parcă ar fi evoluat la graniţa dintre două lumi. Puţin câte puţin, cuvintele mâzgălite pe paginile revistei îşi croiau drum spre adâncimile inconştientului său; ajunsese să cunoască pe de rost cele câteva pagini ale acestei istorisiri dezlânate, această proză lipsită de sens pe care o păstra mereu la îndemână, pentru a putea arunca oricând o privire, atunci când îi trecea prin minte vreo nouă interpretare.

Vreme de mai bine de o săptămână, trăi cu gândul la mesajul copilului-delfin. Nimic altceva nu mai avea importanţă. Mâncă, dormi, chiar se îmbătă o dată, dar alcoolul îi lăsă în gură un gust amar. În tot acest timp, textul îi era mereu în minte.

Îmi amintesc de toate acestea...

Acum, vom pleca şi noi...

Ideile noi se năşteau din această simbioză mentală...

Ziarele pe care şi le cumpăra sau pe care le găsea în camera de la hotel îi erodau, cu fiecare zi ce trecea, orice certitudini. Începuse să fie interesat de informaţii pe care altă dată le-ar fi uitat deîndată ce le citise, remarca detalii aparent lipsite de importanţă...

Fu uimit de numărul mare al proceselor intentate pentru plagiat: scriitori, muzicieni, cercetători, designeri publicitari – cu toţii păreau că începuseră să se copieze unii pe alţii, în loc să inoveze. Cel mai îndrăzneţ – şi inconştient – era fără îndoială acel fizician care publicase un articol în care prezenta o „nouă" teorie – de fapt, nimic altceva decât Teoria Relativităţii Restrânse, rebotezată a Reciprocităţii Limitate.

În schimb, se depuneau din ce în ce mai puţine brevete de invenţie. Fenomenul începuse în urmă cu câţiva ani, dar criza ajunsese acum la apogeu. Părea că toată imaginaţia părăsise brusc această lume.

Fugise oare, odată cu delfinii?

Belkacem se afla la ţărm de zece zile, când fotografia unei balene albastre, realizată cu câteva zile mai devreme în mijlocul oceanului, apăru pe prima pagină a *Telegrafului din Brest*. Poza îşi merita locul, deoarece specia era considerată a fi dispărut cu ani în urmă. În articolul însoţitor era redată lista animalelor marine care nu mai fuseseră observate în ultima vreme; corespundea, punct cu punct, cu cea a cetaceelor care, chipurile, fugiseră folosindu-se de curenţii *transversali*.

Din ziua aceea, Belkacem trăi în aşteptarea plecării.

Pentru a-şi omorî timpul, îşi petrecea zilele la mediatecă, răsfoind cărţi şi consultând CD-rom-uri în căutare de date despre delfini. Realiză cu această ocazie că ştia foarte puţine despre ei. Descoperi, între altele, că epiderma lor spongioasă, absorbind turbioanele, era cea care le permitea să înoate cu mai mult de şaizeci de kilometri pe oră, şi că puii lor ieşeau întotdeauna din pântecele mamelor lor cu coada înainte.

Mai află şi că, odinioară, delfinii simbolizaseră transmigraţia sufletelor; paralela cu exodul evocat de copilul-delfin îi sări imediat în ochi. Ideea îi veni însă, pentru întâia oară, în vreme ce contempla un delfin încadrat de crini, blazonul unui comitat demult uitat. Înţelese imediat de ce aştepta cu atâta nerăbdare începerea următoarei campanii de pescuit, iar acest lucru nu făcea decât să îi sporească graba.

Când veni clipa, îndreptă nava spre vest, după care, când pescadorul ieşise din radă, programă drept destinaţie locul în care pescuise copilul-delfin. Călătoria îi oferi răgazul necasr pentru a mai descifra câteva fraze din text, care, fără a-i aduce vreun element nou, îi întăriră şi mai mult convingerile.

Nu, nu visase. Delfinii şi celelalte cetacee nu muriseră: *fugiseră*.

După mai puţin de treizeci de ore de drum, când ordinatorul îl informă că ajunsese în locul dorit, verifică pentru ultima oară programarea maşinăriei. Îmbrăcă apoi combinezonul din cauciuc, îşi încălţă labele palmate, îşi acoperi faţa cu o mască şi se lăsă să lunece în apa verzuie. Plutind asemeni unui dop de plută, urmări cum pescadorul se îndepărta către nord-vest.

Nerbădarea i se risipise. Făcuse tot ce-i stătea în putinţă. Urmarea nu mai depindea de el. Dacă se înşelase, dacă interpretase greşit mesajul copilului-delfin, avea să moară, pur şi simplu; dar nici măcar această perspectivă nu-i trezi vreo urmă de nelinişte. Se resemnase.

Nu, nu era resemnat.

Era *pregătit*.

Simţi ceva agitându-l, sub suprafaţa apei. Degeaba îşi încordă vederea, nu reuşi să distingă decât o formă nelămurită.

Un rechin, gândi el, cu o înspăimântătoare luciditate. *Ei n-au fugit încă!*

O nouă atingere îl făcu să tresară. Nu moartea îl speria, ci perspectiva de a fi devorat de viu.

Cum ar putea cineva să aştepte cu resemnare o asemenea soartă? se întrebă, crispându-se în aşteptarea inevitabilului.

Un corp suplu şi puternic păru a se materializa brusc, din neant, la picioarele sale, trăgându-l după sine, înainte. Nu avu timp decât să tragă adânc aer în piept şi să se agaţe de înotătoarea care i se ivise sub nas; apoi delfinul plonjă în căutarea curentului *transversal* care avea să-i ducă dincolo, în acel alt univers unde apa oceanului era curată, unde nimeni nu ucidea delfinii pentru a-i înghesui în conserve ca „salată de ton".

În acel univers în care se refugiase toată imaginaţia lumii.

Traducerea:
Horia Nicola ***Ursu***

Poul Anderson

Kyrie

„*Kyrie*“ a apărut mai întâi în culegerea *The Farthest Reaches* (1968), al cărei titlu antologatorul Joseph Elder îl desprinde, parafrazat, chiar din textul povestirii: „The ship prowled the farther reaches“ („Nava mai rătăci multă vreme prin spaţiu, spre alte destinaţii şi fontiere“). În 1969, „*Kyrie*“ a ajuns în selecţia finală de cinci titluri, nu „nominalizate“ (ceea ce în româneşte înseamnă altceva), ci propuse spre a candida (asta înseamnă în englezeşte „nominated“, „nomination“, „nominee“) la Premiul Nebula pe 1968 (adjudecat însă, în final, de o altă „candidată“). Că succesul nu este sinonim cu valoarea şi nici viceversa, că succesul trece iar valoarea rămâne, o dovedesc numeroase şi prestigioase antologii în care, pe parcursul anilor şi deceniilor ce-au trecut de-atunci, povestirea lui Poul Anderson a fost chemată să-şi ocupe locul pe care-l merită: *World's Best Science Fiction 1969* (1969), antologatori Donald A. Wollheim şi Terry Carr; *Black Holes and Other Marveles* (1978, 1981), antologator Jerry Pournelle; *The Road to Science Fiction*, vol. III, *From Heinlein to Here* (1979, 1996), antologator James E. Gunn; *Norton Book of Science Fiction* (1993), antologatori Ursula K. Le Guin şi Brian Attebery; *The Ascent of Wonder: The Evolution of Hard SF* (1994), antologatori David G. Hartwell şi Kathryn Cramer.

Pe culmea unui pisc din Carpaţii Lunari sălăşluieşte mânăstirea Sfintei Marta din Betania. Zidurile tăiate în roca naturală, una cu stânca muntelui, se profilează întunecate şi abrupte pe un cer întotdeauna negru. Dacă te-apropii dinspre Polul Nord de-a lungul Traseului Platon, poţi vedea crucea din vârful turnului proiectată limpede pe discul albastru al Pământului. Nu se aude bătând nici un clopot – sunetul nu se propagă în vid.

Vei auzi însă clopotele înăuntru, la ceasurile de rugăciune, răsunând prin catacombele de dedesubt, unde maşinile veşnic în funcţiune asigură un mediu de viaţă asemănător cu cel terestru. Dacă se-ntâmplă să mai rămâi o vreme, le vei auzi chemarea pentru slujba de pomenire. Căci s-a statornicit datina ca la mânăstirea Sfintei Marta să se înalţe rugăciuni pentru cei ce au pierit în spaţiu; şi de la an la an, aceştia sunt tot mai mulţi.

Dar nu aceasta este îndatorirea călugăriţelor. Ele se îngrijesc de cei bolnavi, de nevoiaşi, de infirmi, de cei ce şi-au pierdut minţile, de toţi cei pe care spaţiul i-a zdrobit şi i-a zvârlit înapoi. Luna e plină de asemenea nefericiţi, fie exilaţi acolo pentru că nu mai pot suporta gravitaţia de pe Pământ, fie suspectaţi de-a fi purtătorii unor germeni patogeni de pe planete necunoscute, fie pentru că oamenii sunt prea ocupaţi să-şi croiască drum peste mereu alte şi alte frontiere, pentru a mai avea timp să se ocupe şi de cei căzuţi pe drum. Pentru surorile de-acolo, costumul de cosmonaut e la fel de obişnuit ca rasa călugărească, iar degetele lor sunt la fel de dibace în utilizarea instrumentului medical ca şi în prefirarea rozariului.

Le rămâne însă timp şi pentru meditaţie. Noaptea, când strălucirea orbitoare a Soarelui se stinge timp de-o jumătate de lună, panourile capelei se deschid şi, prin cupola transparentă, privirea stelelor cade drept asupra lumânărilor ce pâlpâie. Stelele însă nu pâlpâie, lumina lor în vid e fixă, îngheţată. Dintre călugăriţe, una mai ales e nelipsită de la acel ceas de rugă pentru cei morţi, pentru propriii ei morţi. Şi stareţa mânăstirii are grijă ca ea să poată fi de faţă şi să nu lipsească atunci când, la un an o dată, răsună acea slujbă orânduită anume chiar din ceasul legământului ei întru cele sfinte:

Requiem aeternam dona eis, Domine,

et lux perpetua luceat eis.
Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

▼ ▼ ▼

Expediţia spre Supernova Sagitarii avea un echipaj format din cincizeci de fiinţe umane şi o pară de foc. Desprinzându-se de pe orbita terestră, făcuse apoi un lung ocol pentru ca, la escala de pe Epsilon Lyrae, să-l ia la drum şi pe ultimul membru al echipajului. Din acel punct, a început să se apropie de destinaţie în etape.

Acesta este paradoxul: spaţiul şi timpul nu sunt altceva decât unul ipostaza celuilalt. Explozia avusese deja loc cu peste o sută de ani în urmă, când a fost observată de oamenii de pe Ultima Spes. Aceştia duceau mai departe strădania unor generaţii întregi de a pătrunde cu mintea civilizaţia unor fiinţe complet altfel decât noi; dar într-o noapte, ridicându-şi privirile spre cer, au văzut o lumină atât de strălucitoare încât arunca umbre.

Acel front de undă avea să atingă Pământul abia peste câteva secole. Dar în acel moment din viitor, din strălucirea orbitoare de-acum n-avea să mai rămână decât un slab punct luminos pierdut în puzderia de lumini de pe cer. În acest timp însă, o navă echipată pentru a putea străbate în salturi instantanee spaţiul cosmic pe care lumina trebuie să-l parcurgă abia târându-se, ar fi putut s-o ia pe urma lăsată în timp de acea stea gigantică ce trăgea să moară.

De la distanţa adecvată, aparatele înregistrau ceea ce se petrecuse înainte de explozie, acea imensă masă incandescentă prăbuşindu-se în sine după ce-şi consumase în foc ultima fărâmă de combustibil nuclear. Un salt, şi vedeau acum ce se întâmplase cu un secol în urmă, vâltoarea şi convulsia şi vijelia de quante şi neutrino, şi radiaţia ce egala sute de miliarde de sori de pe tot cuprinsul aceste galaxii puşi laolaltă.

Totul se stinse apoi, lăsând un gol în cer, şi-atunci Raven se apropie şi mai mult. Înaintând spre interior cu încă cincizeci de ani-lumină – cincizeci de ani! – nava examina acum chiar sâmburele de foc micşorându-se din ce în ce în miezul acelei pâcle ce avea luminozitatea fulgerului.

Cu douăzeci şi cinci de ani mai târziu, globul central se închircise şi mai mult, în timp ce nebuloasa crescuse în expansiune şi scăzuse în strălucire. Dar pentru că se apropiaseră la o distanţă aşa de mică, totul părea acum mai mare şi mai strălucitor. Acea necruţătoare strălucire orbitoare, insuportabilă pentru ochiul liber, făcea să pălească toate constelaţiile de pe cer. Prin filtrele telescoapelor apărea imaginea unei scântei alb-albăstrii plutind în inima unui nor opalescent dantelat pe margini cu filamente delicate.

Raven începu preparativele pentru saltul final, prin care urma să ajungă chiar în imediata apropiere a supernovei.

Căpitanul Teodor Szili porni să-şi facă ultimul tur de inspecţie. Motoarele navei îl învăluiau în murmurul lor difuz, imprimând navei acceleraţia gravitaţională calculată spre a atinge viteza intrinsecă optimă. Zumzetul motoarelor, ţiuitul stins al dispozitivelor de reglare, fâşâitul sistemelor de ventilaţie. Simţea energia navei trecându-i ca o vibraţie de-a lungul oaselor. Dar numai metal de-jur-împrejur, gol şi inospitalier. Prin hublou, o îmbulzeală sălbatică de stele, monstru nu constelaţie: aşa arată de-aici arcul fantomatic al Căii Lactee; dincolo de hublou, vidul cosmic, razele cosmice, frigul cosmic de-abia cu ceva peste zero absolut, iar până la cel mai apropiat adăpost omenesc – distanţe pe care nici chiar imaginaţia nu poate să le străbată. Era pe punctul de a-şi duce oamenii acolo unde nimeni înaintea lor nu mai fusese vreodată, în condiţii pe care nimeni nu le putea prevedea cu certitudine, şi această povară apăsa greu pe umerii lui.

O găsi pe Eloise Waggoner la postul ei, o cabină strâmtă, dar legată prin interom direct cu puntea de comandă. Venise acolo atras de muzică: acorduri de un calm majestuos şi triumfal pe care nu-l mai întâlnise până atunci. Din pragul cabinei, unde se oprise, o văzu stând în faţa unui mic magnetofon aşezat pe masă.

– Asta ce mai e? o întrebă el.

– A! tresări femeia (nu se putea gândi la ea ca la o fată, deşi abia trecuse de vârsta adolescenţei). Păi... aşteptam saltul.

– Doar era vorba să fii gata în orice moment, nu?

– Şi ce-aş avea de făcut? răspunse ea cu mai puţină timiditate decât îi era felul. Vreau să spun, nu-s nici navigator, nici expert ştiinţific.

– Faci parte din echipaj. Tehnician de comunicaţii speciale.

– Da, cu Lucifer. Iar lui îi place muzica. Spune că prin muzică ne-am apropiat de comuniune mai mult decât prin orice altceva din ce ştie el despre noi.

– Comuniune? ridică Szili din sprâncene.

Un val de roşeaţă urcă pe faţa uscăţivă a Eloisei. Privea fix în podea, contorsionându-şi mâinile.

– Poate că nu-i ăsta cuvântul potrivit. Pace,

armonie, unitate... Sau poate Dumnezeu?... Simt ce anume vrea el să spună, dar noi nu avem nici un cuvânt care să se potrivească exact pentru asta.

– Hmm... În fine, treaba ta este să-i întreţii buna dispoziţie. Căpitanul îi mai aruncă o privire şi simţi din nou acea repulsie pe care încercase mereu să şi-o reprime la vederea ei. În definitiv, din câte-şi putea da el seama, fata era destul de cumsecade, în felul ei stângaci şi inhibat de a fi. Dar, în schimb, cum arăta!... Slăbănoagă, cu picioare mari, cu nas mare, ochii bulbucaţi şi părul ca nişte funii încâlcite de culoarea prafului. Şi pe deasupra – asta era clar – nu se simţise niciodată la largul lui în prezenţa telepaţilor. Asta, de exemplu, pretindea că se poate înţelege cu Lucifer numai citindu-i direct în minte, dar puteai să ştii dacă aşa stau într-adevăr lucrurile?

Dar nu. Nu trebuia să gândească în felul ăsta. Senzaţia de a fi singur, senzaţia de a fi altfel, aici în spaţiul cosmic, ajungeau şi aşa ca să te zdrobească aproape sub apăsarea lor, aşa că nu mai era nevoie şi de suspiciune din partea semenilor.

Asta dacă Eloise Waggoner era într-adevăr o fiinţă omenească. Dar mai degrabă trebuie să fie un soi de mutant, sau aşa ceva, şi asta în cel mai bun caz. Nu poate să nu fie aşa ceva cineva care poate comunica gând la gând cu un vârtej de foc înzestrat cu viaţă.

– Şi ce muzică zici că i-ai pus? întrebă Szili.

– Bach. Concertul Brandenburgic nr. 3. Lui, lui Lucifer adică, nu-i plac astea moderne. Nici mie, de fapt.

Nici tu, după cum arăţi, hotărî Szili în sinea lui. Iar cu voce tare:

– Ascultă, saltul îl facem peste cel mult o jumătate de oră. Nu ştim unde ne va duce. E pentru prima dată când cineva ajunge atât de aproape de o supernovă recent explodată. Tot ce putem şti cu siguranţă este că intensitatea radiaţiei va fi atât de puternică încât ne curăţă pe toţi, în cazul în care câmpurile de protecţie cedează. În rest, n-avem nimic pe care să ne putem baza, decât pe teorie. Şi un miez stelar în momentul colapsului gravitaţional este ceva care nu seamănă cu nimic din tot ce se petrece oriunde altundeva în Univers, aşa că mă întreb ce mai rămâne valabil şi din teoria asta pe care o ştim. Dar nu ne putem lăsa în voia reveriilor. Trebuie să fim pregătiţi pentru orice.

– Da, domnule. Şoptită, vocea parcă nu-i mai era aşa zgrunţuroasă.

Privirea căpitanului trecu dincolo de ea, dincolo de ochii imobili de şarpe ai aparatelor de

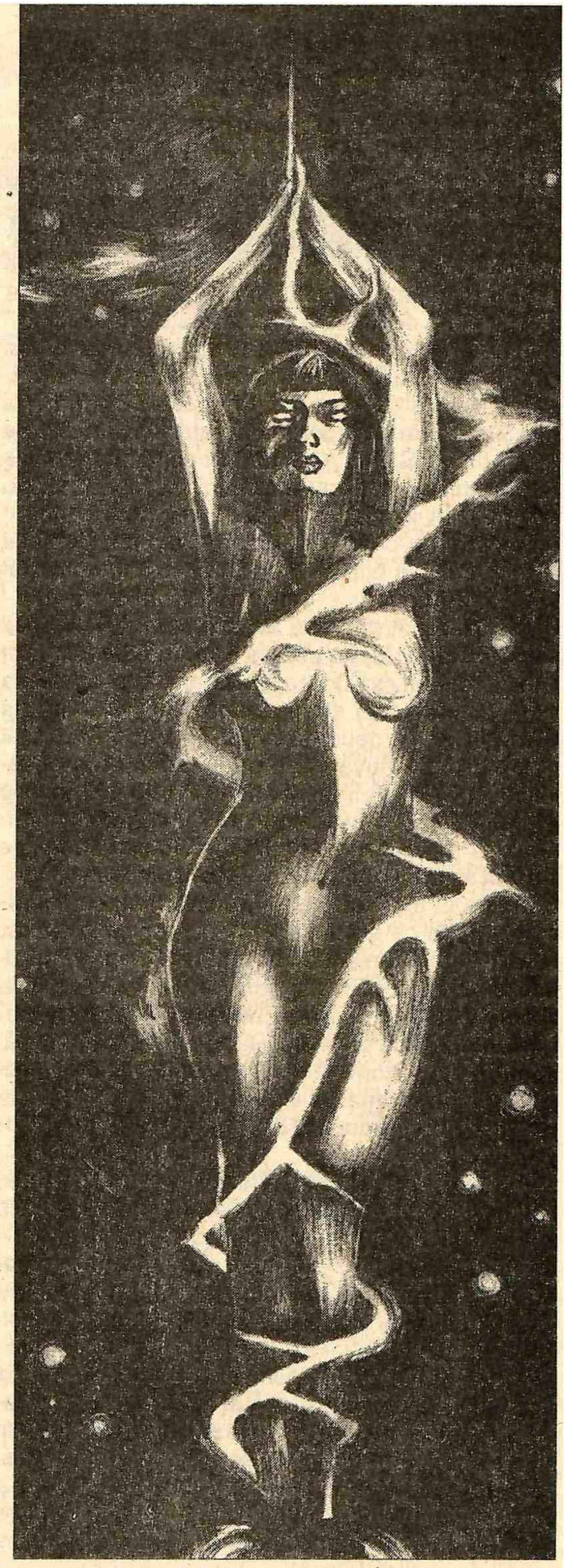

măsură şi control, ca şi cum ar fi putut trece şi prin panourile de oţel din spatele lor, pentru a pătrunde direct în vidul spaţiului cosmic. Acolo unde – ştia fără să-l vadă – plutea Lucifer.

Imaginea crescu şi prinse contur în mintea lui: o minge de foc de douăzeci de metri în diametru, irizând în nuanţe de alb, roşu, auriu, albastru intens, linsă de flăcări încolăcindu-se ca şerpii în buclele Meduzei, o coadă ca de cometă pârjolind vidul până la o sută de metri în urmă-i, o lucoare în gloria strălucirii ei, o pară de foc ruptă din talpa iadului. Şi din multele griji care-l frământau, nu cea din urmă era la gândul că aşa ceva se ţine scai de nava lui.

Se crampona din toate puterile de explicaţiile ştiinţifice, deşi acestea abia dacă însemnau ceva mai mult decât nişte simple ipoteze. În sistemul de stele multiple Epsilon Aurigae, în fluxurile de gaze şi de energie care inundau acolo spaţiul, aveau loc fenomene ce nu puteau fi reproduse în nici un laborator. Ceea ce a însemnat formarea de compuşi organici simpli în oceanul primordial pentru evoluţia ulterioară a vieţii pe Pământ, acelaşi lucru îl vor fi însemnat, prin analogie, fulgerele globulare de pe vreo planetă a acelui sistem. În Epsilon Aurigae, magnetohidrodinamica făcuse ceea ce pe Pământ a făcut chimia. Apăruseră vârtejuri de plasmă stabilă, care apoi crescuseră mereu în dimensiune şi complexitate, devenind, după milioane şi milioane de ani, ceva ce nu putea fi denumit altfel decât organism. O formă de viaţă compusă din ioni, nuclee atomice şi câmpuri de forţă. O formă de viaţă al cărei metabolism consuma electroni, nucleoni, raze X; o formă de viaţă capabilă să-şi menţină configuraţia un timp mai îndelungat, timp de-o viaţă; capabilă să se reproducă şi să gândească.

Să gândească ce? Ce anume? Cei câţiva telepaţi care reuşiseră să intre în comunicare cu auriganii, cei care primii dezvăluiseră omenirii de pe Terra faptul însuşi că auriganii există, nu dăduseră nici ei, niciodată, explicaţii prea clare. Erau ei înşişi, o adunătură cam dubioasă.

Aşa încât căpitanul Szili zise:

– Aş vrea să-i comunici ceva din partea mea.

– Da, domnule. Eloise dădu mai încet muzica la magnetofon. Axa privirii i se destabiliză. Urechile-i recepţionau cuvintele căpitanului, iar creierul (cât de eficient va fi fost ca transductor?) transmitea mai departe sensul acestor cuvinte în afara navei, către cel care-o însoţea, purtat de propria-i propulsie reactivă.

– Ascultă, Lucifer! Ştiu că ai mai auzit asta de multe ori, dar vreau să mă asigur că înţelegi până la capăt. Psihologia ta trebuie să fie foarte străină de a noastră. Atunci de ce ai acceptat să vii cu noi? Iată ce nu ştiu. Tehnicianul nostru, Waggoner, spune că eşti mânat de curiozitate şi spirit de aventură. Acesta să fie tot adevărul?

Dar nu asta contează acum. Într-o jumătate de oră facem saltul. Ne vom apropia la cinci sute de milioane de kilometri de supernovă. De-acolo începe rolul tău. Tu poţi pătrunde acolo unde noi nu îndrăznim, poţi observa ceea ce noi nu putem, poţi să ne spui mai mult decât ne vor semnala vreodată instrumentele noastre. Dar mai întâi trebuie să verificăm dacă putem rămâne pe orbită în jurul stelei. Asta te priveşte şi pe tine. Morţi, oamenii n-o să te mai poată duce înapoi acasă.

Prin urmare. Pentru ca să te cuprindem şi pe tine în câmpul de salt fără să-ţi dezintegrăm corpul, va trebui să deconectăm ecranele de protecţie. Vom intra într-o zonă de radiaţie letală. Va trebui să te îndepărtezi imediat de navă, căci vom pune în funcţiune generatorul de protecţie la şeizeci de secunde după efectuarea trecerii. Apoi va trebui să cercetezi împrejurimile. Riscurile pe care va trebui să le ai în vedere...

Szili le enumeră.

– Acestea sunt doar cele pe care le putem prevedea în acest moment. Dar s-ar putea să dăm şi peste alte mizerii, pe care nu le-am prevăzut. Dacă întâlneşti ceva ce-ar putea fi un pericol, te întorci imediat, ne dai de ştire şi te pregăteşti pentru saltul înapoi în locul în care ne aflăm acum. Ai înţeles? Repetă ordinul.

Cuvinte sacadate începură să iasă din gura Eloisei. Era o repetare corectă a ordinului, dar oare cât lăsa ea deoparte din ce recepţiona?

– Foarte bine. Szili rămase indecis un moment. Acum puteţi continua cu concertul dacă vreţi. Dar la ora zero fără zece minute întrerupeţi totul şi fiţi gata.

– Da, domnule. Nu privea spre el. Nu părea să privească undeva anume.

Ritmul paşilor lui răsună apăsat îndepărtându-se pe coridor, apoi se stinse.

– De ce-a mai spus încă o dată acelaşi lucru? întrebă Lucifer.

– Îi e frică, zise Eloise.

– ?...

– Presupun că tu nu ştii cum e frica, zise ea.

– Poţi să-mi arăţi cum e?... Nu, mai bine nu. Simt că ţie îţi face rău. Nu vreau să-ţi facă rău ceva.

– Oricum, nu poate să-mi fie frică atunci când mintea ta o cuprinde pe-a mea.

(Un val de căldură o cuprinse. Căldură şi bucurie, dezmierdată de-o flacără pâlpâitoare alunecând blând şi cald peste Tata-mă-lua-de-

mână-când-eram-copil-şi-mă-ducea-în-zilele-de-vară-să-clegem-flori-de-câmp; peste tărie şi blândeţe şi Bach şi Dumnezeu.) Lucifer descrise în viteză o volută exuberantă în jurul navei, lăsând în urmă-i o trenă de scântei.

– Mai gândeşte flori. Te rog.

Ea încercă din nou.

– Arată ca nişte (o imagine, pe care creierul omenesc s-o poată cât-de-cât concepe, închipuind fântâni ţâşnind mirific în eflorescenţe de raze gamma scăldate în lumină, peste tot lumină). Dar aşa-s de fragile. Aşa-s de dulci şi trecătoare.

– Nu-nţeleg cum de poţi înţelege, şopti ea.

– Înţelegi tu şi pentru mine. Înainte de-a veni tu, eu n-am avut parte de asemenea lucruri la care să ţin.

– Ai în schimb atâtea altele. Încerc să le-nţeleg şi eu odată cu tine, dar mă tem că nu-s făcută să-mi dau seama ce e o stea.

– Nici eu nu-s făcut să-mi dau seama ce e o planetă. Şi totuşi noi doi ne putem atinge unul pe altul.

Obrajii i se aprinseră din nou. Năvala gândurilor întreţesându-se contrapunctic cu ritmul maiestuos al muzicii.

– De-asta am venit cu voi, ştiai? Pentru tine. Eu sunt făcut din foc şi din eter. Eu n-am simţit niciodată răcoarea apei, şi nici consistenţa pământului, până când nu mi le-ai arătat tu. Tu eşti lumina lunii iluminând oceanul.

– Nu, nu aşa, zise ea. Te rog.

Nedumerire:

– De ce nu? Bucuria doare? Nu eşti obişnuită cu ea?

– Cred că... da, cred că ai dreptate. Îşi smuci pe spate capul:

– Nu! La naiba, dacă-mi pare rău de ceva!

– De ce să-ţi pară rău? Nu-i a noastră oare toată această realitate care ne-aşteaptă să fim în ea, plină de lumină şi de armonie?

– Da, aşa e. Pentru tine aşa e. Învaţă-mă şi pe mine.

– Dacă mă-nveţi şi tu pe mine, la rândul tău...

Aici, gândul se întrerupse. Rămase însă ceva, un alt fel de contact, o punte a gândurilor nespuse în cuvinte, aşa cum îşi imagina ea că preferă să stea de vorbă între ei cei ce se iubesc.

▼ ▼ ▼

Rămase cu privirea ţintă la faţa ciocolatie a lui Motilal Mazundar, fizicianul expediţiei, care se oprise în pragul cabinei.

– Ce doreşti?

– Nimic, domnişoară Waggoner, răspunse el surprins, doar să văd dacă totul e-n regulă.

Ea-şi muşcă buzele. Dintre toţi, el îşi dăduse cel mai mult silinţa să fie amabil cu ea.

– Iartă-mă, spuse ea. N-am vrut să mă răstesc la tine. Nervii.

– Cu toţii suntem cu nervii în pioneze, zâmbi el. Oricât ar fi de interesantă aventura asta, dar tot mai bine o fi când ajungem acasă, ce zici?

Acasă, îşi aminti ea: patru pereţi de apartament şi dedesubt vacarmul străzii. Cărţi şi televizor. Ar putea prezenta o comunicare la următoarea sesiune ştiinţifică, dar desigur nimeni n-o s-o invite şi la agapa care urmează.

Oare-s chiar aşa de respingătoare? se întrebă ea. Ştiu că nu arăt prea grozav, dar cel puţin îmi dau silinţa să fiu agreabilă şi interesantă. Poate-mi dau chiar prea multă silinţă.

– Cu mine, nu, nu-i prea multă, zise Lucifer.

– Tu eşti altfel, îi răspunse ea.

– Poftim? clipi nedumerit Mazundar.

– Nu, nimic, zise ea repede.

– Uite la ce m-am gândit, spuse Mazundar făcând un efort de conversaţie. Probabil că Lucifer se va apropia foarte mult de supernovă. În cazul ăsta, vei mai putea menţine contactul cu el? Efectul de dilatare a timpului n-o să decaleze oare prea mult frecvenţa gândurilor lui?

– Ce dilatare a timpului? se sili ea să zâmbească. Eu nu-s fizician. Nu-s decât o bibliotecă oarecare, dar s-a întâmplat să-mi descopăr talentul ăsta spontan.

– Cum, nu ţi-a spus nimeni? Eu nici nu... eu credeam că toată lumea ştie. Un câmp gravitaţional intens afectează timpul exact aşa cum se întâmplă în cazul vitezelor extrem de mari. În linii mari vorbind, tot ce se-ntâmplă decurge mai lent decât în spaţiul obişnuit. De asta lumina provenind de la o stea masivă tinde spre roşu. Iar miezul supernovei noastre înglobează aproape trei mase solare. Mai mult, a atins o asemenea densitate încât forţa de atracţie la suprafaţa ei e, pfui..., nemaipomenit de mare. Aşa că după ceasul nostru contracţia la limita razei lui Scwarzschild va dura un timp infinit, va rămâne încremenită pentru totdeauna pe linia orizontului observabil, pe când un eventual observator aflat chiar pe stea ar asista la toată această contracţie într-un timp extrem de scurt.

– Raza lui Schwarzschild? Fii bun şi explică. Eloise îşi dădu seama că Lucifer vorbise prin ea.

– Atâta cât se poate explica fără matematică. Vezi tu, masa asta pe care am venit s-o studiem e aşa de mare şi aşa de condensată, încât nici o altă forţă nu depăşeşte forţa gra-

vitaţională. Nimic n-o poate contracara. De aceea procesul va continua până când nici o fărâmă de energie n-o să mai poată scăpa din sfera ei. Atunci steaua o să dispară pur şi simplu din univers. De fapt, teoretic contracţia trebuie să continue aşa până la atingerea volumului zero. Desigur, cum ţi-am mai spus, din punctul nostru de vedere asta necesită un timp infinit. Şi-apoi, teoria neglijează nişte consideraţii de mecanică cuantică ce intră în joc spre sfârşitul procesului. Aici lucrurile nu-s încă pe deplin elucidate. Tocmai expediţia noastră o să aducă, sper, noi date pentru elucidarea lor, adăugă Mazundar ridicând din umeri. În orice caz, d-şoară Waggoner, întrebarea pe care mi-o puneam este dacă decalarea de frecvenţă care decurge de-aici n-o să-l împiedice pe prietenul nostru să rămână în comunicare cu noi atunci când o să ajungă chiar în imediata apropiere a stelei.

– N-aş crede.

Tot Lucifer vorbise şi-acum, se folosea de ea ca de-o unealtă, şi niciodată până atunci nu ştiuse ea ce bine e să se folosească astfel de tine cineva care ţine la tine.

– Telepatia nu e un fenomen de undă. Nu poate fi o undă din moment ce se transmite instantaneu. Şi nici nu pare să fie limitată de distanţă. Este, mai degrabă, un fenomen de rezonanţă. Odată ce vibrăm la unison, noi doi putem rămâne împreună peste toată nemărginirea cosmosului, şi nu ştiu să existe vreun fenomen material care să stea stavilă între noi.

– Da, înţeleg. Mazundar o privi lung. Mulţumesc, mai spuse el, stânjenit. Eu... trebuie să mă duc şi eu acum la postul meu. Noroc. Ieşi precipitat, fără să mai aştepte vreun răspuns.

Eloise nici nu luă seama la plecarea lui. Mintea-i devenise o torţă arzând şi-un cântec răsunând.

– Lucifer! strigă ea cât o ţinea vocea. E-adevărat?

– Cred că da. Toţi cei din seminţia mea sunt telepaţi, aşa că noi ştim despre lucrurile astea mai multe decât ştiu ai voştri. Experienţa noastră ne îndreptăţeşte să credem că nu există limite.

– Şi-o să poţi rămâne mereu cu mine? O să rămâi cu mine pentru totdeauna?

– Dacă aşa vrei tu, bucuria va fi a mea.

Bulgărele de foc se avântă în arcuri şi piruete, creierul de foc râdea de bucurie, gâlgâind:

– Da, Eloise, aşa de mult aş vrea să rămân cu tine mereu. Nimeni, niciodată până acum... Exult. Exult. Exult.

Ţi-au dat un nume mai bun decât ar fi crezut vreodată, vru ea să spună, şi poate că şi spuse. Credeau că-ţi iau numele în râs, credeau că dacă-ţi dau numele diavolului o să te înjosească şi-o să te micşoreze ca să se simtă ei mai mari. Dar Lucifer nu e adevăratul nume al diavolului. Lucifer înseamnă Cel Ce Aduce Lumină. Există o rugăciune latină în care însuşi Christ e invocat sub numele de Lucifer. Iartare mie, Doamne, dar cum aş putea să tac aceasta? Mâniatu-te-am oare? Iată, acesta nu-i creştin, dar cred că nici n-are nevoie să fie, cred că niciodată n-a ştiut ce-i păcatul, Lucifer, Lucifer.

Şi trimise muzica să-şi ia zborul în spaţiu, până-n ultima clipă cât mai putu s-o trimită.

Nava făcu saltul. Dintr-o singură schimbare a parametrilor de contur ai lumii, trăversă douăzeci şi cinci de ani-lumină spre nimicire.

▼ ▼ ▼

Fiecare resimţi saltul în felul său, în afară de Eloise, care rămase tot timpul cu Lucifer.

Simţi şi ea zguduitura şi auzi ţipătul de suferinţă al metalului, simţi în nări iz de ozon şi de arsură şi se prăvăli în golul fără fund al imponderabilităţii. Ameţită, găsi pe dibuite butoanele intercomului. Cuvinte întrerupte de pârâituri: „...explodat dispozitivul... dereglat forţa de frânare electromotorie... de unde vrei să ştiu la cât să fixez drăcia asta?... rămâneţi la posturi, toată lumea rămâne la posturi...“ Şi urletul sirenei de alarmă care acoperă totul.

Intră în panică, dar apoi se agăţă din toate puterile minţii de crucifixul de la gât şi de proiecţia mentală a lui Lucifer. Şi-atunci, sigură pe puterea lui, ea hohoti de orgoliu.

El se îndepărtase de navă imediat după încheierea saltului. Acum gravita şi el pe aceeaşi orbită. De jur împrejur, nebuloasa proiecta în spaţiu curcubee în perpetuă schimbare. Pentru Lucifer, *Raven* nu era cilindrul de metal pe care l-ar fi văzut ochii oamenilor, ci o mirifică scânteie multicoloră, ecranul de protecţie reflectând întreg spectrul. În faţă se zărea miezul supernovei, minuscul de la această distanţă, dar nemilos de luminos.

– Să n-ai teamă (o dezmierda). Înţeleg tot ce văd. Turbulenţa cuprinde încă totul, n-a trecut mult de la explozie. Saltul ne-a adus într-o zonă în care plasma este extrem de densă. Rămas neprotejat în momentul de dinaintea restabilirii câmpului de protecţie, generatorul vostru principal din exteriorul navei a fost scurt-circuitat. Dar sunteţi în siguranţă. Puteţi trece la reparaţii. Iar eu, eu mă scald într-un ocean de energie. Niciodată nu m-am mai simţit aşa plin de viaţă. Hai, vino să înnoţi pe valuri alături de mine.

Glasul căpitanului Szili o smulse din euforie şi-o readuse brutal înapoi:

– Waggoner! Spune-i auriganului să se pună pe treabă. Am detectat o sursă de radiaţii pe un segment al orbitei de intersectare, şi s-ar putea ca ecranul nostru să nu reziste.

Îi dădu coordonatele.

– Ce se-ntâmplă acolo?

Pentru prima dată Eloise îl simţi pe Lucifer neliniştit. Acesta se înscrise pe o traiectorie curbă şi se îndepărtă rapid de navă.

Nu trecu mult şi îi interceptă din nou gândul, deloc redus în intensitate. Nu găsea cuvintele ce-ar fi putut descrie magnifica splendoare pe care-o contempla odată cu el: o sferă de gaz ionizat măsurând milioane de kilometri, saturată de o luminiscenţă orbitoare şi brăzdată din toate părţile de violente descărcări electrice, detunând şi sfâşiind învelişul aburos prin care se străvedea inima dezgolită a stelei. În spaţiul aproape vid, întreaga vâltoare era lipsită de cel mai mic zgomot şi, cu toate că standardele mărginite ale Pământului îi spuneau că nu poate fi aşa, ea îi auzea tunetul şi-i simţea furia cu care scuipa foc.

Apoi el vorbi iarăşi prin glasul ei:

– O masă de materie expulzată în urma explozie. Probabil şi-a pierdut viteza radială din cauza frecării şi modificării parametrilor statici şi a fost antrenată pe o orbită de tip cometar, păstrându-şi coeziunea un timp datorită potenţialelor interne. E ca şi cum soarele acesta ar mai încerca încă să dea naştere la planete...

– O să ne lovească înainte de a fi pregătiţi să accelerăm, spuse Szili, înainte de-a ne putea reîncărca ecranul de protecţie. Faceţi-vă rugăciunile, care le ştiţi.

– Lucifer! strigă fata, căci ea nu voia să moară, dacă el avea să rămână în viaţă.

– Cred că pot să-i deviez cursul atât cât e nevoie, îi spuse el cu o înverşunare pe care nu i-o cunoscuse până acum. Propriile mele câmpuri, să se întretaie cu ale viiturii; energie liberă am de unde sorbi, oricâtă; şi o configurare instabilă; da, poate că reuşesc să fac ceva pentru voi, să vă ajut. Dar ajută-mă şi tu, Eloise. Luptă şi tu alături de mine.

Se avântă, lumină strălucind, asupra dihaniei de foc.

Şi Eloise simţi cum electromagnetismul haotic al acesteia îşi înfige ghearele în electromagnetismul lui Lucifer. Îl simţi zvârlit şi sfâşiat. Durerea era a ei. El se lupta să-şi menţină propria coeziune, iar lupta era a ei. Se încleştară unul de altul, auriganul şi norul de gaz. Forţele din care era constituit acţionau asemeni unor braţe; cu puterea ce se revărsa din propriul lui miez remorcă acea masă enormă dar rarefiată, târând-o după sine înspre torentul magnetic ce izvora din soare; înghiţea lacom atomii întâlniţi în cale pentru a-i azvârli apoi cu putere în urmă, până ce această urmă rămase însemnată printr-o jerbă de scântei de-a curmezişul cerului.

În cabina ei de la bordul navei, bătând sălbatic cu pumnii în masă, ea-şi aduna toată bunăvoinţa de-a trăi şi-a supravieţui de care era în stare, pentru a i-o trimite lui.

Aşa se scurseseră orele, una după alta.

Într-un târziu, la capătul luptei şi al puterilor, el îi trimise un mesaj a cărui slabă pâlpâire ea abia o putu prinde:

– Victorie.

– A ta, spuse ea, sugrumată de plâns.

– A noastră.

Pe ecranele aparatelor, oamenii văzură moartea luminoasă ocolindu-i şi trecând mai departe. Izbucniră urale.

– Întoarce-te, se rugă Eloise.

– Nu pot. Sunt secătuit de puteri. Suntem contopiţi unul într-altul, norul şi cu mine, şi ne prăvălim amândoi aşa, în direcţia stelei. (Apoi, ca o mână rănită întinsă spre ea s-o mângâie). Dar să nu-ţi fie teamă pentru mine. Pe măsură

ce ne apropiem de stea, pot sorbi puteri noi din combustia ei, pot absorbi substanţă proaspătă din masa nebuloasei. Va trebui să rezist forţei de atracţie rotindu-mă un timp în spirale. Dar nu pot să dau greş. Cum aş putea să nu mă mai întorc la tine, Eloise? Să mă aştepţi. Încearcă acum să te odihneşti. Încearcă să dormi.

Camarazii o luară şi-o duseră la infirmeria de la bordul navei. Iar Lucifer îi trimise acolo vise cu flori de foc cu mireasmă de mirt şi-i trimise în vis stelele şi sorii unde era casa lui.

Dar în cele din urmă ea se trezi din somn, ţipând. Medicul fu nevoit să-i administreze doze mari de sedative.

▼ ▼ ▼

El însă nu-şi dăduse seama cu adevărat ce înseamnă să te vezi pus faţă-n faţă cu o gravitaţie atât de înfricoşătoare încât chiar spaţiul şi timpul erau distorsionate în preajmă.

Viteza îi crescu vertiginos. Dar asta doar el putea s-o vadă: văzută de la bordul lui *Raven*, căderea lui dură mai multe zile. Proprietăţile materiei erau acolo schimbate. Aşa că se dovedi a fi peste puterile lui să se ejecteze şi să accelereze destul de tare pentru a se desprinde din gheara acelei imense gravitaţii.

Un torent de radiaţii, nuclee atomice în stare liberă, particule subatomice care atunci se năşteau şi mureau şi se năşteau din nou – tot acest potop trecea prin el şi-i zdrenţuia corpul de foc şi pară. Şi-i răzuia substanţa, strat după strat. Miezul supernovei era un delir alb în faţa lui. Pe măsură ce se apropia de el, miezul se micşora, tot mai mic şi tot mai dens, tot mai orbitor strălucind, până la punctul şi dincolo de punctul la care strălucirea însăşi încetează să mai însemne ceva. În cele din urmă, forţele de gravitaţie puseră definitiv pe el gheara lor grea.

– Eloise! mai apucă el să strige, în agonia dezintegrării. Ajutor, Eloise!

Şi steaua îl înghiţi cu totul. Masa îi fu dispersată pe distanţe infinit de mari, comprimată la dimensiuni infinit de mici, şi astfel dispăru din existenţă.

▼ ▼ ▼

Nava mai rătăci multă vreme prin spaţiu, spre alte destinaţii şi frontiere. Căci mai erau încă atâtea de descoperit.

Căpitanul Szili o vizită pe Eloise la infirmerie. Fizic începuse să-şi revină.

– Un om adevărat, aş putea spune, declară el pe fondul sonor al maşinilor funcţionând în surdină. Şi încă şi aşa aş spune mai puţin decât merită. Nici măcar nu eram de-ai lui, şi şi-a dat viaţa ca să ne salveze.

Ea îi aruncă o privire nefiresc de uscată şi pustie. Căpitanul abia reuşi să-i desluşească răspunsul:

– *Este* un om adevărat. Doar are şi el un suflet nemuritor, nu?

– Da... sigur că da... dacă crezi în nemurirea sufletului, sigur că da, pot să-ţi dau perfectă dreptate.

Ea scutură din cap:

– Şi-atunci de ce nu poate să-şi afle odihna?

El se uită în jur, căutându-l din priviri pe medic, dar îşi dădu seama că erau doar ei doi singuri în strâmta încăpere metalică.

– Ce vrei să spui? Făcu un efort ca s-o liniştească, bătând-o uşor pe dosul palmei. Da, ştiu, ţi-a fost un prieten bun. Şi totuşi, în fond cred c-a avut o moarte uşoară. Rapidă, curată: aş vrea să am şi eu parte de un asemenea sfârşit.

– Pentru el... da, cred că aşa a fost. N-avea cum să fie altfel. Da, dar... Nu mai putu continua. Brusc, îşi puse palmele peste urechi:

– Nu mai spune nimic! Te rog!

Szili îngăimă ceva nedesluşit s-o liniştească şi se grăbi să iasă din încăpere. Pe culoar se întâlni cu Mazundar.

– Cum se simte? întrebă fizicianul.

Căpitanul se încruntă:

– Nu prea bine. Sper să nu se prăbuşească de tot până ajungem cu ea la un psihiatru.

– De ce, ce nu-i în regulă?

– Are senzaţia că-l mai aude şi-acum.

Mazundar îşi izbi pumnul în palma celeilalte mâlni.

– Şi cât am sperat să nu se-ntâmple aşa, oftă el.

Szili se încordă şi rămase în aşteptare.

– Îl aude, spuse Mazundar. E cât se poate de clar că-l aude.

– Cu neputinţă! Doar e mort!

– Nu uita de dilatarea timpului, răspunse Mazundar. Căderea şi moartea au fost fulgerătoare, e-adevărat. Dar asta în timpul supernovei. Care nu-i acelaşi cu al nostru. Pentru noi, prăbuşirea finală a stelei durează un număr de ani infinit. Iar telepatia nu cunoaşte limite de distanţă.

Fizicianul o luă din loc, îndepărtându-se grăbit de cabina aceea.

– Asta este. Va rămâne cu ea pentru totdeauna. ■

Traducerea:
Ioana ***Robu***

CORNEL ROBU

Ce putem găsi (numai) în Science-Fiction

Superba povestire a lui Poul Anderson, *Kyrie* (1968), ar putea invita, mai întâi, la o abordare comparatistă în manieră tradiţionalã: paradigma acţiunii şi a raporturilor dintre personaje este similară, până la un punct, cu cea din celebra tragedie a lui Sofocle *Antigona* (Antigona = Eloise Waggoner; Creon = căpitanul Teodor Szili; Polynice = Lucifer). Dar, oricât de imens ar fi prestigiul cultural al acestui posibil termen de comparaţie, Kyrie iese în câştig şi câştigă în înţeles dacă va fi abordată în sine, ca o povestire SF, pur şi simplu, circumscrisă în contextul genului şi raportată la reperele specifice acestuia. Raportată, de exemplu, la „ştiinţă din ştiinţificţiune", dar, totodată şi deopotrivă, şi la „ficţiunea din ştiinţificţiune". Pentru că numai acest ireductibil staut de ficţiune – pe care-l putem numi, *ad hoc*, „ficţiunea din ştiinţificţiune" („the fiction in science fiction"), prin analogie cu „ştiinţa din ştiinţificţiune" („the science in science fiction", „la scienza della fantascienza), sintagmă care circulă curent în critica şi teoria literaturii SF – permite nu doar cristalizarea unui *catharsis* de tip sublim (nu tragic) în science-fiction, dar şi depăşirea *în act*, în actul scrierii şi în actul lecturii, a impasurilor şi aporiilor aparent fără ieşire la care „ştiinţa din ştiinţificţiune" conduce inexorabil *din principiu*.

Neţinând seama de asemenea impasuri şi aporii, pletora scrierilor SF de duzină, în special *space opera* epigonică, ce-a umplut cosmosul cu cohorte de cosmo-conquistadori muşchiuloşi şi înarmaţi până-n dinţi, care „cuceresc" şi supun planetă după planetă şi galaxie după galaxie în marşul lor invincibil, expansionist şi cripto-colonialist printre stele, triumfalnici şi invulnerabili la radiaţii, la supra-gravitaţie, la temperaturi şi presiuni atroce, la vidul şi frigul şi întunericul cosmic, la *silentium universi* şi la alte asemenea minore disconforturi – au atras asupra întregului science-fiction un nefondat (deşi explicabil) blam, un discret care, înainte de-a fi al detractorilor, este chiar al zelatorilor, al adepţilor, înainte de-a fi al celor care dispreţuiesc „genul", este chiar al celor care-l preţuiesc şi-l iubesc mai ardent şi, deci, mai exigent, mai exasperat: nici o mirare, deci, că printre aceştia vom regăsi şi scriitori de primă mărime, care-au ilustrat cu strălucire această deloc facilă literatură şi care pesemne resimt mai dureros degradarea şi bagatelizarea unui domeniu în care-au investit talent, elevaţie intelectuală, exigenţă artistică, devotament de-o viaţă. Cel mai ilustru confrate cu a cărui cruzime din exigenţă şi din exasperare Poul Anderson polemizează implicit în *Kyrie*, fără să ştie (întrucât o face cu o anticipaţie de 9 ani), fiind Stanislaw Lem.

Triumfalismul de care vorbeam, acel găunos „imperialism galactic" dintr-un anumit „sci-fi" (american, mai ales) este poate echivalentul occidental al nu mai puţin găunoasei demagogii „umaniste" a „cuceririi spaţiului cosmic" cu care „*naucinofantastika*" de model sovietic era concrescută în ţările „lagărului socialist", inclusiv în România, inclusiv (prezumabil) şi în Polonia. Sătul până în gât de ambele „specialităţi", la fel de indigeste, un scriitor de talia lui Stanislaw Lem avea tot dreptul, sau cel puţin acoperirea în propria operă, de-a le respinge pe amândouă, de-a le regurgita împroşcându-le violent (în ciuda firii sale, se zice,

blânde) în obrazul întregului science-fiction, pe care-l desfigurează, dacă nu vitriolându-l (asta-i parcă, totuşi, o procedură ceva mai... sudică), stigmatizându-l cu o răsunătoare şi usturătoare palmă. Exasperat, cum spuneam, de infatuarea triumfalistă ce alungă, practic, orice specific şi orice emoţie realmente genuină, realmente estetică din science-fiction, cunoscutul scriitor polonez ajungea să rostească o vorbă englezească (nemţească, de fapt, articolul cu pricina fiind scris de Lem în limba germană, versiunea engleză aparţinându-i lui Franz Rottensteiner), o vorbă ca o palmă pe obrazul întregului SF, pe care totuşi atât îl iubeşte, scriind negru pe alb că un science-fiction umanist, „antropocentric", este nici mai mult nici mai puţin decât „onanistic":

«SF-ul de azi seamănă cu (ceea ce în cosmologie se numeşte) un „cimitir gravitaţional", unde acest sub-gen al literaturii care promisese omenirii cosmosul continuă să-şi consume înfrângerea în interminabile reverii, în onanistice iluzii şi himere – onanistice tocmai pentru că sunt antropocentrice.» («The SF of today resembles a „graveyard of gravity", in which that sub-genre of literature that promised the cosmos to mankind, dreams away its defeat in onanistic delusions and chimeras – onanistic, because they are anthropocentric.» – „Cosmology and Science Fiction", în *Science-Fiction Studies*, No. 12, July 1977, p. 109).

Ce blând apare, prin comparaţie, asprul verdict pronunţat la noi de Gabriel Liiceanu, dintr-o perspectivă diferită, aceea a filosofiei, dar într-un sens convergent:

«Adevărul este că omul nu a cucerit niciodată spaţiul, aşa cum, de pildă, vorbim astăzi despre spaţiul cosmic şi cucerirea lui. (...) Cu adevărat, omul nu se mişcă decât în spirit, în cuvintele limbii sau în semnele unei culturi.» (*Simbolismul limitei în artele plastice*, cap. „Neacomodarea cu limita. Exemplul peisajului infinit", în vol. *Încercare în politropia omului şi a culturii*, 1981, pp. 177-178).

Rezistentul şi adânc înrădăcinatul clişeu al unui science-fiction aşa-zis „umanist" (Lem îl numeşte „antropocentric") – una din dogmele ideologice intangibile ale demagogiei comuniste în domeniu, unul din şampoanele preferate în simulacrele de spălare a creierelor până mai ieri-alaltăieri – mai persistă încă şi azi în nebănuite sechele şi „vindecări cu malformaţii", în obstinate prejudecăţi „luate de-a gata", în perverse deviaţii şi contorsiuni mentale, în aberante ricoşeuri şi „întoarceri pe dos" precum pornografia „îndrăzneaţă" (cura-joasă), sau mizantropia *kitsch*, sau moda *cyberpunk* a sordidului şi fetidului, a inundului şi pestilentului, a abjectului şi dejectului etc. etc. Chiar şi aşa, „întors pe dos", pretinsul „umanism" al literaturii SF se va ţine ca scaiul de noi, cei ce, înainte de Decembrie '89, ne credeam imuni la rudimentara îndoctrinare obligatorie de la „consfătuirile" anuale organizate (şi finanţate) de C.C. al U.T.C., unde, în ritualа uvertură ideologică, neluată de nimeni în serios, se „puneau în discuţie" şi se „dezbăteau probleme" precum „chemarea pacifistă", „mesajul de pace" sau „vocaţia umanistă" ca „atribute inalienabile" ale „literaturii de anticipaţie tehnico-ştiinţifică", „valenţele" ei „cognitive" sau „funcţia" ei „educativă", „formativă", „ateistă" ş.a.m.d. Ne credeam imuni, dar iată că boala s-a inflitrat insidios, s-a încuibat nu în oase, ci în circumvoluţiuni, şi acolo va rămâne atâta timp cât nu vom accepta, cât nu vom „băga bine la cap" că un science-fiction „umanist" nu este decât, cel mult, o figură de stil, un oximoron, decurgând cu necesitate din însuşi faptul că literatura SF este, esenţialmente, o literatură a sublimului, iar un sublim „umanist" este un oximoron.

Adevăr pe care, în 1977, Stanislaw Lem îl ştia prea bine atunci când, în eseul deja citat, *Cosmologia şi science-fiction-ul*, demonstra, în continuare, că figurarea literară a unei „singularităţi" cosmice este din principiu imposibilă:

· «Trebuie să admitem că universul pune în faţa celor ce scriu proză de ficţiune un adevărat „prag al capacităţii de digerare", o adevărată „culme a indigerabilităţii" („peak of indigestibility") pe întreaga arie a experienţei noastre. Pentru că, în ce fel poţi, ca scriitor, s-o scoţi la capăt cu principalul subiect al cosmologiei – cu singularităţile? O singularitate este un loc care există în continuum („continuum"-ul spaţio-temporal – n.n.) întocmai aşa cum o piatră există aici; acolo, însă, din întreaga noastră fizică praful se alege. Disperatele bătălii purtate de teoreticieni, care durează deja de atâţia ani, sunt bune doar să mai amâne, cu încă o

teorie, acest sfârşit al fizicii, acest fiasco al ei. În literatură, oricum am lua-o, asemenea lucruri nu pot fi domesticite. Ce acţiune, ce nemaipomenite personaje eroice mai pot exista acolo unde nici un corp, oricât de dur şi oricât de puternic, nu poate dura mai mult de câteva infime fracţiuni de secundă? O navă spaţială, chiar şi navigând la viteze parabolice, nu se poate apropia prea mult de o stea neutronică şi nu poate traversa spaţiul dimprejurul acesteia, căci gradienţii gravitaţionali din corpul omenesc ar creşte fără nici o şansă de a putea fi stopaţi sau ecranizaţi, iar fiinţele omeneşti de la bordul navei ar exploda, aşa încât doar o băltoacă roşie ar mai rămâne în urma lor, întocmai precum un corp ceresc este rupt în bucăţi de forţele fluxului gravitaţional atunci când trece prin limita Roche. Şi atunci, mai rămâne oare vreo ieşire din această fatală dilemă: ori ne impunem tăcere şi nu vorbim despre cosmos, ori, dacă vorbim, inevitabil îl vom distorsiona?» („Is there therefore no way out of this fatal dilemma: that one must either be silent about the cosmos or be forced to distort it?“)

Parcă sună vag cunoscut, finalul cel puţin, dar nu despre asta e vorba acum, nu despre Ludwig Wittgenstein şi nu despre al său faimos *Tractatus logico-philosophicus* (1921) ce se ţine minte mai ales prin severa-i sentinţă din final: „Despre ceea ce nu se poate vorbi trebuie să se tacă“ (trad. rom. Alexandru Surdu, 1991, p. 124). Aici este vorba „doar“ de cosmos, de cosmologie şi de science-fiction. Perfect validă din punctul de vedere al „ştiinţei din ştiinţificţiune“, demonstraţia lui Stanislaw Lem, din 1977, fusese totuşi invalidată, încă din 1968, din punctul de vedere al „ficţiunii din ştiinţificţiune“, de către Poul Anderson în magistrala-i povestire *Kyrie*. „Cosmology shows us a way out“, mai adăuga Lem, „cosmologia ne mai indică o ieşire“; dar, am putea adăuga în continuare, şi „ficţiunea ne mai indică o ieşire“.

În antichitatea grecească, filosoful Zenon din Elea a făcut, în faimoasele-i paradoxuri „eleate“, o strălucită demonstraţie a tezei că mişcarea nu există, fiind din principiu imposibilă; dar a venit Diogene, filosoful „cinic“, care a încercat să răstoarne subtila demonstraţie a lui Zenon pur şi simplu ridicându-se şi pornind să meargă, faptul fiind *ipso facto* dovada suficientă: „Iată, eu mă mişc, deci mişcarea există.“ În cunoscuta sa *Critică a facultăţii de judecare* (*Kritik der Urteilskraft*, 1790), filosoful Immanuel Kant a făcut, printre altele şi o strălucită demonstraţie a tezei că ipoteza „pluralităţii lumilor locuite“ de fiinţe raţionale (obsesie ce făcea carieră încă de pe atunci) nu poate asigura, prin ea însăşi, un suport valid pentru trăirea emoţiei sublimului (cf. ed. rom., 1981, p. 164); dar a venit Stanislaw Lem, scriitorul de science-fiction, care, în magistralul său roman *Solaris* (1961), a invalidat teza kantiană printr-o strălucită demonstraţie literară *de facto*. În incitantul său eseu *Cosmologia şi science-fiction-ul* (1977), acelaşi Stanislaw Lem face, cum tocmai am văzut, o strălucită demonstraţie a tezei că figurarea literară a unei „singularităţi“ cosmice este din principiu imposibilă; dar demonstraţia fusese invalidată *de facto* cu anticipaţie, încă din 1968, de către scriitorul de science-fiction Poul Anderson, într-o memorabilă povestire, intitulată *Kyrie*. (Este, bineînţeles, numai *un* exemplu dintre multele posibile, şi în alegerea lui un rol deloc neglijabil revine şi întâmplării: întâmplarea că acest text mi-a fost, din nefericire, accesibil, în timp ce altele, menţionate în diverse comentarii critice în contexte sugerând valenţe asemănătoare, mi-au rămas, din nefericire, inaccesibile: şi nu mă pot abţine să transcriu aici măcar unul, pentru superba-i cadenţă iambică de „poem într-un vers“: titlul unui roman de Frederik Pohl, *Beyond the Blue Event Horizon* (1980), pe care, inconsolabil, nu l-am citit...). De prisos a mai spune că demonstraţia *de facto* şi argumentul *ipso facto* nu au aceeaşi valabilitate şi aceeaşi legitimitate în cazul unui gânditor ca în cazul unui scriitor: primul produce idei, ce nu pot fi invalidate decât în planul ideilor; al doilea produce „obiecte estetice“, unicate, „singularităţi“ estetice (ei, da!), ce nu pot fi legitimate, dar nici invalidate, ca idee, ci doar ca obiect, ca „lucru“; or, pentru un lucru, faptul în sine că există înseamnă că are şi dreptul să existe, înseamnă că are suficiente raţiuni de a exista, din moment ce există. Cu condiţia valorii, fireşte, raţiune suficientă, dar şi necesară în artă, spre deosebire de natură.

✔ ✔ ✔

În povestirea lui Poul Anderson, *Kyrie* (1968), căpitanul navei cosmice *Raven* („Corbul"), pornită în spaţiu cu misiunea de a explora tocmai o „singularitate" în momentul colapsului gravitaţional, este pe deplin conştient de situaţia „indomesticabilă" descrisă de Stanislaw Lem în eseul său:

„E pentru prima dată când cineva ajunge atât de aproape de o supernovă recent explodată. Tot ce putem şti cu siguranţă este că intensitatea radiaţiei va fi atât de puternică încât ne curăţă pe toţi, în cazul în care câmpurile de protecţie cedează. În rest, n-avem nimic pe care să ne putem baza, decât pe teorie. Şi un miez stelar în momentul colapsului gravitaţional este ceva care nu seamănă cu nimic din tot ce se petrece oriunde altundeva în Univers, aşa că mă întreb ce mai rămâne valabil şi din teoria asta pe care o ştim".

Infirmând scepticismul propriului său personaj, infirmând cu anticipaţie scepticismul unui ilustru confrate, scriitorul găseşte resurse ficţionale pentru o adevărată cuadratură a cercului, găseşte soluţia ficţională pentru a aduce în faţa ochilor cititorului ceea ce ochiul omenesc nu poate vedea şi în faţa ochiului minţii aceluiaşi cititor ceea ce simţurile lui nu pot percepe.

Impresionează, mai întâi, vizualizările succesive, de la distanţe tot mai mici, ale acestui miez stelar în plină explozie şi apoi în plin colaps gravitaţional. Dispensându-mă de citate (cititorul le va identifica, desigur, cu uşurinţă în textul integral al povestirii care-i stă alăturat la dispoziţie), voi dispune doar că vizualizarea este aici împinsă până la ultimele limite biologice ale văzului omenesc, unde inevitabil se opreşte, şi totodată – pentru că este o vizualizare intermediată verbal – până la ultimele limite ale verbalizării, până la ultimele resurse lexicale ale vocabularului. Dar, adevărata realitate fizică a fenomenului vizualizat şi verbalizat rămâne încă neatinsă, mult dincolo de aceste limite. Lumina însăşi, vehicolul şi suportul fizic al văzului omenesc, nu mai poate scăpa din această „capcană gravitaţională" care este o „gaură neagră" („black hole"): fiind un punct cu dimensiunea zero şi cu densitatea infinită, o asemenea „singularitate" reţine gravitaţional lumina în interiorul unui „orizont observabil" („event horizon"), din sfera căruia nici un „eveniment" nu mai poate fi „observat" de o privire din exterior, întrucât pentru aceasta ar fi nevoie de viteze mai mari decât viteza luminii, limită absolută în universul fizic. Tot ce mai lasă observabil din exterior o singularitate este un efect de dilatare a timpului: văzută din afara acelui „event horizon", prăbuşirea unei nave cosmice în abisul gravitaţional al unei „găuri negre" ar avea o durată infinită, egală cu eternitatea, deşi pentru membrii echipajului acelei nave prăbuşirea şi aneantizarea ar fi percepute ca instantanee sau, oricum, extrem de rapide, fulgerătoare.

„Ştiinţa din ştiinţificţiune", aşa cum este ea dată în cazul dat, pare, aşadar, a-i da irevocabil dreptate lui Stanislaw Lem. Ceea ce acesta a lăsat însă pe dinafară – voit ori nu – în argumentaţia sa, este „ficţiunea din ştiinţificţiune": fiind ficţiune, literatură, SF-ul are acces deplin şi legitim la imaginar, într-o măsură pe care ştiinţa, bineînţeles, nu şi-o poate permite; ori şi-o poate permite doar acceptând (şi) postura de „ştiinţă imaginară" sau de „pseudoştiinţă". În povestirea *Kyrie*, Poul Anderson, pe post de „pseudoştiinţă", arhicunoscuta telepatie, în conjuncţie cu care inventează *ad hoc* şi o ştiinţă imaginară": „magnetohidrodinamica" şi biologia pe baze magnetohidrodinamice. (Magnetohidrodinamica există, ca direcţie ori domeniu de cercetare, şi în ştiinţa reală, unde este un „capitol al electromagnetismului care studiază mişcarea fluidelor ce devin conducătoare în prezenţa unui câmp magnetic" (*Dicţionar de neologisme*, ed. 1978, p. 646); în fizica plasmei, componenta „hidro" ar putea pesemne să evoce fluidul sau fluxul de plasmă, care „curge" şi ea, asemeni apei, dar nu printr-un câmp cu flori, ci printr-un „câmp" magnetic, generând energie electrică; *biologia* pe baze magnetohidrodinamice nu mai aparţine însă ştiinţei reale, ci aparţine, ca orice exobiologie sau xenobiologie, ştiinţei imaginare.)

„Ce acţiune, ce nemaipomenite personaje eroice mai pot exista acolo unde nici un corp, oricât de dur şi de puternic, nu poate dura mai mult de câteva infime fracţiuni de secundă?" – se întreba, retoric şi peremptoriu, Stanislaw Lem. În ficţiune, în imaginar pot exista însă şi asemenea corpuri, ba chiar şi organisme, fiinţe dotate cu inteligenţă, chiar

dacă virtualitatea existenţei lor este girată „realist“ doar de o inconsistentă „ştiinţă imaginară“ inventată *ad hoc* pentru necesităţi ficţionale şi circumscrisă strict la acestea; ca dovadă, în povestirea lui Poul Anderson există ficţional o asemenea fiinţă, nu „în carne şi oase“, ce-i drept, ci, dacă se poate spune aşa, „în plasmă şi ioni“; această fiinţă poartă numele „Lucifer“, nume dat de „camarazii“ umani din echipajul navei cosmice *Raven*, şi poate fi considerată, fără discuţie şi fără a avea nevoie de nici o indulgentă derogare concesivă, ceea ce Lem numeşte „un personaj eroic“. Lucifer va dovedi în acţiune acest lucru, chiar dacă nu este om, nici măcar humanoid, nici măcar antropomorf, ci doar „o minge de foc de douăzeci de metri în diametru, irizând în nuanţe de alb, roşu, auriu, albastru intens, linsă de flăcări încolăcindu-se ca şerpii în buclele Meduzei, o coadă ca de cometă pârjolind vidul până la o sută de metri în urmă-i, o lucoare în gloria strălucirii ei, o pară de foc ruptă din talpa iadului“.

Acest non-antropomorfic alien „aurigean“ este cooptat ca membru al echipajului astronavei Raven, deşi, evident, nu chiar la bordul acesteia, ci însoţind-o în exterior, „purtat de propria-i propulsie reactivă“. Motivaţia acestei „colaborări“ este, din partea căpitanului navei, cât se poate de clară: „Tu poţi pătrunde acolo unde noi nu îndrăznim, poţi observa ceea ce noi nu putem, poţi să ne spui mai mult decât ne vor semnala vreodată instrumentele noastre.“

Atât, şi e suficient pentru ca impasul semnalat de Stanislaw Lem să poată fi depăşit. Dar, redusă la atât, miza ar fi, încă, prea mică. Ea creşte imens, scriitorul „plusează“ imens, odată cu configurarea motivaţiei pe care Lucifer, la rândul lui, o are atunci când se alătură expediţiei: „mânat de curiozitate şi spirit de aventură“, desigur, dar aceasta numai la o primă aproximare. Adevărata motivaţie a alienului magnetohidrodinamic este că la bordul navei cu echipaj uman se află, pe post de „tehnician de comunicaţii speciale“, o femeie înzestrată cu darul telepatiei, Eloise Waggoner, cu care Lucifer, descinzând şi el dintr-o „rasă“ de telepaţi, descoperă bucuria comunicării reciproce şi chiar a unei comuniuni mai presus de cuvinte, cu inflexiuni în aparenţă de quasi-erotism: o privire fie şi relativ antrenată va identifica fără dubiu natura lui specifică şi va constata fără dificultate funcţionalitatea ficţională cu care aparentul sentiment erotic, ca de altfel şi telepatia, este aici investit; aparent, pentru că la o analiză mai atentă acest sentiment erotic se dovedeşte a fi mai mult un fel de ecumenism cosmic, acea aspiraţie sau nostalgie a comuniunii, nu întru trup şi întru spirit, cu orice formă de viaţă raţională şi de inteligenţă superior organizată, de oriunde din Univers, în care singurătatea cosmică a omului de pe Terra îşi caută un leac şi o speranţă. („Singurătate cosmică“, „the cosmic loneliness of Man“, care este totodată şi o expresie a inextricabilei şi inextirpabilei propensiuni schizoide a naturii umane: „Vai!, ce singuri suntem în Univers! unde-s fraţii noştri cosmici, fraţii noştri întru raţiune?“, dar, din clipa în care aceşti mult-doriţi „fraţi“ sau „semeni întru raţiune“ şi-ar semnala prezenţa, şi chiar şi înainte de asta, lamentaţia s-ar preschimba în fobie: „al cui e Universul, al nostru sau al lor? îi ucidem noi pe ei, sau ei pe noi?“)

Este un genuin şi exclusiv produs *made in SF*, disponibil pe piaţă într-o variată gamă de sortimente şi deghizamente, de combinaţii şi concentraţii, de aliaje şi ambalaje; şi pentru că aici, în *Kyrie* de Poul Anderson, avem acest ecumenism cosmic „ambalat“ sau deghizat sub aparenţe quasi-erotice, să mai amintim, în treacăt, în voia memoriei spontane, câteva cazuri similare: alte două excelente povestiri – *Un trandafir pentru Eclesiast* („A Rose for Ecclesiastes“, 1963) de Roger Zelazny (trad. rom. Mihai-Dan Pavelescu, 1993) şi *Bea-mă, Francesca!* („Drink Me, Francesca!“, 1978) de Richard Cowper (trad. rom. Ion Doru Brana, 1987) – în care supratonurile erotice vibrează mai insistent; să nu omitem însă nici polifonia majoră, mai complexă şi mai profund rezonantă, pe care-o atinge orchestrarea aceluiaşi „ecumenism cosmic“ într-o nuvelă ca *Dragul meu duşman* („Enemy Mine“, 1979) de Barry B. Longyear (trad. rom. Mihai-Dan Pavelescu, 1990) sau în celebre romane ca *Sfârşitul copilăriei* (Childhood's End, 1953) de Arthur C. Clarke (trad. rom. Mihai-Dan Pavelescu, 1990, 1997), *Mâna stângă a întunericului* (*The Left Hand of Darkness*, 1969) de Ursula K. Le Guin (trad. rom. Mihai-Dan Pavelescu, 1994); *Cei ce ascultă* (*The*

Listeners, 1972) de James E. Gunn (trad. rom. Nina George Dăianu, 1989); *Jocul lui Ender* (*Ender's Game*, 1985; trad. rom. Mihai-Dan Pavelescu, 1994), *Vorbitor în numele morţilor* (*Speaker for the Dead*, 1986; trad. rom. Gabriel Stoian, 1995) şi *Xenocid* (*Xenocide*, 1991; trad rom. Constantin Dumitru-Palcus, 1995) – toate trei de Orson Scott Card; sau în şi mai celebrele filme ale lui Steven Spielberg *Întâlniri de gradul III* (*Close Encounters of the Third Kind*, 1977) şi *E.T. – Extraterestrul* (*E.T.: The Extraterrestrial*, 1982) ş.a.m.d.

Revenind la *Kyrie* de Poul Anderson, funcţionalitatea ficţională a ecumenismului cosmic, transparent travestit în quasi-erotism, se precizează pe măsură ce progresăm narativ în „acţiune" (altă convenţie literară pe care Stanislaw Lem o credea imposbilă într-un astfel de caz): o imensă turbulenţă de materie incandescentă expulzată de explozia supernovei, anterior fazei de colaps gravitaţional, ameninţă brusc cu impactul şi dezintegrarea navei cosmice, situaţie în care intră prompt în acţiune resursele „eroice" ale personajului Lucifer: năpustindu-se valvârtej asupra norului de gaz incandescent, el reuşeşte să-i devieze traiectoria de la un iminent impact cu nava, salvând-o pe aceasta şi pe cele cincizeci de fiinţe umane de la bord, dar sacrificându-şi propria lui „viaţă" magnetohidrodinamică în această altruistă şi eroică acţiune de salvare.

În continuare, până în final, traiectoria narativă este alimentată exclusiv cu combustibil din rezervorul de ipoteze al ştiinţei „exacte" anterior rezumate chiar în text de un alt personaj, Motilal Mazundar, fizicianul expediţiei. Iată însă această ştiinţă „reală" expusă nu de un personaj ficţional, ci de un „om de ştiinţă" cât se poate de real, celebru chiar, chiar dacă, într-alt fel, un personaj legendar al ştiinţei acestui secol:

„Conform teoriei relativităţii, nimic nu se poate deplasa mai repede decât lumina" – aminteşte Stephen W. Hawking în celebrul său compendiu de cosmologie *Scurtă istorie a timpului* (*A Brief History of Time*, 1988). „Astfel, dacă lumina nu poate ieşi, nu poate ieşi nimic altceva: totul este atras de câmpul gravitaţional. Există deci un set de evenimente într-o regiune a spaţiu-timpului din care nu se poate ieşi pentru a ajunge la un observator aflat la distanţă. Această regiune se numeşte gaură neagră. Limita sa se numeşte orizontul evenimentelor şi el coincide cu traiectoriile razelor de lumină care nu au reuşit să iasă din gaura neagră.

Pentru a înţelege ce aţi vedea dacă aţi privi colapsul unei stele ce formează o gaură neagră, trebuie să reamintim că în teoria relativităţii nu există timp absolut. Fiecare observator are propria sa măsură a timpului. Timpul pentru cineva de pe stea va diferi de timpul pentru cineva aflat la distanţă, datorită câmpului gravitaţional al stelei. Să presupunem că un astronaut cutezător aflat pe suprafaţa unei stele care suferă tocmai atunci un colaps gravitaţional, şi care se prăbuşeşte odată cu ea, trimite un semnal la fiecare secundă, conform ceasului său, către nava sa spaţială, aflată pe orbită în jurul stelei. La un moment dat indicat de ceasul său, să presupunem la 11:00, steaua s-ar micşora sub raza critică la care câmpul gravitaţional devine atât de puternic încât nimic nu mai poate ieşi şi semnalele sale nu mai ajung la navă. Pe măsură ce se apropie ora 11:00, camarazii săi, care privesc din navă, ar găsi că intervalele dintre semnalele succesive emise de astronaut ar fi din ce în ce mai lungi, dar acest efect ar fi foarte mic înainte de 10:59:59. Ei ar trebui să aştepte doar foarte puţin peste o secundă între semnalul astronautului de la ora 10:59:58 şi cel trimis când ceasul său arăta 10:59:59, dar ar trebui să aştepte pentru totdeauna semnalul de la 11:00. Undele de lumină emise de suprafaţa stelei între 10:59:59 şi 11:00, după ceasul astronautului, ar fi împrăştiate pe o perioadă infinită de timp, după cum se vede din nava spaţială. Intervalul de timp dintre sosirile undelor succesive la nava spaţială ar fi din ce în ce mai lung, astfel că lumina stelei ar apărea din ce în ce mai roşie şi din ce în ce mai slabă. În cele din urmă, steaua ar fi atât de întunecată încât nu ar mai putea fi văzută de pe nava spaţială. Steaua ar continua însă să exercite aceeaşi forţă gravitaţională asupra navei spaţiale, care ar continua să se deplaseze pe orbită în jurul găurii negre." (trad. rom. Michaela Ciodaru, Editura Humanitas, 1994, pp. 112-114).

Unul şi acelaşi „eveniment" („*event*") – în cazul din *Kyrie*, căderea şi înghiţirea în miezul stelar a unui bulgăre de plasmă – privit ipotetic dinspre interiorul „orizontului

observabil" („*event horizon*") are o desfăşurare foarte rapidă, practic instantanee, pe când privit dinspre exteriorul aceluiaşi „orizont observabil" are o desfăşurare foarte lentă, practic fără sfârşit. Însăşi „ştiinţa din ştiinţificţiune" îi oferă astfel scriitorului „lovitura de maestru" prin care reuşeşte să echivaleze ficţional instantaneitatea cu eternitatea, efemeritatea vieţii – umane sau aliene, „magnetohidrodinamice". – cu nemurirea. Pentru Lucifer, ce cade vertiginos şi fără scăpare în abisul puţului gravitaţional al singularităţii în plin colaps, moartea survine relativ repede, atât cât să-i mai lase timp să lanseze telepatic un disperat adio către Eloise; pentru aceasta, însă, efectul de dilatare a timpului, care afectează totul în afară de instantaneitatea telepatiei, face ca moartea şi strigătul de adio al lui Lucifer să se prelungească în perpetuitate, repetându-se sfâşietor, mereu şi mereu, astfel încât echilibrul ei psihic este iremediabil dereglat şi trebuie să fie internată pentru tot restul vieţii într-un sanatoriu-mânăstire amenajat pe Lună de un ordin de călugăriţe vag catolic („mânăstirea Sfintei Marta din Betania" din „Carpaţii Lunari"), unde au parte de o ultimă mângâiere creştinească „cei bolnavi, cei nevoiaşi, cei infirmi, cei ce şi-au pierdut minţile, toţi cei pe care spaţiul i-a zdrobit şi i-a zvârlit înapoi". Troparul greco-ortodox *Kyrie eleison* („Doamne miluieşte") intonat în această mânăstire (şi liturghia latină de rit catolic preia *tale quale* cele două cuvinte greceşti) furnizează şi titlul povestirii.

✔ ✔ ✔

Spunând că „ştiinţa din ştiinţificţiune" constituie însuşi suportul şi declanşatorul efectului estetic specific şi major („sense of wonder"), am spus, implicit, că povestirea lui Poul Anderson, *Kyrie*, aparţine acelui miez sau nucleu definitoriu al SF-ului care este îndeobşte cunoscut sub denumirea de „hard science-fiction". În consonanţă cu exigenţele în general acceptate ale genului, scriitorul şi-a stabilit, de altfel, şi standarde proprii în această privinţă: în prefaţa romanului *Planeta virgină* (*Virgin Planet*, 1959), el formulează o veritabilă „regulă a lui Anderson", conform căreia un scriitor de science-fiction îşi poate permite, în una şi aceeaşi scriere, un singur „hiatus teoretic" („*one* theoretical break"), dar în rest trebuie să se limiteze la o extrapolare rezonabilă, menţinută sub ascultarea unei minime rigori logice şi-a acurateţei ştiinţifice.

Raportată la propriile norme ale autorului, la propria-i „Anderson's rule", poate fi considerată *Kyrie* o mostră perfect reprezentativă pentru „hard SF", din moment ce, la prima vedere, s-ar părea că povestirea nu respectă nici măcar propriul standard, expres formulat, propriul precept ori concept de „acurate science-fiction" enunţat de autor? Cât de fidel îşi urmează propriile exigenţe, uşor de spus, de formulat, greu de făcut, de respectat? Se limitează el la un singur „hiatus teoretic"? Nu cumva se întinde la mai multe? Pe scurt (pe româneşte şi pe „balcaneşte" spus): „face popa ce zice popa"?

Mai întâi, nava cosmică *Raven* se apropie de *Supernova Sagitarii* în succesive „salturi" spaţio-temporale, prezumabil hiperspaţiale, care rămân, cel puţin deocamdată, de domeniul „ştiinţei imaginare"; apoi – încă şi mai importantă în asigurarea importantă în asigurarea coerenţei ficţionale a naraţiunii, întrucât face logic posibile instantaneitatea în timp şi ilimitarea în spaţiu – comunicarea între personaje apelează la telepatie, al cărei statut de „pseudoştiinţă" este notoriu; în fine, dacă propulsia hiperspaţială aparţine, cum se ştie, unui repertoriu de uz comun al „ştiinţei imaginare", oricând la dispoziţia oricui, avem în *Kyrie* şi o „ştiinţă imaginară" în premieră, de fabricaţie proprie a autorului: biologia „magnetohidrodinamică", strict necesară, şi aceasta, ca funcţionalitate ficţională. Un domeniu de cercetare denumit „magnetohidrodinamică", un capitol cu acest nume există, cum am văzut, şi în studiul electromagnetismului, şi în fizica plasmei, în „ştiinţa reală" deci, de unde, prezumabil, scriitorul a şi împrumutat, încă din 1968, cuvântul şi ideea, dar *organisme vii*, *fiinţe* simţitoare şi gânditoare cu metabolism magnetohidrodinamic, aşadar nu numai o fizică, dar şi o *biologie* pe baze magnetohidrodinamice, – toate acestea rămân, evident, cel puţin deocamdată (iarăşi!), de domeniul „ştiinţei imaginare", dimpreună cu întregul lot al ipotezelor ficţionale de sorginte „exobiologică" (sau „xenobiologică", dacă preferăm radicalul grecesc, în ton cu titlul, prefixului latinesc), dimpreună, aşadar, cu întregul capitol SF al „alienilor" (al „extratereştrilor",

cu un cuvânt mai restrictiv, dar mai uzual, la noi).

Funcţionalitatea ficţională, strict necesară, cum spuneam, a propulsiei hiperspaţiale, a telepatiei sau a „magnetohidrodinamicii", nu este alta decât funcţionalitatea ficţională a „ştiinţei imaginare" sau a „pseudoştiinţei" în genere: numai acestea pot asigura scriitorului, în multe cazuri, acel „fel de libertate imaginativă extrem de greu de atins pe altă cale" (Peter Nicholls, *The Encyclopedia of Science Fiction*, 1993, p. 614), libertate imaginativă fără de care n-ar putea fi depăşit acel „prag al capacităţii de digerare", acea „culme a indigerabilităţii" („peak of indigestibility") invocată de Stanislaw Lem („Ce acţiune, ce nemaipomenite personaje erotice mai pot exista acolo unde nici un corp, oricât de dur şi oricât de puternic, nu poate dura mai mult de câteva infime fracţiuni de secundă?").

Trei în aparenţă, aceste „licenţe ştiinţifice" sau „hiatusuri teoretice" din Kyrie pot fi racordate, în regim ficţional, într-un singur „theoretical break", întrucât ele intră, toate împreună, fuzionate ca un singur factor, în ecuaţia ficţională de bază a poveştirii, al cărei factor decisiv aparţine, fără dubiu şi fără derogare, ştiinţei „adevărate", „reale", ferme şi efective („actual science"): firul principal al extrapolării nu-şi are punctul de plecare nici în propulsia prin salturi spaţio-temporale, nici în comunicarea prin telepatie, nici în biologia alienă dezvoltată prin magnetohidrodinamică, ci în efectele relativiste demonstrate matematic de ştiinţa astrofizicii drept atribute ale supragravitaţiei, ale „singularităţii", ale „găurilor negre" („black holes"): efectul de „event horizon" şi efectul de dilatare a timpului (în text este invocată şi „raza lui Schwarzschild", cunoscută în ştiinţă ca parametru definitoriu al limitei vizibilităţii, circumscrisă „orizontului observabil", acelui „event horizon" omniprezent în figurarea literară a „găurilor negre"). Pe acest fir principal al extrapolării, nu există, aşadar, nici o „discontinuitate teoretică" („theoretical break"): matematica şi astrofizica demonstrează coerent şi stringent efectul relativist de „dilatare a timpului" pe linia „orizontului observabil" („event horizon"), „orizont" pe care o „singularitate" îl pune, ca pe o barieră de nepătruns nici pentru lumină şi, deci, nici pentru vizualizare, între sine şi restul universului.

La standardele maxime ale garanţiilor de rigoare şi acurateţe pe care le poate oferi ştiinţa actuală („actuală" atât în sensul englezesc, cât şi în sensul românesc ale cuvântului), acelaşi Stephen W. Hawking, citat şi mai înainte, spunea, în 1988, în celebra sa *Scurtă istorie a timpului*:

„Lucrarea pe care Roger Penrose şi cu mine am făcut-o între 1965 şi 1970 a arătat, conform relativităţii, că într-o gaură neagră trebuie să fie o singularitate de densitate infinită şi curbură infinită a spaţio-timpului. Aceasta este ca şi Big Bang-ul de la începutul timpului, numai că de această dată ar fi un sfârşit al timpului pentru corpul care suferă colapsul şi pentru astronaut. La această singularitate, legile ştiinţei şi capacitatea noastră de a prezice viitorul nu ar mai funcţiona. Totuşi, orice observator rămas în afara găurii negre nu ar fi afectat de acest eşec al predictibilităţii, deoarece nici lumina, nici orice alt semnal pornit din singularitate nu l-ar putea ajunge. Acest fapt remarcabil l-a făcut pe Roger Penrose să propună ipoteza cenzurii cosmice care poate fi parafrazată astfel: „Dumnezeu detestă o singularitate dezgolită." Cu alte cuvinte, singularităţile produse de colapsul gravitaţional se produc numai în locuri ca găurile negre, unde ele sunt decent ascunse de o privire exterioară orizontului evenimentelor. Strict, aceasta se numeşte ipoteza cenzurii cosmice slabe: ea protejează observatorii care rămân în afara găurii negre de consecinţele eşecului capacităţii de prezicere care se produce la singularitate, dar nu face nimic pentru bietul astronaut nefericit care cade în gaură.

(...)

Orizontul evenimentelor, limita regiunii spaţiu-timpului de unde nu se mai poate ieşi, acţionează ca o membrană într-un singur sens în jurul găurii negre: obiecte ca astronauţii imprudenţi pot cădea prin orizontul evenimentelor în gaura neagră, dar din gaura neagră nu mai iese nimic prin orizontul evenimentelor. (Amintim că orizontul evenimentelor este traiectoria în spaţiu-timp a luminii care încearcă să iasă din gaura neagră, şi că nimic nu se poate deplasa mai repede decât lumina.) S-ar putea spune despre orizontul evenimentelor ceea ce poetul Dante spunea despre intrarea în Infern: „Lăsaţi orice speranţă, voi, cei ce intraţi aici!"

Orice sau oricine cade prin orizontul evenimentelor va ajunge curând la regiunea de densitate infinită şi la sfârşitul timpului." (ed. rom., pp. 115-116).

„Ştiinţa din ştiinţificţiune" este aşadar fără fisură în povestirea din 1968 a lui Poul Anderson, desigur în limita de toleranţă care, până la proba contrarie, până la eventuale noi descoperiri sau achiziţii ale ştiinţei, este însăşi limita astrofizicii şi a cosmologiei. Putem, deci, considera povestirea *Kyrie* o piesă reprezentativă de „hard SF", cu depline îndreptăţiri taxonomice, genologice şi cu deplină relevanţă teoretică. „Se crampona din toate puterile de explicaţiile ştiinţifice, deşi acestea abia dacă însemnau ceva mai mult decât nişte simple ipoteze" – spune în text naratorul despre un personaj, dar fraza l-ar putea foarte bine avea ca subiect pe însuşi autorul: chiar dacă „explicaţiile ştiinţifice" „abia dacă înseamnă ceva mai mult decât nişte simple ipoteze", esenţial, pentru apartenenţa la „hard SF", este ca scriitorul să „se cramponeze de ele din toate puterile", să „le strângă la piept din toate puterile" („A hugged scientific explanations to his breast" – spune textul englez, în original.) Este o articulaţie esenţială în „hard SF", întrucât aici efectul estetic specific şi major, plăcerea estetică denumită „sense of wonder" este direct condiţionată şi direct declanşată de această „ştiinţă din ştiinţificţiune" care, tocmai pentru a fi operantă şi eficientă estetic, trebuie să rămână coerentă şi acurată în sine, *ca ştiinţă.*

✔ ✔ ✔

Kyrie rămâne în memoria afectivă a cititorului prin rezonanţa şi reverberaţia unui anume patos ce sună foarte asemănător cu inflexiunile sfâşietoare şi totuşi „stinse", discrete, evanescente, ale unei trăiri pentru care limba engleză a consacrat sintagma „the sense of loss", „senzaţia de piedere". (Semantismul cu care a intrat ori s-a încărcat în limba română cuvântul grecesc „nostalgie" pare a se apropia cel mai mult de această inefabilă „senzaţie de pierdere".) De unde provine aceasta? Să fie acel aparent sentiment erotic suficient pentru a suplini şi a substitui acea „societate a sexelor" pe care, în clasica sa *Cercetare filosofică a originii ideilor noastre despre sublim şi frumos* (*A Philosophical Inquiry into the Origin of Our Ideas of the Sublime and Beautiful*, 1756; trad. rom. Anda Teodorescu şi Andrei Bantaş, 1981), Edmund Burke a indicat-o ca fiind sursa emoţiei estetice a frumosului, al cărei prim simptom sau semnalat empiric se dovedeşte a fi tocmai „senzaţia de pierdere", „The sense of loss"? Dar sentimentul erotic şi „societatea sexelor" sunt aici doar vagi simulacre sub care am văzut că se ascunde altceva, acel „ecumenism cosmic" brevetat în science-fiction, aspiraţie sau atracţie care este organic asexuată. Erotismul este, în povestirea lui Anderson, *Kyrie*, doar simulat, este un quasi-erotism sau un pseudo-erotism. Aici e vorba, în esenţă, despre altceva: despre sentimentul de „singurătate cosmică" a omului în Univers, despre strivitoarea sa fragilitate, despre iremediabila sa vulnerabilitate şi despre ireductibila sa alteritate, „altfelitate" („otherness") faţă de tot ce există în acest Univers, aşadar despre „instinctul de conservare" care, după acelaşi Burke, constituie sursa emoţiei estetice a sublimului, al cărei prim simptom sau semnalment este, în science-fiction, „senzaţia de uimire şi miracol", „the sense of wonder". O bine dozată mixtură de „sense of loss" şi „sense of wonder" face ca, estetic, cheia de boltă a povestirii să fie un sfâşietor efect cathartic, concrescent atât cu „senzaţia de piedere" cât şi cu „senzaţia de uimire şi miracol". Şi anume, nu un *catharsis* tragic, ci un *catharsis* sublim, care poate fi performanţa estetică *nec plus ultra* în science-fiction.

Racordând, cum am văzut, mai multe „licenţe ştiinţifice" (saltul în spaţiu-timp, telepatia, „magnetohidrodinamica" luată ca bază a unei biologii aliene etc.) într-un singur „hiatus teoretic" asimilat şi fructificat ficţional, scriitorul reuşeşte să „domesticească" sălbatica singularitate cosmică, prin figurarea intuitivă a dilatării temporale ce echivalează instantaneitatea cu eternitatea, efemeritatea vieţii cu nemurirea. Energic smulse astfel din contextul ordinelor de magnitudini, diametral îndepărtate, cărora le aparţin, antitetic juxtapuse ficţional în diametralitatea lor, – instantaneitatea şi eternitatea, efemeritatea şi imortalitatea fac să „scapere" scânteia sublimului: viaţa oricărei fiinţe, care există sau care poate fi imaginată ca existând, se vede astfel redusă la infim şi insignifiant, la fragil

şi la perisabil, zdrobită şi desfiinţată de marile forţe cosmice – de marile gravitaţii, marile durate, marile distanţe, marile viteze etc. ce se preschimbă liber una într-alta în acest regim de „singularitate“ al astrofizicii. „Masa critică“ necesară pentru a declanşa „reacţia în lanţ“ şi combustia instantanee a sublimului este asigurată cu asupra de măsură. Redus la neputinţă, lipsit de orice posibilitate de a rezista sau de a riposta fizic, omul se vede constrâns a apela, în disperare de cauză, la o ripostă ne-fizică, la resursele supra-sensibile ale *raţiunii* sale, instanţă faţă de care, cum observa Kant în „Analitica sublimului“ din *Critica facultăţii de judecare* (1790), „orice în natură este mic“, activând astfel un ascendent spiritual care „nu aparţine naturii“ şi „este mai presus de ea“ (ed. rom., trad. Vasile Dem. Zamfirescu şi Alexandru Surdu, 1981, pp. 155-156) şi care generează antinomic (să nu zicem „dialectic“, Marx mai are încă de stat la carantină, penitenţa mai durează) acea oximoronică (şi poate schizoidă, şi poate masochistă) „plăcere posibilă doar prin intermediul unei neplăceri“ (Kant), acea „*Lust durch Unlust*“ (Schiller), acea „*pleasure in pain*“ care este plăcerea estetică a sublimului, manifestată genuin, specific şi insubstituibil în science-fiction ca „senzaţie de uimire şi miracol“, ca „sense of wonder“.

Putem acum constata, cu textul în faţă, în ce fel un science-fiction „umanist“ este un oximoron, prin însuşi faptul că literatura SF este o literatură a sublimului, iar „un sublim umanist este un oximoron“, cum s-a spus şi s-a demonstrat (Thomas Weiskel, *The Romantic Sublime. Studies in the Structure and Psychology of Transcendence*, 1976, ed. II 1986). Putem acum judeca şi aprecia cât de drept sau de nedrept este infamantul stigmat aplicat de Stanislaw Lem întregului science-fiction, sub cuvânt că „acest sub-gen al literaturii care promisese omenirii cosmosul continuă să-şi consume înfrângerea în interminabile reverii, în onanistice iluzii şi himere – onanistice tocmai pentru că sunt antropocentrice“. Ne putem acum asuma riscul de-a face acel singur pas ce desparte, virtualmente, sublimul de ridicol, invocând din nou acel zdrobitor termen de comparaţie de la început: dacă povestirea lui Poul Anderson, *Kyrie*, este „onanistică“, atunci la fel este şi tragedia lui Sofocle, *Antigona*: nu numai că paradigma acţiunii şi a raporturilor dintre personaje este, până la un punct şi *mutatis mutandis*, similară, dar însuşi efectul estetic ultim este acelaşi: este nimic altceva decât aristotelicul *catharsis*, un catharsis tragic în tragedia antică, un catharsis sublim în modernul science-fiction.

Acesta este efectul ultim, rezultatul, pentru că acestea sunt datele problemei, pentru că acesta este, redus la liniile-i esenţiale, decorul în care se joacă, în science-fiction, „tragedia cosmică“ a omului. Impropriu spus, însă, „tragedie“, chiar dacă efectul cathartic al suferinţei umane figurată în ficţiune, în *mimesis*, a fost pus în evidenţă, cum se ştie, mai întâi de Aristotel, prin examinarea tragediei antice greceşti. Dar alta e, în science-fiction, ponderea pe care o au „mila şi frica“ – „sentimentele tragice“, „sentimentele estetice“ prin intermediul cărora, în tragedie, suferinţa umană este „sublimată“, este preschimbată în propriul ei leac, în propriul ei antidot. Iar „răul“ la care şi din care se prepară acest antidot este şi el altul. Şi în science-fiction efectul cathartic este distilat tot în figurarea ficţională a suferinţei umane, ca şi în tragedia antică, ca şi în „marea literatură“ a tuturor secolelor; nu însă, ca acolo, din suferinţa pe care omul o provoacă omului, din suferinţa pe care omul însuşi şi-o provoacă sieşi prin *hybris* şi prin „vina tragică“, stârnind „mânia“ zeilor aducătoare de nenorociri şi suferinţă; „vârfurile“ valorice din science-fiction ne oferă un catharsis identic în efecte, dar diferit în cauze, întrucât acelaşi catharsis este aici „sublimat“ nu din suferinţa pe care omul o provoacă omului, ci din suferinţa pe care o provoacă omului Universul, cosmosul şi microcosmosul, covârşindu-l pe om prin dimensiuni, prin magnitudine, forţă, viteză, durată, complexitate, etc., prin însuşi faptul că Universul fizic, aşa cum ni-l dezvăluie ştiinţa acestui secol, nu e făcut pe măsura omului, nu-l aşteaptă pe om, nu ştie de om şi de singurătatea cosmică a omului pierdut în acest imens Univers străin şi indiferent.

Povestirea lui Poul Anderson, aici în discuţie, ne oferă astfel şi prilejul ideal pentru a surprinde şi examina afinitatea dintre *sublim* şi *catharsis* în science-fiction, detectabilă şi în alte scrieri din „fondul de aur“ al genului, din acel „The Science Fiction Hall of Fame“ netradus la vremea lui

în româneşte şi, ca atare, neasimilat firesc şi organic la noi, „sărit“ ca o etapă dispensabilă pentru a ne sincroniza mimetic cu „ultimul strigăt“ de dincoace şi mai ales de dincolo de Ocean, unde însă etapele n-au fost „sărite“, n-au fost „arse“ superficial şi neproductiv, ci cât se poate de productiv parcurse firesc şi fructificate organic, aşa cum, dintre nenumărate „probe“ posibile, avem acum în faţă această impresionantă povestire, atât de „vie“ estetic şi atât de rezistentă la lectură şi acum, după mai bine de trei decenii de la data scrierii ei, decenii în care la noi a rămas necunoscută, ca atâtea altele. Un argument în plus pentru atenţia pe care i-o acordăm, fie şi cu atâta întârziere, ar fi şi transparenţa acestei afinităţi dintre sublim şi catharsis: detectabilă şi în alte scrieri de science-fiction, cum spuneam, această afinitate are de regulă o prezenţă mai inaparentă, mai resorbită, mai retrasă în straturile de adâncime ale textului şi mai dificil deci de pus în evidenţă în straturile de suprafaţă ale acestuia. Aici, însă, fără să „sară în ochi“, dovada e mai uşor de făcut.

Estetic, cheia de boltă a povestirii *Kyrie* este un sfâşietor efect cathartic, „patetic“ fără balasturile depreciative cu care excesul şi ostentaţia grevează de obicei acest calificativ, un discret şi economic efect cathartic pe care textul îl certifică, la lectură şi la re-lectură. Nimic surprinzător, nimic contrariant în aceasta, s-ar putea pe drept cuvânt spune, dacă nu s-ar simţi contrariate stereotipiile de lectură şi prejudecăţile „estete“ cu privire la science-fiction ca „subliteratură“, ca „paraliteratură“, ca „*Trivialliteratur*“, ca „literatură de consum“, ca „avertisment“ ş.a.m.d. Trecând cu caravana mai departe, nimic altceva decât acest etern catharsis şi este – surprinzător de simplu şi adevărat! – miza supremă în science-fiction. Catharsis la care, în afara tragicului, numai sublimul mai poate avea acces. Astfel încât, dacă este într-adevăr o artă a sublimului – şi într-adevăr este! – SF-ul trebuie să aibă şi al acces la catharsis, şi aceasta nu numai la modul dezideratiV, ca la un ideal *de atins*, ca un *nec plus ultra* spre care trebuie să tindă fără contenire şi fără preget, dar şi ca un ideal *atins*, ca fapt real, constatabil ca atare în atâtea şi atâtea texte care au fost deja scrise şi, deci, *există*, efectiv. Un astfel de text, pentru că de la el am pornit, este şi povestirea lui Poul Anderson, *Kyrie*, pe rândurile căreia nu întâmplător întârziem atâta. Există catharsis şi în această povestire, şi există suferinţă din care izvorăşte acest catharsis, dar ce fel de suferinţă este aceasta, care-i este cauza, care-i este agentul? Vine această suferinţă de la semeni, de la oameni (inclusiv de la sine însuşi), ori vine ea de la „zei“, ca la vechii greci? Există aici un *hybris* al omului, există o „vină“ de care omul să poată fi ţinut răspunzător, există o gelozie sau o mânie a zeilor, există un destin nefast şi inexorabil, o *moira*? Nu, nimic din toate acestea. Există doar singurătatea cosmică a omului şi „altfelitatea“ lui faţă-n faţă cu acest cosmos indiferent, dar nu ostil, faptul de a fi „altfel“ în raport cu întregul univers fizic, *loneliness and otherness*, „senzaţia de a fi singur, senzaţia de a fi altfel“, care, „aici în spaţiul cosmic ajungeau şi aşa ca să te zdrobească aproape sub apăsarea lor, aşa că nu mai era nevoie şi de suspiciune din partea semenilor“ – după cum constată acelaşi căpitan de cosmonavă din *Kyrie*. Nu mai e nevoie, în science-fiction, de suferinţă venită din partea semenilor, din partea oamenilor, şi nici din partea „zeilor“, a căror existenţă a ajuns o ipoteză dispensabilă nu numai pentru ştiinţă, dar şi pentru ştiinţificţiune.

Ajunge o scurt-circuitare intuitivă, ajunge o translaţie bruscă pe scala magnitudinilor din Univers, ajunge o juxtapunere a două sau mai multe ordine de dimensiuni aflate la mare distanţă între ele pe această scală de magnitudini, pentru ca să apară acel efect de „insolitare cognitivă“ (Darko Suvin) ori de „străpungere conceptuală“ (Peter Nicholls), acea emisie de „sense of wonder“, „that old sensawunda“, care în science-fiction se operează fie prin analogie, fie (mai ales) prin extrapolare, prin proiecţie, deci în spaţiul imaginarului. Ajunge atât pentru a face perceptibilă simţurilor, şi deci activă estetic, suferinţa de a fi atât de infim faţă de un cosmos atât de imens, ori atât de imens faţă de un micro-cosmos atât de infim, suferinţa de a fi atât de efemer faţă de marile durate cosmice, ori atât de slab faţă de marile forţe cosmice, suferinţa de a fi atât de ireversibil închis între propriile bariere ontologice şi biologice, suferinţa de a fi atât de străin şi de singur şi de altfel faţă de tot ce există ori se poate imagina

că există în Universul fizic. Ajunge indiferenţa acestui Univers, nu mai e nevoie şi de „mânia“ lui.

«Am fost întotdeauna de părere» – spunea într-un faimos eseu John W. Campbell, cel care, după părerea multora, a decis destinele SF-ului în acest secol, cel care i-a fost mentor şi lui Poul Anderson la *Astounding* şi faţă de care acesta nu şi-a ascuns niciodată preţuirea – «că unul dintre motivele pentru care atâţia oameni dezagreează ştiinţa, pentru care îi consideră pe oamenii de ştiinţă „reci şi inumani“, este faptul că ştiinţa constă în studiul şi recunoaşterea adusă acelor factori din Univers care *nu* se supun atât de popularei democraţii, care *nu* constituie o „chestiune de opinie“ şi care se împărtăşesc în cel mai înalt grad din caracteristicile atribuite, în teologie, Voinţei lui Dumnezeu. Într-adevăr, legile Universului sunt strict absolute – şi totdeauna drepte, nemilos de drepte. Le respecţi cu scrupulozitate, şi ele vor lucra în favoarea ta; le nesocoteşti, şi ele te vor zdrobi cu nepăsare, fără cea mai mică urmă de regret, sau de mânie, sau de preocupare dacă exişti ori nu. Omul de ştiinţă, având direct de-a face cu aceste absoluturi, e lipsit de acea atât de firească şi de omenească bunăvoinţă de a face mici înlesniri – „atâta poţi face, doar, pentru un prieten!“ – pe care politicianul o înţelege prea bine. Devotat ştiinţei, el pune în ceea ce face o inflexibilitate aproape la fel de rigidă cu aceea a unui preot din alte vremuri, devotat religiei sale.

În definitiv, poate că Unul Dumnezeu nici nu există.

Dar există Unul Univers, şi legile lui sunt absolute, neclintite, neînduplecate, inflexibile, legi care ne sunt aplicate, nouă oamenilor, fără nici o discuţie sau tocmeală.» (John W. Campbell, „God Isn't Democratic“, în *Analog*, No. 2, April 1964).

In tragedia *Agamemnon*, „corul, într-o serie de cântări minunate, cxprimă chintesenţa gândirii lui Eschil: Zeus îl aduce pe om să ia calea înţelepciunii învăţându-l minte prin suferinţă (*tôi pathei mathos*). Astfel, zeii, forţându-le voinţa, fac bine oamenilor.“ (Aram Frenkian, *Înţelesul suferinţei umane la Eschil, Sofocle şi Euripide*, 1969, p. 33). Există şi în science-fiction catharsis, rezultat tot prin *tôi pathei mathos*, dar zei nu mai există; nu e nimeni în Univers pe care să-l preocupe în vreun fel existenţa omului, niméni care să ia act în vreun fel de prezenţa omului, nimeni care să-i facă bine ori să-i facă rău, care să-l facă să se bucure ori să-l facă să sufere. (Şi dacă am cedat indulgenţei acestui „excurs comparatist“ între tragedia antică greacă şi SF-ul modern, am făcut-o nu din vane ambiţii comparatiste, nu pentru a tenta frivol sau letal toleranţa limitei dintre sublim şi ridicol, ci numai pentru a evidenţia cât de departe suntem, de fapt, de orice termen de comparaţie.) Suferinţă există, totuşi, în science-fiction, dar este o *altfel* de suferinţă: nu o suferinţă de esenţa tragicului, ci o suferinţă de esenţa sublimului; nu o rană „linsă“ cu „mila şi frica“ tragicului sau cu „senzaţia de pierdere“ a frumosului, ci o rană „arsă“, cauterizată cu *tremendum*, cu „senzaţia de uimire şi miracol“ a sublimului, cu acel insubstituibil „sense of wonder“ pe care numai în science-fiction îl putem găsi. Pentru că, plăcerea estetică distilată cathartic, „sublimată“ din această suferinţă, din acea *Lust durch Unlust*, din acea *pleasure in pain* constitutivă principial nu numai tragicului, dar şi sublimului, este şi ea, aici, o *altfel* de plăcere estetică: plăcerea şi emoţia estetică a sublimului, empiric şi genuin percepută ca „sense of wonder“.

Cât despre magnifica povestire a lui Poul Anderson, *Kyrie*, care ne-a dezvăluit toate aceste profunzimi, şi despre care atâtea ar mai fi încă de spus... ea „va rămâne mereu cu noi“, pentru a parafraza astfel, în încheiere, finalul magistral „tăiat“ al povestirii. ■

(Comentariu apărut, într-o formă mai concisă, în *Foundation*. The International Review of Science Fiction, London, Number 72, Spring 1998.)

SUMAR

ALMANAH ANTICIPAŢIA 1999

Aceasta este o mănuşă - Dan Mihu - 1;
La sfârşit (de mileniu) - Mihai-Dan Pavelescu - 3;
LITERATURĂ ROMÂNĂ - 5;
Un vis „pentru doi" - Val Antim - 5; Comercianţii - Boqdan-Tudor Bucheru - 9; Marile migraţii - Aurel Cărăşel - 28; Colecţionarul - Mircea Cărbunaru - 44; Luna unei nopţi de luna mai - Ladislau Daradici - 48; Lumea lui David - Garştea Natan - 55; Scena cu salonul - Mihail Grămescu - 58; Ciuma de sticlă - Costi Gurgu - 64; Ikiru este - MADI - 80; Dispariţia - Victor Martin - 84; Trickster - Ana-Maria Negrilă - 91; An/Organic - Florin Pîtea - 99; Stella - Liviu Radu - 110; Mireasa Eternă - Don Simon - 123; Omul care a ucis pentru mândria rănită a lumii - Ovidiu Vitan - 129; Stăpânii abstracţi ai lumii - Jean-Lorin Sterian - 134;
GALAXIA SF - 136;
Fandom - Roberto R. Grant - 137; Explorând teritorii ale imaginaţiei - Radu Pavel Gheo - 139; Premiile anului 1999 - Mihai-Dan Pavelescu - 142; Cărţile anului 1999 - Dan Popescu - 143; Balaurii sfinţilor Gheorghe - Mihnea Columbeanu - 149; Treişepele în Fandom - Györfi-Deák György - 172; Dolari şi Dragoni - David G. Hartwell - 176; Dosar Literar Fantasy - Mihai-Dan Pavelescu - 181;
LITERATURĂ STRĂINĂ - 195;
Mireasa Centaurului - Lord Dunsany - 196; Venirea mării - Lord Dunsany - 198; Molia Lunii - Jack Vance - 201; Un labirint solar - Gene Wolfe - 218; Ţesătoarea viselor - Jane Yolen - 220; Casa viselor - Michael F. Flynn - 241; Încotro pleci? De unde vii? - Joyce Carol Oates - 254; Fragment din Cartea Mării - Roland C. Wagner - 263; Kyrie - Poul Anderson - 268; Ce putem găsi (numai) în Science-Fiction - Cornel Robu - 276.

SOCIETATEA
ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ S.A.

EDITURA Z 2000

Lei 29 900

ISSN 1453-2980